بیت نزهت شاعر بی نظیر

ذات اولمدقچه فائده ویرمز نظام حال ∴ لاف ومنام رونق زیب قباعبس
ابنیه ده ساعده ویران ایدر دلی ∴ نودولتان عصره رجا زهتا عبس

بیت مرحوم نابی شاعر لا نظیر

صوی میلی ایریغی وصنوبر فلکدندر اما ∴ محکمدر بلنمز بری صالح بری فاسقدر
دخی کجدن امید صدق ایدرسی نابا بلم ∴ صباملک برنفسده نفسی کاذب نفسی صادقدر

بیت مرحوم راغب بك وزیر فلاطون

قدح اشکسته قلماز یکده اهل دلی قدریه ∴ قوم جوهریه ذاتی قیمتی ترکیب مجونه
جهاندن دم اوررسی ماجرایی فهم ایدر راغب ∴ ...ادجه مانع دکلی امتزاجی صنع بیچونه

بیت اکاه اوزبکی

اهل دل ارام ایدر هرقنده کیم دغیلنور ∴ گاه اولور غربت وطن کاهی وطن غربتلنور
پاك طینت کوشه غربتده خوار اولورمی هیچ ∴ لؤلؤ اغوش صدفدن دور اولور قیمتلنور

بیت راغب بك

لال اولور البته زبان خامه بیجیده مو ∴ قبلجه مدن طبع ارباب سخن علتلنور
کاسه فغفور بلبز اولسه دریوزه صدا ∴ دولت افزایش بولنجه اغنیا همتلنور

عیدی او دکل مقصد اقصای سرم
دیدار اولمه اولوب نیل ارزو دیدور ایرام

فهرست هذه المنهاج شریف

اوفي [illegible]

تصنیف هذه المنهاج [illegible]

قسم اول: ادب طریقتی بیان ایدر

قسم ثانی: اسرار شریعتی عیان ایدر

قسم ثالث: مراتب سلوکی من ابتدا الی الانتها اعلام ایدر

قسم اول: اون بابی شامل‌در

باب اول: ماهیت طریقت و وجوه فوائد [illegible] اخلاقی اعلام ایدر صه ٨

باب ثانی: طریقت الهیه و طریقت نبویه و طریقت مولویه بیان و حقایق و مراتب استوایی بیان ایدر صه ١٥

باب ثالث: مرید شیخ بیان و [illegible] الی عیان ایدر صه ٢١

باب رابع: شیخ [illegible] اونبی بیان صه ٢٤

باب خامس: خرقه کیمکی و تسبیح [illegible] و مرید اولمغی بیان ایدر صه ٢٧

باب سادس: خانقاه [illegible] و آداب [illegible] بیان ایدر صه ٤١

باب سابع: سفر [illegible] و صحبت [illegible] عیان صه ٤٢

باب ثامن: [illegible] ادب [illegible] عیان صه ٤٦

باب تاسع: ادب سماع [illegible] بیان ایدر صه ٤٧

باب عاشر: اسرار [illegible] بیان ایدر صه ٥٠

قسم ثانی: اون بابی [illegible] صه ٥٩

باب اول: بدایت شریعتده سالکه نه لازم ایسه آنی بیان ایدر

باب ثانی: طهارتک ظاهر و باطننی بیان ایدر صه ٦٤

باب ثالث: کلام شهادتک تفسیرنی و اسم جلالک سرنی بیان ایدر صه ٦٦

باب رابع: مکوتلک اسرار [illegible] بیان ایدر صه ٧٤

باب خامس: ذکوتلک [illegible] بیان ایدر صه ٨٠

باب سادس: صومک [illegible] و مراتب [illegible] بیان ایدر صه ٨٤

باب سابع: حجک صورتی و سرینی بیان و [illegible] بیان ایدر صه ٨٧

باب ثامن: شاهد [illegible] اولدیغنی تفصیلنی بیان ایدر صه ٩٠

باب تاسع: مکتب و [illegible] بیان ایدر صه ٩٢

باب عاشر: مجاهده [illegible] بیان ایدر صه ١٠٤

قسم ثالث: [illegible] اون درجه [illegible]

باب اول: [illegible] درجه‌لرک بیان ایدر صه ١٠٦

درجه اول: یقظه‌در صه ١٠٦

درجه ثانی: توبه‌در صه ١٠٧

درجه ثالث: [illegible]‌در صه ١٠٨

درجه رابع: محاسبه‌در صه ١٠٩

درجه خامس: تفکردر صه ١١٣

درجه سادس: [illegible]

درجه سابع: فراره‌در

درجه ثامن: فی الخلوت

درجه تاسع: فی العزلت

درجه عاشر: فی الریاضت صه ١١٩

باب ثانی: اوراد سلوکک [illegible] اولان درجه‌لرک بیان صه ١٢٠

درجه اول: [illegible] بیان ایدر

درجه ثانی: خوفی بیان ایدر صه ١٢١

درجه ثالث: رجایی بیان ایدر صه ١٢٣

درجه رابع: خشوعی بیان ایدر صه ١٢٤

درجه خامس: زهدی بیان ایدر صه ١٢٤

درجه سادس: تقوایی بیان ایدر صه ١٢٥

درجه سابع: ورعی بیان ایدر صه ١٢٦

درجه ثامن: شوقی بیان ایدر

درجه تاسع: عبادت [illegible] بیان ایدر صه ١٢٧

درجه عاشر: حریتی بیان ایدر صه ١٢٨

باب ثالث: سلوکده اولان معاملاتی بیان ایدر بو دخی اون درجه‌در صه ١٢٩

درجه اول: مراقبه بیان ایدر صه ١٢٩

درجه ثانی: حرمت و [illegible] بیان ایدر

درجه ثالث: اخلاصی بیان ایدر صه ١٣٠

درجه رابع: تهذیب نفسی بیان ایدر صه ١٣١

درجه خامس: استقامت بیان صه ١٣٣

درجه سادس: توکلی بیان صه ١٣٤

درجه سابع: تفویضی بیان صه ١٣٥

درجه ثامن: ثقه‌یی بیان صه ١٣٥

درجه تاسع: تسلیمی بیان

درجه عاشر: تعرفی بیان صه ١٣٧

باب رابع: اخلاق محمدیی بیان بو دخی اون درجه‌در صه ١٣٨

درجه اول: خلقی بیان صه ١٣٨

درجه ثانی: تواضعی بیان صه ١٣٩

درجه ثالث: ایثاری بیان صه ١٤٠

درجه رابع: فتوتی بیان

درجه خامس: صدقی بیان ایدر صه ١٤٣

درجه سادس: حیایی بیان صه ١٤٤

درجه سابع: شکری بیان صه ١٤٥

درجه ثامن: صبری بیان صه ١٤٦

درجه تاسع: رضایی بیان صه ١٤٨

درجه عاشر: انبساطی بیان صه ١٤٩

باب خامس: اصول سلوکده مرتبه اولان درجه‌لری بیان بو دخی اون درجه‌در صه ١٥٠

درجه اول: قصدی الی بیان ایدر صه ١٥٠

درجه ثانی: عزمی بیان ایدر صه ١٥٠

درجه ثالث: ارادتی و مریدی اولانلری بیان ایدر

درجه رابع: مرادی مریده اولانلری [illegible] بلدیر صه ١٥٤

درجه خامس: ادبی بیان ایدر صه ١٥٥

درجه سادس: یقینی بیان ایدر صه ١٥٥

درجه سابع: انسی بیان ایدر صه ١٥٦

درجه ثامن: ذکری و ذکر [illegible] بیان ایدر صه ١٥٧

درجه تاسع: فقری بیان ایدر صه ١٥٨

درجه عاشر: غنایی بیان ایدر صه ١٥٩

باب سادس: اوراد سلوکده اولان درجه‌لری بیان ایدر بو دخی اون درجه‌در صه ١٦١

درجه اول: احسانی بیان ایدر صه ١٦١

درجه ثانی: علمی بیان ایدر صه ١٦١

درجه ثالث: حکمتی بیان ایدر صه ١٦٤

درجه رابع: بصیرتی بیان ایدر صه ١٦٤

درجه خامس: فراستی بیان ایدر صه ١٦٥

درجه سادس: الهامی بیان ایدر صه ١٦٦

درجه سابع: سکینتی بیان ایدر صه ١٦٨

درجه ثامن: طمأنینتی بیان ایدر صه ١٦٩

درجه تاسع: همتی بیان ایدر صه ١٧٠

درجه عاشر: [illegible] بیان ایدر صه ١٧١

باب سابع: احوالی و احوالده اولان درجه‌لری بیان ایدر بو دخی اون درجه‌در صه ١٧٤

درجه اول: محبتی بیان ایدر صه ١٧٤

درجه ثانی: عشقی بیان ایدر صه ١٧٥

درجه ثالث: شوقی بیان ایدر صه ١٧٦

درجه رابع: وجد و تواجدی بیان ایدر صه ١٧٧

درجه خامس: برق و ذوقی بیان ایدر صه ١٧٩

درجه سادس: عطش شربی بیان ایدر صه ١٨٠

درجه سابع: دهشتی بیان صه ١٨١

درجه ثامن: غیرتی و هیمانی بیان ایدر صه ١٨١

درجه تاسع: قلقی بیان ایدر صه ١٨٢

درجه عاشر: غیرتی بیان ایدر صه ١٨٢

باب ثامن: عرشه و لایتده اولان درجه‌لری بیان ایدر بو دخی اون درجه‌در صه ١٨٣

درجه اول: ولایت نه‌در و ولی کیمدر آنی بیان ایدر صه ١٨٣

وقف موعظهٔ عنقروی اسمعیل افندی

استنسخ هذه منهاج الفقرا علی یازیجی میان یکیجیان درگاه عشق المعروف عطار زاده موفق بالخیر وصل اسراره بجناب باری و اسمع منظر جلال الدین رومی قدس سره

١٢٢١

درجهٔ ثانی — ستر تدبیر وارباب ستر تجردلری بیان ایدر

درجهٔ ثالث — غیرتی بیان ایدر وغیرتک تعلقاتی بیان ایدر

درجهٔ رابع — استغنایی بیان ایدر

درجهٔ خامسه — تجنبی بیان ایدر

درجهٔ سادسه — وقتی بیان ایدر

درجهٔ سابع — صفایی بیان ایدر

درجهٔ ثامن — سروری بیان ایدر

درجهٔ تاسع — تلوینی بیان ایدر

درجهٔ عاشر — تمکینی بیان ایدر

باب تاسع — مرتبه مقامقه اولان دخانی بیان ایدر بودر فی اون درجه اوزره

درجهٔ اولی — مکاشفه‌یی بلدورر

درجهٔ ثانی — مشاهده‌یی بیان ایدر

درجهٔ ثالث — تجلی بیان ایدر

درجهٔ رابع — حیاتی بیان ایدر

درجهٔ خامسه — قبضی بیان ایدر

درجهٔ سادس — بسطی بیان ایدر

درجهٔ سابع — سکری بیان ایدر

درجهٔ ثامن — صحوی بیان ایدر

درجهٔ تاسع — فصلی بیان ایدر

درجهٔ عاشر — وصلی بیان ایدر

باب عاشر — سلوکک نهایتنده اولان درجه‌لری بیان بودر اون درجه‌یه شامله

درجهٔ اولی — معرفتی بیان ایدر

درجهٔ ثانی — فنایی بیان ایدر

درجهٔ ثالث — بقایی بیان ایدر

درجهٔ رابع — تحقیقی بیان ایدر

درجهٔ خامس — تلبیسی بیان ایدر

درجهٔ سادس — وجودی بیان ایدر

درجهٔ سابع — تجریدی بیان ایدر

درجهٔ ثامن — تفریدی بیان ایدر

درجهٔ تاسع — جمع وجمع الجمع بیان ایدر

درجهٔ عاشر — توحیدی بیان

من ملك كتاب حفظي الهي عفي عنه

[illegible]

اوغلي عمر زاده ...

بسم الله الرحمن الرحيم ... وتكثير الرزق اللهم ... العقيم وانا عبدك ... ابي عمران عليهما الصلوة والسلام ...

شارح المثنوی شریف ومؤلف هذا الکتاب اسمعیل الانقروی حضرتلرینک
تاریخیدر
ایدوب روح روانیله دعا بیلک جانزمدر دیدیم تاریخنی اسمعیل افندی اولدی رحمت
سنه
اسمعیل افندی ۱۰۵۱
انتقال

هذا رسالة منهاج الفقرا من تالیفات اسمعیل دده الانقروی رحمه الله

بسم الله الرحمن الرحیم

الحمد لله الذی علمنا علوم الدینیة والدنیویة وعلمنا علی الشریعة المصطفویة وطریق المولویة وکملنا بکمالات المشایخ الصافیة الصوفیة وکلمنا فی بیعات قلبنا بالکلمات القدسیة بلا حرف ولا صوت ولا کیفیة ولا کمیة التی لا یعرف اسرارها الا هذه الطایفة العلیة فسبحان من جعل الشریعة والطریقة عین الحقیقة ولکن العقلاء لا یعقلون بالقوة النظریة والبدعة والضلال عین العقوبة والنکال ولکن الغفلاء لا یشعرون بغلبة کثافة البشریة والقوة الشهویة هو الهادی الذی یهدی من یشاء من عباده بهدایة الانبیاء وارشاد الاولیاء الی السنة السنیة ویضل من یشاء منهم باغواء الشیاطین الجنیة واضلال ابالیس الانسیة فیصدونهم عن السلوک الی الطریقة السویة والمرید الذی اذا اراد بقوم هدایة فلا مضل لهم واذا اراد بهم ضلالة فلا هادی لهم من کل البریة وصلی الله علی سیدنا محمد الهادی بالاقوال الصادقة والافعال الصالحة الی الوصلة الالهیة وشهود الاحدیة وعلی آله واصحابه الذین تابعوه متابعة کاملة بعلو الهمة وخلوص النیة اما بعد حمد الله المتعالی والصلوة علی نبیه السامی بو کتاب شریفک تصنیفنه باعث وبادی وبو مجموعهٔ لطیفک تالیفنه علت غائی اولدر که بو فقیر مولوی اعنی شیخ رسوخ الدین اسمعیل بن احمد الانقروی ثبت الله قدمه علی الشریعة النبویة والطریقة المولویة

اول

اول وقتده که ارشاد فقرا واحبابله مأمور اولدم والمأمور معذور موجبجه حب المقدور انلرک ارشاد وتربیه‌سنه جمله همتم مصروف ومحصور قلدم کوردم که اکثر هیئتمزده وشکل صورتمزده اولن فقرا اول سلطان الاولیا وبرهان الاصفیا وعنوان الاتقیا اعنی مولانا ومولی العارفین حضرتلرینک مذاهب اولادوغی طریقتلرینه مخالف کتمش وطریق مولویه اکی زعم اتمش هر بری اول حضرتک کلمات قدسیه‌سیله مشرب ومذهبلرینه حجت قلوب ورطهٔ اباحته بتمش تفصیل کمی تبدیل اشکال لاجل اکل ایلمش ونیجه سلوکدن ولذه صعلوکدن بیزار قلمش و دخی علم ومعرفتدن نشیمه بلا ثمر کبی خالی اولوب شریعت وطریقتی بلمش واداب ارکاندن دخی بعضلر دخی اکوجه بوذکی اولنان صغتلردن تنبیه ایدوب علم ومعرفت تحصیل قلمش واداب شریعت وطریقته من وجه واقف اولمش لکن نفس وشیطان توحید افعال یوزندن واولیانک وحدت اینه ادلی سوزندن انلره رخصت بولوب انلری چاه اباحت والحاده صلمش وبو جملک میاننده برکروه برشکوه دخی وار که بو ذکر اولنان صنفلردن معرا وبو تقدیر قلنمش حالتلردن مبرا درعقیده لری پاک ودرونلری نور علم ومعرفتیله تابناک فقر وفنا علمله متخلق وعبادت وریاضتله متحقق اولمشلر وانبیا واولیانک بیوردغی بلا تأویل علی مقتضی النفس اختیار قلمشلر اما بو صنفک دخی بعضی مراتب سلوکده ومنازل صعلوکده دقایق طریقت وحقیقتدن وحقایق علم ومعرفتدن بیخبر قلمشلر

کفته شیخی اهل اشرفی وغیره

ذات عشقز روح محمد کروه مولوی
یعنی سرور زیر لدمدر کر وه مولوی

زمزم در الآفاق والانفس یعنی مولانا الا
قلب ادم جان عالمدر کروه مولوی

فقر وفخره دادر صاحب کلاه جمد
هر طرفه فی الحجره مستمد کروه مولوی

آسمان لاتعین در مقام کروه شنی
اسم اعظمده مکرمدر کروه مولوی

حق دوست

وماله
جمی
ضمن
دم

هانه اول حضرتك مثنوى شريفده بيوردغى نظملرك ظاهرنه و بر مقدار دروننه ترجمه بولمشلردر بى حضرت على كرم الله وجهه بيوردقلرى كلام اوزره كه لا خير فى الصمت عن العلم كما لا خير فى الكلام عن الجهل در بو خصوصده بلدكم علمده صامت اولمغى خير كورمدم و بونلره بو رسطلردن خبر ويرمه مكى مروت و فتوت بولمدم

بيت چو بينم پيش نابينا كه چاهست ؛ اكر خاموش بنشينم كناهست ؛ بر كمراهه راه كوسترمك افضل عباده در كما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم من يرد باطلا الى حق او ضالا الى هدى كان عمله كعبادة اربعين سنة ؛ و بر كمسه بر يول بلمزه يول كوسترسه اول داخى انك ارشاديله مهتدى اولسه اول مرشده اكمل دولت و اشمل سعادتدر كما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم لعلى رضى الله عنه حين بعثه الى اليمن لئن يهدى الله بك رجلا واحدا خير لك مما يطلع عليه الشمس وتغرب ؛ و اول عامل اولنه و هدايت بولن كمسنه نك ثواب و فضيلتى مقدارى مرشد اولنه اجر و فضيلت واردر كما قال عليه الصلوة والسلام من دعا الى هدى كان له من الاجر مثل اجور من اتبعه ومن دعى الى ضلالة كان عليه من الاثم مثل اثام من اتبعه ؛ باخصوص كه دينك عمادى الدين النصيحة فحواسنجه عباد الله نصيحت اتمكدر و اكر سوز طوتمزلرسه وجادلهم بالتى هى احسن مقتضاسنجه حسن سمت مجادله ايتمكدر زيرا بو امت ايچره بر طائفه علية واردر كه انلرك صفت سنيه سى الى يوم القيام بو منوال اوزره اوله و تيل و قال ايله وجدا للرى

اعزاز

٣

اعزاز دين و اعلاى طريق مبين الحق اوله كما قال عليه الصلوة والسلام لا تزال طائفة من امتى يقاتلون على الحق ظاهرين الى يوم القيامة ؛ معناى شريفى بنم امتمدن بر طائفه زائل اولمزلر ايله طائفه كه حق اوزره مجادله و مقاتله ايدرلر غالب اولدقلرى حالده تا قيامت دكن قال بعض الشراح المراد هم العلماء الآمرون بالمعروف والناهون عن المنكر فيكون مقاتلتهم معنوية بعض شراح ديرلركه بو طائفه مراد امر معروف ونهى منكر ايليان علمادر پس بو نلرك بو تقديرجه مقاتله لرى معنوى اولوب عبادالله ى راه صلاح و سداده ارشاد ايلمه لوكى ايله هر برى مجاهد فى سبيل الله اولان بولورلر فى الحقيقة شريعت و طريقت ميداننده بو حقنلو شجعان و دلاور الى انقراض الدوران خالى اولميوب راه حقده مبطل اولنلرى و كلام خدا و رسولى و كتاب مشايخ فحولى زيغ و ضلال اوزره تأويل قلنلرى نفى و نهى ايدلى سوز طوتمزلرسه سمت مجادله و منازعه كيدرلر علم رسول اصحاب كرام و مشايخ عظام ذاهب اولدغى اوزره انلره تقرير و تعليم قلوردلى و بو معنايه مناسب بو حديث شريف واردر و لهذا كه ابراهيم بن عبد الرحمن العذرى روايت ايدرلر مصابيحده واردر اولدغى اوزره حضرت رسول صلى الله عليه وسلم بيورمشلر كه يحمل هذا العلم من كل خلف عدوله ينفون عنه تحريف الغالين وانتحال المبطلين وتأويل الجاهلين شراح مصابيحدن مفاتيح صاحبى بو حديث شريفك شرحنده ديركه يحمل اى يحفظ هذا العلم الذى صدر عن رسول الله صلى الله عليه وسلم

ای بأخذ ویقوم باحیاید وتعلیمن کل خلوعدوله یعنی رسول الله صلی الله علیه
السلامدن صادر اولان علمی اخذ ایلر و حفظ ایلر هر خلوددن زیاده عادل
کمسلر خلوفتح لاما شول رجل صالحه دیرلرکه برلر رجل صالحدن صکره کلمه
وانک مقامنه قایم اوله یعنی علم رسوله مشایخ عدول بری برندن آخذ وحامل
اولوردلی واندن وغالیلرک اول علمدن تحریف وتزویر اعلی یعنی نفی قلورلی
غالی اسم فاعلدر غلو ایتملودن حددن تجاوز ایدجی ومحدودا ولنی امی
دینه نطق کیدجی دیمکدر انتحال برکمسنک قولنی و یا شعرینی کندویه اسناد
ایمکدیرلی تقدیر المعنی ان المبطلین اذا انتحلوا من علمنا لیستدلو به علی باطلهم او
اعتزی الی العلما مالم یکن من ینفق العلماء والمشایخ عن هذا العلم قول المبطلین
وتأویل الجاهلین وینزهون عما ینتحل ویبینون للناس بطلان تلک التأویلات
ویمنعونهم عن قبولها یعنی تحقیقا مبطلل ولنلرتجی برنم علمزدن کندولره اسناد ایلمه
باطل عملری اوزره استدلال ایلمه دنا وتوری باحق دعلمزدن اولمینی شی علمه
نسبت قلسلر خلوا ولن علما ومشایخ بو عملدن انلرک قولنی وجاهللرک تأویلات
باطله سینی نفی ایدرلر ونا سه اول تأویلات باطله نک فسادینی بیان ایدوب اذیتی
منع ایدرلر پس بو مقدمه معلوم اولدیسه و بو حدیثلرده ذکر اولنان نطانیفک
مرتبلری بیان وعیان کلدیسه بو فقیر دخی طریقمزده چوق کمسه یی تأویلات باطله
مائل کوردم ونیجه سنی دخی مقدما ذکر اولنان اوزره مراتب سلوکدن وآداب وطریقتدن

دارکان

وارکان و لایتدن غافل و عاطل بولدم اکرچه صحبتمزده اولن یاران واخوان
لسانلر بو مرتبلری سویلردم و انلره احوال و مراتب سلوکی تعلیم وتقریر ایلردم و
اکثری آداب طریقت واسرار وارکان حقیقته مطلع اولمنی و شعور بولمشلردی انلره
واوله تبده اولنلره علم طریقتی سویلمک و بو علمده کتاب تألیف ایلکمنی ورجا حجت
بوغدی ولکن آداب سلوکی بلمیف و برزدنصکره کلنه آداب سلوکی آشنا اولمنی الحق
وطریقمزده اولن آیین وارکان و آداب وافعال واحوال بمکان سنت رسول
وسلفده کچن مشایخ نحوله مطابق اولمنی عیان و بیان کلمسی الحق و بو طریقت
طاغی اولنلره واهلنه مبتدع دینلره حجت و برهان اولمنی الحق بوکتاب بسط ایکن
تألیف و بو مجموعه پرصوابک تصنیفنه شروع قلندک و آیات حق واحادیث
رسول الله ومشایخ نحوی الانبیا اولندی تا بو کتاب شریفی مطالعه ایدنلر بلسلرکه
طریقتمزک هر حالی وافعالی آیت وحدیثدن و آثار واخباردن و مشایخدن
مأخوذدر ذیرا بر کمسنک که سلوکی وطریقی آیات قرآن وسنت حبیب خالق کون
مکان و قول مشایخ عالیشان اوزره اولمیه وطریق مستقیم راه سعیدن فرق قلیه
انوک سلوکی طرق شیطانی اوزره اولور و کندسی دخی آخر الامر اضلال ناسدن
شیطنت مرتبه سنی بولور وانلره حشر اولور و قربت الحق و وصلت ربانیدن
محروم قلور بیت خلاف پیمبر کسی ره گزید که هرگز بمنزل نخواهد رسید درینی
راه جز مرد داعی نرفت کم آن شد که دنبال راعی نرفت حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم

ترجمه
بیت پیغمبر علیه الصلاة والسلام ...
خلاف طریق اختیار ایتدی هرگز منزله و ...
ایرشمدی

کند وطریق حق یعنی خط مستقیم تشبیه بیورب و سایر طریق سعیمی طرق شیطاندر بیوب
مثلر درتکم ابن مسعود حضرتلری رضی الله عنه روایت ایدرلر که خط لنا رسول الله
خطا ثم خط خطوطا عن یمینه وشماله وقال هذه سبل الشیطان علی کل سبیل منها
شیطان یدعوا الیه ثم قرا هذه الآیة ان هذا صراطی مستقیما فاتبعوه ولا تتبعوا
السبل فتفرق بکم عن سبیله معنای شریفی ابن مسعود رضی الله عنه روایت ایدرلر که
حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بزم ایچون بر خط مستقیم چکدی مثلا
اورتده کی خط کبی اندنصکره اول خط مستقیمک صغندن وصولندن بر نیجه خط
دخی چکدی مثلا اورتده کی خطک اطرافنده اولان خطوط کبی اندنصکره
بیوردیلر که اول یمین ویسارده اولان خطوط سبل شیطاندر هر بر یول اوزره
بر شیطان اوتورمشدر اول کندو یولنه دعوت ایلر بو خلقی کما قال الله فبما اغویتنی
لاقعدن لهم صراطک المستقیم یعنی شیطان مردود اولدقده حکمی قسم ایدوب
دیدی یا رب سن بنی اغوا ایلدیککه حقیچون و یا خود سن بنی اغوا ایلدیککه سببیله البته
بن اوتورورم بنی ادمک اضلالی ایچون سنک صراط مستقیمکده اندنصکره حضرت نبوی
شریفی قرائت ایلدیلر که ان هذا صراطی مستقیما دریعنی شو خط مستقیم بنم صراطمدر مستقیم
اولدیغی حالده و اول حضرتک طریقی طریق توحیددر و صراط محبتدر دیدیلر تکم مولانا حضرتلری
بیوردیلر مثنوی عشقت طریق پیغمبر ماه مانابع عشقیم و عشق رهبر ماه پس سز تابع او
ای اتمم بنم طریقمه و اول سبل متفرقه تابع اولمیک که سزی حق یولندن تبعید و تفریق ایلر طریق
مستقیم

مستقیم وصراط قویم اولدر که سالک انده گمراه اولمیه و لذلک ایلینی حقه بول بولمیه
افراط و تفریطدن بری و تعطیل و تشبیهدن و جبر و قدردن عاری اوله اقوال و
افعال و احوال و اعتقادده و صفات و اخلاقده وسط و اعتدال اوزره اوله
انکیچون اکثر مشایخ الیمین والشمال مضلة والجادة الوسطی دیمشلردر بو بیتی بو
معنایه مناسب خوب دا فلمشلر بیت هیچ وجه مکن میل جانب افراط زقید بقید
تفریط نیز باش رها که اختیار وسط راست در جمیع امور بدان دلیل که خیر الامور
اوسطها وحضرت پیر مزکور دنیا واخرتده دستکیرمز که دخی طریق بیزی ما داملکه حالت
وجد و جذبه ظهور قلمدقچه طریق اعتدالدر تکم مثنوی ده بیوردیلر بیت در خبر خیر
الامور اوساطها نافع آید زاعتدال اخلاطها گر یکی خلطی فزون شد از عرض
در تن مردم پدید آید مرض پس قادر اولدقچه طریق غیری بولدن شاشمدن وطریق حقدن
دوشمدن بغایت حذر اوزره اولمق گرک زیرا طریق انبیا و اولیا اخرتده اولان صراطی
مذکردر تکم بو معنایه مناسب فخر الدین الرازی صراط مستقیمک تفسیرنده دیر که وانما
قال الله صراطا ولم یقل سبیلا لیکون لفظ الصراط مذکرا صراط جهنم فیکون الانسان علی مزید
خوف وخشیة من مذلة القدم یعنی نیچون حق تعالی حضرتلری صراط المستقیم دیدی سبیل المستقیم
دیمدی تا که لفظ صراط صراط جهنمی اکدرجی اوله دا اکثر محققین دخی دیمشلردر که صراط ایکی
بری دنیوی بری اخروی دنیوی اولان صراط شرع نبوی وطریق اولیادن طریق مولوی
کبی و اخروی اولان صراط احادیث شریفه ایله ثابتدر که جهنم اوزرینه قورلمشدر قلدن انجه

دقلمجق کسکن اولوب خلق عالم اول جانب سوديله كما روى عن ابن مسعود رضي الله عنه
قال عليه الصلوة والسلام يوضع الصراط على سواء جهنم مثل حد السيف المرهف ومن
الناس من يمر كالبرق الخاطف ومنهم من يمر كالريح العاصف ومنهم من يمر كالطير ومنهم
من يمر كجرى الفرس ومنهم من يمشي على رجليه ثم يكون اخرهم رجال قد تلفح وجوههم
النار ۝ معناى شريفى حضرت بيوررلر كه جهنم اوزره پل صراط وضع اولنه قلج كسكنلكى كبى
اولناسدن بعضى برق خاطف كبى ۝ وبعضى ريح عاصف كبى كچه ۝ وبر كروه دخى مرغان
پرنده كبى اوچه ۝ وبر فرقه اسبان دونده ۝ وبر زمره پياده كاندونده كبى اوله لر ۝ وبر
جماعت افتان وخيزان ۝ وبر طائفه سراسيمه وحيران قالالر تا جهنم بونلرك طوقنوب
ينلرينى طاط انبيا واوليا اخ نده اولن صراطك مثاليدر نفس جهنمنك او
قورلمشدر انكا رد نده لرى نيجه محتلف ايسه بونلرك دو نده لرى دخى اويله
اولمشدر برفوم قوة عشق ومحبتله برق تابنده كبى كچله ۝ وبر كروه جناحين علم
عملله طيور پرنده كبى اوچله ۝ بر كروه سويّاً سالماً غانماً مشى ايده لر ۝ وبر فرقه
دخى مكباً على وجهه افتان وخيزان كيدرلر پس اى اخى تعقل ايله دائما بو زى اوزره
دوشوب هزار پرده نجم بيني كمه ايله سويّا سالماً بلا سقوط كيدن كمسه برابر بيدر
كما قال الله تعالى افمن يمشي مكباً على وجهه اهدى امّن يمشي سويّاً على صراط مستقيم
يعنى شول كمسه كه يوزى اوزره مكب اولدوغى حالده يوريدا اول كمسه دراهدى
يوخسه طريق مستقيمده سويّاً سالماً يورين كمسه در معلوم دركه اهدى واصوب

سويّاً

سويّاً سالماً يورين كمسه در بو مثالده رمز كلى موحده ۝ ومؤثر لمحلاره وصالحلر طا
وموافقله منافقه كه بونلرك بر بيسى ضديله برابر دكللر حضرت مولانا مثنويده
بو ايكى فرقه لى اشترله استر تشبيه ايدوب بيوررلر مثنوى گفت استر با شتر كاى
خوش رفيق ۝ در فراز وشيب ودر راه دقيق ۝ تو نيايى در سر و خوش مى روى ۝ من
همى افتم بسر در چون غوى ۝ گفت چشم من ز تو روشن ترست ۝ بعد از آن هم از بلندى ناظرست
هر قدم من از سر بينش نهم ۝ از عثور و اوفتاده وا رهم ۝ تو نبينى پيش خود يك دو سه گام ۝ وآنه
بينى ودبينى رنج دام ۝ پس سالكه لازم ولابد دركه هوش در دم نظر در قدم نحو ايله او
طريق حقده على بصيرة كيده ۝ واعوجاج وانحرافدن ۝ وسقط سقوط ومذلت وانعطا
حذر ايله بو يولده ورطات كثيره واردر ۝ وعقبات عسيره چوقدر ۝ واسوأ رفيقدر
قطاع طريقه نهايت يوقدر ۝ رهبار يك وطريق تنك وتاريك داره اوليادر سالكه كركدر
اوّلا شرع شريعته اله الا اندن حكره بو يوله سرقيله حق مقصود بالذات اولن حقيقتى
بوله حضرت مولانا مثنوى جلد خامس دبياجه سنده شريعت وطريقت وحقيقتى تمثيل ايدوب
بيوررلركه اى سالك بلكله اكاه اولغلكه شريعت شمع كبيدر كه سالكه انوك علمى راه حقى
كوستورر ومع هذا شمع شريعته اله كوره سين وطرحقه كتيه سين وانكله عمل ايتميه سين
مقصود بالذات اولن حقيقته اله كرمز ۝ وسالك كنج وصلته يولمز چونكه شمع شريعت
اله السين ۝ وانكله علم قلوب يوله كيرسين بو روشه طريقت دلرچونكه نوافل وفرائضى
ادا ايتمكله قرب الهى بولسن وكندوكى بالكليه فانى اولسين اكا حقيقت تسميه ايدرلر بر مثال

آخر دخی ضرب ایدب بیوررلر که علم شریعت کیمیا علمی کبیدر که انی بر استاددن ویا بر
کتابدن اوکرنسین وطریقت اول علمی کتابده مسطور اوله دخی واستاددن
صدور قلدغی اوزره استعمال ایلمکدر وحقیقت بو عملدن صکره مسک زر اولمسی
کبیدر و مسلکدن خلاص بولمسی کبیدر بر مثال آخر دخی بیوررلر که شریعت علم طبی اوکرنمک
کبیدر وطریقت اول علمک مقتضاسنجه پرهیز ایدب ادویه واشربه‌یی علی قانون
الطب استعمال قلمق کبیدر وحقیقت بو دوالردن صکره مرضک صحت وشفا بولمسی
کبیدر پس معلوم اولدیکه شریعتسز طریقت اولمز وطریقتسز حقیقت الکریز وشریعت
وطریقتسز اولان کمسه حقایق اشیایی بلمز وروی حقیقتی کورمز اکر عارف وموحد
دخی کجنسه فایده ویرمز زیرا شریعت وطریقت حق تعالی حضرتنک اسم عدلینک
مظهریدر واسم هدا ینک تجلیسی ویرتویدر پس عارف مطیع اولدر که ایتی
شریعت وطریقتده حقک صفت عدلینک واسم هدا ینک تجلیسنی کوره واکا بو
یوزدن اطاعت وانقیاد قله اول کمسلر که بو تجلییی کورمدیلر وبو سره ارمدیلر انکلر
شریعت طریقتی حقیقتدن غیری قیاس ایلدیلر وسوزلرینه عاقبتا واعمالرینه سویلدیلر
پس کرکدر که ای اخی کشتیٔ شریعتدن قویه سینی تا بحر ضلالت ومعصیته غرق
اولمیسین صقین طریقته مخالف کتمیسین تا کرداب الحاد واباحته کرفتار قلمیسین
کما مثل النبی شریعته وقال مثل شریعتی کمثل سفینة نوح من تمسک بها نجا ومن تخلف
عنها غرق یعنی بنم شریعتمک صفت عجب الشانی سفینهٔ نوح کبیدر شریعتمه تمسک ایلین

ضلالت

ضلالت واباحت بحرندن نجات بولدی وطوفان معاصی ومناهیدن خلاص
اولدی وشول کمسه که شریعتدن تخلف ایلدی کنعان وار طوفان هلاک دریا
مستغرق اولدی اکر بعض ملحد مشربلر اولنلره بو خاطر خطور ایلرسه که بحر حقیقتده
بر درکه بحر وحدتدر پس غرق اولدغمز عاقبت بحر وحدت اولیجق حزن یوزدن
اولورسه اولسن نعم الاستغراق وحبذا الوصال والاعتناق جوابی شافی بودرکه
بلی نعم ذات احدیت شرکت قبول ایتمز بر بحر عظیم کبیدر ولکن امواج اسما
وصفات متضاده ایله جوش وخروش ایدیجیدر اسما لطفیه‌سی وجمالیه‌سی
هذا عذب فرات قولنک سرینه مظهردر وصفات قهریه وجلالیه‌سی هذا ملح
اجاج ایتنک حقیقتنی مشعردر اکر بو ایکی نوع امواج بر دریادن حاصل اولور
وبربرینه متصل وملتقی کورینور لکن بینهما برزخ لا یبغیان اقتضاسنجه بیا
نلرنده معنا بر حاجز حصین واردرکه طرفینک امواجی بربرینه جمع ایلمکه قوت تکم
حضرت بو معنایی مثنویده نیجه کوزل تحقیق ایدرلر بیوررلر مثنوی بحر تلخ و
بحر شیرین در جهان ٥ در میانشان برزخ لا یبغیان ٥ بحر وانیمش چون شکر ٥ طعم شیرین
رنک روشن چون قمر ٥ نیم دیکر تلخ همچون زهر مار ٥ طعم تلخ ورنک مظلم قیروار ٥٥٥
هر دو بر هم می زنند از قعر واوج ٥ بر مثال آب دریا موج موج ٥ محبت الهی
ورحمت ربانی دریای قهر وجلالدن بحر لطف وجمال کشته ونصرت کسنده
حبابلر کبیدر وهوای نفسانی وهواجس شیطانی دریای لطف ومهردن بحر

علیه اولدیه شتی یغلب ... بینهما برزخ لا یبغیان ...

قهره كشنده وعاقبت الهلاك وكشند دبی ريا كيدر نصرت بالصبا واهلكت
عاد بالدبور حديثنك معناى حقيقيسی وفحواى باطنيسی بودر كه صباى رحمت
حقله منصور اولوب قهر خواطر فتنه دن خلاص اولدی وقوم عاد دبور هواى
نفسله هلاك اولدی پس حضرت مولانا بو معنايه اشارت ايدوب بيورر لر كه
بيت مهر تلخانرا بشرين ميكند • زانكه اصل مهرها باشد رشد • قهر شيرين را تلخی برد
تلخ با شيرين كجا اندر خورد • تلخ شيرين زين نظر نايد بديد • از دريچه عاقبت دانند ديد • چشم
آخربين تواند ديد راست • چشم آخربين غرور است خطاست • بعضيلر كلر كه كنتی وجودی
بادهء ايله دریای لطف طرفنه وسر منزل رضا جانبنه برخونجه استغنا ايله روان اولوب
كيدر كه دبور هوای نفسانيدن اولدیغی كبی زيرا روحی تدبير وتدارك قلمیوب
ودر حال متقی شريعت وطريقت تحقيق ايدميوب وانده لنكر عقلی ربط قلمیوب دبور
هوای نفسه مطاوعت ايدوب مدبر اولورلر اكر باد عنايت يار قلمزسه واول سمندن
تائب اولمزسه كرداب ضلالت وورطهء معصيتده مخذول ومقهور قالور بيت
كشتی بی لنكر آمد مرد شر • كه ز باد كژ ندارد او حذر • لنكر عقلست عاقل را امان • لنكری
در يوزه كن از عاقلان • عاقللردن لنكری دريوزه ايتمه سنك معناسی اللردن عقل
كياستی وادب فراستی تعليم ايتمكدر وانلر كيدكی اوزره شريعت وطريقته كتمكدر
وراه حقك شيب وفرازنی ومحل ضرر واحترازنی طويمقدر وكلام انبيا واوليادن
ودنده عرفا وعلمايه علی كل حال اويمقدر تا سنی دخی عاقل وعارف اولسن

مهره و تلخی مذكور در ۱۲ بيتده اولدقده اوندن بيكنی يعنی سنين [illegible]

وطوفان ضلالتدن واباحتدن رها بولسن ومعصيت واسايتدن خلاص اولمه
جاره يابره هشدلق ندندر يا بو علما اولان مركتابك معناى تقريدن علم سلوكه اوكی
تمكل اولورانده نجکو مرتبهء صلاح وسداده وفتح وكشاده يول بولورلر بوفنده
حضرت مثنويده زياده باصواب تر بر كتاب مستطاب دخی اولمز بكه علم سلوكده
بوك ماند ومثل اولمز پس مولوينك سلوكی مثنوی اوزره متقيدر ومعانی مثنوی
حضرت قرآن واحاديث رسول ملك منان اوزره مبتنيدر نتكم حضرت مولانا بو
بيتله بو معنايه اشارت بيورر لر بيت من بنده قرآنم اكر جان دارم • من خاك ره محمد
مختارم • اكثر ناس قياس ايدر كه طريق مولوی شرع نبويدن خارج اولوب فرايض
وآيين واركان بدعت وضلالت اوله نعوذ بالله من ظن السوء لا اهل الله بو سوء ظنه
سبب اكثريا شكل فقراده اولن يارانلردن حاصل اولوب اما بعضنك اسائة ايله كل تهمت
رد اولمز وانلرك ضلالتدن بو طريقك طريق بدعت وضلالت اولمسی لازم كلمز پس
كل انكار ايتمك شقاوتی مؤدی اولور نعوذ بالله نتكم كل اقرار ايتمك حماقتی مشعر اولدیغی
كبی حضرت مولانا بو معنايه مناسب بيورر بيت حق شب قدرست در شبها نهان
تاكند جان هر شبی را امتحان • نه همه شبها بود قدر ای جوان • نه همه شبها بود خالی از آن • در
دلق پوشان يكی درويش هست • امتحان كن انكه حق است آن بگير • انكه بی جا حقست اهمه حقيقت
وانكه بی جا باطل اوشنيت • هو بو كيسی مميز كو كه تا • باز داند حيز كانرا از نقاء • پيچ اولوب
اولنی در طريقتك كه انك اول شرطی ماسوی الله دن قلبی تطهير ايتمك اوله واوسطی محبت

ومعرفة الله الله قلبنگ استغراقی اوله و آخری بالکلیه فنا فی الله و بقا بالله در تبسیم
اوله شرع نبویده نیجه انواع مذاهب کا هلی بولنور سه طریقده بولنویده دخی
اصناف مشاربک صاحبی بولنور پس فی ما نحن فیه حضرت مثنویده ما عدا بیرلرن
معنوی دخی لازم اولدیکه قرآن و حدیث و مثنویدن ماخوذ اوله و اولیاتده اخبار
وکتاب مشایخ کبار و کلام حضرت خداوندکاره طوله و هر کسک مرتبه و مقدار
وهمتی و مبطل بدکردارنه و بو طریقک ارکان و آداب و اسرارنی و سقطات و ورطات
ناهموارنی تعریف و تمیز قله حتی یاران صفاد اخوان باوفا آداب و ارکانمزک جمعیت
اولدوغی و طریقت مشایخ سلف اویدوغی مطلع اوله لر پس تسهیلاً للطالبین و
تیسیراً للسالکین اقسام ثلثه و ابواب ثلثینی و درجات مائه او زره ترتیب و تزیین
اولندی تکم فهرستی ظهر کتابده کما ینبغی ثابت قلندی بعده بو کتاب هدایت سیما و
حقیقت غایه الاسماء تنزل من السماء فحوا سیجه منهاج الفقرا دیو عالم معنادن
اسم ویرلدی امید درکه الله تبارک و تعالی ذخر آخرتمز ایده و نیجه کملر بو کتابله
سبیل طوغری بوله کیده اللهم اجعل دلیلاً الی الرشاد و سبیلاً الی الصلاح والسداد و
حبّاً بین العباد بمحمد الهادی و اولاده الامجاد باب اول ماهیت طریق بولنق

بیاننده ونقرانک اختلاف مشاربی عیاننده در ایها الاخ الاعز والاکرم بلکل
واگاه اولغل که اول سلطان العاشقین و برهان العارفین منبع انوار یقین
مخزن اسرار رب العالمین اعنی جلال الملة والدین مولانا و مولی الواصلین حضر

تلرینك طریقی بینده و ارکان و آیینی تصوف در وکندولرینه و خلفاسینه صوفی دراو
دکلدیلر کبو بینده شریفی بیوردیلر و فقرا هر روز و شب سماط کنارنده بعد
الطعام ذکر قلورلر بیت ما صوفیان راهیم ما طبل خوار شاهیم روز و شب نذکار
اولنمه نکته بودرکه آگاه اولک ای گروه مولویان بز صوفیان راه حقوز دکاسدن
خوارشاه مطلقوز مرتبه کاملین و مکملین مکملینه ایرنلر و بالکلیه بشریتدن و ماسوا
خلاص بولنلر و ابن الوقت و حاکم زمان اولنلر صافی دینور و ابن الوقت اولنلر و
ماسواده دوننلرین صافی قلنلره صوفی دینور تکم ما قیل صوفینک تمیزنده بو بیته
بیوردیلر بیت صوفی ابن الوقت باشد در مثال لیک صافی فارغست از وقت و حال
و بو طریقه طریق صوفیه اولدوغنه برد لیل دخی بودرکه مثنوینک اولنده قریب اولنی
محلده حسام الدین چلبی حضرت مولی نایه خطاباً بیوردیلرکه بیت صوفی ابن الوقت
باشد ای رفیق نیست فرد الکفین از شرط طریق تو مکر خود مرد صوفی نیستی هست را
از نسیه خیزد نیستی خطاب بحضرت مولانایه در علی سبیل الاستفهام و استفهام تقریر
ایچوندر یعنی مرد صوفی دکلمسن یا مولانا مرد صوفیسن خود پس صوفیلک شرطی
ماضی و مستقبله نظر ایتمیوب وقتک حکمنه دیرلکدر دیمک اولور پس طریقمز طریق
تصوفدر زیرا تصوفک بنیادی فقردر و اساسی ارکانی بذل و ایثار و ترک اختیار
در کما قال رویم التصوف مبنی علی ثلث خصال التمسک بالفقر والافتقار والتحقق
بالبذل والایثار و ترک الاعتراض والاختیار فقر و افتقار تمسک و بذل و ایثار له تحقق

وترك اعتراض واختيار ايله تخلق اولمغی پاكلك صفتی وحاجتلغی در پس طريقت اولوبجی
طريقۀ صوفيه در دعكلا تعريف طريقت عشق ومحبت وفقر ديمكدر وبونلر اشبا اجتماع دخی
جامعدر نتكم سهروردی حضرتلری بيوردرلر التصوف اسم جامع لمعانی الفقر ومعانی
الزهد وغيرهما مع مزيد اوصاف واضافات لا يكون الرجل بدونها صوفياً پس تصوف
عشق ومحبت وزهد وفقر ومعرفتی جامعدر بو جهتدن فوقندهدر كما قال ابو العباس
نهاوندی الفقر والزهد مع شرفهما بداية التصوف بعض مشايخ فقرايله صوفينك
مابيني فرق اعتبار اتمشلر اما بينهماده فرق عظيم واردر نتكم عبد الله خفيف فرق ايدب
بيوردرلر الصوفی من استصفاه الحق لنفسه تودداً والفقير من استصفی نفسه في فقره
تقرباً يعنی صوفی شول كمسهدركه انی حق كندو نفسی ايچون اكا مودت ايچون كزيده قلدی فقير
اول كمسهدركه فقرنده نفسنی استصفا ايلدی تقرباً لله وصوفيه صوفی دينمسنده
صوفيلك تسميه قلنمسنده بر نيچه وجه واردر صوفيه انكچون صوفی دينلديكه درونی
غل وغشدن وقلبی ماسوا وتشويشدن پاك وصاف ايلدی وبو حديث شريفك معناسی
اوزره عمل قلدی نتكم انس حضرتلری رضی الله عنه حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلمدن
روايت بيوردرلر قال عليه الصلوة والسلام لی يوماً يا بنی ان قدرت ان تصبح و
تمسی وليس في قلبك غش لاحد فافعل ثم قال وذلك من سنتی ومن احيا سنتی فكانما احيانی
ومن احيانی كان معی في الجنة معنای شريفی بودر غل وغش اولمق فعلنی اشله كه بو تصبح
درونی بنم سنتمدندر بنم سنتم احيا واجرا ايلين بنم ايله جنتده بلدر حضرت رسول
صلى الله

صلى الله عليه وسلمك ايله اولمق عظيم مرتبهدركه درونی صاف اولنه صوفيلر پسنددر
پس طريقتمزك ركن اعظمی درونی ناپاك غل وغشدن خالی قلمقدر روايتدركه
زنكار ماسوادن صاف اولمقدر وافكار دنيويهدن ودغدغۀ خياليه وتشويش
تقليددن نجات بولمقدر حضرت مولانا مثنويده تصفيۀ درونه مشغول اولنلری روميلره
تشبيه ايدوب ونقوش عقليات ونقليات شروع قلنلری چينيلره تشبيه قلوب روميلری
ترجيح ايدوب بيوردرلركه بيت روميان آن صوفيانند ای پسر بی ز تكرار وكتاب وبی هنر
ليك صيقل كرده اند آن سينهها ساده كردند از ز بخل وكينهها روميلر مثلا روق
مثنوی اولنان عاشقلردركه درونلرينی از بخل وكبر وكيندن واخلاق ذميمهدن وافعال
رديهدن پاك ايلمشلردر وفقرايه صوفی دينلمكه بر وجه دخی بودركه صوف خرقه
كيدوكلری ايچوندر صوف ديو بوكه ديرلر فقرانك لباسی ايسه بوكدا اولنعبا
وچوقه در تصوف فلان ديرلر اذا لبس صوفاً نتكم تقمص فلان ديرلر اذا لبس
قميصاً پس بونلره صوفی ديمك بو تقديرجه لباسی ملابسه سيله اولور انبياء عظام
دخی اكثرينك لباسلری صوفدر نتكم حديث شريفده وارد اولمشدركه انس حضرتلری
رضی الله عنه حضرت رسول صلى الله عليه وسلمدن روايت ايدرلر ان عيسی عليه
السلام يلبس الصوف ويأكل من الشجر ويبيت حيث امسی وانس حضرتلری رضی الله
عنه بيوردرلركه كان رسول الله صلى الله عليه وسلم يجيب دعوة العبد ويركب الحمار
ويلبس الصوف وعبد الله ابن مسعود رضی الله عنه بو حديث شريفی روايت ايدرلر

قال النبي صلى الله عليه وسلم كلّم الله موسى وكانت عليه جبة صوف وكساء من صوف
وسراويل من صوف وقرابه صوفي دينلمسنه بر وجه اخر دخي بودر كه اصحاب صفه يه
مشابهتلري واردر انلر دخي نته كيم ايديلر زرع وضرع ووطن ومسكنلريني
ترك ايدوب مسجد صفه سنده عبادت وطاعته مشتغل اولمشلردي كذلك فقراء دخي زرع
وضرع ومسكن ومأوايي ترك ايدوب خانقاه كوشه لرنده عبادته مشتغللردر پس فقرا
صوفي دينلمك بو وجهلردندر والا بين الناس متعارف اولان وصورتني آراسته
قلوب سيرتني خراب وكاسته ايدن صوفيلر دكلدر نته كيم بو كونه صوفيلر حقنده
حضرت مولوي بيت صوفي كشته به پيش اين لئام الخياط واللواط والسلام اي بسا
زراق وكول بد و توغ ازره مردان نديده غير صوف صوفي ان صورت مپندار اي عزيز
همچو طفلان تا كي اين چوز و مويز پس صوفي مثلا اسم جنس كبيدر ومولوي وكلشني و
خلوتي وجلوتي وبونلردن غيري اهل طريقك علملري تخصيص ايله موصوف ولباسلري
صوفي اولان انواع كبيدر تحت جنسنده داخلدر بو مختلف اولنلرك طريقنه طريق تصوف
ومشايخنه مشايخ صوفيه ديرلر پس صوفي كدر بلكه متصوفه كاملر متصوف اول كمللر
كه نفسلرينك بعض صفاتندن خلاص اولمشلردر وبعض مرتبه اهلي كبارك اقوال
واحوال واوصاف واذواقندن حظ المشلردر وانلره تشبه قلمشلردر ولكن
هنوز بقيه صفات بشريه دن خلاص اولمدقلرندن انلر مرتبه كي وقلمشلردر اما فقرا
اول كمسه لره ديرلر كه اموال دنياده واسباب ماسوي كدن بر شئه مالك اولميلر ومالك

اولدقلری

اولدقلری شيلری رضاء حق ده ومحبت وجود مطلقده ترك ايدرلر فقرا ايكي
نوع در بري صورتا فقيردر وبري دخي معنا فقيردر ابو عبد الله حنيفك
بو تعريفي ايكي نوعي بله جامع اولور الفقر عدم الاملاك والخروج عن احكام
الصفات عدم املاك فقير صوريه كوزدر احكام صفات بشريه دن خروج كندويي بر
شئ مالك كورميوب فاني كورمكدر كه فقير معنوينك تعريفيدر فقير معنويله صوفينك
فرقي بودر كه فقير معنوي كندويي بالكليه فناي مطلق مرتبه سنده كوررلر وبقا
حقايله دخي باقي اولمزلر وصوفي بعد الفنا وجود حقاني ايله باقي اولوب فقرده
غناده انك ارادتي عين ارادت حق اولمشدر فنا وبقا اكا نسبت مساويدر
اكر فقر وغنا اختيار ايدرسه اذن اختيار ايدر تا حق اولور واكر دولت وغنا
ارادت ايدرسه كذلك اذنله ارادت ايليني وجود مطلق اولور اما فقير
معنوينك مرتبه سي فقر وفنا اولدوغندن اكر اكا دولت وغنا يوزكوسترسه
مرتبه سي حكم اغنا ودولتدن حذر ايدر ذوق وفنايه مانع اوله ديو اندن
كذر قلور زاهد اكا ديرلر كه دنيا وما فيهادن اعراض ايله وترك اسباب
واملاك جانبنه كيده زاهدله فقير معنوينك فرقي اولدر كه زهد رسم فقردر
اما حقيقت فقر ازاله مراد ومقصود وبالكليه افناي وجوددر مثنوي درويش
كسي بود كه نانش نبوده اندر دو جهان مراد وكانش نبوده بيوردقلري فقير معنويدر
بيت كفت سائل در جهان درويش نيست ور بود درويش ان درويش نيست بيوردقلرندن

کندوکی فقر معنویدر پس دخی بوندن اکملدر زیرا بو صفت صوفینک قناسیه جایندر
ونعت حالیدر ووصف بلادر پس بعضی صوفیه مرتبده اولمز کا ملکک رسم فقرله متسم
اولمیه انبیایه اقتدا واتباع عادتده سالکانه وطالبانه قولاً وفعلاً وحالاً ارشاد
اتمه‌لیدن اوتوریدر بو خصلت اخروی ایچون دکلدر وبعضی کبار صوفیلک
مرتبه‌ده واردقده حکم ارادت الهی اکر غنا اولمق اقتضا ایدر اموال واسباب
دانیاده جمع ایلر واکثری بو مقالده مستوی ایلی بیت چیست دنیا از خدا غافل بدن
نه قماش ونقره وفرزند وزن بیوردقلری بو مرتبه‌در وکل ما الهاک عن مولاک
فهو دنیاک حدیث شریفی بو معنایه اشارتدر ما وجدنا فی القباء ما وجدنا فی
العباء دین شیخ شجاع حضرتلری ده غناده اولنی اولیادندر پس بو ذکر اولنن
طوایفک هر برینک متشبه محقلری ومتشبه مبطللری واردر صوفینک متشبه محقی متصوف
ومتشبه مبطلی اول طایفه‌در که صوفیلک شکلن اورنلر والنلرک اصطلاح وظرفن
اوکرنلر اما بو صورتی برای جلب دنیا اوله وبو وضع جمعیت احباب ایچون قیلوردی
اباحت والحاده قیلر فقیر معنوینک متشبه محقی مال وملکی حق رضاسیچون ترک ایلیوب
دنیا اسبابندن مجرد اولندر وبو فقیر معنوی مرتبده دکلدر زیرا فقیر معنوی احکام
کندوده وجود کورمز وکندویه برشی اسناد قلمز بلکه عدم محض کورر اما اکا متشبه
اولنی فقیرک دخی بقیه ما وجودی واردر مثلا دنیایی ترک ایلدم دیمک وحق رضا
مجرد اولدم دیو ظنی اتمک کبی که کندو دخی اوموردندر وبو وجه غنایه میلی دخی

خالی

خالی اولمز اما متشبه مبطل فقرا اولدر که تبدیل شکل لاجل اکل ایلمش اوله ولذات
فقری دن کسروقلر وکندویی رسم وصورت فقرله تزیین قلمش لکن مرادی جلب دنیا وکاری
اکل وشرب وغدا اوله حضرت مولانا بو صنفک حقنده بیورر لر مثنوی نقش درویش
است او نه اهل جان نقش سک را تو مینداز استخوان فقر لقمه دارد او نه فقر حق پیش نقش مرده
کم نه تو طبق عاشق حق است او بهر نوال نیست جانش عاشق حسن وجمال وطریقتده
بر نیجه‌سی ملامیه سلکنه مسلک اولوب انلرله عمل متصف اولنلردر وفی الحقیقه ملامیه
اولو طایفه‌در اما بونلرک دخی محقلری ومقلدلری واردر ملامیه‌نک محقی اولنلر اول
کمسلردرکه معنی اخلاصه رعایت وقاعده صدق درونده محافظت ایچون اخفای صلاح
وطاعت وستر خیرات وعبادت ایدرلر ونظر خلقدن خیرات وحسناتلرینی محفوظ اولمغه
اوله کوررلر وبعضی حسناتدن بو مرتبه اظهار ایله خلق عالمدن تستر قلورلر وحضور قلبله
عبادت حقه مشتغل اولورلر بعد دقیقه شریعتدن واعمال مریعتدن بر دقیقه ترک
اتمزلر وحظ نفس وراه ضلال طرقنه کتمزلر کما لیله هر بری اطوع خلق الله ومنقاد
اوامر الله در وبو علامتدن مرادلری همان ریادن مجانبت واخلاصه محافظت ایچوندر
ایکن مشایخ ملامیه‌نک تعریفی بویله بیورمشلر که الملامی هو الذی لا یظهر خیرا ولا یضمر
شرا عاصی ظهور معصیتدن نیجه خوف وحذر ایدرسه بونلر دخی ظهور طاعت ومظنه‌سی
ولایت اولمقدن اول حذر ایدرلر سلف مشایخک مشهور سوزلریندندر که بیورررلر
لا یصل تمام الصدیقین یجل حتی لا یشهد فیه الخلق صدیقا او زندیقا وبو ملامیه‌نک

مطلب طریق ملامیه

محققلرینک خلافی شرع شریفی بعضی علی اظهار ایلملرینده مراد اطلاق عند الخلق اسقاط
جاه ومنزلت وازالهٔ نباهت وشهرت قلملرینه اوتوریدر نتکیم حضرت پیری بدایت
حالده حضرت شمس میخانه‌یه کوندردیسی بو معنایی اشعار در بیت چون خرابات آمدان
پیراجل ۰ از قدومش جمله میها شد عسل ۰ اول صاحب سعادتک قدوم مبارکلری ایله میخانه‌ده
اولان جمله میلر عسل مصفا اولدی بو مرتبه‌ده ابو حامد غزالی ابو یزید بسطامیدن نقل ایدرلر
لرکه روی عن ابو یزید امر بحلق راس مرید ولحیته وتعلیق الجوز فی عنقه واعطائه
لمن یصفع من الصبیان دطوافه وتلک الحالة فی المحافل والمجالس والاسواق ۰ بزم
طریقمزده دخی چار ضرب تراش اولمق بو مرتبه‌یی المذکوره مکی ایچوندر و حضرتلرک ترابی
نامه رساله‌سی بو ذوقک حصولی ایچوندر اما طریقمزده بو ملامتی اختیار ایتمکده ایکی
شرط واردر غیره مساغ یوقدر بریسی اولدرکه شیخ اولان عارف وبصیر درویشده بعینه
صفت مشاهده ایده که انک انانیتی ملامتله کیده پس شرط ملامتی اکا تعلیم ایده نتکیم بایزید
حضرتلری مریدنه امر ایلدیکی کبی اول داخی امر ایده اول دخی مادرویش امتثالا لامره
لازم کلورکه ملامتی اختیار ایده بر شرط دخی بودرکه ملامت اختیار ایدن کمسه شیخی اولمدیغی
تقدیرجه کندو نفسنک تحصیلنده عالم اوله وسلوکنده مجاهد وعامل اوله پس خلق
عالم بونک حسن حالنه رغبت ایده والتفات ایدلر بوده کورکه خلقک بو التفاتی و ذوقنه
انک سلوکنه وذوقنه ضرر ویرر پس حق رضاسنه بالکلیه اشتغالی اوتوری صفت
ملامتی اختیار ایده تا بو حیله ایله مکر خلقدن واشتهاردن ناشی خلاص اوله نیزکه

بیورمشلرکه

بیورمشلرکه بیت اشتهار خلق بند محکمست ۰ درره او از بند آهن کی کمست ۰ دانه باشی
مور کانت برچنند ۰ غنچه باشی کودکانت برکنند ۰ هرکه داد او حسن خود را در مزاده
صد قضای بد سوی او رو نهاده ۰ همچو شو سکر به پیش طوطیان ۰ بلکه زهری شو شو ایمن
از زیان ۰ حتی مشایخ ملامتیه کبارندن بعضی اجتنابا من الشهرة والریا وافاة النفس
والهوی فقه مسئله‌سندن بر مسئله‌یی قیاس ایدوب بیورمشلرکه اذا جاز لمن غص بلقمة من طعام
حلال ان یسیغها بجرعة من الخمر اذا لم یجد غیره مع ان تحریمه مقطوع به ولا یفوت بها
الا حیاة فانیة فلم لا یجوز مثل هذا اذا یتقی سالک بفوت الحیاة الباقیة فبالاولی ان
یدفع المضرة المعنویة بای شئ کان ۰ بو ترکیبک معناسی فقهی برکمسنک بوغازنه طعام حلالدن
بر لقمه طورسه وانک قتنده خمردن غیری برشی بولنمسه جائز اولور اول محلده اکا خمر ایچمک
لک بو مسئله اشباه ونظائرده دخی مسطوردر مع هذا خمر ایچمکک تحریمی مقطوع بهدر
واول بوغازه طورن لقمه ایله فوت اولان الا حیات فانیه‌در پس حیات فانیه‌نک فوتی اولمامق
ایچون بو قدر حرامی ارتکاب جائز اولیجق نیچون بو مثللو حیله‌نک ارتکابی جائز اولمیه
شول وقتده که سالک تیقن ایلیه حیات باقیه‌نک فوتنه پس بطریق الاولی اولور دای اخی
بو سوزدن قیاس اولنمسون کیم اولیاء ملامتیه شرب خمر ایده‌لر حظ نفسلری میخانه‌یه کیدرلر
بلکه بونک شرحنده دخی ایکی وجه واردر بیورمشلر وشرح تعرفده مسطور قلنمشدرکه
اول کمسه اولیاء اللهدندر بو مرتبهٔ ولایته ایره و تبدیل اعیانه باذن الله مالک اوله خلقه
قرشو کندویی سترلیچون شراب ایچرجه سنه اوله ولکن ایچدوکی عسل مصفادن احلی و

شهر و شکردن اعلا اوله و عقلنه خلل کلمیه نتکم حضرت بو محله کوز بیوررلر مثنوی باده

از ما مست شد نه ما ازوه قالب از ما هست شد نه ما ازوه و بونلرک ایچدوکلری حرام

اولمز زیرا حقیقتده خمر دکلدر و سکر دخی ویرمز و بر وجه دخی بو درکه بر سالک کوزی

کندویه خلقک توجهی وار ذوق سلوکدن اکا مانع اولورلر ایسه اولوقته انلردن

خلاص ایچون یا النده دستی الوب میخانه یه کیدر کبی اوله و یاخود میخانه دن باده ایله

دستی طولدروب خلق کوره کندویه طالب و راغب اولنلره عرض ایده وار برجایه مندن

انددوکه بوندن ایرتکمسه اهل اللهدن بویله ایلر بر کمسه کوردم دیرمی بعد شرب خمر

ایلمزکن کاهی بویله بر وضع ایلردی دیر بو جمله ای اخی هب نفسک حظنی دافع ایچوندر

ایچیندر یوخسه حظ نفس ایچون حرام ایچنی نکینه دکلدر بو مرتبه قتی بویک کمسلرک

حالیدر و بونکا بر ایله بو ملامیه عزیز الوجود ایکن قید وجوددن خلاص اولمشلر

در و مرتبهٔ توحیده ایرمشلردر زیرا خلقی اغیار کورورلر و انلردن عمللرینی اخفا

قلورلر و اخلاص بلورلر مع هذا وجودک ذنب لا یقاس به ذنب آخر در بونلر صنفلر

بقیهٔ وجود اولمغله اشرلر وجود کورمک ایسه توحیده مخالفدر نتکم صوفیه مرتبه

اولنلر اوراده خلقی اغیار کورمزلر مخلوقدن خیرات و حسناتلرینی اخفا قلمزلر

داولر خیر ایله کندولردن دخی بلمزلر لا قوة علی طاعة الله الا بتوفیق الله ولا حول

عن معصیة الله الا بعنایت الله دیو سندن خالی اولمزلر صوفیه مرتبه ده اولنلر

مخلصلردر بفتح اللام و ملامیه طبقه سنده اولنلر مخلصلردر بکسر اللام مخلص

ایا

ایا مخلصک ما بینده تفاوت چوقدر بو ملامیه یه ایکی طائفه واردر که متشبه لردر

بری متشبه محق در و بونلر شول عاشق مشرب اولنلردر که مراسم عباد و زهاد له

مترسم اولمزلر و خلق قرشو عبادت و طاعت قلمزلر و نوافل و اعمال ایچون تقید

اولمزلر اما فرایضدن و واجباتدن بر شیئ ترک ایتمزلر همان بنه لازم اولنی بودر

دیو الحق اکتفا ایدرلر بو صنف بدیا اولدقلری جهتلردن ملامیه یه مشابهلردر

اما من وجه مخالفلردر زیرا ملامیه نوافل و فرایضدن بر دقیقه فوت اتمزلر

ولکن انی خلقدن ستر ایدرلر خلوص بولنسون ایچون و بری دخی متشبه مبطلدر بونلر

اول ضال و مضل اولنی تکیه لردر که ربقهٔ اسلامی کردنلرندن دور و عبادات

طاعاتی کندولردن نهی ایلمشلردر روز و شب سرخوشلردر و بنکی باده

و فسق و فجور ایله مدهوشلردر و بو مدهوشلردر کندولری بحر قلزم زعم ایدوب

بحر قلزم را نه مرداری چه باک دیرلر آتش ابراهیم را نبود زیان هر که نمرود است

کو می ترس ازان کلامی اوزره خلقی نمرود کندولری ابراهیم بلورلر عاشقلردک

کفری ایماندر دیو هرزه لر برلر و اکثری بو مثللی بیتلر حجت ایدرلرکه بیت هر که

دلتنگ بود بنگ بخوری یا یک دو قدح باده گلرنگ بخوری کر اینی نخوری و انرا نخوری

از زهد کی پس لایق تو سنگ بود سنگ بخوری عجبدرکه الله و رسوله بیوردیغی

آیت و حدیثی حجت اتمزلر و حضرت پیرک بونلر حقنده مثنویده بیوردقلری

طوتمزلر بیوردیلرکه مثنوی توکه خود را کجی و ابله کرده خون رز چه ناما را خورده

خویشتن را عاشق حق ساختی عشق با دیو سیاهی باختی باده حق راست باشد دوز
دوغ خوردی دوغ خوردی دوغ دوغ بو کلماتدن چوق کمسنه اخر الامر عنایت الهی یه هم
اولوب توبه و انابت قلوب قطع مراتب ایدوب نیچه سعادته ایرو نیچه سی بو اعتقاد له
کیدر نعوذ بالله من هذا الاعتقاد و بونلرک اکثر طریق مستقیمدن سقوطنه سبب با اولیای
کبارک اسرارلرین اولنکنارلرین یدنوب یا خود بر نیچه ملحد فاسد عقیده و بدکردارک
اضلالیدر بیلمزلرکه اولیاء الله جوامع الکلم در بر کلامی برقاچ اصطلاحی اوزرندن
سویلرلر و اندن نیچه درلو معانی و حقایق مراد ایدرلر مثلا پیمانه و میخانه درلر و ا
یا اشیانک وجودنی و یا مرتبهٔ اعلای و یا خود وجود اولیایی مراد ایدرلر محلی اقتضا
کوره تاویل اولنور و مستانه ذکری ایدرلر اندن مراد عشق و عاشقانه یاد ایدرلر
مثلا کمال الخجندی بو بیتی دیمشلر و محدثین حضراتی اکا انکار ایلمشلر خبر بر مجمع
اولوب کمال الخجندی انی حل ایلمشلر اول بیت بودر بیت چشم اگر اینست و ابرو اینا و
زلف و چهره این الوداع ای زهد و تقوی الوداع ای عقل و دین بعده مغربی مکر بونی
مجازه حمل ایلمش شیخ کمال الخجندی بیورمشلر که چشم عینه دیرلر عین ذاته دیرلر ابرو
حاجبه دیرلر حاجب حجاب ایدیجی دیمکدر پس مراد اکر ای محبوب حقیقی ذات تجلی ایلد
بو ذاتدر و صفاتدخی انی ساتر اولمده بو صفاتدر پس پرهیزکارلک و انی زهد و تارک
اولمغه الوداع و عقل مرتبه سنده اولنی عقل دخی الوداع و دینی تقلیدی یه دخی الوداع
کدین حقیقی مشاهدهٔ ذات و صفاتدر پس مرغان الهیک اوازلرینی صورت پرستلر

قصور

مطلب تعریف جذبه

قصور فهملرندن اکلمیوب هر بری طبیعتنه موافق و مشربلرینه مناسب تاویل ایدرلر
حضرت مولانا بو خصوصده بیورررلر مثنوی صوت اواز مرغست این کلام غافلست از
حال مرغان مرد خام کو سلیمانی که داند لحن طیر دیو اگرچه ملک گیرد هست غیر و طریقتده
نیچه لر دخی جذبه دوشمشلر و مجذوب اولمشلردر مجذوبلرک محققلری اول کمسه لردر
که جذب حق انلره غلبه ایدوب انلری تدبیر و تصرفلرندن الوب مستغرق بحر وحدت
اولمشلردر و تدبیر و تدارکدن قلمشلردر و بونلره متحقق اولدرکه کاهی عقلی جذب
غلبه ایدوب مستغرق و محو اولورلر و کاهی عقل کلوب ینه تدبیر و تدارک و عبادات
و طاعات قیلورلر و متشبه مبطل اولدرکه بنک و افیون و شراب ایله عقل نفیسی زایل قیلوب شیطانی
خیاللری کندوی مجذوب حق زعم ایلیه و خلق اولیا النه بو جاهلک مراتب و مشاربی
و مذاهب طریقت بیلمزدن برکمسنه که واقف اولدقده نفسکر بخلافته مستحق اولنور و بونلر
ارشاده قادر اولورلر خلیفه مستخلف علیهمک احوال و مراتب و سعتات

باب ثانی

و رطالری بیله عالم کیک کدر و الله اعلم بالصواب باب ثانی خلافت الهیه و خلافت
نبویه و خلافت مولویه بیاننده ایدر و علاماتی و مراتب استولیتی بیان ایدر
قال الله تعالی و اذ قال ربک للملائکه انی جاعل فی الارض خلیفه یعنی ذکر ایله یا
محمد اول وقتی که ربک ملائکه یه دیدیکه بن یرده خلیفه خلق ایتسم خلیفه بر
کمسنک اما انه قایم و منابنه نایب اولن کمسه درلر و اصلی خلیفدر بروزن فعیل
تا مبالغه ایچوندر درایة و روایة ده که تا کبی فعیل یا بمعنی فاعل در یا بمعنی مفعولدر

معناسی بر کمسنک اودخی کلیجی و بر کمسنک اردنجه کلمیش دیمکدر نتکم فخر رازی تفسیرلرنده
دیرکه الخلیفة من یخلف غیره ویقوم مقامه امام راغب دیرکه لفظ خلیفه واحده و
جمعه اطلاق اولنور بو محلده مقصود اولن جمع معناسیدر زیرا خلیفه‌دن مراد آدم
علیه السلامدرکه انک اردنجه کلدی و بعضیسی بعضنه قایم مقام اولدیلر نتکم
بو آیت کریمه شهادت ایلیکه وهو الذی جعلکم خلائف الارض وکذا قال ثم جعلناکم
خلائف فی الارض وقال ایضا واذکروا اذ جعلکم خلفاء بو جملهٔ اولاد آدمک خلیفه
اولمسنه دلالت ایدر وبعض المفسرین اولان قول اصح دخی بودر امام فخر رازی
دیرکه آدمه و اولادنه خلیفهٔ حق اولنلر انلرکچون خلیفه تسمیه قلندیکه خلقک نفوسنه
تکمیلده و انلره سیاست و تأدیبده و اوامر و احکام تنفیذده و بونک امثالی شیلرده
حقک خلیفه‌سی و قایم مقامیدر پس سؤال وارد اولورکه خلیفه عاجز و اسرار غیبه
مطلع اولمیان کمسنه‌یه لازم اولور جناب حق خود جل وعلا هر شیئه قادر و عالم
الباطن والظاهردر پس آکا خلیفه اولمقک فایده‌سی ندر جواب بودرکه خلیفه استخلاف
علیهک قصورندن اوتوریدر و خلقک حقه آشنا اولمسندن و حقدن استفاده
و استفاضه قلمسندن کمال مرتبه عجزلری اولدوغیچوندر لاجرم خلیفه کرککدرکه
حقدن اسرار و احکامی اخذ ایلیه و خلقه بیان قلوب سویلیه زیرا بونلر جمله خلق
ما بینده واسطه‌در روحانیتلری جهتندن و احکام اسراری و اوامر و نواهی‌یی
حقدن اخذ ایدر و جسمانیتلری ایله خلقه اذا ایصال ایدرلر و خلقی تربیه و ارشاد ایله

تکمیل

تکمیل ایدوب بحسب استعدادهم حقه آشنا ایدرلر اکرچه بو وجهله خلیفه مستخلفک غیریدر
اما بو وجهله مستخلفک عینیدر مثلا جهتندن عینیدرکه انک احکامیله حاکم و انک
صفتیله متصف و اخلاقیله متخلق و اسرار و انواریله متحقق‌در حضرت مثنویده بو معنا
مناسب بیورلر مثنوی چونکه شد از پیش دیده وصل یار * نایبی باید ازو مایادکار *
چون خدا اندر نیاید در عیان * نایب حقند این پیغمبران * نه غلط کفتم که نایب با منوب * کر
دو پنداری قبیح آید نه خوب * نه دو باشد تا توی صورت پرست * پیش او یک کشت کی صورت
پرست * و حضرت شیخ فتوحاتک ایکی یوز آلتمش التنجی بابنده باب ابدالده بیورلرکه اعلم رحمة
ان الابدال مثال نصب الله للتجلی فی الخلیفة الذی ظهرت باسمائه وصفاته واحکامه والی
والقهر والانتقام والعفو یحی ظهور الشمس فی ذات القمر وانارة کلا فسمی بدرا فرای الشمس
ذاته فی مرآة ذات البدر کما رای الحق حکمه فی مرآة ذات من استخلفه فحکم بحکم الله
فی العالم فان الخلیفة معلوم لا یظهر الا بصفات من استخلفه فالحکم لمن استخلف فی
الحقیقة قال الحق لابی یزید فی بعض مناجاته ومکالمته مع الحق اخرج بصفاتی الی خلقی فمن
رآک رآنی ومن عظمک عظمنی ومن اهانک اهاننی پس شرط خلافت الهی اولدرکه خلیفه
بالکلیه کندو نفسندن فانی اوله و بقای حقله باقی اوله و انک اقوال و افعالی و اخلاق و
صفاتی اتصاف قلوب ایش اشلمیه الا انک امریله و برکاتیله سویلمیه الا انک امریله و برکاتیله باشلمیه الا
انک ارادتیله جمیع انبیا و اولیا انک خلفالریدر بو کونه ندر و تبلیغ احکام الهی ایلین علما بالله
دخی خلفاء الله‌در نتکم حدیث شریفده بویله وارد اولمشدر و ابو هریره حضرتلری رضی الله

عنه حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم دن بو یله روایت قلمشدر امر بالمعروف ونهی عن المنکر
فهو خلیفة الله فی ارضه وخلیفة کتابه ورسوله وسنت رسولی اجرا ایدن و احیا ایلین
خلیفهٔ رسول الله در خلیفهٔ رسول ایسه خلیفهٔ حق اولمغله خالی اولمز کما روی عن حسن البصری
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم رحمة الله علی خلفائی قالوا ومن خلفاؤك یا رسول الله
قال الذین یحیون سنتی ویعلمونها عباد الله امر الهی یی اجرا و سنت رسولی احیا ایلینی
خلیفة الله وخلیفة رسول الله اولدی اما اول کمسه امر الهی یی و سنت رسولی بر طریقك
روشی اوزره اجرا ایلیه و اول طریقی احیا ایلیه هم اول پیرك وهم رسولك وحقك
خلیفه سی اولور خلافت حق جمیع افراد انسانیه بحسب استعداداتهم موجوددر کما قال النبی
صلی الله علیه وسلم کلکم راع وکلکم مسئول عن رعیته پس هر کسك خلافت الهیه دن حصهٔ
معینه سی واردر مثلا پادشاهك مملکتده تدبیر و تصرفی کبی وهر والینك وحاکمك کندو ایالتلرنده
حکومت و تصرفی کبی وصاحب منزلك منزلنده وتحت یدنده اولنلره تدبیر و تصرفی کبی
ادنی مرتبه سی هر کسك کندو مملکت وجودنده تدبیر و تصرفی کبی زیرا جناب حق جل شانه بو آیتده
خلافت عامه یی انسانه شامل بیورمشلردر کما قال الله تعالی عز وجل هو الذی جعلکم خلائف
الارض اندنصکره هر کسك بری برندن درجه سنك رفیع اولمسنی وخلافتده فضیلت بولمسنی
ویرفع بعضکم فوق بعض درجات آیت شریفی ثابت قلمشلردر عرایسده روزبهان بقلی حضرتلری
دیرکه درجة بعضهم الولایة ودرجة بعضهم الکرامة ودرجة بعضهم المشاهدة ودرجة
بعضهم المکاشفة ودرجة بعضهم المعاملة ودرجة بعضهم الوجد ودرجة بعضهم الحالات

ودرجة

ودرجة بعضهم المقامات ودرجة بعضهم الواردات ودرجة بعضهم الفراسة والمعارف
والعلوم تکم مراتب سلوکده ذکر ایلدیکمز کبی انشاء الله درجهٔ توبه دن تا درجهٔ تجرید و تحلیه
و تفریده دك بعضیلرك بو جمله مراتب جامع اولور و بعضی بونلردن برنده قالور و اول
درجه انك مقامی اولور پس اکا فلانك فلان مقامده در دیرلر مثلا یا تلوینده یا
تمکینده و یا ولایت و کراماتده هر بیری بو جمله یی جامع و شامل انسان کامللردر و خلافت کامله
انسان کامله مخصوصدر اندنصکره ثم الامثل فالامثل هر قنغیسنك که علمی زیاده اوله اول
کمسه علی اولمشدر درجه ده ارفع و حقیقتده افضلدر انلرك شریعتده علمی زیاده ایسه
شریعتده افضلدر و انلرك طریقتده ایسه طریقتده و انلرك مراتب الهیده ایسه مراتب الهیده
و انلرك اسرار ربانیده ایسه اسرار ربانیده هر برنده ایسه علمی اولان علی اولمشدر افضلدر
کما قال الله تعالی هل یستوی الذین یعلمون والذین لا یعلمون وقال الله تعالی یرفع الله
الذین آمنوا منکم والذین اوتوا العلم درجات الله تعالی رفیع ایلر ای مؤمنلر سزدن
بعضکزك درجاتنی دنیاده ذکر جمیل ایله و آخرتده عز و جناب خاصهٔ شول کمسه لری که کندولره
رفیع ایلرکه انلره علم اعطا اولندی و علمای عمل متوارثا قلندی پس عالمك عابد اوزرینه
شرفی ماه بدرك کواکب اوزرینه شرفیتی کبیدر و عالمك شرفیتی معلومك شرفیتنه کوره در عالمی
دخی بو کوز قیاس ایله پس هر قنغی طریقه اولورسه اولسون انده عالم اولان خلافت
عالم اولمغه دن احق و الیقدر زیرا نص و سنت و اجماع ایله ثابت اولان بودر و بو
کتاب اللهده دلیل حق سبحانه و تعالی حضرت آدمی علم ایله خلیفه ایدوب ملکلری قلدی

باخصوص كه ملائكه بو قدر طاعات و عبادات ايله موسوم و تسبيح و تقديس ايله مشهور
و معلوم و عفت و عصمتله خطا و خللدن معصوم ايديلر پس ادنى ملائكه اوزره
حق تعالى ترجيح ايلدى علم سببيله نتكم بيضاوى بيوررلر قال انبئونى باسماء هؤلاء آيت
شريفه‌نك تفسيرنده ديركه تبكيت لهم و تنبيه على عجزهم عن امر الخلافة فان التدبير و التصرف
و اقامة المعدلة قبل تحقق المعرفة و الوقوف على مراتب الاستعدادات و قدر الحقوق
محال ان كنتم صادقين فى زعمكم انكم احقاء بالخلافة لعصمتكم فانبئونى باسماء هؤلاء
شيخ زاده مرحوم رحمة الله عليه حاشيه‌سنده ديركه ان الخلافة تقتضى الحكم بالحق
و اقامة المعدلة بين العباد و ذلك لا يتأتى الا بالعلم و معرفة ذوات الاشياء و خواصها
و افعالها و اعطاء كل ذى حق حقه بلا زيادة و لا نقصان انتهى كه مناسب بودركه ملائكه
ضمنا بن خلافته تسبيح و تقديس و عصمتم سببيله مستحق زديدكلرنده حق تعالى حضرتى
بونلره ديديكه اى ملكلرم پس بكا بو مسميانك اسماسنى اعلام ايلك قاضى ديركه بو
كلام ملائكه الزامدر و انلرك امر خلافتدن عاجز اولدقلرينه تنبيه در زيرا تدبير
و تصرف و اقامة العدل بونلره معرفت متحقق اولمزدن اول و دخى مراتب استعداد
و خلقك حقوقنه وقوف بولمزدن اول محالدر اكر زعمكزده خلافته عصمتكز سببيله
احقا اولملق وار ايسه پس بو جمله مسميانك اسمالرندن خبر ويرك شيخ زاده ديركه خلافت
حقله حكم اتمكى اقتضا ايدر و عباد الله ما بينده عدالت قلمغى اقتضا ايدر بو معنا
علم ايله اولور و ذوات اشيايه و خواصنه و افعالنه معرفت حصول بولمز و هر حق صاحبنه

بلا زيادة

بلا زيادة و لا نقصان اعطا ايلمينجه خلافت مرتب ظن بولنمز پس خلافتك ركن
اعظمى عدالتدر انكچون جناب حق جل و علا حضرت داوده خطاب ايدوب
بيوررلركه يا داود انا جعلناك خليفة فى الارض فاحكم بين الناس بالحق ولا
تتبع الهوى فيضلك عن سبيل الله ان الذين يضلون عن سبيل الله لهم عذاب
شديد بما نسوا يوم الحساب معناى شريفى يا داود بز سنى استخلاف ايلدك
و ملكمزده خليفه قلدق پس سن بين الناس عدل ايله حكم ايله و هواى نفسه تابع او
سنى الله يولندن اضلال ايليه بيت با هوا اوزره كم باشى دوشه تحقيق يضلون عن
سبيل الله اوسته تحقيق اول كمسنه كه الله يولندن كمراه اولديلر انلره حق عذاب
شديد وارد يوم الحسابى نسيانلرى سببيله پس هر خليفه واجب اولديكه تحت
يدنده متصرف اولدغى كمسنه‌يه عدالت ايليه و دنيادن مالك اولدوغى شيلردن
دخى معدلت قيله نتكم ابو سعيد خدرى رضى الله عنه رسول حضرتى صلى الله
عليه و سلمدن روايت ايدرلر قال رسول الله صلى الله عليه و سلم ان الدنيا
حلوة خضرة يعنى دنيا بر طاتلو و لذيذ شيدركه طبيعت اكا ميل ايلر و خضر
دركه سبزواته بكزر تازه اولمنده و سريع الزوال اولماسنده كه ناسى حرص
و طمعه مفتون ايلر و ان الله مستخلفكم فينظر كيف تعملون و الله تعالى سزى خليفه
قلمشدر اموال و ازواقدن و تصرف ايلدوكز شيلرده كه فى الحقيقه اول شيلر حقكدر
سز خليفه و وكيل كبى سز پس حق تعالى ناظردركه نه حال ايله عمل ايلرسز هر حقى بيوردغى

ذی حقه ایصال ایدوب عدالت ایلر و یا اکا قرینه اولوب عدالته ترک قلورمیش
قال علیه الصلوة والسلام ان المقسطین عند الله علی منابر من نور یعنی تحقیقا
عادل اولنلر الله قتنده منبرلردن نوردن منبرلر اوزره جالسلردر عن یمین الرحمن
وکلتا یدیه یمین مبارک اول منابر یمین رحمن طرفندن اوله عادللرک علو مکانلرینی
اشعار ایدر زیرا سلطانک صاغ یاننده اوتورن صول یاننده قیدن اشرفدر
توهم اولنمیه که یمین رحمن یسارک مقابلی اولان یمین جنسندن اوله انی دفع ایدوب
بیوررلر که رحمانک ایکی طرفی بلکه مراد قدرت کامله و ارادت شامله و اسماء [illegible]
بلکه در عین مبارکدر الذین یعدلون فی حکمهم واهلیهم وما ولوا صفت کاشفه
و یاخود صفت مادحه در مقسطینک یعنی عادل اولنلر شول کمسنه لردر که حکومتلرنده
عدالت ایلرلر و دخی تحت یدلرنده اولن اهل و عیال و جواری و عباد و خدام
هر نه ایسه عدالت ایدلر و دخی اوقافدن و صدقاتدن و خانقاهلردن و بو کبی
شیلرده عدالت ایلیه ولو فتح دار [illegible] احلنده و لیوا ایدی حرکت یا سلب
اولوب یا حذف اولدیسی عدالت هر شیده لازم و واجب اولنلردندر نتکم حق تعالی
جل و علا امر ایدوب بیوررلر ان الله یأمر بالعدل والاحسان عدل ترک ظلم در و هر حقه
ذی حقه ایصال دردیو تفسیر ایتمشلر نتکم حضرت دخی بو معنایه مناسب بیوررلر مثنوی
عدل چه بود آب ده اشجار را ظلم چه بود آب دادن خار را عدل وضع نعمتی بر موضعش
نه بهر بیخی که باشد آب کش ظلم چه بود وضع در ناموضعی که نباشد جز بلا را منبعی نعمت حق را

بجان

بجان و دل بده نه بطبع پر زحیر و پر کنه پس خلیفه اولن کمسه هر حالده عادل گرک
زیرا عدل اصل جمیع امورده توسط ایتمکدر مثلا اعتقادده تنزیه ایله تشبیه
ما بیننده اولاسی و مذهبده جبر ایله قدر ما بیننی طوتماسی جودده دخی بخل ایله
تبذیر ما بیننی کوزده سی کما قال الله تعالی عز و جل الحبیب و لا تجعل یدک مغلولة
الی عنقک ولا تبسطها کل البسط و صلوتده دخی جهر ایله اخفا ما بیننده سویلیه سی
نتکم حق تعالی حبیبه بیوررلر ولا تجهر بصلوتک ولا تخافت بها وابتغ بین ذلک سبیلا
یا محمد صلوتده قرائتکی جهر ایله ایلمه دیدی و دخی انی ضعیف ایله خفت ضعف و سکونه
درلر خفت الصوت درلر اذا سکن خافت ساکن دیمکدر بو ایکیسینک ما بیننده بر یول
طلب ایله که بین الجهر والضعف اوله ابن سیریندن روایت اولنور که بو آیت نزول ایتدی
کلدکدن صکره حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم بر کون ابو بکر الصدیق حضرتلرینه
اوغرادی کوردیکه اخفا قراءت ایلر حضرت ابو بکره صوردیکه نیچون [illegible]
اوقورسن دیدیکه ربیم مناجات ایدرم دیدی و حضرت عمره دیدیکه نیچون صوتی اعلا ایله
اوقورسن دیدیکه شیطانی طرد ایلرم و نائملری ایقاظ ایلرم ابو بکره بیوردیلر
ارفع صوتک قلیلا و عمره بیوردیلرکه اخفض صوتک و حق تعالی حضرتی جل و علا
سوره لقمانده لقمان لساندن اوغلنه امر ایدوب بیوررلر که واقصد فی مشیک
واغضض من صوتک ان انکر الاصوات لصوت الحمیر یعنی منتر خطاب حضرت پیغمبره
دردیمشلر یعنی یا محمد مشیکده اقتصار و اعتدال ایله و صوتکدن غض ایدوب

کمت یت سی بلمزلر اوحتی اصوات و حاردر انسانک صوتی معتدل
کلدر و شیخ حضرتلری تدبیرات الهیه ده بیورر که انقطعت احدی نعلی
رسول الله صلی الله علیه وسلم فنزع الاخری ومشی حافیا حتی یعدل بقول
فی اقدامه ودخی بیوررلر که العدل سار فی جمیع الاشیاء فاجعل العدل
حاکما علی نفسک واهلک واصحابک وعبیدک وفی کلامک وافعالک
ظاهرا وباطنا پس طریقتده بو صفت اعتدال مرتبهٔ استوادر
پس بو مرتبه یه واصل اولنلر بو مرتبهٔ واصل اولدقلرینه علامت اولسون
ایچون باشلرینه خط استوا چکنلر وانکله بو مرتبه یه اشارت قلنلر پس برکمسه
فی زماننا باشنه استوی دیمک اولورکه جمیع اقوال وافعال واحوالنده مستوی
ومستقیم اولدم و مرتبهمه علامت اولسون ایچون خط استوای فرقمه اوردم
پس برکمسه که عدالت واستقامت اولمیه انک باشنه اول خط حرام اولور
زیرا علامت کاذبه ایله خلقی غایت قلور بو لکا کتا خلقل [illegible] محروم
قلور اما فی زماننا صوفی فقراده قوللری فعللری نه باطنلری نه ظاهرلرینه
اویمز بر ادبلر اولقدر واوفر درکه [illegible] استقامتدن فرقا ایتمزکن
اعتدالدن اعتلالی تمیز قلمزکن فرقنه برچوقه پاره سن چکرو انکله خلقه اهل
استقامتکر قیعتها ثم هیهات شتان بین اهل استقامه والسقامه مثنوی کی بجوی
ادی انسا بدی احمد بوجهل خود یکسا بدی پس طریقتده صورت اعتبار

یوقدر

یوقدر اگرچه عاملی قلتده وار ایسه ده پس استوادن مراد صورت و شهرت دگلدر
بلکه هر خصوصده عدالت واستقامت و شریعت و طریقته کمالیله اتباعدر استوانک
اوچ مرتبه سی واردر بری ادنی بری اوسط و بری اعلا ادنی مرتبه سی حدود شریعت
ودایرهٔ طریقتدن خروج ایتامک و راه ضلالت و فساده کتمامک افعال سیئه دن
بالکلیه نجات بولمق واوقات خمسیی مع الجماعه ادا قلمق واعمال حسنه واخلاق
حمیده ایله متصف اولمقدر باری استوا چکن کمسه بو مرتبه ده کرکدر واوسط
مرتبه سی امر سبحانیه اطاعت ایتمکله و سمت عباداته وریاضاته کتمکله وصوم
صلوته مداومت قلمغله نفسی ظلمانی نورانی و روحانی اولوب روح الهیه
مشابه اولمقدر واروحنا اشباحنا اشباحنا اروحنا حکمی بولمقدر قال الجنید رق
الزجاج ورقت الخمر فتشابها وتشاکل الامر فکانها خمر ولا قدح وکانها قدح
ولا خمر و مرتبهٔ اعلاسی اولدرکه عشق ومحبت جمیع مرتبه ده کندرایدو شادی
وغم وذوق والم وپیشی وکم ومدح وذم ونعم ونقم ولطف وستم بالکلیه قتنده برابر
و توأم اوله نتکم حضرت بو مرتبه ده بیوررلر بیت عاشقم برلطف وبرقهرش بجد
ای عجب من عاشقم اینی هر دو ضده قال شارح الحکم فی هذه المرتبه العارفون قایمون
بالله لا فرق عندهم بین الحالتین ولا تمیز بین المتضادین قد استوی خوفهم
ورجاؤهم فانهم غرقی فی بحار التوحید قیامهم بالله ونظرهم الیه لم یشهدوا
غیره فی الشدة والرخاء پس برسالکه کندوبی ذاتا وصفة وظاهرا وباطنا فا

بولوب حقله باقی و قائم بولدی یانده سیم و زر حجر و مدر له برابر اولدی و امر غیبی
اکا عیان کبی اولدی استوانک اعلامی تبنده در نتکیم زید حضرت رسولک اوغلیدر
بو مرتبنک اول صاحبی اولدر نته بو حدیث شریفی دلالت ایلر که بر کون حضرت
رسول صلی الله علیه وسلم زیدن سؤال ایلدیکه **کیف اصبحت یا زید قال اصبحت**
مؤمنا یا رسول الله قال علیه الصلوة والسلام ان لکل شیء حقیقة فما حقیقة ایمانک
قال عرفت نفسی عن الدنیا حتی استوی عندی ذهبها و مدرها و اظمأت نهاری
واسهرت لیلی فکانی انظر الی عرش ربی بارزا وکانی انظر الی اهل الجنة یتنعمون
والی اهل النار یعذبون قال صلی الله علیه وسلم اصبت فالزم ۰ بو مرتبنک صاحبنه
ظهوریله بطونی یکسان و التونله بالچیقی برابر و تقوا اماندر بو مرتبه‌ده سالک
مقام مشیخته مالک اولور و خلیفه ویرمکه قدرت بولور اکر سؤال اولنورسه که
طریقتده خلافت ویرمک سجاده نشین اولنی اولاده مخصوصدر یوخسه بریکسه
بو مرتبه‌یه ایرسه بیله خلافت ویرر جواب بودرکه خلافتک صورتی واردر و معناسی
وار و حقیقتی وار صورت خلافت اولدرکه بر شیخ بریکسه‌یی بر خانقاهک تصرفاتنه
ایچون و انده ساکن اولنی طائفه‌نک ضبط و ربطی ایچون خلافت ویره و اول کمسه‌نک
سلوک و ارشاد صلوکه علمی اولمیه و اوامر شرعیه و احکام طریقیه‌یی و اسرار
حقیقتی کما ینبغی بلمیه پس بو کمسه‌یه صورت خلافت دیرلر بلا معنی اما معنای خلافت
مراتب سلوکه عالم اولمقدر و ظهورات الهیه‌یه و اسما و صفات ربانیه‌یه کما ینبغی

شعور

شعور بولمقدر یعنی بر کمسه بر سالکی تربیه ایلسه بو معامله ایله کورر معنا اول سالکک
خلیفه‌سیدر یعنی بر کمسه‌یه استادی خلقی ارشاد ایچون و بلادده‌کی عباد اللهه تعلیم ایتمک
ایچون اذن ویرسه جائزدر و حقیقت خلافت من عند الله ارشاد ناسه مأمور
اولمقدر مشیخت مرتبه‌سنده اولنی کاملک تحت تربیه‌سنده ایکن بعضی کمسه‌ده خلافتک
صورتی معناسی و حقیقتی اوچی بیله جمع اولور و بعضیسنده صورتی معناسی جمع اولور
و بعضیلرینده صورتا خلیفه اولور و معنا و حقیقتده نا بی نصیب قالور اما اول
کمسه‌که اوچی بله جمع اوله مشیخت مرتبه‌سنده اولور والله اعلم بالصواب **باب**

ثالث رتبه مشیختی بیان ایدر و سالکلرک اقتدا ایتدیکی نفسی لایق دعا قلور قال رسول
الله صلی الله علیه وسلم والذی نفس محمد بیده لئن شئتم لابیننّ لکم ان احب عباد الله
الی الله الذین یحببون الله الی عباده ویحببون عباد الله الیه و یمشون فی الارض
بالنصیحة ۰ حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم بیوردیلر که اول الله حبیبی‌درکه
محمدک نفسی انک ید قدرتنده در اکر سز استرسکز حقیقت حالی بن سزه بیان ایدم
تحقیق اللهک سوکلی قوللری شول کمسه‌لردر که اللهی قوللرینه سودوره‌لر و قوللری
اللهه سودوره‌لر و یرده نصیحتله یوررلر و فواید و عواید الطاف حقی طالبانه
ارکوررلر و قلوب عاشقانی کرد اغیاردن پاک و مرآت درون مشتاقانی
زنکار ماسوادن مجلا و تابناک ایدوب آینه الهی اولمغه لایق و قابل قلورلر شوی
خاص زان بیاورد اولیا را بر زمین ۰ تا کند شان رحمة للعالمین ۰ خلق را خواند سوی درگاه

جهد بنا ايد ازين سو بهر بند چون نشد كو بيخدا يا در بند مرتبهٔ مشيخده اوللرك شاني بودر
وشيخ رسولك نائبي وقومك نبي سيدر كما قال النبي في قومه كالنبي في امته بيت پس بعهد ولي
وقائمست آزمايش تا قيامت دائمست بتنكده معناسي بوكه اشارت ندر بوكا كي كلدركه شيخ
حضرت رسول صلى الله عليه وسلمك سنت سنيه سنه و سيرت عليه سنه متابعت ايليه تا محبوب
ومنظور حق اوله كما قال الله تعالى عز وجل في كلامه قل ان كنتم تحبون الله فاتبعوني
يحببكم الله يعني اكر حضرت حقه محبت دعواسي قلورسكز حضرت نبوت پناهك اقوال و
افعال واحوالنه متابعت ايلك حتى الله تبارك وتعالى سيزي سوه پس محبت حق سبب
متابعت حضرت رسالت پناهدر بر شيخك كه سيد انبيايه ظاهرا و باطنا متابعتي زياده
اوله طالب انك انفاس نفيسه سندن مستفيد اولور و خدمت شريفه سيله حقه يول بولور
اما اول شيخك كه حضرت رسول صلى الله عليه وسلمه متابعتي اولميه طالب انكا اقتدا ايليه ضلالته
دوشر و يولندن قالمش پس بونلرك كورمينه هدايت بولور و سوزلرينه دكلمينه اهل
استقامت اولور كما قال الشيخ في الفتوحات وطائفة من الشيوخ هم اصحاب احوال ولكن
ليس لهم في الظاهر التحفظ ولا يصحبون معهم ولو ظهر عنهم خرق العادة ولا يعول
عليهم مع وجود سوء ادب في الشرع فانه لا طريق الى الله الا بالشرع فمن قال بان ثم طريقا
الى الله خلاف الشرع فقوله زور لا يقبل مختصر مشايخي درد نوعه تقسيم اتمشلردر اولدر
نوعدن برينه اقتدا روا كورمشلر ديرلركه سالكان راه دين درت قسمدر بر قسمي صرف
سالكلردر و بر قسمي دخي صرف مجذوبدر و بر قسمي دخي صرف سالك مجذوبدر و بر قسمي دخي
مجذوب

مجذوب سالكدر پس سالك صرف مشيخته و اقتدايه قادر و لائق دكلدر زيرا انكا
علما في الشريعة والطريقة اكمليني كه بقيهٔ صفات نفسانيه دخي اندن هنوز زائل
و فاني اولمامشدر و كذلك مقام معامله و مجاهده ده توحيد العبدنا و وصلت
ربانيه دن محجوب قلمشدر سائرلري دخي خلاص بخالا اولمز و حجابدن رها قلمز و
مجذوب صرف دخي مشيخته لائق و اقتدايه شايان دكلدر زيرا جذبهٔ الهيه وجودن
خلع ايدوب مستغرق و فاني قلمشدر بوندن دخي ارشاد كلمز و بوكه دخي اقتدا جائز
اولمز اكر خرق عاده دخي بلا نهايه صادر اولورسه اقتدا ايدنلر كمال ايرمز و
فلاح بولمز زيرا مجذوب منافع عالم كثرتني بلمز و فوائد شريعت و طريقته اكمليه ملا
نقصاني وارد رپس ناقصه متابعت روا اولمز و سالك مجذوبه دخي اقتدا جائز
دكلدر زيرا مرتبهٔ مشيخته فائز و جائز دكلدر سالك مجذوب اكا ديرلركه ابتدا حالنده
كثرت مجاهده و رياضتله و عبادتله و طاعتله و خدمتله سلوك ايده نهايت حالنده
جذبهٔ الهيه محبت ربانيه اكا ظهور ايدوب و اني مضيق صورتدن اوج معنايه و توحيد
ذات و صفات خدايه ايصال ايده پس ذوق وحدت مشربنه غالب اولا سكرده قلب
و صحوه ازكله وبالجمله تلويندن خالي اوليه و تمكين مرتبه سنه بوليه انكچون اقتدايه لائق
اوليه مثنوى اهل تلوينند جمله اي فريق تا بكويم شرح با تو اي رفيق كاه سالك مى شود ان
مرد حق كاه جذبه مى برد از وى سبق دردنجي قسم مجذوب سالكدر بونلر انلردركه جذبه
قبل السلوك كدرو تحت تمكين و كمال يقينده بونلر بر بلوكدر مشيخته و اقتدا و متابعته لائق

اولن بونلردر بونلرك مرغ روحلرنی بدایت سلوكده شهباز جذبهٔ الهی صاید اولوب
وهردم بونلری تجلیٔ ربانیه عاید اولوب بو جذبه تجلی واسطه سیله بشریتدن منسلخ و
صفات حیوانیه‌دن منخلع اولدیلر ولوح دللرینی نقوش ماسویدن صاف قلدیلر وكندولری
اورته‌دن یوغ اولمش بولدیلر عرفت ربی بربی عرفانت ایردلی ورأیت ربی بربی دینلك
رؤیتنه كیم بونلر دخی كوردیلر كندولیدن اولادقدنصكره حقله باقی اولدیلر دبعد المحو
والصحو والفنا وارشاد الطالبین وتكمیلاً للسالكین عالم صحوه كلدیلر وعالم كثرتده
وحدت شاهده قلدیلر مقام محبوبیته ایردلر ومرتبهٔ خلافت حق حقیقة بولدیلر جناب
حق بو مقامده اولنلر حقنده وبی یسمع وبی یبصر وبی یمشی وبی یبطش حدیث شریفنی
بیوردی واخرج بصفاتی من رآك رآنی ومن قصدك قصدنی ومن اهانك اهاننی
خطاب شریف ایلدی بونلره متابعت رسوله متابعتدر ورسوله متابعت جناب حقه
متابعتدر كما قال الله تعالی عز وجل ان الذین یبایعونك انما یبایعون الله ید الله
فوق ایدیهم بو صنفه متصف اولن عزیزلر قائم مقام رسول الله صلی الله علیه وسلم
وخلیفهٔ حقدر پس بونلره اقتدا سید انبیا وزمرهٔ اصفیایه اقتدادر اولئك الذین
هدی الله فبهداهم اقتده امری اوزره هدایت حقله مهتدی اولن بونلردر
پس بونلره اقتدا واجبدر اكر طریقتده اولسون واكر غیری طریقده اولسون بو مرتبه‌ده
اولنلر ایكی طایفه منشعبدر بری محق وبری مبطلدر منشعب محق اولدر كه بونلرك
مرتبه‌لرینه عالم اوله ولكن نایل اولمیه وانلر كبی عامل اوله ولكن بو بقیة الوجود اوله

وخلق

وخلق حقه دعوت قله ولكن اكثر مرتبه انلره تقلیداً دعوت قله والحاصل نیجه مرتبهٔ انلره
شابهتی اوله ونیجه مرتبه اولمیه وانلر كوردكی حق الیقینه كورمیه پس بونلره دخی
اقتدا ایدن ضرر ایتمز بلكه جوغی حسن اعتقادله كمال بولور زیرا بونلر كوچك طبقه اولده
اولنلر كبیدكلردر اما مقلد اولنلردن ومنشعب مبطل اولنلردن عالیلردر ومنشعب مبطل
اول كمسه‌لردر كه اولیانك اصطلاحات وعباراتنی اوكرنه وقبل تحصیل التقی تشیخ ایله
ارشاد ناسه برای شهرت ووجاهت ولاجل شرف وعزت مبادرت ایده حال بو كه دینده
وعلوم یقینیه‌ده جوغی برله هری فرق ایتمز وبردن بری تمیز قلمز ایكن دقایق سلوك عارف
ومراتب حصوله واقف بر شیخ كامل كجنور بیت ببین الآن كه كوروكی شد علوم
دین همه بر انشا شد غاند در دنیا رفیق وآرزم نمی دارد كسی از جاهلی شرم ولكن شیخ
دین كه كرد دانكو نداند نیك از بد زنیكو چه او لا یعلم الفرقین البر چه كونه پاك كی داند
تراست مریدی علم دین اموختنی بود چراغ دین زعلم افروختنی بود كسی از مرده علم
آموخت هركز زخاكستر چراغ افروخت هركز بو مرتبه اولن كمسه‌لره هر قنغی طریقتده
سالك ایسه‌لر كندن اقتدا ایلمه ناقص قلور دین ویقیندن بهره بولمز وانبیا واولیا
مشاهده سی ارزن مرید صادقدن از مرید اولور كه اعتقاد واتقیاد بویله كمسه‌لرك
دامننده دوته ومرتبهٔ كمالیته ورضای حقیقیه طوته اولو رسده مریدك اعتقادی بركاتنده
در یخف انك ارشاد وهمتك تأثیری دكلدر بیت لیك نادر طالب آید كز فروغ درحق
و نافع آید این دروغ او بقصد نیك خود جائی رسد كرچه جان پنداشت اوآمد جسد

چون نفس دردلرینه شب قبلدره قبلنده وان عارلر اولورلر پس شیخ اولدرکه ریا وسمعه
ودغل وحیلەدن عاری اوله وارشاد وتربیه برای رضای حق اوله شیخ دکلدر اولکه
دخی نفس اماره حیله متصف اوله واصطیاد ناسه کوشش قله وانلرک مشارب و
مذاهبنه اویه لطایف منده ابن عطا حضرتلری بیورررلرکه ولیس شیخک من دعاک
الی الباب انما شیخک من رفع بینک وبین الله الحجاب شیخک هو الذی اخرجک من
سجن الهوی ودخل بک علی المولی شیخک هو الذی جلی مرآت قلبک حتی تجلت فیها
انوار ربک مثنوی شیخ فعالست بی آلت چو حق بر مریدان داده بی کفتی سبق
بی کفتی سبق ویرمک معناسی اولدرکه فعلیله وحالیله بلا قول ارشاد ایده دیمکدر
واخلاق حسنه کوسترمکله انلرک اخلاقنی تحسین ایده واشراق باطنیله انلرک
باطنی تنویر وتربیه قله کما قال الشیخ ابو مدین الشیخ من هذبک باخلاقه وانار
باطنک باشراقه شیخ اولدرکه اخلاقیله باطنی تهذیب وانواریله اناره ایلیه
والله اعلم بالصواب

باب رابع طالبه مرشد زنده وبر مؤدب فرخنده لازم اولدیغی بیان ایدر

بیهقی شعب ایمانده وهم وخ درجات التابعین نام کتابنده بو حدیث
شریفی ابن عباس حضرتلری رضی الله عنه بو کونه تصریح ایدوب روایت ایدرلرکه بینا
رسول الله صلی الله علیه وسلم وعنده جبرائیل علیه السلام فاذا انزل الله ملکا علی
رسوله فقال یا محمد ان الله یقرأ بک السلام ویخیرک بین ان تکون نبیا عبدا وبین ان تکون
نبیا ملکا فاشار جبرائیل علیه السلام ان تواضع فقلت نبیا عبدا فعرج ذلک الملک الی السماء
فقلت

فقلت یا جبرائیل علیه السلام من هذا قال اسرافیل علیه السلام معناسی شویله
بیهقی شعب ایمانده وهروی دخی ابن عباسدن رضی الله عنه روایت
ایدرلرکه ناکاه حضرت رسول صلی الله علیه وسلم وجبرائیل علیه السلام قتنده
ایدی پس حق تعالی رسولنه بر ملک انزال ایلدی پس اول ملک دیدی یا محمد
ربک سکا سلام ایلر وسنی نبی عبد اولمق ما بنده وبنی ملک اولمق ما بینده
مخیر ایلر پس جبرائیل علیه السلام اشارت ایلدی تواضع اتکل بنی بنی عبدا ولمغی
پس بن دیدم دیر حضرت بنی عبد اولمغی اختیار ایدرم پس ملک اسمانه
عروج ایلدی بن دخی صوردمکه یا جبرائیل بو کمدر بیوردیکه اسرافیلدر
بو حدیث شریفدن مفهوم اولان بودرکه جبرائیل حضرت رسولک تعلمدن زیرا
انک اختیار ایلدوکنی اختیار ایلدی پس جبرائیل شیخ ومعلم منزلهسنده در
وحضرت رسول صلی الله علیه وسلم مرید ومتعلم منزلهسنده اولور تکم بو معنایه
شاهد جناب حق جل شانه ایت کریمهده دخی بیورررکه ولا تعجل بالقران من
قبل ان یقضی الیک وحیه حضرت جبرائیلدن تلقیه مسارعه ایدرلردی نهی وارد
اولدیکه عجله اتمه قرانک اخذنه سکا انک وحیی قضا اولمزدن اول دجبرائیل ادا
قلمزدن مقدم وبروایت اخذه جبرائیلدن تقدم ایلمه نهی بیورولورکه لا تحرک به
لسانک لتعجل به ان علینا جمعه وقرانه فاذا قرأناه فاتبع قرانه حضرت صلی الله علیه
وسلم جبرائیل علیه السلام نازل اولوب وحی قراءت ایلدکلرنده جبرائیل علیه السلام

دخی فراغت ایمزدن اول اخذ وجه تقدم ایدوب لسان شریفلرینی تحریک ایدوب عجله ایدرلردی دنهی وارد اولدیکه یا محمد علیه الصلوة والسلام لسانکی قرانک اخذ نحریکنکه اتعجل به ان علینا جمعه وقرآنه یعنی اخذده اوتوری بزم اوزرمزده در اول قرآنی سنک صدر شریفکده جمع ایلمک واذا قرأناه فاتبع قرآنه یعنی لسان جبرائیل ایله قرائت ایلدیکمز وقت سن انک قرائتنه تابع اول ایلمک یس شول وقتده کیم بز انی سکا لسان جبرائیل ایله قرائت قلورز انک قرائتنه تابع اول وبو ایت کریمه دن دخی مفهوم اولور حضرت پیغمبرک وحی الهیده حضرت جبرئیله متابعتدر یس معلوم اولدیکه لازمدر که شیخنه تقدم ایتمیه وانک خلاف مرادنه کتمیه وانک تادیبیله مؤدب وتهذیبیله مهذب اوله اکر شیخی یوغیسه البته بر مرشد جسته واصل اولمغه سعی ایده زیرا بو طریقی اولیاتی بارک وتنک وتاریک بر یولدر بو که مرشد کیدلمز وبالکز کتابله بو یول قطع اولنوب منزله یتلمز بیت قطع این مرحله بی همرهی خضر مکن ظلماتست بترس از خطر گمراهی یس رابکرینی که بی پیر این سفر هست پس پراز خوف وخطردر بیورد قلری سالک البته بر پیرا ولمغه اشعار ایلر زیرا من لا شیخ له فشیخه الشیطان دیمشلردر وابو علی دقاق بیوررلر که الشجرة اذا نبت بنفسها من غیر غارس ومربی تورق ولا تثمر وان تثمر لایکون لفاکهتها طعم کفاکهة الاشجار الاودیة والجبال جمله مشایخ طریقت ما بینده مشهوردر که پیسی پرور و خدا پرور خدا پرورکیبه دکلدر شریعتده حدیث شریفله ثابتدر که کلب معلمک صیدی حلال وغیر معلمک صیدی حرامدر پس معلم ومربی اولمق غیر معلم اولمقدن استادله برابر دکلدر انکیچون طالب بر مرشد

حیک

مطلب مرشد

حیک اخذ ننده وتحت تسلیمنده اولمق جائز وواجبدر دیمشلر زیرا طریق اولیا کورکیدن اسهل دکلدر کورمز میسن هابیل قابیلی قتل ایتدکده بر زاغک ارشادینه محتاج اولدی تکم قرآن شریفله ثابتدر ومثنویده دخی مسطوردر واتفاق مشایخ دخی بونکا اوزرندر که مرشدن مراد مرشد حیدر یوخسه بو دنیادن اخرته نقل ایدن دکلدر زیرا سالک انلردن ادب اوکرنمز ومراتب واسرار سلوکی طوغری اکرچه بعض اصحابه روحانیلرندن استمداد ایلیه امداد ایدرلر باذن الله اما ارشاد ایتمیلرا زواقع اولور بلکه هر که واقع اولمز مکرکه ارواحه اشنالغی اوله زیرا اول صاحب سعادتلر کثافت بدندن بالکلیه منسلخ اولوب روح محض اولمشلردر پس بزم بیننده اولتلر انلردن نیجه ارشاد اولورلر وارشاد بو عالمک کاریدر وخدمت وعبودیتدر انلردن بعد الوفات عبودیت بطرف اولمشدر وارشاد ایتمک انلره تنزلدر پس ذوق الهیه مستغرق ایکن بو کلمغیه ارتکاب بنی افاده ایدردر و اکی کذشته اولمق پیرلردن ومرشدلردن ارشاد هرکسه میسر اولمیدی نیجون خلیفه نصب ایدرلردی باخصوص سید انبیا افضل مرسلین واکمل کاملین ایکن دیدیکه استمک ارشادندن لازم دکلدر بنم حیاتمده ارشادم نیجه ایسه مماتمده دخی ایله دریدی عالم امادن بن التمقی ارشاد دیمم ایلوم اکر بعد الوفات مرشد دخی اولسه بویله دیدی وخلیفه نصب ایلمزدی واتمیه کندودن صکره کلنی تعلیملره ومرشدلره ترغیب وتعریف قلمزدی ومثنویده دخی پیر طریقتم حضرت مولانا طالبه بر پیر ومرشد کورکلمک

دیدوکه مرشدحی درحقنده بو عالمدن کچن شیخلر دکلدر بلکه هر وقتده بر پیرک
مرتبه وشیخت مقامنه واصل اولنلر کملدر هیچ حضرتک بر کلامنده بو قدر
منعنی اولن پیرلره بیعت ایلك وانلره تسلیم اولك وانلردن اداب اوکرنمك
نعم اقتدا اسلف صلحا صالحینه دروپیر طریقتنه درووضع ایلدکم طریقی اوزره
وبیوردیغی کلام اوزره اما بزه بر مرشد زنده لازمدر که انك طریقنده
علمنی واسرارنی وکشفلرنی وکودارنی تعلیم ایده بزدخی اکا تسلیم اوله تاکیم
انلو کوردوکنی کوره وز بو سوزلردن مآل بودر که بعضی کمسه طریقمزده
برکمدن کلاه وخرقه کیدوکه کیم تربیه بولمه دن وکندو بر کمسه یه تسلیم
اولمدیکه بزم پیرمز بزه مرشدیتر وهرنه یره وارسق کتابلر بزه مرشدلر
پس بزم تسلیممز اکادر دیرلر وکندو بلدکلرینه اعتماد قلورلر جاهللکه یوق
که بو فکر وخاطره شیطان ونفسك مکر واضلالیدر زیرا ننسی خودرای بر
کمسه تسلیم اولمدن اعراض ایدوب وعلم اوکرنمدن اجتناب قلوب بو
کونه عمل ایدرلر واخر الامرده ادب قلورلر واهل نفس واهل هوا اولورلر
نعوذ بالله دینس ونفسدن قلورلر بیت ان کی وهی کز ادب بکنجنده اب روی
مردمردان لنجنده پس کتاب مرشد دردینه کلدکده ای اخی بر کتابده شی یلدی
مقامه قسق جمیع ممکن اولوریکه کتاب مرشد اوله بیک یل طورسه اندن بر
بکه فایده اولمز الا شول وقتده که انی بر کمسه اچه وساکه معناسنی نقل ایلیه

پس

پس کتاب آلت اولدی ومرشد اول زنده وناقل اولن کمسه اولدیسی
سؤال وارد اولورکه کتاب نقل ایتمکه مالك اولن مرشد اوله مثلا یا تفسیر
نقلنه ویا مثنوی نقلنه قادر اولن کمسه مرشد اولمق لازم کلور کتاب نقل
ایتمکه قادر اولن کمسنه حقیقتده مرشد اولمز تا اول کتاب موجبنجه عمل ایتمیه
اول کتابده مسطور اولن مراتب واحواله الکتورمیه زیرا مجرد کتابك
لفظنی بلمکله نقطه مرشد اولورلر حقیقت حاله بلمشی اولمز مثلا چوق طالب
کیمیا علمکالفك اصطلاحینی کتابدن اوکرنسی اذن کیمیاکو ظنی ایلدینی لکن کیمیادن
خبرده یوق ایملسدر وباچوق کمسه علم طبی کتابدن بلا اوستاد اوکرنسی
اما اکا حکیم دینمز پس لازمدر که کتاب سنته اوزره وکلام پیر طریقته
موافق وانك اسرارینه وحقایقنه مظهر بو فایق وعالم وناطق بر مرشده
بیعت ایده سن واکا تسلیم اولوب خدمتنده وارادتنده اوله سن نتکم
حضرت پیر طریقت بیوررلر مثنوی دست را مسپار جز در دست پیر حق شدست
ان دست اورا دستگیر کو نبی وقت خویشست ای مرید که ازو نور نبی اید پدید
چون بدادی دست خود در دست پیر پیر حکمت کو علیمست وخبیر دست تو از اهل
بیعت شود که ید الله فوق ایدیهم بوده درحدیبیه شدی حاضر بدین واب
صحابه بیعتی راهم قرین بو ابیات شریفه طریقمزده بیعت اولدوغنه اشارتدر
بیعت الی الد الوب شیخله معاهده قلوب شیخك دوستنه دوست ودشمنه دشمن

مطلب بیعت

وعبرده ويرده اكا اطاعت ايدب امرندن خارج برايشي ايتمكه درلر نتكم اصحاب
رسولك رضوان الله عليهم اجمعين حضرت رسول صلى الله عليه وسلم الكه
بيعتي كبي بو حديث شريفي عبادة بن صامت رضي الله عنه روايت بيوررلر كه بايعنا
رسول الله على السمع والطاعة في العسر واليسر والمنشط والمكره وان نقول
الحق حيث كنا ولا نخاف في الله لومة لائم معناسي بز رسول الله صلى الله
عليه وسلم ايله بيعت ايلدك امريني ايشدب طوتمق اوزرنه واكا اطاعت
وانقياد قلمق اوزرنه ودشوارلق واسانلق حالنده بله اولمق اوزرنه و
نشاط وكراهت وقتنده بله اولمق اوزرنه وكلام حقي هر نه يرده اولورسه
سويلمك ملامت كننده نك طعني وملامتندن خايف اولمامق اوزره پس
طالب دخي شيخي قايم مقام حضرت رسول بله صلى الله عليه وسلم واكا بيعتي
همان اصحابك رسوله بيعتي كبي بله نتكم حضرت پيركه در حديث شدي حاضر بدني
بيعتي بو معنايه دلالت ايدر پس بوندن بر سؤال دخي لازم كلور كه طريقتمزده
خود ال اله الوب بيعت ايتمزلر بلكه كسوة تكميل ايدرلر پس ال اله الوب بيعت
ايتمكه نيچه موافق اولور جواب بودر كه طريقتمزده اوزره ومشايخ كبار طريقتي اوزره
در و طريقتمزده بو معتاد اولمشدر لكن بيعتدن مراد تسليمدر پس سلفمز كورديلر
بر طالب باش اكوب تسليم اولدي معناي بيعت موجود اولدي پس اول ال اله
المغي ترك ايلديلر اما خلفادن بريسي بو طريقده مثلا ال الدي الله وبيعت ويرسه

انكار

انكار اولنمز و طريقتمزده يوق ديمز باخصوص كه شويله نيچه امورده
اصطلاحات واردر پس بر مريد صادق كه شيخك ارادتنه داخل اوله
واكا تسليم اولوب ادبيله مؤدب اوله شيخك باطننده بر نور مريدك باطننه
انتقال ايلر انك دخي چراغ روحي منور ومشتعل اولور نتكم شيخ سهروردي
اذا دخل المريد الصادق تحت حكم الشيخ وتادب بادابه ينتقل من باطن الشيخ الى
باطن المريد حال ونور بواسطة الصحبة واستماع مقاله ولا يكون هذا الا لمريد
حصر نفسه مع الشيخ وانسلخ من ارادة نفسه ويفنى في الشيخ بترك اختيار نفسه فبالتألف
المعنوي يحصل بين الصاحب والمصحوب امتزاج روحاني حتى يتعلم من ترك الاختيار
مع الشيخ الى ترك الاختيار مع الله فيفهم من الله كما كان يفهم من الشيخ معنى بو
الفت واتحاد كه مريده حاصل اوله مظهر انوار رحماني اولور و بو ارادت و تسليميت
سبيله منبع اسرار رباني اولور اهل طريقتك ركن اعظمي تسليمدر بر درويشده
بو تسليميت صفتي بولنه البته افلاح اولور والا فلا مثنوي چونكه كرفتي پير هين تسليم
شو همچو موسى زير حكم خضر رو پس طالب بو طريقده بركسي يي مرشد اتخاذ ايلدكده
حكم و ارادت كتوردكه مضمحل وجودني وجملة وارني هر نه ايسه اكا تسليم ايدوب
كندو ارادتندن و تصرفندن بالكليه منسلخ اوله و حكم شيخي حكم خدا بله وانى خليفة
حق وخليفه رسول الله صلى الله عليه وسلم بوله واكا اطاعتي اللهه ورسوله اطاعت
بله واكا مخالفتي اللهه ورسوله مخالفت بله حتى اول شيخدن اكا فيض اوله والله اعلم

باب خامس خرقه كيمك وشيخه تسليم اولمغه بيانه ايدر بس بو تسليمك بدايتي وبو ارادت
وانقيادك مقدماتي اول شيخك النذن كسوه وخرقه كيملردر وشيخ الندن خرقه كيمك
سندر بنه الوسنت رسولدر كلدر و بو قولك مصدقي ام خالد حضرتلرندن رضي الله
عنها عنها روايت اولنن حديث صحيحدر كه بيوررلر قال اتي النبي صلى الله
عليه وسلم بثياب فيها خميصة سوداء صغيرة قال من تريد اكسوا هذه فسكت القوم
فقال رسول الله صلى الله عليه وسلم ايتوني ام خالد فاتوني فالبسها بيده فقال
صلى الله عليه وسلم ابلي واخلقي مرتين وجعل ينظر الى علم في الخميصة اصفر واحمر
ويقول يا ام خالد هذا سنا و سنا معناي شريفي ام خالد حضرتلري رضي الله عنها
روايت ايدرلر كه حضرت پيغامبر صلى الله عليه وسلم برنجه قفتانلو هديه كتوردلر
انلوك ارابينده بر قره كوچك اسكي كليم واردي پس بيوردلر جمله خطابا كه كيم
استر كه بن بو كليمدن اولن قفتاني اكا كيد ورم پس قوم ساكت اولديلر پس حضرت
صلى الله عليه وسلم بيوردلر كه كتوررك ام خالدي پس بني اول قوم كتوردلر پس
اول حضرت صلى الله عليه وسلم كندو مبارك اليله اول قره كليمي بكا كيدردي اندن
صكره اول حضرت بيوردلر كه اسكيد و پاره له اي ام خالد ايكي كره بويله بيوردلر
واندن صكره اول حضرت او كليمك صرو و قرمزي طرزنده وخط ورنكنه نظر ايدوب
ديدلر كه يا ام خالد بو سنادر سنادر لسان حبشده سنا حسنه ديمكدر يعني بو كليم حسندر
حسندر ديمك اولور پس خرقه ويرمك وخرقه كيمك بو حديث شريفله ثابت اولدي

وروايت

وروايت كوريده دخي خرقه كيمك وانك خيرلو اولمسنه اشارت اولنور كما قال الله
تعالى عز وجل يا بني ادم قد انزلنا عليكم لباسا يواري سوآتكم وريشا ولباس التقوى
ذلك خير معناي شريفي اي بني ادم بن سزه لباس انزال ايلدك يعني تدبيرات سماوية
ايله وسمادن نازل اولن اسباب ايله سزكچون لباس خلق ايلدك اول لباس كه سزك عورتكزي
ستر ايلر ديشي و رياش لغتده لباس فاخره دركي تقدير كلام ودخي سزه زينت
ايچون لباس فاخر انزال ايلدك ودخي لباس تقواي انزال ايلدك كه اول لباس
تقوى خيرلو لباسدر لباس تقواده مفسرلر برنجه معنا مراد ايلمشلردر بعضلر لباس تقوادن
مراد ورعدر كه انكله ضرر عدودن اتقا اولنور و بعض مشايخ ديمشلر كه لباس تقوى
مراد لباس اهل و رعدر و تقيلي خرقه سيدر كه انكله حرامدن و زينت دنيادن و نفس
كافرك نخوت وكبرندن پرهيز اولنور و بلكه انجي خرقه وكسوه ايكي نوعدر بري
خرقه تبرك وبري خرقه ارادت خرقه تبرك اول كسلي كيرلر كه مريد حقيقي تشبه
ارادلر من تشبه قوما فهو منهم اقتضا سنجه اول شرطله كه فقرا ايله مصاحبت ايدب
ومجلس فقرايه حاضر اوله و استماع كلام پيران طريقت قله تا بركت صحبت فقرا ايله
خرقه ارادته مستحق اوله بو شكللي درويشلر كيد وكنه محبت خرقه سي ومحبت كسوة سي
ديرلر كه دخي تحت ارادت شيخه داخل اولمشدر وخرقه ارادت اكا ديرلر كه روز
وشب اول درويش شيخك خدمتنده و ارادتنده وحضورنده اوله بر درويشي
كه شيخك ارادتنده وصحبتنده وخدمتنده اوله اكا مريد درلر بعضي ايله نعم ايدركه

استانه‌کورمینی مرید اولمیه زیارت استانه‌نک ارادته مدخلی بو قدر ولکن زائر استانه
اولنوک وانده خدمت قلنوک اولمینا اوزره بحسب الظاهر من وجه فضیلتی واردر
بو فضیلت دخی هر زائر اولوب خدمت قلنه شامل دکلدر زیرا بعضیا استانه‌کورمش
و بر شیخه ارادت کتورمش و سلوک قلمش و نشو نما بولمش و حضرتک کلام سعادت
انجامنی اوکرنمش درویشلر واردر که هنوز رکوب استانه‌ده ساکن اولمنی و خدمت قلمی
بیخبردر لهم عند الله وهم عند اولیاء الله افضل اخری در ای انی حضرت مولانانک
و سائر رجال کبارک اهل حقیقت روضه‌لرینی و استانه‌لرینی سرینه واقف وکلامنه عارف
اولنلر کمسه‌در نا فهم و بو کلامدن ترک زیارت استانه قلمک دیمک اولمیه بلکه مراد
طریقته بلدرمک و افضل اولنی تفهیم قلمقدر خرقه تبرک و کسوه محبت طالب
اولنلردن ممنوع اولمز اما خرقه ارادت تا تحت ارادته داخل اولمینجه صورت بولمز
انکیچون حضرت مولانا کندو مبارک اللرینه انلرکه فرجی کیدرمشدر و اول حضرت
خرقه‌یه فرجی دیو تسمیه ایدرلردی و اول وجهله که معتاد مشایخ صوفینک اکثری
اوکه بتون تنوره درلر شمدی اکا ایله کیرلردی اتفاق اول اوکه بتون خرقه کین
عزیزلردن برینه بر قبض عارض اولدی غایت قبضدن اول اوکه بتون تنوره
چاک ایلدی همان دم اکا جانب حقدن فرج و بسط حاصل اولدی پس اول اوکه
یریق اولن خرقه‌یه فرجی دیو تسمیه قلدی نتکیم مثنویده بیورر مثنوی صوفئی بدرید
جبه در حرج • پیشش امد بعد بدریدن فرج • کرد نام ان دریده فرجی • این لقب شد فاش

زان

زان مرد نجی حضرت مولانا خرقه‌یه انکیچون فرجی درلردی و خرقه فرجی تسمیه سنده
برنکته دخی بو درکه شیخ حسن قطریلی بر مریده بر خرقه کیدرسه انی قبض نفسانیدن خلاص
ایدوب فرج روحانی و حقانیه نظر قلمش اول جبه فرجه منسوب اولور و یوسف
علیه السلام یعقوب علیه السلامه کیدردکی قمیص عملنی قلورز و یوسف علیه السلامک
اول قمیصدن بولدوغی فرجی و سروری مرید دخی حضرت یعقوب وقت اولان
شیخنوک کیدردکی خرقه‌دن بولور نتکیم خبرده وارد اولمشدرکه اول زمانده که حضرت
ابراهیم اتشه اتمق استدیلر انی صویوب عریان ایتدیلر در حال حضرت جبرائیل علیه
السلام الله امری ایله جنت اعلادن بر بیاض حریر پیراهن کتوروب حضرت ابراهیم
علیه السلام کیدردی اول لباسنی برکاتیله نار نمروددن خلاص بولدی پس حضرت
ابراهیم علیه السلام انی حفظ ایلدی و اسماعیل علیه السلام ذبحه متوجه اولدوغی
وقت کیدردی اول لباس برکاتیله ذبحدن خلاص اولوب ایکی سنه بیله فرج عام
حاصل اولدی بعده حضرت ابراهیم و اسماعیل علیهما السلام وفات ایلدیلر اول
پیراهنی حضرت اسحاق علیه السلام میراث دکدی انلر دخی وفات ایتدیلر اندن حضرت
یعقوب علیه السلامه میراث دکدی پس یعقوب حضرتلری علیه السلام یوسف علیه
السلامی زیاده سودکندن اول پیراهنی تعویذ شکلنده قبوب حضرت یوسف علیه
السلامک کودننه حمائل قلدی اول وقتده که حضرت یوسفی قرنداشلری عریان ایدوب
چاهه اندیلر در حال جبرائیل علیه السلام کلوب اول پیراهنی کودندن چقروب اکا

گیدردی اول لباسک بنی برکاتنده ظلمت چاهدن خلاص اولوب چاه وجود و
بندی و اول پیراهنی حفظ ایتدی پس اولوقتده که مدة فراق وترح پایانه
ایردی حقدن اشارت اولدیکه اول پیراهنی باباسی یعقوب علیه السلامه
ارسال ایلیه پس امتثالاً لامر الله انی یهودا نام قرداشنه ویردی چونکه
قناء مصردن اول پیراهنله طشره چقدیغی کبی حضرت یعقوب علیه السلام انک رائحه سنی
استشمام ایدب انی لاجد ریح یوسف لولا ان تفندون دیو حضورنده اولنلره
خطاب بیوردب مسرور اولدی وفراقدن نجات بولدی بعده اول پیراهنی
یهودا کتوروب حضرت یعقوب علیه السلامک وجهنه القا ایلدی وابیضت
عیناه من الحزن حالیله متصف ایکن فارتد بصیرا مفهومی اوزره دیده لری
کشاده اولوب ترحی فرحه وحرجی فرجه مبدل اولدی پس مشایخ عظام پیراهن
یوسف مثابه سنده خرقه بولوب انی بردرویشه کیدرسلر ابراهیم وار نارنمرود دن
خلاص اولور ویوسف کبی چاه طبیعتدن مناص بولوب چاه معرفته ومنصب
روحانیته واصل اولور یعقوب وش فراق یوسف حقیقیدن دیده باطنی کور ایکن
اولمنی کی کشاده وبینا اولور وکلیتله بسط وفرجه بولور اما بشرط انکه اول خرقه
تبدیل شکل لاجل اکل اولمیه بلکه انکسار نفس واصلاح قلب نیتله اوله زیرا تصوفدن
مراد خرقه دکلدر بلکه خرقه درونندر قال بعض المشایخ لیس التصوف بالخرقة
انما التصوف بالحرقة بیت هست صوفی انکه شد صفوت طلب نه لباس وصوف و خیاطی

اطوار موت فی السلوک

ودب انکیچون مشایخ رحمهم الله خرقه موت اخضره تعبیر ایدرلر زیرا سالک اول
خرقه یی کیدکدن صکره اوله تکمیل شیخ اکبر حضرتلری فتوحاتک یوز التمشجی بابنده
بیوررلر که سلوکده موت درت در بریسی موت ابیض درکه اندن مراد جوعدر
وبریسی دخی موت اسوددرکه اندن مراد اذای خلقه صبردر وبریسی دخی موت
احمردرکه اندن مراد نفسه مخالفتدر وبریسی موت اخضردرکه اندن مراد خرقه
کیمکدر کما قال والموت الاخضر لباس المرقعات زهدا لا شهرة کان لعمر بن الخطاب
ثوب یلبس فیه ثلاث عشرة رقعة احدیهن من قطعة جلد وهو امیر المؤمنین
پس مریده خرقه کیدکدنصکره تا شول مرتبه تسلیم اولاکه کالمیت بین یدی الغسال
دیمشلردر وظاهرینی وباطنینی شیخنه تسلیم وتفویض قلوب هر نه ندرسه امرینه
الطاعت وهرنه دن نهی قلورسه اندن مجانبت قلمه بیوردیلر انکچون ظاهرا تسلیم اوله
وباطنا بر حکمنه ویا برحالنه راضی اولمیه اندن انکا فیض اولمز مکر تائب اوله ویا
خود شیخ عفو قلهدیمشلر وبوایت شریفله استشهاد قلمشلردر قال الله تعالی عز
وجل فلا وربک لا یؤمنون حتی یحکموک فیما شجر بینهم ثم لا یجدوا فی انفسهم
حرجا مما قضیت ویسلموا تسلیما ه بو ایت کریمه نک سبب نزولی بودرکه زبیر بن
عوامک بر خرما الکی واردی وبر کمسنه نک دخی بر خرما الکی واردی انلر خرما الکی صوندن
خصوصنده منازعه ایلدیلر زبیر دیدیکه اول بنی صوورم اول دیدیکه اول
بنی صوورم پس نزاع ایدرک رسول حضرتنک صلی الله علیه وسلم حضورشریفنه

کلدیلر وسوزلرین نقل ایدر قلدیلر حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بیوردیلر که
ای زبیر اول سنک صوزاندن نصکره اول کسه صورسین پس اول کسه بو حکمه
راضی اولمدی دیغم ایلدیکه زبیر رسولک حضرتلرینک ابن عمسی اولدیغی ایچون
الکا میل ایلدی پس حق تعالی حضرتی بو ایت شریفی کوندردی وانی تادیب قلدی
معناسی بودر که حقیقتا یا محمد لا زیاده در ضوربک دیمکدر لا یومنون مؤمن
اولمزلر حتی سنی حاکم قلمیلر ما بینلرنده مختلف و مختلط اولن شیلرده شجر انکچون
شجر دیدیلر که اغصانی بری برینه متداخل اولوب مختلط اولدی اندن نصکره نفسلرنده
الم ومضایقه بولمیه سنک حکم ایلدککک شیلرده دخی سکا ظاهرا وباطنا تسلیم
منقاد اولهلر پس شیخ قایم مقام رسولدر مثلا بر شیه حکم ایلسه درویش لازم
اولورکه اولادرونده حرج والم بولمیه وظاهرده دخی تسلیم ایدب مطیع اوله
انکه ظاهرا وباطنا اطاعت قلمزسه انک سلوکه مسند اولورده اکا فیض اولمز
وامر حقه وامر رسوله مخالفت قلمش اولور انکچون مشایخ سلف بیوردیلر که
لا اعتراض للشیخ السعید شیم قاتل للمرید ودخی بیوردیلر که من قال لاستاده لا
ظاهرا وباطنا لا یفلح ابدا یعنی بر کسه استادینه لا دیسه یعنی اعتراض قلسه ابدی
فلاح بولمز وبعضلر دخی بیوردیلر که من لم یعظم شیخه ظاهرا وباطنا حرمت
علیه برکة صحبته مثنوی هر که ارد حرمت او حرمت برده هر که ارد قند لوزینه خورد
درویش ولجدر که بر شیخه ارادت کوزدکدن صکره انک اجازتسز سفر وسیاحت

ایتمه

ایتمه وانک اذنی ورضاسی اولمدیغی یره کتمیه نتکیم بو ایت شریفده استیذانه هر نه
حالده ایسه اشارت واردر قال الله تعالی انما المؤمنون تحقیقا ایمانده کامل
اولنلر الذین امنوا بالله ورسوله شول کسلردر که اللهه ورسولنه تصدیق
ایلدیلر عن صمیم القلب واذا کانوا معه علی امر جامع وشول وقتده که اول
رسول الله اولدیلر بر کارا اوزرنه که اول کار ناسی جمع ایدیجیدر وخلقک جمع
اولمسنه باعثدر مثلا یا بر جمعه کبی ویا بر بیرامده جمع اولمق کبی ویا بر مجلسده
جمع اولمق کبی لم یذهبوا حتی یستاذنوه یعنی اول جمعیتدن کتمیه لر حتی اول پیغمبر
صلی الله علیه وسلم دن اذن طلب ایتمینجه ان الذین یستاذنونک اولئک الذین
یؤمنون بالله ورسوله تحقیقا شول کسلر که سندن اذن طلب ایدرلر انلردر
اللهه ورسولنه ایمان کتورنلر بو رده منافقلره تعریض واردر که استیذان
ایتمین مؤمن دکلدر دیمک اولور فاذا استاذنوک لبعض شانهم پس شول
وقتده که یا محمد سندن استیذان ایدرلر بعض کارلری ایچون فاذن لمن شئت
منهم پس سن مؤمنلردن استدککک کمسنه یه اذن ور واستغفر لهم الله ان الله غفور
رحیم یعنی الله دن بونلر ایچون مغفرت طلب ایله سکا اطاعت ایلدکلری اچون
بلسنده الله غفور رحیمدر ای اخی الشیخ فی قومه کالنبی فی امته حدیث شریفنک
موجبنجه بو ایتده اولن معانی شیخله مریدما بینده دخی اولور زیرا قایم مقام
رسولدر پس انکا مرینه اطاعت کرکدر که الله ورسوله اطاعتدر یعنی طریقتده

مطلب اذن

دخی بو اینک معنیسی نه او زره جستنده درپی سالک کامل و مرید عامل اولدرکه
هیچ شغل برکارده عینی جمع یارانیله اوتورسه الک اذن سز کتمیه و الک
اجازتنسز یابانده یاتمیه و الک رضاسیز اولدیغی کاری ایتمیه اکر ایلرسه منافی بیعت
وارادت بولنمز بی سلوکده اکا فیض اولنمز و سالک دخی لازمدرکه هر حالده
انک ادبنی کوزده اکر کفتارده و اکر طعامده و اکر بریره کتدکده تقدیم ایتمیه
وسویلرکن کلامنی قطع ایتمیه و طعامه اندن اول یدا ایتمیه کما قال الله
تعالی عز وجل فی حق رسول الله صلی الله علیه وسلم یا ایها الذین امنوا
لا تقدموا بین یدی الله ورسوله ای الله ورسولنه ایمان کتورنلر بر
امرده وبرکاری تقدیم ایلمک کارلردن بین یدی الله ورسوله الله ورسولنک
امرینه اوکنه یعنی الله ورسولی سزه حکم ایلمزدن اول برامری قطع ایلمک
وبرکاری کندو بلکوزدن اشلمک واتقوا الله اللهدن قورقک تقدیمدن
انک حکمنه مخالفتدن والله سمیع علیم الله تعالی اقوالکزی سمیعدر و افعا
لکوزه عالمدر بو بیت شریفک تفسیرنده مثنویده حضرت بیوررلر مثنوی
چونکه نبی نیستی زامت باشی چونکه سلطان نه رعیت باشی پس رو و خاموش باشی از نیاد
از خودی فکری ورای ترا مشی • وابیات مثنویده مثنوی پس رو و خاموش باشی
از نیاد • زیر سایه امر شیخ و اوستاد • ورنه کرچه مستعد و قابلی • مسخ کردی تو زلافی
کاملی • هم زاستعداد اسانی اکی • سرکشی زاوستادراه ای باجرم باب سادس فضائل

سکان

سکان خانقاه اولنلری بنا ایدر وبنی الفقرا جاری اولنی اداب طریقتی عا ایلی

عن ابی مالک الاشعری قال کنت عند النبی صلی الله علیه وسلم اذ قال ان لله عبادا
لیسوا بانبیاء ولا شهداء یغبطهم الانبیاء والشهداء بقربهم من الله ومقعدهم
یوم القیمة فقال اعرابی حدثنا یا رسول الله من هم قال هم عباد من عباد الله من
بلدان شتی وقبائل شتی لم یکن بینهم ارحام یتواصلون بها ولا دنیا یتباذلون
بها یتحابون فی الله یجعل الله فی وجوههم نورا ویجعل لهم منابر من نور قدام عرش
الرحمن یفزع الناس ولا یفزعون ویخاف الناس ولا یخافون • ابو مالک اشعری
حضرتلرینک بو حدیث شریفی حضرتدن روایت ایدرلرکه بز نبی حضرتلرینک
قتنده ایدم اولوقتده بو حدیثی دیدی بیوردیکه تحقیقا اللهک قوللری
واردرکه انبیا و شهدا دکللردر و لکن انبیا و شهدا بونلرک اللهه قربنه و
یوم قیمتده مقعدلرینه غبطه ایدلر پس اعرابیلر بری دیدیکه یا رسول
الله بزه خبر ویرکه بونلر کملردر حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بیوردیلرکه
بونلر شول قوللردرکه هر بری بر شهردن و هر بری بر قبیله‌دن مابینلرنده نسب
ارحام یوقکه انکسیله بر بریله تواصل ایدلر و دخی دنیالری یوقکه
انلری بربرینه بذل ایده لر و بونلرک نشانی اولدرکه الله رضاسیچون والله ایچون
بر بربرینی سورلر حق تعالی حضرتی بونلرک یوزلرنده نور قلدی و بونلر ایچون
عرش اوکنده نوردن منبرلر قلدی ناس قیامتده زیاده محزون اولورانلر

مطلب غریب

اولمیه وخلق عالم جانب اولالو انلرا ولمیه بو حدیث شریف خانقاه نشین اولان
فقرانک صفاتنی بیان ایدر زیرا انلرک هر بری بلاده متفرقدر اما بینلرنده قرابت
صوری یوغیکن قرابت روحیه ونسبت معنویه ایله بری برینه لله وفی الله محبت
ایدرلردی نسبت معنوی عند اهل الله نسبت صوریدن یکدر کما قال ابن الفارض
نسب اقرب فی شرع الهوی ۰ بیننا من نسب من ابوی ۰ وخانقاه نشین اولان
فقرانک برفضیلتی دخی واردرکه بونلر اصحاب صفه یه مشابهلردر برنجه و
جهله جمله دن بری حضرت طلحه دن مرویدرکه اذا کان رجل قدم المدینة
ان کان له فیها عریف نزل علی عریفه وان لم یکن فیها عریف نزل علی اصحاب
الصفة ۰ پس خانقاه دخی بویله در نتکم برمسافر اهل طریق قردشی برشهره
کلسه اکر انده بلشی واشناسی وارسه انده قونر واکر غریب بوغیسه فقرا
نک ساکن اولدیغی خانقاهه کلور وتعب سفردن اسوده اولور وبر وجه
دخی اهل صفه یه مشابه اولمقده بودرکه اهل صفه دردیوزکمسنه مقدار
ایدیلر برمسجد صفه سنده کندولره نشیمن قلوب دنیایی رفض ایدیلر زرع
وضرعی ترک قلمشلر ومسجد صباده عبادت حقه منقطع اولوب مشغول
اولمشلردی وبغض وعداوت وغل وغش وکینه دن وجودلرین صاف
بولمشلردی وکلامده وطعامده الفت ایدوب محبت اوزره بری برینه کلمشلردی
کذلک فقرا باب اللهک دخی حصلتلری بودر دنیانک ضرع وزرعی واهل

ورعی

ورعی ترک ایتمشلردر وعبادت خالقه اشتغال وجناب رزاقه توکل
اولمشلردر پس جناب حق دخی بونلرک جمله مؤنتلرین مهیا وحاضر قلمشدر
کما قال علیه الصلوة والسلام من انقطع الی الله کفاه الله مؤنته ورزقه من حیث
لا یحتسب ومن انقطع الی الدنیا وکله الله الیها ۰ انلکیچون عبادت حقه انقطع اکر موجب
خانقاهده اولنه قناعت قلبینی دروییشک دخی جمعیتی چوقدر وحضور قلبی
بوقدر و بو خانقاه نشین اولن فقرانک کلامده وطعامده بری برینه جمع
اولدقلری برکاتیله قرنلری طوقدر فی الحقیقه طعامده جمعیت قلبی طعامه
برکت وشکمه شبع وقناعت ویررکه منفرد اولنسه اول برکت و لذت بولنمز
نتکم بعض صحابه حضرت رسول صلی الله علیه وسلمه دیدیلر یا رسول الله
انا نأکل ولا نشبع قال علیه الصلوة والسلام لعلکم تفترقون علی طعامکم اجتمعوا
واذکروا اسم الله علیه یبارککم لکم فیه ساوک الخلق من اثار السلف فحوا سنجه
بو اتحاد وجمعیت سلفمزک اثار واسرارلرندن حاصلدر بو اجتماع و
اتحاد وسائر طوائفده اذ بلو نور وکمال ایمانه دلالت ایلین ایسه نفس
واحد حکمنده متحد وجسد یکتا منزله سنده بری برینه مجتمع اولمقدرکه مؤمن
حقیقتده بوحصلتلو اولنه دیرلر نتکم نعمان بن بشیر بو حدیث شریفی حضرت
صلی الله علیه وسلمدن روایت بیوررلر قال النبی صلی الله علیه وسلم انما المؤمنون
کرجل واحد اذا اشتکی عضو من اعضائه اشتکی جسده اجمع واذا اشتکی المؤمن

المشکی المؤمنون بحمد الله بو جنسلر اکثر فقرا ما بینده بولنور بر سبب بو یله جنسه اولسه
ودل شکسته اولسه سائر دخی متألم اولورلر و فی الحقیقه درویشی بو یله کی بو یله
اولمیجه ذوق ایمانه و حقیقت فقره بلمز وکانهم بنیان مرصوص مرتبه سنده اولنور
اتحاد ک لازمدر طریقه و خانه طریقتک کوزنده روی حقیقتی کورلر و سکان و کوکانه
منزله سنده اولور نجات بولمز و شیران خدا مرتبه سنه ایرمز نتکم حضرت مولانا
بیورر لر مثنوی جان کرکان و سکان هر یک جداست متحد جانهای شیران خداست
نعوذ بالله بحر الظالم تحسبهم جمیعا معناسیه بولنه و بحر الباطل و قلوبهم شتی نحوا سنجه
قلبلری متفرق اولنه مؤمنه لایق دکلدر که قنده قلدیکه اهل طریقتک ظاهرا متحد کورنه
و باطنا بری برینه مخالفت و عداوتلری اوله بلکه بر خانقاهده دخی ساکن اولنلر بلکه
عداوتلری دنیای دنیه ایچون اوله سی بعد اهل طریقت اولنلر فقرا یه بو جنسلر لایق دکلدر
پس اهل طریقته لایق و واجب اولان اولدر که مداهنه و منافقه اوزره مصاحبت
اتمیه لر کلدلوم اولا بو تفرقه و تفرقه سبب اکثر شیخک وجودندن حاصل اولدیغی اداتنده
اولنلردن اکا اعتراض بو قدر زهر نه فعل اشلر مثنوی کرچه کشتی بشکند تو دم مزن
کوچه طفلی را کشد تو مو مکن بیورد قلری حضر تک بو نکا ایچوندر هیچ ساغ بو قدر که تحته
ادا ننده اولنلر باظاهرا یا باطنا شیخه سوء ظن ایلیه اما اکر بو تفرقه شیخک صحبته
دلخل اولنلر یا رانی ما بینده اولورسه و نفرت و تفریقه سبب شیخک وجودندن کلورسه
بالندون علی کل حال اصلاحنه جهد ایدب و تحمل و تصبر قلمه لر تفریقه سبب اولنلر خاطره
ایله

ایله بنیه لر وطریقه حقه بو جنسلر کتیلرنا کدورت بالجفت بنیه لر اکر بو خاطرلرک
دلدن دفعی ممکن اولمزسه بر مجلس یا رانک بریره کلوب و جه مشروح اوزره ادب بر له
اتک بعضی اکا اهدا و اتحاف ایدلر کما قال عمر بن الخطاب رحمه الله امرأ اهدی
الی عیبه بلکه اول حالده غافل ایسه متنبه اولور و اهل حق ایکه حقه بو یون ویرب
وانی مستحسن کورر نتکم حضرت عمردن رضی الله عنه روایت صحیحه ایله منقولدرکه
بیورر لر جلس عمر یوما فی مجلس والمهاجرین و الانصار حاضرون قال عمر
رضی الله عنه لو ترخصت فی بعض الامور ماذا کنتم فاعلین فسکتوا قال عمر هذا
الکلام ثلث مرات فقال بشر بن سعد لو فعلت ذلک لقومناک تقویم العوده یعنی
بر کون حضرت عمر رضی الله عنه بر مجلسده اوتورمشدی مهاجر و انصار رضوان
الله علیهم اجمعین حاضر لردی حضرت عمر دیدیکه اکر بن بعض امورده رخصت
ارتکاب ایلسم سز نه اشلرسز حاضر اولنلر ساکت اولدیلر بو کلامی عمر حضرتلری
اوچ کره تکرار ایلدیکه بشر بن سعد دیدیکه اکر بر امرده مخالف شرع رخصت
ارتکاب ایلرسک سنی ایکی طوغرلدر کبی طوغری قلاورز فقنع علیه عمر و حتی کلام
حضرت عمر رضی الله عنه انک کلامنی تحسین ایدب اکا ثنا قلدی پس مشخت مرتبه سنده
اولنده لایقدر که بو یله ایده بو یله بر حالده بو ایت شریفه عمل ایده نتکم حضرت
حق جل و علا جنابی بیورر لر ادفع بالتی هی احسن فاذا الذی بینک و بینه
عداوه کانه ولی حمیم و ما یلقیها الا الذین صبروا یعنی سن بو عداوتی حملت

مطلب عتب

مطلب عداوت

حسنه ایله دفع ایلمیه سنکه جعلت حسنه اظهار ایلمیین شول کمسنه لرکه سنکله انلرک
مابیننده عداوت واردی کانّه سکا ولیٔ قریب کبی اولورلر بو خصلت و بو مرتبه
واصل اولمز الا اصبر ایلینی و اتحاد و جمعیت نعمت عظمی بلنی و فی الحقیقه جمعیت و اتحاد
قلوب نعمت الهی و موهبت ربانیه در که اموال و ارزاق دنیانی بذل اتمکله میسر اولمز
و بعضیله بیننده مجرد اتفاقله کسب ظفر بولمز کما قال الله تعالی خطاباً بالحبیب لو انفقت ما فی
الارض جمیعا ما الّفت بین قلوبهم ولکن الله الّف بینهم اکر تنازع فقرانک بریک
بری مابیننده اولورسه تادر اولدیغی اهل اولنجه قلبی نفسه مقابل قلبی یعنی نفسی
مرتبه‌ده اولنی وغضبه تعوذ ره کلنی کسب قلبلو روحله معامله قلنکم مشایخ کبار دک
طریقتلرنده اولنی کلامدن اذا تنازعتم فی امر فقابل قلبک بالنفس فانّ النفس اذا
قوبلت بالقلب انحسمت مادة الشر و اذا قوبلت النفس بالنفس ثارت الفتنة و
ذهبت العصمة پس شرط طریقت بودر که فقرا مابیننده بویله شکراب و رنجش
واقع اولسه و اختیارده دلی بو زطوبیلر اکر طریقت و شریعة و محبت و شیئی و
بر رشی دکل ایسه شیخه عرض ایتیوب ایکسنک مابینی صلح ایدوب سینه صافی ایدلر
زیرا اصلاح ذات البین افضل اعمالدر کما قال صلی الله علیه و سلم الا اخبرکم ما
هو اکثر ثوابا من الصلوة و افضل من الصدقة قالوا و ما هو یا رسول الله
قال اصلاح ذات البین و اکر شیخ بونلرک حاللرینه قبل المصالحة طوییه کنفار
و کیدا ایلیکه اولچنده مابینلرنده جاری اولمشدی اکا نقل ایده اکر شریعت

و طریقه

و طریقته نقص ویرر دکاسه انلری سینه صاف ایده و بونلره خیر نصیحت
قله شیخ سهروردی دیرکه نظمته سهوده اولن درویشه دیکم قم و استغفر
لاخیک فاذا قال الفقیر ما ادری باطنی صافیا و لا اوثق القیام من غیر صفا
الباطن فیقول الشیخ له قم فبرکة سعیک و قیامک ترزق الصفا پس قچن اول
درویش اعتذاره قالقسه اول بر درویش انک اعتذار و استغفارنی ردّ ایلیه
ظاهراً و باطناً اکر ردّ ایلرسه مجرم و آثم اولور قال علیه الصلوة و السلام من
اعتذر لاخیه معذرة فلم یقبلها کان علیه مثل خطیئة صاحب مکس یعنی انک
اوزرینه عشار و باجدارلر خطیئه‌سی کبی خطیئه اولور و شیخ سهروردی دیرکه
فلا یجوز ردّ من اعتذر رجال کما روی عن عبد الله بن عمر قال صلی الله علیه و سلم
ارحموا ترحموا و اغفروا یغفر الله لکم اکر درویشلر مابیننده صادر اولن کفتار
و کردار شریعت و طریقته مخالف واقع اولدیسه ایکیسینی دخی حق تعالی حضوره
و حق تعالیک ادبی اولدرکه درویش اوریه کلوب قایم اولدقده اکر حضوررلرینه
تغیر و قطعیلکدن هرنه صادر اولدیسه کتم ایتیه و منازعه و مجادله سمتنه
کتمیه بلکه ما هو الواقع ذکر ایلدکدن نصکره اعتذار و استغفاردن غیری جانبه
طوتمیه مثنوی از خدا اموز که آدم در کناه خوش فرود آمد بسوی پایکاه چون
بدید او عالم الاسرار را بر دو پا استاد استغفار را بر سر خاکستر انده نشست
از بهانه شاخ تا شاخی نجست ربنا انا ظلمنا کفت و بس چونکه جان دار ان ندیدا ز پیش و پس

مطلب عذر

مطلب عفو نعال

بینی شیخ اولا اول فعل بادی اولنه و تعدی و تجاوز قلنه بلا غرض نفسی عتاب ایلیه
وای نادرویش وای بی ادب دیو و بونکا امثالی عتاب امیز سوز سویلیه امثالنجون
نفسی و شیطانه اویدک و طریق حقدن تجاوز قلدک واو بنه دخی دیه که نیچون
سن صبور اولمدک و اذا تحمل قلمدک حتی درویشلک سنده بولنیدی اکر اسائله تعزیره
مستحق ایسه بوکونه ایده اکر دکل ایسه یتوره و اون مقداری چوب اوره قال علیه
الصلوة والسلام لا یجلد فوق عشر جلدات الا فی حدود الله اکر اختیار سه و صلاح
و معرفتله موصوف اوله زلت عفو اولنمق اولیدر نتکم حضرت عایشه رضی الله
عنها بو حدیث شریفی روایت ایدرلر حضرت بیوردیلر که اقیلوا ذوی الهیئات
عثراتهم الا الحدود قال العفو معناسی درهیئات هیئتک جمعیدر هیئت بر شیک
شکل و صورتیدر لکن شافعی حضرتلری دیرکه ذوی الهیئاتدن مراد شرله معروف
اولمیه اهل صلاح و ورع اوله دیمکدر بعضلرده اصحاب مروت و اهل وجاهتدر
عثره زلتدر و ایتی طریقه دیرلر یعنی قچن بر صالح هیئت صاحبی کسدن بر زلت
صادر اولسه انی عفو ایلک الا حدود اللهده دکل زیرا حدود الله بغیلمز و
عفو ممکن دکلدر مثلا حد خمر و حد زنا کبی و شفاعت ایدلک دخی شفاعتی حد شرعیه
مقبول دکلدر کما قال علیه الصلوة والسلام لا یشفع فی حد من حدود الله پس شرب
خمرک سکنی و زنانک یوزدر بر چوب اکسوک اورمق جایز اولمز بعد ضرب
الحد کسوه لرینی الوب تبعید ایده و رد قله بعده ان مثنوی بانا باز آهل نجه

هنی

هستی بازکن محو ایسه او دره اکر طالب تایب اولور ایسه عفو ایدب خیر دعا ایده و
کسوه سنی تکمیل قله پس بعد العفو سنت و طریقت بودرکه اول درویش نه قادر
یا ثلثنی و یا ربعنی فقرایه بذل ایده و هیچ قادر دکلسه بر طعام ایده اقل ما یکون اطعمه
واشربه دن یا خود بر لذیذ شی طبخ ایتدره نتکم کعب بن مالک بو حدیثی حضرتدن
روایت بیوررلر که اول حدیث شریف بودرکه کندولر بر جرم اشلدیکی حضرت
بی زمانه غضب ایلدیلر پس کعب بن مالک توبه نصوح ایلدکه حضرت توبه سنی
قبول ایدب بیوردک پس بیوردیلر و حکایت قلوردی فقلت یا رسول الله ان
توبتی حتی انخلع من مالی کله واهجر الدار التی اتیت فیها الذنب فقال علیه الصلوة
والسلام اخرج ثلث مالک فتصدق فی سبیل الله پس فقرایه دخی لازم در بعد العفو
مالک اولدیغی شیک ثلث مقدارینی بذل ایده واکر بر درویشدن طریقه مخالف
بر فعل صادر اولور ایسه و فقرا انی طرد ایتسه و بر درویشه غرض و کدورت اولسه
بونا با کلکله سماعه کورمیه و سماطه کلمیه تا اول طریقته مخالف فعلدن توبه قلمیجه
و اول کدورت باطندن صافی اولمیجه زیرا المؤمن مرآة المؤمن محو اسنجه
اکر سماعه کورسک ذوق حقانی و روحانی بولمزسک و اکر سماطه کلسک شیخک و فقرا
جمال معنویلرینی کورمزسن پس سلوک ایتمش اولورو قبضه دوشوب مدبر
قلور بو صفتیله درویشی کندوده مشاهده قله شیخک و فقرانک خیر دعاسنی اله
بر طعام طبخ ایلده تا انلرک خیر دعاسیله اول کثافت و کدورتدن هرنه

باذن الله تعالی اخلاص اوله و خانقه نشین اولن فقرانک مبتدیلرنه و طالبلرنه تا
اوسط مرتبت کلمینجه دک لازمدرکه هر بری شاننه لایق بر خدمته اوله لر
و بطالتدن احتراز ایده لر حتی طعام خانقاه انلره حلال اوله سید القوم خادمهم
نکته سن طوتب خدمتدن غافل اولمز و من خدم خُدِمَ حدیث شریفنده اوبن
عبودیتدن الیونجا بحق جل شانه حدیث قدسیسنده حضرت داود نبی
علیه السلام کبی صاحب سعادته خطاب ایدب بیوررلرکه یا داود اذا رأیت لی
طالبا کن له خادما یعنی بیوررلرکه یا داود قچن بکا طالب و عاشق بر کمسنه‌یی
کوره سین اکا خادم اول و بو راهک طالبلرنه و بو درگاهک راغبلرنه خدمته
عازم اول تا بنم رضام اله کتوره سین مثنوی پس ریاضت رایجان شو مشتری
چونه سپردی تن بخدمت جان بری طالبانه حقه خدمت اتمک عبادت نافله‌دن یکدر
تکم بو حدیث صحیحده وارد اولدیکه انس حضرتلری رسول حضرتلرندن روایت
ایلدی بیوررلرکه رسول حضرتلری جمیع اصحاب کرام ایله بر سفرده ایدیلر اصحابک کیمی
بعضیسی صایم و بعضیسی غیری صایم ایدیلر بس هوا اول کون زیاده کرم اولدی
بر منزله کلدکده روزه داران درختلر التنه طلب ایدوب بکسیسی اوتوردی و کیمیسی
یتدیکه صایم اولمیلرجت و چابک خدمته بل بغلیوب خیمه‌لر قوردیلر و طعام طبخ
قلدیلر و حیوانلره اب و علف ویردیلر پس رسول صلی الله علیه وسلم بیوردیلر
کیم ذهب المفطرون بالاجر ذهب المفطرون بالاجر و هذا الحدیث یدل

علی فضیلة

علی فضیلة الخدمة علی النافلة ای اخی مقام خدمت بلند و خادم بغایت
سعادتمند در بشرط انکه خدمته واقع و خدمتی شوایب ریا و هوادن صافی اوله
اکر بویله اولمز ایسه خدمتی حق الحق اولمز و انبیا و اولیا قتنده اعتبار بولمز مثنوی
نکدایانند کز هر خدمتی کز تو دارند ای مزور منتی زیرا خادمک بر قچ نوعی واردرکه
بریسی مطلقا خدمتی لله و فی الله ایلیوب مقبول اولن خدمت اوله‌در و بریسی دخی اکر نفسی حظ ایدر
ایسه خدمت ایدر و اکر حظ اتمز ایسه اتمز و اکر ایلرسه ضرورت و کرها ایلر بو نوعه
متخادم دیرلر سعادته ایرن خادمدر لکن متخادم دخی اجردن خالی اولمز اما بر نوع دخی
واردرکه انک خدمتی یا بر لحه دنیا و یاخود لغرض ریادر یا فقرا یه و یا خلقه کندی کوستره
و بکنده و فلانده فلان قدر خدمت اتدم دیو اوکنه اول فلاح بولمز و اجری دخی اولمز
والله اعلم بالصواب باب سابع فقرانک سفر و سیاحتی بیانی ایله سفرک حضور و تعبینده

معنوی و صوری عیان قلنور قال رسول الله صلی الله علیه وسلم سافروا و تصحوا و تغنموا
بو حدیث شریفک شرحنده دیمشلرکه تصحوا ابدانکم بالحرکة الظاهره و ادیانکم فی الباطن
بالعبودیة و تغنموا بالفضل و العلم المستفاد من المشایخ الذین تصاحبونهم فی اثناء السفر
پس بو حدیث شریفده ذکر اولنن سفردن مراد تحصیل علم دین ایچون و زیارت اهل
یقین ایچون و خدمت مشایخ کزین ایچون اولن سفردر انکیچون اوجنجی جلدده حضرت دقوقی
حکایه‌سنده بو سفری بلکیا ایچون کیا نیخی ذکر بیوردی و سفر و سیاحتدن مراد طریقتده نورا
اکلاسونلر ایچون پس درویشه لازمدرکه اکر بر شیخ کامل مکملی بولمسه نجوم سماء بعض

وكل و بوستان حقيقت اولان متعلمه نظر تربيت دائلدن علم سلوكي و ادب صحبتي تعليم
ايده انكچون مشايخ كبار بيوررلر كه من لم ير مفلحا لم يفلح ابدا پس سالك بدايت حالنده
اطلبوا العلم ولو بالصين حديث شريفنك فحواسي اوزره مبدء علم لدن اولان عزيزلري طلب
ايده زيرا حيندن مراد اهل تحقيقك و صاحب تمكينك وجوديدر كه محل مسك علوم
معارفدر پس طالب بويله مرشد رباني وسيلۀ بندر اولمق ايچون وطنندن مهاجرت ايدوب
سفر و سياحت قله و طالب اوله قال الله تعالى عز وجل يا ايها الذين آمنوا اتقوا الله
وابتغوا اليه الوسيلة وجاهدوا في سبيله لعلكم تفلحون مفسرلر بوا يتده وسيله‌يي
تقرب و جه بر نسنه ديدرلر اما محققلر وسيله‌دن مراد مرشد كاملدر كه حق ايله عبد ما بينده
وسيله دردي ديمشلر پس حق تعالى حضرت بونلرك طلبنه امر ايدوب وابتغوا اليه الوسيلة
بيوردي و بر آيت شريفده دخي فاسئلوا اهل الذكر ان كنتم لا تعلمون بيوردي
بو جمله حديث و آيت معدن معرفت و شاه طريقت اولان ارباب حقيقتك
طلبي ايچون وارد اولمشدر مثنوي سايۀ شاه طلب هر دم شتاب تا شوي ز آن سايه
بهتر ز آفتاب گر سفر داري بدين نيت برو ور حضر باشد ازين غافل مشو پس شول
وقتده كه طالب بر عارف بالله و بر عالم آگاه ايچون سفر و سياحت اگر حرام اولور
پس لازم كلور كه اگر ارادت كتوره و خدمت قله و تحصيل علم و معرفت و دين و ديانت
و تكميل آداب طريقت و اسرار حقيقت ايده واكر او قصبه‌ده اولمز كن عالما او متعلما او
مستمعا ولا تكن رابعا فتهلك حديث شريفنك موجبنجه استماع قله كنديه لازم و واجب

اولی

اولان دين علمي و طريقت ادبنى اوكرنه بعده اگر مرشدى يا وفات ايده و ياخود
بعد تطهير النفس و تحصيل المعرفة و تكميل الدين والديانة عزيزندن يا زيارت
كعبۀ مكرمه ايچون و ياخود بعضى زيارت بيت المقدس و ياخود زيارت آستانۀ حضرت
پير ايچون و ياخود بعض عرفا و صلحانك زيارتي ايچون اجازت استه اگر كماليله
جان و دلدن رضا و ير رسه بيوردغى اوزره سفر و سياحت ايده و الحاصل رضا
سفر و سياحت اذن اولورسه اگر صلۀ رحم واجب اولديسه صله ايده واگر صله
واجب اولمديسه عزيزلردن و عارفلردن برينك زيارتنه كيده و كندي بولديغي
وشم لوده دخي اولياء اللهي تجسس ايده و نزده بر صاحب همت وار در ايسه تفحص
قله تا تعذيب حيوان بلا فائده قلميه و فوائد سفردن بى نصيب قلميه زيرا سيا
مقصود اهل الله بولمقدر و علما و عرفا و صلحا يه مقارن اولمقدر و ياخود
اقل ما يكون زيارت بيت الحرام و بيت المقدس و آستانه قلمقدر بوخسه ابلها
عمرني ضايع قلمق ديكلدر نتكم حضرت مولانا قدس سره ايلكنجى جلدده بو حصوصى
بر كونه كوزل تمثيل ايدوب بيوررلر كه بر درويش بر اوبنا ايدوب اگا بر پنجره قوردى
شيخي آنك اوزنه كلوب ديديكه درويش بو پنجره‌يي نيچون قودك ديديكه او ك ايچون
روشني اولسون ايچون شيخ ديديكه بويله ديمه زيرا البته پنجره‌دن ضيا دوشمك مقرر
بلكه اهل طريق بويله قلمق كوكركه اول پنجره‌ده اذان صداسنى اشتمك ايچون قله تا ر[illegible]
خود آنك طفيلي دريسى شالكا اولور دخي سفر و سياحتده اهل الله بولمق ايچون

شالكا

وانلره متار بنی اولمق ایچون تله شهرستان سیری و عجایب کوریوق انک طفیلیدر
اول بهر حال بولنور و فی الجمله که ایره و هر شهره و کوی یه که کیره عجایب قدرت
اللهی کوره و صنایع و بدایع عبرة اللهی نظر قله قال الله تعالی عز وجل فسیروا
فی الارض فانظروا کیف بداء الخلق ای کیف خلقهم ابتداء علی اطوار مختلفة
وطبایع متغایرة واخلاق شتی فان الترتیب النظر علی السیر فی الارض بوزن نتیجه
احوال اصناف الخلایق یعنی حق تعالی حضرتی بیورر که سیر ایلک ای بنی ادم یر
یوزنده پس دخی نظر ایلک که اول الله نیجه بو خلقی ابتداء اطوار مختلفه اوزره
وطبایع متغایره اوزره واخلاق شتی اوزره بدا ایلدی پس نظر ارضده سیر
اتمک اوزره ترتیب قلمسی اختلاف خلایقک احوالنه تتبع اتمکی مشعردر و فی الحقیقه
سفر و سیاحتک فایده سی اصناف خلایقک احوالنه تتبع قاعق دردر تجربه روزکار
رعونت و خشونت نفسدن پاک اولمقدر و فی العوارف انما سمی السفر سفرا لانه
یسفر عن الاخلاق یعنی سفره انکچون سفر دیدیلر که اخلاقی اسفار ایلر و خوی بدونیکی
اظهار ایلر ای اخی بلکل که سفر ایکی قسمدر بری صوریدر و بری دخی معنویدر
اصل اهل الله قتنده مقبول و مقصود اولان سفر سفر معنویدر اما سفر صوریده
دخی چوق فواید وار در جمله دن بری نفس ما لوفات و محظاظتدن منقطع اولور
و شربت فراق یاران و خلانی چشیده قلور بو صفتلر ایله وجه لذت فنای بولور و موته
مستعد اولور و بر فایده دخی بودر که غربتک صفتلر متصف اولور و طی بالتقربا
سعادتی

سعادتی بولور و بر فایده سی دخی بودر که صفت خمولی اثبات ایلر و خمول و بی
نام اولمق ایسه طریقت اولیانک رکن اعظمیدر قال ابن العطا رحمة الله علیه
وجودک فی الارض الخمول حتی تفوت اذواق الفحول یعنی وجودکی بی نام ملک
زمینده دفن ایلا تا مردان الهینک اذواقنه فایز اولهسن و بشر بن حارثه بر
کمسه دیدیکه اوصنی یا شیخ قال اخمل ذکرک واطلب مطعمک و بو بی نام لکی خصوصا
حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بیورلر که نجمیتا لمن الشران یشار الیه فی
الدین او فی الدنیا بالاصابع الا من عصمه الله یعنی ادمه شر اولمغه کفایت ایدرکه
اکا یا دینده ویا دنیاده اصابع ایله اشارت اولنه که بو فلاندر الا اللهک
عصمتی اوله دخی قول بوشردن بریدر مثنوی اشتهار خلق بند محکمست دررده
او زبند آهن کی کمست دیدکلری خمول مدحنده در ابن فارض دخی بو محلده آنی
بیوررکه بیت وتحملی وهنا خضوعی لهم فلم یرو نی هو انا بی محل الخزنة
یعنی بنم کمال خضوعم بی نام قلدی ارباب طریقت ما بینده من حیث ضعف بنی
انلر بنی غایت مستهان و خوار اولمغدن بخزینه محل ولایق کورمزلی اکرچه
خمول اولمق حضرده دخی میسر اولور اما سفرده دخی زیاده اولور پس سیاح اولی
درویش اولدر که سیاحتده حالنده بر شهرده دخی چوق قرار ایلمیه تا اول دیاره
کوکل بغلمیه و اندن اول دیارک خلقی بیزار اولمیه و کندو دخی تغیر بعلیه اکثر
بشر بن حارث دیرلوردیکه یا معاشر الفقراء سیحوا تطیبوا فان الماء اذا کثر فی موضع

نظم حضرت مولانا دخی بو محله مناسب بیوررلر مثنوی درخت اگر متحرک بدی بپا و بپر
نه رنج اره کشیدی نه زخمهای تبر و دخی بیوررلر که مثنوی از سفرها ماه کیخسرو شود
بی سفرها ماه کی خسرو شود بیت بن حارثک بو سوزن مشایخدن بری اشیدوب دیدیکه
اگر بحر احمر لا تتغیر فی الحقیقه بو سوز ده بودر سالکک شویله بر بحر عظیم گبی اوله که انی
هیچ تغیر اولمیه اکثر مشایخ بدایت حالنده سفر و سیاحت ایدوب نهایت حالنده
بر اولمشلر و بر یرده قرار قلمشلر و بعضلر بدایت حالنده بر کامله یتشمشلر و سیاحتی
ترک اتمشلر و بعد تکمیل السلوک نهایت حاللرنده سفر و سیاحت اتمشلر و بیورمشلر که
اجتهد ان تکون کل لیلة ضیف مسجد ولا تمت الا بین منزلتین دقیقه حضرتلری و
ابراهیم خواص حضرتلری بویله دیمشلردر و دائما سفر و سیاحت قلمشلردر
لا یتبع صاحبه بو محله مناسب بیوررلر که بیت وناء عن الاهل صفر الکف منفرد
کالسیف عری متناه عن الخلل لو کان فی شرف المأوی بلوغ منی لم تبرح الشمس یوما
دارة الحمل معناسی اول کمسنه اهلندن بعیددر و الی خالی و یاراندن منفرددر
شول تیغ تیز گبیدر که ایکی جانبی خللدن عاری و مجرددر اگر شرف ماوی و
مکانده آرزو و مقصوده وصول میسر اولیدی آفتاب حمل برجندن کیرو کیتمزدی
زیرا قمرک ترقی برجدر بی معلومدر اولدیکه سیاحت و سفرده نیجه فوایدوار در
انجمله دقیقی و ابراهیم بر شهرده قرق کون طوردقی میسر اولمامشدر و بر منز
لده بیکرمی کوندن زیاده اقامت قلمامشدر تا توکله خلل کلمیه نتکم ابراهیم

خواص

خواص حضرتلرندن منقولدر که بیوررلر اون بش کون بر بادیه ده قلدم بلا طعام
ولا شراب نفسم قصد ایلدیکه کیاه و نبات حرنث اوتلیم و حشیشی خشکه
قوت ایلیم کوردمکه حضرت خضر علیه السلام پیدا اولدی بیا درحال اللهدن
تجدم و انک صحبتی استمیوب اندن کچدم دیدیلرکه یا شیخ نیچون اندن فرار
ایلدک انک حضورنه نیجه اولیا واردر که بو زنه کورمکه حسرت چکرلر دوزنب
الک زمینی طلبنده تخم اشتیاق اکوبلر بیوردیکه قورقدمکه نفسم اکا اعتماد
ایده و اندن استمداد و استغاثه قله و جناب حقه اولان توکلمه خلل کله بو
طایفه نک سفر و سیاحتدن مرادلری اصلاح درون و افنای پیوندر تجنب
سفهای زمان گبی شهر بشهر قحبه و قصبه کزوب کاسه لیسی عوام اولوب
فرایض و نوافلی ترک قلوب جیفة اللیل بطال النهار اولنلر گبی سیر و آب و گل
قلمزلر بلکه سفر جان و دل ایدرلر کاه اولور که سالکک نفسی تکیه لرده جمعنده
خدمت و ریاضتده تصفیه بولورکن و بر صاحب نظرک نظر و همتی الورکن
خدمتدن و عبودیتدن منقبض اولوب بو ذکر اولنان طایفه نک حاللرنی
کندیه سند ایدوب سیر و سیاحته بولدغی ذوق نفسانیی ذوق روحانی جانیدن
عد ایدوب طالب سیاحت اولور حتی بوقدر دام نفسه دوشوب ذوق و
رضای الهیدن محروم قلور زیرا نفسی سیر صحاری و دشتدن و اطراف و
اکناف کشت و کذشتی ملاحظه الور و بر کمسنه ضبطی التنده اولمدن بحت

و مشقت بولور پس کندو حظنه و هواسنه تابع اولوب سیاحت قلور و اول
سیاحتده بولدیغی ذوق روحانی و نشاط رحمانی بلورنحال بوکه مکر شیطانی و
تلبیس نفسانیدر شنوی بنده یکی مرد روشن دل شوکه به کبر فرق سر شاهان روی
صنع شاهان خور بحور شهد خشان تا کسی باید ز اقبال کسان من عجب دارم ز جویای صفا
کو رمد در وقت صیقل از جفا پس سفری ظاهری بلدک سفر باطنه کلهلوم المسافر
فی الباطن وهو السایح السائر من اوطان الغفلات الی المحل القربات ومن الافعال
السیئة الی الحسنات یقطع المسافة النفسانیة والفلوات الشهوانیة حتی یصل الی المقام
اسرار السبحانیة ومشاهدة الربانیة مسافر فی الباطن شول سایح و سائردر که
غفلتلر وطنلرندن حکمت قربتلری محللرینه واردهوا افعال سیئهدن حسنات الله
نفسانیه اولن مسافهلری و شهوانیه اولن صحرالری قطع ایتمکله حتی اسرار سبحانیه
و مشاهده ربانیه مقامنه واصل اوله نجیدک نتکم ابن الفارض حضرتلری بیوررلر
اسافر من علم الیقین الی عینه الی حق حیث الحقیقة رحلتی یعنی بن مسافرم ایلرم
علم یقیندن عین الیقینه حق الیقینه مسافرت ایلرم که حقیقت مرتبهدر بنم رحلتم
شیخ حضرتلری فتوحاتده بیوررلر که اعلم ان المسافر فی طریق الله اما مسافر بفکره
فی المعقولات او مسافر بالاعمال المسافر بفکره فی المعقولات من طلب الایات علی وجود
صانعه و شهود خالقه لاحق الیقین او الی الموت ثم لا یزال یسافر یقطع منازل
البرزخ الی ان ینتهی منزلة البعث ثم یرکب مرکباً منها بحمله الی دار سعادته واما

المسافر

المسافر بالاعمال یسافر من عمل الی عمل الی الموت بیوررلر که بلکل که ای سالک
معنوی که طریق اللهده مسافر یا فکریله معقولاتده مسافردر و یا خود اعمال الله
مسافردر فکریله معقولاتده مسافر اولن شول کمسهدرکه صانعنک وجودنه و
خالقنک شهودنه تا حق الیقین دک ایات طلب ایلیه و یا خود موته دک وا[نلن]
صکره برزخ منزللرینی قطع اتمکله مسافرت ایده منزل بعثه ایرنجیه دک اندن صکره
حالنه مناسب اولن مرکب اعمال سوار اولوب انی دار سعادتنه حامل و ایصال اولنور
اما اعمالله مسافر اعمال سیئهدن حسنه سفر ایدر بعض سالکک باطنی حق جانبنه دایما
سفر اتمکدهدر و کندودن خروج ایدب حقه کتمکدهدر بو بلکه ظاهرده سفر اتمک
کذلک اعماله دخی کتمه باطنده اولن مجتمع و توجهی حبل منزل الورید و مقصود با
لذات بولور قال فی العوارف ارسل ذو النون المصری الی ابی یزید البسطامی رجلاً فقال
قل لاخی ابی یزید الی متی النوم والراحة قد سارت القافلة قال ابو یزید للرسول قل لاخی ذو النون
الرجل من ینام اللیل کله ثم یصبح فی المنزل قبل القافلة فقال ذو النون هنیئاً له هذا الکلام
لا یبلغ احوالنا الیه معناسی ذو النون بایزیده بر کمسنه ارسال ایلدی دیدیکه قرداشم
بایزیده دیکه بو نوم نه زماندک نومدن مراد ظاهر اعمالدن و مجاهدهدن تغافل ایتمکدر
حال بوکه راحله ایام و قافله انام مرور ایلدی ابو یزید حضرتلری بیوردیکه ذی
ذو النون قرداشمه که ار اول کمسهدرکه کیجه جمله اویویه اندن صکره صباحین منزلده
پیش قافله اول بوله ذو النون دیدیکه بو سوزه ایکی جیدر و لا یقدر بزم احوالمز

اكا ينشمز بابن بدحضرتلرنك بو سوزندن مراد بدن كارندن فارغ اولوب جانب
ذوالجلال حضرتلرينه حق سفر قلمقدر نجان ودلالة اولن سفر جلدن منزلده اول بولنوربت
الحزن سير دل كن سيركل راهنى بحل هست مقصود از سفر اين اى مقل سفر معنوى
اهل الله قتنده دردر اولا سير الى اللهدر كه مرتبهٔ نفسدن وجود حقيقيه جانب سفرا عكلدر
بو سفر دوى وحدتدن حجاب كثرت مرتفع اولدغى كبى منتهى اولور اندن صكره سفر
ثانى قلوركه اكا سير فى الله ديرلر سير فى الله صفات اللهيه متصف واسماء اللهيه متحقق
واخلاق اللهيه متخلق اولمقدر وجمله صفات بشريه فانى ومضمحل بولمقدر بو سفرك
نهايتى وجود علميدن دفع نقاب اولوب اكا علوم لدنى منكشف اولمقدر اندن سفر ثالث
قلمقدر كه اكا سير مع الله ديرلر سير مع الله سالكك هر مرتبه ده اللهيه اولن سيريدر ونشايه
اثنينيتك كليتله مرتفع اولميدر وحضرت احديته ترقى قلميدر بو مرتبه مقام قاب قوسين
اوادنى ديدوركه نهايت ولا بدر وبو سفرك نهايتى مرتبهٔ عين الجمع ده كليتله اضدادى
ظاهراً وباطناً محو بولمقدر اندن صكره سفر رابعدركه اكا سير عن الله ديرلر سير عن
الله وحدتدن كثرت طرفنه اولن سيردر طالبلرى تكميل ايچون وسالكلرى تربيه ايچون
بو سفره بقا بعد الفنا وصحو بعد المحو وفرق بعد الجمع دخى ديرلر وبو سفرك نهايتى حقدن
خلقه مع الاستقامه والعداله رجوع ايدب وحدتى كثرتده وكثرتى وحدتده كورمكدر
باب ثانى سفرك ادابنده وخانقاهه كلمنك ادابنده ومصاحبت والفت قلمنك بيانى ايلر
اولا سالكه لازم وواجب اولن بودركه فرايضى وواجباتدن واحكام شرعيه واداب

طريقته

مطلب مصاحب ورفيق

طريقتدن برينى ترك ايتميه وسمت اباحت وضلالته كتميه تا وصل معصيته بتميه وثبت ودرك
الرفيق ثم الطريق موجبنجه اولا بسيار دبنداز ونيكوكردار ومصاحب بريار اله
كتوركه امور دنيويه عالم وطريقت اوزره عامل اوله وخلاف شرعه راضى اولميه
ومراد نفس رضا وبرميه يعنى نفس اماره مرتبه ده اولان طالبه ولقات انفرادى نفسه
واقف اولمينى سالكه بويله بريار موافق ورفيق صادق لازمدر اما اول كمسنه
امور دنيويه سنه واقف اوله وافات نفسانيه سنه عارف اوله اكا منفرد يكتا كتمكه
نفسى بو قدر استرسه منفرد اسفر اتسون واسترسه جماعتله كتسون پس خير الرفقاء ثلثة
فحواسنجه سياحت ايدن كمسنه لر بارى اوچ كمسنه اوله ودخى سنت وطريق بودركه اوچلى ندن
بر امور ديده اختيارى وسنى وجوه وديندارى امير ومقتدى اتخاذ ايده لر
پس اول نه ديرسه ونه قلورسه اكا تبعيت ايده لر نتكم حديث صحيحده حضرت پيغمبر
اذا كنتم ثلثة من السفر فامروا احدكم يعنى قچن سز سفرده اوچ كمسه ويا خود درك حى
زياده اوله سز سزلر ايچكزدن برينى امير قلك واكا تابع اولك ودخى سنت وطريقت بو
قچن سفره عزم قله اخوانى ويارانه وداع ايده وعين جمع بربرده ايكى خير دعا الوب
اندن صكره كه زيد بن ارقم رضى الله عنه حضرت رسول صلى الله عليه وسلم دن
روايت ايدرلر حضرت رسول عليه الصلوة والسلام بيورمشلر اذا اراد احدكم سفراً
فليودع اخوانه فان الله يجعل له بدعائهم البركة ويحفظ دينه وعلمه اكثر خير دعا
المنوب سنت وطريقتى ترك ايدن سفيهاى كورزكه دنيارى وعلمارى محفوظ دكلدر پس

شرط طریقت بودرکه جملهٔ خیرده الدواکی بر کمسنه تعلیم واقع اولدیسه استیذان قلمه
اندن صکره زوان اوله پس سنت وطریقت بودرکه کچی برشهره ویا برقصبه کلدی بعد
الاستحمام والاغتسال اول شهرده یارلن طریقتدن ویاخود اصحاب حقیقتدن بر
واجب الادعانک سوآلنی یارتمک وارسه انی زیارت قله تا رضای حق بوله نتکم بو حدیث
شریفی ابو هریره رضی الله عنه روایت ایدرلر حضرت صلی الله علیه وسلم بیوررلرکه
ان رجلاً زار اخاله فی قریة اخری فارصد الله علی مدرجته ملکاً اتی علیه قال این
تریدُ قال ارید اخالی فی هذه القریة اخری قال هل لک علیه من نعمة تربّها قال لا غیر
انی احببته فی الله قال فانی رسول الله الیک بان الله قد احبک کما احببته
معنای شریفی بودرکه تحقیقا برکمسه براخ کوریده اولی قردشنک زیارتنه قصد ایلدی
حق تعالی حضرتی انک طریقی اوزره بر ملکی راصد وهم مترقب قلدی اول ملک اول
کمسه کلدی دیدیکه نه مکانه دلورسن اول کمسه دیدیکه بو کویده بر مؤمن قردشم وار
انی دیلرم ملک دیدیکه سنکچون انک اوزرینده بر نعمت واریدرکه انی رعایت ایدر
وتربیه قلورسن اول کمسه دیدیکه اول کمسنک بنم اوزرمده وبنم انک اوزرنده
هیچ رعایتی واجب اولان نعمتلردن بریسی یوقدر الا بنی لله وفی الله سورم ملک
دیدیکه تحقیقا بن اللهک رسولیم سکا سزده که الله تعالی حضرتی سنی سودی سنی انی
سودکک کبی بو حدیث شریفدن لازم کلن بودرکه زیارت یارانا واخوان متجردین لکن
ادب بودرکه حینی زیارتده نظر ایده سن اکر زیارت ایلدیککه کمسنک الکلکندن ه

مصاحبتکدن

مطلب قدوم سیاح بخانقاه

مصاحبتکدن حظ ایلرسه اکلسنی واکر انک بعض اشتغالی وارسه الکمیوب
وداع ایده سن وکندو مصلحتک کیده سن پس بعد السیر والسفر کچی بر شهره کلسه
که اول شهرده شیخ اوله وفقرا وخانقاه اوله اکر وقت عصره قریب ایسه زاویه
داخل اولمیه اکر بر ساکن اولمغه قابل یرا ولورسه اول کون انده ساکن اولوب
علی السحر خانقاهه داخل اولسه نتکم حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بیوررلر
اذا قدم احدکم من السفر فلا یطرقن اهله لیلاً پس فقرا انک اخوانی واهلی کبیدر
اما اکر قادم معذورسه هر نوقت کلسه جایزدر لکن شیخ علی السحر بولوشه تا
وقت زوالدک رخصت واردر حضرت رسول صلی الله علیه وسلم کچی سفردن
کلسه لردی بریرده اکلنورلردی وشهره علی التحر داخل اولورلردی نتکم کعب بن مالک
روایت ایدرلر کان رسول الله صلی الله علیه وسلم لا یقدم من السفر الا نهاراً
فی الضحی پس وقت ضحاده کلمک مستحبدر پس کلوب خانقاهه داخل اولدقده بسم
الله الرحمن الرحیم دیه اکر فقرادن کمسی کورسه عناق ویره ومصافحه قله اکر
اشنا ایسه معانقه قله زیرا سنت وطریقتدر ومصافحه ومعانقه حقنده احادیث
شریفه بر نیجه کونه واقع اولمشدر نته بیوررلر ما من مسلمین یلتقیان فیتصافحان
الا غفر لهما قبل ان یتفرقا وعن ابی هریرة رضی الله عنه اتفقا علی الروایة عنه
قال خرجت مع رسول الله صلی الله علیه وسلم حتی اتی جناب فاطمة رضی الله عنها
فقال علیه الصلوة والسلام اثَمّ لکع یعنی حسنا فلم یلبث جاء یسعی حتی اعتنق کل واحد

مطلب عناق ومصافحه

منهما صاحب ه ابو هريرة رضي الله عنه بيوررلر كه بني رسول الله صلى الله عليه
وسلم ايله بلجقدم يعني آول حضرت جناب فاطميه كلديلر و بيور ديلر كه بور
ده ميدر كوچك يعني حسني مراد ايلديلر پس امام چوق اكلنميوب كلدي سيوايدرك
خلي رسول حضرتيل صلى الله عليه وسلم ايله معانقه ايلديلر وعن جعفر بن ابي طالب
رضي الله عنه في قصة رجوعه من ارض الحبشة قال جعفر فخرجنا حتى اتينا
الى المدينة فتلقاني رسول الله فاعتنقني ثم قال ما ادري انا بفتح خيبر افرح
ام بقدوم جعفر رضي الله عنه ه جعفر بن ابي طالبك دخي مرويدر كه حبشه زمينندن مدينه
رجوعي قصه‌سنده بيورديلر كه بز ارض حبشدن چقدق حتى مدينه شريفه كلدك پس
حضرت رسول صلى الله عليه وسلم بكا قرشو كلدي و بكا معانقه قلدي اندنصكره دي‌ديلر
بلمزم بن خيبر قلعه‌سنك فتحنه مي زياده فرحناكم يوخسه جعفرك كلمسنه مي و او بو رشوه لرسيد
ست در تكم بر روايتده دخي وارد اولمشدر لما قدم جعفر قبل رسول الله بين
عينيه و حضرت اوايل شويده بو ذكر اولنان خصالة اشارت ايدوب طيب الهيك
پادشاه كلمه سنده و مصافحه و معانقه قلمسنه بز وب فقرايه تعليم بيورررلر مثنوي
دست بكشاد و كنارانش كرفت ه همچو عشق اندر دل و جانش كرفت ه دست و پيشانيش بوسيدن
كرفت ه وز مقام و راه پرسيدن كرفت ه و حاضر اولان فقرايه دخي مستحب اولان او لدر كه
مرحبا خوش كلدك ديليه تكم عكرمه دن مرويدر كه رسول حضرتلري صلى الله عليه وسلمك
حضورشريفلرينه سفردن كلدم حضرت بكا مرحبا بك مرحبا بك يا عكرمه ديديلر ايكي كره و

قالت

قالت ام هاني رضي الله عنها ذهبت الى رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لي مرحبا يا
ام هاني پس مسافر اكر جماعت خانه بلورسه اكا نزول ايده و اكر بلمزسه بركمسني دليل ايده
و ابتدا جماعت خانه‌يه كلدكده اولانلره مصافحه قله پس اكر آشي بشن اولنلر اكا و كنده ما حضر
هر نه و نيه قادر ايسه ولو بكسر خبز كتوره تكم لقيط بن صبره دن مرويدر كه بيورررلر قدمنا
الى منزل رسول الله صلى الله عليه وسلم فارسلت لنا عائشة بقناع فيه تمر فاكلنا ثم جاء
رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال اكلتم شيأ قلنا نعم ه لقيط بن صبره روايت ايلر
بز بر نيچه كمسنه‌لر رسول حضرتنك منزلنه كلدك حضرت عائشه رضي الله عنها بزه بر طبق
كوندرديكه انده خرما وار ايدي پس بز انى يدك اندنصكره رسول حضرتي كلدي عليه
الصلوة والسلام بيورديكه برشي يدوكمز ديدك نعم يا رسول الله بو حديث شريف
ما حضر طعام احضار اتمكه دلالت ايدر پس بعد زمان خادم خانقاه شيخي
تجسس ايلده و استيذان ايده اكر اذن ويررسه اول مسافري بر بركت بسمله نيه
قادر اولورسه ولو كان خلالاً شيخه بولشدوره مثنوي جهد بر يار آن تهي دست
امدن ه هست بدكندم سوي طاحون شدن ه هديه‌نك حل تقرده اولدغنه دلالت ايلر
اندنصكره اول درويش جماعت خانه‌يه كلوب و خادم خانقاه بر قچه دنيا ويروب تا
اخشامه فقرا ايچون برشي احضار ايده لر بعد الطعام اول درويش پاي ماچانه
كچه اندنصكره كلوب شيخك اليني اوپه اندنصكره ينه پاي ماچانه وارب و قايم طوره
و دعا تغني قله پس بعد الدعا كلوب تكرار شيخك اليني اوپه و صاغ جانبنده اولان فقرا دن

ردن

بوالده اختیارلرک الى زاویه ولختیار اولنلرله مصاحب ایله وصف عام اولدقده بیسا
بشلیه عام اولدقده وانه اتشی پرلرله وخادم اولنلرله بالکلب مصاحبه ادب کلّی منه
اوتوره وفی العوارف قال بعض المشایخ استحسنوا لهذه الرسوم زمرة الفقراء وهی ادب
حسن وضوعها المتقدّمون وانهم توجد فی السنة ولیس بمنکره فی الشرع بعده اولکلنی دذوق
نظر ایله اکر اول دیندار ونیکو کردار ومنبع اسرار وصلاح وسداد وارشاد لهم
بعالی المقدار اوله لعن ترکه صحبتدن دور اولمیه واول اساندن هجرت قلمیه مثنوی هرکه
جو بد همنشینی با خدا او کو نشیند در حضور اولیا از حضور اولیا کر بکسلد تو هلاکی زانکه جزوی
بی کلی ابو بکر طمستانی حضرتلری بیورلر که یا معشر الفقراء اصحبوا الله فان لم تطیقوا فاصحبوا
مع من یصحب الله لیوصلکم برکة صحبة الى صحبة الله ای اخی صحبت زیاده مؤثردر طالب
هرکمک صحبتنه جان ودل ایله حاضر اولسه البته انک حالیله وقوة باطنیله منصبغ اولور واندن
نجه فواید ولطائف حاصل قلور نتکم بو حدیث شریفه بو معنایه دلالت ایدر قال رسول
الله صلى الله علیه وسلم مثل الجلیس الصالح کحامل المسک ومثل الجلیس السوء کنافخ الکیر فحامل
المسک اما ان یحذیک واما ان تبتاع منه واما ان تجد منه رائحة طیبة ونافخ الکیر اما ان یحرق
ثیابک واما ان تجد منه رائحة خبیثة معنای شریف جلیس صالحک مثالی حامل مسک کبیدر
وجلیس طالحک مثالی کورک چکن واتش اوفلین کمسه کبیدر پس حامل مسک یا سکا اول مسکی
اعطا ایلر ویا خود سن اندن انی ابتاع واشترا ایلرسن ویا خود اقل ما یکون اندن رایحه
طیبه بولورسن جلیس انک بو قدر فایده سی واردر وجلیس سوء که کورک چکن کبیدر یا سنک عرض

وناموسک

وناموسکی قضانتیه یقر ویا دینی ودنیا سنک یقر یاخود اندن فسق وفساد رایحه سنی بولورسن
وسن دخی انک کبی متنتن اولورسن بو محلّه مناسب بو بیته دخی عزیزن قتی خوب دیمش بیت اصحب
اخاکرم تحظى بصحبته فالطبع مکتسب من کل مصحوب الریح اخذة مما تمر به نتنا من النتن او طیبا
من الطیب مناسبی کی بیم قرد شر له صحبت قل صحبتدن بی بهره فایده لنی زیرا طبیعت مکتسبدر هر مصحوبدن
ریح اوغر دخی شیدن اخذ ایلر کم رایحه لودن کم رایحه وایو رایحه لودن ایو رایحه اخذ ایلرسی
ای درویش خوش بوی اولن عزیزلرله مصاحب اول خوش بوی اولسن ولطیف خوی اولسن
عادتلرله نجالست ایله تا خوش خوی بولاسن هر طریقک بر شانی واردر کمی خلوته وکمی عزلته
بطریق هولیه صحبید رغیره خلوت وعزلتدن حاصل اولن فقرایه صحبتدن حاصل اولور
نتکم بیورلر مثنوی دانش انوار است اندر جان نجات نی زراه ودفتر نی از زبان پس شرط مصاحبت
اولدرکه اولا مصحوبی ربط قلبیله وکندو شیخی واوستادی ایله کی تعظیم وتوقیر اکاد
ایلیه وظاهرا وباطنا انکار وسوء ظندن حذر ایده وعلى کل حال ادب بولنه کیدر نتکم
ابو عثمان مغربی حضرتلری نک بو انقیادی کبی کورک تا صحبتدن بهره حاصل اوله بیورلر که
صحبت ابا حفص وانا حدیث السن فطردنی یوما وقال لا تجلس عندی فقمت ولم اتکلم
فانصرفت بالادب امشی الى الخلف ووجهی مقابل له حتى غبت عنه ونذرت ان احفر بئرا
على بابه وانزل واقعد فیها ولا اخرج منها الا باذنه فلما رأى ذلک منی قربنی وصیرنی
من اصحابه الاثبات ابو عثمان مغربی دیرکه ابو حفص ایله صحبت قلدم تا نه یشلو ایدم
بنی زلت سبیل حضورندن طرد ایلدی وقتمده او توره دیدی بن قلقدم وسعی

وادب ایله شیخه بوزیم مقابل اردیغه بوزیقی منحرف اولدم حتی شیخک نظرندن غایب اولدم
ونذر قلدم که اکر بابم قنده بر قیو قزیم واکا اینم او تورم واندن طشره چقیم الا شیخک
اذنیله وقتاکم شیخم بندن بو حالی کوردی بنم کندویه متقرب قلدی اولیجک اصحابندن
قلدی پس هم صحبت اولندی بو قدر اطاعت وانقیاد ایلدکدن قنده قلدیکه خدمت و
ارادته اوله هم صحبت دیو اکا دیرلر که شیخک طریقت وشریعتده اقرانی اوله وفی الجمله
اندن من حیث المعنی دون اوله تکمیل دین وطریقت ایچون انکله صحبت قله وخدمت
وارادته اولانی اول کمسنه لردر که دخی کماله ایرمکسزن اول شیخه واصل اوله واکا ارادت
کتوره وشیخ انی خدمت قویه وتحت تصرفنه الا یا مقدما اکر بر شیخی اولمشیسه اکا ارادت سنده
کتورمش اولسه ویاخود اولمشسه مادامکه شیخه مرتبه ده مساوی اولوب اقرانی منزله
اولمیجه اکا ارادتده وخدمتده دینورلر نتکم بو سوزه شاهد کبار مشایخدن ابی منصور
مغربیه دیدیلر کیم صحبت مع ابی عثمان المغربی قال بل خدمته لا صحبه لان الصحبه تکون
مع الاخوان والاقران ومع المشایخ لا تکون الا الخدمه پس ادب طریقت بودر که مرتبه
شیخه واصل اولنلره خدمت وارادت قلسن وخدمت ارادت قلنلره اولدم دیه سنی
وصورتا خلیفه اولوب حقیقت شیخه ایرمیلره هم صحبت اولدم دیسن دقادر او
لدقجه شرط صحبتی اجرا ایدسن ادب صحبت بودر که بلا قلب ولا نفس ولا ملک ولا غرض
لله وفی الله صحبت قلسن تاکم صحبتدن فایده السن نتکم عبد الرحمن سلمی بیوررلر من صحب
مع الشیوخ فلیصحبهم بلا قلب ولا نفس ولا ملک ومتی نظر الصاحب الی شیء من اسبابه
قطع

مطلب صحبت فقرا و یاران

قطع ذلک عن بلوغ مقصده پس شیوخ ایله اولان صحبتک ادابی بلدکسه فقرا و یاران ایله
اولان صحبته کلدم درویش کرکدر فقرا واخوان ایله الفت ومعاشرت قله الف ومالوف
اوله بد اخلاق اولوب منفرد اولمیه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم المؤمن یالف ولن
ویؤلف ولیس خیر فیمن یالف ولا یؤلف وحضرت پیرک بیت لیس یالف لیس یؤلف جسم
لیس الا شحم تنبی ضمه بو ردقاری الفت ایتمیه وکوکلکی مینی کمسنه حقنده در لکن
هر صورتده فقرده اولنله معاشرت ومصاحبت لایق دکلدر بلکه شول کمسنه ایله صحبت ایده سنی
که سکا محبتی لله وفی الله اوله وحسناتک وسیاتک یاننده برابر اوله کما قال بعض
المشایخ لا تعاشر من الفقراء الا مع من لا تزید عنده ببر ولا تنقص باثم بل انت
عنده سوا علی کل حاله یعنی فقرادن اول کمسنه ایله معاشرت ایلمه الا شول کمسنه لکه
سن انک قتنده بر وخیر ایله زیاده اولمیه سن وکناه وخطا ایله نقصان بولمیه سن بلکه سن
انک قتنده هر نه حالده اولسک برابر اولسن وبعض مشایخ دخی دیمشلر که کن مع ابناء الدنیا بالادب
ومع ابناء الاخرة بالعلم والعمل ومع العارفین کیف شئت پس درویش که عارف اوله اکله
مصاحب ولن اکا مداهنه دن قورتلور وتکلف ایله مدارادن بری اولور حضرت علی کرم الله
وجهه بیوررلر که شر الاصدقاء من احوجک الی المداراة پس صدیق ورفیق دینلر اول
کمسنه لرکه اکا مدارا ایله کجنسن یوسف رازی بو بیتی بو محله مناسب نه خوب انشاد ایلمشدر
بیت احب من الاخوان کل ذلاة ۝ وکل غضیض الطرف عن هفواته ۝ یوافقنی فی کل امر احبه
ویحفظنی حیا وبعد مماتی ۝ وسالکه لازم دو واجب اولن بودرکه اعتقادی پاک ودینی درست

ده پاك اولن كمسه‌لر مصاحبت قلمیه اكر شكلمزده ایسه ده زیرا انلرله مصاحبتدن وحدت و
عزلت خیرلودر كه قال علیه الصلوة والسلام الوحدة خیر من جلیس السوء والجلیس الصالح
خیر من الوحدة مثنوی حق ذات پاك الله الصمد كه بود به مار بد از یار بد بیوردقلری بوكونه
جلیس فاسده اشارتدر وحقوق صحبتدن وشروط طریقتدن بری دخی بودر كه صاحب جلیس مفارق
المصحوب ما بینده شكراب واقع اولدیسه بری برینك اردنجه غیبت وذم ایتمیلر واول
باعث اولنك ذاتنه بغض ایتمیلر بلكه اندن صدور ایدن عمل قبیحه بغض ایدهلر واول
عملدن تبرا ایدهلر قال بعض المشایخ لا یبغض الاخ بعد الصحبة بل یبغض عمله السیء كما قال
الله تعالی لنبیه علیه الصلوة والسلام ارشادا الی ذلك المعنی فان عصوك فقل انی بریء مما
تعملون ولم یأمره ان یقول انی بریء منكم یعنی اخوت وحقوق صحبت حقنده كلام چوقدر
پسندیده اولن صحبتیدر كه اوله مفارقتی فی الله اولمقدر یا مال ایچون ویا جاه ایچون ویا جنس
ایچون اولمیه كوك باخصوص كه حضارتاز ایله مصاحبت طریقتده وسایر طرق مشایخده
هیچ جایز بوقدر زیرا سالكك تازه ایله مصاحبتك ضرری چوقدر ابو عبد الله حضرتلری بیوردیلر
فتح موصلی الله استماع ایلدم كه اكثر وقتده دیرلردی صحبت ثلاثین شیخا كانوا من الابدال
كلهم اوصانی عند فراقی ایاهم اتق معاشرة الاحداث وشیخ حضرتلری دخی فتوحاتده
بو كلامه مناسب بیوررلر كه ایاكم ومعاشرة الاحداث والشباب فان صحبتهم شؤم فانه للطالبین
ودوبیت نصیحت قلوب وصحبت احداثدن نهی ایدرلر وبیوررلر كه بیت لا تصحبن حدثا
ان كنت ذا حدث ولا نساء وكن بالله مشتغلا واحذر من الفتنة العمیاء انّ لها حكما قویا

على

على القلب الذي غفلا وشهوة النفس فاحذرها فتنك بسيد قلبه عن ربه عقلا معناسى
البته تازه ایله مصاحبت اتمه اكرچه سن دینده پاك و تازه اولدكه نساء ایله دخی صحبت اتمه
الله مشتغل اول كوز بند فتنه دن حذر ایله كه تحقیق اول فتنه ایچون وار در غافل اولن قلب اوزره
قتیح حكم قوی وار در و دخی شهوت و نفسدن حذر ایله چوق قلبی ربیسندن غافل اولنی
بیتدی اكسوزین حلال قتل ایلدی ابو القاسم قشری حضرتلری بیوررلر كه من اصعب الآفات
فی هذه الطریقة مصاحبة الاحداث ومن ابتلاه الله باحد منهم فباجماع من الشیوخ ان ذلك
عبد اهانه الله وخذله فلیحذر المرید من مجالسة الاحداث ومصاحبتهم ای اخی حضرت
خودشنویده فی محله تنبیه وتاكید برله نصیحت ایدرلر بی بو طریقته ذاهب اولن سالك
بو ورطه لودن پرهیز اتمك لازم در تا كه دینی و اسلامی وایمانی سالم اوله والله اعلم

باب تاسع سماعك انواعنده وفقرانك سماعنده اولن اداب واركانی بیاننده ای نوشندكان

شراب عرفان و پوشندكان لباس ایقان اولنی معلوم اولسونكه لازم در كه حق استماع برله سماع
ایده لر و بو طریقه عشق و شوق والتیاع له كه سماع غذای روح و سبب فتوحاتكم
شیخ سهروردی بیوررلر كه ان بعض الواجدین یقتات من السماع ویتقوی به علی الطی
والوصال ویظهر عنده من الشوق ما یذهب عنه لهب الجوع یعنی اهل وجددن بعض
كمسه لر سماعدن قوت اتخاذ ایدرلردی و سماع ایله كوندن كونه طی ایدب ارتسی كونه اولشله
سماع وقتنده شوقدن بر نسنه حاصل اولوردی كه لهب جوعی ازاله ایلردی بیت سماع الم
جانه زنده كانست كسی داندكه او را جان جانست بیوردقلری بو ذوقه اشارتدر فی الحقیقة

باب تاسع

سماع برهٔ قاق الصدر كه سامع حقیقی غلفت وفسق قلبیندن حظوظ روحانیه‌سن نفع ایلی
وبر اصقل درکه ژنکار تفرقیه‌سی مرآت دلدن سلر مجلا قلور بیت بس غدای عاشقان آمد
سماع که درو باشد خیال اجتماع ○ ای درویش فواید سماع چوقدر وا سراردن نهایت
یوقدر جمله‌دن بری مشایخ کبار بیورمشلر که السماع یستجلب الرقة تستجلب الرحمة من الله
سماع رقت قلب استجلاب ایتسه کمالیله وافع ومعنی درور رقت قلبک رحمت حقه اجتذ
اب
اسمیه دلالیله مبرهنی وبیشدر جمله‌دن بری زید بن اسلم ابی ابن کعبدن رضی الله عنهما وا
ایلکه قرأ ابی ابن کعب عند رسول الله صلی الله علیه وسلم آیة فرقوا اصحاب رسول الله
فقال علیه الصلوة والسلام اغتنموا الدعاء عند الرقة فانها تجلب رحمة من الله پس
سماع شرعاً وعقلاً وطبعاً مذموم ومنکر دکلدر بلکه عند الاولیاء والعاشقین حلا
ل
ودر لالدر نتکیم بیوررلر بیت شها زجناب ذو الجلالت سماع ○ فرائض قلوب اهل حالت
سماع ○ در مذهب منکران حرامست سماع ○ در مذهب عاشقان حلالست سماع ○ اللرکه سماعه
انکار ایلدیلر اوچ قسمدن خالی دکلدر اولاً یا سنت رسوله جاهلدر وآثار واخبار نبو
بدن
غافلدر ثانیاً انکار اله عالمدر حسد قصدیله بلمزلکدن کلور وحضرت عائشه‌نک رضی الله عنها مغنیه
جاریه‌لری دف چالدرر حضرت نبینک پیغمبر علیه السلام رکن استماع ایلدکی طوی ما اشدر نتکیم حجت السماع
نام رساله‌لرده براهین ودلائل ایله ثابت وبیّن اولمشدر وثالثاً شویله کمسه درکه سنت رسوله
سولم
من وجه عالم اوله ولکن فقها صورتنک وعلما رسومنک عالمی اولدیغی کبی اوله وانلر
تقلید قلبه واحوال واذواق واسرار اخبار نبوتدن مهجور قاله وسنت رسولده اولیانک
استغراقه

استغراقده بلینمی انلرک حالاتندن دور اوله وثالثاً شویله کمسه درکه ذوق روحانیدن بی‌خبر
چاشنی محبت وجودندن بی اثر عشقی طبیعت وفسرده دل وپر ضیق بر حجرادر بونلر ذوق
سماعی طویما مش وبر دم انلرک جانی اولیایه او عشقی یعنی انلرک روحی بر علل شهدر شکر
سماعدن لذت الما مشدر بیت ان تنی راکه بود درجان خلل ○ خوش نکردد و ربکیری در عسل ○ ای
کسیر دانکه روزی زنده بود ○ ازکمان ختاختا جامه دبود ○ مرغ کونا خورد نیست اب زلال ○ اندک
ازکمان انا
دی
اب شور دارد برو بال ○ سماعک حلنده اولیانک تصانیف کثیره‌سی وارد بو مختصر ده ایرا
تطویل مستلزم اولور اشته بزم حجت السماع عدنا کلور پس بوکتابده سماع اهل
کمکلی در وسماع ایچ نوعدر واداب سماع نذر انی بیان ایدوز ای انجی اولا بلکل که سماع
اهل اوچ کمسه‌در غیری نامحرم نا اهلدر نتکیم ابو نصر سراجک بو کلامی دلالت ایلر
قال اهل السماع علی ثلث طبقات الاول الفقراء المجردون الذین قطعوا العلائق ولم
یتلوث قلوبهم بمحبة الدنیا فهم یسمعون بطیبة قلوبهم السماع فهم اقرب الی السلامة فکل
قلب ملوث بمحبة الدنیا فسماعه سماع طبع وتکلف ○ مشایخ طیعتله وتکلفله اولن سماعی
ی
دخی ایکی قسم اتشلردر اکر سامعک مرادی تهییج نفسانی ویا خود طلب عز وجاه دنیوی
وحظ جسمانی ایسه سماعی لعب ولهو اولور وحرام حکمنی بعلورو اکر سماعدن مرادی
تواجد وتکلف ذوق روحانی بولمق ایچون ایسه انلرک سماعی مندوب ومستحسندر نتکیم عند
قرأت القرآن تباکی مستحسن اولدیغی کبی والثانی قوم یرجعون فیما یسمعون الی احوالهم و
رجوع
معاملاتهم واوقاتهم ○ وایکنجیسی شوله قومدر که سماع ایلدکلری وقتنده

ایدرلو حاللرنه و مقاملرینه نتکم حضرت نبی صلی الله علیه و سلم بر نیت غلبه قلدقدی
و روحانیت مستور اولدقده ذوق روحانیاته رجوع ایچون ارحنا یا بلال بیوررلردی
و اول سماعک ذوقیله راحت اولورلردی و لذت روحانیته بولورلردی والثالث
قوم یرجعون فیما یسمعون الی المخاطبات الحق فهم الکاملون اوچنجیسی شول قومدر که سماع ایلدکلری
وقتده حقک مخاطباتنه و مکالمتنه و اندن استماع اتمکه رجوع ایدرلر ماحصل هر کسک
مرتبه سینه مرتبه سی حکمیله سماع ایدرلر پس سماع اهل نفسک نفسانیتنی و اهل روحک
روحانیتنی و اهل حقک حقانیتنی زیاده ایلر مرتبه سنه مناسب بر باب کشاده قلور
کما قال الکتانی السماع علی مقدار فهم السامعین سماع العوام علی مطابقة الطبع
و سماع المریدین علی رؤیة الآلاء والنعم و سماع العارفین علی الکشف و المشاهدة
مثلا لفظده بله سامع متفاوت در هر کس بر لفظی مرتبه سی حکمیله اکلار و فهم ایلر نتکم بغدا
شهرنده ایکی کمسنه واردی بر موضعده اوتورمشلردی بری عوامدن و بری خواصدندی
خواصدن اولان بو فکرده ایدی که رؤیت الهی بلا سعی بنده یه حاصل اولور ناگاه بر کمسنه
یا سعتر بری دیو چغردی اول خواصدن اولان کمسنه وجده کلدی و بر شهقه وردی عوامدن
اولان بونه استغراب قلدی زیرا اول عامی اولان ایچون لفظک معناسنی فهم ایلدی
و خواصدن اولان یا اسع تر بری معناسنی اکلدی یعنی یا رجل بنی سعی ایله کورسنی فهم
قلدی و بر مثال آخر دخی بو سامعک متفاوت اولمسی بودر که ینه بغداد شهرنده بر کون
حضرت شبلی سوق قاقده کیدرکن بر کمسنه خیارک اونی براقچه یه دیو ندا ایلردی شبلی

بو سوزی استماع ایلدکده بر شهقه اوردی و دیدیکه الهی اذا کان خیار بدرهم
فکیف الشرار شیخ سعدی رحمة الله علیه بو محله مناسب دیر که بیت دو کس بر حدیثی
گماردند گوشی • از ین تا بدان ز آهرمن تا سروشی • یکی پند گیرد دوم ناپسند • نرداز
از حرف گیری به پنده فرومانده در کنج تاریک جای • چه در یابد از جام گیتی نمای
السائرین شرحنده قاشانی در که قال المشایخ السماع حادٍ یحدو کل احدٍ الی وطنه الخاص
ای الی المقصد • سماع بر سائقدر که هر کیمی کندو وطننه و مقصدنه چکر پس سامعک
اقسامی بلدک سماعه کلدلم سماع دخی اوچ قسمدر برقسمی سماع الهی و برقسمی سماع
روحانی و برقسمی دخی سماع طبیعیدر سماع الهی اولدر که هر شیئده نفس الامرده کلمات
اللهدر بر لکن اهرینک اثر یدر پس کلمات غیر متناهیه قدر لا یتناهی اسماع باطنه
وارد پس کلمات اللهی استماع ایلمکدر الآجیع اسماء الهینک اثر ادنه و احق اولینی
عارف نتکم شیخ حضرتلری فتوحاتده بو محله مناسب بیوررلر ولکل اسم لسان ولکل
لسان مقال ولکل مقال مسامع والعین واحدة من القائل والسامع • یعنی اسماء
الهیه دن هر اسمک بر لسانی و هر لسانک بر مقالی واردر و هر مقال ایچون بر دن اکا
بر قولق واردر حال بو که قائل و سامعک حقیقتده ذاتی بر در بو مرتبه ده اولنلر
خلقله مکالمه قلسلر حقله مکالمه قلورلر و خلقدن بر سوز استماع ایلسلر حقدن
استماع ایلرلر نتکم شبلی خیارک اونی براقچه لفظینی حقدن استماع ایدوب دیدیکه
الهی خیارک اونی براقچه اولیجق شرارک حالی نیجه اولور دیو بایزید حضرتلری بو

بیوررلر که انا اکلم الله واسمع منه منذ ثلثین سنة والناس یظنون انی اکلمهم واسمع
منهم و شیخ حضرتلری فتوحاتده بیوررلر که فکلام صاحب هذا المقام کله
نیابة فمنا من یقول بنفسه ان الله یقول علی لسان عبده ومنا من یقول بنفسه فی
زعمه ولیس الامر کذلک فی نفسه فان الله عند لسان کل قائل فلما انه لیس فی الوجود الا
هو کذلک ما ثم قائل ولا سامع الا هو ولکن قسمنا بین من یقول بالله وبین من
یقول بنفسه وکذلک سماعنا منا من یسمع بربه وهو قوله کنت سمعه الذی یسمع به
ومنا من یسمع فی زعمه والامر علی خلافه فهذا هو السماع الالهی وهو سار فی جمیع
المسموعات ۰ معناسی بو مقام صاحبنک کلامی کلیسی نیابتدر یعنی کلامده و سماعده
نائب حقدر پس بزدن بعضمز وار در که الله لسان عبدی اوزره سویلر دیر و بزدن
بعضمز وار در که زعمنجه کندو بنفسه سویلر دیر حال بو که امر نفسنده بویله دکلدر
زیرا حق تعالی هر قائلک لسانی قتندهدر انک کلامی خلق اعکله حاضر در تکلم حقیقتنه نظرا
وجودده بر غیری یوقدر الا اولدر وکذلک حقیقتده قائل و سامع دخی یوقدر الا اولدر
و تکلم بز اللهله سویلین کمسنک و بنفسه سویلین کمسنک ما بیننی تقسیم ایلدکمز کبی
سماعمز دخی بویله انقسامات تقسیم اولنمشدر بزدن بعضمز ربیله ایشدر و بو
ربیله اشتمک حق تعالی بنم انک سمعی اولورم بنمله استماع ایلر دیدکیدر و بزدن
بعضمز کندو زعمنجه بنفسه ایشدر دیر حال بو که امر بونک خلافیدر سماع
الهی بو که دیرلر که جمیع مسموعاتده ساریدر و حضرت پیرک بو قبیللوی سماع
الهی

الهی یه اشارتدر بیوررلر که بیت دانی سماع چه بود حق بانشنیدن ۰ از خویشتن
بریدن با وصل حق رسیدن ۰ دانی سماع چه بود درد دولی یعقوب ۰ بوی وصال
یوسف از پیرهن شنیدن ۰ دانی سماع چه بود سر ذبیح الله ۰ انجا ملک نکنجد بی
واسطه رسیدن ۰ پس سماع روحانیه کاملین سماع روحانی اولدر که سمع روحله هر نسنهنک
تسبیح حق قلدیغنی کوش اتمکدر و انک معناسنی ذوقله فهم اتمکدر زیرا بو وجود
عند اهل الشهود رقا منشوردر و عالم و اهل عالم انده کتاب مسطوردر الشیء
خلق اقلام حقدر پس اقلام حقدن صدور ایدن کلمات و احتوا و حروفدر نسنه
سمع روحله معانیسنی ایشدب اکا کوره ایشی ایلمکدر وان من شیء الا یسبح بحمده
ولکن لا تفقهون تسبیحهم ایتنک سری سماع روحانیه در الدکده فکره معلوم
اولور و بو مرتبهده هر نسنهنک تسبیحنی کوش هوشله استماع قلور بیت هیچ می
دانی چه کوید چنک و عود ۰ انت حسبی انت کافی یا ودود ۰ دین چنک و
عودک تسبیحی ذکر اتمشدر بو سماعله فهم ایتمشدر لکن انجق بو تسبیحی ذکر اتمشدر
دکلدر الا دف و قدوم و نای و چنک و عود و سنبای و سایر سازلر چلندیغی
وقتلرده هر بری هر انده بر درلو تسبیح ایدرلر چلندیغی وقتلرده دخی بر
کونه تسبیح ایدرلر چلندیغی وقتده کبی دکلدر بو مرتبهیه دخی سوزچی قدر
من لم یذق لم یدر در اما طالب اولنه دوستدیو قدر بو مرتبهیه واصل اولنجه
کبارک سماع صوریه احتیاجی قلمز اکر سماع صوریه حاضر اولورسه اجتناب

مطلب سماع روحانی

مطلب تسبیح اشیا

دكلدر ملكه يا ارشاد الطالبين درو يا تواضع و يا استار الحال درتكيم شيخ حضرتلري بيوررلر ادون حال من يحتاج الى تهيج من عجه يعني او لكمسنك حالي
غايتله دونتر دركه بر شوق و تهيجه محتاج اوله پس ذوق دايم و لرن
و سماع الهي روحانيه اير نك ذوق وحالي مستمر اولور استر سه تهيج ونن
تهيج صورتيدن استغنا قلور حالي بعد السماع كحاله قبل السماع دين عزيزلرك بو
سوزي استمرار ذوق و شهوده اشارتدر و بعض كبارك ذوق علم و معرفت
حاصل اولور بو وجد و ذوق درونلرندن زايل اولور و سماعده وجد
و ذوق بولمدن و رقص و حركت قلمزلر قلورلر نقصان وجده مرتبه سنه ضرورت حضرتكم
جنيد البغدادي حضرتلري بيوررلر لا تضر نقصان الوجد مع فضل العلم و فضل
العلم اتم من فضل الوجد و حضرت جنيد كندو نهايت حاللرنده رقص و حركت
قلمزلر و سماعده اوتوررلر ايدي بر كمسه بر كون سؤال ايلدي كه يا شيخ
لم ترقص مع اصحابك فاجاب بقوله تعالى و ترى الجبال تحسبها جامدة
و هي تمر مر السحاب بو آيت شريفه ظاهر جسدي رقصدن و وجددن قالدي باطني
رقص و حركت ايلدكنه اشارت ايدرلر پس سماع طبيعيه كلدك كه مراد سماع موسيقي
و سماع صوري اولدركه بر نيجه كمسه بر يره جمع اولوب نغمات لذيذه و الحان تغني
استماع ايتمكه ديرلر شيخكم بر جاهل طريقنده هيئت معروفه اوزرنه قرائتك ناي و دف
و قدوم اوازنه دكلدكلري كبي بر طريقنده اولان سماعك ظاهر و باطنا

اداب

مطلب اداب سماع

ادابي وار در اولا ادب بودر كه فقرا سماع خانيه داخل اولدقده اول كلوب جمع اولمالي
وآلتي وقارله اوتورلر و عيني و شمالا التفات ايتمزلر تشخد رحمتك كلام حق تعالى الا كده
نجاو دلله اصغا ايدلر خاطرلريني بر يره جمع ايدلر و اويوي قلميلر اكر بويله اعزلي
دركاه اولياده كستاخلق ايدرلر بعد ختم الكلام نعت خوان و ناي زن باشلدقده ايني
تسكلنده سكونله اوتوررلر و حركت ناهوارا ايتمزلر قلب حيله و نفس ميتله حسن استماع ايلرلر حتى
ايدلرتكم عبد الرحمن سلمي بيوررلر سمعت جدي يقول ينبغي للمستمع ان يستمع بقلب حي
و نفس ميت و من كان قلبه ميتا و نفسه حيا لا يحل له السماع و قلبك ديري اولماسنه باعث
و داعي ذوق و وجدله دل زنده اولمق و نفس مرده و نفس زنده اولماسنه باعث و باعث
بر نيجه وجه واردر اولا سامعك اداب شرعيه و فرايض و واجباتده قصوري اولماق
فتوري كوك زيرا ترك فرايض و واجبات اماته قلبه سببدر و ثانيا اداب طريقنده تكاسل
اولمامق كركدر زيرا اداب طريقته مبالات ايتمامك و مخالفت ايتمك البته دل مرده و نفس زنده
اولمغه مستلزم اولور و ثالثا قلبنده حب دنيا و ميل ما سوي اولمامق كرك و بر كمسه كيني
و كبر و حسد و بغض و غل و غش اولمامق كرك زيرا بو جمله اخلاق ذميمه ذوق الهي و وجد
ربانيه و روحانيه مخلدر سماعده بو صفتلرله فوايد سماعدن محروم قلورلر نتكم حضرت بيوررلر
قدس سره مثنوي سماع ما چو روحانيست اي خواجه تشو اينجا بكبر و كيني رقصان و بو صفتلرله
متصف اولنلر سماع و رقص جماعت سك رقصي كبي بيهوده لعب و لهو مقوله سي اولور
سماع زنان اولنلر مشو اينجا بكبر و كيني رقصان امرنه امتثالا صفت ذميمه غلبه قلدقده سماعه

ورقصه کیرمک کرک تا بو حنتلردن رها بوله و پاک و طاهر اوله و سماع دن اولنلرکی
برادینه دخی بعد که حرکات نا هموار دن و قلبه ذوق کلدکده شهقه و صیحه ورمه دن
واه واینن قلمدن حذر ایلیه لاسیما عند حضور الشیخ اکر وجد غلبه ایدرسه دخی قادر
اولدقجه ضبط ایلیه و تأدب قلنه ادنی وجدلرها ی هوی ایدرسه کستاخلق ایلرلر بو
معنایه شاهد حضرت جنید که بر یدلوندن برینک اظهار وجده حالت اغتسید رحکی
ان شابا یصحب الجنید کلما سمع شیأ زعق وتغیر فقال له جنید ان یصدر عنک شئ مثل
هذا بعد فلا تصاحبنی وکان بعد ذلک یضبط نفسه وربما کان من کل شعرة منه یقطر قطرة
عرق فیوما من الایام زعق زعقة ومات اما بلا وجد اظهار وجد ریا ومنافقلقدر
پس اکر وجد قبل القیام لا الدور حاصل اولورسه حرکت و رقصه کیریه کما جاز فی طریق
السلف بلکه کندی ضبط ایلیه پس بعد تمام الدور الولدی اختیار عا شقلردن بری تعدم
ایدب دست بر سینه حضور شیخده تعظیم برله تواضع ایدب مقام شیخده تجاوز ایلدکده
اولحاصل اولن وجدله رقص و حرکت کله واکر قبل القیام لا الدور وجد حاصل اولمز
تواجد نیت ایله و سماعه ایله ابتدا ایلیوب قلبیله اسم جلاله مشغول اولوب رقص وحرکته
کله تا اهل وجده تشبه برکاتیله و سماعک ذوق و حرارتیله اکا دخی یا اول سماعده و
یا اوسطنده و یا اخرنده وجد حاصل اوله و کمال وجد حاصل اولدقده پای کوبان
ودست افشان و غزل سرایان سماع اتمک طریقتمزده جائزدر و لکن عادت اتمیه و بلا وجد
بونلره مباشرت اتمیه زیرا عادتنده کراهت و تصنع وارد ربس محالسهم علی التحقیق صمت

فوایه

فوائد اوزره سالکه صمتدن اولی بر ادب یوقدر مکرکه قیل و قالدهای وهوی
وجدله اوله پس وجد حاصل اولدقده بو مذهب جائزدر و خرقه سن کندودن خلع
ایدب میدانه و یا مطربانه رهن ایلمک مستندر اکر تصنع و ریادن خالی و مجرد ایسه کما
روی ان کعب بن زهیر رضی الله عنه دخل رسول الله صلی الله علیه وسلم فقرا
عنده علیه من الصلوات افضلها ومن التسلیمات اکملها قصیدة البردة اولها بانت
سعاد فقلبی الیوم متبول الا ان ینتهی ان الرسول لسیف یستضاء به مهند من سیوف
الله مسلول فقال علیه الصلوة والسلام من انت قال اشهد ان لا اله الا الله واشهد
ان محمدا عبده ورسوله ان کعب بن زهیر رضی الله عنه فرمی الیه رسول الله صلی الله علیه
وسلم بردة کانت علیه وهی البردة الباقیة عند السلاطین روایت اولنورکه کعب بن
زهیر رضی الله عنه رسول حضرتلری صلی الله علیه وسلم مجلسنه داخل اولدی و قصیده
برده قرائت قلدکه اول بانت سعاده درتا ان الرسول لسیف یستضاء به بیتنه کلنجه
پس بو بیتی قرائت ایلدکده حضرت بیوردیلرکه سن کیمسین شهادت کلمه سن کتوردی بن کعب
بن زهیرم دیدکده حضرت صلی الله علیه وسلم برده شریفلرینی اکا القا ایلدی الان یا دشاهلر
قتنده اولن خرقه نبی علیه الصلوة والسلام اولدر پس دینی خرقه محل ذوقده سنتدر
اما طریقت بودرکه حکم ینه بهاسنی ویروب و یا خود مطربانه ارضا ایدب کیرو المیه
تکم حضرتک بو بیتلری دخی بو معنایه دلالت ایدر مثنوی صوفیت اندلخت خرقه وجد
درکه رود او بر سر خرقه دکر بیل سوی خرقه داده وندم انچنان باشد که من مفقودم

دور از عاشق که این فکر ایدیش ° ور بباید خاک بر سر باید بش ° اکر رای خرقه‌یی بر آتش سماع
بیننه ° ویاخود بجرد مطربلوبیته اتر سه اول خرقه ویا غیری اولان شی مطربلرک اولور اما
اکر بطلق وجددن اترسه ° ویاخود حینی وجدده کندوری اعکسز یی یا خرقه
ویا کسوه ویا بونلره مانند هر نه مثلا اقچه کیسه‌سی کبی دوشرسه اول جمله فقرا لکدر اکر
مطرب فقرادن ایسه بس جمله فقرادن بری اولور و اکر کلمه فقرانک اسبابنده غیرکی مدخلی
یوقدر لا سیما علو فقراوله هیچ مدخلی اولمز و اکر وجد و حالته باعث دیرسه و وجد
و حالته سبب جمیع حاضر اولان فقرا در یخسه یالکز مطرب دکلدر مشایخ سلفک سوزه انفالکک
ابتدا اسیل بو نه ثابت اشارت در نکم بدر غزاسنده حضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم بیوردیکه
من وقع بالمکان فله کذا و من قتل فله کذا و من اتسر فله کذا پس شبان و دلاوران کفار
طرفنه مسارعت ایلدیلر و پیرلر سنجق دبنده قایم طوردیلر پس حق تعالی فتح و نصرت ویرب
اویکتلر و افراد و سارا و غنایم کتوردیلر پس شوخ او غنایمدن حصه طلب ایلدیلر یکتلر
دیدیلرکه بوزی بن فتح ایلدک سیزه نه حصه ویرلم شوخ دیدیلرکه نعم لکن کنا ظهرا لکم پس
حضرت رسوله کلدی بو غنایم خصوصنده سؤال ایلدیلر در حال بو آیت کریمه نازل اولدی
یسلونک عن الانفال قل الانفال لله وللرسوله انفال غنایمه دیرلر زیرا حقدن فضل و کرم
عطیه‌در پس بو آیتدن معلوم اولدیکه حینی وجده ملقا اولان و دوشن جمله نکلدر زیرا
حضرت صلی الله علیه وسلم اول غنایمی علی السویه جمله‌یه بخش ایلدی کذلک او لدخی جمله‌یه بخشی
اولمه واجب اولور والله اعلم بالصواب باب عاشر مقابله لفظنک تعریفی و سماعک نکته سی

دور ولدینک واد وادتلیغنک و سلام خلافنک رموزن بیان ایلر ایها الاخ الاعز و
الاکرم ° سماعک اقسامنی و ادابنی بلدک بو هیئت معروفه و ارکان معهوده نیجه رموز
و نکات و اسراری جامعدر که هر کیمک بو رموزه اطلاعی یوقدر جمله‌دن بری سماع کوننده
مقابله کونه دورلو انکیجون که مثال اهل جنان جمیع اخوان بلا غل و لا غش بر یره جمع اولوب
اینه وش بری برینه متقابل اولورلر کما قال الله تعالی عز و جل فی حق اهل الجنة ونزعنا
ما فی صدورهم من غل اخوانا علی سرر متقابلین ° یعنی بز نزع ایلدک اهل جنتک دنیاده
صدرلرنده اولان غل و غش و حقد و حسد و خیانتی بونلر بری برینه اخوان اولدقلری
حالده ایله اخوانکه سریرلر اوزره بری برینه متقابل فرشلو او توررلر قال السهروردی
فی تفسیر هذه الایة المقابلة باستواء السر و العلانیة ومن اضمر لاخیه غلا فی صدره
فلیس بمقابلة و لو کان وجهه الی وجهه ° یعنی بو آیت شریفه‌ده مقابله‌دن مراد اخوان
اولنکه بری برینه سری و علانیتی مستوی اولمقدر و شول کمسنه که قلبنده برقرداشنه حقد
و خیانت اضمار ایلر اول اکرچه مقابل اولمز اکرچه بحسب الظاهر یوزی انک یوزینه مقابل
اوتورسه پس یوزی یوزه مقابل اولدقده کیکدرکه المؤمن مرآت المؤمن فحواسی
اوزره قلب قلبه بلا غل و لا غش مرآت مجلوه کبی مقابل اوله تا اسرار اتحاد و
توحیدی مشاهده قله مقابله لفظنک اصل سری بودر بعضی وجهله دخی معنا ویرنلر
بونلردن غافلدر ذیرا بو لفظی وضع ایلینی بو معنای حق وضع اتمشدر و فقرا و عرفانک
جنت عاجله ما جرای اولدغی مراد قلمشدر زیرا عند المحققین جنت ایکی قسمدر بری

مطلب جنت

جنت عاجله وبری جنت آجل دراول وقتدکه سالک موتوا قبل ان تموتوا نحواسی
اوزره موت اختیارله اولمزدن اوّل اوله الک وجودی مقبرهسی روضة من ریاض
الجنة حکمنده اولور بومرتبه جنت معرفت کیررور تبهسی چشم شهودله کورر نتکم بعض
مشایخ بیوردیلر ان فی الدنیا جنة عاجلة من دخلها لا یشتاق الی الجنة الآجلة قیل
وماهی قال معرفة الله کذا فی شرح الحکم پس جنت عاجله صاحبلری اولن فقرا وعرفا
یوم مقابلهده بربرینه جمع اولورلر وذکر الله وفکر الله روضهلرنده مجانلری روحانیت
کلملرینی واسرار احادیث سنلرینی اوتلیوب غذا ابولورلر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
ارتعوا فی ریاض الجنة قال وما ریاض الجنة یا رسول الله قال مجالس ذکر الله وبو
جنت عاجلهنک درخت طوبی مثال اولن شیخ برکمالکه درخت وجودی سایهسنه جمع اولوب
الک شجرهٔ وجودندن حاصل اولن ثمرهٔ معارف وفواکه لطایفی اجتنا قلورلر وبو حدیث
شریفک مصداق حالی واسراری بولورلر کما قال صلی الله علیه وسلم اذا القیتم شجرة من اشجار
الجنة فاقعدوا فی ظلها وکلوا من اثمارها قالوا کیف یمکن هذا فی دار دنیا یا رسول
الله قال اذا القیتم صاحب العلم فکانما القیتم شجرة من اشجار الجنة پس اول کون شجرهٔ
جنت ملاقا اولورلر والک ینابیع قلبندن جاری اولن انهار اسراردن نوش قلورلر
که اول انهاردن بری ماء علم وبری عسل معرفت وبری لبن ذوق روحانیت وبری
دخی خمر محبتدر پس اثمار معارفدن بیوب وبو انهاردن ایچوب تنعم غایتهٔ ایردکده
سماعله دخی تلذذ مراد ایدرلر نتکم جنت آجله صاحبلری بعد التفکه والتنعیم سماع

اقتضا

اقتضا ایلدی پس اشجار جنت اوزره جرسلر اولنحق تعالی تحت عرشندن بر یل کوندره اول
یل شجرلره طوقنه ومتحرک اولهلر وانکا وزرنده اولن جرسلر نغمات لذیذه ف
الحال تنیلر بر غارت قلهلر که اهل دنیا اول سماع استلردی اولهلردی کما قال النبی صلی
الله علیه وسلم فی الحدیث الصحیح ان فی الجنة لاشجارا علیها اجراس فاذا اراد اهل
الجنة السماع یبعث الله من تحت العرش ریحا فتقع فی تلک الاشجار فتحرک تلک
الاجراس باصوات لذیذة لو سمعه اهل الدنیا لماتوا طربا کذلک جنت عاجله صاحبلری
فقرا وعرفا دخی خوان معارف تعام اولدقده سماعله دخی تنعم وتلذذ اولمق
مراد ایدرلر واشجار جنت عاجله اولن نای ذنلره متوجه اولهلر پس حق تعالی
انلرک عرشی درونلرندن نفسلری ریاضی بعث ایدب جرسلر کبی اولن نایلری
طوقندقده هر برندن نغمات لذیذه واصوات صدور ایلیه که ارواح عشاق
انک استماعندن مست اولهلر واهل دنیا اکر اول نغمات لذیذه یی استماع
ایده کبی استماع استلردی نفسلری اولسیدی ودرویش اولهلردی وموتوا
قبل ان تموتوا سرینی بولهلردی پس ارواح عشاق روضة من ریاض الجنت
مثابهسنده اولن بدن مقبرهلرنده بوکونه اذواق جنت عاجله ایله تلذذ ایکن
وبین النفخة والمحی برزخ اعتبارنده منتظر ایکن ناکاه فاذا نقر فی الناقور ذلک
یوم عسیر علی الکافرین غیر یسیر صداسی واوازهسی کوشلرنه رسیده اولدقده بر شوق
وذوقدن حیات اخر بولوب درحال مثل قیام الموتی من القبور الیه اوروب

اولی

واور وطورب قیامه کلورلر و قیامت صغرا آنی عیان قلورلر ونشا حالله دیرلرکه ای خواب غفلتده یتن کملی بیدار اولکه بعد النفخ فی الصور فی الناقور جمیع اموات قبورندن بو شکله او روطوره وحیاتبوله پس کوکلدرکه بوکون یوسنی کوره سن وبزم کبی حاضر و مهیا اولسن و قیامت کبری ایچون تدارک ایدب بو مرکز دایرۀ وجود اولن عزیزک اطرافنه طولنسن تا آخرتده هرکس کندو متبوعنه دعوت قلنددقده سنده متبوع لخدا اولن معتدایله دعوت قلنه سن کما قال الله تعالی یوم ندعوا کل اناس بامامهم سن تا اول مقابلده بوددور رحمتی اولنجه سر معادی بیلمه احوال اخرتی اعیا ایدرلر بعده بو دور تمام اولوب و تعیین شیخ اورته دن چقوب تمام کلدکده و دور ثانیه متوجه اولدقده اسرار مبدا و معادن و ظهور عالم و آدمه اشارت قلورلر و بو مبدا و معادک سرینه بلکه اولا بر مقدمه بسط ایتمک کرکدر حتی حکم احوال و ارکانی فقرادن انک استخراجی آسان اوله اول مقدمه بودرکه مشایخ صوفیه دیرلر دیکه بو وجود وجود دوریدر یعنی مثلا ذات احدیت بر نقطه کبی فرض اولنور و بو عالم و آدم اول نقطه دن صدور ایدن خط دایره کبی تمثیل قلنور بیت جون نه خطست ز اول تا باخر دروخلق جهان کشته مسافر مثلا کنار دکه دایره کبی و بو نقطه نک یعنی طرفه عالم ظهور و یساری طرفه عالم بطون تصور اولنور و مقابلسنه مرتبۀ انسان دینور پس عالم و آدم نقطۀ ذاتک تجلی سندن ظهور کلوب دایرۀ وجود اوزره سیر قلوب کما بدانا اول خلق نعیده نحوا سنجه

کلدکه

کلدکه معدن و اوایلده نقطه جانبنه طولنوب کل شیء یرجع الی اصله مفهومنجه و الیه المصیر نحواسنجه اصلنه و اصل اولور بیت باصل خویش راجع کشت اشیا همه یکچیز شد پنهان و پیدا اکرچه جمله عالم و ادم بو خط موسوم اوزره سایر در ولکن جمیعی مبدا و معادینی بلمزلر بو جمله دن مبدا و معادینی کما ینبغی بیلنلر انبیا و اولیا و عرفادر بونلر دخی ایکی قسمدر برقسمی تا نقطۀ حقیقتدن روحی نجه سیر ایلدی و بو عالم انسانیته نقدر مرتبه قطع ایدب کلدی دخی انسان اولدن اول بونلری بیلورلر نتکم کنت نبیا و آدم بین الماء و الطین حدیث شریفی بو علمی اشعار قلور و برقسمی دخی مبد حقیقتدن روحلرینجه ظهور ایلدکی و بو عالم ناسوته کلنجه نقدر مراتب سیر ایلدکن بلمزلر ولکن عالم انسانیته کلدکدن صکره بر علم کلورکه بونلر مبدادن ظهور ایدب بو عالم انسانیته کلدی و بونده دخی قرار ایتمیوب اکا کیدرلر بو قسم اولان علماء باطن طرفندن مراتب قلبیه و روحیه یی قطع ایدب سیر قلورلر اخرالامر مبدا حقیقیسنه بولورلر بو سری بو حق تعالی اکا اسم سلام ایله متجلی اولور و بو اسمک لسانیله انلره سلام قلور و دیرکه سلام علیکم عبادی سلمت علومکم عن الشبهات و وصلت فهومکم الی الغایات اول زمانده بونلره بر علم کلورکه بونلرک علمی مبدا حقیقیه و اصل اولمیوب شبهات شکوکدن خلاص بولمیه اسم سلامک تجلیسی و اثری ایدیکه بونلرک علمنه سلامت مرتبه واصل قلدی پس بو مرتبه علم الیقین دینور بعد ازان حق تعالی بونلرک

علینه نور رؤیت و مشاهده ویرب عین الیقین منزله سنه ایرکوروب اندنصکره بونلرک روحی مبدأ حقیقیدن نجه ظهور قلدی و مراتب عقول وارواحی وافلاک وعناصری نجه قطع ایلدی مرتبهٔ انسانیه نه کلدی انبیادن بعضنی واولیادن بعضنی قالبه کلمزدن اول باروب وکوردکلری کبی بونلر دخی جمله مراتب بوده عین الیقین مشاهده قلورلر ومرتبهٔ انسانیه دن مبدأ حقیقی یه وارنجه نقدر مراتب قلبیه وروحیه وارایسه قطع ایدب بودفعه عین الیقین برله مبدأ حقیقی یه واصل اولورلر یعنی جناب حقه بونلره اسم سلامک تأثیری وتجلیسی بلادر روحی مرتبه ده بی سمک حکمی اولدیغی اکابر نتکیم شیخ صدر الدین بو اسمک شرحنده دیرکه ولکل مرتبة من المراتب حظ من هذا الاسم ودخی بونلره بو اسمله سلام ایدب دیرکه عبادی سلام علیکم سلمتم یقینکم من الشک وظلمة الشرک الخفی تشاهدتم المراتب والحقایق کما هی علیها بعین یقینکم اعلموا ان هذه السلامة من سلامی علیکم بعد ازان بونلره حق الیقین نوری اعطا قلوب بو نوریدن دائما بونلر بدایت وجوددن نهایتنه وارنجه دورسی ایدلری سیرلری مبدأ حقیقیه اردکده مبدأ عینی معادکوره لر یعنی اخری عینی اول بوله لر و باطنی عینی ظاهر مشاهده قله لر قاب قوسین او ادنی مقامی نه ایشی بله لر و معراج حقیقیه ارله لر بو مقامده دخی حق تبارک وتعالی بونلره اسم سلام ایله تجلی قلوب دیرکه عبادی سلمتم عن کل ما نسب الیکم من الوجود والقیود والصفات سلامی علیکم لا سلام الشهود فانظروا بنظر حق الیقین کیف ترون النقطة والدائرة

والدور والمدار فاذا انظروا بنظر النقطة والدائرة والدور والمدار عینا واحدا سایرا دایرا فیها کالنقطة الدائرة فی شکل الخط الوهمی کما قال صاحب کلشن راز

بیت هم از وهم تست این صورت غیر چو نقطه دایرست در سرعت سیر بو بحلالرسوز

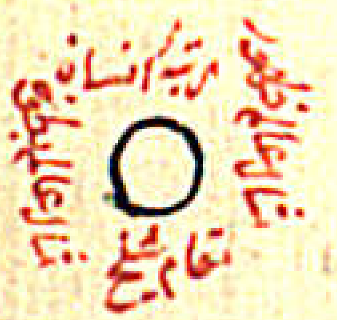
چوقدر اکر تفصیل اولنورسه اسراره وکفتاره حد یوقدر بس بو مقدار ایله مقصود

ندر اکا کلهلم بوندن مقصود اولدرکه مشایخ بوذکر اولنان ادواری و اسراری طالبلره تفهیم ایتمک استسلر بو عالمده محسوس اولان شیلره تشبیه

ایدرلرکه تا اول امور معنوی تمثیل طریقیله عیانه کله مثلا کمیسی ذات احدیتی بر نقطیه تشبیه ایدرلرکه اول نقطه سرعتله حرکت ایلسه دایره شکلنده کورینورلکن اول

دایره وهمیدر انک وجودی یوقدر بلکه اول دایره شکلنده کورینن نقطهدر

دقس الذات الالهیة والموجود اعلیه وبعضلر دخی بر نقطه وضع ایدب اول نقطهدن بر دایره جذب اولنه اخرنه اولشدررلر و نقطهنک یمین طرفنی عالم ظهور ویساری طرفنی عالم بطون اعتبار ایدب بو اسراری انده کوسترلر مثلا کنار دکه دایره کبی

اما حضرت پیرمز ودنیا واخرتده دستگیرمز وشمس دینمز ونور ضمیرمز بوذکر اولنان اسراری کندو وضع ایلدکه ایتین لوحه کوسترر مثلا شیخ که کلوب مقامنه طوره نقطهدن مبدأ وجود مثالنده اولور ویساری طرفنده که عالم بطونک عونه سیدر فقرا اول طرف ظهوره مستعد اولمش ارواح مجرده کبی سکونله بلاحرکت کلوب نقطهٔ مبدأ وجود مثابهسنده اولان شیخه قریب اولدقلرنده دست برسینه تعظیم قلوب یمین طرفنه

تجلیکه و هر کس کندی استعدادنجه اول طرفده هرکز وجودی اوزره دایره اولمغه
لشا حالا استیذان ایدرلر پس قایم مقام حق اولن شیخ بونلره لشا سرله کن دایرا
علی مرکز وجودک وعاملا علی نشا کلتک دیو اهل قلوب بونلر دخی سمعنا امرک سمعًا
وطاعة وبذانا الذور علی اعیاننا الثابتة والعمل علی مرکز وجودنا الذی هو النقطة
التی یعمل علیها کل طایفة دیرلر و مرکز وجودلری اوزره دوران قلرق و قدم
بر قدم و مرتبه بر مرتبه سیران ایدرک نصف دایره ظهوری قطع ایدب مجازی تجلیک
مرتبهٔ انسان نمونه سیدر داخل اولورلر بو طریقک شرطی بودر که اورتده قلمیه بلکه
یاب یاب و یایک یک دور ایده رک کله لر مبدا حرکاته واصل اولهلر پس مرتبه
بعد مرتبه اول سایر طریقی دخی قطع ایدب مقام نقطیه کلورلر بوکره قایم مقام حق
اولن شیخ بونلره حقک سلامنی تبلیغ ایدب اسم سلامک سرّن کوستردیکه سلام
الله علیکم ایها الدایرون فی دایرة المحبة سلم الله اسماعکم و دنیاتکم عن الفتنة ووصلکم
الی المبدا الحقیقی بالسلامة و سؤال اولنورسکه بو سلام اللهی عباد اللهه ایصال
مکاننده طور رکن دخی جایز در پس تقدم شیخ نه معنایه اشارتدر که اول متخلقد
دخی بولنه تجلیک بر قدم مقام منازلی ایلر و کلمه مقام منازلیه اشارتدر منازل
بین المشایخ اکادیرلر که عبد کندو وجودندن مقام فنایه تنزّل ایلیه و جناب حق
دخی سلام ایله و رحمت و رأفت ایله مقام عبده تقرّب ایلیه تکلم بو معنایه اشارت ایدر
من اتانی شبرًا اتیته ذراعًا بیوررلر و دخی بر حدیث شریفده اذا بقی ثلث اللیل
اوتلناه

اوتلناه ینزل الله الی سماء الدنیا فیقول هل من داع فیستجاب له بیوررلر
پس بر عاشق که کندو مرتبه سندن خروج ایدب جانب حقه متوجه اولوب
مرکز حقیقیه قریب اوله جناب حق دخی جل و علا اوج عزتدن و مرتبهٔ استغنادن
اول عاشقه قریب و یقین اولور نتکیم ابن فارض حضرتلری بیوررلر بیت فلو ولحد
رسیت اجبت ولحذا منازلة ماقلته عن حقیقتی یعنی اکر سن مرتبه نکدن خروج
ایدب بجرد واحد اولیدک بولیجی اولوردک مقام منازلده بنم حقیقتدن دیدیکم سوزی
دیمک اولور پس شیخ حضرتنک کندو مقامندن ایرلوب سلام ویردکی موضع مقام
منازله درلر فافهم پس بو مقام معلوم اولدقده ایسه دورِ اول نهایت بولدی
صورت مقدمه ماذکر اولنان معنایه موافق اولسون ایجون دور ثانیه شروع ایدرلر پس
بو دورده اوّلکی دوردن زیاده سوز و حرارت و وجد و حالت و انکشاف دردن حاصل
اولورکه اکثرینه عین الیقین مرتبه سی ایرکوررپس بو دور دخی بو حالتله غایت ایردکده
تکرار خلیفهٔ حق اولن شیخ بونلره بو معنا بوزندن اولن سلام حقی و الکلاره اخوانه
بونلره اهل قلوب درکه سلام الله علیکم ایها السایرون فی طریق المودة و الخلة و کشف
عن بصر بصیرتکم الغشاوة حتی ترون اسرار الدور و مرکز الحقیقی پس بو سلام دنصکره
دور ثالثه شروع ایدرلر و بو دورده بونلره علی قدر مراتبهم و استعدادتهم استغراق
العین رفاینما تولوا فثم وجه الله سرّی اکثرینه حق الیقین برله و بعضنه عین الیقین
ایله و بعضنه علم الیقین ایله یوز کوسترر پس بو دور دخی تمام اولدقده شیخ سلامه

بیادره ایدر و نمونه مقام منازلیه کلوب بونلره اوچلی سلامی تبلیغ ایلیوب دیرکه سلام الله علیکم ایها العاشقون والعارفون تحت ادوارکم وطابت اسرارکم جعلکم الله الواصلین الی حقیقة الیقین ومشاهدة رب العالمین بالسلامة پس اوچ کره دورک و دخی هر دور ختم اولدقده اوچ کره سلاملشمک بودرامابینی الفقراء مشهور و شایع اولدی بودرکه حضرت مولانا قدس سره بر کون سماع ایدوب دور ایدرلردی و فقرادخی اطرافنده هر بری دونرلردی پس اول حضرت دوره قوبوب ایلروکلوب سلام ویردی بعده دوره اغاز ایلدی بر مقدار دوردن صکره ینه سلام ویردی و ینه دوره باشلدی بعده ینه سلام ویردی بعد ختم الدور و التماع اول حضرته سؤال ایلدیلرکه بوکونکی شویله بر عمل قلدکن سرینی بزلره اعلام اولنسه لطف محضدر دیدیلر پس بیوردیلرکه دورده ایلکن حضرت رسالت پناهک صلی الله علیه وسلم اصحابی ارباب اهله روح شریفلری تمثل ایلدی رضوان الله علیهم اجمعین اولکی سلام انلره ایدک بعده دور ثانیده حضرت شیخ عطارک رحمة الله روح شریفلری تمثل ایلدی سلام ثانی انلره ایدی بعده دور ثالثده حضرت شیخ حکیم سنایینک رحمة الله روح شریفلری تمثل ایلدی سلام ثالث انلره ایدی بیوردیلر بوقول منقولدر تدن رضعوننه خالی دکلدر اکن ثابت ایسه حضرتک ابتیلرندن مقصود اولان اسرار عامضه دردر بلکه انلرک بر فعلنده هزاردرلو نکته و اسرار موجود اولور پس بو تقدیرجه سلاملاشمق اصل بوکلام ذکر اولنمقدر کویا که طرفینه بیله شامل اوله الصلوة والسلام علیک ایها النبی ورحمة الله وبرکاته والسلام علینا وعلی

عباد

مطلب طریقت دوریه

عباد الله الصالحین والعارفین والعاشقین پس بو طریقتده عارف اولدرکه بودقایق و نکاته واقف اوله و بو حقایق و اشارت عالم اوله و بو دورک جمله رموز دقیقه سندن بری دخی بودرکه فقرای مولویه نک سلوکلری دخی دوریه در ظاهرلری دورایلدکلری کبی یعنی طریق مستطیل صاحبلری کبی دکلدرلر زیرا طالبان حق ایکی قسمدر بر قسمی حبنی بلوغدن تا وقت موتنه کی شریعت طریقته ذاهب اولور ولکن هر نه مرتبه ایرسه اکی روحانی دکی جسمانی اندن حقی خارج بلورلر و تنزیه قلورلر و بونلردن اعلا بر مرتبه و یا بالاتر تنور و طلب و دراز طلب قلورلر و بو اعتقادده اولنلر کمسلره طریق مستطیل صاحبلری دینور و بر قسمی دخی اولدرکه حقک عنایتیله و همتلرک همتیله طریق سلوک قلدقده وجود انلره منکشف اولور هر نه مرتبه ایرسه فاینما تولوا فثم وجه الله سرینی بولورلر و هر مقامده و هر پرده و هر شیده حقی متجلی کورر بوکمسلره طریق دوریه صاحبلری دینور زیرا بونلرک سیرلری من الحق الی الحق مع الحق فی الحق اولور پس بو دوریه لکی بولنور نتکم شیخ اکبر حضرتلری بو معنایه مناسب بیوررلر اعلم ان صاحب طریق المستطیل مائل عن مقصوده خارج عن طریق الاعتدال لانه لا یری الحق فی المظاهر بل یتوهم ان مطلوبه خارج عن هذه المظاهر فیتحرک بالحرکة المستطیلة للوصول الیه ومقصوده وهو لا یشعر فهو صاحب خیال وغایته الیه فله من والی و ما بینهما واما صاحب الحرکة الدوریة فلا بدایة فی سیره ولا نهایة له لانه شاهد للحق فی کل المظاهر الروحانیة و دنیویا کان او اخرویا کما جاء فی الحدیث لو دلیتم بحبل لهبط علی الله فاخبر ان الله فی باطن

الارض ای عالم الاجسام کما انه فی باطن السماء ای عالم الارواح وهو بکل شیء
محیط معناسی ای طالب اسرار طریقت بلکه تحقیقا صاحب طریق مستطیل مقصود
ندن غیری وخیالسیا بکلدر وطریق اعتدالدن خارجدر زیرا حقی مظاهرده کورمز
بلکه توهم ایلیکه مطلوبی بو مظاهردن خارجدر اوله وحال بوکه مقصودی کندو یلنه
درواول انی بلمز پس اول صاحب خیالدر وغایتی دخی خیالده در وانلکچون نی ولا
نی والی نک ما بینی واردر یعنی بدایت ونهایت وبو ایکیک ما بینی واردر اما حرکت دوریه
صاحبلری انلرک یرنده بدایت ونهایت یوقدر زیرا انلر حقی هر مظاهرده روحانی
وجسمانی ودنیوی واخروی هر مرتبه مشاهده قلورلر نتکم محمدیلر حقنده کلدیکه حضرت
رسول رب العالمین صلی الله تعالی علیه وسلم بیوردیلر لو دلیتم بحبل لهبط علی الله
یعنی اکر سز بر حبل صرقتسه کز البته اللهه انیدی پس خبر ویردیلر که جناب حق باطن
ارضده حاضردر یعنی عالم اجسامده نتکم باطن سماده حاضردر یعنی عالم ارواحده اوله
الله هر شیئه محیط در پس هر شیئه حق محیط ایدکن بلوب کورنلرک مشاهده وسلوکی
دوریه اولور وبو دورک بر سری ونکته سی دخی بودر که جمیع زمان ومکان وجهتلری
بعیر بله نقل قلمک هب دوانده در کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ودور الزمان
روی ابو بکر رضی الله تعالی عنه ان الزمان قد استدار کهیئته یوم خلق الله السموات و
الارض وقتک قلیل وکثیرینه زمان اطلاق اولنور وزمانک استدارسندن مراد شهور
وایامک دونیدر سنه اونکی اوزرینه حساب اولنور حق تعالی حضرتی سموات وارضی خلق ایلدکی

کوندن بری بو هیئت اوزره دورده در وبو زمانک دورندن فصول اربعه دخی
دورده در وزمانک دوری افلاکک دورندن حاصل اولور وهر بر فلکک بر کونه
دوری وار وهر فلکده اولنلرک ایکی بر درلو دوری وار وای وکون دورده در ولیالی
وایام دورده در نتکم هیئت کتابلرنده هر بر نک دوری وهر کونی مفصل ومشروحدر
بو علمی اولمدیغی ایچون وتطویل کلامه باعث اولمسون ایچون تفصیلی ترک اولندی سوز
بودر که جمیع فلکلر دورده در وملکلر دخی دورده در کما قال الله تعالی وتری الملائکة
حافین من حول العرش یسبحون بحمد ربهم ای یحدقون بر برینی حلقه یسبحون ذاکرین
بحمد ربهم ای ذاکرین فی طوافهم صفات جلال الله وجماله تلذذا بها پس جمیع فلکلر
وملکلر بلکه جمیع اشیا دورده در بو یله اولیجق سالک بو دوری صورتا طریقی اتخاذ
ایلمک بطریق الاولی وبو دوری صورتیه انکار ایدنلر عجب نطق بقیله انکار ایدرکه
بو دور بو قدر اسرار ونکاتی جامعدر وبوندن غیری دخی اضعاف مضاعف فوائد
ومنافعی حاویدرکه انی بو طریقک راسخلری بلورلر وبحمد الله تعالی بو فقیره بو ذکر اولنان
رموز ونکات واسراردن غیری دخی نجه اسرار خفیه منکشف اولمشدر که انک تفصیلی بو
مختصر صغیره صیغمز اولا العاقل یکفیه الاشارة فضلا عن طلوع المقصود من
افق العبادة والله اعلم بالصواب تم ثلث الکتاب بعون الله الملک الوهاب قسم ثانی اصل
شریعتی بنا ایلر بو قسم دخی اون بابی جامعدر باب اول طالب طریقته داخل اولدقدن
صکره بدایت شریعتده اکا نه لازم اولور انی عیان قلور اولا طالبه لازم اولان بودر که

قسم ثانی

بر عمله شروع قلدقده نیت خالص نیت ایله كما روی عن عمر بن الخطاب رضی الله عنه
اتفقا على الروایة عنه قال رسول الله صلى الله علیه وسلم انما الاعمال بالنیات ولكل
امرئ ما نوى فمن كانت هجرته الى الله ورسوله فهجرته الى الله ورسوله ومن كانت هجرته
الى الدنیا یصیبها او امرأة یتزوجها فهجرته الى ما هاجر الیه ه ای انما اعمال صحیح
اولمز الا نیت خالص ایله و نیت قلبك بر عمله عزم و قصد قلمسی دیرلر پس سالكه لازم كه
ایلدكی عبادت و خدمتده قصدی اغراض دنیویه دن پاك و قلبی شرك زنگاری نفسانیدن
مجلا و تابناك اوله زیرا حسن قبول طاعت و خدمت حسن نیته منوطدر هر كسك نیتی
نیسه عاقبتی انی بولور اكر لقمه نان و كر جوهر جان ایسه جوهر جان اله كلور نتكیم بو درلو مثنوی
كر در طلب لقمه نانی نانی ه ور در طلب جوهر جانی جانی ه این نكته رمز بشنو اكر میدانی ه هر چیز كه در طلب
انی آنی ه نتكیم حضرت رسول صلى الله علیه وسلمك بو كلماتی جوهر نثارلری دخی بو معنایه مؤید
اولور فهجرته الى ما هاجر الیه بیوردی هجرت ایكی قسمدر بری صوری و بری معنوی ندر هجرت
صوری اولدر كه بر كمسه وطندن طلب رضاء الله و متابعة لرسول الله ایریلوب مفارقت
هجرت معنوی اولدر كه بر كمسه مناهی و معاصیدن مهاجرت ایلیه ایكیجی حضرت رسولك بو حدیث
شریفی بیوردیلر المهاجر من هجر ما نهى الله پس بر كمسنه كه وطندن مهاجرتی و یا خود
هوای نفسندن مفارقتی مرضاة لوجه الله و متابعة لرسوله اوله اكر هجرتی الله و رسوله
منتهی اولور و الله و رسول قتلرنده مقبول اولوب جزاسنی الله و رسول ویره اما شول
كمسنه كه هجرتی و نیتی اصابت ایلدی دنیا ایچون و دولت مافیها ایچون و یا خود بر عورت

ایچون

ایچون اولمكه انك تزوجی مراد ایدی اكر هجرتی مهاجرت ایلدكی شیئه منتهی در عند الله
انكا جزا بو قدر نتكیم بر كمسنه مكه دن مدینه یه حضرت رسول صلى الله علیه وسلم ایله
هجرت قلدی ولكن نیتی ام قیس دیرلر مدینه ده بر خاتون وار ایدی انی الماق ایدی پس
مهاجرلر نصیبندن محروم قلدی و بو حدیث شریفی حضرت صلى الله علیه وسلم انك حقنده
اول كمسنه زجر ایله بیوردی ولكن جمیع خالص اولمینی عمللره و كفارلرك عمللرنه
شامللر و على طریق التأویل بو معنایه جایزدر كه دنیادن مراد حیات عاجله اوله
و تزوج امرأه دن مراد اخرتده اولن حوریلرك تزوجی اوله پس دیمك اولور كه
سالك طاعت و خدمتی مقابلنده حیات عاجله دن و صفای آجله دن جسمانی
و روحانی هر نسنه بر شیئی طلب اتمیه بلكه خدمت و عبادتی مطلقا لوجه الله اوله كما
قال الله تعالى فمن كان یرجو لقاء ربه فلیعمل عملا صالحا ولا یشرك بعبادة ربه
احدا یعنی شول كمسه ربینك لقاسنه رجا ایلر كدركه اول كمسه عمل صالح اشلیه كه
اعمال انلرك شایبه ریا و سمعه اولمیه و ربینك عبادتنه بر احدی شریك قلمیه قال
البیضاوی بان یرائی او یطلب منه اجرا یعنی ربینك عبادتنه شریك قلمیه خلقه ریا
اتمكله و یا خوف ربینی سندن اجر طلب اتمكله معلوم اولدیكه دنیا و اخرتدن اجر طلب
اتمك شرك خفیدر انكیچون حضرت رسول صلى الله علیه وسلم بیوردیلر كه الدنیا حرام
على اهل الاخرة و الاخرة حرام على اهل الدنیا و هما حرامان على اهل الله ه پس سالك
بو طریقه كردكده خلوص نیته محتاجدر كه حیات معنوی بوله نتیجه حضرتلری فتوحاتده

بیوررلر النية لجميع الحركات والسكنات كالمطر للنبات الارض يحيى بها كالارض
بالمطر والجسم بالروح الانور یعنی نیت جمیع حرکات و سکناته ذینک بتوردکه
نباته مطر منزله سنده در حرکات و سکنات و اعمال نیتله حیا بولور ارض مطرله
وجسم روح انورله حیا بولدغی کبی پس بازار طریقنده اولن نقود اعماله سالکک
نیتدن اعلا برسکه اولمز و کاله افعاله خلوصدن غیری برشی رواج ویرمز و
کمال خلوص اولدر که ایلدککک خدمت و طاعت کوزکه کورنمیه کما سئل عن بعض
العارفين ما علامة قبول الخدمة والطاعة قال نسيانك اياها وانقطاع نظرك
عنها بالكلية و دخی اولدر که خلق عالمک التفاتی و عدم التفاتی و مدحلری
و ذملری یالکز برابر اوله بویله اولمینجه ایمان کامل اولمز کما قال رسول الله
صلى الله عليه وسلم لا يكمل الايمان المرء حتى تكون عنده كالاباعر پس بو حدیث
شریف خلق عالمدن مراد امید و نظری قطع اتمکه دلالت ایدر سالکک ابتدا
حالنده ابراهیم ادهم شربنده کوک بو قدر تخت و تاجی ترک ایلوب فقر اختیار
قلدقدنصکره نفسمه غرور کلمسنی دیو خلقک التفاتندن و کندویه تعظیم
و تکریمندن دخی قچردی نتکیم مناقبنده مسطوردر که بصره ده اقامت ایلوب ریاضت
و مجاهده چکردی خلق بصره ده بونک کبی ایدکی حکمرندن بلوب بشنجیع اولوب
التفاته باشلدلر بر کیجه کعبه کیدر بر قافله ایله حجه روان اولدی مکه اهل مکه بونک
فضل و صلاحیدنی ارا قدن استماع ایدب غایتیله تعشق اشتلدی پس اهل قافله

ابراهیم

ابراهیم ادهم حضرتلرینک که ایدکی بلمدیلر زیرا غایتله فناده ایدلر پس کاربانلر
کعبه برقونق قلدقده کاربانلردن برنجه کمسه ایلرو کیدب کعبه شریفه داخل اولدقده
اهل کعبه اول کمسهلره نه یردن کلورسز دیو سؤال قلدقده انلر بصره دن کلورز عظیم
کاربانلر دیو جواب ویردیلر انلر دیدیلر که بصره ده شیخ ابراهیم ادهمی بلورمسز دیدیلر
که نه کمسه در بلمزز ولکن بو کاربانده ابراهیم ادهم دیرلر برکمسه واردر دیدیلر کاربانلر
اهل کعبه بری برینه خبر ایدب اکابر و اصاغری الک استقبالنه متوجه اولدیلر چون
کاربان شهره قریب اولدقده ابراهیم ادهم جمله کاربانلر اوکنده ایدی کوردیکه
اهالی مکه جماعت کثیره ایله کلورلر اهل مکه دن برنجه کمسنه تقدم ایدب دیدیلر که
شو درویشه صورلم پس ابراهیم ادهمه دیدیلر که درویش بو قافلهده ابراهیم ادهم
دیرلر برعزیز وار عجبا قنغی کمسه در که جمیع اکابر کعبه الک استقبالنه چقدیلر حضرت
ابراهیم
بو سوزی ایشدکده نفسنی حظ ایدب استه دی که بنم دیه درحال حظ نفسندن و
التفات خلقدن اجتناب ایچون دیدیکه نه اوله سز بر ملحدک که بو قدر اعزه استقبال
کلمشسز اهل کعبه جمع اولوب ابراهیم ادهم کبی صاحب ولایته ملحد دیرسنی دیو بر
کوتکچالر خبرلری یوق که اول دوکدکلری ابراهیم ادهمدر لکن کمال فقرندن اکا
ابراهیم ادهم لکردوا کورمدیلر پس بعد الضرب نفسانیه دیدیلر که ای نفس سکا
اعزاز و اکرام مثلی بوکوتکلری یکدر نجه مدت کعبه مکرمه ده مجاورت ایلدی کمسه انی
بلمدی ارباب سعادت اوایل حاللرنده بویله اختفا ایدب مجهولده اولورلر اعنی بو

بدایت حالده طالبه لازم اولان خصلتلرک بری دخی خاموشلقدر که دلنی مالایعنیدن
قطع ایده تکلم ایتمیه‌لر. ندر من حسن اسلام المرء ترکه ما لا یعنیه مالایعنی کندویه
لازم و واجب اولمیان سوزی سویلمکدر و قوری یره لقردی قلمقدر که نه برای تعلیم
و تعلم و نه برای مصلحت دینی و دنیوی اوله بلکه خرده سویلیه بلکه سوزی یاوه
دشتی اوله پس مؤمن اولان بوکونه کلاملری ترک ایتمک کرکدر کما قال النبی علیه
الصلوة والسلام من کان یؤمن بالله والیوم الآخر فلیقل خیرا او لیصمت و
خموشلق سمته کتمک کرکدر تا آفات صوری و معنویدن نجات بوله کما قال علیه الصلوة
والسلام من صمت نجا زیرا بلاء صوری و معنوی اکثر انسانک لسانندن مربوط
اولمشدر کما قال علیه الصلوة والسلام البلاء موکل بالنطق بیت ای زبان تو بسی
زیانی مرا چونکه تویی کویا چه کویم من ترا ای زبان هم کنج بی پایان تویی ای زبان
هم رنج بی درمان تویی طوطی حکایه‌سنده حضرتک عظیم تاکیدلی وارد در و کوپاوه‌لغی
ذم ایتمه‌لری سویلمکنجه مضرت و خموشلکده اضعاف مضاعف سلامت اولدیغنی
تعلیم قلمشدر کما قال علی ابن ابی طالب کرم الله وجهه سلامة الانسان فی حفظ
اللسان و سلامة اللسان من حفظ الجنان پس ای درویش حضرت پیرک خموشلک
حقنده کلمات طیبه‌لری اکی مثنوی‌یه و اکی غزلیاتده قتی چوق قدر حتی خموشلکی
بغایت سود کلدیکندن بعض مخلصلرن خموش اختیار قلمشلردر و بو بیت طالب اولنه
بو قدر کلماتدن کفایت ایدر تکلم بیوررلر بیت خاموشی که خاموشی بهتر ز عسل

لونشی

مطلب کلام

لونشی در سوز عبادترا بکذار اشارترا پس بدایت سلوکده اولا فقرایه خموش
اولمق و محضا کوش اولمق لازمدر مثنوی کوش کل اول چون بیاید شیر نوش
مدتی خاموش بود او جمله کوش مدتی میبایدت لب دوختن از سخن تا تو سخن
آموختن زانکه اول سمع باید نطق را سوی منطق از ره سمع اندرا اما شول
آفات نطقدن سالم اوله و تعبیر کلامه حق رضاسی اوزره قادر اوله و جناب حقدن
سویلمکه اذن ویرله اولمانده نقدر سویلرسه جایزدر و من عند الله ماذون
اولان کلامک تعریفی بودر الکلام المأذون فی التعبیر هو الذی یتکلم لله وفی الله
وبالله و بوکونه اولان کلام حقک ویه‌لرنه نعمت عظمیدر کما قال ابن العطا
فی لطائف المنن من اجل مواهب الله لاولیائه تعبیر الکلام علی رضاه بجلاء
العبارة علی رضاه قیدی رضاسی اولمیان کلاملردن احترازدر که اول خلقک پسند
ایتمسی ایچون اولان عبارت و فصاحتدر اول قیل و قال که خلقک پسندی ایچون دیه
و سعیله آلوده اوله سالکه عظیم ره زندر حذر ایتمک کرکدر کما قال ابن الفارض
وعاد دواعی القیل والقال وانج من عوادی دعاو صدقها قصد سمعة یعنی
قیل و قال داعیه اولان شیلره عداوت ایله و دعاوی عادیلرندن نجات بوله
تا که صحیح و صادق سویلمسی قصد سمعه وریا در حضرت مولانا بوکه مناسب
بیوررلر مثنوی چند ازین الفاظ اضمار و مجاز سوز خواهم سوز با آن سوز ساز
در درویشه لازم و واجب اولان اذا باهدن بری دخی بودر که کل لعب حرام فی ابنجه

مطلب لعب حرام

هر لعب ولهودن پرهیز ایده با خصوص که شطرنج وطولیه اکثر که شطرنج مذ
شافعیده مباحدر دیو اوینر اما بلمز که مانع سلوک ومخل ادب صحلوکدر
عوامه مباح اولن اهل طریقه حرامدر مذهب شافعیده دخی صلواته واوقا
عزیزه یه وولجباته مانع اولمز سه مباحدر اولورسه حرامدر نتکم حضرت علی
کرم الله وجهه بیورر الشطرنج میسر الاعاجم یعنی شطرنج اعاجمک قماریدر دیمک
اولور بعض درویش حضرت شمسی اوینار ایمش بزده طریقدر دیرلر ایمش هیهات
وهیهات که بو کاملک حالنه مرتبهٔ نفسده اولن کمسه کندی افعال وحالنی قیاس ایده
حضرت مثنویده قتی چوق یرده کاملک صادر اولن فعل وحاله درویش کندو نک
فعلنی قیاس اتمک کرک دیو نهی بیوررلر وشیخ عطار حضرتلرینک بو بیتی تفسیر
ایدرلر بیورمثلر که بیت تو صاحب نفسی ای غافل میان خاک خون میخور که صاحب
دل اکر زهری بخورد آن انکبین باشد صاحب دلرا نداردان زیان کر خورد او
زهر قاتلرا عیان زانکه صحت یافت از پرهیز رست طالب مسکین میان تب درست
هرچه کیرد علتی علت شود کفر کیرد کاملی ملت شود پس کاملک حالنه قیاس علی
کل حال جائز دکلدر وطولینک حرام اولمسنه علماء سلف اتفاق اتمشلردر وبو
حدیث شریفله حرام اولمسی اثبات قلمشلردر قال علیه الصلوة والسلام من لعب
بالنردشیر فکانما غمس یده فی لحم الخنزیر ودمه یعنی شول کمسه که طوله اوینر الی
خنزیرک اتنه وقاننه بتورمشدر لحم خنزیره ال بتورمه سی لحم خنزیری یمه دن

کنایه در

مطلب قهقهه وضحك

کنایه در پس لحم خنزیری یمک حرامدر کذلک طوله اوینمق حرامدر حضرت مولا
التنجی جلده نردشیرک حرام اولمسنه اشارت بیوررلر ومحللی بو بیتله اکتفا
اولنمشدر مثنوی از شش واز پنج عارف کشت فرد محترز کشتست زین شش پنج نرد
ودرویشه لازم اولنلردن بری دخی بودرکه قهقها اتمیه بلکه ضحک بیله
اتمیه لازم کلورسه تبسم ایده نتکم مثنویده کولمک خنده ده تم وکریه حالنی مدح
بیوررلر مثنوی امر حق ابکوا کثیرا خوانده چون سر و بریان چه خندان مانده
پس سالک اولدر که دیده کریان وجکر بریان وسحر وقتلرنده بیدار وصباح ندامتنده
استغفارده قلبی اوله نتکم حضرت مولانا قدس سره مثنویده بیوررلر مثنوی شو قلیل
النوم مما یهجعون باش در اسحار از یستغفرون یعنی اویقیدن اول قلیل النوم
اول وسحرلرده استغفار ایلین کمسلردن اول ای اخی سحرخیزلک فایده سی اولقدر
چوقدر که اسرار وفوائدینه نهایت یوقدر وخواب نوشینی بامداده مبتلالرک
ضرری اولقدر افزوندر که حد وحسابی یوقدر نتکم حضرت علی کرم الله وجهه
بو کلاملری دخی مضرت نوم صبحه دلالت ایدر بیوررلر که الصبحة تمنع الرزق
رزق صوریه ومعنویه یه اطلاق اولنور نوم صبح بو ایکیسنی بلدن مانع اولور

مطلب سحرخیز

وحضرت مولانانک سحرخیزلک بابنده قتی چوق قصیده وغزل ومثنوی سی واردر
جمله سی بو غزل رعنالری جمله سی جامعدر غزل دلا برخیز وطاعت کن که طاعت بهتر
هر کارست سعادت انکسی دارد که وقت صبح بیدارست خوشا در سحر کوید

قم يا ايها الغافل تو از مستی چه داني که چه داند که هشیارست و في العوارف ان
الله يطلع على قلوب المتيقظين في الاسحار فيملأها نورًا فتنبعث من قلوبهم
قلوب الغافلين يعنى حق تعالى سحرلروه متيقظ اولنلرك قلبلرينه
مطلع اوله و تجلى قله پس اندن صکره نورله اول قلبلري پر ايليه پس غافل اولنلرك
قلوبى انلرك قلوبندن نور الور پس شرط طريقت جيفة الليل و بطال النهار او
لمق بلکه کیجلرده بیدار اولمق و ثلث لیالى مناجات و تضرع برله احيا قلمقدر و کیجه لر احیا
قلمانك ذوقنه و لذتنه سایر اولیا بو لذتی کیجه بولمقدر و قال سليمان الداراني
في الدنيا شئ يشبه نعيم اهل الجنة الا ما يجده اهل التملق في قلوبهم في الليل من حلاوة
المناجات و حلاوة المناجات ثواب عاجل لاهل الليل يعني دنياده اهل جنتك نعيمنه
مشابه بر شئ يوقدر الا اهل تملقك کیجلرده حلاوة مناجاتده قلبلرنده بولدقلري
شيدر حلاوة مناجات اهل ليله ثواب عاجلدر حق سبحانه و تعالى كلام مجيدنده
شب خيز اولنلري و احياي ليالى قلنلري مدح ايدب بيورر لركه تتجافى جنوبهم عن
المضاجع يدعون ربهم خوفا و طمعا بو ايت كريمه متهجد اولنلرك علو شاننه بنا ايلي
يعنى بو متهجد اولنلرك يانلري متجافى و متباعد اولور بوضع منامرلرندن اول الله
دعا ايلدكلري حالده فرقت و عقابندن خوفا حق و رحمت و وصلتنه رجا ايچون
پس اي قرداشي ارباب عشقك كاري بيدارلك در بحث نوم مانعة للجمع كيدر انکچون بيت
عجبا للمحب كيف ينام كل نوم على المحب حرام ديمشلر و بو كلامه دخي مشايخ كبار خوب

بیورمشلرکه اول کلام بودر نوم العاشقين نوم الغرقى و اكلهم اكل المرضى و كلامهم
كلام اهل البلوى بو معنايه مناسب مسجد نجم الدين كبرى حكايت بنده حضرت مولانا اول عشق
اولنلر معنا حقنده بیورر لر بيت خفت در مسجد خود او را خواب کو هر غرقه کشت هیچ حيل
بکو خواب مرغ ماهیان باشد همی عاشقانرا زير غرقاب غمی امام قشيري رحمة الله ابو علي
حكايت ايدب در كه كان ابو المغيث لا يستند و لا ينام على جنبه و كان يقوم الليل كله فاذا
النوم وضع رأسه على ركبته فيغفو اغفوة فيقال له ارفق بنفسك قال كيف ارفق بنفسي انا
سمعت رسول الله صلى الله عليه و سلم قال اشد الناس بلاء الانبياء ثم الصديقون
ثم الامثل فالامثل يعني ابو المغيث بر پصدغه طيانمز و يانى اوزرنه يتوب اويمزدي بو
و کیجلري قايم اولوردي پس اولوقتده که نوم غلبه ايليدي باشني دیزلري اوزره قو
بر مقدار ايمز غنوردي اكا ديدلركه نفسكه رفقت ايله ديديكه نجه رفقت ايدم نفسمكه
رسول حضرتلري صلى الله عليه و سلم بيوردكه بلايه نندن ناسك اشدي انبيادر اندن
صکره صديقلردر اندن صکره بونلره اشبه اولنلردر پس بزم دخي طريقمزده اكثر عشاق اوزنه
يتمشلردر بلکه بر پيغولده سر بزانوا اوتوروب و يتمع كشاخلق عد ايدب اوقيولمديرکه
طماشلودر بو قدر ادب کوزتمزسه باري يتمانك ادبنی کوزتمك کرك ديتمانك ادبی بودر
اولا قبله قرشو ياته و يا ممكن اولمازسه صاغ جانبي اوزره بسمله ايله صاغ الني يوزينه
قيوب و وضع جنب ايليه و بو دعا اوقيه باسمك ربي وضعت جنبي و بك ارفعه ان امسكت
نفسي فارحمها و ان ارسلتها فاحفظها بما تحفظ به الصالحين و اكر بوني بلمزسه بلدكي دعالي

مطلب نوم

وبلدکه ایت ترینلی اوقیه ویاته بلکه شرط بودرکه طهارت اوزره یاته وایاقلرینی اوزره
صرته اوزره ینوب ایاق اوزره ده جائز کورمشلردر تا به مشابهت اولدغی ایچون
پس بونلرک دخی ادبی چوقدر لکن بو قدر ایله اکتفا اولندی فافهم ولا تغفل کالغافلین

باب ثانی طهارتک صورتی وحقیقتی بیان ایلر اعلم ایها الاخ الاعز والاکرم سالکه لازم
وواجبدرکه طهارته ظاهرا وباطنا مداومت ومواظبت ایلیه اکر ظاهرا وباطنا رزقنک
واسع اولمغی استرسه زیرا توسیع رزق ظاهر وباطن طهارته منوط ومربوط اولمشدر کما
قال النبی صلی الله علیه وسلم دم علی الطهارة یوسع علیک الرزق یعنی طهارته مداومت قیل
رزقک سکا توسیع قلنمغی طهارت نظافته دیمکلی ظاهر وباطنه شامللدر ورزق حظه دخی
کذلک ظاهره وباطنه شامللدر پس ظاهرک طاهر قلسک ظاهر رزقک وافر اولور واکر باطنک
پاک قلسک باطن رزقک واسع اولور باطنی شرک وخطادن تطهیر ایلینی اعتقادر انکیچون طهارت
نصف ایماندر کما قال صلی الله علیه وسلم الطهور شطر الایمان طهور بضم الطاء مصدر
وبفتح الطاء ما یتطهر به کی اسمدر یعنی صو یک اسمیدرکه انکله پاک اولنور بو محلده بضم
الطاء مصدر معناسندر یعنی طهارت وپاکلکک اجری ایمانک نصف اجری قدر دردیمک اولور
بعضلر دخی دیمشلردرکه بورده طهور نفسی اخلاق ذمیمه‌دن پاک اتمکدر بو ایسه ایمانک شطریدر
پس بلکه الله تعالینک سوکلو قوللری ظاهری وباطنی طاهر اولن قوللریدر کما قال الله تعالی
ان الله یحب التوابین ویحب المتطهرین وطاهر اولمینک جناب حقه سوکلو وقبول اولمز کما
قال علیه الصلاة والسلام ان الله طهور لا یقبل الا طهورا پس سالکه حقه مقبول ظاهرن وباطنن

طاهر

طاهر قلمغه اولمز زیرا طهارتک ایکی قسمدر برقسمی بونلر لباسنی وبدننی نجاسات وکلفتدن
پاک ایلمکدر شرع کتابلرنده مسطور اولدغی اوزره وبرقسمی دخی اولدرکه روحنی
وقلبنی اخلاق ذمیمه‌دن وماسوادن پاک ایلمکدر نتکم امام قشیری بیوررلر للظواهر طهارة
وللسرائر طهارة طهارة الابدان بماء المطهر وطهارة القلوب بالندم والخجل ثم بماء
الحیاء والوجل حضرت دخی اوچنجی جلدده بو محله مناسب بیوررلر مثنوی این نجاست
ظاهر از آبی رود وین نجاست باطن افزون میشود جز بآب چشم نتوان شستن آن چون
نجاستها باطن شد عیان ای اخی قلب انسان نظرکاه خدادر جناب حقک نظری صورتنه و
افعالنه دکلدر بلکه قلبدر کما قال علیه الصلاة والسلام ان الله لا ینظر الی صورکم ولا الی
اعمالکم ولکن ینظر الی قلوبکم ونیاتکم پس کرکدرکه سالک اهل قلبنی ماسوادن وافکار شیطانیدن
وهواجس نفسانیدن وحب دنیاویدن پاک ایلیه تا مطهر ومجلای خدا اولمغه لایق اوله
نتکم امام قشیری بیوررلر القلب موضع نظر رب العالمین فیا عجبا ممن یهتم بوجهه الذی هو
منظر الخلق فیغسله من الاقذار والادناس ویزینه بما امکنه لئلا یطلع مخلوق علی عیب ولا
یهتم بقلبه الذی هو منظر رب العالمین حتی یطهره ویطیبه لنظر ربه فیه حضرت رب العالمین
حبیبنه خطاب ایدوب بیوررلرکه وثیابک فطهر قال البیضاوی ای نفسک من الاخلاق الذمیمة
والافعال الدنیئة او فطهر دثار النبوة عما یدنسه من الحقد والضجر بیضاوی بو آیتک
تفسیرنده درکه یا محمد نفسکی اخلاق ذمیمه‌دن وافعال ردیه‌دن تطهیر ایلیه ثیابدن مراد نفسکدر اوله
ویاخود نبوت دثاری اوله پس تقدیر کلام دیمک اولورکه یا محمد نبوت قفتاننی پاک ایلیه

مطلب قلب

آن کبیر ایلین کیدن و طرسه ده طهارو نجاست اکرچه بحسب الاستقرا ایکی نوعه منحصر در اما
درت مرتبه وارد ر دیمشلر کما قال القشیری وللطهارة اربع مراتب الاولی تطهیر الظاهر عن
الاحداث والاخباث والثانی تطهیر الجوارح عن الجرایم والآثام والثالث تطهیر النفوس القلب
عن الاخلاق المذمومة والاوصاف الممقوتة والرابع تطهیر السر عما سوى الله وهو طهارة
الانبیاء والاولیاء یعنی طهارتک درت مرتبه وار در اولا ظاهری حدث وخبثدن طاهر
قلمقدر ایکنجیسی اعضا وجوارحی کناهلردن پاک قلمقدر اوچنجیسی نفسی وقلبی مذموم او
خویلردن و مبغوض اولن صفتلردن پاک قلمقدر دردنجیسی سری ما سوا اللهدن پاک
قلمقدر که انبیا واولیانک طهارتی بودر تطهیر اخباث واحداث ظاهر ایدر وتطهیر نتیجه
جرایم وزلات طاعات وحسنات ایدر زیرا طاعات وحسنات تطهیر سیئات ایدر کما قال صدر الدین القنوی
رحمة الله علیه فی شرح الاحادیث النبوی الطاعات کلها تطهیرات فتارة بطریق المحو و
الاذهاب المشار الیه بقوله تعالی عز وجل ان الحسنات یذهبن السیئات وبقوله النبی صلی الله
علیه وسلم اتبع کل سیئة حسنة تمحها وتارة بطریق التبدیل المشار الیه بقوله تعالی اولئک
الذین یبدل الله سیئاتهم حسنات یعنی طاعاتک کلیسی تطهیراتدر کاه محو واذهاب طریقیله
که حقک بو قوله ایله اشارت اولنمشدر که حسنات سیئاتی اذهاب ایدر بیوردی ودخی حضرت نبینک
بو قولیله اشارت اولنمشدر که هر سیئه یه بر حسنه یی تابع قل که اول سیئه یی محو ایلر بیوردی
وکاه اولور که تبدیل قلمغله طهارت بولنور نتکم حقک بو قولیله اشارت اولنمشدر بونلر
اول قوم که کارلردر که بونلرک سیئاتنی حق تعالی حسناته تبدیل ایلر اما نفسی وقلبی اخلاق

ذمیمه دن

ذمیمه دن و درون عیوب ذنوبدن تطهیر اولنلر تخلقوا باخلاق الله فحواسنجه
کم خوینک یرینه بر خلق الهی کتورمکدر و کم خویلری خلق الهی ایله ازاله ایدنجه
بتورمکدر و ذنوب و عیوب مقابله سنده توبه واستغفار قلمقدر زیرا استغفار
و توبه ذنوبه تطهیردر کما قال علیه الصلوة والسلام ان العبد اذا اذنب ذنبا حصل
فی قلبه نکتة سوداء ان تاب واستغفر صقلت وانجلی قلبه وان لم یتب صار رانا وغلب
علی قلبه یعنی قچن بر قول کناهلردن بر کناه اشلسه انک قلبنده بر قره نکته حاصل اولور
اکر توبه استغفار ایلرسه اچلور پاک اولور و قلبی جلا بولور و اکر توبه ایلمز
پاس اولور و قلبه غالب اولوب بوزر بیوردیلر اما سری اغیار ماسوادن
تطهیر اولنسی علم توحیدر وموحد کندوی بالکلیه فانی قلمق وحقله باقی قلمقدر
بر کمسه که بقیه وجود اوله اکا طهارت حقیقی حاصل اولماشدر و مشاهده سیه و
وصلوات کماله رتبسنی بولمامشدر بیت تا تو خود را بکلی در نبازی حب دانم ترا
و نا غازیه ده کلمزی بو معنایه اشارتدر مادامکه بر عاشق وصادق ترنیه اشك
دیده و خون جکرله طاهر قلمیه انک غازی مفتی عشق اولنی ولیلرکه قولی اوزره
حقیقتده درست اولمز نتکم ملا حافظ در بیت طهارت ار نه بخون جکر کند عاشق
بقول مفتی عشقش درست نیست نماز و شول کمسه که چشمه عشق یجتدن ابدست المیه
وکلی اشیایی برده حکمنده قویوب انک اوزرینه چار ترک تکبیرنی قلمیه که اول چار
ترک دیدکمز ترک دنیا ترک عقبا ترک هستی و ترک ترکدر انک روحانی بکا قبلمه

حقیقتده انی اشوجا اولمز چشمهٔ عشقدن ابدست الوب واشیای هرده حکمنده
قویوب چار تکبیر ایدوب ترک ایدن عاشقلرک شانی بودر کیم نتکم انلا حافظ بیورر
بیت من ازان دم که وضو ساختم از چشمهٔ عشق • چار تکبیر زدم یکسره برهرچه که هستپس
طهارتک شرطی بو ذکر اولندیغیدر اکر طهارت سره قادر دکل ایسک طهارت اخلاقه
الهکتور که طهارت اخلاق طهارت سره مؤدی اولور و اکر طهارت اخلاقه ال
کتورمدک طهارت جوارحه سعی ایله ذنوبدن جوارحی تطهیر ایتمک طهارت اخلاقه
مفضی اولور و اکر طهارت جوارحه ایدمدک بارى طهارت ظاهره کوشش و مدد اوت
تا که طهارت ظاهر اعضایی ذنوبدن ظاهر قلور و باطنه قوت ویرب انور
ایله اعمال ظاهر باطنه تأثیر ایلدیکی کذلک انوار باطن ظاهری تنویر قلور طرفینک
بلدیری بینه مداخله سی واردر کما قال القشیری تنحدر من معارف القلب وانوار
اثار الی الجوارح فکذلک یرتفع من احوال الجوارح واعمالها اثار وانوار
الی القلب ولکل واحد من المعاصی والطاعات خواص واثار یتعدی من ظاهر
الانسان الی باطنه وبالعکس • قشیری دیمک قلبک انوار و معارفندن اثرلر نزول
ایدر جوارحه وکذلک جوارحک اعمال و احوالندن اثر و نورلر یرتفع اولور قلبه
معاصی و طاعاتدن هر برینک خواص و اثاری واردر که انسانک ظاهرندن
باطنه وباطنندن ظاهرنه تجاوز ایلر و حکم قلور بی بعض الحدیث یشرب اوب
المؤمن لاینجس حدیثنه حجت قلوب طهارت ظاهره لازم دکلدر طهارت باطن

اولدقده

اولدقده حکمه دینلرک قول خطادر زیرا الظاهر عنوان الباطن ظاهری طاهر
اولینک باطنی دخی مردار و نا پاک در زیرا اخی طهارت لغتده مطلق نظافتدر لکن
اما شرعده اعضاء مخصوصه نک غسلنه دینلور که اندن مراد ابدست المقدر یتی متوقت
لانمدر که دائما ابدستلو اوله زیرا الوضوء سلاح المؤمن فحوای بنجه ابدست مؤمنک
سلاحدر و سلاحی اولنی مؤمنه شیطان و نفس و هوا عدو ضرر کارکر اولمز و اکر
ابدست اوزره اکا موت کلسه شهید اولور زوال و اضطراب کلمهٔ تکلم بو قولک مصدق
انس حضرتلرندن روایت اولنان حدیث شریفدر که روایت ایدرلر که رسول حضرتی
صلی الله علیه وسلم مدینهٔ شریفه کلدکده بن کوچک ایدم فقال رسول الله صلی
الله علیه وسلم یا غلام ان استطعت ان لا تزال علی الطهارة فافعل فان من
اتاه الموت وهو علی الوضوء اعطی الشهادة • وحضرت عثمان رضی الله عنه بو حدیث
شریفی حضرتدن روایت بیورر لر قال النبی صلی الله علیه وسلم من توضأ فاحسن
الوضوء خرجت خطایاه من جسده • یعنی جسدندن خطایانک خروجی اتمسنه شرط
اسباغ وضوء اتمکدر وضوء کامل اولمسه وطهور لکه حاصل اولمسه صلوات دخی مقبول
اولمز کما قال علیه الصلوة والسلام لا تقبل صلوة بغیر طهور و بر حدیث شریفده دخی
بیورر لر که لا تقبل صلوة من احدث حتی یتوضاء یعنی ابدستی صینمک و ابدست
اولمینی کمسنک صلوتی مقبول اولمز حتی ابدست المینجه زیرا صلوة طهارة اوزره مبنیدر
وصلوتک شرطدر بس شرط بولینجق مشروط دخی بولنمز زیرا لا صلوة الا بالطهور دیو

پس مصلی اولی سالکه طهارت واجبدر و بو طهارتک ظاهره نک و اداسنک آدابی واردر مصلی اولنک وطریقه خدمت قلنک معلوملری اولدیغندن اوتوری تطویل کلامه باعث اولمسون ایچون بو قدرله اکتفا اولندی واسلام که بش شیء اوزرنه بنا قلنمشدر انک اوّلکینک ترجمه شروع قلندی باب ثالث

کلمهٔ توحیدک فضیلتنی واسرارینی واسم جلالهنک فضیلت واسرارینی واسم هونک فضیلت واسرارینی عیان وبیان ایدر عن عمر بن الخطاب رضی الله عنه انه قال سمعت النبی صلی الله علیه وسلم یقول بنی الاسلام علی خمس شهادة ان لا اله الا الله وان محمدا عبده ورسوله واقام الصلوة وایتاء الزکوة وصوم رمضان وحج البیت من استطاع الیه سبیلا یعنی عمر بن الخطاب حضرتی رضی الله عنه بو حدیث شریفی حضرت رسول صلی الله علیه وسلمدن روایت بیورریلر متفق علیه اولان احادیث شریفهدندر حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بیورریلر که اسلام بش شیء اوزرنه بنا قلندی اوّلی لا اله الا الله دیو شهادت ایتمکدر و محمد رسول الله دیو اقرار ایتمکدر ثانیسی صلوات خمسه اقامت ایتمکدر ثالث واجب اولنی زکوتی ادا ایتمکدر رابع رمضان آینی صایم اولمقدر خامس بیت الحرامی حج ایتمکدر اکر اول یوله کتمکه قادر ایسه پس بو بش شیء که هر بری ایچون بر باب وضع ایلدم تا اصول دین اسلام معلوم اوله اوّلا کلمهٔ شهادتک فضیلتنی واسرارینی تحقیق ایلدم تا طالب بو کلمهنک عظیم شاننه واقف اوله اوّلا بو کلمهنک فضیلتی حقنده حضرت رسول صلی الله علیه وسلم

جناب

معنا بحقدن حکایه قلوب بیوررلر قال الله تعالی عز وجل فی حدیث القدسی من قال لا اله الا الله دخل حصنی ومن دخل حصنی امن من عذابی بو کلمهنک حصنی اولمسی اولدر که بر کمسه لا اله الا الله دیسه جمله الههٔ باطلهٔ نفی ایدوب معبود بالحقی اثبات ایدر پس دایرهٔ توحیده داخل اولور که حصن خدادر و شرک کفردن نجات بولور که موجب نیراندر اکر معبود بالذاتی حقیقته اثبات ایلرسه وحق الیقین وحدت مطلقه مشاهده قلوب بو کلمه ایله علی وجه المشاهده نفی جمیع ماسوی ایدرسه شرک وکفر خفیدن رها بولور که مستلزم نار فرقتدر که نار جهنمدن اشددر معاذ ابن جبل رضی الله عنه مسلم بخاری اتفقا علیه ایله بو حدیث شریفی حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلمدن روایت ایلرکه بر کون بن بر کبه حضرت رسول الله ایله سوار اولوب کیدردم اول حضرت بکا دیدکه یا معاذ بن جبل فقلت لبیک یا رسول الله وسعدیک بر زمان ینه کیدوب دیدکه یا معاذ بن جبل فقلت لبیک یا رسول الله وسعدیک بو یله اوچ کره خطاب ایلدلر فقال علیه الصلوة والسلام هل تدری ما حق الله علی العباد قلت الله ورسوله اعلم قال ان حق الله علی العباد ان تعبدوه ولا تشرکوا به شیئا اندنصکره بر ساعت مقداری کیدوب دیدکه یا معاذ بن جبل هل تدری ما حق العباد علی الله اذا فعلوا ذلک قلت الله ورسوله اعلم لفظ حق واجب ولایق معناسنه استعمال اولنور تقدیر کلام یا معاذ بیلورمیسن که عباده واجب اولن ندر والله لایق ندر دیدیکه الله ورسوله اعلم دیدلرکه درنسی بیور

عباده واجب حقه عبادت ایلمیوب اکا بر شیئی شریک قوشمیه‌لردر و الله دخی
لائق اولنی اولوقتده که عباد بو فعلی ادا ایده‌لر ان لا یعذبهم عبادینه
عذاب قلممقدر پس حقی شرکدن تنزیه ایدن حقک حصن و حمایتنده اولور
انکیچون بو کلمهٔ شهادته کلمهٔ حمایت دیدیلر که توحید الهی خلقی شرکدن و عذاب
حقدن حمایه‌در کما قال صلی الله علیه وسلم الناس فی حمایة لا اله الا الله من
سخط الله ۰ و بو کلمهٔ شهادت توحید حقه بنیا قلدیغیچون ثمن جنت اولدی
کما قال علیه الصلوة والسلام ثمن الجنة لا اله الا الله ۰ پس ای قرداشی بو کلمهٔ
توحیدک فضائل و اسرارینه نهایت یوقدر و خواص و آثاری قتی چوقدر
اول سالک که بو کلمه‌یه مواظبت و مداومت قیله پرتو نور وحدت باطننه
لامع و طالع اولور و ظلمت مغایرت و کثرت اندن بالکلیه زایل اولور
بمرتبه‌یه ایرر که اللهدن غیری بر شیئی کورمز اولور پس لا اله الا الله دیمی
کن لا موجود الا الله دیر که توحید اخصّ خواص بودر بیت چون کنی زور د
خویش بیکه‌گاه ۰ گفتنی لا اله الا الله ۰ پرتو نور حق ظهور کند ۰ ظلمت هستی ازتو
دور کند ۰ با خدا در بلندی و پستی ۰ کس نیابد شریک و هستی ۰ پیش چشم شهود تو مطلق ۰
هیچ ناید بجز هویت حق ۰ بشنو کوش جانت از هرسو ۰ لا هو فی الوجود الا هو ۰
بهوا و هوس درو نرسید ۰ تا ز لا نکذری بهو نرسید ۰ جمیع انبیا علیهم السلام بو
افضل کلمه‌یی انکیچون ذاکر اولدیلر که توحید حقه مشعردر و بو کلمه‌نک سایر کلماتدن

افضل

افضل اولمسی وحدت الهییه مذکوردر انکیچون حضرت پیغامبر صلی الله علیه وسلم
بو کلمه‌یه افضل ما قلته بیوردی نتکم بو حدیث شریفده بیوردیلر افضل الدعاء
دعاء یوم عرفة و افضل ما قلته انا والنبیون من قبلی لا اله الا الله ۰ پس ای
سالک که بو افضل کلمه ایله حقی ذکر ایتمکه مشغول اوله‌سن زنکار ماسوی درونندن
پاک اولور آینهٔ قلب آیینه وش جلا بولور ذاکر و مذکور چشم شهودنده
عین واحد اولور و جمله کثرت وحدته مشاهده قلور ذکر دیدکمز بودر بو خصـ
زمانده ذاکرلری کبی شور و شغب اظهار ایدب حقیقت ذکردن غافل اولمق
دکلدر نتکم بو معنایه مناسب بیوردیلر مثنوی ذکر نه شور و شغب در بستن است
ذکر با مذکور خود پیوستن است ۰ هر که در مذکور کم شد ذاکر است ۰ غایب او
خویش و با حق حاضر است ۰ ذاکر ابتدای حالده مذکوردن کندویه محجوب
و کندودن اخی دور قیاس ایلر اما نور وحدت ظهور ایلیوب ظلمت بشریتی
اضاءه و اناره قلدقده کورر که ذاکر و ذکر و مذکور عینی بر نور ایمش کما قیل
لقد کنت دهرا قبل ان یکشف الغطا اخالک انی ذاکر لک شاکر فلما اضاء اللیل
اصبحت شاهدا بانک مذکور و ذکر و ذاکر ۰ ای اخی ماسوادن قلبی پاک ایتمک ذکری
حق قلمغله اولور و ذکر حق الله اسملرندن هر قنغی اسمی ذکر ایتسک قل ادع الله
او ادعوا الرحمن ایّاما تدعوا فله الاسماء الحسنی ۰ فحواسنجه اکا ذکر دینور و لکن
بو جمله اسمادن بعضی مشایخ افضل الذکر لا اله الا الله دیو بو کلمهٔ توحیده مشغول

ولوب حل تعلیل نده بونی تصنیف درونده ذکر اعظم قلمشلر و مریدلرنه الحق بونی تلقین
ایتمشلر که نفی و اثبات بندر اغیار زایل اولوب یار ظهوره کلیجک جمله اسما الله بو نور
دیمشلر و بعض کبار دخی طریقتلرینی اصول اسما اوزره وضع ایتمشلر و ترتیب اوزره
اسمارکی مذکور بولمشلر و بعض محققین و کاملین دخی الحق لفظ جلاله ایله
اکتفا ایدوب جناب حقه الله الله الله دیو ذکر ایتمشلر بو لفظ جلاله ایله
اکتفا قلنلر کبار چوقدر ولکن بو جملهدن مشهور شیخ اکبر حضرتلری قدس سره
و شیخ حضرتلرینک شیخی ابو العباس حضرتلری و شیخی ابو مدین حضرتلری
درلر نتکم فتوحاتده بیوررلر دخلت علی شیخنا ابی العباس وکان مشتغلاً
بذکر اسم الله لا یزید علیه شیئا فقلت یا سیدی لم تقول لا اله الا الله وهو افضل
الذکر قال یا ولدی الانفاس بید الله ما هی بیدی فاخاف ان یقبض الله روحی
عند ما اقول لا اوله الا فاقبض فی وحشة النفی ه و بر دخی بیوررلرکه سئلت شیخاً
آخر عن ذلک یعنی قلت لم تقول الله الله ولا تقول لا اله الا الله وهو
افضل الذکر فقال ما رأت عینی غیر الله ولا سمعت اذنی غیر الله ولم اجد فی
النفی الا کل شیء ما خلا الله باطل بیت غیرا و جمله سرایند و غودی دارنه بود اکس
ابطلبی اوست که قایم بخود است ه پس بو سلاطین اولیادن حضرت پیر سلطانمز
دخی بو اسم جلاله یی اختیار ایتمشلردر بو اسم شریفک سایر اسمایه نسبت اعظمیتی
واشرفیتی اولدیغی تحقیق اکثر اولیا و علمانک اتفاقی بونکله اوزرنه درکه بو اسم

کرتی

مطلب اسم اعظم

اسم شریف اسم اعظمدر زیرا اسم ذات مستجمع جمیع صفات در و دخی علم منزله
سنده در ابدی سایر اسما بوکه صفات اولور بو ابدی موصوفدر نتکم الله الاحد
الصمد دیرز الاحد الصمد الله دیمزز پس ذات صفاتدن اعظم و اشرفدر اکا
اسم اولن دخی سایر اسمایه که صفاتیدن اشرف و اعظمدر نتکم فخر رازی تفسیر کبیرنده
درکه اعلم ان الاسم الاعظم هو قولنا الله لانه یجری مجری اسم العلم فی حقه
سبحانه فاذا کان دالاً علی ذاته المخصوصة و ثبتا ان الاسم الدال علی الذات
اشرف الاسما و اعظمها ه تیسیر غایة الامانیده دخی درکه هذا الاسم اسم
اعظم عند المحققین و اما حجة الاسلام معتقد اقصاده بیوررلرکه بو اسم
جلاله جمیع اسما و صفاته جامع اولن ذاته دلالت ایلر که هر صفت و اسم بونک
دایره احاطه سندن خارج دکلدر اما سایر اسما صفتلردن بر صفتک معناسنه
دلالت ایدر پس بو اسم جلاله جامعیتی جهتندن اسم اعظم دینور و حقایق قرآنده
دخی بوکا موافق بیوررلرکه بو اسم اولن کمال سایر اسماء الهیهده یوقدر و کمال الله
مراد جمیع اسمانک بو اسمه رجوعی و هر اسمک معناسی بونده مندرج اولمسیدر بو
کمال واسطه سیله اسم اعظم دینسه لایقدر و حضرت نجم الدین کبری طوالع التنویرده
بیوررلرکه بو اسمک اسم اعظم اولمسنه شبهه یوقدر دلیل بودرکه هر کسک لساننده
مذکور و هر طایفه نک میاننده مشهوردر موحد و ملحد و موافق و منافق و
صالح و طالح و مؤمن و کافر جملهسی الله دیرلر نتکم کافرلره سؤال قلنسه من خلق

السموات والارض ليقولن الله ديرلر و مشركلر دخی بتلر حقنده هؤلاء شفعاؤنا عند الله ديو بت صنملرينه شفعا تسميه قلورلردی دينه طوتلدقلری بيوررلرکه بصيرتلرنه نظر

قلنسک جمله قران بواسمی تضمين ايدر مثلا فاتحه ده ديرينی که حمد الله ليجی نذراديله الله که رب العالمين در اول الله رحمن رحيمدرو مالک يوم الديندر ای الله هان

سکا عبادت ايلرم و سکا استعانت ايلرم که سنی سن معبودو مستعانی سن بره هدايت قيل صراط مستقيمه وقس على هذا ساير القرآن کی بو جمله الله اسمنک تفسيری اولمق بواولوره

افندره قابل اولورتا اخر قرانده کی و دخی محققين مشايخ بيوررلرکه بو اسم جلاله محقق اسم اعظمدر زيرا اساس توحيد بواسمک اوزرنه مبتنی در کافر ايمانه کلدکده وکلمه

شهادت کتوردکده بو اسمی ذکر اتمکله حقيقی کفردن اوچر ايمانه واصل اولور نيجه لا اله الا الله ديمکدر ايمانک علامتی اما الله محالنده اسماء حسنيدن برين ذکر ايدب

لا اله الا الرحمن ويا خود لا اله الا الرحيم ديسه ايمانه کلمز مع هذا بونلر دخی حقک اسمالريدر بو اسم شريفک اعظميتنه بر دليل دخی بودرکه خلقک عذابدن فلاحی بو اسمک

ذکرينه تعليق اولندی کما قال الله تعالى واذکروا الله لعلکم تفلحون و بر دليل دخی بودرکه حضرت حق جل وعلا جناب جنيبه جميع ماسوادن اعراض ايدب بتمامی الله اولن حضرت

حضرتخاته بو اسمی ذکر قلمقله ايله کما قال عز وجل قل الله ثم ذرهم مثنوی الله الله چه طرفه نامست اين ٭ ورد دل جز جانغامست اين ٭ هر که زين اسم بهره مند بود ٭ بهره او هبی پسند بود ٭ شرح اين نه نديو مردم برين ٭ اذ قل الله ثم ذرهم بر سن بس بودنزد

صاحب

صاحبينه حسبه الله کواه اين دعوی ٭ و بر دليل دخی بودرکه مادامکه بو اسم روی زمينده ذکر اولنه قيامت قوپمز کما قال النبی عليه الصلوة والسلام لا تقوم الساعة حتى

لا يقال في الارض الله الله ٭ يعنی قيامت قوپمز حتى يرپوزنده الله الله دنلمينجه کی بو اسم ذکر اولنديکجه دنيا اخر اولورپس ای اخی اکر بو اسم شريفک فضايلی واسرارنی وخواص

وانوارنی بيان ايتمک لازم کلسه نيجه بيک بو يله کتاب حمتمز بلکه اطباق ارض وسمايه اولنمز بيلورويله مختصرسی هما بو طريقده اولنی فقرايه الزم و واجب اولدر که هر نوره شب

اکر خانقاهده اکر بشلرهب بربره کلوب حق تعالى ايله بو اسم شريفی ذکر ايده لر و هر طالب دخی لازمدرکه بو طريقده بر معتمد عليه خليفهدن بو اسم شريفی استماع ايده و اولدخی

بو اسم شريفی اکا تلقين ايده تا انتهاسنه پاک ايدسه اقل ما يکون اوچ بيک کره سوره تا ذکر قلبنه وارنجه و ذکر قلبدن ذکر سره ايرنجه دک اندن صکره لسانله ذکر قلمنک

اولور زيرا کند و اول مرتبه عينه ذکر اولور و بو اسم شريفک اسم اعظم اولمسنه بر دليل دخی بودرکه ساير اسماک هر قنغی حرفنی کيدرسک معناسی متغير اولور وجه

قالور اما بو اسم شريفک هر قنغی حرفنی کيدرسک باقی قلان حرفده معنا درست قالور وحق مخصوص بر اسم اولور مثلا صدر الدين قنوی حضرتلری بيوردقلرنده اکر

بو اسم جلاله دن الفی حذف ايليسک لله قلور لله الامر من قبل ومن بعد نکته سی معتبر اولور واکر الفی ولامی اولی بی معا حذف ايليسک له قلور بو لفظ دخی جنابه حقه مخصوص

اولان لفظلردندر نتکم له ما في السموات وما في الارض وله الملک وانه له الحمد وله الملک

مطلب قول اصح اسم جلال

السماوات والارض کلمه‌لری حقیقتده هر شیئک مالکی اولور اندن غیریه ملک اثباتی
مجازیدر پس له دیمک اکرچه غیره دخی جائز اولور اما علی طریق المجاز واکر بو لام
تانیثی دخی حذف ایلسک هو قلور بو دخی هویت ذاتحقه دلالت ایدر بر اسمدر زیرا
درتنکم قل هو الله احد دیسک هو ذاتحقه اشارت ایدر بر ضمیردر ولفظ هوده
واو زایدر صکره دن عارض در تنکم تثنیه جمعک بو واوی ساقط اولمسی زاید اولمسنه
دلالت ایدر که تثنیه و جمعنده هما وهم دیرسن روح الارواح صاحبی دخی بو معنایه
مناسب دیرلر که تحقیقا الله تعالینک خاصتر بر اسمی هودر و بو لفظ هوده واو
زایدر اصلنده هادر واو نفسی کلمه دکلدر بلکه دم و نفسک قراری ایجوندر موجودتدین
الجندی شرح فصوصنده دیر که الله لفظنده اسم حق هدر که غیب هویتدن کنایه در
پس لام اختصاص و یا خود لام ملک زیاده اولندی که ملک انوکدر و انکا مختص در
دیمک اولور اندن صکره لام ملک او زره لام تعریف زیاده اولندی پس تفخیم که
علامت تعظیم در انکیچون فتحهٔ لامه اشباع ویرلوب الله دینلدی نتکیم جامی دخی بو که
مناسب بیوررلر بیت اسم حق اول ها بود لام تعریف بر اختصاص فزود چون
شد اشباع کرده فتحهٔ لام بالف شد مشابه او بتمام پس بو مقدمه‌دن معلوم اولدیکه
اسم حق هادر بویله اولیجق اکر ها دینلسه و اکر ضم ها ایله دینلسه و اکر اشباع
ضم ایله هو دینلسه معناسی الله دیمکدر پس هو لفظنک معناسی وجه الله دیمک
اولدیغیچون طریقمزده بو اسم هو دخی ذکر اولنان اسمدندر نتکیم هر روز و شب سماط
کی زنده

کنارنده بعد الطعام والدعا فقرا کلبانک بر ایدب هو دیلمه هو دیرلر و هر نزده
اولورسه بر قچی بر برده اولسه لر دعادن صکره بو اسمی ذکر ایدرلر و بورده بر
نکتهٔ لطیفه دخی وارد را ول نکته بودر که اوچ وجهله یعنی ها اسم حقدر بس ده
ها دیمزلر و هو دخی دیمزلر الا که هو دیرلر پس بوندن مقصود بودر که ها
اولنا الف هو هوم نسب و احکام کونیه منزله سنده و هوده اولن واو صکره دن
ذات او زره عارض و زایده اولن اضافت مشابه سنه در پس مشاهدهٔ ذات
بحته این کان الله ولم یکن معه شی الآن کما کان فحواسنجه او زره اسقاط اضافات
ونفی نسب و احکام ولوازم ولواحق و عارضات ایله بو مرتبه فانی فی الله اولنلرک
مشهدیدر اما محققده کامل اولنلر کثرتده وحدتی کورر لر اسقاط اضافات و نفی کثرتی
قلمزلر نتکیم شیخ صدر قنوی (سره) حسنی شرحنده جنید حضرتلوندن نقل ایدرلر
و بیورر لر که عطس رجل فی مجلس جنید فقال الحمد لله قال الجنید له کما قال الله
فی کلامه الحمد لله رب العالمین فقال الرجل من العالم حتی تذکر مع الله قال الآن فقل
یا اخی فان المحدث اذا قرن بالقدیم لم یبق له اثر الاول مقام الفانی فی الغایب عن رؤیة
الکثرة والثانی مقام المحقق الکامل الباقی ببقاء الحق پس بو اسرار معلوم اولدیسه
کرکدر که کلمهٔ توحید ظاهر و اسم جلاله و اسم هو طریقمزده ذکر اولنه کلمهٔ توحید هر
صلوة عقبنده ذکر اولنه اکر تنها سه پس درویش نفی و اثبات ایدب بوکا مشغول
اولورسه بنعو له و اسم جلاله هر روز و شب ذکر اولنه اکر بر درویش تنها سنه

طكن

بوكه مشغول اولورسه حق منازل ومراتب قطع ايدر واسم هو سماعنده تعبد
ذكر اولنه وهر برده دعادن صكره ذكرى وتلمق دخى مستحب واعلادر وتأثير
وتصرفه معتبردر نتكم شيخ صدر الدين بيوررلر ومن خواص تركيب كلمة هو وانا

جميعها الاصحاب العلوم الى وتحا تصرفات فى العوالم الجسمانية والروحانية
زيرا بو اسم هو دخى اسم اعظمدر نتكم فصول معتصلده حضرت عليدن روايت اولنوركه
اكثر اوقاتده بويله دعا ايدرلر ديكه يا هو يا من هو يا من لا اله الا هو يا من لا
يعلم اين هو الا هو پس اول حضرتدن سؤال ايلديلركه يا على بو دعايى نه حروف
ايدرسن سبب نه در بيورديلركه وهو الاسم الاعظم وحضرت پيرمز دخى اكثر اوقاتده
كاه اسم جلاليه وكاه اسم هويه مشغول اولورلردى نتكم بعض الغزلنده بيوررلر هو
زنم بر قدسيا عرش زدل هو هو زنم ودخى فقرايه دخى امر ايدوب بيوررلر بيت
اى عاشق اهل وفا از جان بكو الله هو اى صوفى اهل صفا از جان بكو الله هو
الحكم كلمهٔ توحيدك واكر اسم جلالهنك واكر بو اسمك حقايق ودقايقى تحرير اولنسه
لازم كلسه نيجه بو زبيك بويله كتاب تصنيف ايدى هما طالب حقه كركدر روز وشب
قياما وقعودا ومضطجعا بلكه هر حالده على اى حال كان ذكر دايم ايده تا ثبت عنده
حقه بولنور دل سرده لكن وافرده لكن قورتلق وفكر دائره سى حاضر ووا
اولنه نتكم حضرت بيوررلر مثنوى اين همه كفتيم با فكر كن فكر اكر جامد بود رو ذكر
كن ذكر كن تا فكر را بالا كند ذكر كفتن فكر را والا كند فكر آن باشد كه بكشايد

داه ان

راه آن باشد كه پيش آمد شهى سالكلك فكرى بيحد اولمق وبونك امثالى كم خويلى
ذكرى ترك اعدن حاصل اولور كما قال الله تعالى عز وجل ومن اعرض عن ذكرى
فان له معيشة ضنكا ونحشره يوم القيمة اعمى وبر كمسه شيطان ونفسك مسلط اولمسى
وغلبه قلمسى دخى عدم ذكردن اولور كما قال الله تعالى عز وجل ومن يعش عن
ذكر الرحمن نقيض له شيطانا فهو له قرين حق تعالى حضرتى اوج شيئ اكبر ايتديلر صفتلى
برى ذات شريفيدركه الله اكبر ديدى ايكنجيسى رضاى الٰهيدركه رضوان من الله
اكبر بيوردى اوچنجيسى ذكر الٰهدركه ان الصلوة تنهى عن الفحشاء والمنكر
ولذكر الله اكبر بيوردى پس ذكر حق قلمق نعمت عظمى دركه هر كمسه يه ميسر اولمز
بيت اذكروا الله كار هر اوباش نيست واشكروا الله پاى هر قلاش نيست والله
اعلم بالصواب واليه المرجع والمآب باب رابع صلوتك اسرار واداب بياننده
ايلدركه صلوتى قلميلركه خذ لاي حجتلى وكرين كاهلي عنا ايلى اعلم ايها
الاخ الاعز والاكرم صلوة فرض اولن عبادتلرك افضلدر بعد التوحيد
كما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم ما فرض الله على خلقه بعد التوحيد احب
اليه من الصلوة يعنى حق تعالى حضرتى بعد التوحيد خلقى اوزره صلوتدن محبوبتر
برشيئ فرض ايلمدى ولو كان شيئ احب اليه من الصلوة لتعبد ربه ملائكة فمنهم راكع
وساجد وقايم وقاعد اكر صلوتدن محبوبتر برشيئ اوليدى ملائكه حق انكله
عبادت قيلهلر ديدى پس ملائكهنك بعضيسى راكع وبعضيسى ساجد وبعضيسى قائم وبعضيسى

باب رابع

مسئله صلوتك بش وقتنه اولمسنك حكمتى خوبتعالى
حبيبنك صلى الله عليه وسلم نورندن جميع اشيادن مقدم
[illegible]

قاعدرو مصلی اولن بو جمله جامعدر پس افضل کل عبادت اولدغنه شک و شبهه
یوقدر و علامت ایمان اولدغنه دلایل و براهین چوقدر که انکله مؤمنک ایمانی
استدلال اولنور مثلا اکی صورتا بر کافر با جماعت و یا منفردا اغاز قلسه انک ایمانی
حکم اولنور واکر صورتا بر مؤمن جماعت و صلوتی ترک ایله متعمدا انک کفرینه حکم
قلنور که کسه کلمهٔ توحیدی کتورسن و سایر احکام شرعیه یه اقرار قلمقدن پس ای
اخی صلوة بر شمع التعیدرکه انکله تاریک اولن دللر منور اولور کما قال علیه الصلوة
والسلام صلوة الرجل نور فی قلبه فمن شاء منکم فلینور وکتابنده ابواب جنانک
که انکله مغلق اولنجنت قبولی اجلور کما قال علیه الصلوة والسلام الصلوة
مفتاح للجنة ودخی الصلوة عماد الدین فمن اقامها اقام الدین ومن هدمها
هدم الدین مخواسنجه دینوک ستو نیدرهر کم انی ترک ایدر دین اسلامی ترک
ایدر وهر کم انکا اقامت ایدر طریقنه والحته مؤمن و مسلما کید ربیت دین قرا
بنت ستون جز نمازه بهر قیامش چو ستون سرفرازه پس مؤمن سالکه انی نجه
ترک ایدر ونجه انکا اسا اسهم قلور که معراج مؤمنده اولمیه معتقدر و تنوبری ولدر
طالب اولان نه حالله انکا میل ایلمز که بر مصداق قرة عینی فی الصلوة قرة العین
اولمیه مقصد قدر صلوة اولدرکه ادنی مرتبه ان تعبد الله کانک تراه فان لم تکن
تراه فانه یراک مخواسنجه حقی کورر کبی و یا خود حق سنی کورر کبی نماز قلسن و اعلا
مرتبه حضرت علی رضی الله عنه بیوردغی کلام اوزره لم اعبد ربا لم اره بیورمشلر درکه
بلا تخییل

بلا تخییل ولا تشبیه و کیفیة و لا کمیة بر مرتبه ده دیدهٔ سر ایله مشاهده محبوب قلبن
ومناجاة و عرض حاجاتی و مخاطبات و مکالماتی علی وجه المعاینة والمشاهدة
ایده سن لا علی طریق الغیبة والغفلة زیرا جناب حق صلوتی عبد ایله کندو ناسنده
تقسیم ایلمشدر عبد حقه خطاب ایلر و حضرت حق دخی قولنه کلام و خطاب ایدر
سویلر عبدک کلام و خطابی ظاهردر اما حقک کلامی خفیدر هر کس انی فهم ایلمز
الا ارباب کمال صحیحنده وارد اولمشدر که ابو هریره حضرتلری روایت ایدرلر
جناب حقدن حدیث قدسیده بیورورلر که قسمت الصلوة بینی وبین عبدی نصفین
فنصفها لی ونصفها لعبدی یعنی بن صلوتی قسمت ایتدم بنمله قولوم ما بینده
نصفی بنم ایچون و نصفی قولوم ایچون فاذا قال العبد بسم الله الرحمن الرحیم
یقول الله ذکرنی عبدی واذا قال الحمد لله رب العالمین یقول الله حمدنی
عبدی واذا قال الرحمن الرحیم یقول الله اثنی علی عبدی واذا قال مالک
یوم الدین یقول الله مجدنی عبدی بوریه کلمجیدک جمیعا حق ایچون در واذا
قال العبد ایاک نعبد و ایاک نستعین یقول الله تعالی هذا بینی وبین عبدی ولعبدی
ما سأل یعنی نعبد حقه مخصوص اولندر و نستعین عبده عاید اولندر واذا قال العبد
اهدنا الصراط المستقیم صراط الذین انعمت علیهم غیر المغضوب علیهم ولا الضالین
یقول الله تعالی هذا لعبدی ولعبدی ما سأل یعنی بو کلمه فقره صافی عبدی ایچون
اسندکی مرادوار در پس المصلی یناجی ربه مخواسنجه نمازده و قتده بر تسلسل بویله

مناجات ایلمه‌دره واکا عرض حاجات ایلیوب مکالمه قلمه‌درپس کوکدرکه عبد سید حضورنده
خضوع وخشوع اوزره یمین وشماله التفات اتمیه وقلبی حقدن غیره کتمیه تاکم عتاب
حقه مستحق اولمیه حدیث صحیحده وارد اولمشدرکه ابو هریره حضرتی رضی الله عنه روایت
ایدرلر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم اذا قام العبد الی الصلوة فانه بین یدی
الرحمن فاذا التفت العبد قلبا او قالبا قال الرب له الی من تلتفت هو خیر لک منی
یا ابن ادم اقبل الی فانا خیر لک ممن تلتفت الیه معنای شریفی قچن بر قول صلوته قائم
اولسه اول رحمنک اوکنده درپس قچن یا قلبا ویا قالبا بر شیئه التفات ایلسه رب
العالمین اکا دیرکه نه‌کمسه‌یه التفات ایلرسن کم درسکا بندن خیرلی یا ادم اوغلی بکا توجه
ایله بنم سکا التفات ایلدککم شیدن خیرلوپس صلوة ایچره برشیئه نکران اولمق وعینی
وشماله التفات قلمق ویا صقالیله ویا خود برمقلریله اوینمق عدم خشوعدن
حاصل اولور کما قال النبی صلی الله علیه وسلم اذا رای رجلا یعبث بلحیته لو خشع
قلبه لخشعت جوارحه وعدم خشوع حضور قلب اولمامقدن حاصل اولور پس لا
صلوة الا بحضور القلب فحواسنجه حضور قلبله اولمین نماز صحیح نماز اولمز بلکه بیت
صربین دنبه هوا ایکنده یعنی عبادات خدا ایکنده بیتک معناسی اولور شیخ
حضرتلری فتوحاتده بیوررر بوریه مناسب بیت وکم من مصل ماله من صلوته سوی
رؤیة المحراب والکد والتعب وحضرت مولانانک مثنوی پچه بیر نوآواز بیغنا
سر منن چون مرغ بی تعظیم وساز بیورد قاری بلا خشوع ولا تعظیم اولان نمازدرکه

تعدیل

تعدیل ارکانا عبث یلکر بلا تعدیل ولا تعظیم مرغ کبی ابنجقه ولز نمازاعلا ایده حضرت نبی
صلی الله علیه وسلم بو شکل نماز قلنلره اشر ناس بیورمشدرنتکم بو حدیث شریفده
بیوررلر قال الا اخبرکم باشر الناس سرقة قالوا بلی یارسول الله قال الذی یسرق
من صلوته لا یتم رکوعها وسجودها معنای شریفی حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم
اصحابنه بیوردیلرکه اکاه اولک سزه خبر ویرهیمی ناسک سرقه یوننده زیاده شرلوسی
کمدر اصحاب کرام رضوان الله علیهم اجمعین دیدیلرکه کمدر یارسول الله بیوردیلر
کمسدرکه صلوتندن خرسزلق ایلر رکوعنی وسجودنی تمام ایلمز وتعدیل ارکان قلمز
بلا ذوق کسل ایله اوزره صلوة قلور وصلوتدن حظ الماز بو شکل کسللر وی فلاحی
کورمز ولذت صلاح بولمز پس دنیاده واخرتده فلاح بولنلر بر فحوای قد افلح المؤمنون
الذین هم فی صلوتهم خاشعون صلوتی خشوع وخضوع اوزره قلن مؤمنلردر عشق
ومحبت حقدن نصیب النلر والذین هم علی صلوتهم یحافظون منطوقنجه وقاتیله
صلوته مواظبت قلنلردرپس عاشق وصادقک شانی اولدرکه محبوبک خدمت و
طاعاتنه ومعشوقک مشاهده ومکالمه‌سنه هر وقتده منتظر ومهیا اوله بعد اداء الصلوة
والکلمات مع قاضی الحاجات صلوة اتیه ووقت معهوده منتظر وارزومند اوله که بو وقت
اخر دخی کله وعبادت محبوبه حاضر اولسم وانک امرینی ادا قلسم دیو مترقب اوله زیرا
عاشق حق اولنک تمنی وارزوسی بودرنتکم شیخ حضرتلری فتوحاتده بیوررلر المحب
ویشتهی انه لا یزال فی مشاهدة محبوبه علی الدوام ومناجاته فکیف اذا دعاه الحبیب الی ذلک

بقوله حي على الصلوة وقد قامت الصلوة فيا الضرورة تبادر وتسابق الا مادعا للتلذذ
بشهوده ومناجاته معناسي بودركه محب وعاشق عنى واشتهى ايلركه على الدوام مشاهده
محبوبدن ومناجاتدن زايل اولميه اولوقتده كه اول محبوب حبيب اول مشاهده ومناجات
صلوته كلمك ديمك قوليله دعوت قيله ومنتظر ومتوقع اولدقلري وقتك صلوتلري قريب اولدى
ديو نزده قلمه پس محبوبك دعوتنه بالضروري مبادره ومسابقه ايلرلر انك شهود ومناجاتيله
تلذذ اولمدن اوتوري پس بر عاشقك كه كارى ابدا صلوتده مشاهدهء محبوب قلمغه
انتظار اوله وكمال الحظ ولذتي صلوتده بوله اول عاشق دايم صلوتده اولور كما قال
رسول الله صلى الله عليه وسلم الانسان في صلوة ما دام ينتظر الصلوة معناي شريفي انسان
صلوتده در مادامكه صلوة اخره منتظر اوله ديمك اولور شيخ حضرتلري فتوحاتده والذين
هم على صلواتهم يحافظون آيتني تفسير ايدب بو محله مناسب بيورلركه اى يداومون عليها
ويؤدونها في اوقاتها فالمراد بالمحافظة والمداومة كلما جاء وقتها فعلوها وان كان
بين الصلوتين امور ومن هذا حصل الدوام للمصلين معناي شريفي ودخي شول كمسنلر كه
فلاح بولدلر كه انلر صلوتلري اوزره محافظة قلديلر يعني مداومت قلدلر واوقاتنده ادا
ادا قلدلر پس محافظه ومداومتدن مراد هربار كه صلوتك وقتي كلدي اني ادا قلمقدر اگرچه
بين الصلوتين بعض امور دخي واقع اولورسه بو جهتدندر مصلي اولنلره صلوتده دايمدر
ديمه سي نتكم حضرت مولانا بوكا مناسب بيورلر مثنوي پنج وقت آمد صلوة قايمون عاشقان
في صلوة دايمون معناسي قايم اولن عادت تا اسك صلوة بش وقت كلمشدر پس بش وقت غازى

ادا ايدب

ادا ايدب كندو كارلرينه مشغول اولورلر اما عاشقلر الحق صلوتده دايم اولمقلق واردر
يعني بش وقتدن ماعدا دخي صلوات نافله مداومت ايله لري واردر زيرا بش وقتده
مناجات وتكلمه قناعت اتمزلر بلكه هر وقتده مشاهده اتمك استرلر پس صلوته مداومت
ايدرلر شكلمزده بعض ملحد مشرب اولنلر بش وقت غازى بله ترك ايلى عيننده بو بيتي
حجت ايدب ترك ايدرلر خطا اولور ايتديكه عاشقان في صلوة دايمون يعني بز دايما مشاهدهء
حقه ايردك بو بش وقتده اولن مشاهده يه احتياجمز قلمدي ديمكله مراد ايلرلر اعني
باخصوص كه بيتك لفظندن صلوات ترك ايلمك معناسي من بعد مستفاد اولمز ودخي محلنده
بو بيت كثرت صلواته دلالت قلور واندن صكره بو تأويل اوزره جمله انبيا واولياي
تكذيب اتمش اولورلر وقرآن وحديثك معانيسني تخريب قلمش اولورلر فنعوذ بالله من
هذا الاعتقاد جناب حق بو صنفلو تارك صلوتي اولن كمسنلرك حقنده بيورركه فخلف
من بعدهم خلف اضاعوا الصلوة واتبعوا الشهوات فسوف يلقون غيا يعني صلحا
اولن انبيا واوليادن صكره بريارين قوم كلدي كه صلوتي اضاعه ايدلر وياحود وقتلرنده
قلميلر ونفسلرينك شهواتنه وهواسنه تابع اولدلر پس بو صنفلو كمسنلر عن قريب جهنم بحره
غيا قيوسنه القا اولنه لر وويل عذابه كرفتار قلنلر كما قال الله تعالى في حقهم فويل للمصلين
الذين هم عن صلوتهم ساهون اى غافلون غير مبالين بها پس اى قرداشم بلكه بر كمسنه عاشق
حق اولمز مادامكه حضرت پيغامبره متابعت قلميه كما قال تعالى قل ان كنتم تحبون الله فاتبعوني
يحببكم الله وبر سالكه حقك امرينه عصيان ايليكن محبت دعواسن قلسه كذاب ومدعيدر

حجت [illegible] ترك الصلوة

زیرا معیت بعترا ولمغلا حجت حق مانعة للجمع در نیجه ممکندر رهم بر محجوب سورم دیرین
وهم بیوردغنی طوتمیسن ذکرم بو محله مناسب مشایخ قتنی کوزل بیورمشلردر بیت تقصی الاله
وانت تظهر حبه . هذا وربه فی القیاس بدیع . ان کان حبک صادقا لاطعته . ان المحب
لمن یحب مطیع . بو ورطیه دوشنلرک اکثری کلمات مشایخک سرینه بلمدکلرندن وتاویل وتحقیقنه
قادر اولمدقلری ظاهرندن قلادقلرندن دوشر وبعضی دخی بو ورطیه دوشنلر مصاحب اولمقله
بوکیدابه کرفتار اولور بزالق اقدام اولن کلمات چوقدر اما بعضنی بو مختصره ایراد ایلدم
تا معلوم اوله که بزلقه اولن کلام نه کونه کلامدر و انلره سعتله تاویل ایدرلر بعضی جنید
حضرتلرینک بو کلامیله حجت ابراز ایلر ویا خود بونی درونندن راز عد ایدب بجرم اولنلره
سویلر اول کلام بودر التوحید اسقاط الاضافات بیوردقلری درپی بونلر تکلیفات
شرعیه دخی اضافاتدن عد ایلیوب درلرکه توحید حق اولدرکه بو تکلیفاتی کندوکدن اسقاط
ایده سن درلر اما بلمزلر که حضرت جنیدک بو کلامندن اسقاط تکلیفات شرعیه لازم کلمز
زیرا اضافاتدن مراد خلقه مضاف اولان افعالدر خیر وشردن هر نسنه پس حقیقی توحید اولکه
اولدرکه خلقدن صدور ایلین افعال واحوالک موجود وخالقنی حق بلسن والله
خلقکم وما تعملون فحواسنجه خلقه مضاف اولان اعمالک جمیعسنی خالق حقدر دیسن پس
توحید اولدرکه خلقدن اول اضافات اسقاط ایدب خالقنی حق بلسن ای اخی بو
کلام دخی چوق معنی کتمدر دینچه اسرار غامضه جامعدر و لکن نظام شرعیه خلل ورن
نامعلومدر وخاینلره حجت اولمشدر بو کتم اولندی ای اخی انبیا واولیانک هر بری مخزن

اسرار

اسرار وحدت ایکن اسرار ربوبیتی افشا اتمشلردر و عبودیت وبنده لکدن غیری سمته
کتمشلردر پس کیدرکه سالک هر نه قدر نور وحدته مستغرق اولسه حد عددن و
عبودیتدن طشره کتمیه تا حقک اسم مغنی وانکارلکی وحلنه بتمیه وبعضلر دخی الفقر لا
یحتاج الی الله وانا ذاتم الفقر فهو الله کلامندن کمراه اولمشلردر ودیلر بو تباه قلمشلردر
درلرکه فقیر که کمال فقر وفنایه ایره کندو قلمز وحقه محتاج اولمز وشول وقتده که
فقر وفنا تمام اوله پس غیریت برطرف اولور والله اولدر ودخی درلرکه چون فقر وفنا
نهایته ایره وسالک اولمدن اول اوله موتا حکمنده اولور و تکلیفات شرعیه دن
قورتلور واوامر ونهیدن نجات بولور وبوکونه بیثلو هر بری نفسه حجت قلور
بیت مرغ بجهد زندکان واعیاست . شرع براصحی کورستان کجاست . مرده از یک دوست فانی
از کن نده . صوفیا از صد جهت فانی شدند . ان کروهی که فقیر وبی سرنده . صد جهت زان
مرده کان فانی ترنده . پس کلام اولک جوابی بودر مشایخ دیمشلرکه بو کلام شطحیاتدن قلادر معول بر
دکلدرم منم ایدلم که شطحیات اولمش حقه محتاج اولمین فقیره کلمه لم وفقرنه زمانده تمام
اولورانی دیلوم حقه محتاج اولمین فقیر ولدرکه محضا فانی اوله وصرف نور حق
اوله حالا بدنی اتش کوسه ینمیه وصویه بتمیه وبیک بل مثلا ایکی یسه محتاج اولمیه
فرضا قتل ایلسلر المه قتلی بلمیه وانی هلاک قلسلر کاهم کلمیه جلال وجمال انک یانده
مساوی اوله عذابده اولمقله صفاده اولمغه فرق اتمیه زیرا حقه محتاج اولمینی
ناننک صفتیدر واهل قبوردن یوزدرجه زیاده فانی اولنک حسب حالی بویله

اولمقدر پس حركتكه دخی اكل و شربك لذتی بله وحظ نفسله بدننه پرورش قلمه بلكه
دخی شرب بنا عالمنده اولنه حالله كذی هوتادن عدا ایلی و بو زعمله نفس رخصت
ویركندن اسقاط تكلیف ایلی بو نا حكمت وارمق قیقتی مرادنه للكذر قنده فالدیكه
یوزدرجه انلردن ایلی ویكیدنی بو نا حكمت واصلا ولنلر كی حالله بودركه اكی جمیع عالم
انی پایمال ایلسلردی اول نعمه نطقه كلمیه ومضطرب اولمیه واكر چوبله اورسلی
كمال فناسندن انی طویعیه پس بو مرتبه اربابندن تكلیف ساقط اولمز وحضرت مولانانك
بو بیتلرنده اولنی شرع عنده مراد مثنویده اولنی محلنده محكمه وقاضی حضور یدرنتكم تبی
برصوفیه برطپنچه اوربا اول صوفی انی قاضیه الیكیدب بعضی كلام اما بینده قاضیا
الزام ایچی صوفیه دركه ای صوفی بو شرع ومحكمه احوالی اغنیا واهل دنیانككایدر بسی
اولدیكه
سن كه درویش وفانی اولسنی ومرده مقامنی بولسنی بو دعوا وطلبه نیلر سن پس اعلوم
بو شرعكه اغنیا ایچی اولمسندن عبادات وطاعاتك اهل فنادن اسقاطی لازم كلمز بلكه
مرتبهء عقلده اولدیقچه بركمسنه فرایض وواجباتك تركی ممكن اولمز وصحیحی فقیر وفانی اولن
كمسه اكی مرتبهء استغراقده وارسه وعقل واختیاراندن زائل اولسه جناب حقك اعضا
وجوارحنی شرع اوزره حفظ ایلر اندن خلاف شرع برفعل صادر اولمز دیعنی قنده قالدیكه
صلوته تركی ایده لر و بو حالكشاهدی تفسیرحقایقده مذكور و اكثر كتب اشایخده مسطور
دركه ابو الحسن نوریدن نقل اولنور قال فیه ان ابا الحسن النوری بقی فی وقله سبعة ایام
لم یاكل ولم یشرب ولم ینم یقول الله الله فاخبر الجنید بذلك فقال انظروا ام محفوظ

عليه

علیه اوقاته ام لا فقیل انه یصلی الفرایض فقال الحمد لله الذی لم یجعل علیه الشیطان سبیلا
ثم قال قوموا حتی تزوروه یعنی تفسیر حقایقده دركه تحقیقا ابو الحسن نوری قولنه
استغراقنده یدی كون و یدی كیجه یمدی و ایچدی و ایو مدی و باقی قلدی الله الله
دیدی حالده پس جنیده انك بو حالی خبر ولندی دیدیكه نظر ایلك انكا اوقاتی
محفوظ در یا خود دكلمیدر پس دیدیلركه فرایضی قلور پس جنید دیدیكه الحمد لله اول
اللهكه انكا اوزرینه شیطانه یول قلمدی اندن صكره دیدی قالقك بنا انی زیارت
ایده لوم پس بو معنا اولیا نك عند الاستغراق محفوظ اولمسندن دلالت ایدر
بو ذكر اولنان حضرتنجلی وحدت ظهور ایلنیع عابد و معبودك تعیننی و ساجد و
مسجودلك اعتباری وعاشقك ارادت اختیاری بالكلیه فانی اولدغنه كوره دركه
بو مرتبهء حق بو نلرك كندلكلرینی بالكلیه الور واد به مخالف كاردن جارحه لرنی حفظ
ایلر
قلور اما بوندن اصعب بر مرتبه دخی واركه نور وحدت مع احكام الكثرة تجلی
وتجلی لدك وجودنی و ارادتنی واختیارینی وجه محو ایلر و نی وجه محو ایلمز
كه بشریتنك دخی حكمی قلور و بو مرتبه سالكك نهایت التحیر اولور نتكم بو مرتبیه منا
امام قشیری شبلی حضرتلرندن نقل ایدرلر قام شبلی یوما الا الصلوة فلما شرع قال یا ویلاه
ان صلیت حجدت وان لم نصل كفرت فبقی زمانا طویلا ثم قضی صلوته یعنی بركون شبلی
نمازه قایم اولدی وقتا كم شروع ایلدی دیدیكه یا ویلاه اكر نمازی قلورسم
منكر وجاحد اولورم واكر قلمزسم كافر اولورم چوق زمان بو حیرتده طوردی

اندن صکره قضا ایلدی بو کلامک توضیحی بودر که اولنماز که شیخ شبلی عانه
حاضر اولدی دخی عالم کثرتک حکمی غالب ایکن بنی صلوته شروع ایلدکده
عالم وحدت منکشف اولوب کوردمکه مطیع و مطاع و عبد و رب هب برابر
اولمشدر بن اکر صلوته عابد و معبود مغایر دیو قلورسه بو خود ایلدکل
و بو تقدیرجه نور و وحدته منکر و جاحد اولورز و اکر معبود و عابدی مسجود
و ساجد عینی واحد اولمشدر دیو صلوتی ترک ایلرسه کافر اولورز بو مقامده
حیران قالورز و مرتبه شیخ حضرتلری دیباجه فتوحاتده بیوررلر العبد رب و
الرب عبد فیالیت شعری من المکلف ان قلت عبد فذاک میت او قلت رب انی یکلف
معناسی بیت عبد ربدر و رب عبدر بو تقدیرجه نولیدی بن بلیدم که مکلف
کمدر اکر بن دیرسک که مکلف عبدر پس اول عبد من حیث الحقیقه فانی و میتدر
و اکر بن دیرسک که مکلف ربدر رب نه حالله مکلف اولور ای اخی بو بیت چوق
سوز کتورر ولکن بکا اجمالا شرح ایلیم که قلیل کثیره دلالت ایلیه اهل الله درلر که
لا موجود الا الله فی الحقیقه من حیث الحقیقه الله درکه اسما و صفاتله متجلیدر و بو
عالم کثرت انک اسما و صفاتنک مظاهریدر پس عبد دخی بر مظهردر بو تقدیرجه عبدک
مرتبت وجودنده ظاهر اولان حقدر پس عبد کنده ظهور ایلین تجلی اعتباریله ربدر
و رب دخی بو وجهجودی القیددن ظهور ایلدکه جهتدن عبدر پس فی نوحکه
شهودی بو مرتبه ایرسه اکر نور وحدت غلبه قلورسه عبدی فانی و میت کوربجلده

رب

ربی شاهد قلورز و اکر عالم کثرتک حکمی غلبه قلورسه عبدی مکلف و عابد رب بولورز و
اکر وحدتله کثرتک احکامی معا وجود عبدده ظاهر اولورسه متحیر قلورز درکه
فیالیت شعری من المکلف ای اخی بورده سوز چوقدر ارباب کمالک بو احواله قیل
و قال مدینا اولمز و کلاملرینی فهم اتمکله عیانا کلامز بیری بر کسنه نابو مرتبه وار نجه
بولدیری بولمز و بو چاشنییی طوتمز و مجرد بو احواله و اسرار عرفان فایده قلمز
بلکه بو ذکر اولنان حالت وجدانیدر پس مرتبه بشریتده و دام عالم کثرتده
کرفتار اولنلر اهل عرفان بو جمله لرحه و آزاد اولنلر اهل وجدانک حالنه کندو حالی
نیجه قیاس ایدرلر و کمالات ایرنلرک کماله ایرمینک کارینی نیجه مساوی کوررم مثنوی
کار پاکانرا قیاس از خود مکیر کرچه ماند در نبشتن شیر و شیر تو قیاس از خویشی می کیری
ولیک دور دور افتاده تو بنکر نیک اکر بر طالب دخی نفس بشریته مبتلا ایکن مجرد بود
اولنان حالت و وحدت ذاته و عالم کثرته علم و عرفانی اولدغندن نفسی بو که د
بو جمله ظاهر اولنی و تصرف قلنی حقدر پس بن دخی سائر اولیا کبی برالت نسیس
بعضندن نقل اولنور که حین استغراقده صلواته اقامت اتمامشلر و سمت و
و طاعت جانب کیتمه مشلر پس سن دخی بو مرتبه که استغراقدر و وحدت غیری کورمز
و حقدن غیری بلمزسن بو شکل خاطره مکر الهی و اغوای شیطانیدر نعوذ بالله
اهل الله هیچ بر بیر امر شرعه مخالف خاطره ایتمزلر و شرع شریفه مخالف
اولن سمت کیتمزلر فرضا بو نلرک خاطرنه و قلبنه بویله بر افکار نا مشروع

انی مکر الهی و خواطر شیطانی بلورلر و جناب حقدن استعاذه ایدرلر
و اعوذ بک منک یا رب درلر یعنی مرتبهٔ بشریتده اولنی بالکلیه نور حق
ایله اولنلر نیجه نفسنی قیاسی ایلر انکچون حضرت مولانا طالب کند و حالنی
قیاس ایلمیوب دیو ابیات شریفه ایله تاکید بیورر لر مثنوی ای بری کرده
پیاده با سوار سر نخواهی برد اکنون پای دار گفت پیغمبر که ای طالب جری هین
مکن با هیچ مطلوبی مری کاملی کر خاک گیرد زر شود ناقص از زر برد خاکستر شود
جهل اید بی او دانش شود جهل شد علمی که در ناقص رود هر چه گیرد علتی علت
شود کفر گیرد کاملی ملت شود و شیخ حضرتلری بیورر که بیت سوف تری اذا انجلی
الغبار هل فرس تحتک ام حمار پس ای قرداش سوزه جو قدر و مباحثه نهایت
بو قدر در عاشق حق اولن بر وقتی ترک ایتمکی کرک جماعتله او قات خمسه ادا
قلمقی کرک زیرا جماعت سنت مؤکده در شول اکر بر قوم جمله ترک ایلسلر انلرک
الت حربله اوزرنه واروب مقاتله اتمک واجب اولور اکی بالکلیه بر کیمسه ترک
ایلسه دنیاده تعزیره مستحق اولور و اخرتده نار جهنمه کیرر کما قال صلی الله
علیه وسلم اتبعوا السواد الاعظم فان الجماعة رحمة و ید الله علی الجماعة فمن
شذ شذ فی النار معناسی شریف دیمکدر اولور که انک اعتقادده و انک اداء فرضده
اهل سنت و جماعته تابع اولمک زیرا که جماعت رحمتدر و حقک نصرتی و نعمتی جماعت
اوزره در شول من که جماعته او یومیه انلردن خارج اوله جیتر الله سبحانه

دتعالی

و تعالی سالکلری تارک الصلوة و الجماعت اولمقدن و محفوظ ایلسون بالعلم
والنون و ما یسطرون باب خامس زکوتک انواعنی و انفاق و سخانک احنا
بیانی ایلر و بخل و شحک فضاحتنی بیان قلور یا ایها الاخ الاعز و الاکرم بلکل
که مؤمنه واجب اولنلرک بری دخی زکوتدر اولوقتده واجب اولور که نصابه
مالک اوله و انک اوزرنه حولان حولی قله وجوبنه دلیل بو آیت کریمه در
کما قال الله تعالی عز و جل و اقیموا الصلوة و اتوا الزکوة و اقرضوا الله
قرضا حسنا زکوة صدقهٔ مفروضه درلر و قرض صدقهٔ تطوع اطلاق
ایدرلر پس صدقهٔ مفروضه یه امر واردر اولدیغی کبی صدقهٔ تطوعه دخی امر
وارد اولوب صدقهٔ مفروضه اوزرنه عطف اولندی پس بر کمسنه انک حل تعیینده
اولسه و انک غیری حل بقده اولسه حوایج اصلیه سندن زیاده مالی نصابه یتسه
انک زکوتنی علی وجه المشروع مالندن اخراج ایدب صالح اولن فقرایه اعطا ایلمک
واجب اولور انکی سؤال اولنورسه که بزم طریقمز طریق فقردر و اکثرینک نصابی
یوقدر پس فقرانک دخی زکوة اولورمی بلی دیرز که نعمت هر شیئک زکوتی واردر
دیمشلر و مشایخ سلف بو سوزی خوب ادا قلمشلر دیمشلر که زکوة الاغنیاء انفاق
اموالهم الی الفقراء و زکوة الفقراء ان یخرجوا من قلوبهم الاعتماد علی الاغنیاء
زکوة العاشقین ان یبذلوا ارواحهم فی المحبة للموت و زکوة العارفین ان
ینفقوا من احوالهم الی اهل الاولاء مثنوی ان درم دادن سخی را لایق است

داده خود سخای عاشق است ٭ انچه حق دادت برای حق بده ٭ خویش را درباز جان
تا یابی فره ٭ بعضی تفاسیرده جلد ثانی جواهر التفسیرده بویله نقل ایلمشدر که زکوة اغنیا
فقرایه انفاق واحساندر و زکوة دولت معاونت ضعیفاندر زکوة اولاد
احسان ایتماندر و زکوة خانه رعایة مهماندر زکوة صلحت اجتناب عن العصیان
و زکوة دین مخالفت شیطاندر و زکوة علم تعلیم طالبان و متعلماندر پس علمک دخی
زکوة اولدیغی حضرت نبی زکنزه تشبیه ایلدی و بیوردیکه ان علما لا یقال
ککنز لا ینفق منه یعنی تحقیقا شول علم که دینلمیه و سویلنمیه اول خزینه کبیدر
که انک زکوتی ویرلمز و انفاق اولنمز زکوتی امساک ایلینه کمسه یه عذاب اولنور
علمی دخی طالبنه انفاق ایلمینی یوم قیامتده ایله عذاب اولنه کما قال رسول
الله صلی الله علیه وسلم من سئل عن علم علمه ثم کتمه الجم یوم القیمة بلجام
من النار ٭ یعنی بر کمسه علمی بلسه و اول علمدن سؤال اولنسه اندن نفکره طالب
و مستحقندن کتم قلسه یوم قیامتده اتشدن اغزینه لجام اوریله بو تهدید
اهلندن و مستحقندن کتم ایلدکنه کوره در و الا نااهلندن علمی کتم ایلمک فا جدر
نتکم شیخ حضرتلری فتوحاتده بیوررلر قال علیه الصلوة والسلام لا تعطوا
الحکمة الی غیر اهلها فتظلموها ولا تمنعوا الحکمة عن اهلها فتظلموهم
فانها فی الحکمة عینی زکوتها ولها اهلا کما للزکوة اهل فاذا اعطیت الحکمة
الی غیر اهلها ضاعت کما ضاع المال بعد اخراجه ان لم تصل الی مستحقه ٭ یعنی
نبی

نبی علیه الصلوة والسلام بیوردیکه حکمتی اهل اولمیانه اعطا ایلمک اکی
اعطا ایلوسکز اول حکمته ظلم ایلورسز و اهلندن دخی منع ایلمک اکی منع ایلو سکز
اول حکمته ظلم ایلرسز شیخ حضرتلری دخی درکه حکمتی انفاق ایتمکه عینا انک
زکوتی دیمیدر اول حکمتک اهلی اولمین کمسلره اعطا اولنسه ضایع اولور
نتکم مال بعد الاخراج من اهلی مستحقینه و اهلنه حاصل اولمسه ضایع اولدیغی
کبی مثنوی بدکهررا علم و فن آموختن ٭ دادن تیغی بدست راه زن ٭ تیغ دادن
در کف زنکی مست ٭ به که آید علم ناکس را بدست ٭ پس مالک اهلنه اعطا
اولنمسی لازم و واجب اولدیغی علمک اهلنه اعطا اولنمسی بطریق الاولی
زیرا علم و معرفت مال دنیادن هزار بار اولیدر و باذل علم باذل درهم
و دینار دن اجود و اسخی در ٭ مرتبه یوندن دخی افضل و اعلادر مثنوی
پیش باهمت بود اسرار جان ٭ از خسان محفوظ تر از لعل و کان ٭ زر بها دجان نثار
پیش ابلهان ٭ زر نثار جان بود پیش شهان ٭ کما قال الحکیم الترمیذی الجود
ایتام بذل العلم فان متاع الدنیا عرض زائل ینقصه الانفاق والعلم
عکسه فانه دائم باق ٭ یعنی جود تام بذل علمدر زیرا متاع دنیا عرض
زائلدر که انفاق ایله ناقص اولور حال بوکه علم بونک عکسیدرکه اولدائم
و باقیدر و انفاق ایله زیاده اولور امام راغب و بیضاوی بو ایت شریفک
معناسی بوکونه تفسیر ایتمشلر قال الله تعالی عز وجل ومما رزقناهم ینفقون

مطلب انفاق و بذل

ای وهما حصحصنا هم به من انوار المعرفة بفضيلتهٖ جنابِ حق انتقيلرى مدح
ويدب بيورر لكه انقيلى او لكسلر دركه غيبه ايمان ايدرلر و صلوة اقامت ايدرلر
ودخى بزم انلره تخصيص ايلدكمز انوار معرفتدن طالبلره انفاق وافاضه ايدرلر
پس سالكه لازم دركه كنديه زياده محبوب اولان اگر علمدر و يا مالدر و يا
بدندر هر نيسه محبوبى يولنده بذل ايليه تا انك وصلته و قربته نايل و فايز
اوله كما قال الله تعالى عز وجل لن تنالوا البر حتى تنفقوا مما تحبون بر دنيا
عند العابدين جنت وجنتدر اما عند العاشقين وصلت و قربتدر پس
وصاله و قربت حقه بر كمسه نايل اولمز حتى كنديه احب شيء انفاق ايميه بيت اگر
بهشت دهى بهشت ستانى زرافشانى عوض كوهر ستانى چو خواهى ميوه بهشت ستانى
نهال نفس بايدكشانيدن بو يولده نان بذل ايدن خوان بولور و جان بذل ايدن
واصل جانان اولور انكچون حضرت مثنوى نان دهى كى بجر حق نانت دهد جان
دهى كى بجر جان اوجانت دهد بيورلى و انكچون شاهد جانانه بذل جانه منوط
اولمشدركه عاشقه جانى جميع اشيادن احب در پس ومال جانانه دخى جميع اشيادن
اعز و اكرم در پس غايتله اعز و اكرم اولان شيئك قيمت و بهاسى اعز و احب
اولان شيدر اگر بذل ايدرسك هزار جانندن اعز و محبوب واصل اولورسن بيت
تا نكذدهى بوصل جانان نرسى تا در دنيا شدن بدر لقا نرسى از ظلمت نفس
تا نيابى برون حقا كه بر چشمه حيوان نرسى اى اخى بالكل كه بيخا وجودك اعلا

اكيم

احلاسز تسبيح ظلمانى نفسانيه دنيا و مشتهيات جسمانيه دن خلاص اولمقدر و لذات
حيوانيه يى و حظوظ شهوانيه يى ترك قلمقدر نتكيم حضرت بيورر لى مثنوى ترك
لذتها و شهوتها سخاوت هر كه در شهوت فرو شد بر نخاست پس اكر نان
و اكر خوان و اكر علم و اكر عرفان و اكر تن و اكر جان هر نه ايسه بو يولده امساك
و بمت بخل كيدن كمز طريقت و بعد عن الحقيقتدر بيت چه ادا چه بهشتى چه دوزخى
بعد هب همكز طريقت امساك قال رسول الله صلى الله عليه وسلم البخيل بعيد من الله
بعيد من الجنة قريب من النار و پس النبى ما ملك محو اسخى جوانمرد اولدركه قادر
اولا چنين دريغ اتميا انكچون نان زنفير كه خوان زاير دعيلر حضرت بايزيد بسطامى
بيورر لكه بلخ ديارندن بر يكت بكا غلبه قلدغ كيم شايخى بر كمسه غلبه قلمدى قدم
علينا حاجا فقال يا بايزيد ما حد الزهد عندكم قلت اذا وجدنا اكلنا و اذا
فقدنا صبرنا فقال هكذا عندنا كلاب بلخ فقلت فما حد الزهد عندكم قال
اذا وجدنا اثرنا و اذا فقدنا شكرنا بايزيد حضرتلرى بيورديلر كه بلخ دن
بر يكت حاجى اولدغ حالده بره كلدى و ديديكه اى بايزيد زهدك
حدى ندر سزك فكرزده ديديمكه بولورسق يرز بولمزسق صبر ايدرز پس
ديديكه بزم بلخك كلابى دخى بو يله در پس ديديمكه يا سزك قاتكزده زهدك
حدى ندر ديديكه هيچ بولماسق شكر ايدرز و بولسق ايثار و بذل ايدرز
بو محله مناسب بر كون حضرت رسول صلى الله عليه وسلمك مسجدى قپوسنه بر فقير

مطابع شريفت النبى بانهى ينيف
نقل وسابت بور بلاده مدينه شريف
فى ذكر السخاء و البخل

قال ابن عباس رضى الله تعالى عنه
قال قال رسول الله صلى الله عليه وسلم
ليلة اسرى بى الى السماء ان زينت
الى مقام بريب المقدس وعرضت
على النار فرأيت فى وسط النار تابوتا
وفى التابوت فراشا مفروشا عليها شاب
نائم عن يمينه ملكان وعن شماله ملكان
بايديهما مراوح يروحونه بها فقلت
يا اخى جبرئيل من هذا الشاب النائم
فى وسط النار قال يا محمد هذا رجل
نصرانى سخى فى الدنيا و الله تعالى
لا يخلف وعده ان لا يدخل كافر
جنة لكن لسخاوته ادخله الله تعالى
عز وجل فى هذا التابوت فلا يقربه
حر النار ولا بردها فاذا ادخل
اهل الجنة الجنة ادخله الاعراف

سطا ضعيف

کلدی حضرت علیه الصلوة والسلام خانهٔ سعادتلرینی تخصیص ایدردی بر شیئه
بولمدی اصحابه توجه ایدوب بیوردیلر که بو کیجه کیم قنوق الور اصحابدن
سکوت ایلدیلر انصاردن بر کشی کلدی انی الدی وانلره کتوردی حکمت الله که
انلرک دخی قوتی یوغیمش مگر بر کوچک اوغلانجغی بر مقدار قوت الو قیشلر
ایمش پس خاتوننه دیدیکه طعام کتورکده چراغ سوندیرلوم ویرهم سنه
اوله لوم ولکن بیله لوم تا مهمانمزک قرنی طویه پس طعامی کتوردی چراغ بر بهانه ایله
سوندیردیلر واغزلرینی چینکیجی اولدیلر اندن بر لقمه المدیلر وال قوتی جله سنی
بیوب یاتدیلر وعلی الصباح بونلر حضرت پیغمبرک حضور سعادتلرینه کلدیلر که حضرت
صلی الله علیه وسلم تبسم کنان بو ایت شریفی تلاوت بیوردیلر انلرک شاننده نازل اولدی
اول ایت کریمه بودر قال الله تعالی ویؤثرون علی انفسهم ولو کان بهم خصاصة و من
یوق شح نفسه فاولئک هم المفلحون معنای شریفی بونلر ایثار ایدرلردی نفسلری او زره
بذل اتمکی جود او کرمنا اکر بونلر فقر احتیاجلری دخی اولدیسه وشول کمسنلر کیم
ومنع ایدرلر شحلرندن بخللرندن درحق رضای حقه فایز اولوب مفلح اولنلر جناب
حق کلام مجیدنده نفوس انسانیه یی دخی اموال منزلهسنده تنزیل بیورمشلردر
تکم اموالی صدقهٔ مفروضه تزکیه قلن فلاح بولدیغی کبی نفسنی دخی شح وحرص وازدن
وسایر اخلاق سیئهدن تزکیه قلن فلاح بولورکما قال الله تعالی قد افلح من زکیها ای
طهرها عن دَرَن الاخلاق السیئة ونماها بالعلم والاعمال الحسنة یعنی نفسنی اخلاق
جکدن

باب سادس

جکدن تطهیر ایلیوب واعمال سیئه وعلمله تنمیه وتزکیه قلن فلاح بولدی وقد خاب
من دسیها وانک اخلاق ذمیمه سنی اخفا وابطال ایلین حاب خایب اولدی پس صفات
ذمیمه نک اقبحی شح وبخل وحرص وحسددر کوکدرکه سالک نفسنی بونلردن تطهیر ایده باب
سادس صومک انواعن وجوهک فضائلنی بیان ایلر ودخی طعام یمه نک اداب وارکاننی
بیان قلور قال الله تعالی عز وجل یا ایها الذین امنوا کتب علیکم الصیام کما کتب علی الذین
من قبلکم لعلکم تتقون صیام صام یصوم دن مصدردر قیام وزننده لغتده امساکدر لسان
شریعتده اکل وشرب وجماع ترک ایلمکه درلر نیتله طلوع فجردن غروب شمسه دکن فتحا لکه
تلیخ حضرتلری بیورر لرکه صوم لغتده رفعت معناسنه دخی کلور تکم صام النهار دیرلر
ارتفع النهار معناسنه ویرلر پس صوم انکچون صوم دیدیلرکه صومک سایر عباداتدن
درجه سی ارفعدر و بو صومک ارتفاع شاننه دلیل بودر که حضرت رسول صلی الله علیه وسلم
اندن مثلیتی رفع ونفی قلدی تکم نسائی ابو امامه حضرتلرندن بو حدیث شریفی روایت ایلر
اتیت الی رسول الله صلی الله علیه وسلم فقلت یا رسول الله امرنی بامر اخذه عنک
فقال علیه الصلوة والسلام علیک بالصوم فانه لا مثل له یعنی ابو امامه رضی الله عنه
درکه بن رسول حضرتلرینه کلدم ودیدم که یا رسول الله بکا بر امر بیورکه بن انی
سندن اخذ ایدم پس حضرت بیوردیلر صوم سکا اوزرکه اول شوزیراکه انک مثلی یوقدر
وصومک مثلی اولماسی انکچوندرکه صایم صمدیتله وصفیله متصف اولور وصومده
صمدیت سری بولنور وبواجلدن جناب حق لاکندویه اضافت ایدب الصوم لی وانا اجزی

بیوردی

کانه دیمک اولور که الصمد ثبتله و من اتصف بها فجزاؤها انا کما قال ابو طالب المکی
اذا کانت العبادة صفة من صفات الله فجزاؤها هو الله جزاسی کندو نفسنه اشارت
ایلمده اصل نکته بودر یعنی هذا سائر عبادات که جزاسنی دخی ویرن حقدر ولکن صومک
جزاسی سائر عباداتک جزاسندن اعظمدر زیرا کریم بالذات جزاسنه بنفسه کندوسی
ایلمه قیاسی ایلمکه اول جزانک عظم شانی نجه اولدیغنی ای قرداشی باطنی نفس و
هوا ایله مبتلا اولان کمسنک قامتنه خلعت بشارت الصوم لی راست کلمز و جمال معنوی
انا اجزی به هر تن پرسته یوز کوسترمز بیت باطنت از نفس و هوا و مبتلاه کی رسد
لذة الصوم لی هرچه بدان شرع بشارت داده است ازهمه بجز انا اجزی به است پس
معنای ایت کریمه بودر که ای الله ایمان کتورنلر سزکا اوزره یعنی صوم رمضان
فرض اولندی نتکیم سزدن اقل اولان انبیا و جمیع امم تا آدم الانبیا نقدر ملل
کلدیسه جملسنه صوم فرض اولندی تا که سز اکل و شرب و جماعدن و سائر مفطراتدن
اتقا ایلیه سز ای اخی صومک فضائلی و خصائصی و خصالی اول قدر چوقدر که بو حقیر
لازم کلمه اسرارینی بو قدر ایله بیان فضیلتنی بیان ایدلم تا طالب حق انک عظم شاننه
واقف اوله جمله دن بری جناب حق حدیث قدسیده بیوررکه خلوف فم الصائم اطیب
عندی من المسک یعنی هر صائمک اغزی رایحه سی بنم قتمده مسک ازفردن اطیبدر یعنی
کندکده سالک بو رایحه حصولی ایچون اکر ایا ... صائم اوله بیت ساز چو نافه
شکم خوش خشکه بو کدمت از نفت بوی مشک نکهت روزه زلب روزه دار بود

شکر

شکرتناره اهل تحقیق قتنده بو رایحه دن مراد مشام ظاهر ایله احساس اولنان رایحه دکل
طاعت دکلدر بلکه مشام باطنله ادراک اولنان رایحه طاعتدر و نذر و صائمک بر
فضیلتی دخی بودر که نوم الصیام عبادة یعنی صائمک نومی عبادت وصمته تسبیح یعنی صائمک سکوتی
تسبیح و طاعتدر یعنی و حضرت مولانا فضائل روزه ده چوق قصاید و غزلیات و مثنویات
بیورمشلردر جمله قصایددن بری دخی بودر که بیورر قصیده بر بند دهان از نان کامد
شکر روزه دیدی هنر خوردن بنکر هنر روزه کی روزه ضرر دارد صد کونه هنر دارد سودای
دکی دارد نجوای سر روزه شیطان همه تدبیرش و ان حیله و تزویرش بشکست همه تیرش پیشش خسود
پس روزه سپر عربیه جنة درلر الصوم جنة حدیث شریفنک مفهومنجه صائم رماح تشنه کدر
و سهام ابلیس پر تلبیسدن انکله حفظ ایدر و نار جهنمه دخی سپر و پرده قلور طریق جنته
قرع باب ملکوت استین سالک جوع و عطش ایله ملکوت قپوسنی قاقر کما قال علیه
الصلوة والسلام ادیموا قرع باب الملکوت بالجوع والعطش و سد طرق شیطانی
قلمق استین طالب جوع و عطشله انلرک مذاهب و مجاری سنی تنک ایلسون کما
قال النبی صلی الله علیه وسلم الشیطان یجری من ابن ادم فضیقوا مجاه بالجوع و
العطش بیت مصطفی کفت ایرود شیطانه همچو خون در مجاری انسان باید
اندرکی بنکر زده چنک تا شود بر وی ان مجاری تنک حضرت لقمان اکثریا اوغلنه نصیحت
ایدب دیرایدیکه یا بنی البطنة تمیت الفطنة واذا ملئت المعدة نامت الفکرة و
خرست الحکمة و قعدت الاعضاء عن العبادة یعنی لقمان دیرد که ای اوغلجغم

اخلاق رذیلکلی اولدرر و معده طولدقده فکر اویور و حکمت محو و سی اولور و اعضا
عبادتدن اتمکدن اوتورر کوو قالور پس بر کمسه که پرخوار اوله اول کمسه ظلمات طبیعتدن
قورتلمز و چراغ عقلی نور رشد و هو قبلنه نور اولمز و آینهٔ قلبی زنکار غفلت و کدرتدن
صیقل و صفا بولمز بیت چراغ دل ز سیری تیره کرده • دماغ جان ز خوردن خیره کرده •
بنور صوم کن دلرا منور • که از صیقل شود آینه روشن • اهل تحقیق صومک اوج مرتبه
واردر بری عوامک صومی بری خواصک صومی اوچنجسی اخص خواصک صومیدر عوامک
صومی قرنینی اکل و شربدن و فرجینی جماعدن امساکدر و خواصک صومی دست و پا و سمع
و بصرینی محرماتدن پاک قلمقدر و جمله اعضا و جوارحینی اکا مسد منهیاتدن امساک
قلمقدر مثنوی هر عضورا بدانکه بتحقیق روزه ایست • تا روزهٔ تو روزه بود نزد کردکار
و اخص خواصک صومی قل الله ثم ذرهم فحواسنجه جمیع ما سوادن پرهیز قلمق و جمله
هوا و هوسندن فارغ اولمق و لذت محبة الهی بولمقدر بیت روزهٔ خاصانه همینی است و بس
بلکه بدیده بود از هر هوس • هر که نباید که بجوید بجوی • هر چه نشاید بکوی مکوی •
چشم مکن باز بنادیدنی • کوش بپرداز ز نشیدنی • دست میالای بشغل دغل • پای منه سای
بره امل • علم عمل را ز ریا پاک کن • بلکه دل از غیر خدا پاک کن • اکل و شربدن صایم اولن عوام
صباحدن اخشامدک ریاضت چکوب وقت شامده افطار ایدب راحت بولور و جرایم و
آثامدن پرهیز قلنلر غروب شمس روحه دک صایم اولورلر و بعد الموت جنت دنیادن
آزاد اولوب نعیم عقبای بولورلر زیرا بو خواص بمفحوای العمر کله یوم و للخواص فیه صوم

جمیع

جمیع عمری بر کون عد ایدب انده معاصیدن و مناهیدن پرهیز قلورلر اما ما سوادن
پرهیز ایدنلر و اغیاردن صایم اولنلر تا ظهور محبة الهیه دن و وصول سواد
اعظم ذات احدیتدک صایم اولورلر اندنصکره اغیار بونلره عینی یار اولور و
روی دلدار هر شیئده ظهور قلور عید وصال ایررلر و ریاضی وحدته کورلر
و ریاضتی ترک ایدرلر نتکم حضرت قدس سره بو مرتبه مناسب بیوررلر بیت چون آب
روان دیدی بکذار تیمم را • چو عید وصال آمد بکذار ریاضت را • پس صومک بو فضایلی
بلدکنه سالکه لازم اولن اولدر که اکثر اوقاتده صومه مداومت ایلیه افضل الصوم
صوم داود صام یوم و افطر یوم فحواسنجه یا بو صومه مداومت ایله و یاخود
کان رسول الله صلی الله علیه وسلم یصوم الاثنین والخمیس فحواسنجه دوشنبه و
پنجشنبه کونلرینه صایم اولمغه و یا ایام بیضه ملازمت و مواظبت ایلیه تا کم اکل و
شربله صفت بهیمیت و قسوة قلبه ابتلا اولمیه و اسیر شهوت اولوب کندی یأکلون
کما تأکل الانعام والنار مثوی لهم ایتک مظهری اولمیه قوتنی قلبده درویشی اولمیه که
اکثر اوقاتده قلبی کبی خالی اوله تا کم اینده عشقده تمتع و نیاز برله بر خوش نغمه ناله قلم
نتکم حضرت بو معنایه مناسب ایدب بیوررلر بیت شکم تهی شو و همچو نی نال بناز
شکم تهی شود اسرار کو بنا قلم • ای اخی شکم تهی اولمق و کرسنه لکی کندویه عادت قلمق هم
که ابترا اولمز و هر حلق کدا بونه تبعی بولمز بلکه بو مرتبه خاصان خدایه غایت اولنه
و مقبولان حقه صونلور نتکم حضرت اشونده بر خوب حکایه بیوررلر بو محله مناسب

دیرلوکه بر شیخله بر مریدی سیاحت کیدیب بر کوی یوللری براد مسز بیابانه کیدوب مرید شیخنه دیدیکه شیخا اکر بن بویله بیابانه کیدرسک اج اولورز شیخ دخی اکا دیدیکه

ای درویش جوع عند الله بر مقبول شیدر انده دیرلر الا غایت متقی اولانلره وعزیز و

خاص اولان قوللرینه پس سن اول عزیزلردنه وخاص اولان بنده لردندکل سنکه

جنا بحق سنی اچ قویه بیت جوع رزق جان خاصان حق را داده اند تا شوند از جوع شیر زور مند

جوع هر جلف کدارا کی دهند که علف کم نیست پیش او نهند اکر سؤال اولنورسکه بو

صوم وجوعک سری وحکمتی ندرکه بو که ترغیب اولنور واکل وشبعک مفسدتی ندرکه

اندن ترهیب قلنور جواب بودرکه بو صوم وجوعدن مراد کسر شهوت وقهر نفس در

عبادة

تهمت در واذا جاعت البطون صارت الاجسام روحا فحوا سنجه روحانیت بولقدر و

بیجه

وطاعت اوزره حضور قلبله بلا کسل ولا کثافت مداومت قلمقدر و بوذکر اولنلر

دخی نجه منافع وفوایده واصل اولمقدر اما اول کمسنه که مزاجی روحانی و شهوتی منکسر

وکند وفانی اوله اول کمسنه اعتدال اوزره عبادت وطاعته تقویت ایچون یسه صایم و

جایع دکلدر نتکم حضرت بو معنایه اشارت ایدوب بیورر لر مثنوی چونکه لقمه در تو میکردد

پلید قفل زه بر حلق وپنهان کن کلید چونکه لقمه در تو میکردد کهر دم مزن چندانکه می

خواهی بخور اما اکثر بخبر وشهوت پرست وتن پرورلر نفسلرینی صوم وجوعدن قچوب

کلوا واشربوا دیو کیجه کوندز یوب ایچوب حظ نفسله خوش کچرکن نفس وشیطان بونلره

سزه دخی یدکوز لقمه کوهر درد یو هر برنه زعم غرور ویرب اولیا انکه بوکونه کلمات

طیني

طیني کندو هوالرینه تاویل قلورلر ومکر نفس واغوای شیطان بونلره صورت حقدن

کورنوب کاه معنای آیتله وکاه فحوای احادیث صاحب بنوتله وکاه کلام اصحاب

ولا یحله بونلره فریفته قلوب دائم شهوته واکل شرب ولذته کرفتار ایلر مثلا بر کمسنه صایم

اولمق استسه ویاخود پرهیز قلمغه نیت اتسه شیطان صورت حقدن کلوب اکا دیرکه

بدنوکه ریاضت برقه واکل شرب معتاد اولدیغی قطع اتمه حضرت پیغامبر صلی الله علیه

وسلم اعط کل بدن ما تعوده بیورمدیمی پس سن بدنوکه اعتیاد اولنمش اعطا

اتمزسک مزاجه ضعف وفطور کلور بعده صکره نجه دوا وعلاجه محتاج اولور

کب

باخصوصکه اول حضرت صلی الله علیه وسلم نفسک مطیتک فارفق بها بیوردی ونن

عبادة

نفسه اکل شرب ایله رفقت قلمغه امر قلدی اکر اکا رفقت قلمزسک بولاده قالورسن و

وطاعتدن بی بهره قالورسن دیو بعضی وسوسه ایله اکل وشربه اغوا ایلر ونجه لذات

روحانیه واذواق ربانیه دن انلری محروم قلور حضرت مولانا بوذکر اولنان

احوالی بو بیتلرله سالکه اعلام ایدوب ارشاد ایدرلر مثنوی دیو بر ترساندت

که هین وهین زین مپیچان کردی و باشی حزین این بخور که هست داروی مزاج

صوب

وآن بیاشام از پی نفع وعلاج هم بدین نیت که این تن مرکب است آنچه خو کردست آنش ا

هین مکردان خو که پیش آید علل بر دماغ ودل برآید خلل اینچنین تهدیدها اندیو دون

آید وبر خلق خواند صد فسون خویش جالینوس سازد در دوا تا فریبد نفس بیمار ترا

پس سالک اولدرکه حظ نفسانی ووسوسه شیطانی ترک ایده وعلی کل حال اکل وشربده سنت

بنوب اوزره کیدیسی سنت بنوی وحسن ادب طریق اولوبی اولدرکه اول الاحتیمی علک یمین وادخال الطعام بعد الطعام قلمیه ودخی طعامه ابتدا ایلدکده بسمله حدیث اذا اکل احدکم طعاما فلیقل بسم الله الرحمن الرحیم بسمله ایله ابتدا ایده زیرا بسمله سز ینی طعامنه شیطان کلا شارکتی وآردر کما روی ابو هریره رضی الله عنه عن النبی صلی الله علیه وسلم قیل یوما یا رسول الله هل یأکل الشیطان قال نعم کل مائدة لم یذکر علیها اسم الله فانه یأکله وبو دخی سنت وطریقتدرکه صاغ الیله یه صاغ الیله ایچه وهر شیئی صاغ الیله طوته وصولق اولمیه زیرا شیطان صولقدر جمیعا صول الیله یر وصول الیله ایچر وهر شیئی صول الیله طوتر نتکیم ابو هریره رضی الله عنه حضرتلری بو حدیث شریفی روایت ایدرلر حضرت علیه الصلاة والسلام بیورمشلر که لیأکل احدکم بیمینه ولیشرب بیمینه ولیأخذ بیمینه فان الشیطان یأکل بشماله ویشرب بشماله ویأخذ بشماله ویعطی بشماله وبو دخی سنت وطریقتدرکه قایما صو ایچمیه ویکی یمیه نتکیم حضرت نبی علیه الصلاة والسلام بو ایکیسی بله نهی بیوردیلر کما روی عبد الله بن زیاد عنه علیه الصلوة والسلام قال نهی النبی عن الشرب قایما فقیل له یا رسول الله والاکل قال اشر واخبث وبو دخی سنت وادب حل بقیدر که اکر طعام کرم اولورسه او فلمیه زیرا طعامه اوفرمک برکتنی ازاله ایدر کما روی عن عایشة رضی الله عنها قال علیه الصلوة والسلام النفخ فی الطعام یذهب البرکة وابن عباس حضرتلری رضی الله عنه دخی بویله بیوررلر لم یکن رسول الله ینفخ فی طعام ولا شراب وبو دخی سنت وطریقتدرکه

وادب

وادب طریق اولوبدرکه خذ متده اولنلره بر قچ لقمه صونه لر کما قال النبی علیه الصلوة والسلام اذا جاء احدکم خادمه بطعامه ان لم یجلس معه فلینا وله اکلة او اکلتین وادب فقردن بری دخی بودرکه بر قچ کیمسه ییمک ییرکن عن قصد اوزرلرینه وارمیه کما قال صلی الله علیه وسلم من مشی الی طعام لم یدع الیه مشی فاسقا الا ان یتفق دخوله علی قوم یعلم منهم فرحهم وادب طریقتدن بری دخی بودرکه قچن بریره دعوت اولنه اول کنه هر نه کتوررلرسه ازی استحقار اتمیه نتکیم اصحاب رسول رضوان الله علیهم اجمعین دن مرویدرکه بیوررلردی لا ندری ای رجل اعظم وزرا الذی یحتقر ما یقدم الیه من الطعام ای اخی مشایخ طریقت رحمهم الله بیورمشلرکه بر لقمه‌نک اقلا ایکی شرطی واردر درویشه واجبدرکه اول شروطی بله اول اون ایکی شرطک درتی فرض ودرتی سنت ودرتی دخی ادبدر اول فرض اولان درتک بریسی اولدرکه اول لقمه حلال اوله ایکنجیسی اول لقمه نک خالق حق ایدوکن بلمسی اوچنجیسی اول لقمه نک کسب وتحصیلکدن بلمیوب بلکه محض احقک سکا انعامی بلمسی دردنجیسی اول لقمه نک شکر قلمسی واول سنت اولان دردکه اولی بسم الله دیمکدر وقبل الطعام ال یومق وسفره کنارنده اوتورمق وبعد الطعام الحمد لله دیمکدر واول درداد بک بریسی اولدرکه صول ایاغ اوزره اوتورمق وبر غیریسی نک یدکنه ولقمه سنه نظر قلمهمق ودخی کندو اوکندن ییمک اغزنده شکر شیرطعام اتمق وبعد الطعام ال یومقدر والله اعلم بالصواب باب سابع

باب سابع

نجک صوری سنی ومعنوی سنی بلدررو اوزرنه واجب اولنی نجه کیدن درویشک حضرتنه بلع

ایها الاخ الاعز بلکه حج اتمک هر مسلم و مکلف وحر و بالغ اولن کمسنه فرضدر اکر عیالنک
وکندینک نفقه سندن زیاده زاد و راحلیه قادر ایسه قال الله تعالی عز وجل ولله علی
الناس حج البیت لله اقدم خبر حج البیت مؤخر مبتدادر تقدیر کلام الله یعنی تابتدر
ناسی اوزرینه بیت الحرامی حج اتمک من استطاع الیه سبیلا من بدل البعض من الکلدر نا سکدن
تقدیر کلام شول کمسنک اوزرینه فرضدر که انک حج البیت اتمکه قدرت و استطاعتی اوله
من جهة السبیل امام اعظم قتنده استطاعت زاد و راحله ایله تفسیر اولنور نفقه عیالدن
زیاده اوله امام مالک قتنده استطیع بدننده قوت اولوب مشیه قادر اوله دیمکدر مشیه
قادر اولنی انک قتنده حج واجب اولور اکنجی بزم اکثر فقرالر زاد و راحلیه قادر دکلکن
حج ایدرلر و بو قول الله عمل ایدرلر ومن کفر و شول کمسه که حجک فرضیتنه کافر اولدی و
انکار قلوب حج اتمدی فان الله غنی عن العالمین پس الله تعالی عالمیندن و اهل عالمک طاعتندن
مستغنیدر نفع و ضرر یتشمز ان خیرا فخیر وان شرا فشر بینه انلره عایددر بو ایت کریمه حجک
اعتبارینی انواع تاکید و تشدید واردر اولا لله ده که لام ایجاب و علی الناس ده که
علی درزیرا وجوب حج بو محلده لام و علی ایله ثابتدر مثلا لی ید علی عمرو حق دیسک
زیدک عمرو اوزرینه حق ثابتدر دیمک اولور کذلک معنای ایت کریمه لله ستر و
ولجب علی رقاب الناس حج البیت دیمک اولور وثانیا من استطاع درکه بدلدر علی الناسدن
بونده دخی ایکی نوع اوزره تاکید واردر اولا بدل تثنیه المقصود و تکریر مراد افاده ایدر
المکرر هو المقرر فحواسنجه ایکی کره ذکر اولنان برکره ذکر اولنندن ابلغ در وثانیا ایضا
بعد

ایضا بعد الابهام و تفصیل بعد الاجمال معناسنی افاده ایدر یعنی بر معنای صورت ابهامده
ایراد ایلمک اول معنایه کمال الشوق و رغبتی موجب اولور و ثالثا ومن لم یحج بعلته ومن کفر
بیوردی وجوب حجی تاکید و تشدید ایچون تارک حج اولنلری کمال تغلیظ و تهدید ایچون
و لهذا حضرت پیغمبر صلی الله علیه و سلم اول کمسنه که شرایط حج موجود اوله و حج اتمیه بیوردیلرکه
من مات ولم یحج فلیمت ان شاء یهودیا او نصرانیا و رابعا ذکر غنای الهی تارک حج اولنلرک
اوزرینه غضب و سخط دلالت ایدر خامسا ذکر عالمینی زیاده استغنای مشعر اولور و
بغایت عظمت و سخطی متذکر اولور و مسخوط علیه کی زوالنی و کمال احقارنی مبین اولور
بو قدر تاکیدات و تشدیدات شرایط حج بر کمسنه ده موجود اولدیغی کوردر و الا فقرا بو عتابلردن
بری و عاریدر پس فقرایه لازم اولان حج معنوی قلمقدرکه تا بو حج ظاهر لسان حال الله طالب
حق اولنلره اشارت ایدب دیرکه ای شهر بدنده ساکن اولن وای سرای طبیعته انیس و رامکی
قلن یخچه بر مقام حیوانیده قرار ایده سن و هوا و هوس یولنه کیده سن پس مرداند وار تجاع
کبر قالق کمر عزیمتی میانه جانوکه برک ایت وزن و فرزندی و خویشی و پیوندی بالکلیه
ترک ایدب فانهم عدو لی الا رب العالمین قولنک مقتضی من ادق و بعد ان انی وجهت
وجهی للذی فطر السموات و الارض اینک فحواسی اوزره قدم توجهی طریق حقیقته قویوب
بالکلیه انی ذاهب الی ربی سیهدین دیوب کعبه وصال جانبنه متوجه اولوب اولا بادیه
نفس و هوای قطع ایلیه بعد ازان اب پرتشکل غسل ایله اندن صکره لباس شکوک ف
لباسنده مجرد اولوب احرام اطاعتی الینوکه کیوب و عاشقانه لبیک و سعدیک ندا سنی

اوربجرم حرم قرب یول بوله بعد اذا نسعفات عرفانه الی توجه اوله واندن حج
زیارتی وقفه طوره اندن حکره منای عشق ع محبته کله پس سنک ردی نفس و شیطان
اوره ومنای محبتده اذبحوا نفوسکم بسیوف المخالفة فحوا سنجه نفسکی قربان قل تا حج
حقیقی قلسن وحریم کعبهٔ وصاله ایره سن بیت از بیابان هوا احرام کیر پس طریق کعبهٔ
اسلام کیر اتش اندر خرمن انکار زن انکه اولیک عاشق وار زن هرکبت را مرکب
تحقیق کن پس طواف کعبهٔ تحقیق کن چونکه بدید آید حریم بارگاه نفس خود قربان توفیق
کن در پیش شاه عجبدرکه فقرانک شهر وجودنده حج معنوی اعکه هر لحظه میسر
ایکن کندیه فرض اولمین حج صوری یه رغبت ایدرلر وطول ودراز یوله کیدرلر
بیت عجب آید مرا زحاجیان کین سفر کرده دراز چرات چونکه بشهر اندر ستد وقت
مقیم شهر باخویشترا زصفا ومناست چونکه ابله کورورزکه فرایض وواجباتده
کما للقصوری وار ایکن انی ادا ایلمک وانک علمنی تعلم اوزرینه واجب ایکن واجب
اولنمی ترک ایدب حج نفله سعی ایدر وطورمز اویوله کیدر وبرخیر ایده یم دیو بیک
شر اشلر وبیک معصیت وخطایه باشلر جاهلدر کعبیه کیدر حلوتخنیه ترک ایدر تعذیب
حیوانات بلا فایده ایدب اویولده قوریه دیا قتل ایلکر واذی دیا فت مقبوله عند
ایلو وپیاده لکجانه کار ایلیوب قلبنه افکار فاسده کلور واغزندن الفاظ کفر
صدور قلو وبعضی درویشی دخی کورورزکه هرشیخه منسوب انکحضورنده تحصیل
معرفت وتکمیل دین ودیانت ایلیکن شیطان ونفس بوکه صورت صلاح حدکاتوب

حج

حج ارزوسنی وسفر وسیاحتی دغدغه سنی قلبلرینه القا ایلیوب شیخندن طوغاو
کوتها اجازه الوب کیدر وچوقلری ترک فرایض وسنن ایدروکندوی مجزوه
شیطان قلور حضرتک بوبیت شریفی بومعنالره شاهدی قویدرکه بیوررلر مثنوی
نفس خس کرکو ید تکبیر نفسیه حیله وبکری بوداترا ردیفه قبل اتمام الفرایض
نوافله مسارعه حیله شیطان ونفس وتابعت هوا وهوس ایدوکنه مشایخ الکبار
اتفاق اتمشلردر نتکیم ابن عطا بیوررلر من علامات اتباع الهوی والشهوات المسارعة
الی النوافل والخیرات عند التکاسل عن القیام بالواجبات وشارح تعرفی بو محلده
دیرکه فترى اکثر الناس لاهتهم الا فی النوافل کالصیام والقیام والمشی الی بیت الحرام
پس سالککه کندو هواسنه اویه وفرایض وواجباتده قویه ونوافله ایل قلقیغا وقت
بوخصلت انی هلاکه مشرف ایلیوب دین وایمانی الک شیطان یغما قلور
قال ابراهیم الخواص هلاک الناس کان فی الاشتغال بالنوافل عند تضییعهم الفرایض
وقال انما حرموا الوصول الی اتمام للمشایخ الفحول لتضییعهم الاصول
یعنی بوناس مشایخ فحول مرتبه وصولدن اصوله تضییع ایلدکلری ایچون محروم
اولدیلر ومحروم قلندیلر ابن ابی الورد بیوررکه من کانت النوافل اهم
الیه من اداء الفرایض فهو مخدوع ومغرور پس طریقده دخی چوق مخدوع
ومغرور حضور ونفروی کورورزکه خدمت فقرا فرض اولن عبادتدن ییکلر دیو
سویلر وکعبه واستانک زیارتنی تحصیل علم ومعرفت اوزره تکمیل دین ودیانت

اوزره ترجیح و تفضیل ایلی جرعه بو قدر مقتضای نفسی اوزره سلوکی اتمکله
بی یقین وبی معرفت قلورلر و آخر الامر خودبینی و خودپسند خام ناپخته اولورلر
بیت آنکه نبود بتر از ناشناخت ٭ تو بری یاری نداند عشق باخته ٭ یار را اغیار
پنداری همی ٭ شادئی را نام بنهادی غمی ٭ نعم کعبهٔ ظاهر زیارتگاه جمیع اهل ایمان و
استانهٔ ظاهر زیارتگاه اخوان ارباب عرفاندر و لکن کوکعبهٔ حقیقی و کو کعبهٔ صوری
و کجا استانهٔ پیر و کجا استانهٔ سر نیهاده چوق تفاوت واردر فافهم مثنوی کاو خر
کعبه را چون قبله کرده ٭ خاک مردان باش ای جان در نبرد ٭ چون جمادی را چنان تشریف
داده ٭ جان عاشق را چها خواهد گشاده ٭ کعبهٔ صوری بنای حضرت خلیل خدا و استاد
سی مدفون سر مبارک حضرت مولانادر اما قبلهٔ حقیقی و استانهٔ پیر بنای حضرت خدا
و مدفن اسرار انبیا و اولیا اولدیغی بر شکل وجه دیدرکه کعبه دن و استانه دن
اشرف و اعلادر کما روی ابن عباس رضی الله عنه عن النبی صلی الله علیه وسلم
قال للمؤمن اشرف عند الله من الکعبة ٭ پس کعبهٔ صوری و معنوی بلدکسه بلکل
که عوام قصد زیارت کوی یار ایدرلر و خواص طریق مشاهدهٔ روی یار ایدرلر
خانه استن عوام و صاحب خانه استن همامدر بیت حاجی بره لکی کعبه یمی
کعبه نومنی طالب دیدار ٭ او خانه همی جوید و من صاحب خانه ٭ عارف اولان کعبه کی
کت و استانیکی توجه اتسه و یاخود انکانده نیته همان مرادی حق و مقصودی
نور مطلقدر بیت الیک حجی لا بالبیت والحجر ٭ و فیک طوفی لا فی الرکن والاثر ٭ للناس
کالهم

مطلب دل

کالهم حج و معتمر ٭ وانت یا سیدی حجی و معتمری پس ای اخی بلدک که کعبه ساخته
خلیل و دل پرداختهٔ ملک جلیلدر صاحب مال کعبهٔ گلی طواف ایلی و شعاری حجی برینه
کتورب رضای حقی بولور و ارباب حال طواف کعبهٔ دل ایلی و میان صفای روح
و مروه جسده سعی ایلی آخر واصل نور مطلق اولور بیت طواف کعبهٔ دل کن اگر دل
داری ٭ دلت کعبهٔ معنی تو گل چه پنداری ٭ ای درویش قلب المؤمن بیت الله نکته سنی
و قلب المؤمن عرش الله رمزینی فهم ایله پس دل طالبلرک حجی حقیقی حج دلدر و گل طالبی
اولملکه اول کار غافلدر بیت دل بدست آور که حج اکبرست ٭ از هزاران کعبه یک
دل بهترست ٭ بیتین بو معنای شاملدر کعبهٔ ظاهر محل رضای حقدر و کعبهٔ باطن
مظهر نور مطلقدر انک اجرامی لباس عاری اولمقدر اما بونک احرامی دو جهاندن
تجات بولمقدر کعبهٔ ظاهر قبلهٔ معاملات و اما کعبهٔ باطن محل مشاهده اندر انک
دونده سی در و دیواری کورر و بو جانک دونده سی دیدار یار مشاهده قلور
عارف اولان حضرت مولانانک بو ابیاتدن بو نکته لری بلور و بو اسراری نور
بیت ای قوم بحج رفته کجایید کجایید ٭ معشوق درینجاست بیایید بیایید ٭ معشوق تو
همسایه و دیوار بدیوار ٭ در بادیه سرگشته شما در چه هوایید ٭ و کعبه دلک کعبهٔ گلدن
بهتر اولمه سنه بر دلیل دخی بو حدیث قدسیدرکه جناب حق جل شانه بیورر لر
ما وسعنی ارضی ولا سمائی ولکن وسعنی قلب عبد المؤمن النقی التقی الورع یعنی
حضرتلری که فوق حاتک سغر عا شرنده بیورر لرکه جناب پروردگار قلوب مؤمنی

خانهٔ اسرار و بیانهٔ انوار قلوب اکا اول فسحت و پهنالکی ویردیکه استیعاب قرار
وزمینی پایداره ویرمدی بوندن علی القطع معلوم اولورکه تفرق تقرّ اولنی
مؤمنک قلبی زمینی آسمانده و کعبهٔ عالی شاندن اشرف و بهتردر زیرا کعبه بنیاد خلیل
آزردر و دل نظرگاه جلیل اکبردر حضرت مولانا ایکنجی جلدده بو معنالری فتح خو
اشارت بیورورلرکه مثنوی سوی مکه شیخ امت بایزید ⁕ از برای حج و عمره میدوید
کرد میکشت که اندر شهر کیست ⁕ کو بر ارکان بصیرت متکیست ⁕ و ترجمهٔ سائر ابیات بودرکه
آخر الامر حضرت بایزید بر شهره کلدی و انده بر پیر روشن دل بولدی و اندم
فر و شوکت رجال کوردی پس انک حضورنده اوتوروب حال و خاطرینی صوردی
اول عزیز دیدیکه ای بایزید سنک عزمک نه یره در دیدیکه کعبه یه کیدرم و حجه
نیت ایدرم پس اول پیر دیدیکه یانکده نقدر خرجلغک واردر دیدیکه ایکیوز
مقداری پس اول پیر دیدیکه ای بایزید اول اقچه لری بکا ویروبنم اطرافمی
یدی کره طواف ایله دیو تکلم بیورورلر مثنوی گفت طوفی کن بگردم هفت بار
وین نکوتر از طواف حج شمار ⁕ وان درمها پیش من نه ای جواد ⁕ دانکه حج کردی و حاصل
شد مراد ⁕ عمره کردی عمر باقی یافتی ⁕ صاف گشتی بر صفا بشتافتی ⁕ حق آنکه آن خانه
کرجانت دیده است ⁕ که مرا بر بیت خود بگزیده است ⁕ تا بکرد آن خانه را در وی نرفت
وان درین خانه بجز آن حی نرفت ⁕ چون مرا دیدی خدارا دیده ⁕ کرد کعبهٔ صدق بر
گردیده ⁕ خدمت من طاعت و حمد خداست ⁕ تا نپنداری که حق از من جداست

چشم

چشم نیکو باز کن در من نگر ⁕ تا ببینی نور حق اندر بشر ⁕ پس ای قرداشم صاحب دل اولنک
بو عظیم شأننی بلدک بونده دخی بلکه نیجه مدعی واردرکه بوکونه کلمات و اصطلا
حات اوکرنوب و بونکله کندنک قلبینی دخی بیت خانه ایکن نظرکاه خدا صنور و مخزن
اسرار الهی دار توهم قلور و کندیسنه صاحب دل اعتقاد ایلیوب ارشادی ناسه مبادره
ایلر خلقی کلمات اولیا ایله صید ایلیوب استنتاج چوقدر و کندی صاحب دلم و عارف کاملم
دیو دعوا قالی مدعی و مزوره نهایت یوقدر مثنوی صاحب دل آینهٔ شش رو بود
حق ازو در شش جهت ناظر بود ⁕ اینچنین دل ریزه هارا دل مکو ⁕ سبزه وار اندر ابو بکری
مجو پس زمینی و آسماندن و کوندن و مکاندن و کعبهٔ عالیشاندن اشرف قلب عارف
باللّهدر قلب عارف باللّهک قلبندن غیریه مشایخ کبار قلب دیمزلر الا علی طریق
المجاز بیت دل یکی منظرست ربانی ⁕ خانهٔ دیو را چه دل خوانی ⁕ انکه دل نام کرده مجازی
رو بپیش سکان کوی انداز ⁕ و عارف دخی باللّه ایله قید اولنمشدر مرادی اولدر
که عارف باللّه اولمیندن احترازدر و عارف باللّه اول کمسنه درکه عارف ذات و
دخی عارف جمیع اسما و صفات اوله عارف ببعض الاسماء عارف باللّه
دینلمز زیرا دخی جامعیت مرتبهٔ بولمشدر انکیچون که جناب ذات احدیت الهیه
دخی جمیع اسما و صفاتیله متجلی اولمشدر پس لفظ جلاله اسم ذات و منبع
جمیع صفاتدر بر کمسنه بو اسمی بلسه جمیع اسمای بلور و بر عارف بو اسم مظهر
اولسه جمیع اسما و صفاته مظهر اولور اما شول کمسنه که سائر اسماء الهیه یی بلمه

مطلب عارف

وبا بوندن ماعدا جلنه منظور اولمه بونه بلکه بوکا منظور اولمق لازم کلمز زیرا عارف
باللّه اولان وسعت اکا بشارت اولمزبی سعادت وجد اول عاشق وصادقه کیم
عرفات حقیقی اولنی بر عارف باللّه ایره وانک حواله سنه دوز شب طواف قلمه وا
سی کوی یار بله وانده جمال یارک مشاهده قلمه بیت عرفات عشقبازان سرکوی یار
باشد بطوف کعبه زین درنروم که عار باشد چو سری براستانش زسر صفا نهادی
بصفا و مروه ای دل دکر تجه کار باشد باب ثانی تجرد اولنلرک احوالنده و تأهل اولنلرک
فضائلندن بیان ایلر و نکاحک اسرارینده غیا قلورا بو امام حضرتلری بو حدیث شریفی حضرت
رسول اللّه صلی اللّه علیه وسلمدن روایت ایدرلر قال النبی علیه الصلوة والسلام ان اطاعة
اغبط اولیائی عندی المؤمن خفیف الحاذ ذو حظ من الصلوة احسن عبادة ربه واطاعه
فی السر وکان غامضا فی الناس لا یشار الیه بالاصابع وکان رزقه کفافا فصبر علی ذلک
ثم نقدبیده فقال عجلت منیته قلت بواکیه قل تراثه اغبط افعل تفضیلدر غبطه دن
مفعول معناسندر صحاح جوهریده دیرکه فلان خفیف الحاذ دیرلر ای خفیف الظهر
معناسنه وبرلر یعنی قلیل عیال وکثرة اشتغال دیمک اولور تقدیر کلام تحقیقا بنم
قتمده احبا وانصارمک حالی بونده نه مغبوطی رک واحسنی شول مؤمندرکه انک اهل
وعیالی وکثرت اشتغالی اولمیه صلوة وعبادتدن حظ صاحبی اوله وربنک عبادتنی
کوزل قله واکا سرنده و باطننده مطیع اوله و ناس مابیننده غامض اوله یعنی مستور
بی نام اوله مشار الیه بالبنان اولمیه ورزقی دخی کفاف مقداری اوله وانکا اوزرنه صبر قله

لولا العلماء فی خفة الاجر
لولا الصالحون لهلک العالمون
اولا العلماء لصار الناس
کالبهائم ولولا السلطان
لاکل الناس بعضهم بعضا
ولولا الحمق لخربت
الدنیا تمت

نقدبیده نقد دال مهمله ایله ده وراء مهمله ایله ده روایتدر ایکی وجه اوزره بلدروده
معناسی بر معلوینی بر مقلبنه ورمقدر وبو الده وربق وال یره اورمق بر شیئه
تعجب ن حاصل اولور ویاخود بر شیئه بغایت کوزل کورمکدر ویا اظهار طرب وسرور
ناشی اولور پس روایتدرکه بوجنیده حضرت مبارک اللرینی بری برینه اوردی حتی انک
صوتی اشدیلری یعنی بوکونه کمسه لرک حسن حالنه تعجب ایلدی واظهار طرب قلدی اندن
صکره بیوردیکه اغبط اولیا دخی اول کمسه لردرکه انلرک منیه سی تعجیل اوله یعنی
اشا وسهل اوله زیرا اکثر ناسک موتی کوج اولمسی اهل وعیاله وانسبا ماله علاقه سی
اولمدیغیچون ندر باکیه لری دخی قلیل اوله یعنی اولدکدن صکره اوستنه اغلیجیلری
و میراثی دخی قلیل اوله وبو حدیث شریفک معناسی تجرد اولنلرک فضیلتنی بلدررر اما
تجردک زمانی و تأهلک اوانی واردر طریقتده عالم ومحقق اولنلر مصلحت وقتی
اکی تجردده بولورسه تجرد اولنلر واکر تأهلده بولورسه تزوج قلورلر ماحصلی وقتک
حکمی نه اقتضا ایدرسه اکا کوره عامل اولورلر پس صحیح اولوی اول کمسه درکه علم و معرفت
اکاه ویر انتباه اولوب تجردی وتزوجی للّه اوله پس وقتنه نظر قله اکر دیننه و شرعنه
فایده لو اولن تزوج ایسه متزوج اوله و الا تجرد قبول قله وقبل بلوغ الاوان
واوان البلوغ تزوج شتاب ایتمیه تا که اهل وعیال اوجفورنه باتمیه وبیابان کثرت
خولیاده ولوازمده کمراه اولمیه اکر مرتبه رجولیته بالغ اولمزدن اول سالکک طبیعتی
تأهله عجله قلسه مقامات احوال رجالدن بی بهره قالور وعاقبت رخت وابا

مثلا اولور وکندی بنده بند شیطان قلور شیخ سهروردی عوارف المعارفده دیرکه
قیل لبعض الفقراء لم لا تتزوج قال المرأة لا تصلح الا للرجال وانا ما بلغت مبلغ الرجال
فکیف اتزوج دیدی یعنی برکمسه بیره کل اولنجه دیدی اول دخی بالغ اولمدم بیادی
ولیکلا نتیجه بالغ اولور ولیکک اولمزسه اوغلنجغ اولور سلطان العارفین بایزید
حضرتلرینه ابتداء حالنده برکسه دیدیکه لم لا تتزوج یا شیخ قال لو استطعت طلقت نفسی پس
سالکه نفسندن خلاص اولمق وعوایق صوری وعلایق دنیویدن مناص بولمق لازم
وواجب اولنلرده ابتدا حالده اهل عیال ایسه بو داملرکی فارغ قلنلرده ایله
اولیحق لازم اولورکه مایۀ تشویش وغم وبخش ومادۀ تفرقه والم اولن زندن
سالک کندی ازاد قلوب سلطنت عظمی ونعم جسیمه دربت تجردی بحقیقت عظیم سلطنت ایت
زن شوتن ازاد خویش بنده مساز برای یک شب ذوقی که خاک بر سر او اسیر زن نتوان گشت بسالهاه
درازه اگر سؤال اولنورسه که نکاح سنت رسولدر نتکم بیوررر النکاح سنتی فمن رغب عن سنتی
فلیس منی سنت حضرت نبیه معرض اولن بو امتدن اولمز پس نه وجهله تجرده ساغ اولوب
وارد رجواب بودرکه اخبار نبوی واثار حضرت مصطفی طرفینک بالحقیقه واقع
بو ایکی نوعک فضیلتی مرتبلرینه کوره بیان بیورلمشدرکه فاذا کان کذلک سالکک دیننه و سلوکنه
هر قنغی جانب انفع واولی اولورسه انی اختیار اتمک کرک زیرا نکاح اگر سنت قندن هی فی شیء
کفایتدر اکر ترکیله اولوبی اتم اولمز اما تزوج استطاعتی اولن کمسه بوندن انفع بر شیء
اولمز نجه منافع وفواید واردر جملادن بری بصری محرماتدن غض ایلر وفرجی زنادن

محفوظ

محفوظ قلور نتکم حضرت رسول صلی الله علیه وسلم جماعت شبابه خطاب ایدوب بیوررلر
یا معشر الشباب من استطاع منکم الباءة فلیتزوج فانه اغض للبصر واحصن للفرج ومن
لم یستطع فعلیه بالصوم فانه له وجاء معناسی شریفی ای یکیتلر زمره‌سی شول کمسه
قادر اولور نکاحه یعنی نفقه وکسوه‌یه ومؤنت نکاحه اولکمسه تزوج ایلسون زیرا
نکاح بصری محرماتدن زیاده اورتوجیدر وفرجی زنادن حفظ ایدیجیدر وشول
کمسه که مؤنت نکاحه قادر اولمیه وتوقان وشهوتی دخی اکا غالب اولمیه پس انک اوزرینه
اولسون صوم زیرا که صوم اکا اینمک کبی ذکر وشهوتی قطع اتمک کبیدر نتکم حضرت
مولانا بوریه مناسب بیوررلر مثنوی شهوت از خوردن بود کم کن ز خور یا نکاحی کن
کریزان شو ز شر دنیه پس نکاح آمد لا حول ولا تا که دیوت نفکند اندر بلا چون حریصی خور
زن خواه زوده ورنه امد گربه دنبه ربوده بو کلمات طیبه اسرا کل وشرب اولنلر کوره در
ولذا تجماعه ومظهر توقان وشهوات نفسانیه اولان کمسنه کوره در اما شول کمسنه که توقانی
وشهواتدن بری اوله وشهواتی اولن افطاردن وکاردن کندی پاک قلا انلر فی نفس الامر
اکر مجرد اولسون واکر تزوج قلسون ایکی حالده بیله بعد وحلردر عزوبت انلره ضرر و برمز
بونلر عیسی ویحیی اثرینده اولنلردر نتکم حق تعالی جل وعلا حضرت یحیی کلام مجیدنده
وسیدا وحصورا ونبیا من الصالحین دیوکله تعریف ومدح بیوردی حصور شهوتدن
نفسنی حبس ایلکده مبالغه ایدیجی دیمکدر نتکم اهل تفسیر دیدیلر الحصور من لا یاتی النساء مع
القدرة دیمکدر یعنی جماعه قادر ایکن وشهوتی نفس انده دخی وار ایکن تفسیر شهوتا

حس وضبط ایدجی دیمکدر یعنی برکمسه نفسنی حرامدن و شهواتدن ضبط قادر اوله اکا فی
زمانا خفیف الحاذ اولمق اولی‌در کما قال النبی صلی الله علیه وسلم خیرکم بعد المائتین خفیف
الحاذ قالوا وما خفیف الحاذ یا رسول الله قال من لا اهل له ولا ولد له یعنی ایکیوز بللرینه
خیرلواتز اهل و اولادی اولمینلکدر دیمکدر واریقیاس ایله که بیک سنه سندنصکره
اهل و اولادی اولمینلر نقدر خیرلودر بلکه اهل سلوکه فی زماننا اولنلره فرض عین
در واره دربلکه حلال اولمقدر نتکم بو حدیث شریف دلالت ایدر قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم یاتی علی الناس زمان هلاک الرجل علی ید زوجته واولاده یعیرونه بالفقر
ویکلفونه ما لا یطیق فیدخل المذاهب التی یذهب فیها دینه فیهلک ففی ذلک الوقت حلت
العزوبة معناء شریفی بیورلرکه ناسک اوزرینه بر زمان کله که رجلک هلاکی زوجه سی و
و اولادی الندن اوله پس سؤال لازم کلدیکه انلرک الندن نه شکل هلاک اوله بو سؤاله
مقدر جواب ویره بیورلرکه اول کمسه‌یی تعییر ایده لر و اکا تکلیف ما لا یطاق قیلالر
پس اول کمسه شول یوللره داخل اوله انده دینی ذاهب و زایل اوله بو سبب ایله اول کمسه هلاک
اوله پس اول وقتده ارکنلک حلال اوله حذیفه رضی الله عنه حضرتلری بیورلرکه لوجیئ
الرجل بین ان یضرب عنقه وبین ان یتزوج فی زماننا الفتنة لاختار ضرب عنقه علی تزوج
امرأة فی ذلک الوقت دیرلر شارح الحکم نفزی بو کلامک شرحنده دیرکه فان قلت لم قال ذلک
کذلک قلنا لان امر التزوج یؤدی الی اکتساب الحرام وارتکاب الآثام فی زمان الفتنة و
ضرب العنق احسن حالا واحمد عاقبة من التعرض لارتکاب الحرام و اهل اعظم فتنه خود نساء
طابو

طابو سیدر یعنی زنانک فتنه اولماسی دخی عقل دینده ضعیفه اولانلری کملیدر زنان قسمی عین
فتنه در انکچون حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بونلردن تحذیر ایدوب بیورلر ان
اخوف ما اخاف علیکم بعدی فتنة النساء فاتقوا النساء یعنی بنم
صکره سزک اوزریکزه قوردیغم شیلک زیاده قورقولیسی فتنه بونلردن نسادر یعنی بنم
تحذیر ایلک یعنی نسادن پرهیز ایلک دیمک اولور و بو مضمونده بر حدیثده دخی ما
ترکت بعدی اضر فتنة علی الرجال من النساء بیورلر یعنی بونلر حبائل الشیطان و فتنه
اخرزماندر بونلرک کیدی مکری ان کیدکن عظیم فحواسنجه کید شیطاندن عظیم درو
کید الشیطان کان ضعیفا فحواسنجه کید شیطان ضعیف ایمیدر یعنی بونلرک مکرندن جناب
حقه استعاذه ایتمک کرکدر و طریق تجرده کتمک کرکدر انکچون بعض حکما دیرلرکه نعم
العزوبة سهلت من معالجة النساء فرضا متزوج اولدیغی تقدیرجه بلکه اهل سلوکه
لازم اولنلر اولدرکه روزشب مصاحبت و اکثر وقتده مجامعت رغبت ایتمیه نتکم
ابراهیم ادهم حضرتلری بیورلر من تعود افخاذ النساء لا یفلح یعنی شول کمسه نساءلک
اویلوغنه معتاد اولورسه و مجامعته مداومت قیلورسه فلاح بولمز زیرا جماع قوایه ضعف
ویرر و سالکی مجاهده دن کیرو قور و اکل و شربه مبتلا قیلور بو حقده ابیات دید حرد مندان
دکلدر جایی بیت ای زده لاف خرد چند بشهوت کروی کیسوی شاهد و زنجیر جنون
جبانی چه جنون باشد از این بیش که پیش زنکی بنشینی بر زانو و کونه جبانده ای اخی بلکل
واکاه اولغلکه بو اخبار و آثار و کفتار کبار که تجرد اولنلرک ملاحظه و تزوج قلنلرک

فوجنده نقل اولندی دینی ودیانتده ضعیف اولن وزوجه سنک خلقی قیزینی
وجه الحلال اذا قلبینی کسلو کوره دربلا کند وعقل ودینده ضعیف اولوب اهل
زوجه سیله دخی بعنده وبدخوی ودنیا پرست وبدکوی اوله والذ بعد التا
تحصیل حرامه تحریض قله وکتابع الحب وترغیبیله وجفا وستم یوانه کیده و
انک سلوکنه ودینه مانع اوله اولکمه لکه رخصت وجواز بولنخا وفقه اولتریدر و
تأهلدن خوف واحتراز بو مخاطره ایچوندر والا نکاح فی نفس الامر بر مطبوع
ومقبول شیدر وسنت رسول ومراد ومقصد ارباب وحصول کثرت اسلام سبب
ومحل نظم ایجاد دربدر جمیع انام بو واسطه ظهور کلور وجمله کرام وهمام
بو وسیله ایله موجود اولورلر انکیچون حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بیوررلر
تناکحوا تناسلوا فانی اباهی بکم الامم ولو بالسقط یعنی اتتم سز چوق نکاح قلک
نسلوکز چوق اولسون زیرا بن بامها ومفاخرت قلورم جمله امم سزکله اکی هنوز
انادن دوشدایسه بو حدیث نکاحک کمال فضلنه دلالت ایدر پس مشایخ وعلما
نکاحک بو فضیلتی وبوندن ماعدا دخی نیجه حکمتی مشاهده قلدقلرندن برخاتون
قناعت ایتمیوب مثنی وثلاث ورباع تزوج قلوب اندن صکره نیجه جواری دخی
تصرف قلمشلردر نتکم اعلم اصحاب وافضل اولی الالباب حضرت اسد الله الغالب علی
ابن ابی طالب کرم وجهه دورد خاتونی واون طقوز تصرف اولنمش جاریه سی واردی
کما قال صاحب العوارف وصاحب الشرعة کان لعلی اربعة نسوة وتسع عشرة سرية والکمل

مشایخ

مشایخ صوفیه جنید بغدادی اکثر اوقاتده بیوررلردیکه انا احتاج الی الزوجة
کما احتاج الی الطعام وزبده اصحاب رسول ابن مسعود حضرتلری رضی الله عنه
فضیلت نکاحه کما ینبغی عالم اولدقلرندن بیوررلردیکه لو لم یبق من عمری الا عشرة
ایام لاحببت ان اتزوج ولم القی الله عزبا زیرا تزوج اولمق سنت نبوی که
بو نوعدن خالی اولمامیدر پس جمیع اصحاب کرام ومشایخ عظام تکمیل سنت ایلد
حال الله حقه ملاقی اولمغه سعی ایدرلر انکیچون مشایخ کبار دعا قلدرکه ان رکعتین
من المتأهل خیر من سبعین رکعة من عزب زیرا متأهل سنت نبوی اوزره در ومجرد بو سنتدن
خالیدر پس سنت اوزره اولنمک عبادتی سنت اوزره اولمیندن اولیدر نتکیم اعلم
ناس حضرت ابن عباس بیوررلر لا یتم عبادة شاب حتی یتزوج ای اخی اکر نکاحک
فواید وفضایلنی شرح ایلسک بو کتاب بحجمنه بو مقدارله فوایدی صورته قناعت
قلدیق بر مقدار دخی اسرارینه بیان ایده لوم که هر کیمسه نکاحه واقف دکلدر مکر
شول عارف که وارث کمال حضرت محمد مصطفی صلی الله علیه وسلم پس اول سلطان
کائنات واکمل موجودات حضرتلری بیوررلرکه حبب الی من دنیاکم النساء والطیب
وقرة عینی فی الصلوة محبت نسای رایحه طیبه اوزرینه صلوتده اولن نوردیده اوزرینه
تقدیم ایلمسندن سر بودرکه نسا انسانک اصل فطرتده جزوی در بلکه باعتبار الحقیقة
رجلک عینی در پس کلک جزوه حنینی ومحبتی سایر اشیایه محبتندن زیاده در پس اول
حضرتک نسایه محبتی کویا کندو جزوینه بلکه عیننه محبتی کبیدر وعقل کلک طبیعت کلیه

ونفس كل حين و انشا فى كبدر بو اسرارى شيخ حضرتلرى فص فرديه ده كما يليق
توضيح بيورمشلردر اول فصده اولان كلمات طيبلرندندر بو بيتلرك كلامى بو
محله مناسب اولمغله تركا نقل اولندى بيوررلر كه وما احب الرجل المرأة الا طلب
الوصلة التى تكون فى المحبة فلم تكن فى صورة النشأة العنصرية اعظم وصلة من النكاح
يعنى وقتاكه رجل امرأه يى محبت ايلديكى محبته اولن وصلته طلب ايلديكى صورت
نشاء عنصريه جماعدن اعظم وصلت اولمدى ولهذا احب رسول الله صلى الله عليه
وسلم النساء لكمال شهود الحق فيهن اذ لا يشاهد الحق مجردا عن المظاهر ابدا فان
الله بالذات غنى عن العالمين يعنى نشاء عنصريه جماعدن اعظم وصلت اولمدوغيچون
حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم نسايه محبت ايلدى انلرده مرأة وجودلرنده
حقى كمال الله مشاهده قلدوغيچون زيرا جناب حق جل شانه مظاهردن مجرد اولدوغيچون
مشاهده اولنمز زيرا الله غنى عن العالمين در يعنى الذات بس ايله اولديغى ايچون اشيا
اولياحقى مشاهده قلملر اكثريا من حيث المظاهر مشاهده قلورلر وهر نقدر
حسنا و ملاحه نقل اتسلر انلرك مرايای وجودلرنده حسن تجلى حقى كوررلر كما قال
ابن الفارض وكل مليحة حسن من جمالها معارلها بل حسن كل مليحة يعنى هر مليح و
ملحنك حسنى او محبوبك جمالندن معاردر ايله اولسه عارف بالله جمال مطلقى جمال
مقيدده مشاهده قلوردا نهر تق تجلى حق بولورلر نتكيم حضرت مولانا دخى بو ترتيب
مثنوى شريفنده بو محله اشارت بيوررلر جملدن جملد اولدده انهن يغلبن

العاقل

العاقل ويغلبهن الجاهل حديث شريفنك تفسيرنده بيوررلر بيت پرتو حقست
آن معشوق نيست خالقست آن كوييا مخلوق نيست وبو محله دخى كوييا حق تافت از
پرده رقيق بيوررلر وجلد ثانيده دخى بيوررلركه مثنوى از تقاضای تو نقش باجنون زند
صوره هم شبه هم موحد حيرتش هم مشبه را موحد ميكند كه موحد را صوره
كه ترا كويد زمستى بو الحسن يا صغير السن يا رطب البدن بو بيتلرك شرحى جامع الآيات ده
شرح ايلمشوزدر انده طلب اولنه وشيخ حضرتلرى بو محله مناسب دخى بيوررلر
فمن احب النساء على هذا الحد من المعرفة والعلم بحقيقة المحبوب وانواره فهو احب بالله كانت
من حيث الحقيقة ومن احبهن على جهة الشهوة الطبيعية كانت صورة بلا روح وان
تلك الصورة فى نفس الامر ذات روح لكنها غير مشهودة اى غير معلومة يعنى بس
كيمسنه حقيقت محبوبه معرفت وعلمدن شو حد اوزره نسايه محبت ايليه يعنى اوكمسنك
محبوب حقيقينك حقيقتنه وانوارينه علم ومعرفتى اولدوغندن شو حد اوزره نسايه محبت
قلدى من حيث الحقيقة اول الله محبت قلمشدر وشول كمسنه بونلره شهوت طبيعيه
اوزره محبت ايلسه اول نسا بو محبته كوره صورت بلا روح اولور اكرچه اول صورت
نفس الامرده روح صاحبى ايسه لكن اول صورتده روح حقيقى غير مشهود ومعلوم
دربو اجلدن صورت بلا روح كبيدرپس كامل اولدركه زوجه ومحبوبنه بو سرلرى
مشاهده قله وهر عضونه حق بولدغى محلده استعمال ايليه زيرا ارباب كمالك
شانى بودر كما قال صدر الدين القنوى فى اعجاز البيان حكاية عن شيخه قال شيخى

واما من يتحقق بالكمال ما استعمل قوة من قواه الا فيما خلقت له وان استعمل
قواه فيما خلقت له شكرته عند الحق لاقامة العدل فيها وتصريفه اياها فيما خلقت له
وهذا من اعلى صفات مرتبة الكمال عند من عرف ما الكمال بيوررلركه شيخ اكبر
حضرتلرى ديديكه بر كمسه كمالى ايله متحقق اولسه وقواى بدنيه وروحانيه سندن بر
قوتنى استعمال ايلمز الا ما خلق له ندن اكر قواسنى ما خلق له نه استعمال قلورسه حق
قتنده اكا هر قوتى وعضوى شكر قلور انلرده عدل اقامتى ايله كيچى وانلرى
ما خلق له نه صرف قلدوغيچون بو ذكر اولنان مرتبه كمالك اعلى صفاتيدر كمال بلنك
العارف يكفيه الاشارة والله اعلم بالحقيقة باب تاسع مكتب اولنلرك وتوكل
قلنلرك ملاحظه در وسؤال و دريوزه ايدنلرك قدحنده در بو حديث شريف
وبخارى وترمذى ابو هريره رضى الله عنه حضرتلرندن روايت ايدرلر
حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم حضرتلرى بيوررلر ان الله طيب لا يقبل الا الطيب
وان الله امر المؤمنين بما امر به المرسلين فقال يا ايها الرسل كلوا من الطيبات
وقال يا ايها الذين امنوا كلوا من طيبات ما رزقناكم ثم ذكر الرجل يطيل السفر
اشعث اغبر يمد يديه الى السماء ويقول يا رب يا رب يا رب ومطعمه حرام و
حرام وملبسه حرام وغذى بالحرام فانى يستجاب لذلك معناى شريفى حق تعالى الله
طيبدر يعنى منزهدر صفات حدوثدن ونقايصدن انكا ندن قبول ايلمز عبادتدن
الا حلال صرفى كه انده حرام شبهه سى اولميه والله تعالى حضرتى مؤمنلره امر ايلدى

رسولنه امر ايلديكى شيئى كه بيورديكه ايها الرسل سز يكز طيباتدن يعنى شول حلالدن
كه انده شبهه اولميه ومؤمنلره دخى امر ايدوب بيورديكه اى اللرى ايمان كتورنلر
سز يكز طيباتدن كه بز سزه اندن رزق ويردك پس انبيا ايله مؤمنلر مابينده حرامدن اجتناب
ايدوب حلال طلب ايلمكده فرق يوقدر بلكه جميع ناسه حلال طلب ايدوب حرامدن
اتمك واجبدر اندن صكره حضرت رسول ذكر ايلدى بر كمسه يى كه سفرى اوزن ايلر انواع
طاعاته اشلامجه كتمك كبى وسعى وعمره اتمك كبى وجهاده وغزايه كتمك كبى وصله رحم
اتمك كبى وبعضى پسنديده زيارتلره كتمك كبى الرجل ده كى الف لام زايدر الرجل نكره
حكمنده در نتكم ولقد امر على اللئيم اللئيم ده كى الف لام زايد اولدوغى كبيدر پس ما بعدى
رجلك صفتى اولور تقدير كلام ديمك اولور كه اندن صكره حضرت رسول صلى الله عليه وسلم
بر رجل ذكر ايلدى كه اول رجل اوزن سفر وسياحت ايلر وكمال فقر وفاقه دن صاچى قوروجق
ويوزى طوزلو اولور بو صفتلو كمسه ايكى اللرين آسمانه قالدرر دخى ديسه كه يا رب يا رب يا رب
بنم مرادم اعطا ايله ودعامى قبول ايله ديوب بو سفر وسياحتى وفقر وريا ختى مظان
اجابت وباعث رضا وقربت قياس ايلسه وحال بو كه انك مطعمى حرام اوله ومشربى
حرام اوله ولباسى حرام اوله ودخى حرام ايله غذا اولنه وتربيه قلنه بس نره حا
بو كمسه استجابت اولنه كه انك اكل وشربى حرام اوله يعنى بن بعد دعاسى بو صفتلو
مستجاب اولمز اى اخى بو حديث شريفدن معلوم اولديكه سفر وسياحتك وفقر وريا
فايده سى يوغمش مادامكه حرامدن اجتناب اتميه وحلال لقمه يى سلوكك ركن اعظمى

مطلب اكل حلال

مطلب نفرت حرام

حلال عمل ایلدر پس حلال لقمه یمده لعنت طلبنی ایکی قسمدر بر قسمی کسب و سبب اختیار ایتمک
و بر قسمی دخی نه فتح اولورسه اندن یموب طریق توکل گتمکلکدر زیرا بو ایکی قسمک حقنده و
مدحنده آیات اخبار و کثیر مشایخ کبار رجحانی واقع اولمشدر با خصوص که حضرت پیرمن شنوی
شریفده گاه کسبه توکل اوزره ترجیح و گاه توکلی کسب اوزره ترجیح قلمشلردر و خلقدن سؤال
ایتمکی جائز قلمشلردر اکنجی فقرای مولویه بو ایکی خصلتی اختیار ایدوب سؤال و دریوزه
ایتمکی روا گورمشلردر پس اولا کاسب اولنلرک فضیلتی کما لونه حضرت رسولدن صلی الله
علیه وسلم مسلم و بخاری اتفاق اوزره بو حدیث شریفی روایت ایدرلر قال رسول الله صلی الله
علیه وسلم ما اکل احدکم طعاما قط خیرا من یاکل من عمل یده وان نبی الله داود یاکل من
عمل یده یعنی بر احد بر طعام یمدی انجق که اول خیرلو اوله انلرکه کار زندن یدکلری و
نبی الله داود پیغامبر علیه السلام کسب یدندن یردی بو حدیث شریفده طالب حلال و کسب
تحریض و ترغیب وارد رکه بسی انبیا در مثنوی رمز الکاسب حبیب الله شنو در توکل ان
کاهل شو معنای بیت کاسب اللهک سوکلو سیدر پس توکلدر او لمغله سبب و کار و کسبلک
خلل اولیه و کاهل و عاطل قلمیه دیمکدر پس توکل او کمسلر لایقدر که علم و معرفتی سعی
و اعمال صالحه و طاعتده کوششی قله و الا کسب قلمق گرک تا بطالتلر بو لمکدن اولیه زیرا
جناب حق بطالتلری سومز نتکیم بو محله مناسب امام راغب ذریعه ده بویورلر فاعلم ان الله
لا یحب البطالین ومن اخذ من الناس المنافع ولم یعطهم نفعا فانه لم یدخل تحت قوله
تعالی والمؤمنون والمؤمنات بعضهم اولیاء بعض ولهذا ذم من یدعی التصوف

فتعطل

فتعطل ولا یکون له علم یؤخذ منه ولا عمل صالح فی الدین یقتدی به بل یجعل همه عادیه
بطنه لانه انسلخ من الانسانیة بل من الحیوانیة وصار من جنس الموتی بیورر لر که یعنی
بل ای سالک طریق محقق اولنمک که حق تعالی بطال اولنلری سومز سؤال لکمکله ناسدن منافع
اخذ ایلیه و انلره بر نفع اعطا قلمیه پس اول کمسه تحقیق حق تعالی حضرتنک بو قولنک تحتنده
داخل اولمز نتکیم بیوردی مؤمنین و مؤمنات بعضی بعضنه انصار و معاوندر
پس بر کمسنک که وجودندن نصرت و معاونت و یا انسانه فایده لو بر خصلت کلمیه اول کمسه
مؤمنلر زمره سندن خارجدر دیمک اولور بو جهتدن ذم اولندی عند الانبیا و الاولیا
سؤال کمسنک تصوف ادعا ایلیه و متعطل اوله و انجق بر علم اولمیه که اندن ناس اخذ
ایده و فایده منداولیلر و دیننده بر عمل صالحی دخی اولمیه که خلق انی شیخ اتخاذ ایده لر
الا اقتدا قلهلر بلکه اول کمسنک تصوفندن مرادی شکمنک غداسی قصد قامی اوله اول
کمسه انجق منه موم اولدیکه انسانیتدن منسلخ اولدی بلکه حیوانیتدن بل حقیقت موتی
حکمنده و جماد منزله سنده اولدی حیوانک زیاده کمترینی خردر بو شکل اتفاق ابتلالردن
بولک اوزرندر که خر بهتردر بیت مسکینی خر اگر چه بی تمیزاست چون بار همی کشد عزیز است
اکثریا بو شکل بطالتلر در سؤال و دریوزه قلنی و کاسب لیی اولوب در بدر اولنی حق
تعالی کلام مجیدنده و حضرت رسول صلی الله علیه وسلمک حدیث شریفنده و حضرت پیرک
کلمات طیبه سنده سائل اولمنی فقرایه مدح و سائل اولنلری ذم و قدح بیورمشلردر نتکیم
جناب حق تعالی کلام مجیدنده بیورر للفقراء الذین احصروا یعنی ای اغنیا سزک صدقاتکز

فقرايه يوزنورو ياخود مالكزى اتفاق ايلك شول فقرايه كه انلر منع اولنديلر وحصر قلنديلر
في سبيل الله الله يولنده مراد يا عبادة وطاعت اوله وياخود جهاد اوله لا يستطيعون ضربا
في الارض بونلر قادر اولمديلر يريوزنده كسب وكار ايلمكه كتمكه ورزق معاشلرين طلب ايتمكه
عبادته زياده مشغول اولدقلري ايچون بو ايت كريمه اصحاب صفه حقنده وارد اولمشدر
ولكن حكمي عامدر هر قنغي فقراده كه بو خصلت بوله انلر دخي بو حكمده داخل اولور يحسبهم
الجاهل اغنياء من التعفف بونلرك حالني بلميلر بونلري سؤالدن تعفف ايلدكلري ايچون وخلقه
استغنا قلدقلري ايچون بونلري اغنيا ظن ايدرلر تعرفهم بسيماهم خطاب يا حضرت رسوله
اوله وياخود هر خطابه لايق اولن كمسنلره اوله تقدير كلام اكر سن بونلري كوريدك
اى مخاطب علامتلرندن بونلرك سيمالري ايله بونلري بليدك لا يسئلون الناس الحافا بونلر
اول كمسنلردركه ناسدن الحاح ايله سؤال اتمزلر بو ايت كريمه كمسنه عرض احتياج اتمين فقراك
خصالني مدح ايلر وسؤال قلنلرك حالني قدح في الحقيقة اولوي شكلنده اولنه كار قلمق
عيب وعاردر كلدر اما سؤال قلمق بغايت عيب وعاردر حضرت علي كرم الله وجهه كه
سلطان بركون ضرورتلري واقع اولوب وجرتلم بركمسنك قيوسندن صوچلقوم خزينا لكن
صوردي پس اولنمانده بعض منكر انلره دخل ايدب اولحالده اشو بيت نظير ايلدي
اول حينده بو كلام نظيم بيوردلر بيت يقول الناس لي في الكسب عار فقلت العار في ذل السؤال
وحضرت نبي صلي الله عليه وسلم سؤال ترك اتمك حقنده ترغيبا وترهيبا نيچه احاديث شريفه
بيورمشلردر پس ترغيبا بيوردقلري احاديث شريفه دن بريسي اولدركه ثوبان رضي الله عنه

اولحضرت

ولحضرت صلي الله عليه وسلمدن بو حديث شريفي روايت ايدرلر قال رسول الله صلي
الله عليه وسلم من يضمن لي شيئا اضمن له الجنة قال ثوبان فقلت انا يا رسول الله فقال
عليه الصلوة والسلام لا تسأل الناس شيئا حتى سقط بو ما سوطه فنزل واخذه
لا امر احدا ان يناوله حضرت مولانا قدس سره بو حديث شريفي نظمه كتوروب
بيورمشلر مثنوي كفت پيغمبر كه جنت از اله كر همي خواهي زكس چيزي مخواه ور نخواهي
خواهم كفيلم من ترا جنت الماوى وديدار خدا واحاديث امام بغوي بو حديث
صحيحي اتفاق روايت اولنمشدر ابو هريره دن رضي الله عنه روايت ايدرلر قال رسول
الله صلي الله عليه وسلم لان يأخذ احدكم حبله فيأتي بحزمة حطب على ظهره فيبيعها
خير له من ان يسأل الناس اعطوه او منعوه فان يد العليا خير من يد السفلى بريكز
اليد العليا هي يد المنفقة واليد السفلى هي السائلة بيورمشلركه والله سزدن بريكز
جبلي الوب پس ادقاسنك اوزرنه بر يوك اودون كتوروب وانى بيع ايلمك خيرلودر
ناسدن بر شي استمه دن يا آني اعطا ايده لر يا منع ايده لر زيرا عالي ركال سفليدن
اولن الدن خيرلودر يد عليا منفقه اولن الدر ويد سفلي سايل اولن الدر يعني ترهيبا
اولن حديث شريفه كله لوم ترهيبا وتخويفا اولن احاديث شريفه چوقدر بو
جملدن بو حديث شريفيله اكتفا اولندي مسلم وبخاري اتفاقيله بو حديث شريفي
ولحضرتدن صلي الله عليه وسلم روايت اولنور قال عليه الصلوة والسلام لا يزال
الرجل يسأل الناس حتى يأتي يوم القيمة ليس في وجهه مزعة لحم اي قطعة لحم

صبحی درویش اولدرکه ابراهیم مشرب اوله و خلقه عرض حاجات اتمیوب توجهی
بالکلیه حقه قله و هر نه دلرسه اندن دلیه بلکه اندن دخی استمکدن استحیا ایلیه
فکیف عن المخلوق اولمیا نده که حضرت ابراهیم علیه السلام منجنیقه قودیلوب
هوایه اتدلر درحال حضرت جبرائیل امین علیه السلام کلوب دیدیکه الک حاجة
قال اما الیک فلا فقال فسئل ربک قال حسبی من سؤالی علمه بحالی پس جمله
مومنی اولنلره لازم و واجبدرکه انک ملتنه تابع اوله تا بو مرتبه لردن برندر
لذة بوله قال تعالی ملة ابیکم ابراهیم ای اتبعوا ملة ابیکم ابراهیم تند
پس انک ملتندن و خصلتندن بریسی خلقه عرض حاجات اتمامکدر و برخصلتی دخی
جمیع آفل و زائل اولان اشیایه محبت اتمیوب لا احب الآفلین دیوب جناب فاطر
السموات والارضه توجه قلمقدر پس سالکه دخی لازم اولدیکه جمیع ماسوادن
غرض وامید و حاجتی قطع ایده و جمله خلایقدن اکر جبرائیل اسه هم تی
دفع ایده بلکه حقدن دخی استمکی استحیا ایده قنده قلدیکه کندوکبی عاجزدن
امید طوته و انی معطی و محسن صنوب اکا رعایتلو و عبودیتلو قله مثنوی
پس چه عرضه میکنی ای بدگهر احتیاج خود بمحتاج دگر و رنجو هم ازد کر هم او دهد
بر کنش بیل سخاهم او نهد هین ازو خواهید نه از غیر او آب از یم جو مجو از خشک جو
بو محله مناسب صاحب الحکم ابن عطا حضرتلری بیوررلر لا ترفعن الی غیره حاجة
فکیف یرفع حاجتک عنک من لا یستطیع ان یرفع حاجته عن نفسه دیمجا یستحی العارف

ان یرفع

ان یرفع حاجته الی مولاه اکتفاء بعلمه و مشیته فکیف لا یستحی ان یرفعها الی خلقه
بیوررلرکه اللهدن غیریه حاجتنکی عرض ایلمه نه حال الله سندن حاجتنکی دفع و رفع
ایلمش اولسه کیمسه اول کندو نفسندن حاجتنی دفع و رفعه قادر اولمیه ازا اولورکه
عارف کندو حاجتنی مولاسنه عرض اللهدن استحیا ایلیه انک علم و مشیتله اکتفا
ایلیه کیم ایلیکی نه حال الله حاجتنی خلقه عرض ایلیه او تمیزنی خلقه عرض احتیاج
اتمک ایکی وجهله اولور بیان قالله و بیان حال الله اکر لکسلی لسان قال الله سؤالدن تسلی در
و عرض احتیاجدن خلاص اولمشلردر اما لسان حال الله سؤالدن خلاص اولمه
بر کمسه دخی خلقدن امید و رجاسی اوله لسان حال الله سؤالدن اولخلاص اولمه مکر
شول زمانده خلاص اولورکه کندونک رزقنی کندویه عاشق اولدیغنی کوره و ملاصق
و معطی الله ایدوکنی بیلور اندن نصکره صغایله باطنا حقه توکل قلور مثنوی رو توکل
کن ملرزان پا و دست رزق تو بر تو زتو عاشق ترا است بیوردیغی حضرتک بو مرتبه یه
اشارتدر سوز بودرکه عبد صالح رزق و معاشی قیدنده اولمیه بلکه کندویه لازم
و واجب اولنی ادا قلمغه سعی ایلیه و حقه لایق اولنی اکا تسلیم قلکه اول بنده بر و
لکه اعلا بلور قوله لازم کلنی و صالحی اولنی اکا تعلیم لکه حاجت یوقدر کما قال
فی حدیث القدسی عبدی اطعنی فیما امرتک ولا تعلمنی ما یصلحک اکر حقیقت کوزیله
نظر قلسک بو محله انسانک دنیا ایچون چکدکی رزالت و ذلت هب طمعدن حاصل اولور
الطامع عبد والقانع حر فحواسنجه قانع اولدیکی حر اولور و خربنده لکدن نجات

بولور طمعکارلر قولینک کتابنده ایچی بوشدر انکچون طمعکارلر دخی درونی
بی قناعت و ناخوشدر بر محوای العبد حرّ ما قنع والحرّ عبد ما طمع عبد قانع
اولدیغی کبی حرّ و آزاده سی و حرّ طامع اولدیغی کبی بندهٔ دلداده سیدر پس
طمعکارلکه قبیح خصلت ایدکی بلدکسه کرکدر که اندن حقه استعاذه قلاسن تا
قلبک نجات بوله سن نتکیم معاذ بن جبل رضی الله عنه حضرت نبیدن صلی الله علیه
وسلم بو حدیث شریفی روایت بیوررلر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم استعیذوا
بالله من الطمع فانه یهدی الی الطبع ٭ طبع لغتده وسخ و دنسه دیرلر اقصود
آثام و معاصیدر زیرا طمع انسانی نیجه معصیت و خطیئه رهین اولور پس بونلری
بلدکسه ایکنجی قسمه کلالوم طریقتک ایکنجی قسمی اولکدر که کفالت الهی بونلرک
ظاهر و وکالت ربانی کما ینبغی واضح و باهر اولدیغندن اسبابه تعلق اتمک
درونلرندن رفع اولمشدر و خلق علله رزق ایچون تعلق قلمی بالکلیه بونلردن
مندفع اولوب درون و برونلری ذنکار اهتمام و اکتسابدن صاف اولمشدر اهل
دنیایه سرفرو اعتزلری و آب روی فقر و قناعتی بره دوکمزلر بیت ما آب روی فقر و
قناعت نمی بریم ٭ با پادشه بکوی که روزی مقدرست ٭ دینلی بونلردر واللهم لا مانع
لما اعطیت ولا معطی لما منعت ولا مبدل لما حکمت ولا رادّ لما قضیت ولا ینفع ذا الجد
منک الجد ٭ وردنی اوقونیلر و معناسیله عمل قلنلردر بوذکی اولنلر بونلر اول
کملردرکه مثنوی بر دل خود کم نه اندیشهٔ معاش ٭ رزق کم ناید تو بر درگاه باش ٭

فولنک

قولنک مفهومی اوزره اندیشهٔ معاش دللرندن دور ایدوب درکاه حقه مجموع
اولمشلردر پس بونلر علم غیبدن هر نه فتح اولورسه انکله قناعت قلورلر
وانی محض عطیهٔ الهی بلورلر فتوحک حقنده احادیث شریفه و اخبار لطیفه
چوق وارد اولمشدر اول جملهدن بوبر صحیح حدیث شریف زید بن خالد الجهنی
حضرت رسول اکرمدن بو حدیث روایت ایدرلر قال النبی صلی الله علیه وسلم من جاءه
معروف من اخیه من غیر مسألة ولا اشراف نفس کافة فلیقبله فانه رزق ساقه الله الیه
معنای شریفی بر کیمسه یه بر احسان کلسه بر مؤمن قرداشندن استمکسزین و دخی نفسک انتظاری
یوغیکن اول کمسه انی قبول ایلسون زیرا اول معروف بر رزقدر که الله تعالی حضرتلری انی اوکا
سوق ایلدی اول محسن یدندن و بو حدیث شریفی دخی روایت صحیحه ایله اول حضرت
صلی الله علیه وسلمدن ویردرکه قال النبی صلی الله علیه وسلم من وجه الیه شیء من الرزق
بغیر مسألة فلیأخذه ولیوسع فی رزقه فان کان عنده غنیاً فلیدفعه الی من هو احوج
یعنی بر کیمسه رزقدن بر شیء توجه اولسه استمکسزین اول کمسه انی السون و رزقنی توسیع
و توسیع قلسون اکر قتنده غناسی وار ایسه بر محتاج کیمسه یه انی ویرسون پس مشایخ فتوحاتی
اخذ اولنمسنده و کذلک نذرلر و احسانلر و صدقهٔ تطوع کبی النمسنده تردد
ایکی زاهد خشک اولنلر اما زکوتک النمسنده تردد اتمشلردر بعضیلر انی دخی عند
الاحتیاج المشلردر و بعضیلر استغنا قلمشلردر نتکیم حضرت مولانایه زکوة اقچه سی
کلسه بیوررلر دیکه وارک بونی شیخ صدر الدین حضرتلرینک فقراسنه ویرک انلر

برزم مترامزدن احوجدر اما نذر کلمه و یا فتوح اولسه انی رد اتمیوب فقرایه بخش ایلر ردی
زیرا فتوح و نذری مشایخ عظام رد اغا منعلردر کما روی ابو طالب المکی رضی الله عنه
الله فی قوت القلوب هذا الحدیث بروایة صحیحة قال رسول الله صلی الله علیه وسلم من اتاه
رزق بغیر مسئلة فرده فانما یرد علی الله یعنی برکیسه حق تعالی بغیر سؤال رزق اعطا
ایلسه پس اول کمسه انی رد ایلیوب المه اللهک ویردکنی الله اوزره رد ایلمش اولور
بویله عظیم جرمدر اما بعضی کمسنه یدندن فتح اولانی رد ایلمک واجبدر دیمشلردر نتکم اول
کمسلری ابو طالب مکی قوت القلوبده علی حده ذکر بیورمشلر فلا یوخذ الا من ید عاقل
بالغ حر تقی کما جاء فی الحدیث لا تاکل الا طعام تقی ولا یاکل طعامک الا تقی ولا من ید ظالم
ولا جاهل بالحلال والحرام عن المکاسب یعنی فتوح الینمیه الا عاقل اولن کمسنه الندن
مجنون و معتوهدن احتراز در و دخی بالغ اولنلر الندن که صبی اولمیه و دخی حر و
ازاد اولن کمسنه الندن که کمسنه عبدی اولمیه و دخی تقی و نقی اوله فاسق اولمیه زیرا
حدیث شریفده وارد اولدیکه یمیه الا تقی اولنک طعامنی و دخی طعامکی یمیه الا
تقی اولن و دخی فتوح ظالم الندن اخذ اولنمیه و دخی مکاسبنده حلال و حرامه
جاهل اولن کمسنه الندن اخذ اولنمیه اما بونلردن غیری یدندن اخذ اولنسه مستحبدر
بعضی مشایخ تقی اولمیندن و ظالم و جاهل الندن اخذ ایتمشلر حلّه احتمال ویرلکله
ولکن اکل ایتمشلر بلکه بیلمین و کیلمین بعض خواجه خرج ایتمشلر زیرا شبهلو اولن طعام
و لباس سلوکه مانعدر پس هما سالکه بصیرا اولن بودرکه دائما ارتسه اقتضا ولم
والله

والله غناسیله غنالنه و خلق غناسندن مستغنی اوله قال الواسطی الافتقار الی الله
اعلا درجة المریدین و الاستغناء بالله ارفع درجة الصادقین اللّهله مستغنی اولن
عاشقلر غنای خلقه محتاج قلمز و خزینة اللّهدن بیحساب قلوبه کاره مشتغل اولمز
کما قیل لابی یزید البسطامی رحمه الله ماتری بک تشتغل بکسب فمن این تاکل قال مولای
یرزق الکلاب والخنازیر فلم لا یرزق ابا یزید پس رزاق اولدرکه علی الاطلاق
اکر برقوله رزقی مع واسطة الخلق حاصل اولنسه و اکر بلاواسطه حاصل اولسه
عارفک قتنده ایادی قدرتله و یا ایادی ملائکه ایله حاصل اولن رزقی ایادی
عباددن ظهورندن کلن رزقلرده فرقی یوقدر زیرا عارف موحد قطع جمیع اسباب ایلیوب
هر بر یوزدن اولور رزاق انی کورر و معطی انی بیلور کما قال الشیخ سهروردی اذا صح
التوحید ثلاثة اشیا فی مشاهدة رب الارباب پس موحد اول کمسنه درکه هر فتوحی حک
فتحی اندن بیله و فتاح مطلق انی بیله شیخ حضرتلری فتوحاتی مکیه ده فتوحی اوج
نوع اوزره تقسیم قلمشلردر و بو کونه تعریف ایدب بیورمشلرکه اعلم ان کل امر جاءک
من غیر تعمل ولا استشراف ولا طلب فهو فتوح ظاهرا کان او باطنا و الفتوح علی
ثلاثة انواع النوع الاول فتوح العبارة فی الظاهر و سببه اخلاص القصد و هو
صحیح عندک و قد ذقته و منه قوله علیه الصلوة و السلام اوتیت جوامع الکلم و منه
اعجاز القرآن و النوع الثانی من الفتوح الحلاوة فی الباطن قالت الطائفة سببها
جذب الحق باعطافه و النوع الثالث من الفتوح فتوح المکاشفة قالت الطائفة

بینهما المعرفة بالحق ومن شرط فتوح النوع الاول ان لا یصحبه فکر ولا یکون نتیجة
فکر وکان شیخنا ابو مدین یقول فی فتوح الفقرا اطعمونا لحما طریا ولا تطعمونا لحما قدیدا
ای لا تتعلق الیاس من فتوح غیرکم الا ما ینفتح به علیکم فی قلوبکم یرفع بهذا همة
اصحابه الطلب الا اخذ من الله ترجمه‌سی بودر که بل ای طالب اسرار فتوح اولنی سالک
هر نه شیء سکا عمل ارتکاب ایتمکسزین کلور و انتظار طلبدن حاصل اولور اول فتوحدر اکی
ظاهر فتوح اولنی مثلا ایچمک ویمک وسیم وزر کبی ویا باطنا اولنی فتوح اولسون
مثلا علوم وعرفان وذوق ووجد اکبی وفتوح اوج نوع اوزره در ونوع اول
ظاهرده عبارة وکلامک فتوحدر و بو عبارتک فتحی سبب قصد و عزیمتده خالص
اولمقلقدر و بو عبارة وکلام فتحی نیم قصدده مخلصدر و شیخ حضرتلری وبن بو
عبارتک فتحی اولمیه ذایق اولدم دیر و بو فتوح عبارتدندر حضرت پیغمبر صلی الله
علیه وسلم اوتیت جوامع الکلم بیورمسی زیرا اکثر احادیث رسول بلا تفکر
الهامله بیورلمشدر و بو فتوحک عبارتدندر اعجاز قران زیرا وحی الهیدر بونده
دخی فکرت ورویتک دخلی یوقدر و فتوحک نوع ثانیسی باطنا حلاوت و درونه
ذوق ولذة فتحی اولمیدر بعض طایفه دیدیلر که بو حلاوت و باطنک سببی حق تعالینک
اول قولدن رحمت ومحبتله جذب ایلمیدر که حلاوت باطنه اول جذبک خاصه‌سیدر
فتوحک نوع ثالثی فتوح مکاشفه در مشایخدن بر طایفه دیدیلر که بونک سببی حقله
بیلمکدر و فتوح عبارتک شرطی بودر که اول فتحی اولنی عبارته فکر صاحب اولمیه

واول

واول عبارت فکرک نتیجه‌سی دخی اولمیه و شیخ حضرتلری حکایه ایدوب دیرکه
بنم شیخمز ابو مدین حضرتلری دیردی که بزه بر تازه ات اطعام ایلک قورو ات
قدید اولمشی اطعام ایلمک یعنی بزه غیرک کمنک قلبنه فتح اولنی عبارة نقل
ایتمک الا قلوبکزه سزه فتح اولنی عبارتی نقل ایلک و بو قولله اصحابنک همتنه
رفع ایلدی تاکم انلر دخی سایر اولیاء اللهدن حذر ایتمکه طالب اولمیه غیرک
فتوحنه کن قادر اولیوب بنم عبارت ومعانیم بولەلر تاکم حضرت مولانا دخی
فقراسنک همتنی عالی اولمسی ایچون ایدوب سایرک فتوحندن و غیرک واردات
روحندن انلری نهی ایلیوب بیوررلر که مثنوی چه میکنی تو صاحب واقعه
تا بکی عکس خیال لامعه ؛ تا که گفتار از حال تو بود ؛ سیر تو با پر و بال تو بود ؛ صید
کیرد تیر هم با پر غیر ؛ لاجرم بی بهره است از لحم طیر ؛ باز صید از دنجود از کوهسار ؛
لاجرم شاهش خوراند کبک و تار ؛ منطقی کز وحی نبود از هوست ؛ همچو خاکی در هوا و در هوست

باب عاشر

باب عاشر جهاد نفسی و نفس لخیاری و شهید تیغ عشق اولمک فضیلتنه بیان ایلر

ابو هریره حضرتلرندن رضی الله عنه مسلم و بخاری اتفاق ایدوب بو حدیث شریفی
روایت ایدرلر قال النبی صلی الله علیه وسلم من آمن بالله ورسوله واقام الصلوة
وصام رمضان کان حقا علی الله ان یدخل الجنة جاهد فی سبیل الله او جلس فی ارضه
التی ولد فیها ؛ معناسی شریفی بر کمسه الله و رسولنه ایمان کتورسه و صلوتنی قایم ور
آینی صایم اولسه الله اوزرنه لایق اولور که انی جنته ادخال ایلیه اول کمسه اکر کافر

في سبيل الله مجاهده ايلمك واكى طوغعدوغ برده او تورسنى وغزاى ظاهره كتمونى
زيرا كفارله جهاد فرض عينى دكلدر بلكه فرض كفايه در پس غزايه كيدرسه قايم الليل
وصايم النهار ثوابن بولور كما قال النبي عليه الصلوة والسلام المجاهد في سبيل الله كمثل
الصايم القايم القانت واكر كتمزسه آثم اولمز مادام كه جماعت مسلمين دن بر جماعت
مجاهده وكفارله مقاتله قله اما مجاهدهٔ نفس جمله لازم وواجبدر زيرا جهاد
اعداء الله محاربه در لكن عدونك زياده عدو ركه انسانك كندو نفسيدر كما قال
النبي صلى الله عليه وسلم اعدا عدوك نفسك التي بين جنبيك اويله اولنجق نفسله مجاهدهٔ
كفارله مجاهده دن اولو يدر زيرا جهاد اكبر نفسله جهاددر وحق جهاد دخى بوندهٔ
بولنور كما قال الله تعالى جاهدوا في الله حق جهاده قال عبد الله ابن المبارك
حق الجهاد مجاهدة النفس والهوى وهو الجهاد الاكبر على ما روى عن النبي صلى الله
عليه وسلم قال حين رجوعه عن جهاد الكفار رجعنا من الجهاد الاصغر الى الجهاد
الاكبر قالوا وما الجهاد الاكبر يا رسول الله قال مجاهدة النفس ° وحضرت مولانا
بو حديث شريفك تفسيرنده بو ابياتِ شريفه‌يى ايراد ايدرلر اول بيت شريف بودر شعر
قد رجعنا من جهاد الاصغريم ° با نبى اندر جهاد اكبريم ° سهل شيرى دانكه صفها بشكند
شير انست انكه خود را بشكند ° حقا بودركه پهلوان اولدر كه كندو خانه‌سنده اولن دشمنى
پنهان سزى بوله واذ قهر قله وحكمنه الوب مسلمان ايليه قريب اولن دشمنك شرينى دفع
بعيد اولن دشمنك شرندن دفعدن اولى وافضلدر قال الشيخ في الفتوحات قاتلوا الذين

بلونكم

يلونكم من الكفار ولا اكفر من النفوس لنعم الله ولا ايلا الانسان اقرب اليه من نفسه فجهاد
النفس جهاد الاكبر واعظم جهاد العدو لان جهاد العدو وقد يقع العبد للرياء
والسمعة والحمية وجهاد النفس امر باطن لا يطلع عليه الا الله ولا يكون الا لله حق
تبارك وتعالى كلام مجيدنده بيورر لكه مقاتله ايلك اى مؤمنلر كفاردن سزه قريب اولنى
دشمنله تفسير غاية الامانيده بويله دركه امر بقتال الاقرب من الكفار فان ضرره اشد والحذر
منه اكثر الاقرب فالاقرب وشيخ حضرتلرى دخى بيورر كه انسانه نفسندن اقرب بو قدر
والله كه نعمته نفوسدن اكفر بر شئ يوقدر پس جهاد نفس جهاد اكبردر وعدوى
ظاهرله مجاهده دن بو اعظمدر زيرا عدونك جهادى از اولور كه ريا وسمعه قحيت
ايچون دخى اولور وجهاد نفس بر كزلو امردر كه اكا الله دن غيرى مطلع اولمز وهان
بو جهاد الله ايچون اولور پس كوكدر كه سالك هميشه كندو نفسنه عداوت ايليه وانك
شرندن حقه دايما استعاذه قله ودع ما عداها واعد نفسك فهي من عداها وعدانها
باحصن جنة يعنى حضرت حقدن ماعداسنى ترك ايليه ونفسك عداوت ايله زيرا نفسك
اول حضرتك اعداسيدر واول نفسكدن صقن حكم اولنى سپر احصن جنه دن مرادى
باعبادت الهيه وياشريعت نبويه وياشيخ كامل در پس نفسله مجاهده اكا ديرلر كه اول
انك هوا وشهياتندن وارزو ولذاتندن منع ايده سنى وهر نه دلرسه خلافنى ارزو ايلدى
كيده سنى اندنصكره انى جميع معاصى ومناهيدن قطع ايدنجه مجاهده ايده سنى اندن
جميع اخلاق ذميمه وافعال رديه دن منع ايدب انى پاك قلسنى اندنصكره اطعه نفيسه

يهم دن والبتة نفيه كيدن انى برى وعارى ايدب اولمدن اول اولدر ومنى وخشب يابس كبى قلمقدر كما قال رسول الله صلى الله عليه وسلم اخشوشنوا واخشوشبوا واستوا
خفاة وعراة لعلكم ترون الله اخشوشن الرجل دليل اذا اشتدت خشونته يعنى جاهد
النفس بالخشونة بمخالفة هواها ديمكدر اخشوشب فلان شيأ دركلو فلان شيئ فلاني
كمه خشب يابس كبى قلدى ديمك معناسى ودرلى اخشيشاب نفسنى عملده مبتذل قلوب اكا غلظت
اتمك معناسنده دخى استعمال ايدرلر پس تقدير كلام اجعلوها كالخشبة اليابسة بالمجاهدة
راجين رؤية الله ديمك اولور مثنوى اى خنكا انكو جهادى ميكند بر بدن زجرى ودادى ميكند
تا نوانى جهد ميكن اى كيا در طريق انبيا واوليا كافرم من كر زيان كرده است كس در ره ايمان وطاعت يكنفس
اولا المجاهد ايچون سلاح لازمدر اول اوچ سلاح اولمغه نفس صلاح بولمز وروى
فلاحى كورمز نتكيم شيخ عطار حضرتلرى بيوررلر بيت خنجر خاموشى وشمشير جوع نيزه وتنهائى
وترك هجوع هر كرا كنبود اين هر سه سلاح نفس او هركز نيايد با صلاح پس اول مجاهده
كه اقتلوا انفسكم بسيف المخالفة نحو ايمچه نفسنى سيوف مخالفت ايله قتل ايله وموتوا قبل ان
تموتوا مقتضاسنجه اولمزدن اول اوله جناب حقك حيات ابديه ايله زنده وسعادت سرمديه ايله
فرخنده قله مشايخ كبارك ما الحياة الا في الموت ديدكلرى بوكه اشارتدر يعنى الحياة القلب
والروح الا في اماتة النفس بالجوع ديمكدر مشايخ صوفيهنك اعظمندن حاتم اصم حضرتلرى بيوررلركه
من دخل في طريقنا هذا فليجعل لنفسه اربع موت موت ابيض وموت اسود وموت احمر وموت
احمر الموت الابيض الجوع والموت الاسود احتمال اذى الناس والموت الاحمر لبس المرقعة والموت

اللحى

مطلب شهيد

الاحمر مخالفة النفس والهوى پس بو اوچ تلوى نفسه اختيار ايلمك رؤيت حقه وسيله
ووصلت الهيه يه ذريعه اولور موت اختياريله اولمينى حق بو دنياده كورمزدو
صالنه ابن مريم كما قال النبي صلى الله عليه وسلم لن يرى احدكم ربه حتى يموت وكذا قال الشيخ ابو مدين
رحمة الله من لم يمت لم ير الحق زيرا حقله عبد ما بيننده حاجز حصينى وحجاب متين نفس حسدر
اكل موت وازالهسى رؤيت ووصلته سبب اولور اعظم حجاب بينك وبين الله نفسك ديمكله عملدر
انكچون بيني وبينك انى ينازعني فارفع بفضلك انى من البين دعاسى قلمشلر وبعضى
عاشقلر دخى بو حياة طيبه تمنا نفسده كوردكلرندن مثنوى اقتلونى اقتلونى يا ثقاتى
ان في قتلي حياتا في حياتى صداسن اوراشلر وشهيد تيغ عشق اولمغه جانلرينى منت بلمشلر
كما قال ابن الفارض بيت واذا الا التهديد بالموت راكنى ومن هولها اكان غيرى هدت
يعنى تحقيقا بن اولم تهديد اولنمغه مايلم كه انك هول وخوفندن بندن غيرينك
اركانى تهديد اولنمشدر روزبهان بقلي حضرتلرى عرائسده بو ايتك تفسيرنده بيوررلركه
قال الله تعالى ولا تقولوا لمن يقتل في سبيل الله اموات بل احياء ولكن لا تشعرون
اى لا تقولوا لمن يقتل في سبيل الله بسيف الحب العشق والمحبة اموات بل احياء بعد فنائه
عن حياة البشرية بحياة الربانية ولكن لا تشعرون لانكم محبوسون بين الوجود والعدم وبا
حسرة على العباد ايت شريفنك تفسيرنده دخى بيوررلر يقول الله من هرب مني الى نفسه
احرقته بالتأسف على فوته اذا شاهد غدا مقامات ارباب الفناء في يدل عليه قوله
يا حسرة على العباد وهذا قوله لا يقوله الا محترق بنار التأسف يتأسف على ما فرط

في فناء نفسه لله وفي الله وفت لنوف الحقيقة كشته تيغ عشق اولمنى كسلر يارينى
فنا في الله اولن كسلركه مقاماتنى كوردكلرنده افناى نفسى اغذه تفصيل ايلدكلرى
اوزره تاسف ايده لر پس سعادت اول كمسه كه مبتدا المجتبده كشته تيغ عشق يار اوله
كشته شمشير يار اولنلر ديتى وصلت يار در كما قال الله تعالى من احبنى قتلته ومن قتلته فعلى
ديته ومن على ديته وانا ديته بيت هركرا تيغ محبت سر بريد بر مقام اوج اوادنى
رسيد كشته تيغ كفار اولنك ديتى دار قرار در پس شهيد تيغ كفار بو قدر دولت
پايدار ونعم دار قرار بولجق شهيد غفار اولنك نقدر انوار واسراره وينجه مرتبه عاليه
مقدار بولمق كركدر قياس ايله بيت باكشته دشمن ان كرامت كردنده بنكركه چها كند
باكشته دوست پس شرط طريق محبت نفسى اولمزدن اول اولدرمكلر وروح وصال
يارله كولدرمكلر جمله واصلينى بويله قلمشلردر واولمزدن اول اولمشلردر بو معجزه ابو بكر
ابد يله حيا اولمشلردر اولمزدن اول اولنلر برى اصحاب تحقيقك كزيده سى حضرت
الصديق در رضى الله عنه كه شان شريفنده انك حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم
بيوردى من اراد ان ينظر الى وجه ميت يمشى على وجه الارض فلينظر الى ابن ابى قحافة پس
نفسى اولمزدن اول اولدرمك وقتل مرتبه ايركورمك اروزسنه مخالفت وتوبه وانابه
اولور نتكم بنى اسرائيلك توبه سى ظاهرا قتل نفس ايتمك اولدى اما بو امتك توبه حقيقيه
معنا قتل نفس ايتمكدر بو كلامه مناسب امام قشيرى بو ايت شريفك تفسيرنده ديركم قال
الله تعالى واذ قال موسى لقومه يا قوم انكم ظلمتم انفسكم باتخاذكم العجل فتوبوا الى بارئكم

فاقتلوا

فاقتلوا انفسكم التوبة بقتل النفوس غير منسوخة في هذه الامة الا ان بنى اسرائيل
كان لهم قتل انفسهم جهرا وهذه الامة توبتهم بقتل انفسهم معنا كما قال عليه الصلوة
والسلام موتوا قبل ان تموتوا والناس يتوهمون ان توبة بنى اسرائيل اشق وليس كما
توهموا فان ذلك كان منهم في حالة واحدة واهل الخصوص من هذه الامة قتلوا
انفسهم في كل لحظة بسيف الرياضة والمنع عن الشهوات قيل ليس من مات فاستراح بميت انما
الميت فاستراح ميت الاحيا وقبور الورى تحت التراب والقوى رجالهم تحت الثياب
قبوره پس سالك نفسنى اولدرنجه وحيا ابد يله دركورنجه مجاهده دن خالى
اولمق كركدر ونفسك حيله ومكرنه الدنمق كركدر تا مشاهده سى كماله ايره وحقيقت انبيا
واوليا كوردكلرى اول دخى درست كوره زيرا المشاهدة تحصل بقدر المجاهدة ديمشلردر
واجركم بقدر تعبكم حديث شريفى خوشى عمل قلمشلردر وابن الفارض حضرتلرى دخى
بو وجهه مناسب بيورمشلركه بيت فجاهد تشاهد فيك منك وراء ما وصفت سكونا عن
سكينة يعنى اى سالك مجاهده ايله تا مشاهده ايليه سن كندو وجودكده كندكدن
بنم وصف ايلدكم وارسه وجود سكينه دن نيجه سكون واطمئنان مشاهده ايليه سن پس ظن
حكمه مشاهده مجاهده سن وعلوم وعرفان وحالدكى كمال هر نيت مكايده سى اولدغى
ايچون حق سبحانه وتعالى كلام مجيدنده والذين جاهدوا فينا لنهدينهم سبلنا بيوردى
معناى لطيفى شويله كه بزم طريقمزده ويا بزم حقمزده مجاهده ايدرلر بز انلره
البته هدايت ايدرز بولمزى قال البيضاوى اطلق المجاهدة ليعم جهاد الاعادى

مطلب مجاهده

الظاهرة والباطنة بانواعه لنهدينهم سبلنا اى سبيل السير الينا والوصول الى
جنابنا ديمكدر دينو وصاحب مدارك فينا ده كى في حرف في بمعنى لام اجل طوتوب
بويله تقدير ايلكه فينا اى لاجلنا ولوجهنا خالصا وقال ابن عطا والذين
جاهدوا فينا اى في رضانا لنهدينهم سبلنا اى سبيل الوصول الى لقائنا مجاهده
اولنلق وسعى وكوشش قلنلرك حقنده وشاننده بو حديث شريفى امام بخارى
رحمة الله ابو هريره رضى الله عنه حضرتندن روايت بيوررلركه حضرت رسول الله
صلى الله عليه وسلم بيوررلر ان في الجنة مائة درجة اعدها الله للمجاهدين في سبيله
كل درجتين ما بينهما كما بين السماء والارض يعنى تحقيقا جنت ايچره يوز درجه
واردركه الله تعالى انى يولنده مجاهده قلنلر ايچون اعداد واحضار ايلدى
هر درجه نك ما بينى ارض وسما ما بينى قدر اوله قال ابن ملك وهذه التفاوت
يجوز ان يكون صوريا او معنويا فيكون المراد من الدرجة المرتبة فالاقرب الى الله يكون
ارفع درجة ممن دونه بو جنت آجله اولن يوز درجه نك اصلى جنت سلوكده اولن
مراتب ودرجاتدركه مجاهد في سبيل الله بو دنياده بو درجه لره واصل اولور
جميع درجه ومرتبه لرى مجاهده ايدب كورر وبر حالتدن بر اعلا حالته دخى انتقال
قلور كما قال الجنيد العبد ينتقل من حالة الى حالة ارفع منها وبعضى مراتب سلوكدن
بر مرتبه ده اقامت قلور واول مرتبه لذة الوريمى اول مرتبه اكا مقام اولور اكر
اول مرتبه دن ترقى قلمزسه اول مرتبه نك دنائتى بلمز وما فوقنده اولن مراتب وتعالى

مطلب استغفار

فروعن وامرارنه مطلع اولمز نتكم بو حديث شريفده بو معنايه اشارت واردر قال
النبى صلى الله عليه وسلم انه ليغان على قلبى وانى لاستغفر الله في كل يوم مائة مرة قال
بعض اهل التحقيق ان العبد لا ينفتح له المقام حتى يرتفع عنه ثم يطلع فيصححه وكان النبى
عليه الصلوة والسلام في نهاية الكمال في الارتقاء لدرجات الجلال وكان عليه الصلوة
والسلام اذا ارتقى الى حالة ولاحظ ما في حالته الاولى من النقص استغفر عنه معنى
شريفى تحقيقا شان بودركه بنم قلبم اوزره بر پرده رقيق بورنور وتحقيقا بن هر كونده
يوز كره الله دن مغفرت طلب ايلرم ابن ملك بعضى اهل تحقيقدن نقل ايدب ديركه بعضى اهل
تحقيق ديديلر تحقيقا عبده مقام اطلاع تصحيح وسلم اولمز حتى اول مقامدن ترفع
اوله وترقى قله اندنصكره مقام اوله مطلع اوله وانى تصحيح قله ونبى عليه الصلوة
والسلام درجات عظمت وجلاله ارتقا ايلمكده كمال نهايتده ايدى وهر كاه كه بر حالتدن
بر حالت اخرايه ارتقا ايلسلردى وحالت اولىده اولن نقصى ملاحظه قلسلردى اول
مرتبه دن استغفار ايدرلردى وانى كويا ذنب عد ايدرلردى اكرچه اول مرتبه اقلدر حتى
في ذاته غيره نسبت اولنسه بر شريف مرتبه در ولكن همت عاليلرى اول مرتبه يه دنو عد ايدب
دخى اعلاسنه همت قلورلردى انكچون حسان اول حضرتك همت عليه سن مدح ايدب ديركه
بيت له همم لا منتهى لكبارها وهمته الصغرى اجل من الدهر انك وارثى اولن مقربلر
دخى هر مرتبه كه ايره لر اندن كذر ايدرلر تا مرتبه فنايه ومقام او ادنيه وارنجه و
توحيد حقا وذاته ايرنجه ارتقا قلورلر نتكم حضرت مولانا بو تعقيله ترغيب وتحريض ايدب بيوررلر

مثنوی ای برادر بی نهایت درکهیست ° هرچه انجه میرسی بالله مایست ° پس کی کیدرکه سالک تا فنا اندر فنا بولیجه وبقا اندر بقایه ایرنجه وغیرت مرتفع اولنجه ووحدت ذاتی ظهوره کلنجه یکدک همت عالی برله مجاهده قلدوده رجا واول تبدن برنه الدنغه تاکیم حقیقة کامل ومکمل وواصل حق اوله پس اول درجاوه اتمه بیر بیر علی الترتیب بیان اوله لا لازمه بیان ایده لوم تا سالک مراتب سلوکه واقف اوله تا مقام ومنزللر بله بعضی سالک علما بوجمله مراتب بلور ومشاهده قلور ولکن وجدانا کندی کنکی حالی اولینجه مجرد بو مراتبه علمی فایده ویرمز زیرا بو مراتب بلمکدن مراد عمله کتورمکلار واکی عمله کتورمسه بو مرتبه لردن برنه واصل اولمش اولور مثلا بریکمسه کعبه نک منازلنی علمله بلسه ولکن وطندن ایرلوب سفر قلوب اول مقاملری بعینه کورمسه وعمله کتورمسه الک منازل راه کعبه یی بلمسی اعتبار اولنمز چوق کمسه کوزرکه معاصی ومناهیدن دخی توبه وانابت ایلمزدن اول کندی توحید ذات مرتبه واصل زعم ایلر نعوذ هذا سلوکک اول مرتبه سی توبه ولخیر مرتبه سی توحید ذاتدر پس بویله که قیاس ایله که سلوکی عمل سز علمله اوله حال بوکه علم عمل مقارنی اولمقدر شرط پس شرط بولنماینجه مشروط حاصل اولمز اموی لازمدر که اوّلا سالک راه حق جمیع معاصیدن توبه ایده اندن انابت ایده اندنصکره هر درجه اولن احوالنی محاسبه ایلیه تکم علی الترتیب درجه بعد درجه ذکر اولنان درجاتی مایلی اول بابه تقسیم ایدب تحریر وتقریر قلدم ذکر اولنان اوزره عمله کتوره تاکیم کندی مرتبه کماله یتوره پس بو یوز درجه یی سالک اله کتوره واسرار علومنه

واقف

واقف اوله بین العبد وبین الله نقدر نور وظلمتدن مقاماته ومراتب وارایسه ایلیه جمله عارف اوله اکرچه ابو بکر کتانی حضرتلری بین العبد وبین الحق بیک مقام نور وظلمتدن بیور مشدرکه کما قال ان بین العبد والحق الف مقام من نور وظلمة لکن بو مقام ذکر ایلدکمز یوز مقامک فروعیدر پس اصول مقاماته علم اولن فروعندن خی عالم اولور انکچون تطویل کلامدن حذر ایدب یوز درجه اوزره اختصار قلدم وهر درجه یه مناسب کلمات ثقاتی بولدم واستشهاد قلدم تا سالکه بیلیلک کلامیله فایده مند اوله لو والله اعلم بالصواب قسم ثالث مراتب سلوکه ودرجاتی مایلی بیان ایلر بو قسم دخی اون باب اوزره بنا قلنمشدر وهر باب اون درجه شامل اولمشدر باب اول بیان درجات سلوکده اولن درجاتی بیان ایلر درجه اول تیقظ بیانده در حق سبحانه وتعالی خلیفه قدس سره حضرت داود علیه السلامه خطاب ایدب بیورر لوک یا داود کن یقظانا وارتد اخوانا وکل خدن لا یوافقک علی مسرتی فهو لک عدو فلا تصاحبه یعنی ای داود اویق اول ودینیده اولن اخوانه لینت قل هر دوست که سکا بنم طاعتم اوزره موافقت اتمز اول سنک عدوکدر اکا مصاحب ولمه بو حدیثده یقظاندن مراد خواب غفلتدن بیدار لکدر وبشنه چها لتندن بیزارلکدر پس کوکدرکه اوّلا سالک خواب غفلتدن اویانه ورضای حق ایچون قیام قله کما امر الله تعالی لحبیبه وقال قل انما اعظکم بواحدة ان تقوموا لله بواحدة ° ای بخصلة واحدة او بصفة واحدة تقدیرنه در ان تقوموا یا مدحیت اوزره منصوبدر ویاخود ابتداء بحذوفک

قسم ثالث

درجه اول تیقظ بیانده در

خیر بیدر الله دیمک ای لوجه الله دیمک اولور تقدیر کلام دی یا محمد سن بونلره
بن بنزه وعظ المتزح الا بر خصلتی که اول سزک خالصًا لوجه الله خواب غفلتدن
اویانوب وگهوارهٔ جهالتدن قالقه کوزدرسز شک یوقدر که انسان بدایت حالنده
خواب غفلت وگهوارهٔ جهالتده مقتضیات طبیعتله نائم ومشتهیات نفسانیتله
کالبهایمدر مثنوی چونکه بیدار نبود جان ما هست بیداری چو در بندان ما قال
النبی صلی الله علیه وسلم الناس نیام فاذا ماتوا انتبهوا ناس نوم غفلتده در اولا کی
نما منتبه اولورلر ولکن سالک اولنلر اولمزدن اول اولوب خواب غفلتدن
نجات بولوب امور دینیه ده هر دم بصیر وبیدار اولورلر بر کسه نک قلبی و
وروحی بیدار وآگاه اوله بحسب الظاهر انک کوزلری اویوسه عند اهل
التحقیق اکا نائم دینلمز زیرا انک نوعی نبی علیه الصلوة والسلام حضرتلرینک نوعی
کبی اولور نتکم بیوررلر عینان تنامان ولا ینام قلبی عن رب الانام پس بیدارلکدن
مراد قلب وروحک بیدارلکیدر وقلب وروحی اویاندرمغه بر مربی واستاد لازمدر که
نصح وموعظه طالبک خواب آلوده اولان قلبنی اوره حتی اکی خوابناک اولان روحی
غفلتدن قورتلوب اورطه ره بعد الانتباه کندی نه مقامده ونه منزلده در کوره
وکندیه لازم اولان تدارک قله وعلامت انتباه اولدر که طالب نفسک فساد معصیتی
وقباحت وشناعتی کوره وبلیسی اندن نفرت توبه وانابته مسارعت قله درجهٔ ثانیه توبه
نیا ایلی قال الله تعالی یا ایها الذین آمنو توبوا توبة نصوحا توبه لغةً رجوعه دیرلر

ومشایخ

ومشایخ التوبة هی الرجوع من مخالفة حکم الحق الی موافقته دیو تعریف قلورلر که مراد قلبک
رجوعیدر یعنی بر کمسنه نک قلبی معصیتدن وحکم حقه مخالفتدن رجوع اتمسیدر ولکن لسان
توبه توبه دیمسه اکا توبة الکذابین درلر کما قال علی کرم الله وجهه توبة الکذابین علی اطراف
اللسان نصوح صیغهٔ مبالغه در لغتده خالص احباسه درلر نتکم عسل ناصح درلر اذا خلص
من الشمع تقدیر کلام ای خالصة ای صادقة مبالغة فی الصفاء عن شوائب الذنوب
دیمکدر ومعنای آیت کریمه بویله دیمک اولور که ای مؤمنلر عن صمیم البال رجوع
ایلک جمیع معاصی ومناهیدن الله رضاسنه خالصه وصادقه وشوائب ذنوبدن صفوت
مبالغه اولان توبه ایله دیمک اولور معاذ بن جبل رضی الله عنه حضرت رسول صلی الله علیه
وسلم دن سؤال ایلدی که ما التوبة النصوح یا رسول الله قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
ان یتوب التائب الی الله فلا یعود الی الذنب کما لا یعود اللبن الی الضرع نتکم حضرت
مولانا شیخی جلده بیوررلر وبو حدیث شریفی تفسیر قلورلر توبهٔ نصوح الت کثیر از
پستان پرنوا ید باز در پستان نرود انکه توبهٔ نصوحی کرد هرکز از ان کناه یاد نکند
بطریق رغبت بلکه هر دم نفرتش افزون تر باشد وان نفرت دلیل آن بود که لذت قبول
یافت لا آخره ای درویش توبه اوچ قسمدر توبهٔ عوام وتوبهٔ خواص وتوبهٔ اخص
خواصدر قال ذو النون توبة العوام عن الذلات وتوبة الخواص عن الغفلات
وتوبة اخص الخواص عن رؤیة الحسنات زیرا اخص خواص اولکسلردر که خیرات
وحسنات وعبادات وطاعات کندولردن بلمزلر بلکه اورتده کندولری کورمزلر

نکته انلرک نقل شهودنده وجودلری کورمک و بر شی کندلردن بلمک ذنب عظیمدر که
کما قال علیه الصلوة والسلام وجودک ذنب لا یقاس به ذنب آخر پس بونلرک توبه‌سی وجودلرندن
ودخی جمیع ماسوی اللهدن ایدرلر کما قال النوری توبة العارفین عن کل ما سوی الله
بلکه اصل توبه‌دن توبه ایتمکدر کما قال رویم اصل التوبة ان تتوب من التوبة وقال
العریف قد تاب اقوام کثیر وما تاب منا من التوب الا انا کذا فی الفتوحات وحضرت مولانا
دخی بو کلماته مناسب بیورمشلر قدس سره مثنوی ای خبرهات از خبرده بیخبر توبهٔ تو از گناه
توبت ای تو از حال گذشته توبه جو کی کنی توبه ازین توبه بگو راه فانی گشته راه دیگرست
زانکه هشیاری گناه دیگرست اکمل کملین اولان مرشدلرک توبه‌سی بودر ماضی بونلرک قتنده
ذکر اولنمز و مستقبله نقل قلنمز حال گذشته‌دن توبه جو اولمق دخی انلرک قتنده بر
گناهدر زیرا بونلر ابن الوقتدر گچمش زمانک توبه‌سیله مشغول اولمق وقتک حکمنی ضایع
قلمقدر دیرلر واصل وقتک حکمی اولار که جمیع ماسوادن توبه ایدب بلکه تائب اولمق
وجودکدن دخی توبه ایدب حقی بولمقدر دیرلر فاذا کان کذلک فانی اولنلرک توبه‌سی
وراء ابرار واخیارک توبه‌سی وراء کبی دکلدر زیرا بونلرک قتنده هشیارلک بیله بر گناه
آخردر که هشیارلک شانی با وجود اولمق و خیرات و حسنات کندیه اسناد قلمقدر
پس بونلرک بو لونه هشیار اولمغی ادراک ایدن ترک توبه بابنده شیخ حضرتلری فتوحات مکیه
یتمش شنجی بابنده بیورمشلر بیت اتی خالفت حتی اتوب وترک التوبة یؤذن بالشهود فقل
للتائبین لقد حجبتم ادراک الحقایق بالورود اعلم ان من کانت صفته وهو معکم اینما کنتم

وهو

وهو بکل شیء محیط ونحن اقرب الیه منکم ولکن لا تبصرون فلا یتوب الا من لا یشعر
ولا ینظر ببصر هذا القرب فلا یصرف العبد معناه الا معنی آخر الا وللحق فیه الصارف
والمصرف والتصرف فالا ان یتوب ذلک العبد ولهذا قالت طائفة التوبة ترک التوبة
والتوبة من التوبة فنفیها اثباتها واثباتها نفیها فترک التوبة التی عندی
التوبة ترجمه‌سی بودر که بن نه زمان حقه مخالفت ایلدم که حتی بن توبه ایلیم انک ایچون
توبه ترکن ایلدم زیرا ترک توبه مشاهدهٔ حقدن اولور و اشهدر پس بن تائب اولمق
دیکه تحقیقا سن محجوبسن اولدیغک وجودکله اولان حقایقک ادراکندن بلا ای طالب
اسرار حقیقت که تحقیقا شول کمسنه که صفتی هر یرده ایسه الله انکله بیله اولمق او
ودخی اول الله هر شیء محیط اولدیغی بیله ودخی جناب حق اکا جمیع ناسدن قریب
اوله ولکن ناس اول قربی کورمیلر پس بویله کمسه توبه ایلمز الا بو قربی بیلمیوب وکورمیان
کمسنه پس بر قول مرادی ویاخود فوائدی بر مراد آخره صرف قلمز الا جناب حق جل
شانه صارفنده و مصروفنده و صرفنده حاضر و موجوددر پس بو مختلو قباحته
رجوع ایلمز بو معنایی مشاهده قلدقلری ایچون بعضی جماعت توبه ترک توبه‌در
دیدیلر و توبه‌دن توبه قلدیلر زیرا توبه‌نک نفیی اثبات و اثباتی نفیدر زیرا ترک
توبه دعوای توبه‌دن بتردر حقیقتده توبه خود بودر و اثبات توبه کندیه
وجود اثبات ایتمکدر پس حقیقتده توبه‌سزلک خود بودر ای اخی بو مرتبه اهل
شهودک مرتبه‌سیدر اهل وجودک مرتبه‌سی دکلدر پس مبتدی بر بتده و عوام طبیعة

بیان توبه از توبه

قلنلی بوکونه سوزه لی مقرور اولماتی کوکو نفسه اهل کما کلحال و قالیله جهت
و رخصت ویرمک کوک زیرا دخی بقیهٔ نفس موجود ایکن بوکونه قیل و قاله کیدنک
حالی زعم ایلدکی عینی و بالدرجه بونلرک مرتبه‌لرهسن و بونلرکوردکی کورسینی
اولن مانده بوسوزلوسکا حالدر کیدرکه توبه‌دن صکره انابت قلیسن وانابت
قدر بیلسن درجهٔ ثالث انابت بیان ایلر قال الله تبارک و تعالی وانیبوا الی ربکم و
اسلموا له من قبل ان یأتیکم العذاب بغتة وانتم لا تشعرون یعنی سز رجوع ایلک
ربکزه و دخی انک امرینه منقاد اولک سزه فجأة عذاب کلمزدن اول شول حالده که
سز آنی بلمز سز اگرچه انابت دخی رجوعدر و لکن بینلرنده فرق واردر توبه
حقک امرینه مخالفتدن موافقته رجوع ایتمکه درلر نتکم عثمان مغربی حضرتلرینک
دخی بویله فرق ایدوب بیوررلر الانابة اجل من التوبة لان التائب اذا رجع
من المعاصی والمخالفات یسمی تائبا ولا یسمی منیبا والمنیب راجع الی ربه بالکلیة وقال
اما ابو علی دقاق حضرتلری توبه‌یی اوچ مرتبه‌یه تقسیم ایدوب انابتی توبه‌نک اوسطیسی
طوتمشدر کما قال التوبة علی ثلثة اقسام لان لها بدایة و وسطا وغایة فبدایتها
یسمی توبة واوسطها یسمی انابة وغایتها یسمی اوبة فالتوبة للخائف والانابة
للطائع والاوبة للراجع الی الله وشیخ الاسلام حضرتلری منازل السائرینده
بیوررلرکه الانابة ثلثة اشیاء الرجوع الی الحق اصلاحا کما رجع الیه اعتذارا الیه وفاء
والرجوع کما رجع الیه اجابة یعنی انابت اوچ نسنه در حقه رجوع ایلمکدر عبادات

وطاعات

درجهٔ ثالث انابت بیان ایدر

وطاعاته اصلاح ایلمک یوزندن نتکم عند التوبة ذنوب ومعاصیدن رجوع ایلدی الیه
حقه اعتذار یوزندن و دخی حقه رجوع ایلمکدر عهدنه وفا ایلمک یوزندن نتکم رجوع
ایلدیکی عقد توبه ایتمک یوزندن و یاخود رجوع ایلمکدر اول حقه حال یوزندن
نتکم رجوع ایلدیکی عند التوبة توبوا الی الله جمیعا ایها المؤمنون امرینه اجابت
ایتمکله برکه اعمال وطاعاته اصلاح ایتمک جهتندن حقه رجوع ایلمک الا اوچ وجهله
اولادینک و بین الله نقدر ذنوب وعیوب وارسه اندن توبه ایتمکله و عثراتی و ذلات
و سیئاته ترجیع و تندم ایتمکله و فوت اولن فرایض و واجبات و حقوقی ادا ایتمکله اولور
و کذلک وفا ایتمک جهتندن دخی حقه رجوع ایلمک مستقیم اولمز الا اوچ وجهله اولا
لذت ذنوبدن خلاص اولمق ایله ثانیا اهل معصیته حقارتله باقمامقله وثالثا انلو
حقدن مغفرت و رحمت رجا ایدوب نفسنی انلردن زیاده مذنب وعاصی بولمقله اولور
وکذلک حالا دخی حقه رجوع ایتمک صحیح اولمز الا اوچ وجهله اولور اولا الله
خلقکم وما تعملون آیت شریفنک مضمونی خالق الافعال و موافق الاعمال الله بلمسی
ثانیا کندیکی بین ید الله مضطر و اکا کمالیله مفتقر کورمسی ثالثا کندیکی عامل و تائب
بلمدن و محسن و منیب اکلمدن بری قلمسی و اولمزدن اول اولوب محتسب اولنمزدن
اول محتسبا اولنمسی درجهٔ رابع محاسبه بیان ایلر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا وزنوا اعمالکم قبل ان توزنوا وموتوا قبل ان تموتوا
معنای شریفی سز حساب ایلک اپتم نفسکزی یوم قیامتده محاسبه اولنمزدن اول
واعمالکزی وزن ایلک موازین عقل و شرع ایله روز محشرده قلنمزدن مقدم زیرا

درجهٔ رابع محاسبه بیان ایدر

هر کم که ترازوی عقل و شرعده اعمال صالحه و اقوال صادقه سی بر نحو ای فاما من ثقلت
موازینه فهو فی عیشة راضیة ثقیل کلسه یارن قیامتده دخی انک موازینی ثقیل کلوب
عیش مرضیده اولدر و هر شول کمسنک که موازین عقل و شرعده اعمال حسنه سی خفیف
و افعال سیئه سی ثقیل کله و اما من خفت موازینه فامه هاویة مقتضاسنجه اول کمسنک
متوی هاویه و مسکنی نار حامیه در پس کوکدر که نفسکی بو دنیاده محاسبه ایدسن
و دار آخرته مأمن و موزون کیده سن شیخ حضرتلری فتوحاتک اوتوز اوجنجی بابنده
بیوررلر و کان اشیاخنا یحاسبون انفسهم امتثالا لامر الرسول علی ما یتکلمون به و ما یفعلون
و یقیدونه فی دفتر فاذا کان بعد صلوة العشاء دخلوا فی بیوتهم یحاسبون انفسهم و احضروا
دفترهم و نظروا فیما صدر منهم من قول و عمل فقابلوا کل عمل بما یستحقه ان استحق
استغفارا استغفروا و ان استحق توبة تابوا و ان استحق شکرا شکروا الا ان تفرغ مما کان
منهم فی ذلک الیوم و بعد ذلک ینامون و لقیت من هؤلاء الرجال اثنین ابو عبد الله
ابن المجاهد و ابو عبد الله بن قسوم کان هذا مقامهم و کانا من اقطاب الیاتنی
ترجمه بودرکه برم شیخلرمزدن حقا ایدرلردی نفسلرینی حضرت رسولک صلی الله علیه و سلم
حاسبوا انفسکم قبل ان تحاسبوا امرینه امتثال ایچون تکلم ایلدکلری و اشلدکلری شیئی اوزره
داول کلاملرینی و فعللرینی بر دفتره قید ایدرلردی پس بعد صلوة العشاء اولرینه
داخل اولوب نفسلرینی محاسبه ایدرلردی و دفترلرینی حاضر قیلورلردی و اکا نظر
ایدرلردی انلردن صادر اولان قول و عملدن هر نه که مستحقسه و اصل و مقابل ایدرلردی
اکر اول عمل استغفاره مستحق ایسه استغفار و اکر توبه یه مستحق ایسه توبه و اکر شکره

استحق

مستحق ایسه شکر ایدرلردی اول کوندن بو نلردن اولنلری فارغ اولنجیه دک الان حکی
اویورلردی و شیخ بیورورلرکه بن بو صفتلو رجالدن ایکیسیله ملاقات اولدم
بری ابو عبد الله بن مجاهد و بری دخی ابو عبد الله بن قسوم بونلرک مقامی ایدی
و بونلر زمانلرینک اقطابی ایدی ای درویش طالب حق اولنلر رعایة
او قاعده یه بو یله اهتمام و احتیاط ایدرلر لایعنی یه عمر نازنینی هر کون عبث یره ضایع
قلان نیجه طالب حق اولور بلکه مغبون و مخذول قلورلر نتکیم بو حدیث شریفه کاه حسن بن
علی و کاه حضرت عایشه و کاه حسن بصریدن روایت ایدرلر قال النبی علیه الصلوة
والسلام من استوی یوماه فهو مغبون و من کان یومه شرا من امسه فهو محروم و من
لم یکن فی زیادة فهو فی نقصان و من کان فی نقصان فالموت خیر له و فی روایة اخری
فهو ملعون مثنوی گفت احمد هر که دو روزش یکیست هست مغبون و گرفتار شکیست
بی یقینی بر زید در ابلهی هر زیادی هچو انسان تهی سوی دوزخ بی رود این ردباب ماند
اندر احتراق و اضطراب قال ابن العطاء فی الحکم ما من یرد الا و لله فیه علیک حق جدید
و امر اکید یعنی هیچ بر وقت یوقدر که اول وقت وارد اولدقده الا الله تعالینک حقی
اول وقتده سنک اوزرکه عبادات ظاهره دن و معاملات باطنه دن حق جدید و
امر اکید ثابتدر عبادات ظاهره صلوات و صیام و سایر واجبات کبی و معاملات باطنه
مناجات و توجهات و تجلیات و ارادات کبی و هر وقت ایچون بر عبادت وضع اولنمشدر
و بر خاصه و بر معامله قونلمشدر اکر بر وقت عبادتی فوت اولسه و اداسی بر اخر وقتده

قضا قلسک اول قضا ایلدککک وقتک خواص و اعمالاته فوت اولور نتکم جنید حضرتلری
نقل اولنور که برکون مریدلرندن بری انی محزون کوردی فقال ما لحزنک یا ابا القاسم
قال فاتنی وردی من اورادی فقال له صاحبه اقضه فقال کیف اقضیه فالوقت مضی
ما امر اهم منه • جنید حضرتلرینک بو کلامی هم وقت آتینک خاصیتی و وقت ماضیدن
اهم اولدیغی مشعر اولور وهم وردا وقتیک فایده سی وردا وقیه نک ضمیرنده اولدیغنه
اولور زیرا اول رتبه اولنی کامل فوت وردندن محزون اولیجق ابتدی اولکه
جکی بر حظ اولمق کرک زیرا وارداتک اولمامسی وردک اوله مسندن اولور عیلی
کما قالوا من لا ورد له لا وارد له و ورده حقارتله بقوب وردا و قمق لازم دکل
دنیلی مکوز و بحذ و عدر دیو تمیه قلمشلر کما قال ابن العطا الورد من المکر والا
ستدراج للعبد ویکون منشاء ذلک ان تلوح له خیالات وتظهر له صور کمالات توجب
استحسان حاله واختیار بطالته ورفض العبودیة عنه وهو امارة الطرد و
البعد نعوذ بالله • ابن عطا درکه وردی حقیر عد ایلمک استدراج و مکردندر
عبده و بو استحقار وردک منشاء اول عبده بعض خیالات لایح و صور کمالات
ظاهر اولورکه اول کمالات زعمی حالنی استحسان اتمکه و عبودیت ترک اتمکه و بطالت
اختیار قلمغه موجب و مستلزم اولور بو نسنه علامت طرد و بعد در نعوذ بالله
انکیچون حضرت مولانا کندولری کامل زعم ایدب عبادت و طاعتدن غافل و
عاطل اولنلر ایچون بو بیتیله تنبیه و تعلیم ادب بیوررلر مثنوی من غلام آنکه او

درهر

درهر رباطی خویش را واصل نداند بر بساط • پس رباطی که ببایدش ترک کرد • تا بمسکن
در رسد یک روز مرد • هرکه نقص خویش را دید و شناخت • اندر استکمال
خود ده اسبه تاخت • علتی بدتر ز پندار کمال • نیست اندر جان تو ای مغرور ضال • از دل و از
دیده ات بس خون رود • تا ز تو این معجبی بیرون رود • بو اهل خیال احوال نفسلرینه اعتماد و هوی
وهوسه اعتنا دایمه دن حاصل اولور پس کرکدر که نفس و هوایه تابع اولیوب دیمی و عمرینی
ضایع قلمیه زیرا عمرک انمایه عوض اولمز کما قال ابن العطا ما فات من عمرک لا عوض له
وما حصل لک منه لا قیمة له • وکذلک وقت عزیز بدل بولنمز کما قال الجنیدی اذا فات الوقت
لا یستدرک بشیء ولیس بشیء اعز من الوقت • و بو معنایه حضرت مولانانک بو بیتی دخی دلالت
ایدر که هرکون ساکن و ساکت او تورر لردی احبابدن برکسه کلوب مجلسده اول سکوتی کورب
سبب مکالمه اولسون ایچون دیدیکه سلطانم بو کون فلان دیارک پاشاسی شهره کلدی عظیم دارا
و شوکتله و فلان بک دخی سلطان علاء الدین بیلکه و یرب اولداخی عظیم خدم و خشمله
کتدی هاندم بیوردیلر که بیت مارا چه ازین قصه که کاو آمد و خر رفت • بیبین عمر عزیز
ازین عربده باد • شیخ حضرتلری فتوحات مکیه ده ایکنجی بابنده بیوررلر ولقد لقی بعض
احبابنا بعض الابدال فی سیاحته فاخذ بیده وقال له ما هم الناس علیه من فساد الاحوال
فی الملوک والولاة والرعایا فغضب البدل وقال له مالک وعباد الله لا تدخل بین الله
وعبده اترید ان تبع الوهیة معطلة للحکم اشتغل بنفسک واعرض عن هذه الاشیاء
ولکن نطلک الیه تعالی وشغلک بالله • یعنی بزم بعض یارانمزدن سیاحتده بعض ابداله

ملاقات اولدی پس شروع ایلدک اکا ذکر ایلمکه ملوک و امرا و زیاده اولنی احوالک
فسادنه پس بدل حق اولن ونه غضب اکا دید یکه شکر ایچون عباد الله علیه تکارک دوار
درس افندیله قوله مابنت کو ـه استرمنکم الوهیته معطلة الحکم باقی قوینی نفسکه
مشغل اولبوا شبادن اعراض ایله نظری اکا ایله اولنی و شغلک حق الله اولسون
فی الحقیقة کوزل سویلش و بغایت ایو تادیب ایلمش احوال عالمه مشغل اولمق عمر
عزیزی تلف قلمقدر و سرمایه کی اغابه ضایع ایدب اخلی وکذا قلمقدر مثنوی
تلف کردی بهرزه نازنین عمره نکوی درچه کارست این چنین عمره قال علی رضی الله عنه بقیة
عمر المؤمن ماله ثمن یدرک فیها مافات من الحسن یعنی مؤمنک عمرینک بقیه سنه ثمن یوقدر
زیرا او بقیۀ عمرنده ادراک ایلمه ایلکلا فوت اولن نسنه لری کیدرکه انسان باری
بقیۀ عمرنده تدارک مافات ایده اکر بونی دخی تدارک ایدمزسه اخر الامر تحسر
تلهف برله برافت کیده مثنوی هین هین ای راه رو بیگاه شد ه افتاب عمر سوی چاه شد
این قدر تخمی که مانده است بباز ه تا بروید زین دو دم عمر دراز ه تا نمرده است این چراغ باگهر
هین فتیلش ساز و روغن زود تر ه درچکیخاصی تفکر بیان ایلر قال رسول الله صلی الله علیه وسلم
لا عبادة کالتفکر لانه مخصوص بالقلب المقصود من خلق ه زیرا قلب اشرف اعضادر
اشرف اعضایه مخصوص اولن دخی اشرف اولدیغی بر ساعت تفکر ایلمک بر سنه عباد
افضلدر کما قال علیه الصلوة والسلام تفکر ساعة خیر من عبادة سنة اما کوکدرکه تفکر یا امور
اخرویده و یا صنع یزدانیدن و یا صفات و آلاء و نعماء سبحانیده اوله ذات الهیده
اولیه

اولیه که نهی وارد اولمشدر عن ابن عباس رضی الله عنه ان رسول الله صلی الله علیه وسلم
قوما یتفکرون قال رسول الله علیه الصلوة والسلام فی ای شیء تتفکرون قالوا نتفکر
فی الله قال علیه الصلوة والسلام تفکروا فی آلاء الله ولا تتفکروا فی ذات الله ه زیرا
ذات الهیده تفکر ایتمک تحصیل حاصل و خیال باطل و بلا طایل براندیشه در مثنوی در
الا فکر کردن شرط راهست ه ولی در ذات حق محض کناهست ه بود در ذات حق اندیشه باطل ه
محال محض دان تحصیل حاصل ه زیرا اوهام خیال اکر بادی بوادی جلالنده سرکردان ندر
و دانش و بینش مشاهده کمالنده حیراندر ولا یحیطون به علما فحواسنجه او ذات متعالی
هیچ برکمسنه معلومی اولمز و غیب هویت مطلقه سی هیچ بر عقل ادراک ایلمز پس کوکلار
که سالک لطایف و عجایب اشیاده فکر قله و بدایع و صنایع خدای اندیشه ایده زیرا
بر دم عجایب صنع خدای فکر ایتمک منور صدور و مستلزم سرور وجود و مزیل الجهل
والغرور در کما قال ابن العطا الفکرة سراج الصدور فاذا ذهبت بقی القلب بلا نور و صار
مظلما بالجهل والغرور ه بیت فکر از ین خانه فرازت کشد ه سوی سرا پرده رازت کشد ه بو کونه
فکر اطفال شریعتک فکریدر اما اصحاب حقیقتک فکری نفایس و شرایف وارداته و لطایف
تجلیاته و اسرار صفاتنده اولور مصنوعه بقیلوب صانع کوررلر و مؤثردن اثری استدلال
قیلورلر و انک نوریله بو اشیایی بیلورلر بو کونه فکر اطفال شریعت و طریقت میسر دکلدر
مثنوی طفل ره را فکرت مرد انکجاست ه کو خیال او و کو تحقیق راست ه فکر طفلان دایه باشد یا که شیر ه
یا مویز و جوز یا کریه و نفیر ه عبد الرحمن سلمیه سؤال ایلدلرکه ذکر اولادر و یا خود فکر می

قال الذکر اولی وافضل لانه صفة الله کما قال اذکرونی اذکرکم و الفکر صفة الخلق کما
قال الله تعالی عز وجل ویتفکرون فی خلق السموات والارض پس ذکر فکردن اعلی درزیرا
هر بارکه فکر منجمد اولسه ذکرله کشاده اولور نتکم بیوررلر مثنوی این قدر گفتیم باقی فکر کن
فکر اگر جامد بود رو ذکر کن ذکر آرد فکر را در جنبشی ذکر را خورشید این افسرده ساز درجه
سادسی اعتصامی بیان ایدر قال الله تعالی واعتصموا بحبل الله جمیعا حبل قرآندر و دخی عهددر
علی طریق الاستعارة اطلاق اولنور اعتصام تمسک واحتفاظ قلمقدر یعنی جمیعا اعتصمونک
ضمیرندن حالدر تقدیر کلام قرآن بیک وحبل اللهک معناسی استمساک ایلک مجتمع اولدقلری
حالده ای مؤمنلر پس کی کدرکه سالک حبل قرآنه تمسک ایلیه واکی بیوردیغی یوله گیده تا اوراده
تندن وچاه بدندن خلاص اوله وعالم معنایه یول بوله نتکم حضرتک بو بیتی شریف اعتصامه
دلالت ایدر مثنوی الا ای یوسف جان چه درچاه بدن مانی بکیر این حبل قرآن را ابر برعرش سبحانی
اعتصامک اوچ درجه سی واردر اولکی درجه عوامکدرکه انلرک اعتصامی ظواهر واخباره
تصدیق ایدوب وعد ووعیده اقرار ایتمکدر وقادر اولدقچه امر ونهیه امتثال ایدوب مغفرت
حقه استمساک ایتمکدر بیت اعتصام الوری بمغفرتک عجز الواصفون عن صفتک تب علینا فانا
بشر ما عرفناک حق معرفتک اعتصامک ایکنجی درجه سی خواصکدر خواصک اعتصامی بو لطف
اخباردر وعلایق وعوایقی ظاهرا وباطنا ترک ایدوب عروه وثقایه یپشمقدر فقد استمسک
بالعروة الوثقی فحواسنجه استمساک ایلمکدر فی الحقیقه بو حبل محبة الله در معتصملر بو عروه
وثقادرکه بوکا معتصم اولن البته اعتصام بالله واصل اولور زیرا اعتصامک اوچنجی

درجه سی

درجه سی اخص خواصکدرکه انلر بالکلیه ماسوادن اعراض ایدوب واعتصموا بالله هو
مولیکم امرینه امتثال ایدوب مولالری اولن اللهه اعتصام قلمشلردر ومن یعتصم بالله
فقد هدی الی صراط مستقیم فحواسنجه شول کمسلرکه اللهه معتصم اولدیلر اول کمسلردرکه
صراط مستقیمه هدایت اولنمشلردر واللهه اعتصام اتمک معناسی حقه بلا ماسواده اشتغال
قلوب اکا بلا واسطه تمسک اتمکدر قرآن عظیمده دخی خطاب ایکی نوع اوزره واردر
بر نوعی عوامه وبر نوعی خواصه خطابدرکه اعتصموا بحبل الله جمیعا بیوردی وبر نوعی
دخی واسطه یی رفع ایدوب اخص خواص اولن عارفلره خطاب ایدوب واعتصموا
بحبل الله دیملدی زیرا ساکن ساکن حضور اولن عاقللر جنابی حقه بلا واسطه اعتصام
ایده منلر انلره لایق اولن خطاب واسطه ایله اولمقدر اما صدرنشینان ارادتک
اولن کاملر بالکلیه اسباب ووسایطی رفع قلمشلردر ووحدت مسبب الاسباب مشاهده سنده
منحصر اولمشلردر خطاب عزت دخی انلره بلا واسطه اولوب اعتصموا بالله بیورلمشلر اعتصموا
سید الطایفه جنید بغدادی حضرتلرینک بو کلامی دخی بو معنایه دلالت ایدر
بالله عن الاعتصام بحبل الله بیورلر یعنی اللهه واسطه سز اعتصام ایدرسته اولوب
انک جنابنه بلا واسطه پیوسته دیمکدر اولکم اولور درجه سابعه خلقدن ووسایطدن حقه
فراری بیان ایدر قال الله تعالی عز وجل ففروا الی الله انی لکم نذیر مبین شیخ الاسلام
حضرتلری منازل السائرینده بیوررلرکه الفرار الهرب مما لم یکن الی ما لم یزل لم یکن دنیادر
خالقدرکه وجودی نفس الامرده عدمدر پس وجودی اولمیان خلقدن وجودی دائم وباقی

درجه سادس اعتصام بیان ایدر

درجه سابع خلقدن فرار بیان ایدر

اولن حقه فرار ایلمک دیمک اولور اکر بر قول صفای قلبله حقه فرار ایلسه و حق تعالی
اکا خلقی جانبنه جذب اتمک مراد ایلسه علامت بودر که خلق اکا بغض و عداوت و طعن
و ملامت ایدرلر پس اکر قلبی خلقدن اوصنوب حقه فرار ایلیوب اشنا و بیکانه دن
کذار قلور کما قال ابن العطا اذا اراد الله ان یزعجک عن شیء حبب علیک الاذی منه
حتی لا تکون ساکنا الیه ۰ زیرا بو خلقه مطمئن اولمق و انلره اتکال و اعتماد قلمق حقدن
دور ایلر و وجود مطلقدن مهجور ایلر پس بونلرک بر سالکه تجلیسی فی الحقیقه عین
بغض و عداوت و عداوت و اهانتلری عین نعمت و سعادتدر انکیچون حضرت مولانا
بو تیلو سالکلره تسلیه و بر ب ارشاد ایدرلر و بیوررلرکه مثنوی در حقیقت دوستانند
دشمنند ۰ که ز حضرت دور و مشغولت کنند ۰ این جفای خلق با تو در جهان ۰ کر بدانی کنج زر آمد نهان ۰
خلق را با تو چنان بدخو کنند ۰ تا ترا ناچار روان سو کنند ۰ تو از آن اعراض او افغان مکن ۰
خویشتن را ابله و نادان مکن ۰ بلکه شکر حق کن و نان بخش کن ۰ که نه کشتی در جوال او کهن ۰
از جلوس زود بیرون آمدی ۰ تا بجویی یار صدق و سرمدی ۰ ابو الحسن شاذلی و ابو محمد عبد
السلامک اکثر دعالری و نیازلری بو ایدی که جناب حقدن بونی استیوب درلر ایدی
اللهم ان قوما سئلوک ان تسخر لهم خلقک فسخرت لهم خلقک فرضوا عنک بذلک اللهم انی
اسئلک نفرة الخلق عنی و اعوجاج قلوبهم علی حتی لا یکون لی ملجأ الا الیک ۰ حضرت شیخ
فتوحاتده بیوررلرکه قال الله تعالی حکایة عن موسی علیه السلام انه قال لفرعون والملأ ففررت
منکم لما خفتکم فوهب لی ربی حکما وجعلنی من المرسلین فالفرار انتج لموسی الرسالة والحکم والخلافة

حق تعالی

حق تعالی حضرت موسادن قرآن عظیمده حکایه بیوررلرکه تحقیقا موسی فرعون
والنه دیدیکه ای فرعون و آل فرعون بن سزدن قچدم شول وقتده که سزک شرکزدن
قورقدم اول فرار سببیله ربم بکا حکم و یردی و بنی مرسلیندن قلدی شیخ حضرتلری
بیوررلرکه پس فرار موسی علیه السلام رسالت و حکم و خلافت نتیجه و یردی
ایلا ولیجق بو خلقک شرندن حقه قچن عاشقلره دخی حق تعالی خلافت و قرب و
وصلت و قربت اعطا ایلر فرار عوالم اشیادن خدایه در شلا اللهم انی اعوذ بک
من شر ما صنعت دیدکلری کبی و فرار خواص صفاتدن صفاتدر اعوذ من سخطک بعفوک
اعوذ من غضبک برضاک دیدکلری کبی و اما فرار اخص خواص ذاتدن خدادن خدایه در
اعوذ بک منک دیرلر قال شیخ الاسلام فی منازل السائرین الفرار علی ثلث درجات
فرار العامة من الجهل الی العلم عقدا و سعیا و من الکسل الی التشمر حذرا و عزما و
من الضیق الی السعة ثقة و رجاء ۰ یعنی فرارک اوچ درجه اوزره در اول کیمسه عوامک
جهلندن علمه و جهالدن علماء دینه و اصحاب الیقینه فرار اتملریدر اعتقاد بونلرن
عقد و عقیده و اعتقاد بر معنایه در و کذلک اهلک عملنه کوره علمه سعی اتمکله فرار
اتملریدر و طبیعت و نفسک کسلندن تشمره فرار در یعنی جست و چابک و حاضر و مهیا
اولمقله کسلدن حذر اتمکله و عبادته عزم و جزم قلمقله و ضیق صدردن وسعت
جانبنه فرار در حقه اعتماد و اندن رجا یعنی وسعت درونه رجا اتمکله و فرار
الخاصة من الخبر الی الشهود و من الرسوم الی الاصول و من الحظوظ الی التجرید

خواصك فرارى اخياردن مشاهده و معاينه جانبنه در و رسوم شرعيه و نقليه دن
اصول طرفنه دركه مراد اصولدن اسما و تجليا تدر و حظوظ نفسانيه و اعراض
دن جسمانيدن تجريد اولمق و نجاة بولمق سمتنه در وفرار خاصة الخاصة تمادون
الحق الى الحق ثم من شهود الفرار الى الحق ثم الفرار من الفرار الى الحق ٥ يعنى اخص
خواصك فرارى ماسوى دن حقه در يعنى بوكونه فرار من وجه شائبه وجوددن
خالى اولمديغيچون بوطايفه عليه حقدن حقه فرار ايلمك شهودندن دخى حقه فرار
ايدرلر يعنى حقه فرار ايلمك شهودندن دخى فرار ايلمكده من وجه وجود بولنور
اندن صكره حقه فرار ايلمكدن فرار ايدرلر يعنى فارغ و منزوى و فرارى بولنلى عينى
واحد كوررلر دوغيريتى واثنينيتى ازاله قيلورلر درجه ثانى خلوته بيان ايلى قال
الله تعالى عز وجل لا داود يا داود فرغ لى بيتا اسكن فيه قال القاشانى فى شرح هذا
الحديث اعلم ان السلوك تفريغ بيت القلب من ملاحظة الاغيار لحصول تجلى الملك الجبار
فمن اراد تخلية بيت القلب عن الاغيار فعليه تعليق الابواب وارخاء الاستار اى
تعليق ابواب الحواس ليسد عليه طرق الوسواس ٥ يعنى حق تعالى حضرتلرى داوده
ديدكه يا داود بنم ايچون برايو تخليه ايله تا بن انده اولم قاشانى ديركه بلكه تحقيقا
سلوك قلبك ملاحظه اغياردن تخليه قلمقدر بلكه جبارك تجليسى حصولى ايچون
بس بركمسه كه قلبنى اغياردن تخليه قلمق مراد ايليه اكا اوزرنه لازمدر كه قپولرى
بغليه و پرده لرى قويه يعنى خواس خمسه قپولرين بغليه تا انك اوزرنه طرق
وسواس

وسواس سد اوله بس طريقتمزده عاقل اولن اول كمسه دركه بو عالم خلقندن
فرار ايليه كنج خلوتده قرار ايليه تا اختيار خلوت اعتكله بو خواصك ضررندن
و بو خلقك مكر و شرندن امين اوله نتكم حضرت مولانا بيوررلر مثنوى قعر چه
بگزيد هر كو عاقلست ٥ زانكه در خلوت صفاهاى دلست ٥ ظلمت چه به كه ظلمتهاى
خلق ٥ سر نبرد انكه كيرد پاى خلق ٥ وقال الشبلى رنا بالعذا المحل لمريد وقت
استوماه الزم الخلوة وامح اسمك عن لسان الخلق واستقبل الجدار حتى تموت
خلوة ايلمك سنت در نتكم بدايت حاللرنده حضرت صلى الله عليه وسلم حراطاغنده
مغاره ايچره بنجه مدت خلوت ايلمشلر در تا ملك واسطه سيله وحيه كلنجيه دك مشهور
و متواتر خبردر و پير طريقتمز حضرت مولانا بدايت حاللرنده خلوت كثيره به مداومت
قلوب و پنجشر اربعينلر چقاردوب قارى ما قبللرنده مسطور و بين الفقرا مشهوردر
اما بعد ملاقات الشمس ترك خلوت و اختيار جلوت قلمشلردر اما اكثر اوقاتده
بينه عن لسندن خالى اولمزلردى پس سلفك روشنيى خلوة طريقتمزده ايله اولميحق
طريقتمزده سالكه خلوت چقرمق شرط اولور ولكن اكثر خلفانك ترك خلوت و اختيار جلوة
اعتلرى روش طريقته بويله كتمشلردر زيرا خلوتدن مراد خانه قلبى اغياردن تخليه
اتمكله قلمقدر ديار له خانه دلده مصاحب اولمقدر بوخصلت ايسه ماسوادن پرهيز
و نفسى بو نته رياضته ادتمكله ممكن اولور واله كلور انكيچون ترك خلوت و اختيار
جلوة قلمشلردر و حضرت مولانا بيوررلر مثنوى خلوت از اغيار بايد نه زيار ٥ پوستين

بعدی آندنی بها و بیتم بو محلده مناسب خوب بیورمشلردر پس حقیقت خلوة
خانهٔ دلده تنها بولمق و کثرت ایچره وحدتده اولمقدر مثلا اکر بر کمسه جمیع
عمرنده خلوتده اوتورسه ولکن قلبنی اغیار و ماسوادن تخلیه قلمسه اول
کمسه اهل خلوت اولمز اما اول کمسنه که قلبی اغیار و ماسوادن پاکدر اول کمسه اهل
خلوتدر اکر کثرتده ایسه وفی الفتوحات قال بعض الناس لصاحب خلوة اذکرنی
عند ربک فی خلوتک فقال له صاحب الخلوة اذا ذکرتک فلست معه فی خلوة انکن الحق
حضرت مولانا بو غزلده معنای حضرت حق لسانندن بو محله مناسب بیوررلر بیت
دل ازاغیار خالی کن چو عزم کوی ما داری ۝ نظر بر غیر ما افکن چو قصد روی ما داری
پس کوکلی اغیار و ماسوادن خالی اولوب وحدت یار ظهوره کلور و اثنینیت و کثرت
مرتفع اولدقده سالککه خلوتده اوتورسون و کرک کثرتده طورسون اکا خلوة اولمز
ونتها الکه حضور بولمز کما قال الشیخ فی باب ترک الخلوة من الفتوحات اعلم ان
الکشف یمنع الخلوة وان کان فیها فاذا کوشف لصاحب الخلوة علم انه لم یکن
فی خلوة فانما ذا الخلوة المعهودة دلیل علی جهل فانه عند الکشف یعرف جهله
فاذا لم یر الاشیا غیر الله فالخلاء محال فاذا کنت هذا کنت صاحب جلوة ۝
بیوررلر که تحقیقا وحدت ذاتک کشفی وحدت خلوتی منع ایلر اکرچه خلوتده دخی
اولورسه پس شول وقتده که وحدت مطلق کشف اوله و اغیار قلمیه صاحب خلوة
بیلور که اول خلوتده دکلدر فرضا کشفدن مقدم خلوة معهوده یی اتخاذ ایلمک

صاحب

درجهٔ تاسع عزلتی بیان ایدر

صاحب خلوتک جهلنه دلالت ایلر زیرا عند الکشف کندو جهلنی بیلور جهلی بودر
عالم کثرتده اغیار بلوب کنج خانه یه اندن خالی اکلمسی اشیا ظاهرده و باطنده
الله دن غیری کورینجه خلوت اکا محال اولور پس سنک بو مشاهده ک صاحبی اولنی
صاحب جلوة اولورسن جلوة ترک خلوت اتمکه دلیلدر فافهم درجهٔ تاسع عزلتی بیان
ایلر اوحی الله الی داود علیه السلام یا داود مالک تکون منتبذا وحدانیا قال
یا رب ترکت الخلق لاجلک قال له یا داود کن یقظانا و اتخذ لنفسک اخوانا
وکل خدن لا یوافقک علی طاعتی اعتزل عنه فلا تصحبه فانه لک عدو حق تعالی
داود حضرتلرینه وحی ایلدی که یا داود سنکه ایچون نه حاصلدر که معتزل اولورسن
و یالکوزلق اختیار ایدرسن حضرت داود علیه السلام دیدی که یا رب خلقی سنک ایچون
ایچون ترک ایلدم حق تعالی حضرتی بیوردیکه یا داود اکاه و بیدار اول ونفسک
دینوه اخوان اتخاذ ایله هر شول دوست که بنم طاعتم اوزره سکا موافقت ایلمز
اندن معتزل اول و اکا مصاحب اولمه که اول سکا عدودر بو حدیث شریفله طالب
حق اولنی کسلردن عزلت اتمکه تعلیم بیورلدی و طریقتده دخی شرط عوام ناسدن
اعتزال ایلمکدر نتکم حضرت مولانا مثنویده مواضع کثیره ده بو معنایه تنبیه بیورمشلر
ابلهی لازم دکل فی الحقیقه خیر دنیا و آخرت ناسدن عزلت اتمکه منوطدر کما
قال ابو بکر وراق وجد خیر الدنیا والآخرة فی العزلة وشرهما فی الکثرة والخلطة خلاص
وحدتک حصولی خلقدن اجتناب ایدب محتلونی قلبدن اخراج اتمکه بو طلدر کما قال

ذو النون المصري لم ار ابعث على الاخلاص و الصدق من العزلة ومن احب
العزلة فقد استمسك بعروة الاخلاص و الصدق ٥ يعني اخلاص وصدقه
عزلتدن باعث ذكر بر نسنه دخي كورمدم شول كمسه كه عزلته محبت ايلي اخلاص
وصدقه جبلنه تمسك ايلي ديمك روئيت ناسي اكثر سالكك اخلاص وصدقني تباه
ايلر كما قال الغزالي ان الناس يفسدون ما يعمل لك من العبادة و الطاعة الا من
يعصم الله فعليك بالعزلة عن الناس و الاستعاذة من شر اهل هذا الزمان
پس سالكه لازم اولن اولدر كه جمع سنده عزلت اختيار ايليه و لكن عزلتده
مرادي ذكر خدا و ترك ما سوا اوله كما قال عبد الرحمن سلمي من اختيار العزلة على التلذذ
ينبغي ان يكون خاليا من جميع الاذكار الا ذكر ربه و صافيا عن جميع المرادات الا
مراد ربه ومن لم يكن بهذا الغاية فعزلته فتنة ٥ عزلتك فتنه اولمسي نو و جعله
اولوركه سالكك عزلتي لمرضات الله اولميه بلكه اقبال ناسي الحق و بيني
الناس شهرت و نياهت بولق ايچون و خلق زيارتنه رغبت قلمق ايچون اوله كونه
عزلتدن اختلاط صدبار اولي در قال الشيخ في كتابه المسمى بكيفية السلوك فاذا اعتزلت الناس
عن الخلق فاحذر من قصدهم اليك و اقبالهم عليك فان المراد من العزلة ترك
معاشرتهم و ليس المراد من العزلة ترك حضور الناس و طلبهم معنا و انما المراد ان
لا يكون قلبك و اذنك وعاء لكلام الناس و هذيانهم و من اعتزل في بيته و اراد
قصد الناس للزيارته فانه طالب الرياسة و الشهرة و طالب الرياسة و الشهرة

اهل ود

بطرود عن باب الله و الهلاك لا مثل هذا الرجل اقرب من شراك نعله فالله
احذر من تلبيس النفس في هذا المقام و تحفظ فان كثيرا من الناس هلكوا فيه
پس طريقتزده و دخي طريق اخذه بعضي من ورى كورلورز توجه ناسي الحق خلق
عزلت اختيار ايلي و خلقدن مجانبت اعكله بيني الناس شهرت مراد ايلوق
بو حيله صيد و بوي امله قيد قلورلر بو قسم عزلته درد خصلت لازمدر
عزلتك هر بر حرفي بر خصلته دلالت ايلر مثلا عزلتك عيني علمه و زاسي زهده
و لامي لله اولمسنه و تاسي تقايه دلالت ايلر اكر عيني علم اولمسه عزلت زلت
اولور و اكر زاسي زهد اولمسه علت اولور اكر عيني علمله زاي زهد ايكيسي
بله اولمسه عزلت بطالت اولور و مشقت اولور و صاحب عزلت بو ايكيسيني
تعذيب حيوانا بلا فايده قلور و اكر بو عزلت لام لله دن عاري اولمسه هوا
عزت و رياست مراد اولور و اكر تاسي تقودن بري اولور بعضا خلقدن
عزلت اولدغي قلورلر پس عزلتك هر بر حرفي بر شرطه دلالت قلور كه عزلت ايلد
بو درد شرط واجب اولنلر دندر درجهٔ عاشر رياضت ندر اني بيان ايدر رياضت
لغتده تند و حشي اولن اتي ذليل اتمكه درلر نتكم اراض الفارس المهر دير
اي ذلله معناسني ورلر و سن دخي ديمك مثلا رخت المهر معناسي تن بر تند
و نابي ذليل ايلدم ديمك اولور را خي بر وض روضا و رياضة قال
بقول بابندن در شيخ حضرتلري فتحاتده بيورلر كه الرياضة تذليل النفس

درجهٔ عاشر رياضت ندر بيان ايدر

والحاقها بالعبودية والرياضة عندنا تجبر النفس مثل الارض يطؤها البر والفاجر
يعني رياضت نفسي ذليل ايتمكه وعبوديته يولن ايلمكدر بزم قتمزده رياضت
نفسي خاك كبي قلمقدر كه ايو وكوتي اكا ايق قويه الم چكمه ايكجو حضرت مولانا بيت خاك
شو خاك تا برويد كل كه بجز خاك نيست مظهر كل ديو بو مرتبه اشارت ايدرلر وديخي
بيت از بهاران كي شود سر سبز سنگ خاك شو تا كل برويد رنگ رنگ ديو نصيحت ايدرلر قال في
التنوحات ايضا الرياضة عند القوم قسمان رياضة الادب ورياضة الطلب وهي صحة المراد
اي بالطلب اما عندنا الرياضة فهي تذهيب وتهذيب الاخلاق يعني رياضت عند
مشايخ الصوفية ايكي قسمدر بري رياضت ادب وبري رياضت طلبدر رياضت ادب
قده نفسك طبيعتدن خروج اتمكدر ورياضت طلب مرادك صحيح ودرست اولمسيدر
طلب مرادي صحيح مراد حق اولدوغي زمانده اولور ديو بيورديلر كه اما بزم قتمزده رياضت
تهذيب اخلاقدر يعني هر بر مذموم اولان خويي ازاله ايدوب انك بدلنه خلق اللهله
متصف اولمقدر شيخ الاسلام حضرتلري منازل السائرينده رياضتي اوچ درجه به تقسيم
ايدوب تهذيب اخلاق رياضت عوامدر ديو بيوردي كما قال فيه الرياضة على ثلث درجات
رياضة العامة وهي تهذيب الاخلاق بالعلم وتصفية الاعمال بالاخلاص وتوفية
الحقوق في المعاملة يعني عوامك رياضتي تهذيب اخلاق ايلمكدر علمله وتصفيه اعمال
اخلاصله ودخي معاملة ناسده ومعامله حقده اولان حقوقه توفيه ايلمكدر معامله
اولان حقوقك توفيه سي انلري انصاف ايلمك واحسان قلمق وحقلري اداسيه ادا ايتمكدر والتي

ایلک

ايلك سويلكه كبي ومعامله حقده اولان حقوقك توفيه سي عباداته وطاعاته على وجه الاخلاص
قلمقدر وسائر واجبات تبيورلدوغي اوزره ادا ايلمكدر ورياضة الخاصة حسم
التفرق وقطع الالتفات الى المقام الذي جاوزه وخواصك رياضتي تفرقه باطنه قطع
قلمقدر وعبادته حضور قلبله وجمعيت خاطرله متوجه اولمقدر وتجاوز ايلدكي
مقامه التفاتي قطع ايدوب دخي مراتب عاليه ترقي قلمقدر ورياضة خاصة الخاصة
تجريد الشهود عن ثنوية الشاهد والمشهود والصعود الى الجمع ورفع المعارضات
اخص خواصك رياضتي شاهد ومشهود اثنيتدن شهودلرني تجريد ايلمكدر ومرتبه
جمع الجمعه صعود ايلمكدر ومعارضات اسما وصفات رفع قلمقدر يعني جناب حقك
وصفاته بربرنه معارض ومقابلدر مثلا منعم ومنتقم وقابض وباسط ومانع ومعطي
وبونلرك اثار مختلفه سي بو عالمده ظهور ايلمشدر اني رفع قلوب بو جمله صفاتك تجلي
اولنان مرتبه جمعه تا خصوص صعود ايلمكدر باب ثاني ابواب سلوك منازلنده اولندي
بنا ايلن كويا كه هر بر درجه سلوكه بر بابدر بو باب دخي اون درجه اوزره بنا اولنمشدر
اول في الحزن حزن لغتده سرورك خلافيدر واصطلاح مشايخده ما مضيده فوت اولنان
شيء الحزن باطنك تألمي وتوجعيدر دل فايت اولان شيء يا ممكن التدارك ويا ممتنع التدارك
ممكن التدارك حلقي وديانك وسائر فوت اولان واجباتك قضاسي كبي وممتنع التدارك
اولان بيتك حياتي طلب ايتمك كبي بوداده اولن حزندن مراد اولكي درجه كه عبادات وطاعات
فوتنه محزون اولمقدر وبطالت وعطالتده ومعصيت ومخالفتده كچن عمرنه تحسر وتأسف

باب ثاني

درجه اول في الحزن

قلقدر بو كونه محزون اولان قلبك حقنده حضرت رسول صلى الله عليه وسلم ان الله يحب كل قلب حزين
بيوردي وبو كونه حزن مراتب سالكيندن بر لحنى مرتبه در شيخ الاسلام قدس سره حزنك
دخي اوج درجه سي واردر درجه اولى عامه نك حزنيدر وهو الحزن على التفريط في الخدمة وعلى
التقصير في الطاعة وعلى ضياع الايام عوامك حزني خدمت حقده اولان تقصيرى وطاعته
اولديغى اللهده اولان تفريطى وضايع اولان ايام اوزره در اما بو حزنك شرطى بودر كه قادر
اولان عباداتي قضا ايده وفوت اولميه مداومت ايده اكر بويله اولمزسه اولكه حزني صحيح
اولمز كما قال ابن العطا الحزن على فقدان الطاعة مع عدم النهوض اليها من علامات الاغترار
وحزنك ايكنجى درجه سى مريدلرك حزنيدر مريدلرك حزنى قلبلرى شهود حقدن غافل
اولديغى اوزره ودرونلرى ماسوايه ميل قلديغى اوزره اولور وحزنك اوچنجى درجه سى
كه اخص خواصك حزنيدر اولنلر كدرانلرك حزنى يوقدر زيرا حزن فقدانى ايچوندر ولحقى
خلوص اهل وجدانلرده يوق الكه حزني يوقدر زيرا بونلر لا خوف عليهم ولا هم يحزنون
مرتبه سنده در لكن بوقدر واردر كه بعض عارضه سببيله محزون اولورلر وغيرى
ايچون حزن ارتكاب قلورلر نتكيم حضرت رسول صلى الله عليه وسلم كه امتنه اولان حزني كبي
كما قال الله تعالى في شانه فلعلك باخع نفسك على آثارهم ان لم يؤمنوا بهذا الحديث اسفا
وقال عليه الصلوة والسلام ان كل نبي سواي يوم القيمة يقول نفسي نفسي وانا اقول
امتي امتي الدرجة الثانية في الخوف قال الله تبارك وتعالى في حديث القدسي لا اجمع على عبدي
خوفين ولا اجمع له امنين ان خافني في الدنيا لم يخف في الاخرة وان امني في الدنيا لم يامني

في الاخرة

في الاخرة يعني قولم اوزره ايكى خوف بر جمع ايلمزم وايكى امنى دخي جمع ايلمزم اكر دنياده
بندن قورقرسه آخرتده قورقمز واكر دنياده بندن امين اولورسه آخرتده اولمز
بس شول كمسنه كه آخرتده ربي حضورنده قايم اولوب محاسبه قلنمدن خوف ايليه ونفسني
هوا وهوسدن نهي ايليه تحقيقا جنت اعلا انك مأوى ومنزلي در كما قال الله تعالى واما من
خاف مقام ربه ونهى النفس عن الهوى فان الجنة هي المأوى مثنوى لا تخافوا هست نزل
خائفان هست درخور از براى خائف آن هر كه ترسد مرورا ايمن كنند مرد دل ترسنده را ساكن
كنند خوفله حزنك ما بينده فرق بودر كه حزن زمان ماضيده كچن ايچون باطنك تألمى
وتوجعيدر خوفك دخي اوچ درجه سي واردر عوامك خوفي خواصك خوفي واخص خواصك
خوفيدر نتكيم شيخ الاسلام حضرتلري بيوررلر الخوف على ثلث درجات الدرجة الاولى الخوف
من العقوبة وهو الخوف الذي يصح الايمان وهو خوف العامة عوامك خوفي عقوبتدندر
وبو عقوبتدن خوف اتمك اولدر كه ايمان بونكله صحيح اولور زيرا پيغمبر حضرتلرينك خبر
ويردكى وحقك قرآنده بيوردوغي تصديق اتمكدر اكر خايف اولمزسه امور آخرتي
تصديق اتمز خايف اولمدكى بس اول خوف ايمانك صحتيدر وبو عقوبتدن وعذابدن
قورقمق مرتبه عوام اولديغى ايچوندر كه خواص عذاب وعقابدن قورقمزلر بلكه احتجابدن
قورقرلر بو طايفه جنت ايله تسلي اولنمز وعذابدن امين قلنمز عصيان ايلمزلر كما قال عليه
الصلوة والسلام نعم الرجل صهيب لو لم يخف الله لم يعصه خوفك درجه ثانيه سي ارباب مراقبه
واصحاب مشاهده نك خوفيدر بونلر مكر الهيدن واستدراج ربانيدن خوف ايدرلر بس مكر

بر كمسه امين اولمز الا خاسرلر اولنلر كما قال الله تعالى ولا يأمن من مكر الله الا القوم الخاسرون
وشيخ حضرتلرى فتوحاتك ايكى يوز اوتوز برنجى بابنده بيوررلر كه اعلم ان المكر
عندنا ان يرزق العبد العلم ويحرم العمل به وقد يرزق العمل ويحرم الاخلاص
فيه فاذا رأيت هذا من نفسك او علمته من غيرك فاعلم ان المتصف به ممكور فمن اراد الله به خيرا
وعصمه من المكر فلا يخفى ان الشرع من يديه بيوررلر كه بل اى سالك مكره نشانه بر مقيم زده
اولدر كه بر قوله علم قلنمق علمه روزى اوله وانكله عمل ايلمكدن محروم اوله واز اولوركه
عمله روزى اولور ولكن انده اخلاصى ايلمكدن محروم اولور پس قچن بو ذكر اولنان
خصلتلرى نفسكده ويا غيرده كوره سن پس بيل كه بو وصفله متصف اولنى ممكوردر
پس بر كمسه كه الله خير مراد ايليه واني مكردن محفوظ ومعصوم ايليه اول كمسه ايلرى
الذوقين اكثر مشايخ مكرى بويله تعريف ايدرلركه بر قول مخالفت وعصيان اشله كچ
حق تعالى اكا نعمت واحسان زياده ايليه وانى الفور مؤاخذه قلميه واول عبد كندى
عذابدن خداد نامين اولمش وصمقبول حق اولمش قياس قله جرى بوقدر بوكه مكر
حقدرلر قال ابن العطا المكر ان يلقى على وهم الممكورين انهم على شئ وليس كذلك
يستدرجهم من حيث لا يشعرون يعنى مكر اولدركه ممكورك وهمنه القا اولنه كه بونلر حقدن
بر شئ اوزره درحال بوكه نعم ايلدكلرى كوره اولميه النجق بونلرك وهمنه بو مكر القا اولنوركه
بونلر حق تعالى ايشيا قيتا ايلمدكلرى يرده نهلاكه قريب قله وقهر ايده شيخ حضرتلرى مع اسائة
الادب ازدياد نعمت وعدم مؤاخذه على المكر بدر درلر اما ارباب طريقتك واصحاب

تحقيقك

تحقيقك مكرى بودركه هر باركه اساءت ايلدكلر وجد وحاللرى وكرامت وولايتلرى زياده
اوله پس بوكه مغرور اولوب ديه لركه اكر بز مقبول حق اولميايدق بزدن بو ذوق وحالت
وكشف وكرامت منقطع اولوردى كما قال الشيخ في الفتوحات واما بقاء الحال مع سوء الادب
فهو في اصحاب الهمم رأينا منهم جماعة كثيرة بالمغرب وبهذه البلاد انهم يسيئون الادب
مع بقاء الحال المؤثرة في العالم مكرا لهم من الله فيتخيلون لو لم تكونوا على حق في ذلك
لتغير الحال عليهم نعوذ بالله من مكره الخفي قال الله تعالى سنستدرجهم من حيث لا يعلمون
والملى لهم ان كيدى متين يعنى فتوحاتده بيوررلر اما حال ذوق باطنك مع سوء الادب
بقاسى اصحاب همت وارباب طريقت اولنلره اولور بر بوكونه ممكورلردن مغربده وبلاد
روملده چوق جماعت كوردك تحقيقا بونلر سوء ادب وكستاخلقلر ايدرلردى عالمده موثره
اولنلر حالت وتصرفلرى ايله بلكه بونلردن معصيت واساءتله كرامت وحاللرى زائل
اولمزدى بونلره مكردن اوترى پس بونلر تخيل ايدرلركه اكر بو خصوصده محق اوزره اولميدك
اولحال بونلرك اوزرنه متغير اولوردى نعوذ بالله من مكره الخفي حق تعالى حضرتلرى بيوررلركه
بز بوكونه كمسهلرى استدرج اولورز يعنى عذابه درجه درجه قريب قلورز امهال الله وادا
ذوق حالله ازدياد رفاهيت بالله شول حيثيتدن كه بونلر بيلمزلركه بو استدراجدر
بلكه زعم ايدرلركه بو حق تعالى جانبندن انلره نشاط وانفراجدر جناب حق بيوررلركه
واملى لهم ان كيدى متين بن بونلره امهال ايلرم تحقيقا بنم مكرم متين در بر شئله دفع اولنمز
وقال الشيخ واما المكر فمخصوص بالخصوص وهو خرق العادات واظهار الايات والكرامات بغير الحق

لانه وجب على الاولياء سترها كما وجب على الرسل اظهارها لانهم مأمورون بالدعوة الى الله
والولي ليس كذلك لانه ما يدعو الى الله بحكاية دعوة الرسل وبلسانه لا بلسانه يجدته كما تجدّت
الرسل . و شیخ حضرتلری اخص خواصك مكری حقنده بیوررلر كه اخص خواصك مكری بخفی اذن
الهی خرق عادات واظهار كرامات ایلمكدر زیرا شان بودر كه اولیا اوزره كرامات ستری واجبدر
نتكم رسلین اوزره انك اظهاری واجب اولدوغی كبی زیرا رسل اللهه دعوته مأمورلردر
و ولی رسل كبی مستقلا مأمور دكللردر وولی اللهه دعوت ایلمز الا رسول لسانیله و انكده عو تبعیه
حكایه ایتمك كندو لحظا ایلدكی لسانیله ایده نتكم رسول مستقلا كندو لحظا ایلدكی
لسانیله حقه دعوت ایلر وولی اكا اتباعیله دعوت ایلر بعض مشایخ بو كرامات و كشفلری علور تصرف
اولورو بعضنك باشنه ارباب دنیا اوشر بو سبیله مكر و غروره دوشر بو تقییح خلقه
وكلما عد ایدب بو قدر لذتنه معتوف اولوب بولدن ششرب خواصك خوفی بوندكه
اولنان مكرلردندر اما خوفك اوجنجی درجه سی كه اخص خواصك خوفدر بونلرك خوفی منده
اگرچه بو كونه خوفلری یوقدر و لكن بونلره هیبت جلال استیلا ایدر كما قال شیخ الاسلام
وليس في مقام اهل الخصوص وحشة الخوف الا هيبة الاجلال وهو اقصى درجة تشار اليها
في غاية الخوف . عقوبتدن خوف مرتبه نفسیه اولنلرك ایچوندر و مكر اللهدن خوف ایمك جلالت
مرتبه قلبیه اولنلرك ایچوندر اما مرتبه مشاهده و معاینه ده اولنلرك ایچون هیبت
واردر كه اقصی درجات خوف بودر اكمل لكیدن غیری جلال اتشی هیبتدن طاقت
كتورمز اگر حضرتنه عزت الهی زیاده اولورسه بونلر دخی طاقت كتورمزلر نتكم خر موسی صعقا

بو عنایه

الدرجة الثالثة في الرجاء

بو عنایه دلالت ایدر بیت جو برامروز داشتی هیبت . جكو ازتاب ان كباب شود . جمرقه
اگر برآورد موج . عرضه كن فكان خراب شود الدرجة الثالثة في الرجاء رجا اضعف منازل
عارفین و احسن مراتب طالبیندر اگرچه طالبلر بر فایده لو ایو صفتدر و لكن بونلر حقنده
جناب حقك ارادتنه معارضه در وجه معارضه بودر كه جناب حق جمیع اشیانك مالكیدر
و مالكك شانی ملكنده كیف ما یشاء تصرف قلمقدر پس بعد رجا حیله تعلق ایلسه ایلدكی
ایلدكی شیئه من وجه ارادت حقه معارضه قلمش اولور مثلا حق جانبندن طلبنه مخالف
بر شیئه كلسه رجا ایلركه نولیدی بو كار اولیدی شو مرادم اولیدیك و بو كونه داخلی ...
بنم استدكم مرادم حاصل اولیدی پس بو كونه رجا كندو مرادنه مراد حق اوزره ترجیح
ایتمش اولور اصل عبده لایق اولان اولدر كه مالكنك امرینه و ارادتنه تسلیم اولوب
ارادتندن فانی اولوب و تغییر انكحكمنه تفویض قلوب دخی بیت ارید وصاله و يريد
فاترك ما ارید لما یرید . دین عزیزلرك مرتبه سی بولیس رجا جنبكه مرتبه سی اضعف
انكچوندر كه مراد حقك خلافنی اولا رجا ایلر و ان رجا قیلور اما عارفلر مراد حقك
دراكی حق بونلردن دعا و رجا مراد ایلسه رجا ایدرلر و اگر مراد حق سكوت و تسلیمده
كوررلرسه ساكت اولوب تسلیم اولورلر اما حد ذاتنده رجا بر فایده لو خصلتدر
بری حالتی خوفی تبرید و اتشی یأسی تخمید ایلر اگر خوف رجا طرفنه غالب اولسه سالكی
بر غرور و لا تیاسوا من روح الله الا القوم الكافرون مقتضاسی اوزره مأیوس اولنی
صنفیله متصف اولورو اگر رجا طرفی غالب اولورسه امن و اغترار حاصل اولور و امنده

انما منوا مكر الله فلا يأمن مكر الله الا القوم الخاسرون مقتضاسی اوزره خایف ورجا كرى
مرتبه بولورپس عبدك شانی بين الخوف والرجا اولمقدر وكذبه بوایكی صفت جناحین
منزله سنده بولمقدر كما جاء في الخبر لو وزن خوف العبد ورجاؤه لاعتدلا واستحباب
القلب ورجاكه بر فايده سی دخی اولدركه معاملاته داعيه وباعث اولور حالتی
متقوی اولور وحقه حسن ظن ایتمكه واسم محسنه قلبی ربط قلمغه تهييج وتشويق قلور
اگر رجا اولمزسه عبد خدمتده وعبادت وطاعتده عاطل وباطل قلوب وسعی كری
وكمالاته نایل اولمدن درجات عالیاته بولمدن محروم اولور پس بدایت سلوكده
سالكه بو ایكی صفت لازم وواجب ولمدر ندر الدرجة الرابعة في الخشوع قال الله
تبارك وتعالى الم يأن للذين امنوا ان تخشع قلوبهم لذكر الله خشوع قلبك لينت
ورقت وجناب حقه تواضع وانقياد نه ديرلر تقدير كلام آيا مؤمنلر اللّهك ذكرى
ايچون قلبلری خاشع وخاضع اولمق وقتی كلمديمی يعنی مؤمنلرك قلبلرينك عدم خشوعنه
عذر وبهانه بو قدر دیمك اولور اما اصطلاح قومده خشوع شول حالتدر
خوف وخجلتله ممزوج اوله ومحبوب تعالینك عظمت وجلالی خوفندن نفسی منجمد ومنكسر
قله وطبيعتك قوا وهواسنی تسكين ايده خشوع وخضوع بو دنياده احوال ارباب طريقتده
وعبادت وطاعت لازم اولان خشوعدر ندر آخرتده بو صفت بونلردن كيدوب اهل كبر
ونخوته نقل ايلر كما قال الله تعالى وجوه يومئذ خاشعة عاملة ناصبة خشوع بر حقتدر
كه تجلی الهيدن حاصل اولور بر شيئه كه تجلی الهی اوله اول شيئه حقه خضوع وخشوع قلور

كما روى

كما روى البزار عن النبي صلى الله عليه وسلم قال عليه الصلوة والسلام اذا تجلى الله
بشيء خشع له حق تعالى جل وعلا بر شيئه تجلی ایلسه اول تجلی واسطه سيله اول شيئه علم
حاصل اولور علم ایسه البته خشوع وخشيتی مستلزم اولور انكچون حقده خاشع وخاشی
اولنلر عالملردر كما قال الله تعالى انما يخشى الله من عباده العلماء وقال عليه الصلوة
والسلام انا اعلمكم واخشيكم لله يعنی بر قلبه بو تجلی حاصل اولسه اول قلب الهيبه
متذلل اولور پس جوارح واعضا دخی اكا متابعت قلور اما بر كمسنه قلبی خاشع اولميوب
جوارح واعضاسی دخی خاشع وخاضع اولمز نتكيم رسول الله صلى الله عليه وسلم
بر كمسنه يی صلوتده يعنی ويساره ملتفت كوردی بيوردیلر كه لو خشع قلب هذا الرجل
لخشعت جوارحه پس عدم خشوع ظاهر الظاهر عنوان الباطن فحوسی اوزره عدم خشوع
باطنه دلالت ایدر والله اعلم الدرجة الخامسة في الزهد زهد لغتده ترك دركلی
وبو قومك اصطلاحنده جميع اشيادن بالكلية رغبتی اسقاط ايلمكدر ودنيا وما فيها
دن اعراض ایدوب نفيی ماسوايه اولن ميل محبتدن تجريد قلمقدر زهد عوامه حق
مؤدی اولور ومرتبه ارادتده اولنلری كماله واصل قلور وكماله واصل اولنلر
دخی ولاشی بولور عوام ترك دنيا وما فيها ايتمكله قرب حقه يول بولورلر ومريدلر
نفيی تجريد ايتمكله جمعيت باطن حاصل قلورلر اما اخص خواص حقه نسبت بو زهد خست ود
زيرا خواصك ديده شهودنده حقدن غيرينك قدر ووزنی يو قدر زيرا بونلر بو دنيايه
الله نظريله نظر ایدرلر ايله اولينق حق نظرنده بو دنيانك جناح بعوضه قدر قيمتی وقدری

الدرجة الخامسة في الزهد

الدرجة الرابعة في الخشوع

بو قدر کما قال علیه الصلوة والسلام لو کانت الدنیا تزن عند الله جناح بعوضة
ما سقی منها کافرا شربة ماء ٭ یعنی برنسنه که حق قتنده جناح بعوضه قدر رغبتی اولمیه
وکامل چه اولنلر انی ترک ایلدم دیمک خساست ودنائتدر کما سیل الشبلی عن الزهد فقیل
ما الزهد قال لا زهد عندنا لانه ای مقدار قلیل جناح بعوضة حتی نزهد فیها لکم
تصور بترک کیف والی متی تتغرا باعراضکم عما لا تزن عند الله جناح بعوضة ٭ وشیخ حضرتلری
بایزید حضرتلرندن نقل ایدب بیورلر قال ابو یزید کنت زاهدا ثلثة ایام اول یوم
زهدت فی الدنیا والیوم الثانی زهدت فی الاخرة والیوم الثالث زهدت فی کل ما سوی الله
فنادانی الحق ماذا ترید یا بایزید قلت ارید ان لا ارید لانی انا المراد وانت المرید
اکثر طالبین کاملاری اوکنمکلکلری بوکا اهل طبقه سنده زعم ایلی و درکه دنیا کو واری
یوغی یانمده برابردر دحال بوکه برشی ضایع اولسه متألم ومضطرب اولورلر اما کبارکی
شانی بودرکه مثلا جمیع دنیا وما فیها یه مالک اولسلر وجمله سنی دفعه ولحده ضایع
بولسلر اصلا کوکلرینه الم واضطراب کلمز یعنی سالک بو مرتبه یه واصل اولنجیه که صوری
ومعنوی اشیا ترک ایلمکلکی حتی بو مرتبه اکحاله اوله اولا احوالی حکمی انکمک کرک
حذرا عن عتاب الله وبخلا علیه واموال وارزاقه شغلی اولنی شیلری ترک ایلیه
کراهیتی مشارکة الفساق فیه زیرا فساق مواضع رغبت ومادۀ شهوتی اولنی اموال
وارزاق میل ومحبت ایدرلر اکی سالک دخی اموال وارزاقه میل ومحبت ایلسه انلرک محبتی
میل ایلده مشارکت قلمش اولور یعنی انلرله مشارکتی کذوبه روا کورمیوب حقی نفی

هر برینی کفایت مقداری اله قیوب ما باقیسنی فی سبیل الله ترک ایلمک کرک کما انشد
ابن الفارض من یسر القناعة راضیا بالیسیر بلغه وهو یقول فی نظم السلوک بیت
وانفقت من یسر القناعة راضیا ٭ من العیش فی الدنیا بایسر بلغته ٭ بوندن بعده تبدیل
حکمتدن حکمه ترقی قیلو حظوظ عاجل واذواق آجله هر نسنه خدادن غیری ما سوی
اولنی ترک ایلیه حتی قلبنده خدادن غیریه محبت قلمیه بو تقدیرجه کبارک ذوقندن
واصل ذوق المنتهی اولورو انلرک متبسنن وجه بولمش اولورو عارفلرلرهدنه
اولمش اولور نیل زهدک اوج درجه سی واردر اولکی درجه عوامک ایکنجیسی
خواصک اوچنجیسی عارفلرک زهد العوام ترک الحرام دیمشلر وزهد الخواص ترک ما زاد
علی قدر الضرورة دیو تعبیر قلمشلر وزهد العارفین ترک ما سوی الله دیمکله تفسیر
ملکلک
اتمشلر یعنی جمیع ما سوانک محبتی قلبلرده قلمدقدنصکره مرتبه سی جمله دنیانک ملکی انک
اولسه ضرر اعتز نتکم انبیادن علیه السلام حضرت ابراهیم خلیلک اموال وارزاق واولادی
وحضرت سلیمان علیه السلامک واولیاء اللهدن دخی نیجه صاحب عنوانک هر برینک نیجه املاک
واسبابی واردی لیکن انلر خدادن غافل اولمدقلرندن اموال وارزاق انلرک حجابی
اولمزدی انلرکچون حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم کل ما الهاک عن مولاک فهو دنیاک
بیورردلی وحضرت مولانا قدس سره دخی بو رایه مناسب بیورررلر مثنوی چیست دنیا
ازخدا غافل بدن ٭ نه قماش ونقره وفرزند وزن ٭ چونکه مالرا ملکرا اندر دل بلند نان
سلیمان خویش جز مسکین نخوانده الدرجة السادسة فی التقوی قال الله تبارک وتعالی

فتوحات تده

الدرجة السادسة فی التقوی

ان اكرمكم عند الله اتقيكم حق قتنده جمله‌نك اكرم و اشرفی اولنلر متقی اولنلردر اكرچه
دنیاده اهل غنا كریم و شریفدر لكن آخرتده اكرم و اشرف اهل تقوی‌در كما قال علیه
الصلوة و السلام كریم الدنیا الغنی وكریم الآخرة التقی وعند الله اكرم اولمغه سبب
وجه‌واب ذهب اولمن بلكه الله قتنده اكرم واشرف اولمغی دینكه اللهدن
قورقوب وحرامدن پرهیز قلمقدر كما قال علیه الصلوة و السلام من سره ان یكون اكرم الناس
عند الله فلیتق الله زیرا الله قتنده انبیا و اولیا حضورنده بر كمسنه‌نك
دولت دنیا ایله و حسب و نسب و اقربا ایله فضیلتی و شرفی اولمز الا كه تقوی ایله كما روی ابو هریرة
عن النبی علیه الصلوة والسلام قال لا فضل لاحد علی احد الا بالتقوی تقوی لغتده
قورقوب صاقنمقدر لكن عرفده لوشیدن اما عرف اهل شرع عنده نفس‌نده ضرر ویرن شیلدن
پرهیز ایتمكه و نسیانه ادن دیانت قلمقدر لكن تقوانك اوچ درجه‌سی وارددر اول نفسی
عذاب مخلدن بری ایلمكدر شركی و كفردن تقوی ایله بوعوامك تقواسیدر و ایكنجی جمیع
صغیره و كبیره اولن خطایادن مجتنب اولمقلقدر بو خواصك تقواسیدر اهل شرع قتنده متعارف
اولن تقوی دخی بودر و حضرت مولانا دخی بو مرتبه‌یه اشارت ایدوب بیورمشلر مثنوی متقی آنست
كو بیزار شد از ره فرعون و بوسه وارشد متقی اولنی دینكه ضرری اولینی شیئه ضرری اولنی
خوفندن تحذر ایتمكه كه هر كه حتی درجه متقینه واصل اوله نتكم حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم
بو معنایه اشارت ایدوب بیورمشلر قال علیه الصلوة و السلام لا یبلغ الرجل درجة المتقین حتی
یدع ما لا بأس به حذرا مما به بأس و شایخ متقیلكی بویله تعریف ایدوب بیورمشلر كه المتقی

من سلك

من سلك الطریق المصطفی ونبذ الدنیا وراء القفا وكلف نفسه بالاخلاص والوفا واجتنب الحرام
والآثام والجفا و تقوانك اوچنجی درجه‌سی ما سوی اللهدن توقی و تبری ایلمكدر و تنزیهدن
تنزیه و تطهیر قلمقدر حق تقابو در كه آیت كریمه‌ده امر اولنمشدر واتقوا الله حق تقاته دیمكله
بیت نه دهد ترجیح تجلیت یاد تازغو غای غیر وا زهد تقوی حقیقتی حسن بصری قولنجه اوزره
تخا ر علی الله سوی الله در و امام قشیری بیوردقلری اوزره رؤیت تقوادن تبرا اولمقدر
وكذوی متقی و متقی بلمه‌دن توقی قلمقدر و دائما رحمت و فضل خدایه متكی و معتمد
بیت سود از لطف ازل جو كه در راه سلوك تكیه بر طاعت و تقوی خود نتوان كرد
الدرجة السابعة فی الورع ورع لغتده شبهه‌لو اولن شیلردن پرهیز و احتراز ایتمكه در حلال بین
و حرام دخی معیندر لكن بینهمده مشتبهات كثیره وارددر بس استفت قلبك و ان افتاك المفتون
حدیث شریفنك مفهومی اوزره شبهه‌لو اولن شیلرده مؤمن قلبندن استفتا ایلیه واكر قلبی
حلال اولمسنه مطمئن اولورسه و قرار قلورسه قبول ایلیه واكر قلب اول شیده اضطراب و خلجان
ویررسه انی ترك ایلیه كما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم دع ما یریبك الی ما لا یریبك
وزننده واب ریبه ریبه‌دن مشتقدر ریبت قلبك شكی و قلقی ویرمكه دلالت ایدر بس تقدیر معناء حدیث
شریف اترك ما یقلقك ذاهبا الی ما یطمئن به قلبك ای اذا وجدت نفسك مضطربة فی شیء فدعه
و اذا وجدتها مطمئنة فاستمسك به دیمك اولور زیرا قلبك اضطراب و خلجانی اول شیئك حرام
اولمسنه علامتدر و سكون و اطمینانی انك حلال اولمسنه دلالت ایدر و شهادت ایدر سالكلرك
ورعدن ایو بر خصلت اولمز زیرا جمیع خصائل و فعالك احسن و افضلی ورعدر بو معنایه

الدرجة السابعة فی الورع

شاهد جابر حضرتلرندن رضي الله عنه روايت اولنان بو حديث شريفدركه بيورديلر بر كون
بر كمسه حضرت رسول الله صلى الله عليه وسلم حضور شريفلرنده عبادتا وطاعتا وجهادا وخيرلكله
ذكر اولندی و بر آخرك دخی ورعله ذكر قلندی فقال صلى الله عليه وسلم لا تعدل بالرعة
يعني لا تقابل ولا تعادل شيئا بالورع فان الورع افضل كل خصلة. ديمك اولور كه ورع
افضل كل خصال اولديغی ايچون حضرت نبي عليه الصلوة والسلام بر حديث آخرده بوكه ملاك دينی بيوردی
كما قال عليه الصلوة والسلام ملاك دينكم الورع سئل الشبلي عن الورع قال ان تتورع يعني ان
يتشتت قلبك عن الله طرفة عين. يعني قلبك الله دن طرفة العين منشتت و متفرق اولمدن
تورع ايلمكدر ديدی وسئل الخواص عن الورع قال ان لا يتكلم العبد الا بالحق غضبا كان او رضا

الدرجة الثامنة في التبتل قال الله تبارك وتعالى واذكر اسم ربك وتبتل اليه تبتيلا قال البيضاوي
اي دم على ذكر الله ليلا ونهارا واذكر الله يتناول انواع الذكر من التسبيح والتحميد والصلوة
وقراءة القرآن ودراسة العلم ومعنى وتبتل اي انقطع بالعبادة لا الله وجرد له نفسك عما سواه
تبتل جميع ما سوادن بالكلية منقطع اولوب الله يه متوجه اولمقدر لكن عند اهل التحقيق جناندن
ودولت آخرتدن دخی تبتل اولنسه مجرد قلمق كركدر حتى جناب حقه منقطع اولمش اوله مثلا
بر كمسه حق جنت ايچون و نعيم آخرت ايچون دنيادن منقطع اولسه اول كمسه حقيقت حقه منقطع اولمش اولمز
بلكه جنته ولذته منقطع اولمش اولور و تبتل محض اولدركه جميع ما سوادن بالكلية الله يه منقطع
اوله وجميع ما سوادن منقطع اولمق معناسی سالك كندو نفسندن و هواسندن و لكن تابعت ايلدن
منقطع اولمقدر ودخی خلق علائقنی ايلمك و بونلردن خايف و راجی اولمق و بونلری مانع و

بلمدن

بلمدن وضادر و نافع اولمدن بالكليه حقه تبتل اولمقدر الدرجة التاسعة والعبادة والعبودية
عبادت غايت اقصای خضوع و تذلل درلر و لكن طريق متعبد درلر مذلل معناسی ويرلر
اكثر مشايخ عبادت ايله عبوديت فرق ايتمامشلر اما بعض محققلر لفظا و معنا ايكيسنك ما بينده فرق عظيم
اثبات ايتمشلر عبادتك ماضيسی فتح عينله و عبوديتك ضم عينله دردر عينله و معناسنده دخی فرق
بو مثللو صاحب تيسير دركه عبادت قوللقدر و عبوديت قولدر اولمقدر ولكن صاحب عبادته غالبا
دينور و صاحب عبوديته عبد اطلاق اولنور پس بو ايكی صفت سالكه لازم و واجب اولدی
صنفلردندر بر كمسه كه جمع اسرار عبادت و مطلع انوار عبوديت اولمدی متحقق حق اولمز و راه سلوكه سالك
كما قال ابن بیت خدا پرستی کن و بندكی دكوی هر دو ياب دلت زنده كه پرستش دل غير
پرستش كند بدون كه سوی فرزنا بری. جناب حقه عبادت ايكی نوع اوزره در بری عبادت ذاتيه مطلقه در
و بری عبادت صفاتيه مقيده در عبادت ذاتيه اولدر كه هر شيء علم حقده ايكی امر كن ايله انشا
ايدوب تكوين و تعيينی قبول قلوب وجوده كلمشدر بو عبادت مستمع الحكم در رحمت رحمانيه
عامه مقابلنده واقع اولمشدر كه بو رحمت رحمانيه بی سابقه عمل هر شيئك وجودنه شامل
هر شيئه بلا تكليف ولا تكلف بريوزدن الله قولدر ودخی فرنا برده و اما عبادت صفاتيه
مقيده كه رحمت رحيميه خاصه نك مقابلنده واقع اولمشدر انبيا و رسل واسطه سيله خلقه
تكليف اولنان عبادتدر پس رحمت رحيميه خاصه نك وصولنه بو عبادت شرطدر بو عبادت
اختيارله اولنان عبادتدر عبادت ذاتيه دخی اختيارله اولنان عبادتدر والا هر شيء جناب
حقه بلا اختيار عبادت ايدجيلردر نتكم حضرت مولانا بيورر مثنوی اختيار الا عبادت را نمك

الدرجة التاسعة في العبادات والعبودات

الدرجة الثامنة في التبتل

وردنه میکوردد بنا خوداه این فلک • پس تفاوت احوال عباد عبادتده خاتیله ظاهر اولورکه کم

بعضی اختیاریله پرستش وطاعت ایدر وبعضی عصیان وبخالفت جانبنه کیدر واختیارله

عصیان قلنلق درکات جحیمه داخل اولور مثنوی از پرستش ان یکی بر صدر و جاه • وان دکوکا

از سرکشی در قعر چاه • بنده کی آمد محک را اعتبار • زین محک پیدا است هر یک را عیار • پس حقیقتده

حق عبادت ایتمک اولدرکه فرمان خدای فرمان هوایه و زره اختیار ایده سن مادام که فرمان هوایه

مخالف ایتمیه سن فرمان خدایه متابعت قلمزسن زیرا مانعة الجمعدر مصرع با رضای دوست باید

با هوا خویشتن • هوا پرست خدا پرست اولمز هوایه اوین خدایی بولمز بیت مادام که تو

پی سته • دست ندهد خدا پرستی قال الله تبارک وتعالی فی عابد الهوی افرایت من اتخذ الهه هواه

پس اهل طریقته لازم اولن اولدرکه هوایی ترک ایدب خدا پرست اوله عابدلار خدا درت

قسمدر انجق قبر قسمی صحیح خدا پرستدر غیری نوعا هوا پرستلکدن خالی دکلدر اولکی قسم

عابدلودرکه عبادتی جنت ما فیها الجنة ایدرلر بونلر تاجرلر مزدورلردر وایکنجی قسمی

عقوبتدن خوفلری اولدیغیچون ایدرلر بونلر جاکرلر و بندکاندر واوچنجی قسمی استحیا وطلبا

من الله عبادت ایدرلر بونلر صادقلر و مریدلردر و دردنجی قسمی استحیاء محبة لوجه الله

لمرضاة الله عبادت ایدرلر بونلر خاصه عاشقلردر کما قالت الرابعة رضی الله عنها بر تکرو حلالک

یارب ما عبدتک خوفا من نارک ولا رغبة فی جنتک الا لوجهک الکریم • بو یمی تبیعو درت کلدر

و عبادت ده عبودتک برفرقی دخی بو درکه عبادت کلفت و مشقت ایله الخوف والرجا اولنور

و عبودت بلا کلفت و لا مشقت و لا خوف ولا رجا اولنان افکنده لکدر ذوقا وشوقا جان ودلله

حاصل

مطلب العبادة لوجه الله كما قالت حضرت رابعه بقول

حاصل اولور نتکم ابن فارض حضرتلری بو مقامه بو بیتله اشارت قلور بیت وکل مقام عن

سلوک قطعته • عبودیة حققتها بعبودة • یعنی هر مقام که مقامات سلوکدن بن قطع

ایلدم عبودتله اول عبودیتی تحقیق و تثبیت ایلدم عبودتله ذوق و شوقله اولن

طاعتلر پس خواصک طاعتی دایما ذوقا وشوقله اولور و عوامک طاعتی طوعا وکرها اولور

وطوعا وکرها اولن عبادتده اسما و زمین و ما فیها دخی مشترکدر کما قال الله تبارک

وتعالی للسموات والارض ائتیا طوعا اوکرها قالتا اتینا طائعین مثنوی انبیا طوعا مهار عاشقان

انکیا کرها مهار عاقلان • بیو ردغی حضرت مولانا کلکبو معنایه اشارتدر پس انبیا و مرسلین

مقربین واولیا و مکلین جناب حقه طوعا و ذوقا وشوقا عبادت ایدرلر و دخی بر عبد زدیکه دن

عار ایلمزلر • کما قال الله تبارک وتعالی لن یستنکف المسیح ان یکون عبدا لله ولا الملائکة المقربین

بلکه جمیع انبیا واولیا کمالی عبودیتده بولمشلردر انکیچون حضرت مولانا دخی بیوررد

بیت من بنده شدم بنده شدم بنده شدم • من بنده بخدمت سر افکنده شدم • هر بنده که ازاد

شود شاد شود • من شاد ازانم که ترا بنده شدم الدرجة العاشرة فی الحریة حریت رقبه دلشاد

رقیت دنیادن ازاد اولمقدرلر و بنده بند دراهم و دنیا رکن خلاص اولوب چند

اولمقدر نتیجه ایدرلر نتکم حضرت مولانا بیوررلر مثنوی بند بکسل باش ازاد ای پسر •

بند سیم و بند زره • بو خلقک هر بری بریشک قولی اولمشدر و انی معنا کندیه معبود قلمشدر

کمی اسیر درهم و دینار و کمی بنده نفس غدار و کمی دخی عبد بطن و اسیر فرج اولدیلر

اولمشدر انکیچون حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بو صنفلو کمسلره بد دعا ایدب بیوررلر

الدرجة العاشرة فی الحریة

مطلب ... بالعبودیة

تعس عبد الدنيا وتعس عبد الدينار والدرهم وتعس عبد بطنه وتعس عبد فرجه ان اعطي رضي
وان لم يعط سخط پس سالكه لازم اولن اولدر كه بونلره اسير اولمقدن ازاد اولوب حق
اولمغله دلشاد اوله سئل الجنيد متى يكون العبد عبدا محضا لله قال اذا كان حرا عما سوى الله
بيت ان دل كه بنده كى حق شاد بود فاندوه هر دو كون ازاد بود شيخ حضرتلرى فتوحاتنده
بيوررلر كه فالحرية عبودية محضة لله فاذا كان العبد حرا عما سوى الله لا يسترقه كون الا الله
يعني حقيقتده مراد سائر اشيانك قيدندن ازاد اولوب محضا الله قول اولمقدر پس بر بنده كه
ما سوى اللهدن حر اولمه انده بر شيدن رق وعبادية من الله غيري اكرچه اكثر سالك اسير درهم
ودينار اولمقدن خلاص اولورلر ولكن اسير نفس خر اولور وكى غبار خواب وخور قلوب پس
كوكلدركه قيد تندن وبند بدندن دخي نجات بوله نتكم حضرت بايزيددن منقولدر كه رأى
رجلا فقال له ما حرفتك قال الخربند قال امات الله خارك لتكون حرا وعبد الله لا عبد الحمار
اسير لذت تن اولن اسير خر اولندن بتردر بيت اسير لذت تن ماندهٔ وكرنه ترا هم عقبى ها
كه در عالم دل مهيا يست باب ثالث سلوكده اولن بعض ملازمه بيانده ايد بو باب دخي
اون درجه يه شاملدر درجهٔ اول مراقبه بيانده ايدر مراقبه وترقب وارتقاب لغتده انتظار
معناسنده اما اصطلاح مشايخده مراقبه جناب حقي قلبله ملاحظه اتمكدر يعني حضرت حقك
ملاحظه قلمقدن دائما كندوكه حاضر وناظر واقوالكه سميع واحوالكه عليم واعمالكه بصير
بلمكله وشاهده قلمغله اولور زيرا حق تعالى عبدك هر حالنه جزوى وكلى اولان اعمالنه ناظر
وشاهددر كما قال الله تبارك وتعالى في كتابه الكريم وما تكون في شأن وما تتلو منه من قرآن

ولا تعلق

ولا تعملون من عمل الا كنا عليكم شهودا اذ تفيضون فيه يعني يا محمد سن بر كارده اولمزسن
ودخي قرآندن بر مقدارا اوقومزسن ودخي سز اي عبادم عملدن بر عمل اشلمزسز الا
بز سزك اوزريكزه شاهد وناظرلروز شول وقتده كه سز اول عمله داخل اولوب خوض
ايدرسز پس كوكلدر كه طالب هر يرده حقه مراقب اوله و اول كنديه ناظر بله كما قال الله تعالى
ألم يعلم بأن الله يرى يعني عاصي وكافر اولنلر بلمزلر كه تحقيقا الله تعالى هر كسك احوالنه كورر
واسرارنه مطلع اولور واكا كوره انده جزا قلور محققلر ديرلر كه بو آيت شريفه وارد
خاص وحكمي عامدر ودخي بو آيت شريفده هم وعد وهم وعيد واردر پس ديمك اولور كه
اي عاصي توبه ايله كه الله كناهكه عالمدر واي مرائي عملكي اخلاص ايله كه حق سركه
مطلعدر واي مؤمن بر يري تنها صنوب خطايه شروع ايلمكه حق هر يرده حاضر وناظر در
نتكم بعض مشايخ بيوررلر اذا عصيت مولاك فاعص في موضع لا يراك جنيد بغدادي
حضرتلرينك بر نوسرى وار ايدى سائر مريدلرندن زياده اكا رعايت ايدردى انده
مقدم اولن مريدلر اكا غبطه ايدب ديدلر كه هنوز كلمش بر كيسه يه بو قدر تعظيمي
ايجاب ايدر شيخ نوره لا يتلر بونلرك ما في الضميرني بلوب بونلره بر تاوق ويرب
ديدي كه واركز شو تاوقلري بر تنها يرده ذبح ايدك پس بونلر اول تاوقلري ذبح
ايدب كتوردلر الا اول نوسريد اولن كمسه ذبح اتميوب كتورده كده شيخ سؤال ايدب
ديدي كه سن نيچون ذبح اتمدك اول ايت ديدي كه بيوردكز كه بعد بر تنها يرده ذبح ايله پس
هيچ بر تنها ير بولمدم وحقدن خالي بر محل كورمدم حضرت جنيد بونلره ديدي كه بنم

رعایتم اشته بو مشاهده ایچون نذر بیچه دایما حاضر و ناظر بلکه سمیع و بصیر شاهد
تلنلی مقصود اولدر که انک حضورنده افعال قبیحه ایلمیه و اقوال شنیعه سویلمیه حذر ایلیه سنی
تکم حضرت مولانا بو مرتبه یه مناسب بیورلر **مثنوی** از پی ان کفت حق خود را بصیر ٭ که بود در
دیدن مردم نذیر ٭ از پی ان کفت حق خودرا سمیع ٭ تا به بندی لب ز کفتار شنیع ٭ از پی ان کفت حق
خود را علیم ٭ تا نه اندیشی فسادی تو ز بیم ٭ بو ابیات مناسب و اسطیدر که **المراقبة محافظة**
القلب عن سوء الخواطر و مشاهدة الحق فی الباطن و الظاهر ٭ و قاشانی دخی درکه **المراقبة**
دوام شهود نظر الحق الیک و ان تشاهده رقیبا شاهدا علیک و ان لا تعارض
بفعلک فعله و ارادتک ارادته و لا تفعل و لا ترید الا ما فعل و اراد به ٭ یعنی مراقبه حقک
سکا شهودنک دوامیدر و سن دخی انی اوزرکه رقیب مشاهده قلمق لفکلر و فعلکله
بو شیرکه
انک فعلنه معارضه قلمیه سکلر و ارادتکله انک ارادتنه مخالفت اتمکلیه اته مکلر و دخی
اشلمیه سکلر و بو نسنه دلمیه سکلر الا انک اشلدیکی و دلدکنی بو مرتبه یه وارن و بو
شاهده قلنی کملده حرمت و رعایت خصلتی ظهوره کلور و معامله سی دایما حرمت
و رعایت اوزره اولور **درجه ثانیه حرمت و رعایت نذر ایلیا ایلی** مشایخ درکه **الحرمة**
هی تعظیم الله باتیان الحق لما امر به و الانتهاء عما نهی عنه بان یعرف عظمة ربک و بعده
وجب الحرمة و التعظیم ٭ یعنی حرمت الحق تعظیم در ما امر به اداء قلمغله و نهی عنه دن
اولمغله تکلکه عظمتنی بلکله بلکله و اکا علی وجه الحرمة و التعظیم عبادت قلمغله و اقربیه
ارب مشاهده مرتبه سی بولد قده نسکه حرمت و رعایت قیام و قعود و جلوس و
قعود دخی
اجرا

اجرا اولنور زیرا پادشاه اعظم قتنده بنده بالضروری مؤدب و اهل حرمت او
لور
کما روی انه بایزید تعب لیلة من طول القیام فلما جلس مد رجله فسمع هاتفا یقول هکذا
یجلس الملوک و لا یجلس هذا العبد الصعلوک فحلف ان لا یمد رجله بعده ابدا حرمة لربه ٭
یعنی بایزیددن روایت اولندیکه بر کیجه زیاده طول قیامدن کندولره فتور و تعب کلدی
و اوتوردی پس اوتوروب ایقلرینی اوزتدغی کبی هاتفدن بر آواز اشتدکه اشتبه او
لکه
بو کونه عبد صعلوک اوتورمز بلکه بویله ملوک اوتورر پس اول حضرت قسم ایلدی
اندن
حکمی ابدی ایقی اوزتمیه ربینه حرمت و تعظیمدن اوتوری **مثنوی** هر که ارد
حرمت
او حرمت برد ٭ هر که آرد قند لوزینه خورد ٭ پس ارباب کمال احلرحین انبساطده حر
مت
قلمق کرک و حین انبساطده اولن اشناکه روشنالغه مغرور اولوب بعضی مرادلرحق
ن
جرات و جسارت قلمق کرک مثلا جناب حقه حضرت موسی علیه السلام انبساط حالنده
ایکن
بیوردکه یاموسی **تکلم کما تراکم و لو تحا ملحا لعجین و شعر الحمارک** پس بو لفظ اول
حضرت
ترانی
مت اولوب حالت بسط اکا غلبه قلوب دیدیکه **رب ارنی انظر الیک** پس در حال لن
ایله بو آرزو قطع اولندی بو معنی دلالت ایلرکه سالک حضرت الهیده حرمت قله و جرأ
ت
وجسارتدن بری اوله ای اخی بلکه اهل الله اوج قسمدر بر قسم وار درکه حین انبساطده
بلکه
هر حالده دایما ادب و حرمت اوزره اولورلر و نامحرمدن ستر و حدت ستر قلورلر و بر قسمی دخی
وار درکه اسرار الهیه یی علی وجه الحرمة و التعظیم اظهار ایلرلر و لکن کمال انبساط اولوب شطح و
طاماتلر ایله ترک خدمت قلمزلر و بر قسمی دخی وار درکه کمال انبساط اولورلر و ترک خدمت ایدرلر نطقها

شطح وطامات قلور آوکرکه قسمی شالی جنید کبی ایکنجیک شالی شبلی کبی او جنجیک شالی منصور کبیدر
کما روی ان الشبلی قال شربت بالکاس التی شربت بها الحلاج فصحوت ولم یصح الحلاج فبلغ الحلاج
ذلک فقال لو شرب بالکاس التی شربت بها لسکر کما سکرت فبلغ الجنید امرهما فقال یقبل قول الصاحی
علی السکران فرجح حال الشبلی علی حال الحلاج لانه حفظ الحرمة درجهٔ ثالث اخلاص بیان ایدر
جناب حق حدیث قدسیده بیورر لرکه الاخلاص سر من اسراری استودعته قلب من احببت من
عبادی یعنی اخلاص بنم اسرارمدن بر عظیم سردر بنی اول امانت قودم قنی اللهک سودکم
کمسنک قلبنه اخلاص اعمال و دینی عجب و ریادن وحیل و دغادن خالص قلمقدر لروق
الحق اولان دینی بونلردن خالص ولندر و صافی اولندر کما قال الله تبارک و تعالی الا
لله الدین الخالص و شیخ الاسلام حضرتلری دخی اخلاصی بویله تعریف ایدب دیرکه الاخلاص
تصفیة العمل عن کل شوب قال بعض الشارحین المراد بتصفیة العمل عن کل شوب هو اخراج
رؤیة العمل من العمل والاخلاص الخلاص عن طلب العوض علی العمل یعنی عملندن رؤیت عملی
اخراج ایلمکله اعتماد ایلمکدر زیرا عمله اعتماد ایلمک نقص عمر ایدر فانه دالة ایلمک کما قال ابن
عطا الاعتماد علی العمل عند وجود الذلل نقصان لاهل الملل و عملی عوض و ثواب الحق
قلمق دخی اخلاصی بخلدر و حظ نفس شایبه سندن شعر درس اخلاص بونلردن دخی عملی خالص
قلمقدر کما قال ابو عثمان المغربی الاخلاص ما لا یکون للنفس فیه حظ ولا یرید صاحبه علیه عوضا
فی الدارین بلکه اصل اخلاص کندی مخلص کوریجکلر ایکلن الحق الاخلاص ان لا ترا اخلاصا دیدیلر
زیرا اخلاص رؤیت اخلاصله معلوله در کما قال ابو یعقوب السوسی متی شهدوا فی اخلاصهم الخ

درجهٔ ثالث اخلاص بیاننده

فی اخلاصهم الاخلاص احتاج اخلاصهم الی اخلاص اخر لان الاخلاص معلولة برؤیة
الاخلاص پس حقیقت ده مخلص اولدر که جملهٔ حول و قوة اللهک بله و عبادات و طاعات
اکا توفیق و تیسیر ایدکی معلوم قلب بویله کورنمکه عملی کندن بلمیه و اکا اوزرینه
واجرة طلب قلمیه بلکه استحقاقنی مطلقا فضل و امتنان و کرم و احسان بلوب و بویله علم
و عمل شوایبه شرکندن تهذیب قلور درجهٔ رابع تهذیب نه در انی بیان ایلر مشایخ
بویله تعریف ایدرلرکه التهذیب هو تنقیة العمل عما شوبه مما یلیق به یعنی تهذیب علم و
عملک هر برینی لایق اولمیان شیلرک شایبه سندن پاک قلمقدر و ریا و سمعه و خودبینلکدن
و پاک قلمقدر پس بو تهذیب و تنقیه دخی خالص اولمنی و صافی بولمنی کمالی ایچوندر
بیورر لر التنقیة والتهذیب جار مجری معالجة المریض مثنوی بهر آنست این ریاضت و این جفا
تا برآید دکوره از نقره جفا بهر آنست امتحان نیک و بد تا بجوشد بر سر آرد زر زبد پس خلوص و
بولی و تصحیح للمریض اولمق کمالی لازم اولمز بلکه ارباب بدایت و اصحاب ریاضات اولمق واجب اولور
خصلتلر دنندر کما قال شیخ الاسلام التهذیب امتحان ارباب البدایات و طریقة اصحاب الریاضات
بو ورده امتحاندن مراد دنی طبیعتدن تطهیر و لوث بشریتدن تخلیص قلمقدر پس ارباب
بدایه لازم درکه خلقلرینی مراد خویلردن تطهیر و ادبلرینی تحسین ایدهلر و عمللرینی
جهالتدن و عمللرینی ریا و سمعه دن و عبادتلرینی عادتدن تنزیه ایتمکله طریقنه کیده لر عادته
عادتله عبادت اولمز انکیچونکه عادت طبیعت ثانیه در پس مقتضای طبیعت اوزره اولان عمل
صالحلر کما قال بعض المشایخ ما یفعل الانسان بالطبع لا یعد من العبادات و کذلک ما یفعل

درجهٔ رابع تهذیب بیاننده

بالعادة الا بعد من العبادة بل يجب للعبادة من قصد ونية بمخالفة النفس والهوى ولهذا
قيل في صايم الدهر لا صايم ولا مفطر لتعود النفس وعدم تاثيره فيه ولذلك كان
افضل الصوم صوم داود عليه السلام لمخالفة الطبيعة والعادة فيه • يعني بعض مشايخ
ديدلر كه انسان طبعا اشلديكي عملي عبادتدن عد اولنمز وكذلك عادتا اشلديكي عملي عبادتلردن
عد اولنمز بلكه عبادته نيت خالصه ومخالفت نفس وهوا واجبدر انكچون صايم الدهرك حقنده
نه صايم ديرونه مفطر ديرلر نفسك اكا اعتيادي وصومك انده عدم تاثيري اولدوغیچون
و بو اجلدن صوم داود عليه السلام افضل اولديكه انده طبيعت وعادته مخالفت واردر
پس عملنك شايبه عادتدن خلاصي اولمه استقامت حاصل اولور و بو مرتبه ايريلن
مستقيم دينور درجه خامس استقامت نيتدر ايلى استقامت طاعاتده ونيتده وعقيده ده
و اعمالده واحوالده واقوالده بلكه هر شيده افراط و تفريطدن تحذر اغلار و سلوکده استواء
قصد ايلكلري انكچون الاستقامة هي استواء القصد في السلوك ديمشلردر و مسترشد و طالب اولنلر
بو استواء و اعتداله ارشاد قلنشلر وجناب حق دخي بو آيت كريمه ده مستقيم اولنلره
نه لطف ايلديكن بيان ايدوب بيوردي ان الذين قالوا ربنا الله ثم استقاموا تتنزل عليهم الملائكة
تحقيقا شول كمسنه لر كه الله بزم ربمزدر ديديلر و ربوبيت و وحدانيته اقرار ايلديلر اندن
صكره اعمالده واحوالده استقامت قلديلر انلرك اوزرينه ملائكه رحمت نزول ايلر باعث
الموت وباعث البعث ان لا تخافوا ولا تحزنوا ديمكله وابشروا بالجنة التي كنتم توعدون يعني
و بر مكله دخي بشارتلنك اى مؤمنلر شول جنتله كه سز دنياده وعد اولنديكز ايدي بوندهده

ویرمکله

ويرمكله بو آيت خلاصه علم و عمل جامعدر خلاصه علم توحيد و خلاصه عمل استقامتدر
و استقامت خلاصه عمل اولديغيچون بونك ثواب و جزاسي احصا اولنمز كما روي
عن ثوبان رضي الله عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم استقيموا ولن تحصوا واعلموا
ان خير اعمالكم الصلوة ولا يحافظ على الطهارة الا مؤمن • معناي شريفي استقامت ايلك
و حال بوكه سز استقامتك ثواب و جزاسي احصايه قادر دكلسز و بلك كه تحقيقا سزك خيرلو
عملكز صلوتدر كه انواع عباداتي جامعدر و الا انده استقامت ايلك و صلوتده استقامة
ايكي وجهله اولور بر وجهي ظاهرا تعديل اركان ايدوب قيام و قعود و سجودني فقها
دينلر اوزره ادا قلمقدر و بر وجهي دخي باطنا اول صلوتده سمعه و ريا
ايلمدن و بونلرك امثالي مفسدلردن محفوظ القلب اولمقدر اصل طهارت حقيقي بوكه درلر
پس بو صلوتده مواظبت ايلمز الا كه مؤمن كامل پس هو مؤمن مستقيم اولدركه نور هدايته
بوله داوساخ طبيعت و بشريتدن قلبني طاهر قله و غبار اغيار ما سوادن انقاد اوله
بيت كسي دانم ز اهل استقامت • كه باشد بر سر كوي هدايت • با نوار هويت جان بپرده • ز اوساخ
طبيعت پاك كرده • تمام از كرد تن داماني فشانده • برفته سايه و خرشيد مانده • قال في العوارف
حاكيا عن ابي علي الجوزجاني قال كن طالب الاستقامة لا طالب الكرامة فان ربك يطلب منك
الاستقامة و انت تطلب الكرامة • استقامت ربك رضاسيدر و طلب كرامت نفسك هواسيدر
پس اهل حق اولنلر هواي نفسدن نكذر ايدوب رضاي حقه نظر ايتمك كركدر كه في الحقيقة كرامت
خود حصول استقامتدر كما قال ابن العطا الكرامة في الحقيقة انما هي حصول الاستقامة

ورعا رزق الكرامة لمن لم يحصل له الاستقامة فالواجب على العبد ان لا يحرص الا على
الاستقامة لان الكرامة التي بمعنى خرق العادة لا اعتبار بها عند اهل التحقيق ابن
عطا ذكر كرامة في التحقيق دكلدر الا حصول استقامتدر اذا ولوركه بركمسه استقامة
حاصل اولمدين كرامت ذوق ادلور بس عبده واجب اولن حريص اولميه الا كه استقامة
زيرا خرق عادة معناسنه اولن كرامة عند اهل التحقيق اعتبار يوقدر بلكه بونلرقتنده
اكبر كرامات اخلاق وصفاته تبديل اتكلدر كما قال سهل بن عبد الله تسترى اكبر الكرامات ان
تبدل خلقا مذموما من اخلاقك بخلق محموده بس ارباب كمال بوكرامتا وخرق عادة
حيض الرجال ديو ترك اتمشلر وهمتا اصلاح نفس واستقامت طريقه كتمشلر كما قيل بوما
لابي يزيد فلان يمر ساعة بمكة قال الشيطان يمر من المشرق الى المغرب طرفة عين وهو
لها
في لعنة الله وقيل له فلان يمشي على الماء ويطير في الهوى قال الحيتان والخشب وانما
الماء
يمشي في الماء والذباب والطيور يطير في الهوى فقال لو ان رجلا بسط مصلاه على
الاستقامة
وتربع في الهواء لا تعجلوا ولا تلتفتوا اليه حتى تنظروا كيف تجدونه في الامر والنهي و
بوحضرة اكثر حالتدن كرامات مكريدن حقه استعاذه ايدرلردى نتكم يحيى ابن معاذ
نقل ايلوب ديركه رايت ابا يزيد عند السحر يوما ساجدا يقول اللهم ان قوما طلبوك
طلبوك
فاعطيتهم المشي على الماء والهواء فرضوا بذلك واني اعوذ بك من ذلك وان قوما
فاعطيتهم طي الارض فرضوا بذلك واني اعوذ بك من ذلك وان قوما طلبوك فاعطيتهم
قوما
كنوز كنوز الارض فانقلبت لهم الاعيان ورضوا بذلك واني اعوذ بك من ذلك وان
طلبوك

كذا الكشف

طلبوك فاعطيتهم عند كخضر فرضوا بذلك واني اعوذ بك من ذلك حتى عد كذا في
مقامات من مقامات الاولياء فقال الهي اطلبك واطلب رضاك وافناء وجودك في
لي
هو اكه شيخ حضرتلرى ابو مدين دن حكايه ايدب بيوررلركه بو علامه تصرف او
ى
ابدالدن بعضي شيخك مريدلرندن ديدلر يكه ما لنا لا يعتاص علينا امر ويعتاص
مدني
على الشيخ اقل الامور مع انا نتمنى مقامه ولا يتمنى مقامنا فبلغ ذلك الشيخ ابا
فقال تركنا مراد نا المراده بس ارباب تصوف مرادلرين مراد حقده ترك ايدب
التصوف
فانما ولدلى اما ارباب تصرفده دخى مراد شايبه سى وارد انكچون الكم هو
اي التصرف مما لا يحتمل درجه سادسى توكل بيانيدر عن ابن عباس
رضي الله عنه قال رسول الله صلى الله عليه وسلم تدخل الجنة من امتي سبعون الفا
داخل
بغير حساب هم الذين لا يسترقون ولا يتطيرون وعلى ربهم يتوكلون يعني جنته
امتمدن يتمش بيك كمسه بغير حساب بونلر انلردركه بر شيئه الحقوا افسون
التوكل
و بر شيئه دخى تطير و تفاؤل ايتمزلر بلكه ربلرينه متوكل اولورلر قال الشيخ الكل
نوعان عام وخاص فالعام ان يعلم الرجل ان لا مؤثر في كل شيء الا الله ولا يؤثر
دوية
شيء الا باذن الله فالطعام لا يشبع الا باذن الله والماء لا يروي الا باذن الله والا
لا يشفي والسم لا يقتل والنار لا يحرق والبرد لا يبرد الا باذن الله وقس على هذا كل
الاشياء والتوكل الخاص ان يترك الرجل التداوي والاسترقاق لقوة يقينه بان
لا يصيب الا ما كتب الله بو صنف تدبير نفسي ترك ايدب حول وقوتلرين نسلخ ايد

درجهٔ سادسی توکل بیانی ابد

بین یدی الله کالمیت بین یدی الغسال اولورلر کما قال ذو النون التوکل ترک تدبیر
النفس والانخلاع عن الحول والقوة وان یکون العبد بین یدی الله کالمیت بین
یدی الغسال یقلبه کیف یشاء بو کونه توکل که امری مالکنه تسلیم ایدب انک وکالتنه
تعویل قلمقدر عوامه اصعب منازل وخواصه اضعف خصائلدر کما قال شیخ الاسلام
التوکل کلة الامر کله الی مالکه والتعویل الی وکالته وهو من اصعب منازل العامة
واوهی السبل عند الخاصة یعنی امری کلسنی مالکنه ویرمکدر وانک وکالته اعتماد
قلمقدر بو عوامک منازلنک اصعبی وخواصک قتنده اضعف سبللردر عوامه اصعب اولمسی
بو جهتدندر که نفوس عوام اسبابه متعلق اسباب بونلرک حقلرنده حجاب اولمشدر
اللهه اعتماددن اسبابه اعتمادلری زیاده در بو جهتدن ترک اسباب ایده‌مزلر
وتوکل بولنه کیده‌مزلر قیاس ایدرلر که اسبابسز احتجنمز برکار حاصل اولمز و بلا سبب
برشیئک ظهوره کلمز مع هذا سبب اورتده بر آلت ملاحظه در اما عوام بویله بیلدکلری
ایچون انلره توکل اصعب منازلدر مثنوی تو ز طفلی چون سببها دیده، در سبب از جهل
چفسیده، با سببها از مسبب غافلی، سوی این روپوشها زان مایلی، چون سببها رفت بر
سر میزنی، ربنا و ربنا ها میزنی، رب میکوید برو سوی سبب، چون صنع یاد کردی ای عجب
قال الشیخ فی الفتوحات التوکل اعتماد القلب علی الله مع عدم الاضطراب عند فقد الاسباب
الموضوعة فی العالم التی من شأن النفوس ان ترکن الیها فان اضطرب فلیس بمتوکل و
المتوکلون فی هذا المقام منهم من یکون بین یدی الله کالمیت بین یدی الغسال ومنهم من
یکون

یکون حاله حال العبد مع سیده فی مال سیده ومنهم من یکون حاله حال الولد مع والده
فی مال والده یعنی توکلک قلبک اللهه اعتماد ایدر اسباب زایل اولدقده قلب مضطرب
اولممغله ایله اسباب که بو عالمده موضوعدر که اکا میل ایلمک نفوسک شانندندر اگر
عند فقد الاسباب قلب مضطرب اولورسه متوکل اولمز و بو توکل مقامیله منعوت
اولنلرک حاللری بعضی بین یدی الله غسال اوکنده میت گبی اولور و بعضنک حالی عبدک
افندیسیله اولان حالی و افندنک مالنده اولان حالی گبی اولور و بعضنک حالی اوغلک
باباسیله اولان حالی گبیدر اما توکل خواص قتنده اضعف سبل اولمسی اولدر که بر فحوای
ان الامر کله لله هر امر اللهکدر بر کمسنک هیچ برکارده مالکیتی یوقدر کما قال الله تعالی لرسوله
لیس لک من الامر شیء پس اشرف عالم وسید ولد آدم خطاب بویله اولنجق مادون نشئه
اولان کمسنلرک ملکده نچه مدخلی اولور پس خواص بیلدیلر که علی الاطلاق ملک انکدر
پس نه شیده اذ وکیل اتخاذ ایلیونلر و ملکا انککی نه وکالتجهت اذ وکیل ایدنسونلر
الیچون توکل اضعف سبللردر عند الخواص بلکه خواص جمله امرلرینه حقه تفویض ایلمشلردر
اولنده اشلرینه راضی اولمشلردر درجه سابع تفویض بیانیدر قال الله تبارک وتعالی
حاکیا من الفرعون قال وافوض امری الی الله ان الله بصیر بالعباد یعنی آل فرعون دیدکه
بن امریمی اللهه تفویض ایلدم الله عبادنه بصیردر پس بنده یه لایق اولان اولدرکه هر حالده
و کارینی اللهه تفویض ایلیه توکلدن تفویض اولیدر زیرا تفویض من حیث المعنی قبل وقوع
اوسبدر ومن حیث الاشارة اندن الطفدر الیچون که توکل بعد وقوع السبب ثم قبل وقوع

درجه سابع تفویض بیانلردر

واقع اولور توکلک بعد وقوع السبب اولمسی مثال نتکم حضرت یعقوب علیه السلام
اولادینک حفظنده دیدکه یا بنی لا تدخلوا من باب واحد وادخلوا من ابواب
متفرقة وما اغنی عنکم من الله من شیء ان الحکم الا لله علیه توکلت یعنی یعقوب
علیه السلام دیدکه ای اوغللرم مصره کیدکده جمله کز بر قپودن کیرمک بلکه هر بریکز
بر اکنده قپولردن کیرک وبن الله تعالینک شیدن بر شیئی سزدن دفع قادر دکلم زیرا بی
الحکم یوقدر الا الله ایچون بن اکا توکل ایلدم یعنی بن اذن سزک صیانتکز دعوی
اتخاذ ایلدم بو توکل بعد وقوع السبب بویله که اول اولادنک صیانتیدر و بر مثال
بعد وقوع السبب اولدیغنه بودرکه حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم اصحابیله بدید
مشرکلر سزی قتله کزه جمع اولدیلر قورقک انلری دیدیلر که بزه الله کفایت ایدر واو
نعم الوکیلدر نتکم بو آیت شریف بو معنایه دلالت ایدر ان الناس قد جمعوا لکم فاخشوهم
فزادهم ایمانا وقالوا حسبنا الله ونعم الوکیل بو توکلده وقوع السببدن و سبب
کذلک صیانتدر پس توکل بعد وقوع السبب اولان درلر اما تفویض هم قبل وقوع السبب
بعد وقوع السبب اولور قبل وقوع السبب اولدیغنه مثال حضرت نبی صلی الله علیه وسلم
یاتدقلری وقتده بویوررلردیکه اللهم انی اسلمت نفسی الیک والجأت ظهری الیک
وفوضت امری الیک وبعد الوقوع السبب اولدیغنه مثال آل فرعونک امری اللهه تفویض
کیبدر کما قال وافوض امری الی الله بوراده سبب فرعونک خوفیدر پس تفویضله
توکلک ما بینده عموم وخصوص اولور وتفویض اعم توکل اخص اولور و
تفویضنک

تفویضنک بر شعبه‌سی کبی اولور وتفویض هر وجهله توکلدن اوسع درجه‌ده
اوفوق واندن من حیث المعنی سالک الیقدر زیرا تفویض حول و قوتدن
بری اولمق و کندی حق رضاسی ایچون کندو تصرفندن تخلیه قلمقدر وحق کندو
متابعته تصرفنده قایم قلوب هر نه ایشلرسه اکا راضی اولمقدر اما توکل بویله
زیرا متوکل اکا دلیکه تعنک مصالحنده حقی کندیه وکیل اتخاذ ایلیه پس بونده من وجه
وجهاتی واردر و نقل قلنسه سواد بدن خالی دکلدر اکر جناب حق جل شانه توکلی
قلیبدیکی انبیا واولیادن برکسه بوکا جرأت اغیلدی پس جمیع امورین حقه تفویض
ایلدب اللهدن هر نه کلورسه کل شیء من الحبیب حبیب انک ارادته راضی اولمق کمال
اسبدر والله اعلم درجة ثانی من فقه نور اندر بلدرر ثقه قلبک حقه اعتمادی و حکمت
وثوقیدر توکل و تسلیم و تفویضدن بو اولیدر زیرا سواد عین توکل و نقطه
دایرهٔ تفویض و سویدای قلب تسلیمدر یعنی بو مقاملرک مداری و حیاتی ثقه‌در
بو روح کبی انلری تحت کبیدر نتکم عین سواده ناظر و دایره نقطه اوزره دایر و قلب
سویدا ایله حی و قادر اولدیغی کبی بو مقاملرک هر بری ثقه سزیده معنادر نتکم بو مقامه
جناب حقدن ام موسی علیه السلامه حکایه ایدب بیوررلر فاذا خفت علیه فالقیه
فی الیم ام موسایه خطاب عزت بویله واردکه ای ام موسی شول وقتده که سن
موسینک اوکارزنه قورقه‌سن انی دریایه القا ایلیسین ام موسی جناب حق اعلا
ایلدب انی دریایه القا ایلدی اکر حقه ثقه‌سی اولمیدی انی دریایه اتمزدی بو

صاحبلری سر قضا و قدره کما ینبغی واقف اولملری ندرت زیرا بیلورلرکه خلاف حکم الله بر شی وقوعی
ممکن دکلدر کما قال علی کرم الله وجهه اعلموا علماً یقیناً ان الله لم یجعل للعبد وان
حیلته وقویت مکیدته اکثر مما سمی له فی الذکر الحکیم راحت اولنی بو علمه واقف اولندر روز
و مشقت چکنی بو سردن غافل قلندر اول کمسنه که لا مرد لقضاء الله ولا معقب لحکم الله ه
معناسنه عارف اولدی و قال کل من عند الله اسرارینه و قل الله خالق کل شئ فحوا سنه و
بولدی اول کمسنه کندو حول و قوتنی ترک ایدب حکم حقه واثق اولدی و قوت اولنمز
اولدی والنه کلنه فرح قلمدی کما قال الله تعالی ما اصاب من مصیبة فی الارض یعنی قحط
روی زمینده بر مصیبت اصابت ایلمدی قحط و غلا و طاعون و وبا کبی ولا فی انفسکم
و دخی نفسکزده آفات و بلیاتدن بر مرض اصابت ایلمدی الا فی کتاب الا اول مصیبت
بینده ثابتدر و علم الله ده معلومدر من قبل ان نبرأها موجود اولمدن و یاخود سزک
نفسلرکزی خلق ایلمزدن اول لکیلا تأسوا علی ما فاتکم ولا تفرحوا بما آتاکم کتابه بینده
بو جمله ایکی اثبات اولندی که نعم دنیادن فوت اولنه محزون اولمیسز و مال و منصبدن
اعطا اولنه فرح قلمیسز قال البیضاوی فان من علم ان الکل مقدر هان علیه الامر س
بر کمسه خلایقی اوزره جاری اولن احکامک جمیعی صور معلومات الهیه ایدکن بله و لوح
مثبت اولدیغن عالم اولمحت و قصد طلبندن نجات بولور و حکم اللهه واثق اولوب هر
کلور تسلیم اولور درجه تاسع تسلیم ندر انی بیان ایلر تسلیم اولدر که عالم غیبدن ظهوره
کلن اموره راضی اولمقدر مثلا سیول و امطار له و یاخود حوادث و نوایب روزکار له حرب

وتسلك

ونسلك وكار وکسبک هلاک اولمیه وقتنده حکم خدایه رضا ویروب ترک اعتراض ایده و
بلا اضطراب ولا تألم انقیاد جانبنه کیده تسلیم اول کمسنه اولورکه قضاو بانک بلکه
وقوعینت خدایله درو مشیت خدا علم و حکمته تابعدر بو حکمیه اولن شیء عبث اولمز و
اعتراض لازم کلمز بو سری معلوم اولمینی شیده عبدک شانی تسلیم اولمقدر و قضای
کندی مطیع قلمقدر تسلیم مرتبه اولن کمسنه شانی بودرکه اکر بو عالمده عقله مخالف
مزاحم و حضوره مانع بعض احوال کوره مثلا ملک ظالمک ملکا عادله ظفر بولمیه کبی و
خود برامتک انبیا و اولیایه ایذا قلمسی کبی و یاخود بر جاهلک بر عالمه غالب اولمسی و
و عاقلک ذلیل و محروم قلمسی کبی و بونلر امثالی عقله مخالف و قلبه مزاحم هر نه شیء کو
و هر نه احواله مشاهده قلسه اعتراض قلمیه و براکنده خاطر اولمیه زیرا بو جمله سی کما کان
واجب الوقوعدر و مقتضیات حقایق استعدادندر ایله اولمیجق هب حکمت اوزره
عبث دکلدر کما قال ابن الفارض فلا عبث والخلق لم یخلقوا سدی ه وان لم تکن
افعالهم بالسدیدة ه اهل تسلیم اولدرکه سالک سلوکنده نیچه احوال منزعه و مخاوف
ابتلا اولنسه مثلا بحار ده کوده او اخطاره کی قارا اولمق کبی و یاخود بر یرده حرب و
و جنک وجد الله بر زخم و یارا اولمق کبی و بونلر امثاله محنت و فلاکته هر نه ایسه ات
کبی کندی حق تسلیم و هر حالده اکا تفویض ایدب اضطراب اولمیه زیرا بو کونه آفات سا
ترتیبی الحق ندر بر استوسه ما لک الملک انی هلاک ایده و استرسه صیانت قله بو مقامده او
عزیزلردن شیخ عبد الله الدیبع ذکر جنک جنکز بزه بر قضا یله ابتلا اولدم باغده اولنبا

بر دبر رقیل ایلدلرسی بکا دخی نوبت قریب اولدقده نفحه دیدمکه ای نفس فی بن حکم حقه
راضیمسن کوردمکه مونلرحیاتی اکا مساوی وحکم حقه کمالیله راضیدر بو حاله بغایت
حمد ایلدم پس جناب حق اول قومنی بنی خلاص ایلدی اما خلاصمه مسرور اولمدم لذ غنه
زیرا خلوصمه مسرور اولدم و فرضاکار اولدم **بیت** اطاعة فرض تلطفا وجفاه و مترنه
عذب تکدرا وصفاه وکلت الی المحبوب امری کله فان شاء احیانی وان شاء اتلفا **درجهٔ**
عاشر تصوفی نذر انزبیان ایلر قال السری السری رأیت النبی صلی الله علیه وسلم فی المنام و
عن التصوف قال ترک الدعوی وکتمان المعنی پس ارباب تصوفه ترک دعوی وکتمان
معنا لازم اولنلردن و واجب اولنلردندر **صدور الاحرار قبور الاسرار** نحو اسنجه
جمیع کبار نامحرم واغیاردن اسرار حقی استتار اغشلدرو تجاهل وتغافل سمتنه کتمکلو در
اغیار بشریت دامنکر قتار اولنلردرو ارباب تصوف فوق البشریه ذوق قولنلودر ایله ذوق
که انده معالم انسانیه مضمحل وعلایم نفسانیه متلاشیدر **کما قال الجنید** التصوف ذوق
یضمحل فیه معالم الانسانیة ویتلاشی علایم الحظا النفسانیة زیرا بو مرتبه وارن کمسه حق
غیری کورمز وخلقه اعتماد قلمز انلرحق انده علایم نفسانیه ومعالم انسانی اولمز فی الحقیق
تصوف بالکلیه جناب حقه ارتباط ورؤیه خلقی ظاهرا وباطنا اسقاط ایلمکدر **کما قال**
الشبلی التصوف اسقاط رؤیة الخلق ظاهرا وباطنا بر عاشق که رؤیه خلقی ظاهرا وباطنا
اسقاط ایلیه انک سری حقه لاحق اولورو کندی سطوة نور الهیده فانی بولور **قال قیل**
الجنید ما التصوف قال الحاق السر بالوحدة وفناء النفس بسطوة الاحدیة پس حال

تصوف

تصوف اولنلر مانده متصوف اولور که بو فنای بولدقد قد نفکره بقایه کلمه ومحو دن
مکره صحو بوله و اخلاق اللهله متخلق اولوب تخلق فی خدا یله خلق محمدی اوزره معامله
قله **کما قال ابو محمد جریری** التصوف الخروج عن کل خلق دنی والدخول فی کل خلق سنی اصل
تصوف تصوف دیدکلری بو خلقدر فافهم ولا تغفل کما سیجیء بیانه ان شاء الله تعالی

باب رابع اخلاق حمیده بیان ایلر بو باب دخی اون درجه مشتملدر درجهٔ اول خلق نذر انزبیان ایلر

خلق لغتده خوی دیرلر و اصطلاحده اول ملکهٔ نفسانیه دیرلرکه
انکله متصف اولنه سهل اوله افعال جمیله نک اتیانی واعمال سنیه نک اظهاری پس اهل
تصوف اخلاق سنیه صاحبی اولن کمسه دیرلر **کما قال الشیخ فی الفتوحات قال اهل طریق**
الله التصوف خلق فمن زاد علیک فی الخلق زاد علیک فی التصوف یعنی شیخ حضرتلری
بیوررلرکه ونقل ایدب درلرکه اهل طریق الله دیدیلرکه تصوف بر خلقدر پس شول
کمسه سنک اوزرینه خلقده زیاده اولدی تصوفده دخی سنک اوزرینه زیاده اولدی
وهذا الکلام سئل عن عایشه ام المؤمنین عن خلق رسول الله فقالت کان **قال**
خلقه علیه الصلوة والسلام القرآن کما قال الله تعالی فی کلامه وانک لعلی خلق عظیم
خطاب حضرت رسول صلی الله علیه وسلمدر وعلی کلمه سی ایراد اولنمده نکته واردر
خلق عظیم اوزره مجبول اولنمه سنه مشعردر وانک اوزرینه اعتلا واقتدارینه دلالت
وحق تعالی اول حضرتک خلقنی عظیم ایلمه صفتلری زیرا اول حضرتک خلقی قرآندن مستفاد
اولمشدر وقرآن عظیمک ادبیله مؤدب اولمشدر انکچون اولدخی عظیمدر وقرآن

حضرتک خلقی اولمسی قرآننده اولن مکارم اخلاق ایله متحلی و قرآنک شرعده زجر
ایلدیکی شیلردن متخلی اولمسیدر و بعضلر بیان ایلدیلرکه قرآنک خلقی اولمسندن
مراد خذ العفو وأمر بالعرف وأعرض عن الجاهلين دیمکدر تکم بو حدیث شریفی
بو معنایه دلالت ایدرکه بیورمشلر ادبني ربي فأحسن تأديبي ثم امرني بمكارم الاخلاق
فقال يا محمد خذ العفو وأمر بالعرف وأعرض عن الجاهلين ه اول سلطانک اخلا
ق حمیده سی توصیفه قابل دکلدر سائر اخلاق جمیله سی دخی شو قصه دن استدلال
ایلیه که اول حضرتدن روایت اولنورکه ان الصبيان اخذوا النبي صلى الله عليه وسلم
يوما في طريق المسجد وقالوا كن لنا جملا يا رسول الله كن لنا جملا كما تكون للحسن
والحسين فقال عليه الصلاة والسلام لبلال اذهب الى بيتي وائت بما وجدته لاشترى
نفسي منهم فذهب البلال فاتى ثماني جوزات فاشترى بها نفسه وقال عليه الصلاة والسلام
رحم الله اخي يوسف باعوه بثمن بخس دراهم معدودة وباعوني بثماني جوزات
بو قصه نک پر حصه سی اصلی بودرکه بر کون حضرت امام حسن و امام حسین طفولیتلری
زماننده اکابر قریشک اولادینک دوه لرینه کوروب انلره تحسر ایدب درحال حضرت
کائنات علیه السلام دیدیلرکه یا جدی و یا سیدی اکابر قریشک اولادینک دوه لری واردر
بزه دخی دوه لر الیویر اول حضرت صلى الله عليه وسلم دیدیکه ای جکر کوشه لرم اشته
بن سزک دوه کزم انلر دیدیلرکه جبیا قریشی دوه لرینه بندیلر اول حضرت صلى الله عليه
وسلم دیدیکه کلکز سز دخی بنم ظهریمه بنک انلر اول حضرتک مبارک ظهرینه سوار اولوب

روی الحسن عن ابی الحسن عن جد الحسن ان احسن الحسن الخلق الحسن صدق رسول الله

کیسولرینی الجانلرنده امام کبی اللرینه الوب دیدیلرکه جدنا انلرک دوه لری عف عف دیرینی
دیرز بز درحال اول حضرت صاغ جانبنه میل ایدب عف عف دیوب و صول جانبنه
میل ایدب عف عف دیدیکده جناب حق جل شانه یتمش بیک صاغ جانبنه دیدکده
و یتمش بیک صول جانبنه دیدکده اهل خطای عفو ایلدی تکم حضرت مولانا
بر قصیده سنده بو قصیه بو بیت ایله اشارت ایدرلر بیورمشلرکه بیت اشتربني جو عف عف
کند جملی علف تلف کند عفو شی از اهل جرم و ذنب عفو کند جمله خطا پس امام حسن
و امام حسین اول حضرتی جمل اتخاذ ایلدکاری جیبانک معلوم اولدیغی اوزره انلر دخی
اول ایکی صاحب سعادت منزله سنده قیاس ایدب مسجده کیدرکن اول حضرت صلى الله عليه
وسلمی جمل اتخاذ ایلدیلر پس اول حضرت صلى الله عليه وسلم نفسنی انلردن سکز جوزه
صتون الدی و انلره بو حسن و خلق لطف قلدی پس سالک کرکدرکه محمدیک مشرب اولیه
و الک خاتمیله تخلق قیله و دائما تواضع و سکنا اوزره اوله و کبر و نخوت و عجب
رعونتدن حذر قیله درجه ثانی تواضع بیانی ایله قال الله تبارک وتعالى في كتابه
المجید وعباد الرحمن الذين يمشون على الارض هونا فاذا خاطبهم الجاهلون قالوا سلاما ه
یعنی اللهک مقبول اولان قوللری اول کمسه لردرکه یورلرکه هیبتین و لینتین اولدقلری
حالده و سکینه و تواضع برله کذر ایلدکلرنده و قتده که جهلا بونلره طعن و ملامت ایله
خطاب ایلسه لر بونلر انلره سلام دیرلردی و ترک مجادلات و مجادله ایدب کذر
ایدرلردی پس مؤمن کامل صفته معین و لین و متواضع اولمقدر کما قال عليه الصلاة

درجه ثانیه تواضع بیاننده

سئل عن الفراط بالانسانية فقال التواضع في الدولة والعفو في القدرة والعطاء بغير منة والنقاء مع القلة

والسلام المؤمنون هينون لينون كالجمل الآنف ان قيد انقاد وان استنيخ على صخرة استناخ . يعني مؤمن اولنلر متواضعدر و ملايمدر شول بولوك دوه لر كبي كه اكى

يدلسه منقاد اولور و اكر بر طشى اوزرينه چوكدرلسه چوكر حضرت جنيدك اوستادندن

نقل اولنور كه بر كسنه ازن كلدى دعوت ايلدى هاندم قالقوب اكا اويوب كتدى

اول كمسه اونه كلوب شيخه ايتدى وارو وقتى ايكه ايله شويدى ما حضر بر شيء يوقدر

كلوب اونه كتدى بر ساعتدن صكره اول شخص ينه كلدى و دعوت قلدى شيخ

هماندم كالاول بلا اضطراب قلقوب اكا اونه كلدى اول شخص اكا ديديكه

ينه كيت شمدى قولايم يوقدر پس شيخ المجيب ينه كيتدى بو اسلوب اوزره

دردنجى كره دعوت ايلدى دردنده اجابت ايلدى اخر الامر اول كمسه شيخه ديديكه يا شيخ

عفو ايت بو قدر رد ايلدم و بعض غليظه سوز سويلدم تحمل قلدك و مع هذا ينه هر بار كه

قلدم اجابت قلدك بونك حكمتى ندر قال الشيخ يا اخى رضيت نفسى على الذل عشرين سنة

حتى صارت بمنزلة الكلب يطرد و يدعى فيعود و يرمى له عظم فيجيب و يرضى و لو رددتنى

خمسين مرة ثم دعوتنى بعد ذلك لاجبتك . شيخ ديدكه اى اخى نفسمه يكرمى سنه ذلت

وحقارت اوزره رياضت و يردم حتى نفسم قتمده كلب منزلة سنده اولدى ايله كلب

طرد اولنور اندن صكره دعوت قلنور پس عود ايلر و اكا بر مقدار كمك اتلرلر اجابت ايدر

و راضى اولور اكر سن بنى اللى كره رد ايلسك و صكره ينه دعوت قلسك بن سكا اجابت ايلرم

پس اى اخى نظر ايله كور بو مرتبه ده كى تواضع و مسكنلك و اسكنلك نه مرتبه در اوليانك كبار

نفسلرنه

نفسلرنه قيمت و اعتبار قويمزلر پس نفسنه قيمت قويبنى و انى نفوسى خلقدن خير بيلنى

كسلر اهل تواضعدن اولمزلر كما قال ابو يزيد البسطامى ما دام العبد يظن ان فى

الخلق من هو شر منه فهو متكبر قيل له فمتى يكون متواضعا قال اذا لم ير لنفسه حالا

ولا مقاما و قيمة فمن راى لنفسه قيمة فليس من التواضع نصيب . اى اخى بونى بيل

بلكه نفسنه تواضع ايلينى كمسه عند اهل التوحيد متكبردر ولو كان يتذلل و يتواضع

مثل التراب كما قال الجنيد التواضع عند اهل التوحيد تكبر انتهى . تواضع انلر قتنده تكبردر

كه اهل تواضع كندده دخى نفس كورر و انى تحقير ايدر بالجملة قلور اما اهل توحيد

كندوده نفس كورمزلر بلكه كندلرنى دخى كورمزلر كه حتى انى يا وضيع قلدلر

يا رفيع اكر بونلردن تواضع دخى صادر اولورسه اللهدن بيلورلر و الله اعلم بالصواب

درجه ثالث ايثاردر بيانندهدر ايثار لغتده اختياردر دلر اثرت فلانا على نفسى ديرلر

اى اخترته معناسنى ويررلر پس ايثار موجود واصطبار على المفقود سكوكده

فقرايه خلق محمود در اصل ايثار اولدركه ديتوك و لزومك حرميه حظوظ نفسك

اوزره حظوظ بالغه اختيار ايليه سن كما قال ابو حفص الكبير الايثار هو ان يقدم

حظوظ الاخوان على حظوظ نفسك فى امر الدنيا و الاخرة . نقلدر انس حضرتلرندن رضى

الله عنه مرويدركه اصحاب رسول الله صلى الله عليه و سلمدن بريسنه بركوننى بر باش

هديه اولدى پس تصور ايلديكه بلكه فلانى كمسنه بندن احوجدر اول باشى كتوردى

كنه ديدكه بونه وار اول كمسه الحرى مع هذا كندلك قوت بدنه احتياجى وار ايدى

درجه ثالث ايثار بيانندهدر

بو اول كه انى اول ذكرا ولنان كيمسه كتوردى اولدخى محتاج ايكن ديدكه
فلان كمسه بندن احوجدر وارانى اكا الكيت ديوب برلحوكوندردى
بو اوسلوب اوزره يدى قاپويه كيدركن درب اخر الامر بيمسى قبول ايلدى بو
كوبه اولجنده بونلرك حقنده نازل اولدى ويؤثرون على انفسهم ولو كان بهم
خصاصة كما اتى فى باب الزكاة تفسيرها قال الشيخ فى العوارف لما سعى بالصوفية
الى الخليفة فقبض الشحام والرقام والنورى وتين الجنيد بالفقه فامر بقتلهم
فبسط النطع لضرب اعناقهم تقدم النورى الى الجلاد فقيل له الى ما اذا تبادر
قال اوثر اخوانى على حياتى ساعة فتحير راى الملك هذا الحال منه بكى وعفا عنهم
يعنى وقتاكيم طايفهٔ صوفيه بغداد خليفه سنه سعايت ووشايت اولندقده پس
شحام ورقام نام شيخلرى مع ابى الحسن النورى اخذ ايلدلر وجنيد بونلرك حالنى
استفسار ايلدكده جنيد حضرتلرى فقيهدر بونلرى تميز ايليوب قتللرينه فتوى
وردى پس بونلرى بى اور مق ايچون نطع دوشندكده نورى جلاده متقدم ايلدى
پس اكا ديديلركه نه شيئه مبادره ايلدين ديديكه بو برساعتده اخوانمى حياتمه اوزره
اختيار ايلدم بو حالى ملك اندن كوردكده اغليوب انلرى عفو ايلدى فى الحقيقه
مؤثر اولنلر كه اخوانمى دنيوى واخروى ونفسانى وروحانى هر حظى وار انكيه
الكا اوزرنه اختيار قلندرو بو خلقك صاحبى مظهر فتوت اولندر درجهٔ رابع
فتوتده بيان ايلرلر سؤال موسى عليه السلام ربه عز وجل عن الفتوة قال الله تبارك وتعالى

الفتوة

الفتوة ان ترد نفسك الى طاهرة كما قبلتها منى طاهرة حضرت موسى صلوات الله
على نبينا وعليه ربندن سؤال ايليوب ديديكه يا رب فتوت ندر حق تبارك
وتعالى بيوردكه نفسكى سنى بكا اثام وكناهدن طاهره رد ايلمكدر نتكيم سنى اندن
پاك قبول ايلدك پس تطهير نفس حظوظ نفسانيه دن چقمقله واحرى طوتمقله
ونفسكى ابراهيم وار نار عشقه اتمقله اولور و بويله ايلين كمسه فتوت حقيقيه
بولور كما قال الشيخ فى الفتوحات الفتوة ان تخرج عن حظ نفسك ايثار التوحيد
ربك كما ان ابراهيم عليه السلام خرج عن حظ نفسه وجاد بها على النار ايثار
التوحيد ربه فان كان ذلك عن امر الهى فهو اعظم فى الفتوة وان لم يكن عن امر
الهى فهو فتى على كل حال فانه من اثر امر ربه على هوى نفسه فهو الفتى فحقيقة
الفتوة ان يؤثر الانسان العلم المشروع الوارد من الله على السنة الرسل على هوى
نفسه وعلى ادلة عقله فتوحاتده بيوردركه فتوت اهلى حظ نفسكدن چقمقدر
ربكك توحيدينى ايثار اتمكله نتكيم ابراهيم پيغمبر عليه السلام حظ نفسندن چقدى
وانى ناره بذل ايلدى ربنك توحيدينى اختيار اتمكله اكر نفسنى ناره القا ايلمسى
امر الهيدن اولديسه اعظم فتوت اولدر واكر امر الهيدن اولمیوب كندو قرحيه سندن
اولديسه على كل حال فتى دربس حقيقت شان بودركه بركمسه ربنك امرينى هوى
نفسى اوزره اختيار ايليه فتى دربس حقيقت فتوت اولدركه السنهٔ رسل اوزره الله دن
وارد اولان علم مشروعى انسان هواى نفسى اوزره ودخى ادلهٔ عقلى اوزره اختيار ايلمكلك

شیخ الاسلام حضرتلری منازل السائرینده فتوتی اوچ درجه یه تقسیم اتمشلردر
بیورمشلرکه الفتوة علی ثلث درجات الاولی ان لاتشهد لنفسک فضلاً علی احد
ولاتری لک حقاً علی احدٍ تطالبه به بل تری الحقوق واجبةً علیک للکل یعنی فتوتک
اوّلکی درجه سی اولدرکه نفسککه براحد اوزرینه فضلی مشاهده ایتمیه سن و
سنک ایچون برکمسه اوزرینه حق کورمیه سن که انی مطالبه ایده سن بلکه کل خلایق
ایچون سنک اوزرکده حقوق واجبه کوره سن یعنی انلرک اوزرنده واجب کورمیه سن
والدرجة الثانیة ترک الخصومة والتغافل عن الزلة ونسیان الاذیة ایکنجی
درجه سی برکمسه ایله اکی حقکده اولان ترک و کوبر غیریدن اولان ترک خصومت ایتمیه
واکی لغزشلکلری برذلت صادر اولسه تغافل وتجاهل ایدوب کورمزلنه سن
حتی انی معذرته محتاج ایتمیه و برکمسه دن سکا اذیت واصل اولسه انی درحال
اونوده سن اکا عداوت و کدورت اوزره اولمیه سن والدرجة الثالثة ان
تقرب من یقصیک وتکرم من یؤذیک وتعتذر الی من یجنی علیک سماحاً لاکظماً
وبراً لامصابرةً و درجه ثالث اولدرکه سندن اراق اولنه سن تقرب
ایده وسنی انجیدنه تکریم ایده سن وسکا جنایت ایلیه نه سن اعتذار ایلیه سن
جوانمردلکدن اولدیغندن وغضب وغیظی یوتق یوندن دکل بلکه اندن ذهاباً
اکا مصابرت دکل یعنی کظم غیظه ومصابره دن نه وجه تا که باطن بولنور سن
فتوت ومروت اولدرکه اساءت ایلینی سکا اساءت وجنایتندن بلا اضطراب

ولاالم

ولاالم جوداً وکرماً وذهاباً اندن کچوب انکا جنایتیه سن اعتش کبی اعتذار ایده سن
بلکه اساءته اتعابلنده احسانه اتمک طریقنه کیده سن امام بستی دیرکه وان اساء
مسیء فلیکن لک فی عروض زلته صفح وغفران یعنی اکر برمسیء سکا اساءت ایلیه کرک اولورسه
سنک ایچون انک زلتنک ظهورنده اعراض وغفران اولسون انبیای عظام واولیای کبار
فتوة ومروة خصلت حمیده لریدر وانلر اساءته اتعابلنده رعایة اخلاق جمیله
ابو حنیفه حضرتلرینک مناقبندندرکه بریره کذرده برعوامه طوقندی اول بدخو
حضرت امامی بلمیوب طپنجه اوردی حضرت امام اکا دیدیکه ای اخی شمدی بنده سکا
اور سم قادرم ویاخود سنی طوتیم خلیفه یه التیم ویا اوراده قصاص طلب اتسم
دخی قادرم ویاخود جناب حقه تضرع اتسم حقیمی الیویرد یقینم واردرکه سکا
مسلط ایلیه اما شاد اولکه یارن قیامت کوننده اکر حق تعالی جل وعلا بنی جنته
سنز جنته کوییم اول کمسه امام ایدیکن بلوب درحال توبه قلوب صلحادن اولدی
ومولانانک دخی مناقبلرندندرکه قاضی سراج الدین دایما اول حضرته جفا وایذا
ایدی برکون دانشمنده دیدیکه اکی مولانانک هرنه وجهله اولورسه فضیحته قلیجی اولور
سنی برمدرسه یه کوندر ایدیکنی اول بی ادب کالوب یارانه سماع ایدرکن وکندی
اوتورر کن بولدی وشتم غلاظ ایلدی یعنی سوب عظیم جفالر قلدی اول حضرت
لطفله ایدیب دیرکه ای سلطان هرنه دیرسک اول برزبی الک اخر کلاهی بو اولادکه
سزینشی ایکی مذهبه طغره بر طایفه یه اول حضرت تبسم ایدوب دیدیکه آری بوکونه

دخی صحیح سویلدک او لیمنی ایکی مذهبدن خارج اولن بزه یی اول کمسه بو تحملی
اول حضرتدن مشاهده قلدقده درونه برحال عارض اولوب درحال توبه ایدوب
مرید و مخلصلرندن اولدی بو مقامی قوتک سلطانی اولن حضرت اسد الله الغالب
علی ابن ابی طالبدر کرم الله وجهه که کندی خونینی بلوردی آکا بلا ایله الطاف ایلر
و دیردی که سن بنیم قاتلمسن یعنی بولقه لوی ناقه کی قوتلو اولشی ابن ملجم بر دیکه
یا امیر المؤمنین بنی قتل اولدرکه بن اول کونی کوریم اول حضرت دیدیکه لم حکیم بو
مقابلنده سکا احسان اولدرکه بن سنک جمیع کناهلرکه شفیع اولم و سنی جنته کتورم
سنی کند سه هم جوار قلدم تکیم حضرت مولانا جلد اولک اخرنده بو معنایه اشارت ایدوب
مثنوی باز آمد ای علی زود دم بکش ٭ تا نبینم آن دم تلخ و ترش ٭ گفت از هر زره خون شود
خنجر اندر کف بقصد تو رود ٭ یک سر مو از تو نتوانم برید ٭ چون قلم بر من چنان خطی کشید ٭ لیک
شو شفیع تو منم ٭ خواجه روح منم مملوک تنم ٭ هیچ بغضی نیست در جانم زتو ٭ زانکه این را من نمی
دانم زتو ٭ پیش من این تن ندارد قیمتی ٭ بی تن خویشم فتی ابن الفتی ٭ انکچون حضرت پیغمبر صلی الله علیه
وسلم اول حضرتک حقنده لا فتی الا علی لا سیف الا ذو الفقار بیوردی در جخاسی صدق ایله
قال رسول الله صلی الله علیه وسلم علیکم بالصدق فان الصدق یهدی الی البر و ان البر یهدی
الی الجنة و ما یزال الرجل یصدق و یتحری الصدق حتی یکتب عند الله صدیقا ٭ بیوررلرکه
امتم صدق سزک اوزریکزه لازم اولسون زیرا صدق خیره احسانه هدایت ایلر و تحقیقا
بر و خیر جنته دلالت ایلر و بر رجل حلقه مداومت ایلسه و صدقی تحری ایلسه بوقلسه

حتی

حتی اول کمسه عند الله صدیق یازیلور و کوجکلی مقامی بولور قدم صدقله سالک
منزل الور و بیابان نفس و هوای قطع ایدب عند الله مقبول اولور قال الله تعالی
و بشر الذین آمنوا ان لهم قدم صدق عند ربهم یعنی
بشارت ویر یا محمد مؤمنلره طوب عمل صالح اشلینی کمسنه تحقیقا بونلر ایچون ربلری قتنده منزل
رفیعه و مقاما منیعه وار در و انما سمیت قدما للتنبیه علی انهم انما ینالونها بصدق القول
و النیة ٭ او لدرکه علیه یه صدق و قول و صحت نیتله و اصل اولدقلری ایچون قدم صدق
تسمیه اولندی پس سالکه دنیاده و اخرتده صدقدن انفع بر خصلت یوقدر کما قال الله تعالی
هذا یوم ینفع الصادقین صدقهم یعنی حق الله جل شانه قیامت کوننده دیکه بو کون
بر کوندرکه صادقلره صدقی منفعت ایلیه یی صادق اولنلر اول کونده نفع ایلریسی معلوم
اولسونکه سالکه کبریت احمر و اکسیر اعظم ذکر صدقدر سالک بو اکسیر ایله نفسی اصلاح
ایلر و مشایخ ما بیننده اسم اعظم دخی بودر یعنی صدقله هر نه مراده که توجه ایدرلر البته
میسر اولور و صادق اولنلر محروم قلور سئل عن ابو یزید البسطامی ما الاسم الاعظم فقال
اروني الاسم الاصغر حتی اریکم الاسم الاعظم ما هو عندنا الا الصدق ایم احدق و خدای
ثبت من اسما الله کلها عظیمة ٭ فی الحقیقة اسما الهیه و ادعیه ما ثوره دخی تاثیری صدقله در
بالصدق بونلر دخی مفید اولمز بی صدق درونی کویا بر سیف صارم کبیدرکه هر نه یه که وضع
ایلسن البتة قطع ایلمک معترر در کما قال ذو النون الصدق سیف الله فی ارضه ما
وضع علی شیء الا قطعه مثنوی صدق عاشق بر تند برجمادی ٭ چه عجب کو بر دل اثر زند ٭

حی

صقه موسی بر عصا و کوه زده ٭ بلکه بر دریای بر آنکوه زده ٭ صقه احمد بر جمال ماه زده ٭ بلکه بر خرشید رخشان راه زده ٭ پس صدقله ملازم‌تله صادق صدیق اولور و صدیق اول کمسه‌یه دیرلر که اقوالده افعالده و لحوالده و جمیع خصالده ماذا وله صدقله غضبا ایچوقدر و حتی آثارنده نهایت بو قدر بوقدر یله اکتفا اولندی درجهٔ سادس حیابی بیان ایلر عن ابن مسعود رضی الله عنه قال ان نبی الله قال ذات یوم لاصحابه استحیوا من الله حق الحیاء قالوا انا نستحیی یا نبی الله قال لیس ذلک ولکن من استحیی من الله حق الحیاء فلیحفظ الرأس وما وعی ولیحفظ البطن وما حوی ولیذکر الموت والبلی ومن اراد الاخرة ترک زینة الدنیا فمن فعل ذلک فقد استحیی من الله حق الحیاء ٭ بر کون اول حضرت اصحابنه دیدیکه اصحابم استحیا ایلک اللهدن حق حیا ایله اصحابی کرام دیدیلر که یا رسول الله بزم کلیمز اللهدن اوتورز اول حضرت صلی الله علیه وسلم بیوردیلر که حیا دکلدر ولکن اول کمسه که اللهدن حق حیا ایله حیا ایلیه اولکمسه باشنی و باشنک ولدیغی جامع اولدیغی حواسنی محرماتدن حفظ ایلیه و دخی بطننی و بطننک حاوی اولدیغی فرجنی حرامدن و زنادن حفظ ایلیه و دخی موتی ذکر ایلیه و مقبره‌ده اسکیوب چوروملغی اکلیه و شول کمسنه که آخرت دلر زینت دنیایی ترک ایلیه پس شول کمسنه بو ذکر اولنانلری اشلدی تحقیق اللهدن حق حیا ایله حیا ایلدی و بو فعللری اشلمینی حق حیا ایله حیا ایلمدی دیمک اولور حیا بر خلق نیکودر که جمیع شریعته منذوق و مستحبدر کما روی عن ابن مسعود رضی الله عنه قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان مما ادرک الناس من الکلام النبوة الاولی اذا لم تستحیی فاصنع ما شئت ٭ یعنی انبیای متقدمینک

کلامندندر

کلامندندر که الآن بین الناس باقیدر که ناسی انی ادراک ایلدیلر اول کلام هر بار که استحیا ایتمیوب ایستدیکک اشله دیمکدر یعنی حقدن و خلقدن حیا ایتمکچیم شریعتده منسوخ و متروک صحیح استحسندر الآن اکا ناسخ طاری اولمه مشدر پس اوزرلکوزه واجبدر که قبایح و معاصی اشلمک استحیا قلیز فاصنع امری تهدید ایچوندر یعنی ایبه حیا اولن دیلدیککی اشله علکده خیر بو قدر و هر کس خیر و شر هر نه عمل ایلرسه جزا اولوریس اختیار الکده نیچه بلورسک اویله ایله دیمک اولور حیا ارباب مراقبتک صفتیدر که دیمکلیتی هر یرده حاضر و شاهد ایدرلر و اصحاب معامله‌نک خلقیدر که عمل علی طریق الاحسان ایدرلر که احسان حقی سبحانه کورر کبی معامله قلمغه دیرلر کما قال علیه الصلوة والسلام الاحسان ان تعبد الله کانک تراه فان لم تکن تراه فانه یراک ٭ و حیا ایله متصف اولمق بو سنه بر فحوای تخلقوا باخلاق الله لازم اولنلوندر زیرا حیا نعوت حقدندر بر نعتدر ذاتینه انکله توصیف ایلدی و حقک قوللنک قوللرینی تکذیب اتمه سیدر بلکه اول قول کاذب ایکن انی تصدیق ایدوب مرتبهٔ اعلایه ارکوره سیدر نتکیم بو معنایه بو حدیث شریف دلالت ایلر که حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بیوردیلر ان شیخا یوم القیمة یقول الله له یا عبدی عملت کذا و کذا فیقول ما ینبغی لک ان یعمل ذاک فیقول یا رب ما فعلت و هو قد فعل فیقول الله للملائکة سیروا به الی الجنة فیقول الملائکة التی احصت علیه عمله یا ربنا الست تعلم انه قد فعل کذا و کذا فیقول بلی ولکنه لما انکر استحییت منه ان اکذب شیبته ٭ پس جناب الله جل شانه بیرا ولن قوللی تکذیب و تعذیب ایلمکدن استحیا ایلیجک عبده لایق اولن اولدر که حیا صفتیله متصف اوله

حقدن و خلقدن اوتانمز و دين و طريقته اختيار اولنلرى تعظيم و توقير قلمز احيا
ايدنلردر و حيانك كلسى خيردر و حيا كتوردن الا خير كتورمز كما قال عليه الصلوة والسلام
الحياء من الايمان وقال الحياء كله خير وقال الحياء لا يأتي الا بخير وهذه كلها اخبار صحيحة
درجهٔ سابع شكر بياننده در شكر لغتده بر منعمك انعام و احسانى مقابلنده تعظيمى متضمن
عبارتدن مدح ايتمكه ديرلر وفي الاصطلاح الشكر فعل ينبئ عن تعظيم المنعم لكونه منعما
وهو يكون باللسان وبالاركان والجنان يعنى شكر بر فعلدركه منعمك تعظيمنه مجرد منعم
اولدوغى ايچون و بو شكل اوچ شيدن عبارتدركه اول ثنا باللسان و عمل بالاركان و معرفة
بالجنان در نتكيم بو بيتده شاعر اوچنى بلجمع ايلدى و دلالت ايلدى بيت افادتكم النعماء مني ثلثة
يدي ولساني والضمير المحجبا معناى بيت سزك نعمالكز بنم قتمده اول قدر كثير و عظيم اولمشدر
كه انواع شكرك استيفاسنى اقتضا ايلدى كه منم بدنمدن اوچ شيء افاده ايلدى كه الك سعى
الدم و برى دلم و برى ضميريم كه متمدر المده و سائر جوارحمده بو قدر الاسرك لكن اكا قادر
عبوديتكزى دلمده بو قدر الاثناء حمد شكر و ضميرده بو قدر الاسرك محبتكز ابى بو
هر برسى شكردن برقسمدر ولكن اوليسى معرفة نعمة منعمدر كه عمل قلبدر اكرچه لسان وجوارح
شكر ايتمك دخى معتبردر ولكن بلا شكر قلب والمعرفة نعمة منعم معتبر دكلدر پس قلبك شكرى
جميع نعمتى منعم حقيقيدن بلمكدر هو شكر ايتمك دخى بر نعمت اخرى الكمقدر نتكيم حضرت داود پيغمبر
الله جل شانه وحى ايليوب ديدكه يا داود اشكرني قال يا رب كيف اشكرك نعمة اخرى تشكر
يحتاج عليها الى شكر آخر فاوحى الله اليه يا داود اذا علمت ما بك من نعمة فمني فقد شكرتني

بن بو حكم

بن بو حديث شريف بو معنايى افاده ايليكه شاكر اولنى نعمتدن كندى عاجز كورنكيدر
الشكور من يرى عجزه عن الشكر دعلو در بيت از دست و زبان كه برايد كز عهدهٔ
شكرش بدر ايد پس عبد حق شكرى الله شكر قلمز الا شوله وقتده كه كندى كما ليلها عاجز
كوره و ذاتى فانى بوله و توفيق شكرى و جميع نعمتى اندن بله نتكيم ابن ماجه بو حديث
تخريج ايلمشلردركه قال عليه الصلوة والسلام اوحى الله الى موسى عليه السلام فقال
يا موسى اشكرني حق الشكر قال يا رب من يقدر ذلك قال يا موسى اذا رأيت النعم كلها
مني فقد شكرتني بلكه اخص خواص حقدن كالنك جميعسنه اكى نعمت وكى نقمت وكى رحمت
وكى زحمت هر بريسى عين موهبت الهيه و نعمت ربانيه بلورلر نتكيم شيخ حضرتلرى فتو
بوايت كريمه نك تفسيرنده بيورلركه قال الله تبارك وتعالى وقليل من عبادى الشكور
فهم الخاصة الخاصة الذين يرون جميع ما يكون من الله في حقهم وفي حق عباده نعمة
الهية سواء سرهم ذلك او ساءهم فهم شكور على كل حال وهذا الصنف قليل يعنى
اول خاصة الخاصة دركه كندى لوحقنده و سائر عباد الله حقنده اللهدن هر نه شئ
الك جميعسنه نعمت الهيه كورلر اكر اول شئ سار اولسون وكى خارا اولسون پس بو نلر
على كل حال شكر ايدرلر عباد اللهدن بو صنف از اولدوغى جناب الله جل شانه وقليل
من عبادى الشكور بيوردى درجهٔ ثامن صبر بياننده در صبر عند الله حقدن غيريه
شكايت برله اظهار جزع ايلمكدن نفسى حبس ايلمكه در لوالله شكايت و اظهار جزع
صبرى مانع دكلدر نتكيم حضرت ايوب پيغمبر عليه السلام جناب حضرت الله دبانده

الصبر نصف الدين وعند النبی دیو نطها رجزع قلدی مع هذا جناب حق نیه اذا نادی احد
صابر تنعم العبد انه اواب دیو مدح بیوردی پس اللهه اظهار عجز و شکایت
بابنده مدوحدر و تجلد و تصبر مذموم و مفقود حدر کما قال ابن الفارض
بیت ویحسن اظهار التجلد للعدی ویقبح غیر العجز عند الاحبة سمنون محبدن حضرتلری
شیخ حضرتلری فتوحاتده نقل ایدب دیرکه برکون محبته کلوب و اظهار تجلد ایدب
دیدکه ولیس لی فی سواک حظ فکیف ما شئت فامتحنی درحال حق تعالی اول عشق بوله
ابتلا قلدی پس صبر ایده میوب جزع و فزعه باشلدی وکندیه سمنون کذاب دیو لقب
ویردی حضرت شیخ فتوحاتک یوز یکرمی بشنجی بابنده بیورر لر ان فی الصبر للفروف
عند العامة مقاومة القهر الالهی وسوء ادب مع الله ما ابتلاهم به من البلاء عنهم
فان اکابر الرجال وما ابتلى الله عباده الا لیتضرعوا الیه ویسألوه فی رفع ما ابتلاهم به
من البلاء عنهم فان اکابر الرجال لا یحبسون نفوسهم عن الشکوی الی الله بل یحبسون
عن الشکوی بغیر الله وهذا مذهب الاکابر یعنی عامه قتنده معروف اولان صبر ده
قهر الهیه یه مقاومت اتمک واردر و اللهه سوء ادب واردر زیرا الله تعالی عبادنی
بر بلا یه ابتلا ایلدیکی الا انکا تضرع ایلسونلر ایچون و دخی بلادن انلری ابتلا ایلدیکی نسنک
انلردن رفع اولمسی بابنده سؤال ایلسونلر ایچون زیرا اکابر رجال نفسلرینی حق حضرتنه شکوادن
حبس ایدرلر انتمزلر بلکه خلقه شکوادن حبس ایدرلر اکابر اولیانک مذهبی بودر دیکم
بو کلامک ذیلنده شیخ بابنده بعض تلامذه نن نقل بیوررلر که برکون بابزید اغلدیکی سن

مریدلری سؤال ایلدیلر که نه اغلرسن دیدیکه اجلقدن اغلرم دیدیلر که سزک کبی شیخ
اجلقدن اغلرمی دیدکه بلی حقک بکا اجلق حواله ایلمه سندن مرادی بنم اغلمم در حضرت
مولانا بو معنایه مناسب ایکنجی جلدده فقرایه ارشاد ایچون بیوررلر که اصحاب کبار دن
بریسی اخرت عذابنک خوفندن دیدکه یارب بنی دنیاده بلا یه کرفتار ایله تک
اخرت عذابی جکمیم ها اندم اولدی پس حضرت رسول صلی الله علیه وسلم انک عیادتنه
کلدی و دیدکه نه ایلدک که سکا بویله بلا کلدی دیدیکه یا رسول الله دعا ایلدم
تا دنیاده جکیم و اخرتده جکمیم ول حضرت ارشاد ایلیوب دیدکه بویله الهیه کستاخلق
روشی یله دعا ایله که ادب بودر دیکم اول محلده حضرت مولانا بیوررلر
مثنوی گفت پیغمبر ان بیمار را این بگو که سهل کن دشوار را آتنا فی دار دنیا نا حسن
آتنا فی دار عقبا نا حسن راه را بر ما چو بستان کن لطیف منزل ما تا تو باشی ای شریف
بو رتبه احسن الحسنی و افضل خصال اولدر که سالک حین بلاده رضا حقده تحملی
اکی رضای ساکت و لال اولمده کوررسه لال اوله و اکر طلب سؤال الله کوررسه سؤال
قله و علامت رضا اولدر که برکیمسه به بر بلا کلدکده اول بلادن باطنه لذت ودین
یقینه تقویت کلوره و رعونت نفسیه و هوا و هوسی زایل اولوره و اول بلا یه قلبی
جناب حقه اشنالک و قلب روشنالک بولوره صبر اولیدر والا بعد کیو اولنانک عکسی
اول بلادن لذت باطنه نقصان کلوررسه و دین و یقینی ضعیف اولورسه تضرع
و اظهار شکوی اولیدر دیکم حضرت ایوب پیغمبر علیه السلام نیجه مدت بلایه صبر ایلدیکی

زیرا که رضای حقه اندن کوردی بعد زنا دعا و تضرع ایلدی زیرا مقتضای وقت
اول ایدی صبرکا عند اهل الله اوچ مرتبه سی واردر نتکیم شیخ الاسلام منازل السائرینده
بیوررلر الصبر علی ثلثة درجات الدرجة الاولی الصبر فی البلاء علی ملاحظة حسن الجزاء
و انتظار روح الفرج وتهوین البلیة بعد سوابق المنن و تذکر سوالف النعم
صبرک اول درجه سی بلایه صبر ایتمکدر صابرلر حقنده اولان حسن جزایی ملاحظه ایتمکله
و روح فرجه منتظر اولمغله زیرا انتظار الفرج بالصبر عبادة فحوا سنجه بعد البلا صبرله الفرج
فرجه منتظر اولمق عبادتدر کما قال علیه الصلوة والسلام افضل العبادة انتظار الفرج
و دخی سوابق نعمی تذکر و سوالف مننی عد ایتمکله بلیه یی هین و یسیر قلمقدر نتکیم مرویدر
که ایوب پیغمبر علیه الصلوة والسلام حضرتلرینه برکون دیدیلر که یا ایوب ادع الله
لیکشف عنک البلاء فقال کم ایام الرخاء اهی اکثر ام ایام البلاء قیل بل ایام الرخاء
فقال استحیی ان اشکوا الیه پس ایام رخاده اولان نعمی تذکر ایتمک انک نفسنه بلایی
تهوین ایلدی نتکیم حضرت مولانا ایکنجی جلدده بو معنایه مناسب لقمانک خواجه سی لساندن
حکایه بیوروب ارشاد ایدرلر که برکون خواجه لقمانه بر قاوون کتوردیلر خواجه لقمانه
بغایت سودکندن اکا بر دلم ویردی لقمان انی خوش خوش ییدی بر دلم دخی ویردی
انی دخی خوش خوش ییدی پس تا بر دلم قالنجه بو اسلوب اوزره ویروب ییدکده قالنی
دلمی کندو اغزینه الدقده کوردیکه زهر قاتل کبیدر پس لقمانه دیدیکه ای اوغل نیجه
کندکه بو نحوست ویردک و بو مدتده بکا اعلام قلمدک پس لقمان حضرتلری کورکه نه دیدی

بیت

بیت کفت من از دست نعمت بخش تو خورده ام چندانکه از شرمم دوتو شدم احد
کر یکی تلخ از کفت ناکهان دیدم کنم زان الحت کو ز یک تلخی کنم فریاد و داد خاک
مدره بر لجام باد والدرجة الثانیة الصبر عن المعصیة بمطالعة الوعید ابقاءً
و احسن منها الصبر عن المعصیة حیاءً ایکنجی درجه سی وعیدی مطالعه ایتمک سبیله
معصیتدن حبس نفس ایتمکدر اتقاءً بوندن احسن حیاء من الله معصیتدن صبر
والدرجة الثالثة اوچنجی درجه سی طاعت اوزره علی الدوام محافظه ایتمکله
صبردر و دخی اول طاعتی من حیث الاخلاص رعایتله و من حیث العلم ادا کورمکله
قالمغله صبر قلمقدر بو اوچ درجه اولان صبرلر حقنده جناب الله بیوررکه یا ایها
الذین امنوا اصبروا وصابروا ورابطوا قال فی منازل السائرین ای اصبروا فی البلاء
وصابروا عن المعصیة ورابطوا علی الطاعة واهل الله قتنده بو تنوعات
حسبیله صبر بر قج نوع اوله تنوع ایدر صبر لله صبر بالله صبر علی الله صبر فی الله صبر مع الله صبر
عن الله دیرلر قال شیخ الاسلام اضعف الصبر الصبر لله وهو صبر العامة وفوقه
الصبر بالله وهو صبر المریدین وما فوقهما الصبر علی الله وهو صبر السالکین صبر لله
معصیتدن الله ایچون اولان صبردر و یاخود طاعت اوزره اللهک ویردوکی
ثواب و جزا او قلدیغی اعطا ایچون صبردر علی تقدیر المعنا فصبر بالله بقوة الله
و بعنایة الله اولان صبردر بو صبر صبر للهک فوقنده در و بو مریدلرک صبریدر زیرا
مرید اولنلر کندو حول و قوتلرندن منسلخ اولوب حقک قوت عنایتیله صابر و شاکر

اولور وصبر علی الله صبر علی حکم الله وقضائه دیمکدر وصبر فی الله حق یولنده
وحق رضاسنده اولان بلا واذایه صبر اتمکدر وصبر مع الله عذاب وبلاده
حقیقی کورمک وبلای حقیقی ایله بلا اولمغه درلو صبر عن الله اللهدن صبر اتمکدر
اول وقتده محبوبدن جدالک فراقی مراد ایله عاشق رضای محبوبدر او ترک او
فراقه تحمل وتصبر ایلیه بیت ارید وصالک وتریدهجری فاترک ما ارید لما ترید
یعنی بو صبره اشارتدر عند اهل الله بوندن اشد بر صبر یوقدر کما روی ان شابا
من المحبین سأل الشبلی عن الصبر فقال ای الصبر اشد یا شیخ فقال الصبر لله فقال لا قال
الصبر بالله قال لا قال الصبر فی الله قال لا قال الصبر علی الله قال قال فیحک فای
الصبر اشد قال الصبر عن الله فشهق الشبلی وخر مغشیا علیه ٭ تبلیک شهقه ایدب تعلما
بو صبرک نهایت اصعب اولدیغی شعر اولور مشوک ای که صبرت نیست از دنیای دون
صبر چون داری زنعم الماهدون ای که صبرت نیست از نازو نعیم ٭ صبر چون داری زالله کریم ای که صبر
نیست از بایکه پلید ٭ صبر چون داری از ان کت افرید ٭ درجه تاسع رضای بنا ایله
قولدن راضی مرتبه سی وارد ولک دخی اللهدن راضی اولمق مرتبه سی وار الله قولندن اول
راضی اولور که امرنه امتثال ایلیه ونهیندن اجتناب قلوب عمل صالح اشلیه کما قال الله تبارک
وتعالی ان الذین امنوا وعملوا الصالحات اولئک هم خیر البریة جزاؤهم عند ربهم جنات
عدن تجری من تحتها الانهار خالدین فیها ابدا رضی الله عنهم ورضوا عنه
لمن خشی ربه ٭ یعنی تحقیقا شول کمسنه لرکه ایمان کتوردیلر وعمل صالح قلدیلر انلر
بو صفتله

بو صفتله موصوف اولنلر درخلقک خیرلوسی بونلرک اعمال صالحه وافعال مرضیه سنه مقابله
اولنان خیرلو جزالری ربلری قتنده عدن جنتلریدر که انک تحتنده انهار جاریه اولور
اول جنتده بونلرک خلودی ابد الاباد مقدرد ر اولدیغی حالده الله بونلردن راضی اولور
اطاعت وانقیادلری سبیله وبونلر دخی اللهدن راضی اولدیلر ذلک لمن خشی ربه ای ذلک
المقام الذی هو مقام الرضا عنهم لا یحصل الا لمن خشی ربه وانقاد حکمه بقیا فی الدنیا
مقام العبودیه ٭ خشیت خصائص علماء بالله در وسبل مقام رضا در نفس
مرتبه رضایه وارمز الا مطمئنه مرتبه سنه وارد قدنصکره ونفس اول وقتده مطمئنه
اولور که ترک لذات فانیه وازاله هوس نفسانیه قله سن مطمئنه اولدقدنصکره
رتبه سی قتنده مرضیه اولور واندن هر نه کلورسه راضیه اولور نعمت کورسه نعمت ایشته
کوندرسه مسرت بولور سئلت رابعة متی یکون العبد راضیا قالت اذا سرته المصیبة کما سرته
النعمة ٭ وحارث محاسبی بیورر لرکه الرضا سکون القلب تحت جریان الحکم وجنید حضرتلری
دخی بو کلامه مناسب بیورر لر الرضا سرور القلب بظهور القضاء ابو هریره حضرتلری
رضی الله عنه حضرت رسول صلی الله علیه وسلمدن روایت ایدرلر حضرت رسول صلی الله علیه
وسلم قضای حقه رضا ویرنه خیر دعا ایدب بیورر لر رحم الله امرأ عرف نفسه وحفظ
لسانه وان یکون شاکرا لنعم الله وراضیا بقضاء الله ٭ ابو یزید بسطامی حضرتلرینه
سؤال اولندیکه من الراضی عن الله قال هو لو جعل الله جهنم فی یمینه لم یسأل ان یحولها
الی یساره ٭ بو زیاده فانی فی الله اولنلک مرتبه سیدر والله اعلم درجه عاشر انبساط بنا ایله

درجه عاشر انبساط ایله

انبساط لغتده ترک احتشام اتمکه دیولر و عند المشایخ انبساط ارسال سجیّه و
حشمتدن مجانبت قلمغه دیرلر کما قال شیخ الاسلام الانبساط ارسال السجیة
والتحاشی من وحشة الحشمة وهو السیر مع الجبلّة ۰ ارسال سجیّه‌دن مراد طبیعتی ادبه بلا
تکلّف خلقت اصلیه و خلق جبلیه‌سی اوزره اهمال و ارخا ایلمکدر انبساط بوکه دردلو
ودخی احتشام و استحیا وحشتدن احتراز و تجنّب قلمغه دیرلر بوحال جبلیتک
مقتضاسی حکمیله سیر درینی سالکک انبساطی خلقله اولور و حقّ لده اولور مع الخلق
اولان انبساط اولدرکه انلرله مخالطه و مصاحبت ایده سن و ترفّع و وقارک و تقیّد
اشعاری ترک ایده سن و لاابالی و کشاده لک بولنه و مزاح و مطایبه سمتنه کیده سن
ولکن حدّ شرعیّه و دایرهٔ طریقت رعیّتده تجاوز قلمیه سن بیت لطیف اولسه لطیفه خوش شد
ای نگار ولکن خارج اولمایه ادبدن ۰ مؤمن حدّ بدخو یلقدن و دایرهٔ ترش رویلقدن خلاص
اولمق ایچون بشاشت و شاشت اولوب لطیفه کوی و کشاده روی اولمق لازمدر نتکم
حضرت رسول الله صلی الله علیه وسلم بیورمشلردرکه مؤمن کن و شیرین سخن اولورو
منافق ترش روی و کره برابروی اولور انکچون اول حضرتک ملاطفاتی و مطایباتی چوق قدر
جمله‌دن مصابیحده امام بغوی بیوررلر روی ان النبی علیه الصلوة والسلام قال لعجوز
ان الجنة لا تدخلها العجز فولّت تبکی قال علیه الصلوة والسلام اخبروها انها لا تدخلها
وهی عجوز کما ان الله یقول انا انشأناهن انشاء فجعلناهن ابکارا ۰ وسلم بخاری
و ترمذی انس حضرتلری دن رضی الله عنه بو حدیث شریفی روایت ایدوب بیوررلر

قال

قال انس رضی الله عنه ان کان النبی صلی الله علیه وسلم لیخالطنا حتی یقول لاخ لی
صغیر یا ابا عمیر ما فعل النغیر نغر کان تلعب به فمات ۰ یعنی انس حضرتلری رضی الله
عنه دیدیکه تحقیقا شان بودرکه حضرت نبی علیه الصلوة والسلام بزمله مخالطه
و مجالست ایدردی حتی بنم بر کوجک قرنداشم واریدی دیردی که یا ابا عمیر نغیرنه اشلدی
نغیر نغرک تصغیریدر نغر سرچه کبی بر بورنی قزیل قوشدر کوچک سنک اوینادیغک
قوشجغز اولدی دیو لطیفه ایدردی وعن انس رضی الله عنه ان رجلا استحمل
رسول الله صلی الله علیه وسلم فقال انی حاملک علی ولد ناقة فقال ما اصنع
بولد الناقة فقال علیه الصلوة والسلام وهل تلد الابل الا النوق ۰ وانس
حضرتلری رضی الله عنه دن مرویدرکه تحقیق بر پیاده کمسه رسول حضرتی صلی الله
علیه وسلم دن بر دابّه راکب اولمق طلب ایلدی پس حضرت صلی الله علیه وسلم
بیوردیلرکه تحقیق بن سنی دوه دن طوغن یورسی اوزره بندررم پس اول کمسه دیدکه
بن دوه دن طوغنی نیلیم و او بنی نجه چکر پس حضرت صلی الله علیه وسلم بیوردکه هیچ کشی
یا ابل دشی ناقه دن طوغما دیمی پس اول حضرت صلی الله علیه وسلمک لطایفی چوق قدر
بو قدرله اکتفا اولندی و حضرت پیرمزک دخی مطایباتی نهایت یوقدر نتکم اشتق ایده
هزل شکلنده عجایب و غرایب معنی دار لطایف چوق قدر و حال حیاتلرنده دخی
مشرب سعادتلری کما انبساط اوزره ایدی نتکم مناقبده مسطور و مشهور اولدیغی
بنا اوزره فقیر قلمدی و اهل الله‌ک خلقله اولان انبساطی بو قدرله قناعت قلنوب مخافة

للتحويل بوندن زياده تقريره تسطير اولنمدى بيت كره تبطين زاح كندعيب ايلمكن
شغلت ان بقاعده عقل ودين مباح ٭ دل اينه ات كلفت جدرنك آينه ٭ ان زنكلري
چه امكان صيقل يجز زاح ٭ پس مع الحق اولن انبساطه كلنجه شيخ الاسلام حضرتلري منازل
السايرينده بيوررلركه الانبساط مع الحق هو ان لا يحبسك خوف ولا يحجبك رجاء ولا
يحول بينك وبين ادم وحواء يعني انبساط مع الحق اولدركه خوف ورجا سني حقدن محجوب
قلميه زيرا خوف ورجا نفسك حاللرى وبدايت سلوكده اولنك صفتيدر اما انبساط عارفلرك
حالى وارباب قلوبك صفتيدر خوف وانقباض عالم جلالدندر بعدله جمنى ايرانث ايلى
وانبساط ورجا عالم جمالدندر وقربيتى حقدن حاصل اولور خوف وحيرة وتكلف ازاله
قلور كما قيل اذا حصلت الالفة بطلت الكلفة وكما قال الجنيد اذا تم المحبة سقط شروط
الادب ٭ پس بو انبساط كمال قربيتدن وزياده جمال الهيتدن ظهوره كلور بعد مرتبه
حاجب انبساطك حقله كندو مابينه خلق حايل اولمز نتكيم شيخ الاسلامك ادم وحواء
حايل اولميه ديدكندن مراد بودر انبياى عظامك واولياى كرامك چوغى بو حضرتك
غلبه سى وقتنده جناب حقله انبساط اوزره مكالمه ومعامله قلمشلردر نتكيم انبيا
عظامدن حضرت موسى كليم الله صلوات الله على نبينا وعليه قال الله تعالى عز وجل
حاكيا عنه افتهلكنا بما فعل السفهاء منا وقال ايضا ان هى الا فتنتك وقال ايضا
تضل بها من تشاء وتهدى من تشاء ٭ آيت اولده انبساط سفهانك فعلى سبيله حقك
اعجوبه وعلما فحواسى اهلاكى ايلمسى انكاردر وايت ثانيده فتنه يى ساميه اسناد

جناب

جناب حقه اسناد ايلميدر اكرچه بحسب الحقيقه اول فتنه اختيار الصالحين والطالحين
حقه ندر ولكن بو فتنه دكلدر الانسكلر دعيده نوعا انبساط وار در وايت نالثه
ده دخى بو نك كبيدر واوليادن حضرت موسى زماننده برخ سياه ديرلر بر مقبول حق
وآردى اتفاق اولنمانده قحط باران اولوب خلق جهانه حضرت موسايه كلوب ديدلركه
يا موسى ربكدن بزه يغمور طلب ايلكه اكثريز خراب اولدى پس حضرت موسى عليه السلام
جناب حقه عرض حاجت ايلدكده جناب حق بيوردكه يا موسى بنم برخ سياهم بندن استسون
اولدم بونلره باران رحمتم جوشش ايلسون پس جناب حقك امريله حضرت موسى عليه السلام
اول برخى بولوب بو خلقله برصحرايه كلوب اكا ديدكه جناب حقه دعا ايله بزه اينى رحمت ايليه
تاكم بزه يغمور ويره پس اول برخ اغزا حيب ديدكه يا رب بو خلقى ياراتدك پس بونلرك
نوازنى ويرمزسن قادر دكلميسن هاندم جناب حق بونلره عظيم يغمور ويردى وليكن
حضرت موسى بو كونه قوله بيحضور اولدى اما جبر قلدى پس اير تسى كون بريره كيدر كن
اتفاق اول برخه راست كلدى برخ حضرت موسى عليه السلامه ديدكه كوردكمى يا موسى
عكدريكه نه سويلدم حضرت موسى عليه السلام غضبه كلوب استديكه الندكى عصا ايله اكا ضرب
ايده اغزينجيده قوله پس هاندم جبرئيل امين عليه السلام نازل اولوب ديديكه
يا موسى حقك سلام ايلوب ديركه انجمه سنى برخى سياهى كه اول بنم هركون رحمتم
نجى كره خلق عالمه جوش كتورر بو حكايه فصل الخطاب صاحبى حديث شريف ايله
ثابت قلمشدر وشيخ عطار حضرتلرى چوق مصنفاتنده نظمه كتورمشدر پس معلوم اولدكم

ندیم الهی اولنلردن بوکونه لطایف وانبساط کستاخلق دکلدر حالکن بو غافل رابطه دن
خلاصی اولمینی وفنا فی الله ارتبه بولمینی وشراب حقله کندی سرخوشی قالمینی
وندیمیت مقامنه ارمینی کسنلر بوکونه انبساط جراءت ایلمه کستاخلق قلور وحجاب
حقلن دور اولور بلکه ایمانی اسلامندن محروم قلور نعوذ بالله نتکم حضرت مولانا
بیوررلر مثنوی کر ندیم شاه کستاخی کند . تو مکن آن تا نداری آن سند . ای کرفتاره
ازین خانه رابطه توجه دائمی وسکر وانبساط . باب خامس اصول سلوک منزله سنده اولان
درجات ثنیا الهی بو باب دخی اون درجه شاملدر درجه اول قصد در ازینبا الیه قال الله
تبارک وتعالی ومن یخرج من بیته مهاجرا الی الله ورسوله ثم یدرکه الموت فقد وقع اجره
علی الله . یعنی شول کمسه که خانه سندن اللهه والله رسولنه مهاجر اولدیغی حالده طریقه
انقطعه قبل بلوغ المقصد اکا اولوم یتیشه پس انک اجری الله اوزره اولور یعنی الله انک
اجرینی البته ضایع قلمز بلکه مقصدینه واصل قلور قال الشارح ومن یخرج من بیت
الطبیعة ودار البشریة مهاجرا الی الحضرة الالهیة وحقیقة المحمدیة فقد وقع اجر قصده
علی الله . بو آیت کریمه نک تأویلینده قاشانی دیرکه بر کمسه بیت طبیعتدن وخانه بشریتدن
حضرت الهیه وحقیقت محمدیه جانبنه مهاجر اولدیغی حالده خروج ایلسه انک قصدی که
جناب حقه اکا اعطا ایلو عاشقلک اجری حقک وصلتی در جناب حق انک وصلتی
احسانیله دیمک اولور وقصد لغتده بر شیئه توجه اتمکه درلر اما مشایخ اصطلاحنده
اکا دیرلر که سالک محبوبک رضاسی ایچون هر شیدن تجرد اولمغه تصمیم عزیمت جمیع

همت

همت قلمغه دیرلر کما قال شیخ الاسلام القصد الانزعاج علی التجرد للمحبوب ازماع
بر نیک اوزرنه ثابت قدم اولمغه وتصمیم عزم قلمغه درلر یعنی قصد محبوبک
رضاسی ایچون جمیع علایقدن تجرد اولمق اوزره ثابت قدم اولمقدر همیشه
وصلت الهیه یی طلب قلمقدر مثنوی ان کوهر خالی از طلب دائما با درایز رنج
وتعب . ان کوهر انهای دوست نیست . تو مجو مغزی که او جز پوست نیست . جانکه قصد او
ندارد کو بکو . مرده به جان بود جانش مکو . پس مردان طریقت وپاکبازان حقیقت
اولکمسلردر که تا مقصد حقیقیه ایرنجیه دک مراتب دنیا وعقبادن ومقامات حق
مقامندن هرنه مرتبه یه ایرلر وهر نه حالتی که کورلر اکا فریفته اولمیوب وبوقدر
تجلیاته قناعت قلمیوب قصد وطلبلرین حق جانبنه قللر وخلیلوار لا احب الآفلین
دیوب جملهدن معرض اوله لر مثنوی مرد باید کز طلب وز انتظار هر زمانی جان کند درره
نثار . نی زبانی از طلب ساکن شود . نی دمی آسوده دانش ممکن بود . کر فرو آسوده مانی از طلب
مرتدی باشد درین ره بی ادب . درجه ثانیه عزم در ثنیا الیه قال الله تعالی فاذا عزمت فتوکل
علی الله یعنی یا محمد چونکه سن بر شیئه شروع اتمکه عزم ایلسه وعلی التحقیق اکا
قلمه الله توکل ایله قصد لعزیمکدر که بعدر که قصد نیت قلبه وتوجه وطلب باطنه
درلر عزم قصد تحقیق ایلیوب مقصوده اولن شیئه شروع قلمغه درلر قصد له عزم
مرید اولنلرک و ابرار مرتبه سنده اولنلرک حسناتندندر اما مراد مرتبه سنده اولنلر
مقربلرک سیئاتندندر پس مرید اولنلر مقصدی کندولردن بعید کورب انک تقربه

واشناالكجانبنه قصد وعزيمت ايدرلر وقصد وعزيمتي كندو نفسلرندن بلورلر
اما اراده مرتبه‌سنده اولنلر بلر عزيمتي حقدن بلورلر بلكه مطلق عزيمه بر علت كوررلر
وهو معكم اينما كنتم فحواسنجه هر حالده الله‌له اولن وهر آنده انى مشاهده قلن نه جانبه
عزم ايلملو پس مريد اولنلر بو مقامه كلنجيه‌دك كركدر كه اولا وغايه عزم ايليه ثانيا
اشنالكي عزم ايليه ثالثا اولدقدنصكره ترك عزم عزم ايليه بعده ترك عزم كلفتندن
وقيدندن دخي خلاص اوله كه فنافي الله مرتبه‌سي بو مرتبه‌ده كوررکه قاصد المقصود
ومقصد وقصد عين ولحدر مثنوى هركه شد جوياى ديدار خدا • چون خدا ابد شود
جوينده لا • كرچه آن وصلت بقا اندر بقا • ليك اول آن بقا اندر فنا ست • سايه‌هاى كه بود
جوياى نور • نيست كردد چون كند نورش ظهور • درجة ثالث ارادتده مريد اولنلر بيان ايدر
قال الله تبارك وتعالى منكم من يريد الدنيا ومنكم من يريد الآخرة نقل عن الشبلي قرء
هذه الآية عنده فشهق شهقة وقال الشبلي فاين من يريد الله • بو آيت كريمه‌ئى اهلى مدركه
مريد اوچ قسمدر بري مريد دنيادر وبري دخي مريد عقبادر وبري دخي مريد الله در
پس انده شبلي سؤال ايلديكه اى شبلي مريد مولا كملردر بيوردكه اول كمسنلردركه سوءنيت
دايما سوزى خدا اوله فخاموش اولسه درونده انى طلب قله بيت دنيا طلبان مائل مال
وجاهند • عقبا طلبان حور جنان مي‌خواهند • انها كحبت وجوى حق در راهند حقا كه
معربان اين دركاهند • شيخ حضرتلري فتوحاتده بيوررلركه لفظ المريد عند المحققين
من اهل الله يطلق بالمنقطع الى الله المؤثر جناب الله الساعي في محابه الّا انهم قد
يطلقونه

يطلقونه بالمتجرد عن ارادته فالمريد من انقطع الى الله وتجرد عن ارادته اذ علم انه
ما يقع في الوجود الا ما يريده الله لا ما يريده الخلق فيقول هذا المريد فلما ولي
اذا اريد ما لا اعلم انه يقع ام لا يقع فانه لا علم لي بما في علم الله تعالى من ذلك فالا
ان لا اريد الا ما يريده الحق • يعني لفظ مريد اهل الله‌دن محققلر قتنده ماسوادن
الله‌ه منقطع اولن كمسيه اطلاق اولنور ودخي جناب حق الله‌يه مؤثر اولنه والله
رضا لونيه ومحبتلرنه سعي قلنه اطلاق اولنور واز اولور كه كندو ارادتندن متجرد
اولن كمسيه‌ده اطلاق اولنور پس مريد اول كمسه‌دركه الله‌ه منقطع وارادتندن متجرد
اوله زيرا بو مريد بلوركه وجودده بر شيء واقع اولمز وخلقك ديلدكي ظهوره كلمز
الا الله ديلدكي پس بو مريد دركه پس نجون ديليم اول شيء كه بلمزم كه اولور يا
خود اولمز زيرا الله علمنده اولنه بنم علمم يوق قدر ديرپس اولى بودركه
ديليم الا حقك ديلدكنى ديرى وقال الشيخ ومن ذلك قول ابى يزيد اريد ان لا اريد
فاراد محو الارادة من نفسه وقال هذا القول في حال قيام الارادة به ثم قال
لانى انا المراد وانت المريد فخاطب الحق وذلك لما علم ان الارادة متعلقها العدم والمراد
لابد ان يكون معلوما معدوما لا وجود له ورأى ان الممكن عدم وان اتصف بالوجود
لذلك قال انا المراد اى انا المعدوم وانت المريد لا يكون الا موجودا • ودخي شيخ
حضرتلري بيوردلركه مريدك حق ارادتنده كندو ارادتني ترك ايلدكي حالدندر ابو يزيد
حضرتلرينك جناب حقه ديلكه برنسنه ديلميم ديدكي بو سوزله نفسندن ارادتي محو

اڭا دیلای و بو قولی کندو ارادت مخصیله قایم اولدیغی حالده دیلای و
کندودن نفی ارادت قلدقدن صکره دیدیکه زیرا بنم مرادم سنی مریدسز بی
سوزله حق خطاب ایلدی و بونڭ بیانی بودرکه وقتاکم ابو یزید بلدیسه کیم
حقڭ ارادتنڭ تعلقی عدمده سن مرادلایدرکه معدوم ایکن وجودی اق لمیه
ودخی کوردیکه تحقیقا ممکن عدم ادراکی وجودله متصف اولدیسه بی جود
اجلدن دیدیکه بنم مرادم یعنی بن معدومم و سنی مریدسز زیرا مرید اولمق الادمی
اولوبن مرید و ارادتڭ تفصیلی چوقدر مراد مقامنده اولان کاملڭ شرحنی
کلملوم درجه رابعه مراد مرتبه سنده اولنلرڭ شاننی بیلدرر **قال الشیخ فی الفتوحات المکیه**
فهو ان المراد فی اصطلاح القوم هو المجذوب عن ارادته مع تهیؤ الامور له
یجاوز الرسوم والمقامات من غیر مشقة بل بالتذاذ وحلاوة وطیب یهون علیه
الصعاب وشداید الامور ۰ یعنی بلکه ای سالکلر که بو قومڭ اصطلاحنده مراد
ارادتندن مجذوب اولان اولدرکه انڭ اچون امور متهیأ اولمشدر یعنی اولندی سوم
مقاماتی من غیر مشقة کچر بلکه التذاذله و حلاوتله وطیب و ذوقله مقصوده ی
یولور و کل صعاب و شداید امور اکا یسر و آسان اولور بوندن اول مراد
مرتبه سنده اولنلر ومحبوبیت ایرنلر بلا و مشقت چکمز دیدکلرر بلکه خطاب
حق بونلره بر ذوق ویرر که اول لذت و ذوقله ریاضت و مشقتی طی ایدر انلرڭ
تنبیه حضرتلری شالدیب بیوررلر **وهذا القسم لا یحنی بالشداید الذی یضعف**
عن

عن حملها غیره کالرجل الکبیر ذی القوة یتکلف ما یشق علی الضعیف فیحمل الکبیر الاثقال
من غیر مشقة لما عنده خیر من ذلک بل یحملها متلذذا بلا الم ویحملها الضعیف بجهد
و مشقة ۰ اکثر متکلمین مرید له مراد کی ما بیننده فرق اتمه مثلی شو معنا به نقل ایتدیلر که تدن
اکر بر کیمسه ارادت حق الله مراد ایلمیدی اول مرید سالک اولمزدی زیرا موجودا ولکن
بر شیء واقع اولمز الا الله ارادتیله پس مرید بو معنا اوزره عینی مراد اولور
مشایخ فرق ایدب بیورمشلرکه **المرید هو الذی سبق اجتهاده** کشفه و سلوکه جذبه ی
و المراد هو الذی سبق کشفه اجتهاده و جذبه سلوکه ۰ یعنی مرید انلردرکه اجتهادی اولنلری
کشفنه و سلوکی جذبه سنه سبقت ایلیه و مراد بونڭ عکسیدر و مشایخ مراد مقامنده
مرید مقامنده اولنلرڭ اوزرینه ترجیح ایدرلر و مراد مقامنده اولنلر ضنائن الله
و مقبول درکاه الصمد بو حدیث شریفله انلرڭ شاننی تعریف و توصیف ایدرلر
ایتمش حضرت رسول صلی الله علیه وسلمدن مرویدرکه بیوررلر **ان لله ضنائن من خلقه**
یلبسهم النور الساطع و یغذاهم فی رحمته یحییهم فی عافیة و یمیتهم فی عافیة ۰
ضنائن ضنینه نڭ جمعیدر ضنینه نفیسه معناسنه و دخی بر کیمسه مختص اولان نسنه درلر
یقال فلان ضنیئی من بین اخوانی ای نفیسهم و المختص لی من بینهم ۰ یعنی فلان کیمسه خود
اخوانم ما بیننده بنم ضنینم دردیک اولورکه انلرڭ نفیسی دردیک اوله ویا
انلر ما بیندن بکا مختص دردیک اوله پس معنای حدیث شریف دیمک اولورکه الله سی
تبارک و تعالینڭ خلقی ما بیننده کندو جانبنه مختص قوللری واردرکه انلری البا

درکه
ایلدی حالا نورنی بو نور ساطعدن مراد جناب حقدن بو نلره مرشوش اولن نور
لباسی کبی بو نلره شامل اولوب بو نورله ظلمات معاصیدن نجات بولوب مقام
محبوبیته ایردیلر و جناب حق بو نلری رحمتنده علمله و حکمتله تقدیه و تربیه ایلدی
بو نلری عافیتده دردکور رو عافیتده اولدر مراد بو نلری تا عالم صباوتدن حفظ
حالت نزعه کلنجیه دک حال حیاتلرنده معاصیدن و مخالفاتله ابتلادن
ایلمیه بو حاله وزره قبض ایلدیکی اولور والله اعلم درجه خامس ادب بابنده
در قال صلی الله علیه وسلم ادبنی ربی فاحسن ادبی معناسی شمدی ربم بنی تادیب ایلدی
و ادبیمی کوزل ایلدی دیمک اولور پس سالکه لازمدر که اول حضرتک ادبیله تخلق
اوله زیرا سلوک و تصفیه دیدکلری لحصائق ادبدر نتکم ابو حفص کبیر بیورر التصوف
کله ادب و لکل وقت ادب و لکل حال ادب و لکل مقام ادب حضرت مولانا قدس
سره بو غزلده معنالرینه ادب مدحنده سالکه اولنه نصیحت کفایت ایدوب
بیورر بیت خواجه درباب کجا در تن انسا ادبست خواجه انوار دل و دیده دان
ادبست ادم از عالم علویست نه سفلی درباب رونق و کردش این کنبد دوار ادبست کی
خود هکی قدم بر سر ابلیس نهی دیده بکشا و ببین قاتل شیطان ادبست ادمی زاده اکرنه
ادم نیست فرق در جسم نبی ادم و حیوان ادبست چشم بکشا و ببین جمله کلام الله راه
آیت آیت همکی معنی قرآن ادبست کردم از عقل سوالی که چه باشد ایمان عقل در کوش دلم
کفت که ایمان ادبست شمس تبریزی خموشی کن که توی سر خدا انبیا و افضل این شیوه بستان ادبست

ذو النون

ذو النون مصری حضرتلری بیورر لرکه الزم الادب ظاهرا و باطنا فما اساء الادب
احد باطنا الا عوقب باطنا و لا اساء ظاهرا الا عوقب ظاهرا پس سالکه کرکدرکه
اهل حضورنده باطنی مؤدب اوله و اهل حضورنده ظاهری مؤدب اوله تا کیم
طریقت و شریعته مخالف ناشایسته وضع اتمکله عقابه مستحق اولمیه بیت پیش اهل
دل ادب بر باطن است زانکه ایشان بر سرایر فاطن است پیش اهل تن ادب بر ظاهر
است که خدا زیشان نهانرا ساترست مثنوی از خدا جوییم توفیق ادب بی ادب محروم
کشت از لطف رب هر که بی باکی کند در راه دوست ره زن مردان شد و نامرد اوست
پس بر درویشکه ظاهری و باطنی مؤدب اوله کامل اولور و ظاهرک ادبی جمیع شریعت
ادبیله مؤدب اولمیه اولمز پس کلام لوم شریعتک ادبی وار و طریقتک ادبی وار
امرفنک ادبی وار و حقیقتک ادبی وار شریعتک ادبی بو ایت کریمه دن معلوم اولور که
بیورر لر و ما اتاکم الرسول فخذوه و ما نهاکم عنه فانتهوا پس ادب شریعت اولدرکه
حضرت رسول صلی الله علیه وسلم جناب حقدن هر نه کتوردیسه طوتاسن و هر نهدن
نهی ایلدیسه قچه سن و حدود اللهی حفظ قلاسن و شریعتده جایز اولمینی شیلرک قوسن
و قلبا و قالبا شرع شریفه اویاسن و طریقتک ادبی قسم اولدر که بر مقدار تحریر ایلدک
اندن معلوم اولور اما ادب معرفة الله اولدرکه مثلا خوفی رجاسنه غالب اولمیه
کریانی طبقسن بولمیه و کذلک رجا دخی خوفه غالب اولمیه که مرتبه امنه وارمیه اکر
خوف غالب اولوب مرتبه یاسه مؤدی اولورسه نعوذ بالله کفر در و لا یاسیمی

روح الله الا القوم الكافرون خولسي اوزره يس اسوء ادبدر زيرا جناب حق جل
وعلا بيورمشدر كه سبقت رحمتي على غضبي ودخي وسعت رحمتي كل شيء ودخي لا
تقنطوا من رحمة الله ان الله يغفر الذنوب جميعا وبو اياتلر مثللو ايات وحديثلر وارددر
كه بنده هر نه حالده ايسه بن بعد ما يوسي اولمه اما امنده دخي وار ديه زيرا اودخي
سوء ادبدر كما قال الله تعالى افامنوا مكر الله فلا يامن مكر الله الا القوم الخاسرون
ودخي مقام معرفتك ادبلرندندر كه اكر كندي نفسكه واكر غيريه جناب حقدن هر نه
كلورسه اعتراض ايلميه سن بلكه قلبكي خواطر فاسده دن ولسانكي شكايت امثالي
كلمه دن حفظ ايده سن شرح حكمنده ديركه قال بعض السادات اذنبت ذنبا وانا ابكي
عليه منذ ستين سنة فاجتهدت في العبادات لاجل التوبة من ذلك الذنب فقيل له
ما هو قال قلت مرة لشيء ليته كان كذا ٥ سادات مشايخدن بعضي ديدلر كه بن بر
كناه اشلدم والتمشي ييلدن بري انك اوزرنه اغلرم واول كناهك توبه سنك
قبول ليچون عبادتنه اجتهاد ايلدم ديدلر كه اول كناه نه در ديدكه بر كون بر شيئه
ايچون ديدم كه نوله ايدي شو شيء شيله اوليدي وقال بعض المشايخ لو قرض جسمي
بالمقاريض كان احب الي ان اقول لشيء قضاه الله ليته لم يقضه ٥ بو مقام معرفتك
ادبي چوقدر وقس على هذا ساير الاداب اما حقيقتك ادبنه كلنجه حقيقت ادبدن
مراد ادب بحضرة الهيه در وادب حضرت الهيه حضرت رسولك حضرت حق حضورنده
اولان ادبدر كه اول حضرتك شان شريفنده جناب حق بيوردي ما زاغ البصر وما طغى

بعني

يعني اول حضرتك بصر شريفي رؤيت عجايب وغرايبه مايل اولمادي وتجاوز قلمدي
يعني اول حضرتك قلب مقدسي ما سوادن ادبله معرض اولدي وجناب ربه سنه
وحدده متوجه اولديكه سموات ارضينه ودار نظرينه القا ايلدي ولذات
عاجله يه باسرها وحظوظ آجله يه باجمعها ترك ايدب جناب حضرته متوجه
اولدي پس ادب بحضرت الهيه ما سوادن برشيئه ميل قلمه مقدر وغيري حكمنده
نظر ماله مغترور والله اعلم درجه سادس يقينيه بنا ايلر معاذ ابن جبل روايت
ايلركه اعرابيدن بري حضرت نبيدن عليه السلام سؤال ايلديكه ما تقول في رجل كثير
العمل قليل الذنوب الا انه يعتوره الشك قال عليه الصلوة والسلام يحبط شكه
عمله فقال الاعرابي ما تقول في رجل قليل العمل كثير الذنوب الا انه على يقين من ربه
فسكت النبي عليه الصلوة والسلام فقال الاعرابي والله لئن احبط شكه عمله كذلك
يحبط يقينه ذنوبه قال احسنت ٥ معناي شريفي اعرابيدن بري سؤال ايلديكه
يا رسول الله شول رجلك حقنده كه ذنوبي از وعملي چوغ اوله الا انك شك اعتقاد
ايليه يعني اخذ ايله بيوردلر كه انك شكي عملني حبط ايليه پس اعرابي نه ديديكه
يا شول رجلك حقنده نه ديرسن كه عملي از وكناهي چوغ اوله الا اول كمسه نك
يقيني اوزره اوله پس حضرت ساكت اولدي اعرابي ديديكه الله حقيچون اكر انك شكي
عملني حبط ايلديسه برنسنه يه بو لك دخي يقيني كناهني حبط ايلر حضرت بيوردي كه
اصابت ايلدك يقيني لغتده على وجه المذكور بلمكه ديرلر بعكونه يقينه مشايخ

علم الیقین دیرلر و یقینه اوچ مرتبه اثبات ایدرلر اولا علم الیقین اولدر که
سکا جناب حقدن کتوردکلری هر نسنه احکام شرعیه و امور دینیه دن قبول ایلدیکک
و امور اخرویه دن و صفات الهیه دن دیدکلری خبرلری قبول ایده سن بوکا علم
الیقین دیرلر نتکیم شیخ حضرتلری فتوحاتده بیورلر بو معنایه مثال قوربیوریر
انا قد علمنا علما لا یدخله شبهة ان لله بیتا یسمی الکعبة ببلدة یسمی مکة یحج
الناس الیه کل سنة و یطوفون به فهذا علم الیقین لم شوهد هذا البیت عند
الوصول الیه فهذا عین الیقین الذی کان قبل الشهود علم یقین ثم اذا حصل
فی النفس برؤیته ما لم یکن عندها قبل رؤیته ذوقا ثم فتح الله عین بصیرته
فی کون ذلک البیت مضافا الی الله مطافا مقصودا دون غیره من البیوت فعلم علة
ذلک و سببه باعلام الله فکان علمه بذلک حق یقینا لا تمیز لقول بای شیء کان
معناسی تحقیقا بر شبهه سز علمله بلدک که الله نک بر بیتی وار در که اکا کعبه دینور
اول شهرده که اکا مکه دینور که ناس اکا حج ایدرلر و هر سنه انی طواف ایدرلر
بوکا علم الیقین دینور اندن صکره اول بیته وصول قلندقده اول بیت مشاهد
اولنسه اکا علم عین الیقین دینور ایله عین الیقین که قبل شهود البیت اکا علم
الیقین دینوردی اندن صکره پس رایک نفسنده بر ذوق حاصل اوله که اول
ذوق قبل رؤیة البیت اول نفسک قتنده حاصل اولمامشدی اندن صکره الله تعالی
اول رایک عین بصیرتنی فتح ایلیه اول بیتک الله مضاف اولماسنده و مطاف

اولماسنده

اولماسنده و سایر بیوتدن ماعدا بونک مقصود اولماسنده و بو مقصود
اولمغه لک طواف قلنمغه لک و الله مضاف اولمالغه علة ماسبیتی دخی باعلام
الله بلسه بو نک حق الیقین اولور که هیچ بر شبهه ایله مشتبه اولمز نتکیم حضرت بو تحقیقک
حقیقتنده بیورلر مثنوی کو همه عالم بکو بیدنسی توکه بیدرنی ذاو دین مستوی او
کو تنری کفتشان حیاطاق اولکه دجفتانه ورهمی کوینداور اکرهمی کوه بنداد
و توبرکه کهی او نیفتد در کان انطلعتانه اونکه دردر منک انطلفتانه بلکه
کو دریا و کوه اید بکفت کو یدش با کمر همی کنتیر تو جفت هلی بکذره نیفتد در خیال
او نباشد نی وجه بجو رحاله و شیخ الاسلام حضرتلری عین الیقین بویله تعبیر ایدب
بیورلر عین الیقین هو الغنی بالاستدراک عن الاستدلال و عن الخبر بالعیان
یعنی عین یقین اولدر که بر شیئی ادراک اتمکله استدلالدن غنی اولمقدر و اول
کما هی علیه کشف شهود ایله اعیانا کورمکله خبردن استغنا قلمقدر و حق الیقین
هو اسفار صبح الکشف ثم الخلاص من کلفة الیقین ثم الفناء فی حق الیقین
یعنی حق الیقین صبح کشفک اضاءه سی و نور تجلی حقیقتک ظلمه رسم عبد اوزره
انارهسیدر کما قال امیر المؤمنین علی کرم الله حق الیقین نور یشرق من صبح الازل
فیلوح علی هیاکل اهل التوحید اثاره اندن صکره کلفت یقینیدن خلاص
اولمقدر زیرا اهل یقین اولمق دخی بر تعین در اندن دخی نجات بولمقدر اندن
صکره حق الیقینده فانی اولمقدر یعنی یقین صفتنی علم حقده فانی قلوب علم حقله

ونور وجود مطلق ایله متحقق اولمقدر درجهٔ سابع انسی بیان ایلر قال الله تبارک
وتعالی فی حدیثه القدسی انا جلیس من ذکرنی وانیس من استأنسنی یعنی بن
بنی ذکر ایلین عبادمک جلیسیم وبنمله انس ایلاین بنده لرمک انیسیم بعض اهل معرفت
الانس بالله الانس بذکر الله دیمشلر وبعضلر دخی الانس بالله ان یعرض العبد عن
کل شیء سواه الا عن اهل الله دیمشلر اصل انس بالله اولدر که سالکک هیچ بر حال الله
منفک اولمیه بعض کمسه بر حال الله انس ایلر یا ذکر الله ویا شکر الله وتخیل ایلرکه
بو انس بالله اوله اما حال بوکه اول حال الله انسدر یوخسه انس بالله دکلدر
زیرا انس حق اولنک انسی هر حالده ثابتدر من بعد زایل اولمز نتکم شیخ حضرتلری
شاهدا على هذا المقال فتوحاتده بیوررلر وللانس بالله علامة عند صاحبه
فانه موضع خلط فیه کثیر من اهل الطریق فیجد انسا فی حال ما یکون علیه فیتخیل
ان ذلک انس بالله فاذا فقد ذلک الحال فقد الانس بالله فمن هنا وعلم انه
انسه بذلک الحال لا بالله لان الانس بالله اذا وقع لم یزل موجودا عنده
فی کل حال ولذلک یقول القوم من انس بالله فی الخلوة وفقد ذلک الانس
فی الملأ فانه کان بالخلوة لا بالله ۞ معناسی بودرکه اللهله اولان انسک علامتی
واردر صاحبنده زیرا بو انس بر مقامدر که اهل طریقدن چوق کمسه بونده خطا
ایلمشدر وانس باللهله انس بالحال تمییز قلماشدر یعنی بونلردن بعضیسی حالاتدن
بر حالده انس بولورکه اول حالک اوزرنه اولور یعنی تخیل ایلرکه اول انس باللهدر

اوله

اوله یعنی اول مفقود اولسه اول انس بالله ظن ایلدکی دخی مفقود اولور
پس بزم قتمزده وجماعت اهل الله قتنده اولکمسنک انسی حال الله اولور اللهله
اولمز زیرا اللهله انس بر کمسیه واقع اولسه هرنه حالده ایسه انک قتنده موجود
اولور دائما انکچون بو قوم دیرلرکه بر کمسه اللهله خلوتده انس ایلسه واول انسی
کثرتده اندن مفقود اولسه انک انسی خلوتله اولور اللهله اولمز زیرا الله هر
یرده حاضر وهر حالده وهر شیده ناظردر پس اللهله انسی اولنک انسی هیچ
بر حالده مفقود اولمز جلال وجمال هرنه یوزدن اولورسه انکله انسدن ایرلمز
درجهٔ ثامن ذکر قلبی وذکر حقیقی ندر انی بیان ایلر ذکر عند المحققین اوچ
قسمدر ذکر لسانی وذکر قلبی وذکر حقیقی ذکر لسانی اولدر ذکرک قسم ثانیسیله
وجهی بابده بر مقدار ذکر ایلدک بو محلده ذکر قلبی وذکر حقیقی ندر انی ذکر
ایلرزکه اصل ذکردن مراد اولان بونلردر زیرا بلا ذکر قلب ولا ذکر حقیقی
مجرد الفاظ اسما ذکر یله سالکه ثوابدن غیری نسنه حاصل اولمز ومسمی شهودنه
یول بولمز نتکم حضرت مولانا قدس سره مثنویده بیوررلر مثنوی [illegible]
چه بود خیال ۞ ان خیالش هست دلال وصال ۞ هیچ نامی بی حقیقت دیده یاز کاف
ولام کل کل چیده ۞ اسم خواندی رو مسمی را بجو ۞ مه ببالا دان نه اندر آب جو ۞ کر زنام وحرف
خواهی بکذری ۞ پاک کن خود را زخود هین یکسری ۞ خویش را صاف کن ز اوصاف خود
تا ببینی ذات پاک صاف خود ۞ بو ابیات شریفه ذکر قلبیه اشارتدر ذکر قلبی

المذکور وحضوره بالقلب دیمکله تعبیر ولنمشدر مذکوری بولمق و انی قلبده
حاضر قلمق اولمز الا غیری اونتمق وماسوای ترک اتمکله اولور اکو کل
ماسوای اونتمک انی کاتیله بولمزسن نتکم شیخ اسلام حضرتلری بو ایتکه
علی لسان اهل الخصوص تفسیر ایدب بیورورلر که قال الله تبارک و تعالی واذکر
ربک اذا نسیت ای اذا نسیت غیره ونسیت نفسک فی ذکره ثم نسیت ذکرک فی ذکره
کل ذکره یعنی ربکی ذکر ایلد یکدن غیری اونتدیغک وقتده پس نسیانک
موصوف اوله سن وربکی ذکر اتمکله صفا بوله سن بو ذکرک ضمننده نفسی بله
اوللی ربتی ذکر اتدم وغیری اونتدم دیمکله پس نفسکی دخی انی ذکر ایلمک
لکله اونتدیغک وقتده انی ذکر ایله دیمک اولور زیرا مذکورک حقیقه
مذکور اولمسی اولوقتده اولور که غیری نفی ایده سن پس اصل غیری اثبات
تصدر لازمدر که اول انی نفی ایده سن پس ذکر کله بو مرتبه ایرو اونیدر
الکه ذکرینه کند عینک ذکرنده بوندنصکره ذکرک الکه ذکرینه اونیدر
وجمله فراموش ایدرسن پس ذاکر و مذکور و ذکر عین واحد اولور وبو
مرتبه ذکر ذکر حقیقی طبقه سن بو اور قال القاشانی فی شرح منازل السائرین
الذکر الحقیقی اتحاد الذاکر و المذکور و الذکر و قال شیخ الاسلام الذکر
الحقیقی هو شهود ذکر الحق ایاک و التخلص من شهود ذکرک یعنی ذکر حقیقی
حق تعالی حضرتلرینک سنی انلده ذکر ایلمسنی شاهده ایلمکدر و کند ذکرک شهودندن

خلاصی

خلاصی اولمقدر بو مضمونه مناسب ابن عطا حکمنده بر حدیث شریف روایت
ایدب درکه اوحی الله الی داود یا داود قل للصدیقین بی فلیفرحوا و بذکری
فلیتنعموا معنای شریفی صدیق اولنلره قل لوده دیو یا داود دخی بنمله فرح ایتسونلر
و فقط بنم انلری ذکر ایلدیکمله تنعم قلسونلر مصدر یا مفعوله مضاف اولمق
وار ویاخود فاعلنه مضاف اولمق وار فاعلنه مضاف اولدیغی تقدیرجه
شارح نفزی شرح ایدب دیرکه ای فلیتنعموا بذکری ایاهم فی الازل حیث لا وجود لهم
والا فالذکر المنسوب الیهم محل الافات و العلل یعنی بنم بونلری ازلده ذکر
ایلدیکمله تنعم ایلسونلر که بونلرک اول مرتبه ده دخی وجودلری یوغیدی
والا اکر معنی بویله اولمزسه بونلره منسوب اولان ذکر افات و عللدن
خالی دکلدر اما حقک عبادنه انکا سنده علت و غرض یوقدر و اعلم درجه
تاسع فقری بیان ایلر حضرت پیر سلطانمز بیورورلر که الفقر جوهر و سوی
الفقر عرض ۞ و الفقر شفاء و سوی الفقر مرض ۞ العالم کله خداع و غرور
و الفقر من العالم سر و غرض ۞ ای اخی فقرا اولدر که کندوده ملک کورمیه
قال شیخ الاسلام الفقر البراءة من رؤیة الملک یعنی بر مفهوای العبد و ما یملکه کان
لمولاه فقرا اولدرکه نفسندن ملک کورمیه و کندیه منسوب اولان شیدن
بری اولمقدر و جمله غنی مطلق بلمکدر و بلمکی دخی اندن بلمکدر بو مرتبه
فنا فی الله دینور بونده سالک بیخود اولور اندن تصرف حق قلور نتکم شیخ

درجهٔ تاسع فقر بیان ایله

عطار حضرتلری بیوررلر بیت همی حقیقتی وادی فقر بت وفنا ۰ بعد ازینی روی
روشنی بنود تراه در کنشی افتی روش کم کردت ۰ کی بود یک قطره قلزم کردت ۰
الفقر سواد الوجه فی الدارین دیدکلری دخی بو مرتبه دن عبارتدر زیرا سواد الوجه
بالکلیه فنادن کنایتدر که دنیوی واخروی کندوده بر وجود کورمیه وکندوده
اولن وجودی واعمالی واحوالی ومقاماتی واسراری وکمالاتی محضا اللهدن
فضل وموهبت بله خلق رؤیت اعمالدن وشهود احوالدن پاک اولاکه کندوده
عمل کورمک واعمال واحواله استحقاق بلمک وجودک منشأی اولور وجود دنیسه
بر دنبدرکه اکا بر ذنب اخر قیاس اولنمز پس معلوم اولدیکه فقر بر جوهردر
وماعدای فقر وفنا عرضدر وفقر جمیع معنوی دردلره دوا ودر شفادر
وفقردن غیری وجودنا بسی عرضدر ومرضدر جمیع عالم وجودله متصف
اولدغی حیثیتدن اهل فقره صداع وغروردر وحقدن دور بر پرده در
دفقر وفنا درکه بو عالمدن ستر وغرضدر زیرا عالم وادم ممکن الوجوددر
ممکن الوجود اولنسه هرحالده واجب الوجوده مفتقردر کما قال الشیخ فی
الفتوحات الاتری ان الممکن فی حال عدمه یفتقر الی المرجح فاذا وجد افتقر ایضا
الی استمرار الوجود له وحفظ علیه فلا یزال فقیرا فی حال وجوده وفی حال عدمه
فاذا علمت ان الفقر بهذه المثابة فالزم استحضاره فی کل نفس وعلی کل حال فان
الفقیر الیه تعالی هو غنی الفقر لانه الفقر وانت به فقیر فانت الفقر به عن العالمین فاعلم

ذلک

ذلک ترجمه کورمزسن که تحقیقا ممکن الوجود عدمی حالنده بر مرجحه مفتقردر
پس اکجی مرجح بولنسه ینه استمرار وجوده وانی حفظ ایلمکه مفتقردر پس کا
دایما فقیر اولمدن حالی اولمز اکر وجودی حالنده اولسون وکر عدمی حالنده
اولسون پس فقرک بو شانده اید کن بلدکسه که جمیع عالم هرحالده بو وجودنه
مفتقردر پس فقرک استحضارینی هر نفسده وهرحالده اوزره که لازم قیل زیرا
اول حضرته فقیر اولمق عین غنادر زیرا اول غنیدر وسن اکا فقیرسن پس دیده
حقا بینی له نظر اتسک سن انکله عالملردن غنیسن درجۀ عاشر غنای بثا ابلی بودر
ترمذی بو حدیث شریفی ومسلم بخاری دخی ابوهریره حضرتلرندن روایت ایدرلر
قال صلی الله علیه وسلم لیس الغنا عن کثرة العرض انما الغنا غنا النفس عرض فتحیله
نقوددن وغیریدن صنف اموال دیرلر پس غنا کثرة اموال الله اولمز بلکه غنا دکلدر الا
غنای نفسدر که قناعتدر انکچون فقیر کل ذی حرص غنی کل من یقنع دیدیلر ولهذا
قال صلی الله علیه وسلم القناعة کنز لا یفنی قال الطیبی فی شرح هذا الحدیث المراد بغنی
النفس حصول الکمالات العلمیة والعملیة لها لان النفس لا تکن محظوظة الابها ۰
بوکه نفس کمال علم وعملدن ذوق روحانی بولور وغنی القلب اولور اللهله غنی اولمق
اشیا واسبابدن استغنا قلمقدر واحوال واسبابدن استغنا قلور پس اللهله غنی اولور
زیرا اسبابله غنی اولان اسبابه مفتقر اولور اسبابه ایسه مفتقردر پس کندنلکی مفتقره
مفتقر اولمق افتقارده غایتدر انکچون اهل دنیا حقده داتسنده فقیردر پس فی الحقیقة

درجۀ عاشر غنای بثا ابلی

غنا اشیا و اشیا جانبندن رها بولمق و حقله غنی اولمقدر انکچون مشایخ بو منزلرده فقری تعریف قلوب دیمشلرکه الفقیر هو الذی لا یحتاج الی کل شیء یعنی فقیر اولدرکه هیچ بر شیئه محتاج اولمیه بلکه غنا حقه محتاج اولور پس هیچ بر شیئه محتاج اولمینی غنی اولور اما بوراده بر سؤال لازم کلورکه اکثر مشایخ دیمشلرکه الفقیر هو الذی یحتاج الی کل شیء نتکیم ملک فتوحاتده دخی شیخ بزم قتمزده فقیر اولدرکه هر شیئه محتاج اوله دیمش پس اولکی کلام دنی بو کلامک ما بیننده تناقض اولور توفیقی ممکن اولور درسک جواب بودرکه اولکی قولی مشایخ قتنده فقیر اولدرکه اسباب و اشیادن مجرد اوله یعنی ذاتنی ماسوادن تنزیه قله و فنا فی الله مرتبه‌سنی بوله بو مرتبه‌ده هیچ بر شیئه محتاج اولمز بلکه غنای حقله غنی اولور و ایکنجی قول دخی مشایخ قتنده فقیر اولدرکه قچن بو اشیایه نظر ایلدکده مظاهر حقی کوره و تجلی وجود مطلقی مشاهده قله پس اللهه فقیر اولن کل شیئه فقیر اولور پس بو مرتبه‌ده فقیر عینی غنیدر بر اعتبارله و غنی عینی فقیردر بر آخر اعتبارله انکچون حضرت علی کرم الله وجهه بیوردیلر الفقر و الغنی مطیتان لا ابالی ایتهما امتطی یعنی فقرله غنا ایکی بنیدر قیبر هر قنغسنه چرتنه بنرسم فی الحقیقه فقر و غنا ایکی اهل الله قتنده ایکی حالتدر بلکه علی السویه درو الله اعلم باب سادس اودیه سلوکده اولن درجاتی بیان ایلر بو باب دخی اون درجه شاملدر درجه اول احسان بیانندهدر بو بابده اولن مراتبه اودیه سلوک تسمیه اولنمسی انکچوندرکه هر بر درجه سالکه کویا بر وادیدر اول مقدسدر انده تجلیات الهیه لمعان و انوار ربانیه غایات اولمشدر و بو وادیلرده مخاوف و مهالک

قتی

قتی چوقدر زلق اقدامه و مداحض اوهامه نهایت یوقدر اکر انوار الهیه غایات اولمسه و نار تجلی لمعان قلمسه اغوال و شیاطین سالکی بو وادیلرده کمراه قلور اول وادیلرک اولی احساندر احسان لغتده ایلک و کوزل ایلمکدر اما شریعت و طریقتده علی طریق المشاهده عبادت ایلمکدر نتکیم مسلم و البخاری بو حدیث طویله اتفاق ایدوب حضرت عبد الله بن عمر بن خطابدن روایت ایلدیلرکه بر کون جبریل بشر صورتنده تمثل ایدوب پیغمبر صلی الله علیه وسلمه ایمان و اسلامی سؤال ایلدی پس حضرت رسول صلی الله علیه وسلم جواب ویردکده دیدیکه ما الاحسان یا رسول الله قال علیه الصلوة والسلام ان تعبد الله کانک تراه فان لم تکن تراه فانه یراک بو حدیث شریفده مشاهده و مراقبه و اخلاصه اشارت وارددر زیرا بر کمسنه علی طریق المشاهده بینی یدی عبادته اقامت ایلسه لا بد اول عمله اخلاص مقرردر و اولور و تعظیم و خشوع و خضوع عبادتده قلور پس بر کمسنه عبادتده بو کونه احسان ایلسه هل جزاء الاحسان الا الاحسان مقتضاسی اوزره انک جزاسی رضوان خدا و وصول لقادر بو ذکر اولنان احسان عبادت و طاعتده اولان احساندر اما سالک هر شیئه احسان ایلمک لازمدر نتکیم صحیح مسلمده بو حدیث شریف وارد اولدی شداد بن اوس حضرت پیغمبردن صلی الله علیه وسلم روایت ایدرلرکه قال علیه الصلوة والسلام ان الله کتب الاحسان علی کل شیء فاذا قتلتم فاحسنوا القتلة فاذا ذبحتم فاحسنوا الذبح یعنی حق تعالی هر شیئه احسان ایلمکی امر ایلدی پس قچن بر کمسنه قتل اتسکز اسهل اولن قتلدر انکله قتلنده احسان ایلک و قچن بر حیوانی ذبح ایلسکز

انکذ بخبر آنك وجه اوزره ایلك پس معلوم اولدیکه هر شیئه احشا ایلمك متجدد
اکر بنیاً تده وکرك اوقاتده وکرك حالاتده مثلا قیتده اولن احشا بنیتی خالص علمقدر
اوقاتده اولان احشا هر وقتده شاهده اوزره اولمق وحالاتده اولن احشا حق
شرعیسی رعایت ظلق وانی اللهدن محضا موهبت بلکمدر واعلم الله فکلها درجة تامة
علمی شبا ابدر سفین بن عیینه اسناد صحیحله ابو هریره رضی الله عنه حضرتلرندن بو حدیث
شریفی روایت بیوررلر قال النبی صلی الله علیه وسلم ان من العلم کهیئة المکنون لا یعلمه الا
العلماء بالله فاذا نطقوا به لا ینکره الا اهل الغرة ه معنای شریفی جنس علمدن مکنون
ومخفی اولان شیلك هیئت وصورتی کبی بر علم وار در که انی بلمز الا علماء بالله یعنی اول
علی سویلسلر انکار ایلمز اول علمه الا اهل غفلت واصحاب صورتدر بر بو علم طور
عقلك وراسنده در پس المرء عدو لما جهل فحواسنجه بو علمه ارباب عقول انکار دن
خالی اولمز ای اخی بلکل که علمك انواعی چوقدر ولکن دورت قسمه منقسمدر بر قسمی شرعیدر
و بر قسمی دخی عقلیدر و بر قسمی دخی وجدانیدر و بر قسمی دخی لدنیدر شرعی اولن علم
فقه وفرایض وتفسیر وحدیث واصول علملری کبی و عقلی اولن کلام وهیئت وهندسه
وحساب ونجوم وفلسفه علملری کبی عقلیده ایکی قسم اوزره در یا ضروریدر ویا
استدلالیدر ضروریده اولن استدلال وتفکر له اولینمدر مثلا انسانك جوعی وشبعی
اولن علملر کبی واستدلالی اولن بعد النظر فی الدلائل والاستدلال بالبراهین حاصل
اولن علملر وجدانی اولن علمه علم احوال دیدلر عقلك بو علمه مداخلهسی یوقدر

تصور

تصور استدلال الله بو علمك ادراکنه ممکن اولمز نیکه حلاوت عسل و مرارت صبر و لذت جماع
وکیفیت سکرك عقلله ادراکی واستدلالی ممکن اولمدیغی کبی کذلك عشق وشوق و
وجد وذوقك و بونلره مماثل حالاتك لذتی من لم یذق لم یدر فحواسنجه طاتمین بلمز و
ذائق اولمین فهم قلمز و دردنجی قسمه لدنی دیرلر و علم اسرار دخی دیرلر لکن بو علمه
لدنی دیرلر که الله قتندن اولیاسنه الهام له موهبت اولنور کما قال الله تعالی فی حق
الخضر وعلمناه من لدنا علما پس بو علمك معلمی حقدر بو علمی اولیاء اللهدن اخذ ایدرلر هذا
نیکه حضرت شیخ فتوحاتك اللی دردنجی بابنده بیوررلر قال ابو یزید البسطامی فی
المقام یخاطب علماء الرسوم اخذتم علمکم میتا عن میت واخذنا علمنا عن الحی
الذی لا یموت یقول امثالنا حدثنی قلبی عن ربی وانتم تقولون حدثنی فلان عن فلان
فاذا قیل لکم این فلان تقولون مات یعنی حدثوا عن ربکم واترکوا فلانا وفلانا
والواهب لم یمت وهو اقرب الیکم من حبل الورید والفیض الالهی والمبشرات ما سدّ
بابها ه یعنی بو حضرتلری علماء رسومه خطاب ایدب دیدکی حالده بو مقامده درکه
ای علماء رسوم سز علمکزی میتدن اخذ ایلدکز بز حی لا یموتدن اخذ ایلدك بزم امثالمز
قلبم ربمدن تحدیث ایلدی دیرو سز دیرسز فلان فلاندن بزه خبر ویردی پس
قچن سزه دینلسه قنده در اول فلان دیرسز که اولدی یعنی بو کلامك معناسی ربکزدن
خبر ویرك وفلان وفلانی ترك ایلك زیرا واهب العلوم اولمدی وفیض الهی
ومبشرات ربانی قپوسی مسدود اولمدی اول سزه بوین طمرندن اقربدر نیچون

حفظ ندن علم لدنی اخذ اتمیه سن دیمکدر اولور و بو علم لدنک بر مرتبه‌سی دخی واردر که عقول
سلیمه ارباب سلوک اذا ادراک ایده من قنده قلدیکه عقول رکیکه اصحاب فضولکا
قال ابن الفارض بیت فثم وراء العقل علم یدق عن ٭ مدارک غایات العقول السلیمة یعنی
مرتبه حقیقتده طور عقلک بر علم عظیم الشان واردر که دقیق اولور عقول سلیمه‌نک ورا سنده
ادراکاتنک غایتدن قنده قلدیکه عقول ضعیفه اذا ادراک ایلیه بس بو علم اسرار اغیار
ادراک ایده من الکچق بو علمک ارباب نه انکار ایدرلر بلکه اظهار ایلسلر قتل ایدرلر
نتکم حضرت مولانا قدس سره مثنویده بو محله مناسب بیورر لر مثنوی دیده اینی شاهانها
زعامه خوفی جانها ٭ کیه کوه کور ندو شاهانه نشانه ٭ انبیا را گفته قوم راه کم ٭ از سفه انا تطیرنا بکم
زر خالص را و زر کر را خطر ٭ باشد از قلب خاین بیشتر ٭ اکر بو علمه انکار اولنمیدیغی صاحبی
بعد الاظهار رجم و قتل قلنمیدی ابو هریره حضرتلری رضی الله عنه بو قوله دلیل لردی
نتکم بیورر لر حفظت من رسول الله صلی الله علیه وسلم وعائین فاما احدهما فبثثته
واما الاخر فلو بثثته لقطع منی هذا البلعوم ٭ یعنی بیورر لرکه بن رسول حضرتلری ندن
صلی الله علیه وسلم ایکی علم قابنی حفظ ایلدم اما بر قبنی خلقه اظهار ایلدم و اما برنجی اخرینی
اکر اظهار ایلسم بنم طعام یدیکم بو غرم قطع اولنمیدی دیر و اعلم ناس حضرت ابن
عباس رضی الله عنهدن مرویدر که بر کون الله الذی خلق سبع سموات ومن الارض مثلهن
یتنزل الامر بینهن الایة ایت شریفنی تلاوت ایلدیلر و بیوردلرکه لو ذکرت تفسیره
لرجمتمونی و فی روایة اخری لقلتم انه کافر ٭ و حضرت شیخ فتوحاتده و امام
غزالی

غزالی منهاج العابدینده بو ابیات شریفه‌یی زین العابدین حسین بن علیدن
رضی الله عنهما روایت بیورر لر اول حضرت بیورمشلرکه بیت یا رب جوهر علم
لو ابوح به ٭ لقیل لی انت ممن یعبد الوثنا ٭ ولاستحل رجال مسلمون دمی ٭ یرون
اقبح ما یأتونه حسنا ٭ پس بو سادات ابرار بو علم اسراری اغیاردن ستر ایلدیلر
وکلموا الناس علی قدر عقولهم فحواسنجه هر کسه عقلی یتدکی قدر سویلدیلر و بونه
نا اهلدن کتم ایلدیلر نتکم حضرت رسول صلی الله علیه وسلم اعرابیه بونه علم غرایبه
اوکرتمدی روی عن ابن عباس رضی الله عنه قال جاء اعرابی الی النبی صلی الله علیه
وسلم وقال یا رسول الله علمنی غرایب العلم فقال علیه الصلوة والسلام وما فعلت
فی رأس العلم فقال الاعرابی وما رأس العلم قال علیه الصلوة والسلام معرفة الله حق
وفی روایة اخری فاجابه الاعرابی فقال علیه الصلوة والسلام اذهب ثم تعال
اعلمک من غرایب العلم ٭ معنای شریفی اعرابی بر حضرت رسول صلی الله علیه وسلم
کلدی و دیدیکه یا رسول الله بکا بر غرایب علمی اوکرت غرایب علمدن مراد علم اسرار
اوله پس حضرت علیه الصلوة والسلام بیوردیلرکه رأس علمدن نه اشلدک حتی
غرایب علمی اوکرنمک استرسک اعرابی دیدیکه رأس علم ندر حضرت صلی الله علیه وسلم
بیوردلرکه اللهی بلمکدر ٭ روایة اخریده اعرابی حضرت رسوله جواب ویردیکه
نیله بیلورم قیله بیلورم دیو پس حضرت علیه السلام بیوردیکه وار شمدی کیت بعده
صکره کل حتی سکا غرایب علمدن بعضنی تعلیم ایدهم دیدی بو حدیث شریفدن معلوم

اولن دخی بودرکه بو علمی کتمی نا اهلدن لازمدر پس بو علمک طالبی صاحبی بولدقده
حضرت موسی پیغمبر علیه السلام کبی حضرت خضر پیغمبر علیه السلامک تحت حکمنده او
لدغی کبی اکا ارادت کتوره وهر وجهله انکاردن حذر ایده تا هذا فراق بینی وبینک
کلامنک مضمونی نظیر اولمیه تاکه بو علمی اندن اول علم کتم قابلیه اکو پس سالکه بو
علمک اهلنی بولمسه اکا واجب اولن اولدرکه بلدیکی علم دراستله عمل قله تاکه
حق تعالی اکا بو علم وراثتی توریث ایده کما قال علیه الصلاة والسلام من عمل بما علم
ورثه الله علم ما لم یعلم پس عالم بامر الله که علمیله عامل اوله عالم بامر الله مرتبنی
بولور تفسیر کبیرده امام فخر رازی دیرکه قال بعض المحققین العلماء ثلثة عالم
بالله غیر عالم بامر الله وعالم بامر الله غیر عالم بالله وعالم بالله وبامر الله علم
بامر الله اول کمسه دیرلرکه معرفة الهیه انک قلبنه مستولی اوله ومشاهده انوار
حقده انی مستغرق قله وعالم بامر الله اول کمسه دیرلرکه حلال وحرام وحقایق
احکام بله لکن اسرار جلال اللهی ومعارف جمال اللهی بلمیه اما عالم بالله وبامر الله
اولکاملدرکه طرفینی بلمشلردر هم حقدن ایرو دکل وهم خلقله معامله ده در
پس دخی امام فخر رازی بیوررلرکه حضرت رسول صلی الله علیه وسلم بو حدیث
شریفنده نه مراد بو اوج طایفه درکه بیوردی سایل العلماء وخالط الحکماء وجالس الکبراء
یعنی علماء بامر الله ایله عند الحاجة الی الاستفتاء سؤال ایلیک وعالم بالله اولن
حکما ایله مخالطه ایلیک که بونلرک مخالطه سنده فواید کثیره واردر حکمادن مراد

اول عالم

درجه ثالثه حکمت بیان ایدر

اول عالم بالله درکه علم وعملی اتقان ایلمش اوله وکبراءدن مراد مجالست ایلیک که
بونلرک مجالسته منافع کثیره وعظیمه واردر کبرادن مراد عالم بالله وعالم
بامر الله درکه بونلرک مجالسته امر اولندیکه بونلرک مجالسنده سالکه عظیم فواید
ومنافع واردر کما قال شیخ عطار بیت یک دم صحبت بزرکان خدا بهتر از صد سال
بودن در تقا والله المعطی المنیر وهو یهدی الی الهدی درجه ثالثه حکمت بیان ایلر قال
النبی صلی الله علیه وسلم من اخلص لله اربعین صباحا ظهرت ینابیع الحکمة من قلبه
علی لسانه معناسی شویله درکه کمسه قرق صباح اخلاص ایله عمل ایلسه حکمت چشمه لری انک
قلبندن ظاهر اولور لسانی اوزره پس حکمته مشایخ وعلمانک سوزی چوقدر
بعضلر دیدیلرکه الحکمة هی الاصابة فی القول والعمل وبعضلر دخی الحکمة معرفة
الاشیاء وفهمها وبعضلر دخی دیدیلر الحکمة تحقیق العلم واتقان العمل دیدی
وبعض مشایخ الحکمة اسم لاحکام وضع الشیء فی موضعه بیورمشی بو تعریف جمله
جامعدر زیرا بر شیئی موضعنه وضع اتمکی احکام ایلمک حقایق اشیایه علمک اتقاننه
مشعر اولور واحوال خواجه نه واوصاف ظاهره وباطنه سنه واصلح وانفاسنه
مطلع اولمغی تعبیر قلور پس بر کمسه حقایق اشیایه عالم اولسه ومقتضاسیله عمل قلسه
وهر شیئی موضعنه وضع ایلسه اکا حکمت جامعه صاحبی دینور وبو ذکر اولنان حکمتدن زیاده
خیر کثیردر که جناب حق استدیکی قوله اعطا ایلر کما قال الله تعالی یؤتی الحکمة من یشاء
ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیرا کثیرا وما یذکر الا اولوا الالباب یعنی جناب حق جل شانه

دیلدیکه قوله اعطا ایلدی حکمتی و شول کمسیه که حکمت اعطا اولندی تحقیق اولدی
عظیم خیر کثیر اعطا اولندی بو معنای ذکر ایلمز الا اولو الالباب و هدن خالص اولدی
عقول صاحبلری پس حکیم اول کمسه در لوکه هر شیئه حقنی اعطا ایلیه و انک حدندن
تجاوز ایلمیه و هر شیئک وقتی گلمزدن اول تعجیل قلمیه بو ذکر اولنلرک بعضا الغی بخل
و بلکه عند الحکیم الکامل ایکی قسمدر بر قسمی منطوق عنها و بر قسمی مسکوت عنهادر منطوق
عنها اولان حکمت علوم شرعیه و معارف عقلیه کبیدر و مسکوت عنها اولان حکمت
علوم لدنیه و اسرار حقیقیه کبیدر و دخی جناب حقک بعضی قوللرینه عذاب قلمیه و بعضی
نوره سیده اولن او غلیلنلرک اولمیه و جهنمده با بالو بلیه تخلل قلمیه و بو نلر
نیجه کار و اردر که انک حکمتندن سکوت قلنمشدر جناب پروردکار بعضی کباد بو اسرا
کشف و اظهار ایلمشدر و لکن اخبار اغیوب ساکت اولمشلردر نتکم حضرت مولانا
بیورر لر مثنوی هر کوا اسرار کار اموختند • مهر کردند و دهانش دوختند • سر کار انرانش
اموختند • تا نتواند لب زکفتنش دوختند • اما اول کمسه بو اسراره واصل اولمدیغی
حاله ایرهدک اکا لازم اولن بلمک و بویله اعتقاد ایتمکدر که حکیم مطلقدن عبث
فعل ظاهر اولمز و ارحم الراحمین بر ذره بر قولنه ظلم قلمز فرضا جمیع عمرنده صالح
اولوب تخلد فی النار قلسه و جمیع عمرنده طالح اولوب ساکن دار القرار قلسه ظلم دکلدر
زیرا بو موافق حکمت و بلا غرض و بلا علتدر پس صالحلر اولن اولدر و طالحلر
دخی اخری اولن اولدر انکیچون حضرت رسول صلی الله علیه و سلم بیوردیلر که ماقضی الله
لعبده

لعبده من قضاء الا کان خیرا له زیرا حکیم جواد مستحقندن بر شیئی منع ایلمز و حکم قضا
دخی شر او زره قلمز بعینه که اندن صادر اولن سر خیر محض در و الله اعلم درجه
رابع بصیرت بیان ایلر قال الله تعالی قل هذه سبیلی ادعوا الی الله علی بصیرة انا و من
اتبعنی یعنی دی ای محمد شو طریق که صراط مستقیم اندن عبارتدر و بنم یولمدر
بن دعوت ایلرم خلایقی جمیع اسما و صفاتی جامع اولن حضرت مسمی الله و بکا تابع
اولن وارثلرم دخی بو یوله دعوت ایدرلر علی بصیرة و عیان نه غیر عیان اهل
تحقیق بو آیت شریفک معناسنده دیرلر که اشخاص عالمدن هر بر شخص اسمی الهیدن
بر اسمک مظهر و محکومی اولمشدر پس دعوت حضرت نبی صلی الله علیه و سلم و اول حضرته
تابع اولنلر هر وقت بو خلایقی مقید اولدقلری اسمای جزئیه دن و ارباب متفرقه دن
بر مقتضای اسم هادی که جامع جمیع اسما اولن مسمی اللهه علی بصیرة دعوت ایدرلر
و الوهیت احدیت جمیع اشیاده موجوده در پس بصیرت کلدلم بصیرت شول قوتی
قدسیه یه دیرلر که تایید هدایت حقله مؤید و نور قدس ایله منور اوله و بو قوت
قدسیه قلب و عقله بصیر منزله سنده در نهایت ادراک عقول بونکله اولور
و بو قوة قدسیه صاحبی شبهه و شکوک و حیرتدن خلاص قلور کما قال الشیخ الاسلام
البصیرة ما یخلصک عن الحیرة • یعنی بصیرت اول نوردر که سنی حیرتدن خلاص قله و قال
دیرکه البصیرة هی العقل المنور بنور القدس و المکحل بضیاء الانس لا یحتاج بالعیان
لا الدلیل و البرهان بل تجل الحق بینا مکشوفا و الباطل زاهقا مدحورا فیخلصک عن

درجه رابع بصیرت بیان ایدر

المرة • يعني بصيرت شول نور قدسيه منور وضياء انسيه حقله مكحل اولن عقلدركه
اشيانك حقيقتني عيانا كوررك بيله دليل وبرهانه محتاج اولمز بلكه حقي ظاهر و
مكشوف كورر وباطلي زاهق ومدحور كورر يعني حيرتدن خلاص قلور وشبهه
وشكوك غفلتندن بري ايلر وبصيرت صاحبي اولن كمسنه بر كار اشلسه اول كارك عاقبتني
كوررمز واول كارك اخرنده اكا ضرر وغايله كلمز مشايخك چشم باطني ديديكلري
وكوكل كوزي وجان كوزي ديو اد قلدقلري بو نوردر يعني بو ديده جان ودل
وديده دريا كبيدر يعني بونك تحصيلي علم ومعرفت كسب اتمكله وطريق تصفيه
درونه كلمكله اولور وبعد حصول هذا النور اول كمسنه صاحب بصيرت وصاحب
فراست دخي ديو ر درجۀ خامس فراسته بيان ايلر قال صلى الله عليه وسلم اتقوا
فراسة المؤمن فانه ينظر بنور الله يعني سز مؤمن كاملك فراستندن قورقك زيرا اول
الله نوريله نظر ايلر بعض مشايخ بيورر لركه فانهم جواسيس القلوب يدخلون
في قلوبكم ويخرجون من اسراركم فاذا جالستموهم فجالسوهم بالصدق • يعني
مؤمن كامل اولنلرك وفراست حقيقيه مرتبه سنه بونلر جواسيس القلوبدر سزك قلبكز
نور فراستله داخل اولورلر واسرار قلبيه كزي اخراج ايدرلر پس قچن بونلرله
مجالست قلسه كز صدق ايله مجالست قلوك وصاف قلب اولك تا حضورلرنده سوء
ادب قلميه سز وبركت مجالسلرندن محروم قلميه سز شيخ حضرتلري فتوحاتده
بو محله مناسب بيورر لر الفراسة الالهية تعطي معرفة السعيد من الشقي ومعرفة

الحركة

الحركة من الانسان المرضية عند الله من غير المرضية فاذا حضر بين يدي صاحب
هذا النور بعد انقضاء زمان تلك الحركة يعرفها صاحب الفراسة ويقول فيها
بحسب ماكان للحركة من طاعة او معصية كما وقع لعثمان رضي الله عنه حين دخل
عليه رجل فعند ما وقعت عليه عينه قال يا سبحان الله ما بال الرجال ما ينفضون
ابصارهم عن محارم الله وكان ذلك الرجل قد ارسل نظره الى ما لا يحل له
فقال له الرجل اوحي بعد رسول الله صلى الله عليه وسلم فقال لا ولكنها فراسة
الم تسمع قول رسول الله صلى الله عليه وسلم اتقوا فراسة المؤمن فانه ينظر
بنور الله فعند ما دخلت علي رأيت ذلك في عينيك • يعني فراسة الهيه سعيدي
شقيدن فرق ايدب بلمكي اعطا ايلر ودخي انساندن صادر اولن حركتي ايله حركت
كه عند الله مرضيه اوله واوله مرضيه اولميه حركتدن مابيننی فرق ايدب
بلمكي اعطا ايلر قچن بر انسان بو نورك صاحبنك اوكنه حاضر اولسه اول حركتك
زماني منقضي اولدقدنصكره اول واقع اولان حركتي بلور واول حركت
طاعتميدر ويا معصيتميدر بعينه واقع اولديغي اوزره حقنده سوز سويلر
نتكم حضرت عثمانه بو معني واقع اولدي شويله كه بر كون انك قتنه بر رجل داخل
اولدي پس حضرت عثمانك عيني اول كمسنه اوزرينه واقع اولدقده ديديكه يا
سبحان الله نه شاندر ادملر كوزلريني محارمندن يومزلر واول ادم في الحقيقه
بر حلال اولميان خاتونه نظر ايلمش ايدي پس اول كمسنه ديدكه يا عثمان رسول الله

حكم وحی وار ایدر پس حضرت عثمان رضی الله عنه دیدکه بو قدر ولکن فراست
واردر اشتمدکی حضرت رسول صلی الله علیه وسلمک بو قولنی که بیورردلی
اتقوا فراسة المؤمن فانه ینظر بنور الله سنی بنم قتمه داخل اولدقده اولحالکی
اثار وعلاماتی کوزلکده کوردم دیدی بو مرتبه فراست استدلال وتجربه
ایله اولمز بلکه بو فراست بر نور الهیدر که حکم غیبی ادراک ایلر کما قال شیخ الا
سلام الفراسة استیناس حکم غیب من غیر استدلال بشاهد ولا اختبار بتجربة
یعنی فراست حکم غیبی ابصار ایلکدر شاهد له غائبه استدلال ایلمکسزین
مثلا رمل ونجوم ایله غیبده اولن احواله استدلال ایلدکلری کبی اولمیه
اولمز وتجربه ایله دخی امتحان قلبیه زیرا بو کونه بلمک کهانت مقوله سیدر اعتبار
بلکه اولیاده اولن فراست عینی کی متدرکه دیده حق بین ایله هر شیئی تفرس ایدرلر
والهام الهی ایله مشاهده قلورلر درجهٔ سادس الهام ندر انی بیان ایدر الهام
لغتده بر معنای قلبه افهام اتمکه و القا اتمکه درلر و اصطلاحده بطریق
الفیض الالهی قلبه القا اولنن معانیه اطلاق ایدرلر کما قیل الالهام ما یلقی فی
الروع بطریق الفیض الالهی کاه اولور که وحی دخی الهام معناسنه استعمال اولنور
بینهماده تقارب معنا اولدیغندن اوتری زیرا وحی دخی لغتده اشارت خفیه درلر
الهام دخی افهام والقاء للمعنی فی القلب اطلاق اولنور پس بینهماده مناسبت
تامه بولندیغی اجلیچون وحی الهام معناسنده استعمال اولنور کما قال الله تعالی

واوحیت

واوحیت الی الحواریین ان امنوا بی وبرسولی وقال الله تبارک وتعالی الی ام موسی
ان ارضعیه وقال الله تبارک وتعالی واوحی ربک الی النحل واوحینا بو محلده
الهام وافهام معناسندر بو تقدیرجه وحی انبیایه مخصوص اولمز بلکه بو معنا لغتجه
اوزره اولیایه دخی شرعا مخصوص اولور نتکم الهام اولیایه مخصوص اولدیغی
کبی بلکه انبیا دخی من عند الله الهام وافهام اولنورلر کما قال الله تبارک وتعالی
ففهمناها سلیمان قال شیخ الاسلام معنی التفهیم هو الالهام مثلا جای بو محله
مناسبدر که اعلم ان الفیوضات من الحق تعالی علی قلوب کمل عباده علی نوعین
منها ما یفیض علیهم بواسطة الملائکة بعبارات محفوظة عن التغییر مرادة تلاوتها
وهو القران المنزل علی نبینا صلی الله علیه وسلم ومنها ما یفیض علیهم بغیر واسطة
معانی صرفة وهذا النوع لیس مخصوصا بالانبیاء بل یعم الاولیاء وصالحی المؤمنین
یعنی بلکل ای سالک راه حق فیوضات الهیه کمل عبادینک قلوبنه اوزره ایکی نوعدر
اول فیوضاتدن بعضیسی اول فیضدر که الله بونلره ملائکه واسطه سیله افاضه ایلر
تبدیل وتغیردن محفوظ اولان الفاظله مثلا حضرت نبینا صلی الله علیه وسلم
اوزره جبریل امین علیه السلام واسطه سیله منزل اولان قران عظیم کبی واول فیض
دن بعضیسی اول فیضدر که جناب الله جل وعلا عبادی اوزره بغیر واسطة الملک
معانی صرفه افاضه ایلر احادیث قدسیه بو قبیلدندر بو نوع انبیایه مخصوص دکلدر
بلکه اولیایه وصالح اولان مؤمنلره دخی عام وشاملدر وحضرت مولانانک حضرت

مثنوی حقنده مثنوی این نه نجمست ونه رملست ونه خواب وحی حق والله اعلم بالصوا ب
بیورملری بغیر واسطه اولن فیضه اشارتدر بواسطه السفرا اولن فیضه وحی
جلی وحی متلو دخی درلر وبواسطه السفرا اولمین وحیه وحی دل و وحی غیر متلو
وحی خفی دخی دیرلر مثنوی اکه بخاصان شرف عام داد وحی خفی را لقب الهام داد
اکرچه نبوت ختم اولندی ونزول جبریل علیه السلام وباب وحی جلی ستر قلندی اما
الهام وافهام که وحی دلدر بدکاری در لاینقطع قلوب اولیایه القا اولنمده در
اکرچه بو وحی دل جبریل واسطه‌سیله اولن وحیک دوننده در اما لمه ملکی و لمه
عقلینک فوقنده در نتکیم حضرت مولانا قدس سره مثنوی ده بیورر لر مثنوی
از پی روپوش عامه در بیان وحی دل کوینداو را صوفیان وحی دل کیرش که منظرکاه اوست
کی غلط این وحی ولکه چه نیست کمتر از وحی دل زنبور نیست چونکه اوحینا الی النحل امده
خانه وحی پر زحلوی شدست او بنور وحی حق عز وجل کرد عالم را پر از شمع وعسل این که
کرمنات بالای رودهد وحیش از زنبور کمتر کی بود پس بو کل که خواطر نفسانیدن صافی
اولسه محل الهام الهی اولور بعده بر شیک حل وحرمتنده ویاخود منفعت ومضرتنده
استعلام واستفتا ایلسه استفت قلبک وان افتاک المفتون حدیث شریفنک مقتضاسنجه
قلبدن استعلام واستفتا قلورا کر قلبنک اجرینه و مقتضاسنجه مخالفت ایلسه الله ه
عاصی اولور کما قال بعض المشایخ ان لی قلبا لو عصیته لعصیت الله بو مرتبه یه برکسه خواطر
نفسانیه‌یی ازاله دن صکره بولور پس الهامدن ماعدا انسانه در دخاطره وارد در

القاء

القاء ملکی ایکنجیسی القاء شیطانیدر کما قال رسول الله صلی الله علیه وسلم ان للشیطان
لمة یا ابن ادم وللملک لمة فاما لمة الشیطان فایعاد بالشر وتکذیب بالحق واما لمة الملک
فایعاد بالخیر والتصدیق بالحق فمن وجد ذلک فلیعلم انه من الله فلیحمد الله ومن
وجد الاخری فلیتعوذ بالله من الشیطان ثم قرا الشیطان یعدکم الفقر ویامرکم بالفحشاء
معناسی شریفی تحقیقا شیطانک ابن ادمه لمه‌سی وارد ر وملکک لمه‌سی وارد ر لمه قربه
واصابته ونزوله درلر بو زاده بواسطه الشیطان او بواسطه الملک قلبه القا اولنان
خاطره یه اطلاق اولنور اما القاء شیطانی نقدر شر وواردیسه انی وعده ایلمک معنی
شری تزیین وتسویل ایلمک وحقی تکذیب وترذیل ایلمکدر اما القاء ملکی خیرات و حسنات
وعبادات وطاعاتی وعده قلور وحقی تصدیق ایلر نتکیم حضرت بو محله مناسب بیورر لر
مثنوی آن فرشته خیرها بر رغم دیو عرضه دارد میکند در دل غریو پس فرشته و دیو کشته عرضه دار
بهر تحریک عروق اختیار این دو ضد عرضه کنندت در سرار در حجاب غیب امد عرضه دار
پرده غیب بر خیزد زپیش تو ببینی روی دلالان خویش باش تا حسهای تو مبدل شود تا ببینی
شان واشکال حل شود تا سخنهای کیان رد کرده تا کیان را سرور خود کرده پس شول
قلبده القاء ملکیه بعلور بلسون که تحقیق اول الله دندر پس الله ه حمد ایلسون واول
کمسنه اخرای بولور یعنی القاء شیطانیه بعلور شیطاندن الله ه صغنسون نسنی اندن حضرت
پیغمبر صلی الله علیه وسلم اول ایتی شریفی اوقودی تقویه لهذا المعنی یعنی شیطان سزه
فقر وعده ایلر وبخل وامساکه امر ایلر وجود وسخادن منع قلور دیدیلر پس اول

خواطر اربعه نك وضعى القا نفسانه و دردنجى سى خواطر ملبوسه در القا نفسانى
نفسك حظ ايلمكه و اقتضا و اشتها فلا غ خاطر لردر اما خواطر ملبوسه اكا
درلركه نفس و شيطان لباس حقانيله تلبس ايدب صورت حقده كورنوب كسب شريعه
و كار لطيفه ترغيب و تحريض ايده لر ولكن مرادلرى مكر و تلبيس اوله نته كم حضرت
مولانا ايكنجى جلدده معاويه حكايسنده كما ينبغى بو معنايه اشارت بيورر لر اول
جمله كلماطينك بو بيت كفايت ايدركه بيورر لر مثنوى نفس خسى كويد تو كسب
ترنيغ حيله و مكرى بود از رديغ وجلد اقلده ابتدايه قريب و ديرحكايه سنده
دخى اصحابك كرامدن نقل بيورر لر مثنوى بهر اين بعضى صحابه از رسول ملتمس بودند
مكر نفس غول كو چه اميزد زاغراض نهان در عبادتها و در اخلاص جان فضل
طاعت را نجستندى ازو عيب باطن را بجستندى كه كو موبمو و ذره ذره مكر نفس
مى شناسيدند چون كل از كرفس و بو خواطرى برى برندن تميز ايلمك سالكه لازم اولنلر
دركرا صحبت عباد بونكاوز رنه در بوطادر نته كم جنيد بغدادى بو حديث شريفك
معناسنده بيورر لر قال النبى صلى الله عليه وسلم طلب العلم فريضة على كل مسلم و
مسلمة قال الجنيد اى علم الخواطر فريضة لان الخواطر هى اصل الفعل و بذلك
يعلم الفرق بين لمة الملك ولمة الشيطان فلا يصح الفعل الا بتصحيحها فصار علم ذلك
فرضا حتى يصح الفعل من العبد على الخصوص بو خواطر ملبوسه نك تميزى الزم
لوازمدندر ولكن خاصه مايل اولان و نفسنه اوين بونلرك ما بينينه تجه تميز قلوبى
كما قال السهروردى فى العوارف اتفق المشايخ على ان من كان له اكل من الحرام لا يفرق
بين الوسوسة والالهام پس اغراض نفسانيدن بر كوكله كه پاك اوليه بونلرك فرقنه
ادراك ايده من نيرا حكم الشئ يعمى و يصم دراشانك سودكنك سوزنى طوترا كر كنا اينه
و غيرنك سوزنى صحيح اكلر اگرچه محضا صحيح و نافع ايسه انكيچون امام غزالى بو
محله مناسب بيورر لر ان النفس عدو محبوب والانسان عمى عن عيب محبوبه لا يكاد يبصر عيبه

لان عينى

درجه سابع سكينه قلبيه بيان ايدر

لان عين الرضا عن كل عيب كليلة ولكن عين السخط تبدى المساويا درجه
سابع سكينه قلبيه بيان ايلر قال الله تبارك و تعالى هو الذى انزل السكينة فى قلوب
المؤمنين ليزدادوا ايمانا مع ايمانهم اول الله در كه مؤمنلرك قلوبنه ثبات
طمانينت انزال ايلدى محضا فضل و عنايتندن تا يقينلرى و ايمانلرى اوكلى ايمانلرينه
منضم اولمغله زياده اولمدن اوتورى و يا خود الله تعالى حضرتى بونلرك قلبنه سكون
انزال ايلدى رسولنك كتوردكى اوامره تابع و اوامر نواهيه اولن ايمانلرى و
حداينته حضه اولن ايمانلرينه اقترن و منضم اولمغله زياده اولنلر انجون پس سكينه سالكلرك
قلو بنده بر نوردركه مضطرب و خايف اولسه انكله ساكن اولور و حزينى و فجيس اولسه
انوكله تسلى بولور و بر حقيقتدركه باطندن ظاهره سرايت قلوب بين ظاهر بوننده
سكينه باطنك خياسله وقار و رزانت حاصل نته كم اول سكينه باطن اصحاب رسولك
ظاهر لرنده اولقدر سرايت ايلمش ايدكه حتى كوزلرده برلردى هم قوم على رؤسهم
الطير بو سكون و وقارى حضرت مولانا نظم كتوردب تنبيها للسالكين و ارشاد الطالبين
ادا بيورر لر مثنوى همچنانكه كفت ان يار رسول چون نبى بر خواندى بر ما فضول ان رسول
مجتبا وقت نثار خواستى از ما حضور و صدور مار انچنانكه بر سرت مرغى بود كز فواتش جان
تو لرزان شود پس نيارى هيچ جنبيدن زجا تا نكيرد مرغ خوب تو هوا دم نيارى زد
به بنوى سر فراه تا نبايد كه بپرد آن هما اما بعد السكر والمحو صحو كان كالملك سكينته
قضايه رضا و برمك و سلطى فاحشدن برى اولمقدر ديشلر كما قال شيخ الاسلام السكينة التى

تحتمي باهل الصحو بعد المحو تثبت لهم الرضا بالقسم وتمنع عن الشطح الفاحش ويقف
صاحبها على حد الرتبة والسكينة لا تنزل قط الا على قلب نبي او ولي ٥ يعني اهل صحو محقق
اولن سكينه اولدركه قضا و قدره مقسوم اولنه رضا اثبات ايليه و شطح فاحشدن
منع قلور و بو سكينه نك صاحبي مرتبه حدى اوزره طورر يعني مرتبه عبوديتدن تجاوز
قلمز امثال النبي عليه الصلوة والسلام رحم الله امرءا عرف قدره ولم يتعد طوره ٥
و بو سكينه نازل اولمز الا انبيانك قلبنه و يا خود ولي كامل قلبنه اما كامل اولميان شطح ندر
و شطح فاحش ندر اذ بيان قلنمشدر تا كم سكينه اذن منع ايليه كه معلوم اوله بلكه اي
اني شطح لغتده يريه درلر واما اصطلاح صوفيه ده الشطح كلام يترجم منه رائحة الرعونة
والدعوى ان كان حقا لكن يعارض ظاهره ظاهر العلم والعقل والفاحش ظهر منافاته للعلم
والعقل وخرج عن حد الشرع واكثره يكون من سكر الحال وغلبة سلطان الحقيقة ٥
يعني شطح شول كلامدر كه اندن رايحه دعوى و رعونت قوقولنه اگر چه حق اولكلام
و صادق ايسه لكن اول كلامك ظاهري ظاهر علم و عقله معارض اوله و شطح
فاحش اولدر كه انك علم عقله مخالفت و منافاتي كمال ايله ظاهر اوله و حد شرعدن
خارج اوله مثلا ليس في جبتي سوى الله قولي كبي و الفقير لا يحتاج الا الله قولي
كبي بو شطحلك اكثري حالك سكرندن و غلبه وجدندن حاصل اولور اگر چه حد ذاتنده
صحيح و صادق ايسه دعوى و افتخاري متضمن اولديغي مقبول عند اهل الله
حكم شيخ حضرتلري فتوحاتك يوز طقسان بشنجي بابنده بيوررلر الشطح دعوى في النفوس

بطبعها

بطبعها لبقية فيها من اثار الهوى هذا اذا شطحت بقول صادق من
غير امر عند ارباب الطريق ٥ يعني شطح بطبعها نفوسده اولان شول دعوى
دركه اول نفوسده اثار هوادن بقيه اولديغي اوله بو شطح عند ارباب
الطريق قول صادقله اوله اظهارنه امر الهي اولمديغي حالده اما اظهارنه امر الهي
اولورسه و اول كلام على طريق الافتخار اولمزسه اكا شطح تعبير اولنمز تكلم
شيخ حضرتلري ايله بيوررلر شطح شول دعوادر متضمنه اولان كلمه دركه حق تعالى
عطا ايلدكي نعمتدن مخبر اوله و صادق اوله لكن على طريق الفخر اوله و اكا اظهارنه
امر الهي ورضاء رباني اوليه اما على طريق الفخر اوليجق امر الهي ايله اولور اكا شطح دينمز
مثلا حضرت رسول صلى الله عليه وسلم بو حديث شريف كبي كه بيورردلر انا سيد ولد ادم
ولا فخر يعني ما قصدت الافتخار عليكم بهذا التعريف لكن انبأتكم بما لصالحكم
في دينكم ولتعرفوا منة الله عليكم برتبة نبيكم عند الله ٥ شيخ حضرتلري بيوررلركم
ولا فخر ديمك يعني اي بنم امتم بو تعريفله بن سزك اوزريكزه افتخار اتمكه قصد ايلمزم
لكن بو حديثله سزه اخبار ايلدم دينكوزده سزه صالح اولان شيلره و دخي انكچون
اخبار ايلدمكه تا بله سز الله ك سزه اولان نعمتني و نبيكز ك الله قتنده اولان شانني
وقال الشيخ والشطح ذلة المحقق اذا لم يؤمر به فيتعلق كما قال النبي صلى الله عليه وسلم
لا فخر يعني اذا علم انه عبد الله كما انت عبد الله والعبد لا يفتخر على العبد اذا كان
السيد واحدا ٥ يعني شطح ذلة محققدر اول وقتده كه انك اظهارنه امر اولنميه اگر

اظهارنه امر اولنور سه حضرت نبی صلی الله علیه وسلم بیوردغی کبی بنم فخرم بو قدر دیکدر ادب یعنی فخرم بو قدر دیمک معناسی تحقیقا بن عبد اللهم و بن دخی عبد الله یم عبد عبد اوزرنه اصلا افتخار ایلمز سیدا ولیقی دیمک اولور و الا اصل شطحک معناسی علی طریق الافتخار اولمه و بیغل ان یمه اظهار قلمه اکی بو یله اولمن سه شطح دینمز ولهذا کان الشطح رعونة النفس پس رعونت نفسی و افتخاری متضمن اولدیغیچون اصلا محققدن صادر اولمز کما قال الشیخ الشطح لا یصدر من محقق اصلا فان المحقق ماله شهود سوی ربه و ماینفخر علی ربه ولا یدعی بل هو ملازم عبودیته و ینظر جمیع من فی الکون بعینه المشابه یعنی شطح محققدن صادر اولمز اصلا انکیچون که محقق کامل لطفی ربه سندن غیری شهود یو قدر ربیسی اوزره افتخار ایلمز و ادعا دخی ایلمز بلکه انک عبودیته ملازمت ایلر وکون نه نقدر کمسه وار ایسه جمیعا انلری دخی بو مشابه ده کورر پس بو مرتبه ده کمال سکینه قلب ده حاصل اولور و شطح فاحش که خلقه افتخار بیله دعوی قلمقدر اندن بری اولور والله اعلم درجه ثانی طمانینت نفسیه بیان ایدر قال الله تبارک و تعالی یا ایتها النفس المطمئنة ارجعی الی ربک راضیة مرضیة جناب حق جل شانه نفس مطمئنه خطاب ایلیه اکی انکا بیوره که ای مطمئنه اولن نفس اطمئنان ثبات و سکون و استقراردن عبارتدر پس اولا طمانینت نفسی ذکر الله اولور کما قال الله تبارک و تعالی الا بذکر الله تطمئن القلوب نفسدن مراد نفس ناطقه در عند المشایخ قلبه دخی اطلاق اولنور پس قلبک ذکر الله ایله مطمئن اولمسی قلب بر لحظه مذکوردن غافل اولمه میدر و اکی اکلمیا سکون

عبد عبد اوزرنه افتخار ایلمزمسنه بر اولوحق صح

سکون امن معناسنه اولور سه تقدیر کلام یا ایتها النفس الامنة التی لا یعتریها خوف ولا حزن دیمک اولور نتکم ابی ابن کعبک یا ایتها النفس الامنة قرائتی بو معنایی موید اولور یعنی ای قلق خوف و حزندن امنه اولن نفس که خوف حزن انی تحریک ایلمز و خفیف قلمز دیمک اولور پس هر بار که بو یله نفسه وعید طرفندن نجه امورها یله غالب اولسه وعد الهی جانبنه رحمت سابقه اذرنی ایلی وفق اولن اعمال حسناته حزن کلسه فضل ربانی انی منع قلور بوندن حکمت نفس اسباب و مسبباتدن ترقی ایلی واجب بالذات جانبنه پس انکا بر یقین حاصل اولور که اصلا شک و ریب انکا اضطراب ورمز پس جمیع تشکیک شبهاتدن مطمئنه اولور پس اندن نصکره کورر که جمیع ممکنات هر حالده واجب بالذاته محتاج در پس بو مشاهده حاصل اولدقده کل ما سوادن انکا استغنا کلور بو مرتبه ده قرار قلور و غیری دغدغه سندن مطمئنه اولور پس مقام طمانینت فوق مقام السکینه در اکرچه ایکیسی بله معنای لغویسی سکون ندر و لکن حقیقت حاله نظر قلسک مقام سکینه مقام طمانینتدن دون و طمانینت اندن افضل و اعلی در نتکم شیخ الاسلام حضرتلرینک ایکی وجه اوزره تعریف و تعبیرا علمی بو ذکر ایلدکلری معنایه رهنمون در کما قال فی منازل السائرین السکینة حولة تورث خمود الهیبة احیانا و الطمانینة سکون امن فیه استراحة انس یعنی سکینه شول حمله در که بغتة قلب عبده حاصل اولور و هیبتدن حاصل اولن لهب و حرارتک سکوننی ایراث ایلر احیانا و انزعاج

هپسندن تسکین قلور انکچون قرآنده لفظ انزل الله وارد اولدی وخوفدن
هپسندن قلبی امن عاجی و قصنده قلب رسوله و قلوب مؤمنینه منزل اولدی
نتکم قصهٔ فتح مکه‌ده وغلبهٔ حمیت جاهلیتدن وانزل الله سکینته علی رسوله
وعلی المؤمنین بیورلدی اما طمانینت بویله دکلدر زیرا طمانینت نزول امنلدن
حاصل اولی سکوندر که انده استراحت انس اوله و سکینده اولی استراحت حتی
خوف وهیبتدن خوددن حاصل اولی استراحت پس طمانینتک استراحتی داعیدر
سکینه‌نک استراحتی کبی حینا بعد حین حاصل اولمز وبغتةً قلوبه نزول قلمز ایکینک
نتکم شیخ الاسلامک بو وجه اوزره تفریقی دخی بو معنایه دلالت ایدر وقهم
ما بینی کما یلی یعنی وتفریق قلور قال السکینة تکون نعتا وتکون حینا بعد حین و
الطمانینة نعت لا ینفک عن صاحبه یعنی بینهما ده فرق بودر که سکینه انا اولور
صاحبنده ثابته اولور واکا نعت اولور وکاه اولور که حینا بعد حین من عند الله
نزول قلور اما طمانینت دائما نعتدر وصاحبندن هرکز زائل اولمز برجنعدر
درجهٔ تاسع همت دنیا ایلی قال رسول الله صلی الله علیه وسلم همة المرء قیمته یعنی
ان کانت همته ببطنه فقیمته ما خرج منه وان کانت همته للدنیا فقیمته هی الدنیا و ان
کانت همته للمولی فقیمته هو المولی پس صورته اعتبار یوقدر بلکه سکوکده همی کسک
همته تعلق اولنور همتی هر نه شیئه ایسه اول شیئه اکا همت قلنور مثنوی باز اکی یا
سپید وبر تعلیق جون کلاه دیدی شی مو سی باشد شد حقیر ۰ ور بو دجه‌دی عیل او بناه ۰ او

صد

صد بارت زوجعو رلخواه ۰ عاشقی کالوده شد در خور شتن ۰ خیر و منز بنکر تو همت نکو ۰ همت لغتده
قصد دولرتکم همته بکذا همتی دولی اذا قصده واصطلاحده الهمة توجه القلب بجمیع
قواه الجذاب للحق لحصول الکمال له ولغیره دیمکله همت سالکه بالعرب کبیدر انکله
اشیا نحقیقته پرواز ایلی و عالم احدیته ترک تاز قلور مثنوی مرغ باپرمی پرد
تا آشیانه ۰ پر مردم همت است ای مردمانه ۰ سالک صاحب همتدر ولدر که تا فنا فی الله
اولنجیدک و مرتبهٔ حقیقته ایرنجیدک هر نیه ایرسه اندن کذر قله تا مطلوب حقیقی
بوله مثنوی ای برادر بی نهایت درکهیست ۰ بر هر آنچه میرسی بالله مه ایست ۰ وشیخ الاسلام
حضرتلری بو محله مناسب بیورلر ان رسول الله صلی الله علیه وسلم فی توجهه الی الحق
جمیع همته بالکلیة نحوه فی التفت لا سواه من فتح البصر کما قال الله تبارک وتعالی فی حقه ما زاغ
البصر وما طغی بل انجذب الیه واستوی فی انجذابه کالمتهم للرسل یعنی تحقیقا رسول الله
صلی الله علیه وسلم حق تعالی حضرتنه توجه ایلدکلرنده بالکلیه اول جانبه همتلرینی جمع ایلدی
پس ماسوایه رفع بصر ایلکله التفات قلمدیلر نتکم شانن شریفلرنده حضرتلری ما زاغ البصر
وما طغی بیورردی بلکه اول حضرت صلی الله علیه وسلم جناب حقه چکلدک وانجذابنده انکلمنی
او قا کبی طوبی طغری اولدی یعنی ترک الدنیا وما فیها بل الآخرة ونعیمها بل کل
ماسوی الحق من الممکنات لان کل ممکن فان کما قال الله تبارک وتعالی کل شیء هالک الا
وجهه ولا شک ان الفانی بالنسبة الا الباقی خسیس والرغبة الی الخسیس خسیس پس سالک صاحب
همت دخی بیرله اللهده بو بله کوکدر یعنی دنیا وما فیها بلکه آخرة ونعیم بلکه ماسوی الحق

من الممکنات نقدر اشیا واربیه اغنی ترک ایلمک کوکدرو همتی ونظرنی الاصلی کورک
زیرا هر ممکن الوجود بر فحوای کل شیء هالک الا وجهه فانیدر والکدرو تکیه قدرکه
فانی باقی‌یه نیتل حسدربن خسیس اولنی ایله رغبت خسیسه دنائتدر کما قال القشیری من
صح امانه لم ینظر الی الکون وما فیه لان خساسة الهمة من قلة المعرفة ه انکیچون حضرت رسول
علیه الصلاة والسلام علو الهمة من الایمان بیوردی من الایمان الکامل دیمکدر وبر حدیث
شریفده دخی بیورر لکه ان الله یحب معالی الامور ویبغض سفسافها معالی امور
حقیقتده شؤن الهیه وامور دینیه‌در وسفساف که لغتده حقیر دیمکدر لر فی الحقیقه
دنیویه ولوازم نفسانیه‌در سالک علو همت امور معالیه رغبت قلور وامور دنیه‌دن
نفرت ایلر قال الشیخ الاسلام الهمة العالیة تصون القلب عن خسة الرغبة فی الفانی
وتحمله علی الرغبة فی الباقی وتصفیته من کدر التوانی ه یعنی همت عالیه قلبی حفظ ایلر
فانی اولن خسیس رغبتدن وصاحبنی حامل قلور باقیه رغبت اتمکله که اول باقی ودایم
حقدر زیرا ما عداسی فانی وباطلدر کما قال لبید الا کل شیء ما خلا الله باطل وکل نعیم
لا محالة زایل ودخی صافی قلور کدر توانیدن یعنی طلب حقده ایلمکه تقصیر وتفریطدن
زیرا فتور وتوانی عین کدردر پس همت عالیه صاحبنی بو کدوراتدن پاک وصافی قلور
تا قرب الهیه‌یه ایرب مقرب اولدی اولور درجۀ عاشر قربت حقی بیان ایلر قال الله تبارک وتعالی
ولقد خلقنا الانسان ونعلم ما توسوس به نفسه ونحن اقرب الیه من حبل الورید یعنی تحقیقا
بز انسانی خلق ایلدک وبز بیلورز انسانک نفسنک وسوسه‌سنی وقلبنه خطور ایلینی خاطره

واحادیث

واحادیث نفسانیه‌سنی بز انسانه اقربوز بوینی طمرندن وبو آیت کریمه دخی جناب
حقک کمال قربنه مشعردرکه بیورر لر واعلموا ان الله یحول بین المرء وقلبه یعنی
بلورک ای بنی آدم الله تبارک وتعالی اول مرتبه انسانه قریبدرکه قلبیله انسانک ما بیننده
حایل اولور عزایمنی فسخ ایلر ومقاصدینی تغییر قلور هدایت دیلدکنی ضلالتدن
منع ایلر وضلالت دیلدکنی هدایتدن منع ایلر زیرا قلوب بنی آدم بین الاصبعین من اصابع
الرحمن درکیف یشاء در یعنی دیلدیکی ایله تقلیب ایلر پس بو مسائلک جمله‌سی غایت قرب
حقه دلالت ایلر و بو قرب هیچ بر قربه قیاس اولنمز هر نوع قرب انسانک صفحۀ
خیالنه اوزره صور بغلر جناب الله جل وعلا اندن دخی اقربدر نهایت ما فی الباب
انسان علایق کونیه وبلاییه‌یه مشتغل اولدغندن قربک مشاهده‌سندن محجوبدر جناب
بیت ای درد رنج جانم وزجانم نهانی ه اخر بفنای جرای چو در میان جانی ه ای اخی
حقک بو کونه قربی جمیع ناسه علی السویه دربرکه بو کونه قرب بلکه مقرب اولمزدیر قرب ایکی
انواعی واردر بر کونی قرب عام دیرلر عامه خلقک قربی بو کونه قربدر کملدن تکلم
حضرت مولانا بیورر لر مثنوی تو توهم میکنی از قرب حق ه که طبق کو دور ونبود از طبق
این چنین قربت بقا برجمله عام ه قرب وحی عشق دارند این کرام ه این همی بینیکه قرب اولیا حد کرامات
دارد وکاروکیا ه قرب برانواع باشدای پدر ه می زند خورشید بر کوهسار وزر ه لیک قربی هست بازر
تبود را ه که از ان آگه نباشد بید را ه شاخ وخشک ترقریب آفتاب ه آفتاب از هردو کی دارد حجاب
لیک کو ان قربت شاخ نوی ه که ثمار پخته از وی میخوری ه شاخ خشک از قربت آفتاب غیر زوتر

خشک کتمز زوبیابی بی عار غلرک قربی ایکی نوعله حاصل اولور اولا نوافلله و ثانیا
اداء فرایضله بس عبادت نافله ایله عبد بر مرتبه‌یه واصل اولور که حقله کورر حقله
بلور حقله اشیدر کما قال الله تبارک و تعالی فی حدیث القدسی لا یزال العبد یتقرب الی
بالنوافل حتی احبه فاذا احببته کنت سمعه الذی یسمع به و بصره الذی یبصر به و یده التی
یبطش بها و رجله التی یمشی بها یعنی قولم دائما عبادت نافله ایله تقرب ایلر حتی بن اوز سومه‌رم
بس سودوکم وقتده که بن اوز سومه‌رم اکا سمع اولورم که بنمله ایشدر و بصری اولورم که بنمله
کورر و الی اولورم قدرتم بنم قدرتم اولور که بنم قدرتمله طوتر و کذلک ایاغی بنم قدرت و
قوتمله داراد تمله یورر بو مرتبه‌یه مشایخ قرب نوافل درلر نافله عبادتله ایرلدکه اجتهیم بس
بو علامتکره اداء فرایض اتمکله دخی بر قرب حاصل اولور که بو قرب اول قربدن
اولیدر کما اخبر رسول الله صلی الله علیه و سلم عن ربه فی هذا الباب قال النبی صلی
الله علیه و سلم ان الله یقول ما تقرب المتقربون با حب الی من اداء ما افترضته علیهم
یعنی متقربلر بکا تقرب ایلمدی بوندنلرکه او زرلرنه فرض قلدیغم فرایضی ادا ایتمکدن احب
بس قرب نوافلله قرب فرایضک ما بیننده فرق بودر که نتیجه نوافل اولن قربده حق
آلت مشابهنده اولور زیرا قول بعد بنده حقله کورر و حقله بیلور و حقله استماع قلور
نتکم فبی یسمع و بی یبصر بیوردی اما نتیجه فرایض اولن قربده قول حقه آلت اولور
حق انکله نیچه قدرت و حکمتن اظهار قلور نتکم بو آیت کریمه بو قربه دلالت ایلر قال الله تبارک
و تعالی ما رمیت اذ رمیت و لکن الله رمی حضرت محمد المصطفی صلی الله علیه و سلم دن تراب اتمکده

جناب

باب سابع درجهٔ اول محبت بیاننده در

جناب حقه آلت اولمشدر و اول قوت و قدرتکه حضرت محمد المصطفی صلی الله علیه و سلمک
وجود شریفلرندن ظاهر اولدی حقدر و الله اعلم باب سابع حالاتی و احوالده اولن
درجاتی بیان ایلر بو باب دخی اون درجه مشتملدر درجهٔ اول محبت بیاننده در حال لغتده
اولکه حالدن دونوب متحول اولمغه دیرلر نتکم حال کونه درلر زیرا هر بر شیک لونی متغیر اولسه
اما اصطلاح مشایخده تعریفی بودر الحال ما یرد علی القلب بمحض الموهبة من غیر تعمل
و لا اجتلاب کمحبة و شوق و ذوق و وجد و برق و عطش و قلق و بذل بصفات
النفس سواء یعقبه المثل او لا فاذا دام و صار ملکا یسمی مقاما یعنی حال شول قلبه
وارد اولن شیدر که بلا تعمل و لا اجتلاب محضا موهبت و هاب اوله نتکم شیخ
حضرتلری دخی فتوحاتده بویله بیوررلر الحال ما یهب الرحمن من نیل عنایته من لا کسب
و لا طلب و لا نقول ان الحال دائمة فان قوما قالوا ما قالته ذهب مثلا محبت و شوق و ذوق
و وجد و برق و عطش و قلق کبی بو ذکر اولنان حاللرک هر بری صفات نفسانیه‌نک
ظهوریله زایل اولور یا اکا مماثل بر حال دخی درعقب کلسه و یا خود کلمسه یعنی
بر حال برکسده دایم اولسه و اول کمسنه‌نک ملکی اولسه اکا مقام دیرلر مثنوی حال چون
جلوات زان زیبا عروس وین مقام ان خلوت آمد با عروس جلوه بیند شاه و غیر شاه نیز
وقت خلوت نیست جز شاه عزیز جلوه کرده عام و خاصان را عروس خلوت اندر شاه باشد با عروس
هست بسیار اهل حال از صوفیان نادرست اهل مقام اندر میان بس محبت بعضیلر حال و بعضیلر مقاماتدر
اما محبت کلامنی اوزم اشکالیک و عرفادن محققلک محبتده سوزلری قرق جوقدر اما اشکالیک خلاصه‌سی

خوب كلامی بودركه بیوررلر المحبة میل النفس الی الشیء لکمال ادرک فیه والعبد اذا علم ان
الکمال الحقیقی لیس الا الله وان کل ما یراه کمالا من نفسه او غیره فهو من الله وبالله و
الی الله لم یکن حبه الا الله وفی الله وذلک یقتضی ارادة طاعته یعنی محبت قلبورده
برشیئه میل ایله سیدر اول شیئده کمال ادراک ایلدکی اجلیچون بر قول بلسکه حقیقی کمال
بوقدر الا الله ایچوندر وحقیقتا برنسنه که اکر نفسنده وکر غیریده کمال کورر اول اللهدندر
والله قدرتیله در والله ایله در بوبیله کورنجه لکی محبتی الله ایچون اولور والله ایچون اولور
وحق مشاهده سنده اولور بومعنی اول محبوبک طاعتنی اقتضا ایدر بو حالدن
محبتی اراده ایله طاعتله تفسیر ایدرلر واما عارفلر در لر ان الله تعالی محبوب فی ذاته ولذاته
والمحبة امر وجدانی لا یحتاج الی کشف وبیان الا ما تمیزها عن سایر وجدانیات یعنی عارفلر
دیرلر که جناب حق جل شانه محبوبدر فی ذاته درو فی الحقیقة محبوب حقیقی اولدر زیرا
جمیع کمال وجمال وحسن ولطافت انکدر واشیاده اولن کمال وجمال بر نوع عاریدر
بومعنایی که بر عارف کیچشم باطنی مشاهده ایلیه انک روحی عاریتی اولن جمال وکمالدن
بالکلیه قوبوب کامل بالذات وجمیل بالصفات اولن محبوب حقیقی یه محبت ایلر
حقه محبتک محبتی بر امر وجدانیدر که سائر وجدانیاتدن انک تمیزینه وکشف وبیانه
احتیاج یوقدر زیرا بر ذوقدر که من لم یذق لم یدر قولیله ذائق اولمینجه ویرلور
کما قال الشیخ فی الفتوحات الحب نسبة بین الانسان والله بنسبة لیس یدری علمنا ما هو الحب ذوقا
ولا تدری حقیقته الیس ذا عجب والله والله اکر دیدکم حق بنیل مشاهده قلبک

بموجب

بموجب فاحببت ان اعرف بوقدر ظهوره واظهاره باعث محبت حقیقیدر وجمیع
موجوداتده انک سریانی مقرردر نتکم غایة الامانی نام تفسیرنده امثلا کوزانی دیرکه
قال بعض العارفین المحبة ساریة فی الموجودات کلها علیها مدار المبدأ والایجاد
یعنی محبت جمیع موجوداتده ساریدر وانک اوزرینه درمدار مبدا وایجاد کل ممکنات
اکر علوی وکر سفلی سرکشته عشق وحیرت زده محبتدر وان الملاء الاعلا یطلبونه
کما تطلبونه حدیث شریفی بو معنایه اشارتدر نتکم بو بیت دخی بو مذکوره شهادت ایدر
مثنوی کی بود فاحبت بذرات نه ساریست من کشتکی عالم وادم ز طلبجیست زشوق
تو سرکشته شد افلاک وکواکب اندر طلبت اب بهر کوشه جاریست از کعبه تراکو طلب
زاهد وعابد مقصود ز بتخانه واز دیر کو کیست وشیخ حضرتلری دخی فتوحاتده
بو بیته محبتک اصل وجود اولدغنه اشارت ایدوب بیوررلر بیت وعن الحب صدرنا
وعلی الحب جبلنا فلذا جئناه قصدا ولهذا قد قبلنا اکرچه جمله عالم محبتدن
صادر اولدی ومحبت اوزره مجبوللردر وقصد المحبت ایچون کلدی وبو محبت الحق
الحقیقی لدر ولکن هرکس حالنه مناسب بر نظرده واستعدادنه موافق بر تجلاده
تعینا تدن ساریه اولن لطیفه وحکمنا قده ظهور قلن صفات جمیلیه عاشق و
مشغوفلدر الا اول کسلر دکل که درونلرنده منبعث اولن عشق ومحبتک قوتیله و
مرشدک ارشاد وهدایتیله تدریجیله صور وعنصریتدن واحکام کونیه دن قطع محبت
ایدوب جمال مطلق حقیقیه شهودنه مبذوللردر بونلر اول کاملردرکه بحار بحب الحق هم

واستعارهٔ التفات واعتبار اعتبری یا حقیقتیک عشقنه بر قرار اطلوب بو جمال مقید
سراب وروی یاره نقاب ایلمشلر در مثنوی اکله نشاسد نقاب از روی یار ❁ عابد الشمس است
دست از وی بدار ❁ بعد ازین ما دیده بی خواهیم بپی ❁ تا بنوشد بحر را خاشاک و خس ❁
پس عاشق وصادقه لازم اولدی اولدرکه بو ممتع ومزور اولان جمال مقیده میل
ومحبت اتمیه ونظرلرن قطع وصحبت جانبنه کتمیه تا کم نفس اغراض نفسانیه دن طاهر
اوله وجمال مطلق آیینهٔ دلده ظاهر اوله نتکم ابن فارض بو معنایه مناسب بیورمشلر
بیت وصرح باطلاق الجمال ولا تقل ❁ بتقییده میلا لزخرف زینة ❁ ولا تعل دیمکله علی
دیمکلر نتکم فلان لا یبالی بذلک الشیء دیرلر لا یمیل ولا یلتفت الیه معناسی ویررلر
یعنی اطلاق جمال تصریح ایله وانک جنبنه جمال مقیده جهتدن تمتع ایله والتفات
ایلمه اول جمالک تقییدنه زخرف وزینته میل ایلمک یوننده زیرا ظل زایل وخیال
باطلدر جمال مطلق مشاهده سندن سالکلر ما نقدر الا بعد تصفیة النفس الحکمی
حکیم مطلق جمال مقیده نظر ایتمکدن منع بیورمشلر کما قال فی کلامه المجید قل للمؤمنین یغضوا
من ابصارهم وقل للمؤمنات یغضضن من ابصارهن ❁ پس برکسنه الله محبتنی
ادعا ایلسه ونیجه لرم قلدیغ شیئه میل ومحبت ایلسه کذابدر دیمشلر کما قال العارف
فی العوارف من ادعی محبة الله من غیر تورع عن محارمه فهو کذاب ❁ پس محبت ایلکه
مطلقا قصدی بر قیمتی نعیم نه سورسه ونه حظ ایدرسه حقی اول یوزدن سورو بر قیمتی
اغراض نفسانیه دن قطع نظر ایدوب جناب حقه بلا علة محبتدر طریقت اولیاده مقبوله

اولی

درجهٔ ثانیهٔ عشق بیان ایدر

اولان محب بو در مثنوی هر دو را این جست وجوها زان سر است ❁ این کرفتاری دل زان دلبر است ❁
این محبت حق زبهر علتی ❁ وان دگر را بی غرض خود خلتی ❁ وان محبت حق زبهر حق کجاست که
ز اغراض وز علتها جداست ❁ گر محبت حق بود لغیره ❁ کی ینال الدایما من خیره ❁ درجهٔ ثانیهٔ عشقی بیان
ایلر قال الشیخ فی الفتوحات العشق التفات الحب علی المحب حتی خالط جمیع اجزائه واشتمل
علیه بشدة اشتمال العشقة مشتق من العشقة ولذلک یفسر بافراط المحبة وکنی عنه فی القران
بالحب فی قوله والذین امنوا اشد حبا لله ❁ بیورمشلرکه عشق محبتک محب اوزره طو
لشمسیدر حتی انک جمیع اجزاسنه قرشمشدر ولازم بلا وشدت اشتمل اولدیغی کبی قبلمه سید
زیرا عشقه عشقدن مشتقدر عشقه صرمشق دیرلر پس عشقک دخی عاشقه زیاده التفاف
وطولشمسیدر اولدیغی لحق عشق دیدلر بو لجلدن افراط محبتله تفسیر قلدیلر وقرآنده
شدت بوده محبت واردر وعشق نامی یوقدر ولکن کنایت اولندی بو عشقدن شدت
حب ایله نتکم حق تعالی بیوردی والذین امنوا اشد حبا لله یعنی کافرلرک اندادی واصنامنه
محبتلرندن مؤمنلرک الله محبتلری اشددر که مؤمنلر دیلویله عاشقلردر و کمال عشق
اولدرکه عاشق فانی قله و معشوق باقی اوله غیرسنه اشق ورو ب محو ایده نتکم بیورمشلر
مثنوی عشق آن شعله است کو چون بر فروخت ❁ هر چه جز معشوق باقی جمله سوخت ❁ بلکه کل
ای اخی الطرق الی الله بعدد انفاس الخلائق فحواسنجه الله جانبنه طریق قتی چوقدر
ولکن طریق عشقدن اقرب بر طریق یوقدر ابو الجناب نجم الدین کبری حضرتلری بیورمشلرکه
اصول جمیع طریق اوچدر طریق اخیار طریق ابرار طریق شطار اخیار شغل ارباب

معامله درکه کثرت صلوة وصيام وقراءة وقيام وحج وجهاد وصلاح وسداد ايله
سلوك ايدرلر بو طريقله الله واصل اولنور زمان طويلده اقل من القليلدر
وابرار اولو اصحاب مجاهده درکه تصفيهٔ باطن وتزکيهٔ اخلاق ايله قرب حضرت
خلاقه کيدرلر بو طريقله حقه واصل اولنلر اکرچه فريق اولدن زياده در اما بونلر
دخی يکده بری واصل اولمز نتکم ابراهيم خواصدن ابن منصور سؤال ايلديکه يا ابا ابراهيم
فی ای مقام روضت نفسك قال اروض نفسی فی مقام التوكل منذ ثلثين سنة فقال
افنيت عمرك فی عمارة الباطن واين انت من الفناء فی الله يعنی نه مقامده نفسکه
رياضت ويردك ومقام فنا فی اللهدن وجهل ايردك ابراهيم خواص ديديکه اوتوز
يلدن برو نفسمی مقام توکلده رياضت ويردم ابن منصور ديديکه عمرك عمارت
باطنده افنا ايتدك فنا فی الله مرتبه سندن دخی نه ردده سن اما شطار عشاق
فناکو دارد که ترك هستی قلديلر ومن ومادن بالکليه بری اولديلر خرمن نام
وناموسه آتش ويرديلر اغيار ماسوای دلدن سورديلر بی روی يار ايله رايات دل
معاينه کورديلر نتکم بيوررلر مثنوی شاد باش ای عشق خوش سودای ما ای طبيب جمله
علتهای ما ای دوای نخوت وناموس ما ای تو افلاطون وجالينوس ما اتفاق اوليا
بونکله اوزرنه درکه عشاقك بدايتی زهاد وعبادك نهايتيدر زيرا انلر خود رجا ايله
کيدرلر وبونلر جذب عشق خدا ايله سير ايدرلر بس کجا تا بکجا تشان بينهما مثنوی
سير زاهد هر مهی يك روزه راه سير عاشق هر دمی تا تخت شاه اين ز عشق تخت جا دويدن ز بيم

عشق

درجهٔ ثالث شوق بيانيله

عشق کويم کو فرق عظيم عشق را پانصد پرست وهر پری از فراز عرش تا تحت الثری
زاهد با ترس مي تازد بپا عاشقان پران تر از برق وهوا شرح عشق ار من بکويم بر دوام
صد قيامت بکذرد آن ناتمام مرتبهٔ عشق اندن برتردرکه عقل بيرو بال فهم وخيال ايله
انك پيرامن سراپردهٔ جلالنه پرواز ايده ويا خود پای تصور وتفکر ايله اول
کيده زهی تصور باطل زهی خيال محال بيت تعالى العشق عن فهم الرجال وعن
الفراق والوصال متى ما جل شیء عن خيال يجل عن الاحاطة والمثال درجهٔ ثالث
شوق واشتياق بيانيله شوق واشتياق لغتده نفسك بر نسنه يه جکنوب آرزو
ديرلر واصطلاحده الشوق هيجان القلب الى الغايب ديو تعريف ايدرلر يعنی
قلبك استماعيله وطلبده حرکت قلمه سيدر غايب اولان محبوب جانبنه امام فخر
رازی تفسير کبيرنده والذين آمنوا اشد حبا لله آيتنده معنی الشوق الى الله مسئله سنده
ديديکه اعلم ان الشوق لا يتصور الا الى شیء ادرك من وجه ولم يدرك من وجه
فاما الذی لم يدرك اصلا فلا يشتاق اليه وما ادرك بکماله لا يشتاق اليه ثم ان
الشوق الى المعشوق من وجهين احدهما انه اذا رآه ثم غاب عنه اشتاق الى
رؤيته والثانی ان يرى وجه محبوبه ولا يرى سائر محاسنه فيشتاق الى ان ينکشف له
ما لم يره قط والوجهان جميعا يتصوران فی حق الله يعنی بلکه تحقيقا شوق
اولمز الا شول شيئه که اول شیء بر وجهدن مدرك اوله وبر وجهدن مدرك اوليه اما
شيئه که اصلا مدرك اوليه اکا اشتياق اولمز زيرا بر کمسه بر شخصی کورمسه وسوز

رشتمه و وصفی بلمه‌لکا اشتیاقی متصور اولنمز و دخی بکماله ادراک اولنده اشتیاق
اولنمز پس معشوقه شوق ایکی وجه اوزره در بری بو در که اول معشوقی کورمش
اندنصکره سندن غایب اولدقده انک رؤیتنه مشتاق اولمسی و ایکنجیسی بودر که
بر کمسه محبوبنک وجهنی کوره و لکن سایر محاسنینی کورمیه پس مشتاق اوله اول
محبوبنک کورمدکی محاسنک انکشافنه بو ایکی وجه جمیعا جناب حقده مجلا و علا متحقق
اولور وجه اولک توضیحی بودر که سالکان راه حق عالم الستده ربلرینی کوردیلر
وبلی دیوب اقرار قلدیلر پس بو عالمه کلدکده بشریت حجاب اولوب بو اول مشاهده
دن دور و اول رؤیت بونلردن مهجور اولدی پس بونلر بو دنیاده اول رؤیته
عشاق اولدیلر و اول لقایه عرض اشتیاق قلدیلر کما قال الله تبارک و تعالی
الا طال شوق الابرار الی لقائه و انا اشد الیهم شوقا ابدلک لقای حقه اشتیاق قلدی
مشاهده و رؤیت اشتیاقیدر و حقک بونلره اشتیاقی کندی کورسونلر و جمالیله
مشتاق اولسونلر ایچوندر و وجه ثانینک توضیحی بودر که عارفان الهی اکرچه بو عالمده
اینه دلده روی یاری مشاهده قلدیلر و لکن تجلیات الهیه‌یه چون قدر و الطاف
ربانیه‌یه نهایت یوقدر پس کما ینبغی رفعت و وصلت بو بدنده میسر دکلدر پس بونلر
الحق نشاءه اخرویه‌یه اعداد اولنن تجلیات دقیقه اعیندن اخفا اولنن مشاهداته
مشتاق اولدیلر پس لنا کنی الشوق الی الغایب و تعذیب الحبیب الی الحبیب حتی تشتاق دینمز
سوزی نه وجه ایله دکلدر زیرا اکرچه محبوب حقیقی وحدانیت جهتندن و کمال قرب

جیتذن

جیتذن عاشقلن غایب اولمز و عاشق مشتاق اکا اشتیاق قلمز و لکن
تجلیات جمالیه و ظهورات غیر متناهیه‌سی جهتندن عاشق اکا مشتاق او
لمدن خالی اولمز شربت الحب کاسا بعد کاس و لا نفد الشراب و لا رؤیة دینی
بو مرتبه علم قناعته و کمال اشتیاقه اشارتدر ایلی انکچون اکثر مشایخ محققین
دیمشلردر که شوق المشاهدة اشد من شوق الغیبة فیکون العاشق فی حال
الغیبة مشتاقا الی اللقاء و یکون فی حال اللقاء مشتاقا الی زواید و مبانی
الحبیب پس بو عشق و شوق سببیله مؤمنلر ملائکه اوزره ترجیح اولنورلر زیرا
انلرده عشق و شوق بو قدر انجق هر برینک مقام معلومنده عبادت و طاعت
تسبیح و تذکیرلردر بو معنای نجم الدین کبرای بر رساله‌سنده و دخی حسینی
میبذی دیوان علی شرحنده ابو الحسن خاراقانیدن نقل ایدوب ثابت الارلر
بیوررلر که قال الحسن الخرقانی صعدت الی العرش لاطوف به فطفت علیه الف طواف
و رأیت حوالیه قوما یطوفون حول العرش فتعجبوا من سرعة طوافی و ما اعجبنی
طوافهم فقلت من انتم و ما هذه البرودة فی الطواف قالوا نحن ملائکة
و نحن نور و هذا طبعنا فقالوا من انت و ما هذه السرعة فقلت انا ادمی
و فی نور و نار و هذا السرعة من نتایج نار الشوق یعنی حسن خرقانی دیدی که
بن روحانیتمله عرشه چیقدم طواف ایدن او تقدیر بو انک اطرافنده بیک
کره طواف ایلدم و انک حوالیسنده چوق قوم کوردم که انلر طواف ایدرلر انلر

بنم سرعت طوافمدن تعجب ایتدلر بن انلرك طوافنه تعجب اتمدم بن بن انلرك دونمکه
سن کمسن وطوافده بو سرودت ندر انلر بن ملایکه یز و بز نوردز وبو سرعتم طبیعتمزدر
بز بوندن غیره قادر دکلوز دیدیلر بن بکا دیدیلر که سن کمسن وبو سرعت ندر
بن دیدم که ادمیم وبنده نور عشق ونار شوق واردر وبو سرعت نتایج نار
شوق قدر بس رقص ودورانده دخی ضرر اکثر شوق قیله اولن دوری بلا شوق
اولندی عدم سرعتدن معلوم اولور درجه رابع وجد و تواجد ندر اذ بیان
ایدر قال الشیخ فی الفتوحات اعلم ان الوجد عبارة عما یصادف القلب من الاحوال
المغیبة له عن شهوده فمثل الوجد عند القوم فی الاحوال لحجی الوجد لا الاثبات
بعنی بعضهم ابتداء بل ای طالب وجد اولن سالک که وجد بو قومک قتنده عبارتدر
شو حالدنکه قلبا وغیر وقلب اذ بلور که اول حال قلبه شهودندن مغیبه اولنی
احوالدندر بس بو قومک عندنده احوالده وجد و انبیا علیهم السلام ابتداده
وحیک فجئه کلمسی کبیدر که ناکاه اهل وجدک قلبنه حق جانبندن قذف اولنور
اکر اول قلبه وارد اولن حال تجلی جمالیدن ایسه انس ایراث ایلر و اکر تجلی
کمالیه دن ایسه عکینی و سکون ایراث ایلر و اکر تجلی جلالیه دن ایسه قلق و
اضطراب وخوف وحزن و دهشت مانندی حاللر ایراث ایلر و علی کل حال عبدی
کندی لکندن و قلبه آوکی حالندن اخراج ایدب جانب حقه جذب ایلر کما قال
الذون الوجد وارد من الحق جاء منه یزعج القلب الی الحق یعنی وجد حق جانبندن

حاضر

حاضر اولیجی بر حالدر که اندن کلدی قلبی اوکی حالندن قوپرب حقه توجه
ایتدرمدن او توری دیر وجد مکاشفات وحالاته منقسم اولور اول حالتکه
امور غیبیه به تجلی الهیه دن قلب وروحه بلا تعمل ولا تامل کشف اولور قلب
اول کورمکه معانی بولور و اول مکاشفات قبیلندن اولور و اول حالتکه
قلبه هجوم ایلر و قلبه تغیر قلور حتی بشریه تأثیر ایدب یا جسدی رقص وحرکته
کتورر و یا زعقه و بکاء و انین قلدرر بو که حالاتدنور و بوکونه وجد دخی ایکی
نوعدر بر نوعی تکلف یا بلا علة و یا خود مبطلیدن و یا سموعاتدن قلبنه هجوم
ایلر بو نوعه وجد دیرلر نتکم حضرت مولانایه زرکوب قونوینک چکیجلی سکی صداسندن
هجوم ایلین وجد کبی و دخی ابن فارض حضرتلرینه بر کون مصرده کیدرکن بو
جی بانلردن بر سیر او قوردی در حال وجده کلدی و شهقه لر اوردی و رقص
کیره قلدی اطرافنه خلق جمع اولدی بو وجد انلره دخی تأثیر ایدب انلر دخی
تواجد ایلدلر وجله اوزرنده اولن اسبابه ودرهمی اولجوبانه ویردی اول بیت
بودر بیت مولای یومها بنتغی منک وصاله مولای فلم تسمح فمنا لخیاله وبر کره دخی
مصرک صوقاغنده کیدرکن بر چابنک خاتونه اولوب بو بیتله یاسی و نوحه
ایلردی بیت ستر متر حفا ای والله ستر حقا حقاه در حال شیخ بونی اشتدکده
وجده کلوب تا اخشامدک رقص وروب و های و هولر قلوب جمله اوزرنده
اولن اسبابنی وار ایسه جمیعا اتوب عریانا اولوب نجه زمانا بخود اولوب یاتوب

بعدنا صحیح کلوب وعند سماع القرآن اصحابک کی امثلہ وتابعین وسائر مشایخ
عظامک وجده کلوب اضطراب وحرکت وبکا قلدقلری حکایتی بو قدر نکم امام غزالی
احیاده دیرکه واما ما نقل من الوجد عن الصحابة والتابعین فکثیر فمنهم من صعق
ومنهم من بکی ومنهم من غشی علیه ومنهم من مات فی غشیته بوذکر اولنه وجد دیرلر
واما اول بر نوع الحرکه تکلف ایله اولور اکا تواجد دیرلر تواجد استجلاب وجد
انکار واستجلاب وجد اهتمی کی طریقی بو درکه اهل وجد عشاقله بر مجلسده اوتوره
سن وانلره موافق لطیفه اکاویوب ونغمات لذیذه یه دکلد کلرنده انلره وجد حاصل
اولوب نه ایدرلرسه اول قلبه حال کلمینی کمسه دخی انلره تشبها ومتابعة اق
دانلر کبی حرکت قلدقده اکا دخی اول حالت حاصل اوله زیرا تشبه وتکلف استجلاب
احواله عظیم مدخلی وار در انکیچون حضرت پیغمبر صلی الله علیه وسلم عند قراءة
القرآن بکاسی اولمین کمسه لره تباکی وتحازنه امر ایلدی والله اعلم درجه خامس
برق وذوق بیان ایلر برق مبداء طریق ولایت ولمعه انوار تجلی الوهیته درلر نکم
شیخ الاسلام حضرتلری بیورر البرق باکورة تلمع للعبد فتدعوه الى الدخول فی
طریق الولاء باکوره تروندہ میوه یه دیرلر برقه اکا تشبیه ایلدی انوار تجلیاتدن
ابتدا ظاهر اولدیغیچون بو برق بر لمعه تجلیدر که قلب عبده لامع اولور وانی
طریق ولایته دخوله دعوت قلور طریق ولایتدن مراد سیر فی الله در بو خصوصه مطلق
سبیل الله اولنی طریق تصوف دکلدر زیرا اول قلبه ظهوری ایدب سیر الی الله باعث
یعظم در

یعظم درکما ذکرنا فی بدایة السلوک اما برقله وجدک مابینده فرق بودرکه وجد
انوار احوالدن متوقع ومتعلق بر نوردرکه شدة طلبه باعث واحواله ترقیه
دال در وداعیه در وبرق دخی اکوچه انوار احوالدن بر نوردر لکن مرتبه ولا
داعیه در وجد احواله متوسط اولنلره ظاهر اولور برق سالکه قریب حضرته اخذ
قلور کویاکه وجه محبوبی اکا اشکاره اولور وحضرت محبوبی داخل اولمغه اذن بولور اول
زماننده بوبیتک مضمونیله ترنم قلورکه بیت ابرق بدا من جانب الطور لامع ام ارتفعت
عن وجه لیلی البراقع نعم اسفرت لیلا فصار بوجهها نهارا به المحاسن ساطع
یعنی دیرکه برقمیدرکه جانب طور حقیقتدن لامع در بلکه لیلامک وجهندن حجاب
مرتفع اولدی بلکه بلی قع مرتفع اولدی ولیلامن ظاهر اولدکه بنی انک وجه جمیله
لیل بشریت نهار اولدی که انده نور محاسن ساطع در اما ذوقه کلنچ ذوق لغتده
طعمه دیرلر اما اصطلاحده شیخ حضرتلری بیورر دیغ اوزره بودر الذوق عند
القوم اول مبادی التجلی فاذا قام کان شربا یعنی ذوق عند المشایخ هر تجلینک
ابتداسیدر پس هر تجلینک بدأنه ذوق اطلاق اولنور پس اول ذوق قلبه برنجی
مدة قایم اوله اکا شرب دینور وقال والذوق یعطیک علما بعد ذلک التجلی
وینقضی ایزاله ومرتبته فیتأدب اهله ویتحقق فی النظر الیه ودخی شیخ دیرکه ذوق
سالکه اول تجلی مقدار علم اعطا ایلر اول علمدن اول تجلینک منزلتنی ومرتبه سنی
تحقیق ایلر سن واکا نظرده مستحق اولدیغی شیله تأدب ایدرسن وقال ایضا فی اعلم

ان الذوق يختلف باختلاف التجلي فان كان التجلي في الصورة الخيالية اثر

في النفس والذوق العقلي اثره في القلب فيعطي حكم اثر الذوق النفسي المجاهدات

البدنية كالجوع والعطش وقيام الليل وذكر الاسما وتلاوة القران وغير ذلك من

العبادات والطاعات ❁ بيورديلر كه ذوق اختلاف تجلي ايله مختلف اولور اكر تجلي صورت

اولورسه ذوق خيالي درو اكر اسماء الهيه اولورسه ذوق عقلي وروحاني در

پس ذوق خيالينك اثري نفسنده در و ذوق عقلينك اثري قلبنده در پس نفسك ذوقنك

اثرينك حكمي بودر كه مجاهدات بدنيه اعطا ايلر جوع و عطش و قيام الليل و صيام

النهار كبي و ذكر الاسما و قراءة القران مانندي و بونلردن غيري عبادات و طاعات

هر نه كه بو كونه عبادتلر ذوق خيالينك اثريدر كه تجلي الهيه حاصل اولور و سالك

بونلردن لذة بولور ويعطي حكم ذوق العقل تهذيب الاخلاق تجلي اسماء

الهيه ده اولدغ اعتبار ايله ذوق عقلي درو عقلك ذوقنك حكمي بودر كه تهذيب

اخلاق اعطا ايلر و اخلاق الله ايله متخلق اولمغه مؤثر اولور حتى جميع صفات

بشريه سني ازاله ايدوب صفات الهيه ايله متصف اولمغه عطشان اولور درجه سادس

عطش و شربدن بيان ايدر عطش زياده شوق و ولوعك غلبه سندن كنايه در كما قال

شيخ الاسلام العطش كناية عن غلبة ولوع بمقصوده ❁ ولوع بر شيئه زياده

حريص و طالب اولمغه درلر وقال الشيخ فعطش المحب الى جلوة ما دونها حجاب

علة ❁ يعني محبك عطشي محبوبك تجليسنه ذاتنده بقية وجود محبدن سحاب علت و حجاب

بنزيد

بنزيت اوله پس جلوه محبوب عام اولمز حتى بالكليه علة بقيه فنا اولمنجه هر بار كه

تعطش بهكون نجا بله محجب اوله محبي عطشان اولدن خالي اولمز و هر بار كه تجلي

قله مستغرق و سكران اولدن بري اولمز هركيم بو شرابه ايچر كندن كچر و كيجه كندز

هواي مشاهده جانانه دور چو انكيچي اوليا بو تجلي شرابنك نوشي اغذيه سنه مدام باده و ترغيب

و تحريض ايدرلر نتكيم بيورديلر مثنوي شراب خور كه جانش روي يارست ❁ پياله چشم مست

خوارست ❁ شراب خور كه جام وجه باقيست ❁ سقيهم ربهم اورا ساقيست ❁ طهورا ز انكه بودكي لوث صفت

تراپاك كردد در وقت استي ❁ زهي دولت زهي خيرت زهي شوق ❁ زهي شربت زهي لذت زهي ذوق ❁ حضرت

شيخ فتوحاتده بيورديلر كه التجلي في صورة الخمر لا يحصل في الدنيا الا للاخفيا فيتلذذون به القوم

في بواطنهم ولا يظهر عليهم حكمه فلو وقع التجلي في صورة الخمر وظهر هذا العلم في

ولم يكن من المجم على مزاج اهل الجنة لادى ظهوره الى فساد لقوة سلطانه ❁ يعني صورت

خمرده تجلي بو دنياده حاصل اولمز الا اولياء الله اخفاسنه پس بونلر بو خمر ايله باطنلرنده

تلذذ ايدرلر و بونلرك اوزرنه اول خمرك حكمي ظاهر اولمز زيرا اكر بو صورت خمرده اولان

تجلي واقع اولسه و بونك علمي بر قومك اباطينده ظاهر اولسه كه اولقومك مزاجي اهل

جنت مزاجي اوزره اولمسه اول علمك ظهوري عظيم فساده مؤدي اولور ايدي اول

علمك قوة و سلطنتدن اوتوري نتكيم شراب تجلي ايله مست اولانلرده بعضي كبار كشف ايله كلام

اسرارچوق ضعيف الاستعداد اولان كمسلره فساد وير مشدر بيت اي بيخبر از حالت

رندان خرابات ❁ زين پيش نخنيدي كه شدي سوي مناجات ❁ زان باده طلب كن كه از وي حو عربان

نوش شد جان بخبر آشاد عشاق ٭ تا است از بی مئ شوی فا تشا سع ٭ اسرار دل اهل دل از شطح و
زطامات ٭ زین باده اگر مست شوی هر دو جهان را ٭ محکوم تو سازد ز ره لطف و عنایات ٭
اگر بو تجلی شرابی سالکک استعدادندن و عقلی مقداری اولور سه کال ایله ذوقی بولور و اگر
عقلنه غلبه قلور ایسه مدهوش اولور درجهٔ سابع دهشت نیا ایلی قال الشیخ الاسلام
الدهش بهتة تاخذ للعبد وتغلب عقله وصبره وعلمه دهشت و بهته شول حیرته
دیرلر بغتة کلور و عبد اخذ قلور و عقلنه غالب اولور و صبرینی الور و علمی وارایسه
علمی کیدر مدهوش اولور شول جمال یوسفی کورن خاتونلر کبی که جمال یوسفی مشاهده
قلدقلرنده مدهوش و حیران اولوب اللرینی قطع ایلدیلر وطوعید یلر کما قال الله
تبارک وتعالی فلما راینه اکبرنه وقطعن ایدیهن یعنی وقتاکه اول خواتون یوسفی
کوردیلر انی اکبار و اعظام ایلدیلر و حسن یوسفدن حاصل اولان دهشت و حیرتک
غلبه سندن اللرینی قطع ایدیلر حضرت مولانا بو معنایه اشارت بیورب ارشاد ایدرلر
مثنوی زین کجی کی بوباد انگیزست ٭ ابلهی شو تابماند دل درست ٭ ابلهی نی که بعجز کردوتوست
ابلهی که واله و حیران اوست ٭ ابلها نند آن زنان دست بر ٭ از کف ابله و زرخ یوسف نذر ٭
زین سر از حیرت اگر عقلت رود ٭ هر سر مویت سر و عقل شود درجهٔ ثامن حیرت و هیمانی
بنیا ایلر حیرت شول حالتدر که با مشاهدهٔ صنایع و بدایع الهیه و یا افراط عشق و شوق
ربانیدن سالکک عقلنه و علمنه غالب اولور و عقلی تند و کلیل و علمی بید انش و ذلیل
قلوری مانع فکرت و فطنت اولور کما ان الصحابة فی فرط الحق لا یقدرون ان یحفظ
القرآن ولو ان احدا حفظ ربع القرآن یقولون فلان اجل فینا تکیم حضرت مولانا بو معنایه
اشارت بیوررلر مثنوی ید قدس سره مثنوی از صحابه کم بدی حافظ کسی ٭ کرچه شوقی بود
جانشان را بسی ٭ ربع قرآن هر کو را محفوظ بود ٭ جل فینا از صحابه میشنود ٭ درچنین حیرت بی لعابت شکرنی
ادب خود نباشد و ربود باشد عجب ٭ جمع صورت با چنین معنی ژرف ٭ نیست ممکن جز ز سلطان
بلکل ای اخی حیرت ایکی قسمدر بر قسمی ممدوح و بر قسمی مذموم در حیرت ممدوحه دینده اولان
و مشاهدهٔ آلاء و نعما دن ظهور کلن و اسما و صفات حقدادن حاصل اولان حیرتدر
و حیرت مذمومه دنیا و ما فیها دن و حب ما سوادن و مقتضای نفس و هوادن حاصل
اولاندر نتکیم ابن فارض بو حیرت ممدوحه ایله حیرت مذمومیه اشارت بیوررلر بیت وما احتجبکی
حتراحر تجبیک انه هبا فواحیر تی لو لم تکن فیک حیرتی ٭ یعنی بنی اترده اولدحجی سنک
مذهب اختیار ایلدم ای حیرت و ندامت بکا اگر سنک حقکدن بنم حیرتم اولمز سه بنی حیرت
پیغمبر صلی الله علیه وسلم اللهم زدنی فیک تحیرا دیو دعا قلدقلری بو حیرت ممدوحه دیو
اشارتدر نتکیم حضرت مولانا دخی بو حیرت ممدوحه یه انسب بو بیتلری ادا بیوررلر
بیت که جان بنماید و گاهی چنین ٭ جز که حیرانی نباشد کار دین ٭ نه چنان حیران که پشتش سوی اوست
بل چنین حیران که غرق و مست دوست ٭ اگر حیرت حد اعتدالدن زیاده اولور سه اکا هیمان دینور
لغتده عشقدن زیاده حیران اولمغه دیرلر و اصطلاحده الهیمان سقوط التمالک تعجبا
او حیرة حتی لا یقدر صاحبه ان یتماسک و یضبط نفسه بحکم العقل و هو اثبت دواما
من الدهش ٭ یعنی هیمان تعجبا و یا خود حیرة تدارک و تماسکک ذهاب و سقوطنه

دیرلر حتی اول هیمانک صاحبی نفسنی حکم عقلله ضبط ایدب طوتمغه قادر اولمیه و هیمانک
غرقه بودر که دهشت بغتهٔ کلور و سریع الزوال اولور اما حیرت و هیمان نیجه مدت
باقی قالور بعضیسی نیجه مدتدن صکره بیننه صحوی کلور و بعضیسی مجذوب صرف اولوب حیرانلقی
قالور و حیرتله هیمانک فرقی بودر که حیرت اعتدال عقله غالب اولور و هیمان بالکلیه عقلی
زایل قلور و صاحبینی دیوانه و مجنون قلور و مست و مستغرق اولور بو مرتبه اولنلک
لسان حالی بو بیتک مضمونیله ترنم قلور بیت ما اشتهیت العقل مذ جننتنی ۰ ما حسد
المجنون مذ ربیتنی ۰ ما جننت ولحظ فی التجنی ۰ بل جننت فی جننت فی جننتی ۰ درجهٔ تاسع
قلقده بیان ایدر قلق لغتده کوکل طار اولوب صبرسز و مضطرب اولمغه دیرلر که سالکک صبرنی
اسقاط ایلیه و کمالیله اضطرابدن محبوبندن غیرندن فرار ایلیه و انس بیرده قرار قلمیه
تکلم شیخ الاسلام حضرتلری بیوررلر القلق تحریک الشوق صاحبه نحو المحبوب بان یسقط
صبره حتی لا یبقی بدونه ویفر من غیره فرارا یضیق الخلق ویبغض الخلق ویلذذ الموت
یعنی قلق شوقک صاحبنی محبوبی جهتنه طرفنه تحریک اتمکدر لایندن صبر و قراری
اسقاط اتمکله حتی اول محبوبسز قراره مجال قالمیه و اندن غیریدن استیحاش و فرار
ایلیه خلقنی تنک ایله و خلقی مبغوض ایلیه و موتی لذیذ ایلیه خلقنی طار ایلمسی انکیچوندر که
اول کمسه هجرانله منقبض اولور و خلقی محبوبه حجاب کورر انکیچون انلردن استیحاش ایدر
خلقی و عزلتله استیناس ایلر و موتی لذیذ ایلمسی انکیچوندر که موت سبب لقای حبیب
اولوب انی اشتها قلور تکلم مثنویده بو مرتبه حضرت مولانا قدس سره شیخ محمد

سعدازینک

سرزینک قلق و شوقنی حکایه ایدب بیوررلر مثنوی زاهدی در غزنه از دانش بری ۰
بد محمد نام و کنیت سررزی ۰ بر سر کُه رفت آن از خویش سیر ۰ کفت بنما یا در افتادم بزیر ۰
کفت نامد نوبت آن مکرمت ۰ ور فرو افتی نمیری نکشمت ۰ او فرو افکند خود را از وداد ۰
در میان عمق آبی او فتاد ۰ چون نمرد آن زندکی آن جان بیرده ۰ از فراق مرک برخود نوحه کرد ۰
مرکرا از غیرت کرد او کدی ۰ ان من قتلی حیلتی زدی ۰ مروید که بو قلق و اضطراب حضرت
محمد المصطفی صلی الله تعالی علیه وسلمه بدایت حالکنده حرا طاغنده ظهور ایدب
است که شوق قال الله حرا طاغندن کندولرن کتوررب آنده در حال حضرت جبرائیل علیه السلام
اینوب انی طوتوب منزلنه کتوردی بر روایتده برنیجه دفعه واقع اولمشدر دیرلر
تکلم حضرت مولانا قدس سره بو معنایه اشارت بیوررلر مثنوی مصطفی را هجر چون بفراختی ۰
خویش را از کوه می انداختی ۰ تا بکفتی جبرئیلش هین مکن ۰ که ترا بس دولتست از امر کن ۰
مصطفی ساکن شدی ز انداختن ۰ باز هجران آوریدی تاختن ۰ باز خود را سرنکون از کوه او ۰
می فکندی از غم و اندوه او ۰ باز پیدا می شدی آن جبرئیل ۰ که مکن که تو شهی بی بدیل ۰ همچنین
می بود تا کشف حجیب ۰ تا بیابید آنکهی را او زجیب ۰ اکثر بو حالت قلق عشاقه حین سماع
چوقه واقع اولور انکیچون بلا اختیار اضطراب قلور حتی شویله مرتبه وار که کندوی پاره
پاره قطع ایده کندودن خلاص اوله و محبوبنه بوله درجهٔ عاشر غیرت بیاننده در
ای اخی بیلکل که غیرت نعت الحیدر تکلم حدیث صحیحده وارد اولدی حضرت رسول صلی الله
علیه وسلم سعد حقنده بیوردیلر که ان سعد الغیور و انا اغیر من سعد والله اغیر منی

درجهٔ تاسع قلقده بیان ایدر

درجهٔ عاشر غیرت بیاننده در

ومن غيرته حرم الفواحش ما ظهر منها وما بطن • معناى شريفى تحقيقا سعد غيوردر
وبن اندن زياده غيورم والله بندن زياده غيوردر اللهك غيرتندندر بعضدركه
ظاهرا وباطنا بر جميع فواحشى تحريم ايلدى پس غيرت حق جميع غيرتك اعلى وعينى
عبا انكه غيوردر نتكم حضرت مولانا قدس سره بويله بيورديلر مثنوى جمله عالم زان
غيور آمد كه حق • برد در غيرت درين عالم سبق • اصل غيرتها بدانيد از اله • اين خلقان
فرع حق بى اشتباه • شاه را غيرت بود بر هر كه او • بركزيند بعد از انكه ديد رو • غيرت غير
مشاهده سنده حاصل اولور اكر ملاحظهٔ غير اولمسه غيرت دينلمز پس حقك غيرتى بو
انكه غيرى اولدغى جهتدن اولور زيرا اول قادر تمالدر و معبود مطلوبدر واول
و معبود وردن مرادكه عالم وادمدن وجه غيره بو جهتدندر كه اكر غيرت
ظهور را يدرسه استركه عبد كندودن غيرى محبوب و معبود كورميه اكر چه نفسى
كندودن غيرى يوقدر ولكن غيرى ماسوى حكمنده اولن ظهور راتحت معبود
اولدغى اسميه غيرت الهى بويوزدن اولور و اكر غيرت عبده نسبت اولورسه
وجهدن خالى اولمز بو اوج وجهدن خالى اولور غيرت نفسانى و شيطانى اولور
اول اوج وجه بودر غيرت لله غيرت في الله غيرت على الله غيرت لله وفي الله حقك
احكامى ومحبوبى رضاسنده اولن غيرتدر مثلا حضرت سليمان وقت عصرى فوت اولدقده
غيرته كلوب صافنات جيادى قردغى كبى كما اخبر الله تعالى عز وجل
اذ عرض عليه بالعشي الصافنات الجياد فقال اني احببت حب الخير عن ذكر ربي

توارد

توارت بالحجاب ردوها على فطفق مسحا بالسوق والاعناق • حكايه سى بودر كه حضرت
سليمان عليه السلام شامه غزا ايليوب بعد الفتح اندن بيك دانه آت غنيمت الوب
بى انما ايلديكه اكا بعد الظهر عرض اولنه پس بر كوسيه اوزرنه اوتوردى اكا
اول معقول اتلر عرض اولندى حتى كونش حجاب مغربده متوارى اولدى و صلوة
عصر فوت اولدى پس طاعت محبوبه مانع اولدقلرى ايچون غيرته كلوب ديديكه بانلرى
رد ايلك اتلرى پس بالكليه قربان ذبح ايلدى وغيرت لله وفي الله شيخ حضرتلرى
فتوحاتده بويله تفسير ايدوب بيورديلر كه الغيرة لله وفي الله هو ان يرى الانسان
ما حده الحق ان يتعداه الخلق فيقوم بصفة الغيرة لله لا لنفسه اذ علم ان الخلق
عبيد الله وانه من حكم العبد ان لا يتعدى حد ما رسم له سيده • يعنى غيرت لله وفي الله
اولدر كه بر كمسه حقك حد ايلدكى شرعى كوره كه خلق اندن تجاوز ايليه پس الله ايچون
صفت غيرت او كمسه قايم ايليه وحقى سويليه وقادر اولدقجه لجل ايليه اما بو غيرت
كند ونفسى ايچون اوليه زيرا بوكونه غيرته كلن كمسه بيلوركه خلق عباد الله در و عبدك
حكمى افنديسنك رسم ايلدكى حددن تجاوز ايليه مكدر پس انك ايچون حق بولنده لله وفي الله
غيرته كلور اما غيرت على الله اولدركه زيرا بو محبوب حقيقى محبوب مجازى كبى دكلدر الى
صفتنى بلكه طريق الحق بونك اوزرنه مبنيدر اولمشلر كه خلقى انك جانبنه دعوت
وانلرى مشاهدهٔ محبوب حقيقيه تحريض وترغيب وتشويق ايلدين بو محبوبك
عاشقلرى در لوكه بيت كاشكى سود كى سوسه تموز خلق جهان • سوزش جانرا نهان قصه جانانرا

اولسه ...

اما غیرت علی الله اکو نا محرم دن کتمان سرایله تفسیر اولنور سه بو تقدیرجه جایزدر اولور
زیرا اولیا واخفیا جناب محبوبک اسرارنی کمال غیرتلریندن نامحرمه افشا و
اظهار ایلمزلر نتکیم جناب حق دخی کمال غیرتندن انلری عوام و نامحرمه اظهار ایلمز
کما قال اولیائی تحت قبائی لا یعرفهم غیری امام قشیری رساله سنده باب غیرتده شبلی
و بعض مشایخدن نقل ایدوب دیرکه قیل للشبلی متی تستریح قال اذا لم ارله ذاکرا شیخ
حضرتلری فتوحاتده بو قوله وجوه شتی ایله جواب ویرمشدر اولا دیرکه یمکن ان
یقول الشبلی هذا القول فی حالة رؤیة الذاکرین الله علی الغفلة و بعدم الحرمه
مثل من یذکر بلغو الایمان او ذکر الله فی طلب المعاش فی الاسواق فغار ان یذکر
بهذه الصفة مما لم یوف المذکور حقه من الحرمة عند الذکر ولا یبعد من الشبلی اما
ان یکون هذا قصده بذلک القول فی بدأ امره و فی وقت حجابه عن معرفة ربه و
مع المعرفة فلا یکون مثل هذا القول ۰ و بر معنا دخی بودرکه ذاکردن مراد کندو
اوله یعنی دیمک اولورکه بن اول زمانده راحت اولورمکه کندومی الا ذاکر کورمیم
زیرا کندومی ذاکر کورمک عین حجابدر بلکه ذاکر و مذکور انی کورمکه غیرت ایدن
مرتفع اوله و بو قول ظاهر معناسنه المغه بو حدیث شریف دخی مانعدرکه بیورلدی
المؤمن یحب لاخیه ما یحب لنفسه یعنی بر کمسنه جناب حقی بر موءمن قرندشندن
و اللهی ذکر ایتمکی دیمه اومن اولمز قنده قالدیکه جرا اوله تطویل کلامه باعث
اولمغیچن بو قدرله اکتفا اولندی والله اعلم باب ثانی مرتبۀ ولایتده اولن

درجات

درجات بیان ایلر بو باب دخی اون درجه شاملدر درجۀ اول ولایت نندر
و ونه لکدر انی بیان ایلر مشایخ کبار رحمهم الله بوکونه تعریف ایدوب بیوررلرکه
الولایة هو قیام العبد بالحق عند الفناء عن نفسه و ذلک بتولی الحق تعالی
ایاه حتی یبلغه غایة مقام القرب والتمکین ۰ یعنی ولایت عبدک کندو نفسندن فانی
اولدیغی وقتده حقله قایم اولمسیدر و بونک معناسی حق تعالی حضرتی عبدک جمیع
امورینه بالذات تولی ایلمسیدر شول حیثیتدن که عبدک اصلا وجودی و تصرفی و وصفی
و فعلی قلمیه بلکه وجود و تصرف و فعل و ارادت و قدرت بالکلیه حقک اولور
حتی جناب حق انی غایة مقام قرب و تمکنه ایرکوره بشریتی فنای در ایمال قلوی
یعنی عبد بو مرتبه ده حقله باقی اولور انکیچن الولی هو الفانی فی الله والباقی بالله
دیمکله تعریف اولنمشدر جناب حق بونلری بو فنادن صکره طرفة العین ده
بلکه اندن اوکله کندو نفسلرینه تسلیم قلمز اکی بر آن جناب حق انلری بلا اشتهاده
حق کندو نفسلرینه سپارش ایلسه حضرت پیغمبر صلی الله علیه و سلم اللهم لا تکلنی
الی نفسی طرفة عین ولا اقل من ذلک اللهم اکلانی کلاء طفل الصغیر ۰ بیوردغی
بونلرک دخی لسان ذاتی بو معنایه رجا ایلر پس بونلر حقک ولیسیدر و جناب حق
دخی بونلرک ولیسیدر کما قال الله تبارک و تعالی الله ولی الذین امنوا یخرجهم
من الظلمات الی النور یعنی الله تبارک و تعالی محبتی در شول کمسنلرکه من حیث الصفات
الکا و انک پیغامبرینه موءمن اولدیلر و بونلرک هر کارده متولیسیدر و هر شانده

بونلر حق ولاولیلردر بونلری ظلمات شبهاتدن نور یقینه اخراج ایلر ویاخود
ظلمات نفسانیه‌دن انوار صفات رحمانیه‌یه واصل ایلر ویاخود ظلمات کثرتدن
خلاص ایلیب نور شهود وحدته نایل قیلورلر لاجرم غیری سوی کورمکدن خلاص
اولورلر و حجاب حضوردن نجات بولورلر **مثنوی** دیدهٔ حق بین نبیند غیر دوست
کوز عالم معرفته بیند نبوت دیکران از فتنه مانده در حجاب او نقل افکنده برلب لباب
اخلاق
چونکه صلی الله اسمی تنندن بر اسعدر لاجرم بو اسمک مظهرلری منقطع اولمز
لی
الهیه ایله متخلق و ذات و صفاتنده ذات و صفات حقده افنا ایتمکله متحقق اولنلر
بو اسمک مظهری اولورلر و انلر اولیاء اللهدندر و بونلره رجال الله دیر
حال هر دورده لا ینقطع بولنورلر نتکم حضرت مولانا قدس سره بیوررلر
مثنوی پس بهر دوری ولی قائمست آزمایش تا قیامت دائمست دست زن در دامن
هر کو ولیست خواه از نسل عمر خواه از علیست ماخذ ولایت غیر بنی مشکوة نبوت
حضرت محمدیه در که صلی الله علیه وسلم جناب حق جل وعلا **قل ان کنتم تحبون**
الله فاتبعونی یحببکم الله بیوردی کویا بدر افتاب و ولی ماهتاب کبیدر نتکم
کاشف راز صاحبی بیورر **بیت** نبی چون افتاب آمد ولی ماه مقابل کردد اندر لی مع الله
نان کنتم تحبون یابد او راه بخلوت خانهٔ یحببکم الله پس افتابه ماهتاب
نقدر مقابل اولورسه اولقدر نور استفاده ایلدوکی کبی ولی دخی حضرت نبیه
نقدر متابعت قلورسه اولقدر کمال بولور و اولقدر ممتاز اولور نتکم حضرت نبی علی
الله

الله علیه وسلم محبوبیت مقامنه واصل اولمشلر ولی دخی او حضرته حسن متابعتی
دن
سببیله مقام محبیتدن محبوبیت مرتبهٔ محبوبیته نایل اولور تبعیت واسطه سیله
شود
ولیه بو معنا مناسبدر قلور **بیت** از محبت نار نوری می شود از محبت دیو حوری می
معلوم
از محبت کرد او محبوب حق کو چه طالب بود شد مطلوب حق پس ولینک مرتبه
اولدیغی اولی معنایه کله‌لوم که ولی کندینک ولی اولدیغنی بلور می و خلق الجن
اشعر اولورمی ویا اولمزمی مشایخک بو خصوصده اختلافی واردر **قال ابو**
الحسن علی بن اسماعیل الاشعری لا یجوز ان یعرف الولی انه ولی لان معرفة ذلک تزیل
ال
عن خوف العاقبة و زوال خوف العاقبة یوجب الامن و فی وجوب الامن زوال
العبودیة بو سوزک معنی سعدیه کلمدر اکر مقبول اولورسه جمله‌یه شامل اولق
اقتضا
بزیله اولمز زیرا کامل اولدرکه کندینک نه ایدوکن بله و بالهام الله مرتبه‌سی بنی
د
ایلرسه یعنی عبودیتی اقتضا ایلر ویاخود خوف عاقبتی اقتضا ایدر ویاخو
بالکلیه فنای اقتضا ایدر اجل قلهمی ولی کامل اکن کندی بلمسی امنی موجب
و زوال عبودیتی مستلزم اولمز انکچون ابو علی دقاق درکه **یجوز ان یعرف**
الولی ولایته اما خلق الجن ولایته ظاهر اولوب مشهور اولنمسی کله‌لوم
محققینک کلامی بودرکه ولی کامل اختیارله کرامتی خلقه اظهار ایلمز و حجاب
حقدن ظهوردن دخی استمز انکچون امام محمد بن علی بیورر لکه **من اظهر ولایته**
فهو مدع و من ظهرت علیه کرامته فهو ولی پس اظهار نده مخافت جوقدر

ولکن ظهورنده بو قدر زیرا اظهارنده عجب وکبر ونخوت وتوجه خلق ودینی
للخلق متضمن وپناهق ومنزلت ریاسته مستلزم اولور بو نلر ایسه حجاب
نقصاندر نعوذ بالله من الحور بعد الكور اما ظهورنده بو مخالف اولمز زیرا
الحكمة والمصلحة اولور پس جناب حق جل وعلا بوکونه خطرلردن محفوظ
قلور نتکم مثنویده بو معنایه مناسب شیخ اقطع حکایه سنده حضرت مولانا
انلر لسانندن اشارت بیورر اول کامل مقطوع الید ایکن زنبیل اوردی
ولکن بونک ظهورندن واظهارندن بغایت حذر قلوردی حکمت للحق انک
ظهورینه تعلق ایدب خلق انک کرامتنه مطلع اولدقده دیدی مثنوی گفت حکمت را
تو دانی کی دکار من کنم پنهان توکردی اشکاره امد ابلهانی که یک قومی بدند کردنی
غم بریت ملکی شدند من نخواهم کان رمه کافر شوند در ضلالت در گمان بد روند
این کرامت را بکردیم اشکار کرد حق دست اندر وقت کار تا که این بیچارگان بدگمان
رد نگردند از جناب آسمان پس محققان حقیقت وکاملان طریقت دعنلر درکه ولده
اظهار کرامت وادعاء ولایت جایز دکلدر بلکه انک ادعا واظهاری مکی حقدر
پس انلرده پوشیده اولماسی اولادر نتکم نبینک ادعاسی وادعاسنه موافق
اظهار معجزه قلمسی اولی در وانلره لازم اولان اولدر بیت ولایت در ولی شده
باید ولی اندر نبید اغاید قال الشیخ في الفتوحات بیت ستر الكرامة واجب محقق بلا
عند الرجال فلا تکن مخدوله وظهورها في المرسلین فریضة وبها تنزل الوحي

وقال

وقال اعلم ان الايات والكرامات وان جعلت للرسول اظهارها من اجل دعواه
كذلك يجب على الولي التابع سترها هذا مذهب الجماعة محققين كرامات
حسيه يه التفات ايتمزلر بلکه کرامات معنويه يه مقبول طوتمشلر واکا ترغيب و
تحريض ايتمشلر زيرا کرامات صوريه مكر خفيدن واستدراجدن خالي اولمز مكركه من
عند الله ظهوري مراد اوله نتكم شيخ حضرتلري كراماتي ايكي قسم ايدب بو معنايه
فتوحاتده اشارت بيوررلر قال الكرامة على قسمين حسية ومعنوية والعامة ما تعرف
الكرامة الا الحسية مثل الكلام على الخاطر والاخبار بالمغيبات الماضية والآتية
والمشي على الماء وطي الارض والاحتجاب عن الابصار واجابة الدعاء في الحال
فالعامة لا تعرف الكرامة الا مثل هذا واما الكرامة المعنوية فلا تعرفها الا الخواص
والعامة لا تعرف ذلك وهي ان تحفظ عليه اداب الشريعة وان يوفق لاتيان
مكارم الاخلاق واجتناب سفسافها والمحافظة على اداء الواجبات في اوقاتها
والمسارعة الى الخيرات وطهارة القلب من كل صفة مذمومة ومراعاة حقوق
الله في نفسه وفي الاشياء فهذه عندنا كرامات الاولياء المعنوية التي لا يدخلها
مكر ولا استدراج ولا اشباه ذلك في هذه الكرامات الا الملائكة المقربون واهل الله
المصطفون وما امر الله نبيه ان يطلب منه الزيادة من شئ الا من العلم لان
الخير كله فيه وهو الكرامة العظمى والله اعلم درجه ثانيه سرندر وارباب سر
محققين رحمة الله عليهم اجمعين سرك بوكونه تعريفي ايلمشلر ادب

درجه ثانيه سرندر وارباب سر بيلدر

بیوررلر که السر هو المعنی الباطن عن ادراك المشاعر ويقال للقلب المتجرد
الی روح بالتجرد والصفا لکونه محلا للسر اطلاق الاسم للحال علی المحل مجازا
صفا
یعنی سر شول مشاعردن باطن اولان معنیدر که بو حواس انی ادراك ایده میه
ری
وتجردله مقام روحه ترقی قلان قلبه دخی سر دینور سره محل اولدغندن اوتو
عبدالله
حالك اسمی مجازا محله اطلاق قیلندن اولور حضرت شیخ فتوحاتده
تستریدن نقل ایدب بیوررلر که قال سهل بن عبد الله التستری ان للربوبیة
سرا لو ظهر لبطلت النبوة وان للنبوة سرا لو ظهر لبطل العلم وان للعلم
سرا لو ظهر لبطل الاحکام • ای اخی جناب حق جل وعلا حدیث قدسیده
الانسان سری وانا سره بیوردی پس سر ربوبیتی بیلنلر حقك سری اولنلردر
سرك
پس بونك اظهاری عین ستردر انکچون اظهار سر الربوبیة کفر دینلمشدر بو
طالبی خزینه دار اسرار حق اولنلر مرشدلردن بر کمسه یه بولنمقله موفق
اوله
پس اول صاحب سرك سرا ارشادیله بو اسراره واقف وبو کنزاره عارف
یف
پس صاحب سر اولنلر کمللردر اکا کلهلم اصحاب سر اولن کملردر که بو حدیث شر
الاخفیاء
انلرك حقنده وارد اولدی قال النبی صلی الله علیه وسلم نحب العباد الله
کرواه
الاتقیاء الذین اخفاهم الله عن خلقه ان حضروا لم یعرفوا وان غابوا لم یفتقدوا
اخفیا ایله مقصود بر قسمی اسما ورسما خفیدر که بین الناس نا ملری وکمالاتلری
وکندولری مشهور اولمامشدر بو خلق دکل بلکه اولیادن چوقلر کسه انلری

ایدکی

ایدکی بلمز نتکم حضرت مولانا بو کروهه اشارت ایدوب دیلر مثنوی قوم دیکر میشناسم
ز اولیا • که دهانشان بسته باشد از دعا • قوم دیکر سخت پنهان میروند • شهره خلقان ظاهر کی شوند •
ایچره
هم کلاهشان هم ایشان در حرم • نامشان نشنوند ابدال هم • فرضا بونلردن بری خلق
خی
بن ولیم دیسه وحاضر اولسه خلق انکا ولیلکی روا کورمیوب دلی دردیه لر نتکم ابن فارض
بو مرتبه یه اشارت بیوررلر بیت ولو قیل من تهوی وصرحت باسمها • لقیل کنی او مسه
طیف جنة • بو کروهه لا یعرف ذا الفضل الا ذووه فحواسنجه اوه مرتبه ایرنلر بلور کما قال
بنی
حضرت مولانا یعرفنا من کان من جنسنا وسائر الناس لنا منکرون وبر قسمی دخی اولدرکه
درکه
الناس اسما ورسما مشهوردرلر ولکن مرتبه لری انلردن مستوردر بونلر اول کملر
بالغ عقول ناسه تنزل ایتشلردر وکلموا الناس علی قدر عقولهم فحواسنجه الکلرى قلری
جمیع
یردن سویلیوب سنتمه کتمشلردر هرکس انلری عقلی یتدکجه بر مرتبه تعین ایدر ولکن انلر
مراتب ومقاماتدن نکذر ایتمشلردر عجیبدر که بونلر بغایت ظاهر ایکن غیرت حق بونلری
نا
ساتردر واظهر من الشمس ایکن کمال ظهورلری بونلره پرده اولمشدر نتکم حضرت مولا
عجتر که
بو طایفه علیه نك شاننی دقوقی حکایه سنده تعریف ایدوب بیوررلر مثنوی اتی
نبیند
برایشان می کذشت • صد هزاران خلق از صحرا ودشت • ختم کرده قهر حق بر دیدها • که
سوی
ماه را بیند سها • کفته هر شاخ وشکوفه بر غنیه • دم بدم یالیت قومی یعلمون • بانك می آید
هر درخت • سوی ما آیید قوم شوربخت • بانك می آید زغیرت بر شجر • چشمشان بستیم کلا لا وزر •
دل
فبحانی ابعی رجال الناس من حیث نظروا الیهم وسموا اقرانها بیت ملکوا اصحاب

رفتند و شور عشق نشد خالی جهان بر شمس تبریزی نه مردی کو چو احلاناء ابو یزید بسطامی
حضرتلری بیورررلر که الاولیا عرایس الله ولا یری العرایس الا من کان محرما لهم واما غیر
اید
فلا شوی چو در آید محرم دوران کونده بر کشایند ان ستیران روی بند چونکه نامحرم کر
از درم پرده در پنها شوند اهل حرم بو نلر اول مستورلر اقبابی غیرتدر که جناب حق کمال
لیا
غیرتندن بو نلری مرتبهٔ غیریته قلدی اهل صور تدن افنا اتمز اهل ظاهر که فهم ایلیه او
اولی
انجق کرامات صوریه صاحبلریدر بو اولیای معنویه انلر بلمز بو نلری ینه اهل الله
بیلور الله اهلی اولمینی اهل الله کیدر بلمز کما قال ابن عطا سبحان من لم یجعل الدلیل علی
اول
اولیائه الا من حیث الدلیل علیه ولم یوصل الیهم الا من اراد ان یوصل الیهم او
زاة
کسلکه که چشم خدبینه اولیه وخلوتخانهٔ وحدته یول بولمیه و روی یارکوریه
برلر
خدا اولن اولیای معنویه واصفیا حقیقیه کوره من و بو نلرک وصالنه ایرمز
بو نلری بلمک الله بلمکدن اصعبدر کما قال ابن العطا فی لطایف المنن سمعت شیخنا ابا
اصعب
العباس قال معرفة الولی احضعب من معرفة الله فان الله معروف بکماله وجماله ومتی
لیائه
تعرف مخلوقا مثلک یاکل کما تاکل ویشرب کما تشرب واذا اراد الله ان یعرفک بولی من او
المعنویه طوی عنک وجود بشریته واشهدک وجود خصوصیته‌ه پس زبدهٔ کلام
وخلاصهٔ مرام بودر که الله تبارک وتعالی بعض عبادینک کرامات صوریه سبیل عوامه
اظهار ایلدی وبعضنی هم عوامدن ستر ایدب خواصه اظهار ایلدی وبعضنی هم
عوام وهم خواصدن اظهار ایلدی وبعضنی هم عوامدن وهم خواصدن ستر ایلدی بعضی
اولیا

درجهٔ ثالثهٔ غریب وغریب بیان ایدر

اولیا واردر که بدایتده ظهور ونهایتده ستر ایدر وبعضی بدایتده ستر و
نهایتده ظهور ایدر وبعضی مستور کلور ومستور کیدر وبعضی من وجه اشاد
ی
خفیاد
ناسه خفی ظاهر اولور ولکن من حیث الحقیقه مستور قلور بو جهتدن اهل سردن وا
رضی الله
اولور والله اعلم درجهٔ ثالثه غریب غربا ایلر و غریب کلور دیدی عمرو بن عاص
الله
عنه بو حدیث شریفی حضرت نبی صلی الله علیه وسلمدن روایت بیورررلر قال النبی صلی
آن
علیه وسلم احب العباد الی الله الغرباء قالوا من الغربا یا رسول الله قال الفرارو
ب
بدینهم یجتمعون مع عیسی بن مریم یوم القیامةه معنای شریفی اللهم قولنک محبو
ب
رکی غربادر دیدلر که غربا کیملردر یا رسول الله بیوردیکه دینیله خلقدن فرار ایلینی
کسلردر بونلر قیامتده عیسی بن مریم علیه السلام ایله حشر اولورلر ومن مات غریبا
فقد مات شهیدا یعنی غریب اولسه شهید اولورلر بو کون غریب مشهور ومتعارف
اولن غریبدر اما عند اولیا اصل غریب یا حالاً ویا خود علماً و عرفاناً غریب اولنلر
یب
الغر
پس حالاً غریب اولن کسلردر شیخ الاسلام حضرتلری تعریف ایدب بیوررلر
حالاً هو رجل صالح فی زمان فاسد بین قوم فاسدین او عالم بین قوم جاهلین
زمان
او صدیق بین قوم منافقین وهذا من الغربا الذین طوبی لهمه یعنی حالاً غریب
فاسدهده اولن شول رجل صالحدر که سایر اکفاسندن صفت صلاحله منفرد اوله
ب
و زمانی فاسد اوله که فتن ومحن طوله وقوم فاسد اولدر که طریق حقه سلوک الیتی
کی
هوای نفسه اشتغال قله و دخی شول عالمدر که جاهللر اینده قله وجهلا الکه تبع

عليه سندن غافل اوله وقدر وقيمتنی بلميه ودخی شول حد بقدر که باطن ظاهره
مخالف اولن قصه لر مابيننده اوله بونلر اول غربادرکه حضرت رسول صلی الله عليه
وسلم بونلر حقنده اوچ کره **فطوبی للغرباء** بيوردی نتکم ابو هريره حضرتلری رضی الله
عنه حضرت نبی صلی الله عليه وسلمدن روايت بيورزلر **قال النبی صلی الله عليه وسلم ان**
الدين بدأ غريبا وسيعود کما بدأ فطوبی للغرباء فطوبی للغرباء قال ابن ملک ان اهل
الدين فی الاول کانوا غرباء ينکرهم الناس ولا يخالطونهم وکان تعيشهم بين
اقاربهم کتعيش الغرباء وسيکون کذا فی الآخر بو تقديرجه مضاف محذوف اولور
وتقدير کلام اهل دين اول زمانده غربا ايدی که ناس انلری انکار ايدرلردی
وانلرله مخالطه ايتمزلردی وبونلرک بين الاقربا تعيشلری غربا کبی ايدی و اخر
زمانده دخی بويله اولورلر نتکم ابتداده بويله اولدی ايدی پس طيبه وسعادت
انجو نلردر بيورر پس علما وعرفا نا غريب اولن اول عارفلردرکه ديده باطنلری دن
حجاب مرتفع اولوب حقيقت حالی بلديلر ومرتبه کمالی بولديلر واسرار غيبه عارف
ومکنونات باطنه واقف اولديلر اکر بر شمه مرتبه لرندن اظهار ايتسلر البته عقلا و
علما انلری انکار ايليه ايدرلردی پس بونلر بين العلماء والعقلاء غربا کبيدر فضلا
بين ساير السفهاء بونلرک حالتنه اهل صورت محرم اولمديغندن سويلسه عقلا انک
عقليدکيدن سويلر وکندو حالتلرين کتم ايلرلر **مثنوی** با تو پوشيده حالتيست مرا
که درستی بيان نمی‌دانم باشارت حديث خواهم گفت که غريبم زبان نمی‌دانم انکچون شيخ الاسلام

حضرتلری

درجهٔ رابع استغراق بيان ايدر

حضرتلری **غربة العارف غربة الغربة لانه غريب فی الدنيا والآخرة** در حضرت مولانا
دخی **مثنوی** خود غريبی در جهان چون شمس نيست شمس جان باقيست کش امسی نيست
بو بيتله بو غربته اشارت قلورکه اهل دنيا واهل آخرت شمس حقيقی اولنلرک
مرتبه سنه محرم اولمدقلرندن اخبار ايلر **درجه رابع استغراقی بيان ايلر** استغراق
عينی مرتبه ولايته وصولدن صکره حاصل اولورکاه اولورکه حلت تجلی الهی
استيلا قلد قدنصکره مشاهده محبوبه مستغرق اولور وکاه اولورکه جذبه خدا
ازکندودن قلدقده بحر وحدته غرق اولور وجوددن ومن ومادن قورتلور
اکر زياده مستغرق اولورسه بالکليه فرق قلمز وکنديی بولمز وخلق عالم بلمز بحر
ذات احديته غرق اولور وکنديی عين بحر بولور نتکم حضرت مولانا بو استغراقه
اشارت قلوب بيورر **مثنوی** جمع بيند مرد محجوب از صفات در صفات آنست کو گم کرده ذات
واصلان چون غرق ذات اند ای پسر کی کنند اندر صفات او نظر چونکه اندر قعر جو باشد سر
کی برنگ آب افتد منظرش بو مرتبه مشايخ صوفيه استغراق الشواهد فی الجمع درلر
واستغراقه اوچ درجه اثبات ايدرلر **اولا استغراق العلم فی عين الحال ثانيا ثم**
الاشارة فی الکشف ثالثا استغراق الشواهد فی الجمع علمک حالده استغراقی احکام
علمک احکام حالده استهلاکندن عبارتدر وحالک علم وشعوری اوزره استيلاسندن
کنايتدر بو مرتبه ده حکم بولجيه حالیه نک اولور واحکام علميه وعقليه ده تأثير قالمز
لکن بو حالک صاحبی ضلالت وخلاف شريعت کار ايلمکدن مصون ومحفوظ اولور

كما قال القاشاني صاحب هذا الاستغراق ظفر بالاستقامة والا فهو في الضلالة لا تصافه

بصفات اهل الولاية والتسابه بلباس نور الهداية كما حكي عن الشبلي انه كان ذا استغراقه

اذا حضر وقت الصلوة قام وتوضأ واحسن وضوءه وصلى واتم صلوته واحسنها من غير

ان يكون له شعور بذلك وحكي سيدنا الشيخ محي الدين عن نفسه انه كان اماما لقوم وكان

يصلي بهم مدة استغراقه ولا شعور له بذلك ولم يعلم به الا باخبار القوم بعد الافاقة

ومثل هذا الشخص يسمى محفوظا ان كان وليا ومعصوما ان كان نبيا ٥ واشارتلك كشوف

استغراقه نوركشف ذاتله حضرت اسمائيه دن روح مرتبه ذات احديته ترقي اتكله اولور

بو مرتبه روح مقام حقي بولور وقلب مقام روحي بولور واختلاف اسماء ترفع اولور

واشارات نور ذاتده مستغرق اولور بو مرتبه دن اول عبد حقه مثلا لسان اشارتله جناب

يا جميل يا جليل يا لطيف ويا قهار ديردي وصفات مختلفه ايله توصيف قلوردي

بو سطوت نور ذاتده بو كونه تميز برطرف اولوب بو مثللو اشارات محو ومستغرق اولور

وبو استغراقك صاحبلرينك لسان حالي بو بيته ترنم قلور بيت توصفتكو مني بروخم از صفات

در وصال ايلدكو يا بتيا ٥ وجمله شواهدك استغراقندن مراد شواهد تجليات

وصفاتك مرتبه جمعده سطوت نور احديتله فناسي واثاريتك اضمحلاليدر بقيه دي

عبددن بو مرتبه هيچ بر شيء قالمز وجود هو ايله عبد كنز بيتده اولي مرتبه عودت

واطلاع عالمه رجعت ايدر كان الله ولم يكن معه شيء الآن كما كان كلامينك سري حالا

اولور بو مرتبه حقله باقي اولور وجميعا صفات الهيه ايله متحقق اولور واندن

صدور

درجهٔ خامس غيبت بيان ايدر

صدور ايدن نعتدن صدور ايدر درجهٔ خامس غيبت بيان ايدر غيبت دخي مرتبه وار لكك

درجه لو بيدن بر درجه در اكرچه غيبت چوق معنا وير مشلر در اما محققينك سوزي

بودر كه غيبت اشيادن غايب وحقله حاضر اولمقدرلر وبو كونه كمسنه غيبت و حضار

تسميه ايدرلر بيت غايب زخود وبدوست حاضر اعني زخود بااوست ناظر يعني

بو نلك حب حلادر وغيبة المحبوب كل ما سوى المحبوب كلامنك عنوان باللو يدر

اكرچه سالك مرتبه ده اولنلرك دخي غيبتي وار در اما عارفك غيبتي اندن عالي مقدار در

زيرا غيبة السالك عن رسوم العلم وعلل السعي ديلمشدر وغيبة العارف عن عين الاحوال

في عين الجمع ديو تعريف قلنمشدر يعني اول وقتده كه حال سالكه مستولي اوله رسوم

علمدن وحدود عقلدن غايب اولور وعلل سعيدن نجات بولور زيرا بو اجتهادل

احكام قلور وعلل سعيدن خلاص اولمسي وكوششي حقك توفيقي بله بيلدر حتي كندي

عجب ورعونتدن عاري قلمه بيلدر اما عارف حضرت جمعه تحقق اتمكله عين احوالدن غايب

اولور يعني نه احوال اني كورر ونه احوالي حقي نور جمع اني بورر واني وقت وحالك

حكمندن محفوظ قلور وقت حالك حكمي سالك اولنلره اولور اما عارف بو تغيرلرندن

نجات بولور درجهٔ سادس وقتي بيان ايلر وقت دخي مرتبه ولايتك درجاتندن

بر درجه در زيرا وقت يا ابو الوقت ويا ابن الوقت در اولا وقت بلكل اندن حكم

ابو الوقت وابن الوقت نه در بلمسي ووقتي تعريفده محققينك سوزي چوق قدر خلاصه

كلماتي مشايخ بو نلر دركه ايراد اولنديكي قال في الفتوحات الوقت ما يقتضيه الحق ويجري عليك

درجهٔ سادس وقتي بيان ايدر

وقیل الوقت ما حکم علیک ومدار الکل علی الله الحاکم ۰ یعنی وقت جناحکی اقتضا
ایدیب سنک اوزرکه اجرا ایلدکی شیدر وبعضلر دخی دیمشلردرکه هر شول نسنه که سنک
اوزرکه حکم ایلر وحکمنی اجرا ایلر اول قدر ومدار کل شانی بودرکه تحقیقا وقت
حاکمدر وقال فی العوارف المراد بالوقت ما هو غالب علی العبد فی وقته فانه کالسیف
یقطع بحکمه ۰ یعنی وقتدن مراد شول حالدرکه عبد اوزره وقتنده غالب اولور
وسیف کبیدرکه حکمیله وقت اول حکمنی قطع قلور ولذا قیل الوقت ما یرد علی العبد
ویتصرف فیه ویمضی حکمه من خوف وحزن او سرور وفرح ۰ یعنی وقتده خلاصهٔ
کلام اولدرکه عبد اوزره وارد اولن واردات الهیه وتجلیات ربانیه زمانیدر
که اول وارداة اول وقتده عبدی تصرف ایلر وحکمنی عبد اوزره امضا ایلی اکی
خوف وحزن اقتضا ایدرسه عبد خایف ومحزون اولور اکی سرور وفرح اقتضا
ایدرسه مسرور وفرحناک اولور قال الشیخ فی الفتوحات اذا علم العبد من وقته ذلک
تسلم الحکم فیه لله واستسلم وکان بحکم وقت ما یمضی الله فیه لا بحکم ما یختاره لنفسه
من المنشط والمکره ۰ یعنی چونکه عبد وقتنده بو تصرفاتی وارداتی بلدکده حکمی
اول وقتده اللهه تسلیم ایدر وحکم حقه منقاد اولور واول وقتک حکمنده اولور
که الله تبارک وتعالی اول حکمی امضا ایلی منشط ومکروهدن کندو نفسی ایچون اختیار
ایلدکی شیک حکمنده اولمز بوکونه کمسنه لره ابن وقت دینور وقتک حکمنده اولدیغی
ایچون ووقت بو ناده ماندابی حکمنی اجرا قلدیغیچون وماضی ومستقبل قیدندن

قورتلدیغی

قورتلدیغی اما ابو الوقت اول کمسنه لردرکه وقت حال انلرده تصرف
قلمز وانلر بو احوال مختلفه ایله متلون ومتغیر اولمز زیرا که بونلر کدورات
وجودن صافی اولمشلردر و زنک ماسوادن صفا بولمشلردر نتکم حضرت مولانا
بو بیتله بو معنایه اشارت ایلمشلردر مثنوی صوفی ابن الوقت باشد در مثال
لیک صافی فارغست از وقت وحال درجهٔ سابع صفاء ذکر ایدر صفا دخی

درجهٔ سابع صفا ذکر ایدر

درجات ولایتک مراتب علیا درجه سیدر ومحققلر صفای بوکونه تعریف ایدیبوردرلر بو
الصفا اسم للبراءة عن الکدر وهو سقوط التلون المذکور فی باب الوقت صفا
قومک اصطلاحنده کدورت بشریه دن بری اولمغه اسمیدر وباب وقتده مذکور
اولان احوال متحصله مختلفه ایله متلون اولمغک سقوطیدرکه سالکک
نفوسی تعرضدن باطنی تصفیه قلوب و زنک و رنک ماسوادن اینه وش
منجلی اولوب بیرنک اوله و صفا بوله مثنوی بسته رنک این وآن تا چند دیده
از دید رنکها دربند ۰ سوی بیرنک اکر تو شتابد ۰ از همه رنکها خبر یابد ۰ اینه
چون زرنک بیزارسته ۰ همه رنکی درو بدیدارست ۰ صفانک اوج مرتبه سی واردر
اول صفای علم ایکنجی صفای حال اوچنجی صفای اتصال کما قال شیخ الاسلام
الصفا علی ثلث درجات الدرجة الاولی صفاء علم یهذب لسلوک الطریق ویبصر
غایة الحد ویصحح همة القاصد ۰ یعنی اولکی صفای علمدرکه اول علم طریق بقایه
سالکک سلوکنی مهذب وادب حضرت بیله ایله مؤدب ایلیه وغایت حدده

ونهايت سلوكه اذ بصيرتله كه ان الله عبادا أبرزوا في بدايتهم ما في نهايتهم
ديمشلر در بونلر اول اهل صفادر كه صحت متابعت سبيل جناب عزت
بونلره نور بصيرت اعطا ايدوب نهايت حقيقتده اولان اسرارى اوايل سلوكده
مشاهده ايدرلر وصفاى علم بو قاصدلرك همتنى تجميع ايدب حضرت احديته
بذل الالتفات لا غيرها من المراتب والمقامات صحت همتله كيدرلر الدرجة الثانية
صفاء حال يشاهد به شواهد التحقيق ويذاق به حلاوة المناجاة فينسى به الكون
حالدر كه انكله حضرت اسماء الهيه دن قلبه واردات وتجليات در ودبو حال الله شهود
تحقيق يعنى دلايل وصول مشاهده اولنور زيرا بو واردات وواردات وتجليات
دلايل وصلتدر يعنى حال صافى اولدقده دلايل وصول انكله مشاهده قلنور
وجناب حقله مناجات ومكالمه نك ذوقى بولنور وكون بو صفاى حال الله وذوق
بالكلية فراموش اولنور كه بيت وصف اين بكفت وكو محالست كه صاحب حال داند
اين چه حالست و الدرجة الثالثة صفاء اتصال وهو شهود الحق بفناء العبد
اتصال مبادى فنادى عن قريب ايكنسك بله تفصيلا بيانلرى كلور انشاء الله
و فناء عبد افعالنى افعال حقده وصفاتنى صفات حقده وذاتنى ذات حقده
مطلق فنا ايلمه دن عبارتدر بو فنا ايله شهود حق ميسر اولور شعر چون تو
ديدى پرتو ان افتاب تو نماندى باز شد اجزاى آب قطره بودى كم شدى از جزاى آب
بحر نيابد اين زمان اين قطره باز كه چه كم كشتى نكار هر كه اين است در نهانم كشته كاخفى من بنى است

درجه

درجهٔ ثانى سرورى بيان ايلر بعد الصفا عاشقه سرورى حقيقى حاصل اولور وعرف
اصطلاح اولياده بوكونه تعريف اولنور السرور الاستبشار الجامع الشامل على
ظاهر العبد وباطنه من غير ان يشوبه شائبة حزن يعنى سرور عبدك باطننه وظاهرينه
شامل وجامع اولان شادليكدر كه الا حزن شائبه سى مشوب اولميه باطنك صفا
وسرورى ظاهرده دخى نمايان اولور وجوه يومئذ مسفرة ضاحكة مستبشرة شعر
بونده دخى بولور جفاعاريه دن خلاص اولور معتمد صدقه توطن قلور مثنوى
وارهيده از جفاعاريه ساكن كلزار عين جاريه بر سرير سر عالى همتش مجلس جاه ومقام
رتبتش معتمد صدق كه صديقانه دروى جلس بنده وشاد وتازه رو و سرور عاشقانه
دولت وعزتله وياخود كرامت وولايتله دكلدر بلكه اللهك فضل ورحمتندندر بو
ويردكى مشاهده ووصلتله در كما قال الله تبارك وتعالى قل بفضل الله وبرحمته فبذلك
فليفرحوا هو خير مما يجمعون دى يا محمد بونلره سن اللهك فضيله ورحمتيله فرحلنسونلر
پس هم الله ك فضل ورحمتيله فرحلنسونلر غيريله دكل فضل عند اهل التحقيق مشاهده
متعدوله دن عبارتدر ورحمت حجابات نورانيه وظلمانيه رفع ايدب وصلت
ومعاينه اشارتدر مثنوى عاشقانرا شادمانى وغم اوست دست مزد و اجرت خدمت سلام
هم اوست غير معشوق ار تماشاى بود عشق نبود هرزه سوداى بود شيخ الاسلام
حضرتلرينك قتنده سرورك اوچ مرتبه سى وار در تنكم بيوررلر السرور على ثلث درجات
الدرجة الاولى سرور ذوق ذهب بثلثة احزان حزن اورثه خوف الانقطاع

وحزن هاجته ظلمة الجهل وحزن اغتنه وحشة التفرقة ● درجهٔ اولی شول ذوق
سروریدر که اول ذوق اوج حزنی ازاله ایدر اولا شول حزنی اذهاب ایلر که طریق
حقدن منقطع اولمق خوفی ایراث ایلر اول حزن پس سالکه بو ذوق حاصل اولور که
انک سببیله خوف انقطاع وزایل اولور و بو سببیله صفا و سرور بولور ● ثانیا شول
حزنی ازاله ایلر که اول ظلمت جهل یعنی طریق حقه عدم معرفتی کتوردکی و ثالثا
شول حزنی ازاله ایلر که موجب فوات جمعیت و مستلزم ازالهٔ انسیت اولن
تفرقهٔ باطنک وحشتی کتوردکی والدرجة الثانية سرور شهود كشف حجاب العلم
درجهٔ ثانیه علم حجابنک کشفندن حاصل اولن شهودک سروریدر که انسانک کندی
علمی و عقلی معلومه عینی حجابدر اول وقتده که کندو بلکوسندن رها بوله و علمی
علم حقده فنا اوله علم غیب الهیدن اکا علم حاصل اولور مثنوی وذوق باطنله
بلیوب مسرور اولور مثنوی حالتی کز علم غیب آید پدید ● جز بذوق آن علم از تقوا نشید ●
جهد مرکن تا زخود یابی رها ● واجب این علم است اگر داری نها ● علم حق بیشه
اب وکلت علم معنی رهبرا ودلت ● کنج پنهانیست علم معنوی ● درتو اید کز خود
بیرون شوی ● والدرجة الثالثة سرور سماع الاجابة وهو سرور يمحو آثار الوحشة
ويقرع باب المشاهدة ويضحك الروح ● سرور سماع اجابت طریقیه فنانک قبولندن
ناشی اولور نصیحته صمع نصیحتی دیرلوجی بر کیمسه نصیحت ایلسک و نصیحتک
قبول ایلسه تقدیر کلام یعنی شو سرور قبوله و انقیاددر که ذات حقده فنا اولمقلغک

درجهٔ تاسع تلوین بیان ایلر

لنک داعیه سی اجابتندن ناشی اولور و بو سرور درکه بقای حقانی تشریدن حاصل
اولن وحشتک اثرینی محو ایلر و باب مشاهده یی فتح ایلر و روحی بو غمدن خلاص
ایلیوب کولدرر درجهٔ تاسع تلوین بیان ایلر اعلم یا اخی تلوین دخی مرتبهٔ ولایتک
اعلا درجه لرندندر قال الشيخ في الفتوحات ان التلوين من حال الى حال دليل
صدق على العارفين من الحال اه و بو مرتبهٔ تلوینی بعض مشایخ قتنده مقام ناقصی
وبعضلر قتنده مقام کاملدر کما قال الشيخ اعلم ان التلوين عند اكثر الجماعة مقام
ناقص وهو تلوين العبد في احواله وقالت طايفة بل تلوين هو علامة على صاحبه
بانه محقق كامل الحق وهو الذي ارتضيه وهو مذهبي وبه اقول وعلى قدر تمكينه
في التلوين تكون كماله لان التلوين نعت الحق وكل نعت الحق كمال اذ لا يتصور
في ذلك الجناب نقص اصلا فان الكمال لله على الاطلاق وانه من كتاب الله
كل يوم هو في شأن وليس التلوين غير هذا ● یعنی بلای سالک تلوینی عند اکثر
الجماعة ناقصدر دیمک مقامیدر بو تلوین عبدک کندی احوال نفسانیه سندن اولن
تلوینلردر و مشایخ کباردن بعض طایفه دیدیلر که بلکه تلوین صاحبینک محقق و کامل
اولدغنه علامتدر شیخ حضرتلری بیوررلر که بودر بنم بونی قبول ایده رم و بودر
بنم دخی مذهبم و بونک سببیله بن دیرم تلوینده بر کیمسه نک تمکینی مقداری کامل
اولور زیرا تلوین نعت الحقدر و هر نعت الحق عین کمالدر زیرا اول جنابده
اصلا نقص متصور اولمز زیرا کمال مطلق الله لحقدر پس انسان کامل اولمق

الا نعتی الکمال متصف اولمغله اولور وکتاب اللهده ایت تلوینی ونعت الحق
اولمغله برهان بیان کل یوم هو فی شأن آیتیدر عند الکاملین تلوینی دل
کلدی بودر بوکونه تلوینی محمود در زیرا تجلیات اسما وصفاتدن حاصل
اولور مذموم ومقدوح اولان تلوینی بدایت حالده نفس وهوادن حاصل
اولان تلوینیدر بو تلوین باد هوای نفسک اوکنده کاه کیدر اما بو طایفهٔ علیه
باد هوای نفسانیه تبدیل کوه کیدر مثنوی باد کاهی را بجا نامی برد باد
کوه را عجب چونی برده بیتی بو معنایه اشارتدر درجهٔ عاشر تمکینی بیاننده
تمکینی بو قومک اصطلاحنده مقام یقینی ومرتبهٔ استقامتده مستقر اولمغه
دیرلر کما قال شیخ الاسلام التمکین غایة الاستقرار فی مقام الاستقامة کما
قال الله تبارک وتعالی ولا یستخفنک الذین لا یوقنون یعنی تمکین مقام ولایتده
واستقامتده کمال ثبات واستقراره دیرلر نتکیم جناب حق جل وعلا حبیبنه
خطاب تلوینی وخفتی نفی ایدوب بیوررلر یا محمد سنی خفیف ومتلون ایلمیه
قول کملکه ایقان ایلمیانلر کما هی بو معنا غایت تمکینه اشارتدر کلکینی
فقده تمکینی مرتبهٔ ولایت واستقامتده ثابت قدم اولوب مکاشفه سی اندن
مستور اولمیوب مقامندن تنزل اعیوب نقصان جانبنه کیتمه مکدر بو خصیصه مبدل
ومتغیر اولمز دیمکدر کما قال الشیخ السهروردی فی العوارف ولیس المراد
بالتمکین ان لا یکون للعبد تغیر فانه بشر انما نعنی به ما کوشف له من الحقیقة

لایتواری

لایتواری عنه ابدا ولا یتناقص بل یزید یعنی تمکیندن مراد عبد متغیر ومتبدل
اولمز دیمکدر زیرا بشردر باخصوص حکم اسماء الهیه دن هر بر اسمک انده وهر بر تجلینک
برکونه حکمی وتأثیری وارد در بو تمکینله مراد ایلمز الا عبد الحق حقیقتندن مقبول
کشف اولنی معنایه مراد ایلمز که ابوی اندن اول معنا متواری اولمیه واول عبد
متناقص ومتدنی اولمیه بلکه دائما تزاید وترقیده اوله واستقامتده ولایتده
دوام وثبات بوله وحضرت جمعده قرار قله وحجبات طلبدن خلاص اوله کما قال
شیخ الاسلام التمکین العارف ان یحصل فی حضرة الجمع فوقا حجب الطلب لابسا
نور الوجود یعنی عارفک تمکینی مقام جمعده حاضر ومستقر اولمقدر وحجب طلبک
فوقنده تمکن قلمقدر زیرا طلب دخی بقیهٔ وجودله اولور ومطلوبه حجاب اولور
اما اول وقتکه طالب مطلوبه واصل اوله حجاب طلب کیدر وعارف مقام جمعده
توطن ایدر نور وجودی لابس اولدیغی حالده وبعد الفنا بقای حقله بقا بوله
وقنده مثنوی این جماعت کز خودی وارسته اند در مقام بیخودی پیوسته اند فانی
کشته وباقی بدوست جمله مغز آمده فارغ ز پوست کو قبول خاطر ایشان شوی شد مسلم
بر تو ملک معنوی باب تاسع مرتبهٔ حقایقده اولان درجاتی بیان ایلر بو باب دخی اون
درجه اوزره در درجهٔ اول مکاشفه بیاننده در مکاشفه ماورای حجابده اولان امور
غیبیه ومعانی حقیقیه یه مطلع اولمغه دیرلر وایکی قسمه منقسمدر بر قسمی صوری وبر قسمی
معنویدر صوریدن مراد عالم مثالده خواطرک حسبله حاصل اولاندر نتکم اهل مکاشفه

باب تاسع

صوری ارواح متجسده و انوار روحانیه‌یی رد کلری کبی حضرت صلی الله علیه وسلم
صاحبلرندن حسن و ذوقی تحلیلاتی کندولره نازل اولان وحی استماع ایدب مراد اللهی
انلردن فهم ایلدکلری کبی کما ورد فی حدیث الصحیح و علی سبیل الاستشاق انی لاجد
نفس الرحمن من قبل الیمن بیوردقلری کبی و حضرت یعقوب علیه السلام ملک انی لاجد
ریح یوسف لولا ان تفندون بیوردقلری کبی و بایزید حضرتلری ابو الحسن خرقانینک
رایحه‌سنی استشمام ایلدکلری کبی نتکم حضرت مولانا مثنویده بیوررلر مثنوی آن شنیدی
داستان بایزید که ز حال بو الحسن پیشین چه دید ✿ بوی خوش آمد مر او را ناگهان در سواد
ری ز سوی خارقان ✿ هم بر آنجا ناله مشتاق کرد ✿ بوی را از باد استنشاق کرد ✿ چون درو آثار
مستی شد پدید ✿ یک مریدی اورا از آن دم بر رسید ✿ پس بپرسیدش که این احوال خوش که
برونست از حجاب پنج و شش ✿ گفت زین سو بوی یاری می رسد ✿ کاندرین ده شهریاری می رسد
چیست نامش گفت نامش بو الحسن ✿ حلیه‌اش واگفت ز ابرو و ذقن ✿ و قوه ذایقه ایله اولان
کشف مثلا اطعمه لطیفه امثالینه بر عارفک ذایقی اولمسی و بر عاشقک اشربه معنویه‌یی شرب
اولمسی کبی و بونلرک لذتنه شعور بولمسی کبی نتکم حضرت رسول صلی الله علیه وسلم ابیت
عند ربی یطعمنی و یسقینی بیوردقلری و بو طعام و شراب خدادن مبارک قرنلرینی
طیورد لی و بر حدیث شریفده دخی رأیت انی اشرب اللبن حتی خرج الری من اظافیری
فاعطیت فضلی عمر فاولت ذلک بالعلم ✿ دیو بیوردقلری اولان کشفدن تعبیر قلندیلر و علی
طریق الملامیه اولان کشف که ظاهر جلدله ادراکی اولنور بو حدیث شریفدن فهم اولنور

بیوررلر

بیوررلر رأیت ربی باحسن صورة فقال یا محمد فیم یختصم الملأ الاعلی قلت انت اعلم
ای رب مرتین فوضع یده بین کتفی فوجدت بردا انامله بین ثدیی فعلمت ما فی السموات
والارض ✿ دیمه بردا انامله حضرت تخصیصک اسراریله تاویل قلنمشدر بین الثدیین انه
بولمق قوه لامسه ایله ادراک قلنمشدر بو انواع مکاشفه‌نک هر بیسی تجلیات اسمائیه‌دن
حاصل اولور مکاشفه صوریه‌نک مقبول اولان مکاشفات عند المحققین بونلردر اما
حوادث دنیاویه‌یه تعلق ایلین کشف مثلا کشف ضمایر و اظهار سرائر و غائبه
اولان زید و عمرونک نه کار قلدیغنی ظاهر ایلمک کبی بو کونه کشفیات کشف فائته ارباب
کمال التفات ایلمزلر نتکم بعض رهابین دخی ریاضتله بو کونه کشفلره داخل اولوب
مغیبات دنیاویه‌یه مطلع اولمشلردر اما کبرا همم عالیه صاحبلری بونی عنده مکر و
استدراج دیو ترک قلمشلردر و جل همتلرینی فناء فی الله صرف اتمشلردر و بقاء بالله
جانبنه کتمشلر اما کشف معنوی اسم علیم و حکیمک تجلیاتندن حاصل اولان حقائق
مجرده و معانی غیبیه‌در بونک دخی مراتب واردر اولا قوه متفکره‌ده اولان معانینک
انکشافیدر که بلا استعمال المقدمات و ترتیب قیاسات بر معناکه ذهنه تبادر ایلیه کشف
معنویدر که علما اکا حدس دیرلر و ثانیا بلا تفکر معانی عقلیه قوه عاقله‌یه منکشف
اولمسی کبی که عقلک بو مرتبه‌سنه نور قدسی دیرلر که حدس بونک بر لمعه‌سیدر و ثالثا
قلبه معانی غیبیه و علوم لدنیه‌نک کشف اولمسی که بوکا الهام تسمیه اولنور بو مرتبه‌ده اعیان
ثابته و اسرار غیبیه‌یه مطلع اولورلر و بر شیئک وجودی کلمدین حالنی بیلورلر نتکم حضرت

مولانا بیوررلر مثنویده کاملا از دور نات بشنوند تا بقعر باد و بودّ در روند

بلکه پیشی از زادن سالها دیده باشند تن با حالها درجهٔ ثالثه مشاهده بیادر

مشاهده لغتده بر نسنه یی حاضر کورمکه درلر و اصطلاحده للشاهدة سقوط الحجاب بقاء

دیو تعبیر ایدرلر شیخ حضرتلری فتوحاتده بیوررلر قالت الطائفة في المشا

انها تطلق باذاء ثلثة معاني مشاهدة الاشيا بدلايل التوحيد ومشاهدة الحق

في الاشيا وهي حقيقة اليقين بلا شك یعنی مشایخدن بر طائفه علیه مشاهده نسنه

بوکونه کلام ایدرلر که مشاهده اوچ معنا مقابلنده اطلاق اولنور بری اشیاده

دلایل توحیدی مشاهده ایتمکدر یعنی اشیانک احدیته حقه دلیل اولدقلرین

ایکنجیسی اشیاده حقی کورمکدر و بو مشاهده حقیقت یقیندر بلاشک یعنی حضرت

تعالی اولان مشاهده کبی دکلدر مثلا جناب حق یوم آخرتده بعضی قومه متمثل

اولوب بر صورتله تجلی ایلیه بس بلمدکلرندن انکار ایده لر بس بلدکلری صورتله تجلی

ایده اقرار ایده لر بو دخی بلمدکلرندندر که اول بو بلدکلری ده انکار ایدرلر زیرا

جناب حقی محصور اعتقاد اتمشلردی بس بلمه لری عینی بلمه مکدر اما ارباب مشاهد

نک مشاهده سی بونلرک آخرتده اعتقادلری نه موافق اولدقده بلوب اعتقاد

لرینه مخالف اولدقده انکار قللری کبی دکلدر بلکه بو مشاهده بلاشک

ولا ارتیاب حقیقت یقیندر که هر شیده مشاهده ایدرلر مثنوی عارفان باشد که از

عین الشیا هر چه بیند حق در و بیند عیان کی و چشم حق شناسی یدترا دوست بربینی

عرصه

١٩٥

عرصه هر دو سرا غرقه دریابیم اگرچه قطره ایم حلقه شمیم اگرچه ذره ایم فسبحان من لیس له

خفا الا الظهور ولا له وجه حجاب الا النور بس مکاشفه یله مشاهده نک ما بینلرنده

کلملر بیان اولنه جق فرق بودر که قال الشیخ ان المکاشفة تتعلقها کما تتعلقها المعانی

والمشاهدة متعلقها الذوات فالمشاهدة للمسمى والمکاشفة لحکم الاسماء یعنی مکاشفه

متعلقی معانیدر و مشاهده نک ذواتیدر بس مشاهده مسمایه یعنی حقه و مکاشفه حکم اسما و صفات

الهیه دیکدر اولور و بو مشاهده دن مراد رؤیت دکلدر زیرا بو آیت ایله مشاهده نک دخی

فرقی واردر و رؤیتله مشاهده نک فرقی بودر که المشاهدة شهود الشاهد الذی

في القلب من الحق والرؤية ليست كذلك ولهذا قال موسى رب ارني انظر اليك وما قال

اشهدني فانه مشهود له ما غاب عنه فكيف تغيب عن الانبيا وليس بغيب عن الاوليا

كذا في الفتوحات درجهٔ ثالثه تجلیاتدر بیان ایدر التجلي ما ينكشف للقلوب من انوار الغيب

دیکله تعریف قلنمشدر وظهور الذات الالهية وصفاتها وافعالها قولیله تعبیر قلنمشدر

زیرا اوچ نوعه منقسمدر اول تجلی ذات ایکنجیسی تجلی صفات اوچنجیسی تجلی افعالدر

مثلا اکر بر کیسه تجلی ذات اولنه فلما تجلى ربه للجبل جعله دكا وخر موسى صعقا

نص منیفنجه اول کمسنه نک ذات و صفاتنی بالکلیه افنا قلور و مضمحل ایلر بو مرتبه زائد و

خدادن غیری اولمز اما تجلی صفات متجلی له هکذا ذاتنی افنا قلمز بلکه اول صفت

ایله آنک ظهور ایده مثلا انبیادن حضرت عیسی علیه السلام حالقیت صفتیله تجلی

ایدوب طیندن طیر ایلر کما قال الله تبارک وتعالی واذ تخلق من الطين كهيئة الطير

وشاهد اسمیله تجلی ایلدی احیای موتا وابرای اکمه وابرص ایلدی وحضرت مریم رازقیت
صفتیله تجلی ایلدی عالم غیبدن اکا رزق کلوردی کما قال الله تبارک وتعالی کلما
دخل علیها زکریا المحراب وجد عندها رزقا وحضرت ایوب علیه السلام صبور اسمیله
تجلی ایلدی بو قدر سنه بلایه صبر قلدی واولیا اللهدن حضرت بایزیده عظم شانیله
تجلی ایلدی سبحانی ما اعظم شانی دیدی وابن منصوره وحدت مطلقه ایله تجلی ایلدی
انا الحق دیدی وقس علی هذا سائر الانبیا والاولیا وبو ذکر اولنان تجلیات
مذکوره ذکر اولنان انبیا واولیادن هر بر ینه بر وقتده اولان تجلیدر واما ارباب
صفا بلورکه جناب حق جل شانه هر لحظه عبادنک قلبنه بر درلو ظهور وبر کونه شانیله
تجلی قلمده در کاه قبض وکاه بسط وکاه صحو وکاه محو وفنا وبقا ایله اکی بصیر بجیک
وارایسه بر وحدت مطلقه مشاهده ایدر منکم جمیع مراتب کثراتده وتعینات و
تشخصاتده آینه سنده تجلی قلمش وبرکونه اسم ورسمله عیانا اولمش بیت آینه ساخت جمال
عالم وخود را با او نمود ○ عکس جمال اوست نهان وعیان که هست ○ چون حسن او بنقش
کن درجلوه ○ ظاهر نمود این همه کون ومکان که هست ○ کو نام وکو نشان زغیر کجاست غیر ○
یارست ظاهر از همه نام ونشان که هست درجه رابع حیات غنا ایدر قال الله تعالی اومن کان
میتا فاحییناه وجعلنا له نورا یمشی به فی الناس کمن مثله فی الظلمات لیس بخارج منها
یعنی شول کمسنه که میت ایدی جهلله پس بز انی علم وعرفانله احیا ایلدک واول کمسنه یه
بر نور قلدک که ناس ایچنده انکله یورر بو مثللو کمسه شول حقنلو کمسنه کبی میدر که ظلماتده
جهل

جهل وعمیانده خابط اوله اندن خارج اولمغه حالده قال شیخ زاده فی حاشیة
البیضاوی جعل الله القلب الخالی عن العلم والعرفان بمنزلة المیت وجعل نفس
العلم والعرفان بمنزلة الحیاة له وجعل الحجج والآیات المؤدیة الی العلم والعرفان
بمنزلة نور الذی یمشی به فی الناس ویهتدی الی المطالب ○ شیخ الاسلام حضرتلری
منازل السائرینده حیاته اوچ درجه اثبات ایدوب بیوررلرکه ولها ثلثة درجات
الدرجة الاولی حیاة العلم من موت الجهل ○ یعنی اوکی درجه سی قلبک موت جهلدن
خلاص اولوب علمله احیا بولمسیدر پس بر قلبکه علمله احیا بوله طلب حقده حرکت
ایلر زیرا حرکت حی اولنلرک حصه سیدر واول دل که جهلله مرده اوله میت کبی ساکن
وبنجمد اولور ولکن حظ نفسانیه سنده شتاب وحرکت قلور قال علی کرم الله وجهه
حیاة القلب علم فاغتنمه ○ وموت القلب جهل فاجتنبه ○ والثانیة حیاة الجمع من موت التفرقة و
ایکنجی درجه سی قلبک موت تفرقه دن نجات بولوب جمع همت ونفی خواطر قلمسیدر پس بو درده
حیاة جمعدن مراد جمعیت خواطرله قلبک محیا اولمسیدر زیرا جمعیت قلبی ماسوادن قطع
ایدوب واحد حقیقی مشاهده سنه ربط ایتمکدن عبارتدر شول کیم حیات ابدیه کما
دیدکلری بودر وتفرقه احیا حکمنده اولنان اشیای متعدده یه قلبی پراکنده قلمه دن
وحقیقت حیاتی نفسانیه یه طالب اولمه دن کنایتدر بو اثنیه عند اهل الجمع مرده لکدر و افرده
کلدر بیت دادم که در تفرقه ووسواسی ○ درمذهب اهل الجمع شر الناسی ○ لا والله ناسن
نه نسناسی ○ نسناسی خود ز جهل نشناسی ○ والثالثة حیاة الوجود وهی حیاة بالحق واوچنجی

درجه سی حیا وجود درکه انلر ایله حقله حیا بولمقدر وحقله حیا بولمق عبدک حقده
فنا بولمسندن و بقای حقله باقی وحیا حقله اولمسندن عبارتدر وقیومیت
حقی هر شیده کورب جمیع اشیایه انکله حی وقایم مشاهده قلمسندن عبارتدر کما
قال الله تعالی وهو معکم اینما کنتم وبو معیت بلا مقارنتدر کما قال امیر المؤمنین
وهو مع کل شیء لا بمقارنته زیرا معیت بمعنی المقارنة عند اهل الحقیقة ممکن دکلدر
انکیچون که اشیا و ماسوی نک وجود حقیقیلرنده اصلا وجودی یوقدر وبو کائنات
تشکلنده اولن ظلال محدوده اسما وصفات حقک آثاریدرکه بو اسما وصفات
مختلفه ایله مجالی تعیناتده تجلی قلمشدر ولا موجود فی الحقیقة الا هو بو مرتبه
بوذکر اولنان فردانیت حقی مشاهده قلدقده حیا طیبه ایله حی اولمق حاصل
اولور کما قال الشیخ الصدر القونوی فی شرح الاسماء الحسنی فالعارف لا یزال فی
حیاة طیبة بهذا الشهود وهو اعظم نعیم اهل الکشف وان ظهر فی ظاهرهم آثار
الالام فلا ینافی ذلک طیب حیاتهم ولذة عیشهم فان الالام الجسمانیة لا تنافی بل
النعم الروحانیة فالمحجوب اذا رای فی الولی تحمل علی حاله الذی یجده من نفسه
عند نزول الالام وان کانت صورة ذلک صورة بلاء ولکن فی المعنی عافیة ونعیم لا
الا اهلها درجه خامس قبض وبسط ذکر ایدر قال الله تبارک وتعالی یقبض و
قال صدر الدین القونوی وهو القابض الذی الاشیاء جمیعا فی قبضته اذا قبض
حتی لا طاقة لشیء فاذا بسط بسط حتی لا فاقة لشیء وهاهنا اشارة یعنی الله
تعالی

تعالی حضرتی جل وعلا قبض ایلر و بسط ایلر و دائما عالمده بو ایکی صفتله
تجلی قلور حضرت شیخ صدر الدین بیورر لر که اول الله شول قابضدر که اشیا
جمیعا انک قبضه سنده در قچن قبض ایلسه قبض ایلر حتی بر شیئه طاقت قلمز وقچن
بسط ایلسه بسط ایلر حتی بر شیئه حاجت قلمز وبو ایکی حاله اشارت ایدرلرکه مقام محبته
واصل اولن اولیاده استعمال اولنور مقام ابتداده اولنلره قبض وبسط طاری
اولمز دینمز بلکه خوف ورجا اطلاقلنور مثلا مقام ابتداده اولنلردن بریسی کذلک
وجودنده قبض وبسطه مشابه حال کورسه اول قبض وبسط قیاس ایلسه قبض
وبسط دکلدر بلکه اکا مشایخ هم نفسانی ونشاط جهانی اطلاق ایدرلر که محل نفسدن
صدور ایدر اما قچن مقام ابتدادن مرتبه ایقانه ترقی ایلسه وجمله اشیاده حقی متصرف
وقابض وباسط مشاهده قلسه بو مرتبه اولنلرک انضایقه سنه قبض ونشاطنه بسط
تعبیر اولنور اکثر مشایخ قبض حالنی بسطدن اولی کورمشلردر زیرا بسطده نفسک حظی
اولور وسرور بولور اما قبضده نفسک حظی ایتمز کما قال ابن عطا البسط تأخذ
النفس منه حظها بوجود الفرح فیه والقبض لا حظ للنفس فیه فلذلک کان اسلم
حاصل
اکی تفتیش و تفحص اولنسه قبض حرکات نفسدن و وجودله تحقق اولمدن
اولور بیت هرچه آید بر تو از ظلمات وغم آن ز بی باکیست وگستاخیست هم قاره
بو معنایه اشارتدر اکی سالک صفت نفسانیه ازاله قلسه و وجود قیدندن خلاص
اولسه فنا فی الله مرتبه سی بولسه اندن بعد اکا قبض طاری اولمزدی بلکه بسط بله کلنی

قبض و بسطک و غم و شادیک وراسنده تبدل اولمز بر ذوق دایم بولورلر که
تعبیری ممکن دکل قال الفارسی القبض اولا ثم البسط ثم لا قبض ولا بسط لان
القبض والبسط یقعان علی الوجود فاما مع الفناء والبقاء فلا درجۀ سادس
بسط ندر انی بیان ایدر قال الشیخ فی الفتوحات البسط عند الطایفة عبارة عن حال
الرجاء واما البسط عندنا فحال حکم صاحبه ان یسع الاشیاء ولا یسعه شیء حقیقة
فالبسط لا یکون الا الرفیع المنزلة بیوررلرکه بسط بعضی بعض طایفه‌نک قتنده رجا
حالندن عبارتدر که انده خوف اولمیه اما بسط بزم قتمزده شول حالدر که
صاحبنه حکم ایلیه اشیایه واسع اولمغه و قلبنه بول قلمغه حتی بسط وقتنده اکی
نفسه ورود حالم و مضایقه ویرجک شی حاضر اولمیه اکا مضایقه و مزاحمت ویره
و حال بو که من حیث الحقیقه اکا بر شی صغیه پس بسط اولمز الا رفیع المنزله اولانلره
اکابره قبض یا بر سبب و یا خود بلا سبب حاصل اولدغی کبی بسط دخی ایکیدن خالی
دکلدر یا سبب حاصل اولور و یا خود بلا سبب کما قال القشیری البسط قد یرد
بسبب وقد یرد بغتة ویصادف صاحبه فلتة لا یعرف له سببا فالسبیل مراعات الادب
فیه فما امکن یعنی بسط انا اولورکه سبیله وارد اولور مثلا طاعات و عبادات حاصل
اولان کبی و علم و معرفتدن ظهوره کلن کبی و کشف و کرامتدن و یا خود ناسک کمال
توجهندن و یا خود اموال وارزاق و نعم دنیانک کثرت و وفرتندن حاصل اولان
بسط کبی وار اولورکه بغتة وارد اولور و صاحبنه اکسزین مصادف اولور که

انکـ

انکـ سببنی بلمز حتی شیخ علی لالا التعذیرنی بول بودر که بسط وقتنده صاحبی قادر اولاجقه
ادب رعایت ایده و حضور وقتنده لا ابالیلکدن حذر ایده دیو مشایخ رحمهم الله
دیمشلردر که وقد یغلب البسط فیفضی بصاحبه الی السکر لسقوط التمالک من شدة الطرب
نتکم ابن فارض حضرتلری مرتبۀ بسطده مسکور اولدغی حالده بیوررلر بیت ولما انقضی
صحوی تقاضیت وصلها ولم یغشنی فی بسطها قبض خشیة یعنی وقتا که بنم صحو و هشیارلکم
بالکلیه کیدیب اول حضرتک وصلتنی طلب ایلدم حال بو که بکا کلمدی اول حضرتک بسط
و کشاده لکندن خشیتمک قبضی زیرا قبض لازم صحودر انکچون که هشیارلکده عظمت و حالت
حضرت محبوب و حقارت نفسی بر عیون مشاهده اولنور پس بونک نتیجه سی قبض و خشیت اولور
ولما اسکلک وقتنده دهشت و خشیت مرتفع اولور و با سطت و انبساط الوبر وار
اباءلک قلور اما کامل اولنلر مست و هشیار اولورلر قادر اولاجقه ادبه رعایت قلورلر
درجۀ سابع سکری بلدرر شیخ حضرتلری فتوحاتده سکر مرتبه سن بو ابیات عزا ایله المدح
ایدوب بیوررلر بیت السکر اقعدنی علی ارائک عرش المحیط المستدیر واسکر القوم دور کاس
وکان سکری من المدیر وقد قال قبلی شاعر وهو العلیم بالخبیر فاذا سکرت فاننی رب الخورنق
والسدیر فاذا صحوت فاننی رب الشویهة والبعیر بیوررلرکه سکری الهی بنی اوتوردی عرش
محیط مستدیر اوزره وفوق شرب الحمیا ایله علوا اولن کاسی صحوت سکور قلدی بنم سکرم انی
مدیر اولان خالق قدیردن اولدی تحقیقا دیدی بندن اول بر شاعرکه اول سکره علیم
و خبیردر شول وقتده سرخوش اولم بن رب خورنق و سدیرم و شول وقتده که عقلم

درجۀ سابع سکری بلدرر

تحقیق بن مالک شهویه و بیرم شاعرک سکری جنیدک و حضرت شیخک بیوردیغی سکر
صحو الهیدر دیتکم اوحضرت بو ایکی سکری تعریف ایدب بیوررلر السکر الطبیعی هو ما یحدث
النفوس من الطرب والالتذاذ والسرور والابتهاج بوارد الامانی یعنی سکر طبیعی
اول سکردرکه نفوس انسانیه طربدن و التذاذدن وسرور وابتهاجدن اذ روسک
ورود ایلدکده بولور ما حصل طبیعت هرنه دن حظ ایدب وهرنیکه آرزو ایلیه اکا واصل
اولدقده انکله مست اولمیه فقیردر نتکم اول سرخوشی اولدیغی شیدن دور اولمیه
محتقدر والسکر الالهی الذی قال فیه رسول الله صلی الله علیه وسلم اللهم زدنی فیک
والسکران حیران وکل حال لایوثر طربا وبسطا وافشا السر کالسکر وسکر الهی شول سکردرکه
حضرت رسول صلی الله علیه وسلم انک حقنده بیوردیکه ای بنم اللهم سنک مشاهده کده
بنم تحیریمی زیاده ایله پس سکران وخیلنده حضرتک حیرتم زیاده ایله دیمیدر سکر قمر زیرا
ایله دیکلدر پس سکر ویرن حالدر مغایر احوالک مابیننده فرق بودرکه هر شول حالکه
طرب بسط ایراث ایلمیه وافشاء اسرار الهیه اعطا قلمیه اول سکر دکلدر بلکه احوال
بر حالدر یا غیبت یا محو ویا فنا کبی اما سکرک شانی بودرکه البته طرب وسرور
وافشاء اسرار حدوث وایراث ایلیه کما قال الشیخ فالسکر الکلی ابتهاج وسرور بالکمال
لایقاس سکر القوم فی طریق الله علی سکر شارب الخمر فانه غما اورث بعضا من شربه
وبکاء وفکرة ویسمی سکرانا ومثل هذا لا یلیق فی سکر الطریق یعنی سکر الهی علی الیلی ابتهاجا
وسرور در طریق اللهده اولنی قومک سکری شارب الخمرک سکرینه قیاس اولنمز زیرا

اولور

اولور اول خمری شارب اولنک بعضنه اول خمر حینی سکرده غم و بکا و فکرت ایراث
ایلوینه اکا سکران دیرلر وبو مثللو طریق حقده اولنی مستده اولنمز بلکه طریق حقده
مست اولنی عاشقلرک سکری سلطان طربک استیلاسندن اختیار واقتداری ساقط
اولوب مست وحدت ومستغرق بحر احدیت اولمقدر نتکم شیخ الاسلام حضرتلری بو معنایه
اشارت سکری تعریف ایدب بیوررلر السکر حال شاربه لاسقوط التمالک فی الطرب وهذا
مقامات المحبین خاصة فان عین الفناء لا یقبله ومنازل العلم لا تبلغه بیوررلر که
سکر بر حالدرکه انکله اشارت اولنور طرب حقیقیده جمیع قدرتک سقوطنه وبو سکر
خاصة مقام اهل ووعشاقه مخصوصدر فنا فی الله مرتبه اینه عارفلرک دکلدر که زیرا
عین فنا یعنی حقایق فنا اول سکری قبول ایلمز زیرا فنا مقام محبتک فوقنده در
حیرت وجهیله در غناده بو حیرت اولنمز زیرا فنا بلا وجود عین شهودده متبدد در
علمه اولنلر دخی بو سکره واصل اولمزلر زیرا علم ومقام محبتک تحتنده در وعلم
شهوده بالغ اولمز پس سکر حدود علمه قلنی علمایه اولمز وکذلک حد محبتدن
واصل وکامللر دخی اولمز زیرا انلر صحوه کامله شلدر بلکه سکر مقام محبتده اولان
الهیه نکلدر درجة ثانی صحو بیان ایلر کما قال الشیخ فی الفتوحات الصحو رجوع الی الاحساس
بعد الغیبة بوارد قوی عند الاکثرین اما مقام سکردن بو اعلادر کما قال شیخ الاسلام الصحو
فوق مقام السکر یعنی مقام سکردن اعلا اولمیه الحق انکچون نلرکه سکر مخبر در
رنگ وبوی وحظ باطل فرق اغتدن دوردر ورعایت ادبدن واداء حقوق ولوازم

درجة ثانی صحو بیان ایدر

کرنتدن صحو دربو اجلدن قولی مقبول اولمز اگر صحیح ایسه دخی وکندو خلافت الهیه

مقامنی بولمز واما اقتدا صحیح اولمز اکر ولی ایسه زیرا مرتبهء تمیزه کلمیجه وفرق

ثانیه قدم قومیجه انک کلماتنه ووجد وحالاتنه وکشف وکراماتنه عمل اولنمز نتکیم شیخ

حضرتلری بیوررلر قول الصاحی مقبول لانه شاهد عدل وقول السکران وان کان

شاهد عدل فانه لایقبل اذ ناقص وان کان حقا لان الحق اذا قیل فی غیر موطنه

لم یقبل مع کونه حقا اذ کل قول حق لایکون محمودا عند الله وهذا معلوم مقرر فی طریق

شرع الله و بیوررلر که سکردن صحو کلمینک قولی مقبول دکلدر زیرا شاهد عدلدر اکرچه

حقده دخی سکرانی اولنک سوزی حقدر وکندو شاهد عدلدر دیسک جواب ویررلر

که نعم سکرانک قولی دخی حق وکندو شاهد عدل اولدیغی تقدیرجه بینه قبولنه و

زیرا مرتبهده دخی ناقصدر اکرکلامی حق ایسه زیرا اکر حق موضعندن غیریده دینلسه

مقبول اولمز خلاصه حقیقتنده اسرارنی شریعتده اجمال قلسک واحدیت کشفنا نطق نتیکه

اداایلک عند الکاملین مقبول دکلدر وسکرانی اولن بوعه تبلیغ فرق ایلمز جمله حقه

کورر احکام مراتب اکلمز وباطنک اسرارنی صحتلمز اهلنه ونااهلنه سویلر اکرچه قولی

حقدر ولکن هرحق عند الله محمود دکلدر وبو معنا معلومدر ومقرردر الله شرعنده

پس بو معنا معلوم اولدیسه صحوک دخی حقیقتی معلوم اولمونکه شیخ حضرتلری ایضاح

ایدوب بیوررلر واعلم انه لایکون صحو فی هذا الطریق الا بعد سکر واما قبل السکر فلیس

بصاح بل ای سالک صحو بو طریق الهده اولمز الا بعد السکر اما قبل السکر اکا صاح

دیمز

دیمز صحو البته سکر لازمدر ولنلر درکه سکردن افاقت بولدقده صحو اطلاقی

صحیح اوله ثم اعلم ان صحو کل سکران بحسب سکره فلا بد ان یاتی یعلم محقق استفاده

فی غیبة سکره علمیزان صحیح فان کان صحو جیلیا فما کان فقط سکران سکر الطریق اذ العلم

شرط فی الصاحی من السکر هکذا هو طریق اهل الله لان التجلی الالهی مافیه بخل و

لا فی قدرته عجز فاذا صحی کتم ماینبغی ان یکتم واذاع ماینبغی ان یذاع اندنصکره

بل ای سالک هر سکرانک صحوی سکری جبله دربس بو طریقده سکرانی اولنی

صحو کلمکده اکا لابدر که محقق بر علم کتوره که انی غیبت سکرنده استفاده ایلمش اوله

وکرکدر او علم میزانی صحیح اوزره اوله پس اکر بر کمسنک صحوی جبلی اولسه یعنی بلا علم

قوری شفقت اوله پس او کمسه طریق الله سکرینک سکرانی اولمز زیرا سکردن صحو

کلنه علم شرطدر ونتیه اوله طریق اهل الله بودر زیرا تجلی الهیده بخل یوقدر و

قدرتنده عجز یوقدر پس کمسنک که سکری سکر حق اوله اکا صحو بعد السکر علم اعطا اتمیه

پس او سکرانکه صحو کلنه اندنصکره کتم ایلمکه لایق سری کتم ایلر واظهار ایلمکه لایق

اولنی اظهار ایلر وهرکسه فهم ایلدکی یوزدن سویلر وحفظ مراتب ایلیوب هرشیئه

مستحق اولدیغی اشارتی وحلنه وضع ایلر درجهء تاسع فصل بنا ایلر فصلک اوچ درجه

واردر اولا کونیندن منفصل اولمغه اطلاق اولنور کما قال شیخ الاسلام وهو علی

ثلث درجات انفصال هو شرط الاتصال وهو الانفصال عن الکونین اعنی بالانفصال

نظرک الیهما وانفصال توقفک علیهما وبالالتفات بهما شرط اتصال اولنه انفصال

درجهء تاسع فصل بنا ایدر

کوریندن انفصال وملقدر یعنی دنیا ولخرتدن نظر والتفاتکی منفصل کالمقدر بالذات
بو ملقدرو بونلره مبالاة قلمه مقدر شرط اتصال بو انفصالدر سیرالی اللهده بو ایکی سند
بلجه وصال بحالدر تشبیه حضرتلرینه سؤال اولندیکه عبدک حقله وصالنه منزلی
نه مقدار در بیوردیلرکه خطوتینی درکه را داولی ترک کوینیدر بیت ره راه دوکام
کفتندی زیراکه فصل ووصلت بیوندوت کشتی از خویش اکر خدای کفتم که دیانی بار ازتو
حجابست کفتا تو محو باشی واکر بیینی تو مایی والثانی انفصال عن رؤیة الانفصال
انفصالک ایکنجی درجه سی انفصال مذکورک رؤیتندن انفصال یعنی دنیا ولخرتدن منفصل
اولمغی کورمک بقیه وجودی اشعار اولور ودخی دیده شهودنده دنیا واخرتک بر عین
ومعتبر اولمسی مذکور اولور بلکه کورمکه بو ایکیسی فانی وعدم کوره سن وباقی ودائم
الفلبنی وخالصا توجهی بلا علة اکا قیلهسن پس بو معناکه متحقق اوله کنت سمعه وبصره
حدیث شریفنک مضمونیله متصف اولورسن وکان الله ولم یکن معه شیء الآن کما کان
سربو لورسن وانفصال واتصال قیدندن قورتلورسن والثالث انفصال عن الاتصال
اوچنجیسی اتصالدن انفصالدر بو اتصالدن منفصل ومفارق اولمقلغک
وجهی بودر شیئین متغایرینک بربرینه اولشمسیدر لکن جناب احدیت ایله حدوث
که بر شیء اکا اولشه ویا بر شیء اندن منفعل اوله محالدر که حادث قدیمه مقارن
اوله وحدوث قدم ایله اجتماع قیلمه پس اتصال وانفصال سالکک نظرنه نسبت وجود
غیره توهم ایله کنه کوره در اول وقتده که اثنینیت وغیریت فانی اوله عین وحدت
ظهوره

درجه عاشر وصلتی بیان ایدر

ظهوره کلور واول نور توحیدله مشاهده قلورسین واصل حق اولورسن بیت مثنویه نعتیم که
جز او هیچ نیست با تو نکوی بکمال دیده ام با تو چه کویم که چنین وچنان که نه چنین و
نه چنان دیده ام درجه عاشر وصلتی بیان ایدر مواصله واتصال ووصلتک معناسی اولدرکه
سالک بدایت حالنده مکنون حضرت احدیتدن فرقت وهجرتیله توهم ایلر زیراکه تعین
وبشریت اکا حجابدر پس مرتبه کثرتندن وعالم بشریتدن خلیل آسا لا احب الآفلین
دیوب وانی وجهت وجهی للذی فطر السموات والارض نحوینه اوزره کندو مرتبه سندن
کذلک قلقده اول دخی وشهودی حقه واصل اولور کما قال ابن عطا وصولک الی الله
وصول العلم به ولا وان یتصل به شیء او یتصل هو بشیء رب العالمین بر شیئه واصل
اولمدن واول بر شیئه واصل اولمدن منزهدر زیرا اتصال بر شیئک بر شیئدن منقطع
ومنفصل اولدقدنصکره اولشمه دیرلر پس جناب حق جل شانه اذ لا واندا جمیع
بر شیئدن منفعل اوله اشدرحتی اول شیء جناب حقه متصل اوله ووصول بعده بلکه
جناب حق جل شانه حاضرالله هر شیئله بله در بلا کیفیة ولا مقارنة کما قال الشیخ
فی الفتوحات مخبرا عن هذا الوصل ان الحق لا یقبل وصلة الانفصال فالحق مع
الکون فی الوصل دائما وهو قوله تعالی وهو معکم اینما کنتم ای علی ای حال کنتم من علم
ووجود وکیفیات فکذا فی نفس الامر والذی یحصل لاهل العنایة من اهل الله ان
یکشف الله عن بصائرهم حتی یشهدوا هذه المعیة وذلک المعبر عنه بالوصل اعلی شهود
لهذه العارف اتحل المعرفة وشهود ما هو الامر علیه فلا یمکن ان یتقبل هذا الوصل

فعلاً کما لا ینقلب العلم جهلاً فخذ یا اخی معنی الوصل عند الطائفة • بیورر لکه
تحقیق حق تعالی انفصال وصلتی قبول ایلمز زیرا جناب حق جل شانه کونله
وصلادن دائما بری در زیرا هر ممکن الوجودک قیامی واجب الوجود له در اکر بر موجود
واجب الوجوددن تصور اولنسه معدوم اولور بو معنایه الله تعالیک بو قولی بجزدر کم
اول الله سنکله بلا زمن برده اولسکوز بیورر یعنی علی ای حال عدمکده و وجودکده
کیفیتکده هر نه کیفیتده اولسکوز دیمکدر نتکیم حضرت مولانا قدس سره دخی بو معنیدن
و وصلتدن خبر ویریب دیر مثنوی کی بجهل ایم ان زندان او ست • در بعلم ایم ان ایوان اوست
ور بخفتیم وجلا عکس فخر اوست • ور بخیم وعذر علی جهر اوست • اتصال بی تکیف بی قیاس هست
الناس را باجان ناسی • ما کیم اندر جهان هیچ هیچ • حق الف او خود ندارد هیچ هیچ • پس بتشبیه
اولکه نفس الامرده اولان بودر وشول نسنکه اهل اللهک اهل عنایات الهیدن حاصل
اولور که اول بونلرک بصیرتلرندن حجاب کشف اولوب حتی بونلر بو معیتی مشاهده
قلمقدر بو مشاهده در که وصلة تعبیر اولنور یعنی عارفک شهودی امر وفق علی ما هو
الامر علیه اتصل اولدی دیمک اولور پس بو وصل ممکن دکلدر که فصل قبول ایده
نتکیم علم جهل منقلب اولدیغی کبی ای اخی مشایخ کبار قتنده وصلتدن مراد بودر که
بیت ان یار تعالی نه از روی اتصال • این خانه پر از دوست ولیکن نه از حلول • بوندن
اتصال وجود دیدکاری عبدک فناسندن عبارتدر کما قال شیخ الاسلام الاتصال الوجود
هو الاتصال لا یدرک منه نعت ولا یستعار الا اسم معار ولمحة الیه مشار یعنی الاتصال

وجود

وجود شول اتصالدر که عبدک وجود حقده فناسندن عبارتدر و بو اتصالک نعتی
و مقداری ادراک اولنمز زیرا نعت اثنینیتی اقتضا ایدر و مقام وحدت اثنینیتی قبول
ایلمز وحضرت احدیته غیر داخل اولمز • والفانی فیها فان فی الازل والباقی باق لم یزل
پس بو اتصالدن نعت و مقدار ادراک اولنمز الا فنا فی الله معناسنه معار اولین اسم
مع بو معنایه مشار اولنی نظر مثنوی کشف این معنی اکر خواهی بیا تیغ لا از بر سر غیر خدا بعد
خلق کن اثبات حق • تا که کوری عین بعد ذات حق • ان بیا بر خیز دانی ما و منی • پس کلا کو دد نجی
شاه غنی • عالم توحید رو بنمایدت • الخ کفتیم جمله با ور آیدت • قول عارف نیست از تقلید و ظن • محض
تحقیق یقین است این سخن • والله یقول الحق وهو یهدی الی الوصول باب عاشر
سلوکک نهایتنده اولان درجاتی بیان بو باب دخی اون درجه یی شاملدر درجهٔ اولی معرفت
بیاننده در مشایخ کبار معرفتی بو کونه تعریف ایلرلر المعرفة احاطة بعین الشیء کما
هو لا بصور زائدة معرفت بر شیک حقیقتنی بذاته وصفاته ادراک اتمکدر علی ما هو علیه
لکن صور زائده ایله دکل علمک احترازدر زیرا علم بر شیک حقیقتنی مع لوازمها ادراک
اتمکدر نتکیم کما قال ابن الحاجب فی اصول العلم ادراک الحقایق و لوازمها والمعرفة
ادراک الحقایق علی ما هو علیه پس ذاتنی وصفاتنی کما هی علیها ادراک ایلمک
حقدر اندن غیریه ممکن دکلدر کما قال المشایخ لا یعرف الله الا الله ونهایت معرفة
العارفین العجز عن المعرفة کما قال ابو بکر الصدیق رضی الله عنه العجز عن درک
الادراک ادراک مثنوی عقل کر از تو وجودی پی برد • لیک هر کز ره بکنهت کی برد نجز

باب عاشر
درجهٔ اول معرفت بیانند در

از ان همیشه شد بانشو کونه در وحنی ابدونی درحفت؛ زو نشان جز به نشانی کس نیافت چاره
جز بجا فنای کس نیافت؛ تا لکه دی ان ندائی اشی تمام خواه ان انوار باشد باظلام قال
الشیخ الاکبر قدس الله سره فقال العجز عن درک الادراک ادراک ومنا من علم فلم یقبل
علم هذا؛ یعنی بزدن بعضی طایفه وارکه حقی بکماله بلمه عجز ولدی و ادراکدن
عجز ادراکدر دیدی و بزدن بعضی بیلدی و بو کونه قولی دیدک اوکلر طایفه ربه
منزه حیرت وسکوت اعطا ایلدی و ثانیجی طایفه یه تمیز و شعور افاده قلدی اولکی
طایفه من عرف الله کل لسانه قولنک مظهری اولدیلر و ثانیجی کروه من عرف الله
طال لسانه کلامنک مرتبه سی بولدیلر قال الشیخ محمد پارسا فی فصل الخطاب فمن قال
لا یعرف الله فقد صدق الا الله ومن قال لا اعرف الله فقد صدق ایضا فانه
لیس فی الوجود الا الله وافعاله؛ او لکی سوزی دینی بو معنا یه ایما ایدر که عارفک
وجودی بلکه هرشیک وجودی وجود حق ایله موجوددر و علم و معرفت تابع وجود
در پس بر کمسنه حقیقتده وجودی اولمیه علم و معرفت دخی اولمز پس بو تقدیرجه
حق بلن ینه حق ایله بولور بو حیثیتدن عارف و معروف ینه اول اولور بیت کوی تو بنیادی
ز انوار یقینی عارف و معروف را جدا و بینی؛ و حکره که قولی دینی اشلا افنی و نهایه نقل
حلمه واشیا یه کذر قلمه کوریلن الا هرشیء مظهر اسما و صفات حق و مجلای انوار و اثار
و وجود مطلقی کورنکم بر کمسنه بر بیابانده افتابه تابانه استغرق اولوب ما رای الا
الشمس دیسه قولی صادق اولور بو جهتدن دخی عارف و معروف ینه بر اولور

دوحکن

درجه ثالثه فنای ثالث ایلدر

و وحدتی حکمنه بولور وحقیقة المعرفة اتحاد العارف بالمعروف دینی دخی بو معنایه اشارت
قلور بیت جدا او معروف و عارف نیست در یاب ولیکن خاک را با بد زخور تاب درجه ثانی
فنای ثانی ایلدر تعریف فنا و بقاده مشایخ عظامک قیل وقالی اغلبدر روحی بری
اشرینه موافق برر اسلکه کلمشلدر بعضیسی فنادن مراد فنای مخالفاتدر دیدی عشق
بولوازم توبه نصوحدر و بعضیسی فنادن مراد حظوظ دنیوی و اخرویدر دیدی
بو مرتبه لازم صدق مجتهدر و بعضیلر فناء اشیادن غیبتدر دیدی بو معنا نتیجه سکردر
قال صاحب العوارف کل هذه الاشارات فیها معنی الفناء من وجه ولکن الفناء
المطلق هو ما یستولی من امر الحق علی العبد فیغلب کون الحق علی کون العبد وهو
ینقسم الی فناء ظاهر وفناء باطن فاما الفناء الظاهر فهو ان یتجلی الحق للعبد
بطریق الافعال ویسلب عن العبد اختیاره وارادته فلا یری لنفسه ولغیره فعلا
الا بالحق ثم تاخذ المعاملة مع الله والفناء الباطن ان یکاشف له تارة بالصفات
وتارة بمشاهدة انوار عظمة الذات فیستولی علی باطنه امر الحق حتی لا یبقی له
هاجس ولا وسواس ولیس من الفنا ان یغیب احساسه؛ یعنی مشایخک شو اشارت
ایلدکلرینده من وجه معنای فنا واردر ولکن مطلق اولدر که امر حقدن بر امر
وبرشان عبده استیلا ایله و حقک وجودی عبدک اولمسنه غالب اوله و بو فناء ظاهره
وباطنه منقسم اولور اما فناء ظاهر یعنی فنای افعال اولدر که جناب حق
عبده کندو افعالیله تجلی ایلیه و عبددن ارادت و اختیارنی سلب ایلیه حتی اول عبد

بو مرتبه ده نفسنک وغیرینک اختیار و ارادات وکافه فعللری کورنمز الا حق الله
حکم و معامله یه اللهله اخذ ایدر و بو فنانک ایچنده ذبانی حقله کویا وچشمی حقله
بینا و سمعی حقله شنوا و یدی حقله گیرا اولوب وبی یسمع وبی یبصر وصفیله متصف
اولور بو مرتبه کمالده بولور بیت هر که او از خود خلاصی یافتست پس تو نورش بعالم
تافتست بایزید وقت که بود در جهان انکه از دست خودی یابد امان خودی ایمکی زنهاری
ایچه برتن بار پرسیده برتن وانداز تن و فناء باطن اولدر که عینه کشف اولنه کاه
تجلی صفات ربانی وکاه مشاهده انوار عظمت ذات سبحانی پس بو مشاهده دن باطننه
امر حق مستولی اوله حتی انده هواجس و سواس و اوصاف بشریتدن بر شی
قلمیه وبالکلیه اوصاف حقله متصف اولوب کندی کندینه منسلخ اوله کما قال صاحب
فصل الخطاب اذا فنی العبد عن اوصافه ادرک البقاء بتمامه تکمه حضرت دخی
بو معنایه اشارت بیورر لر بیت گفت سائل در جهان درویش نیست ور بود درویش
ان درویش نیست هست از روی بقاء ذات او نیست گشته وصف او در وصف هو
چون زبانه شمع پیش افتاب نیست باشد هست باشد در حساب صاحب کشف المحجوب
بو مثال خوب بیورر لر که فنا این چنین بود که هر چه در سلطان اتش افتد بغیر
اوبصفت وی کردد در چون سلطان اتش وصف را مبدل کند سلطان تجلی حق از
اتش اولیترست اما این تصرف ... هیئت است و عین همان است هر کز اهن
اتش نکردد نته حضرت بیورر لر مثنوی انکه اهن بهر رنکی اتشی است ... ز اتشی بر لافد

خاموش

خاموش وش است چون بسرخی گشت همچون زرکان پس انا النارست لافش بی زبان شد
زرنک طبع اتش محتشم کوید او من اتشم من اتشم در کشف المحجوب فرموده انت که
یکی از مریدان ذا النون قصد زیارت ابو یزید کرد چون بدر صومعه وی رسید در
بزد ابو یزید گفت تو کیستی و کرا خواهی گفت ابو یزید را خواهم ابو یزید گفت
ابو یزید که باشد و کجاست و چه چیزست و من اندر طلب ابو یزید را جستم و نیافتم
چون انکس باز گشت وحال با ذو النون واگفت ذو النون گفت اخی ابو یزید ذهب
بالذاهبین الی الله دفنه فی الله خواهی که بایی دوست خود را کم کن که نشان کم
از برای ان یافتن است و عراقی دخی بو محله مناسب بیورر لر بیت انکه بود
عاقبت زو جدا افتاده ام در همه عالم ور ابو دی نبودی کاشکی و از جنید انقولت
که فرمود چندی و کار چنان بود که اهل اسمان و زمین در حیرت من کریستند باز چنان
شد که من بر غیبت ایشان کریستم اکنون چنان شد که نه از ایشان خبر دارم و نه از خود
پس اکنون من من نیم بیت من نه انم من انم یا من ویم در عجایب حالتی من نی من نیم
عاشقم معشوق وعشقم چه ام مست جام وحدتم من من نیم من چه عنقای بی نام نشان
من بقا فی قربتم من من نیم من زجا فانی بجانان باقیم من با وجه رفعتم من من نیم
پس فناده سوز جو قدر اصل حقیقت فنا بودر که ما سواه حکمنده اولن اشیا سالکه آفاق
علمی و نانیا حکما فنا کله و باقی هر حق قله کما قال شیخ الاسلام الفنا اضمحلال ما دون
الحق علما ثم حکما یعنی فنا ما سوانک تلاشی و تفانی سیدر ابتدا سالکک علمنده

یعنی سالکه اولن بلکه لا موجود فی الحقیقة الا الله وسایر اشیا اندن غیری وخیالی
تحقق اولنمدقده عدم وتباهدر ۰ کما قال النبی صلی الله علیه وسلم اصدق قول
قول لبید الا کل شیء ما خلا الله باطل ۰ پس بو فنای علی بلا کون حکمی حقیقه‌ده دخی
کندی وجمله اشیای فانی کورب باقی هو الحق حقی بوله وحقله قایم اوله وبقا بالله اندر
بلا بیت زخود فانی ودر عین بقاییم ۰ وجود جمله موجودات مایم ۰ چه غم داریم
زنده است زیرا چو بحر رحمت بی منتهاییم ۰ درجه ثالثه بقای بیان ایلر قال الشیخ
فی الفتوحات اعلم ان البقاء عند بعض الطایفة بقاء الطاعات کما ان الفناء المخالفات
وعند بعضهم البقاء بقاء رؤیة العبد قیام الله علی کل شیء وهذا قول من قال
فی الفناء انه فناء رؤیة العبد فعله بقیام الله وعند بعضهم البقاء بقاء بالحق
وهو من قال فی الفناء انه فناء عن الخلق ۰ یعنی بل ای طالب حق تعالی بعض طایفه‌لک
قتنده بقا بقاء طاعات والموافقاتدر نتکم فنا بونلرک قتنده فنای عن المخالفاتدر
نتکیم مرغوب القلوب حضرت شمسی بو معنایه کوره بیورررلر بیت فنا ترک هوای
نام کردند ۰ بقا جمله حسناتش را شمردند ۰ وبعضی طایفه‌لک قتنده بقا عبدک هر شیئی
الله قایم وحقی قیوم مطلق کورمسیدر وبو اول کمسه‌نک قولیدرکه فنا عبدک
الله ایله قایم اولدیغی بیله فعلنی کورمه‌مک فنا سیدر دیدی یعنی فعلنی توحید افعال الله
فنا قلق کندی وفعلنی حقله کورمکدر بو مرتبه‌یه مناسب دخی شمسی حضرتلری بیورررلر
بیت اکر کردی تودر توحید فانی ۰ بحق یابی بقای زندکانی ۰ چو او باقیست تو هم باقی باشی

دل

دل خود را از دنیا پاک برشو ۰ وبعضی طایفه‌نک قتنده بقا حقله باقی اولمقدر یعنی
حقک بقاسی دوام ایله باقی اولمقدر وصفتیله متصف اولمقدر وحیاتیله حی اولمقدر
وخلق ما سوادن فنا اولمق وخلاص بولمقدر بو مرتبه‌یه کوره دخی شمسی حضرتلری
بیورررلر بیت فنا در جمله بینیم فنا است ۰ بقا اندر بقا دایم بقا است ۰ نباشد متقی
هرکز اولیا را ۰ زهی پاکی اصفیا و اتقیا را ۰ زداری تا بداری تعلل باشد ۰ زشغل دل
دنیا غافل باشد قال القاشانی فی شرح منازل السائرین وفی هذا المقام یبقی العبد موجودا
بالوجود الحقانی باقیا ببقائه حیا بحیاته عالما بعلمه مریدا بارادته فهو عبد الله
خلعا من صفاته العلی وسماه اسماء تعلق اسمه من اسماء الحسنی فشاهد الحق قایما به فی مقام
عبودیته ۰ یعنی مقام بقا باللهده عبد وجود حقله موجود وبقای حقله باقی وحیاتی
حقله حیی وعالمی وارادت حقله عالم ومرید اولور پس بو بقا باللهدن شول بنده درکه
الله تعالی اکا صفات علیه‌سندن خلعت کیوردی واکا بعض الناس اولن اسمادن غیری
اسماء حسنی‌سنده براسم ویردی پس حقی مقام عبودیتده حقله قایم اولدیغی حالده مشاهده
قلور وثنا نیتی اینه دلدن محو ایدب سرا اندن صکره الکی انشا حالی بو کونه سوزلر سویلر
بیت مایی ما چو علم زد بوجها بحر قدم ۰ منصور وقتم دبدم کویم انا الحق برملا وقال
الشیخ فی الفتوحات اعلم ان نسبة البقاء عندنا اشرف فی هذا الطریق من نسبة الفناء لان الفنا
هو الذی افناک عن کذا والبقاء نسبتک الی الحق واضافک الیه والفناء نسبتک الی الکون لانک
تقول فنیت عن کذا ونسبتک الی الحق اعلی فلا یبقی فی هذا الطریق الا فانی ولا یبقی الا باقی

والموصوف بالفناء لا یکون الا فی حال البقاء والموصوف بالبقاء لا یکون الا فی حال الفناء
فی حال البقاء اعلی من حال الفناء وان تلازما وکانا للشخص فی زمان واحد بل ای
طالب بر بقا شول حل بقا اولیاده اولن بقانک سالکه نسبتی بن م قتمزده نسبت فنادن اشرف
زیرا فنا شول شیدر که سنی شول نیله در دیدکک وجودن فانی قلور و بقا سنک حقه
واکا اضافتکدر و فناسک کونه نسبتکدر زیرا سنی دیرسن بن شو کونه شیئدن فارغ اولدم
پس سنک حقه نسبتکدر کونه نسبتکدن اعلی واشرفدر پس طریق اولیاده باقی اولمق الله
فانی اولمقدن و فانی اولمق الا بشرتیله باقی اولمق و فنا ایله موصوف اولمق الا حال بقاده
موصوف اولمق الا حال فناده پس حال بقا حال فنادن اعلی در اکرچه بری برینه متلازم
ایسه ده بیت کن بقا خواهی فنا شو کن فنا کش بی چیزی که نه زاید بقا هو درجه رابع تحقیقی
ایلی قال الشیخ فی الفتوحات اعلم ایدک الله ان التحقیق هو المقام الذی لا یقبل الشبه
القادحة وصاحب هذا النعت هو المحقق فالتحقیق معرفة ما یجب لکل شیء من الحق الذی
تطلب ذاته بل ای طالب مقام تحقیق شول مقامدر که شبهات قادحه قبول ایلمز بو
صفتک صاحبی محقق در پس تحقیق اولدر که هر شیئه واجب اولن بلمه سن ایله واجب که
اول شیئک ذاتی حقدن انی طلب ایلیه و بو مقامه تا حق بر عبدک سمع و بصری اولمجه اعلی مقامه
الشیخ رضی الله عنه ومن شرط صاحب التحقیق ان یکون الحق سمعه وبصره ویده ورجله وجمیع
المتصرفة له فلا یتصرف الا بحق فی حق الحق ولا یکون هذا الوصف الا المحبوب ولا یکون محبوبا
حتی یکون متقربا ولا یکون متقربا الا بنوافل الخیرات ولا یصح له نوافل الخیرات الا بعد کمال

الفرایض

الفرایض ولا یکمل له الفرایض الا باستیفاء حقوقها . یعنی محققک شرطی اولدر که حق
انک سمع و بصری و یدی و رجلی اوله و انی متصرفه اولن جمیع قواسی اوله بلا حلول ولا
اتحاد پس اول محقق تصرف ایلمیه الا حق ایله حق حقنده حتی تصرف ایلیه بو ذکر اولنان
وصف اولمز الا محبوبه حق او لنکا اولور و محبوب اولمز بر کمسه حتی متقرب اولمیه و متقرب
اولمز بر کمسه الا عباداتنا فله ایله و نوافل و خیرات اول کمسنه صحیح اولمز الا بعد کمال الفرایض
و فرایض کامل اولمز الا فرایضک حقوقنی استیفا ایلدکدنصکره وقال رضی الله عنه فی
کان الحق سمعه فلا یدخل علیه شبهة فیما یسمع بل یدری ما سمع وممن سمع وما تقتضیه ذلک
المسموع فیعمل بحسب ذلک ولا یخطئ سمعه وکذلک اذا کان الحق بصره علم من ابصره وما
ابصر فلم تدخل فی نظره شبهة ولا فی حسه غلط ولا فی عقله حیرة وکذلک فی جمیع حرکاته و
سکناته فهو لله وبالله ومن کان هذا نعته فهو الامام المحقق . یعنی [illegible]
کمسنه که حق سمعی اوله اکا اشیتدیکی شیلرده شبهه داخل اولمز بلکه استماع ایلدیکی صوتک
حقیقتنی بلور و کیمدن اشیتدیکی فهم قلور و اول مسموعه نه اقتضا ایدرسه اکا کوره عمل قلور
بن بعد سمعی خطا ایتمز وکذلک حضرت جناب حق جل شانه اول محققک بصری اوله کندیکه
کوردکنی و نه شی کوردکنی بلور پس نظرنه شبهه داخل اولمز و حسنه غلط و عقلنه حیرت
کلمز وکذلک جمیع حرکات و سکناتنده هر نه اشارت شبهه ایله قلمز پس اول الله الحق [illegible]
والله ایله در پس اول کمسنه که نعتی بو اوله امام محقق اول کمسه در نتکم حضرت دخی بو
محققلک شاننده بیورر لر . مثنوی . حافظ ان باشد که او با شعله است . رهنمای پیشوای قافله است

دلیل

بی رو نور خدا است ان پیش رو تا یبع خوبشی است ان بی خوبشی لق دست در رو یی زن چو کور الذر
تا بو وبینا شوی ای علیل عاده و سعدی کوبیت ای راه جو هم بنهاقم نشت پیش رو درجهٔ
خامس تلبیس ایلر تلبیس کیدر مکه درلر و عند المشایخ التجلی بتجلی قبله تلبس ابن بتجلی
فیه اولی عبد بتجلینک صفاتیله ملتبس اولمغه درلر کما قال حجة الاسلام للتجلی بتلبس بالمتجلی
فیه کما یتلبس ما فی الزجاج بالزجاج وحضرت ابن فارض بو بیتلری دخی تلبس معناسنه
واقع اولمشدر که بیورلر بیت وفی الذکر ذکر اللبس لیس بمنکر ولم اعد عن حکمی کتاب وسنة
یعنی قران عظیمده جناب حقک بر صورتله تلبس وکذلک عبدک صفات حقله تخلقی انکر دکلدر
بن کتاب وسنت حکملرندن تجاوز قلمدم بلکه تلبس آیات واحادیثله ثابتدر نیکم حق تبارک
وتعالی قران عظیمده حبیبی حقنده واصحاب کرام رضوان الله علیهم اجمعین شاننده
بیوردی ما رمیت اذ رمیت ولکن الله رمی فلم تقتلوهم ولکن الله قتلهم قال شیخ الاسلام
ان النبی علیه الصلاة والسلام موجود بوجود الحق معار وجوده عن الحق تعالی وهو
القایم بذاته الرامی بالحقیقة مثنوی ما رمیت اذ رمیت احمد بدست دیدن او دیدن خالق
شدست چون زروی این زبینی نابد شرق من چه بالاکنم رو در عیق دو تکو دو مدان و دو بخواه
بنده را با خلق چون خود محودان وکذلک صوت نار دن بر شجره دن حضرت موسی یه تجلی بیوردی
کما قال الله تبارک وتعالی حاکیا عنه وهل اتیک حدیث موسی اذ رای نارا فقال
لاهله امکثوا انی انست نارا لعلی اتیکم منها بقبس او اجد علی النار هدی فلما اتاها نودی
یا موسی انی انا ربک فاخلع نعلیک پس شجرهٔ معهوده دن صوت نار ده حضرت حق سایه

تجلی

تجلی ایلدی بلا کیفیة او لباسله تلبس مظاهر شعراو کورهس نشانهٔ ثبانیتدن تجلی
الهی جایز اولمق نشاه انسانیه دن بطریق اولی بیت روا باشد انا الحق از درختی
چرا نبود روا از نیک بختی باخصوص که بو حدیث قدسی انسانده او لان ظهوره دلالت ایلر
کنت سمعه الذی یسمع به وبصره الذی یبصر به ویده التی یبطش بها الحدیث پس اول کمسنه بالکلیه
کندودن فانی اوله صفات حقله ملتبس اولور ولباس حقانی کیوب جناب حق اکا بر که
عبدی اخرج بصفاتی الی الخلق فمن رآک رآنی ومن قصدک قصدنی ومن تبعک تبعنی بوندن
اولن کمسنک کندی سوه سی محضا حقیه سو مکر وانی برکسه دوست طوتمق حقی دوست
طوتمق دیمایکده وشانده هیچ فرق یوقدر نیکم حضرت بیوررلر قدس سره مثنوی بعد از
کر دوست داری خویش را دوستش بود ان ای فتا اندرا ان دو دستی هیچ فرق نیست هر دو جانب
بر ضیای شرق نیست درجهٔ سادس وجودی ثنا ایلر سالک وجودی مجازیدن منسلخ اولوب
صفات بشریه دن نجات بولد قده نصکره صفات الهیه ایله تلبس ایدوب وجود حقانیله
موجود اولور یعنی مرتبهٔ حقیقته ظفر بولور زیرا عند المشایخ وجود بر شیئک حقیقتنه ظفر
بولمغه درلر کما قال شیخ الاسلام الوجود اسم للظفر بحقیقة الشیء عند فناء الرسوم بالکلیة
بر شیئک حقیقتنه ظفر اول شیئک شهودینک مرتبه لرینک بغایت اصغر مرتبه سیدر قال الفاضل
فی شرح هذا القول کانهم اشاروا به لا وجود للحق بعینه عند فناء الرسوم بالکلیة و
الاثنینیة ولا یمکن تعریفه لان معرفته وجوده یعنی کان مشایخ صوفیه بو قوللهٔ اشارت
ایلدیلر بعینه وجود حقه رسوم وقیود واثنینیت بالکلیة فنا اولدغی وقتده بو شهود

درجهٔ سادس وجودی ثنا ایلر

در
تعريفيدر غيريت و اثنيت مرتبه‌سنه اولنلره ملكى دكلدر زيرا بو نك معرفتى عينى وجود
وجودك غيرى دكلدر بو مرتبه‌ده لا موجود الا الله درو كندى بلمز الا كندى
بلور كه لا يعرف الله الا الله درو شيخ الاسلام حضرتلرى بيوررلركه وجود اوج
معنالك اسميدر الاول وجود علم لدنى يقطع علوم الشواهد يعنى وجودك اول
مرتبه‌سى الله قتندن بلا واسطه حاصل اولن علمك وجوديدركه دلائلدن مأخوذ
اولن علوم استدلاليه‌يى قطع ايليه زيرا علوم استدلالى علم شهودلدنيله تبع
كلمز انكچون علم استدلالى عالمدن غايب اولن شيئى دليل ايله بلمكدر بو علم معلوم
جى بدر اما علم كشفى بونك خلافيدر زيرا بر شيئى حقيقتله بلمكدر دليله محتاج اوليه
علم لدنى علم استدلالى قطع ايلر و الثانى وجود الحق منقطعا عن الاشارة ايكنجى
مرتبه‌سى حقك وجوديدر اندن اشارت منقطع اشارتدن بالكليه منقطع اولدغى حالده
زيرا حقيقى اوراد ايلك حالده اولور و الثالث وجود مقام اضمحلال رسم الوجود
فيه بالاستغراق فى الاوليه اوچنجيسى رسم وجودك اول لدن ازلده نيچه استغراق ايسه
او استغراقله مضمحل اولدغى مقامك وجوديدركه بو مرتبه وجود مطلق تعبير ايدرلر
پس رسم وجوددن مراد موجودات مقيده دركه فى حد ذاته عكوس و غايشكه
پس رسم حادثك قديم قتنده اعتبارى يوقدر و فانى و مضمحلدر بو معنايه نقل
ايدنلر الان هو شيئى هالك كوررلر و وجودى وجود مطلقده مشاهده قيلورلر
كما قال الجنيد عند تلاوة هذه الحديث الشريف كان الله و لم يكن معه شيئ قال الان كما كان

بعينه

بيت ان كان حسن بود و نبود از جهان نشان و الان ان عرفت على ما عليه كان پس سالك
اول زمانده كامل اولور كه پيوسته وجود مطلق انك شهودى اوله و بر غيرى
وجودك چشم شهودنده اعتبارى قلميه نتكم صاحب كلشنى بو معنايه كوره بيورر لركه
بيت دل عارف شناساى وجود است وجود مطلق او را در شهود است وجودى توجه
خار است و خاشاك برون انداز از خود جمله را پاك چو تو بيرون شدى او اندر آيد بتو
بجال خود غايبه درجهٔ سابع تجريدى بيان ايلر قال الله تبارك و تعالى خطابا لموسى
عليه السلام فاخلع نعليك قال القاشانى خلع النعلين عبارة عن التجريد الحقيقى
وهو تجريد للحقيقة عن الكونين فاستعير خلع النعلين للتجريد عنهما ليبقى الحقيقة
فرداً مجردة عن رسوم الغيرية يعنى شول زمانده كه حضرت موسى عليه السلام وادى
مقدسده نارى كورب انك اقتباسنه سارعت ايلدكده خطاب عزت وارد اولدى كه
يا موسى بن سنك ربكم پس نعليك خلع ايليه اهل تفسيرك بونده چوق كفت و كويى وار در
اهل تحقيقدن قاشانى حضرتلرى ديركه خلع نعلين تجريد حقيقيدن عبارتدر
و تجريد حقيقى مرتبهٔ حقيقيه كونيندن مجرد قلمقدر پس خلع نعلين بو ايكسندن مجرد
اولمقدر الحق و دنيا و آخرت افكارندن اينك دلى پاك قلمقدر الحق استعاره اولنمشدر
اوله تاكه حقيقتى رسوم اغيار ماسوادن مجردا باقى قله و سالك بلا مزاحمة اغيار
حريم وحدته محرم اوله بيت در حريم و حرم دوست نكردى محرم تا ز انديشهٔ اغيار
مجرد نشوى قال شيخ الاسلام التجريد الخلاع عن شهود الشواهد بشهود الحقيقة

بعلم

تجریدِ حقیقتک شهودی ذاته سایر شواهد شهودندن منسلخ و کلیاً منخلع اولقدر دیرلر حقیقتی بلا دلایل ولا شواهد مشاهده قلمقدر اکی موجود ذات متعینک جمیع وجودِ حقه برشاهدر ولکن حقیقت محضه نک شهودندن وجه حجابدر پس تجرید بو موجودات متعینک شهودندن شهودک منخلع قلوب حقیقتی بلا تعین ولا تقید مشاهده قلمقدر بلکه شهودی مجرد قلدم دیمدن بله مجرد اولمقدر قال شیخ الاسلام الدرجة الثالثة التجرید عن شهود التجرید یعنی تجریدک اوچنجی درجه‌سی تجرید مشاهده ایلمکدن بله مجرد اولمقدر زیرا بر سالک موجوداتدن نظرن حقیقتده تجرید قلسه وحدت مطلقه‌یه فانی اولور پس مجرد اولن وحقیقت ندر بلکه مجرد اولدرکه اول اکن لکنی مجرد اوله بعده اغیار ما سوایی ترک قله تا کم مقام تفریده ایره وتوحید ندر بله نتکم حضرت شمس مغربی القلالیه بیورر لر بیت

درین ره مرد را تجرید وتفرید ۰ بباید تا گشاید باب توحید ۰ نخستین مرد را تجرید باید ۰ زدو حق بدل تفرید باید ۰ درجهٔ ثانی تفرید بیانی ایلی ابو هریره حضرتلری رضی الله عنه بو حدیث شریفی حضرت رسالت پناهدن صلی الله علیه وسلم روایت بیورر لر قال النبی صلی الله علیه وسلم سیروا سبق المفردون قالوا یا رسول الله وما المفردون قال الذاکرون الله کثیرا والذاکرات ۰ یعنی سیر ایلک طریق حقده ای مؤمنلر که مفردون حق جله‌یه سبقت ایلدیلر دیدیلر که مفردون کیملردر یا رسول الله بیوردیلر که الله تعالی ایلینی ذاکرلر وذاکره‌لردر مفردون کسر ایله وتشدید ایله تفعیل بابندن اسم فاعل

وزنده

وافعال بابندن دخی اسم فاعل وزننده قراءت ایدرلر ولغتده مفاسیی بر شیئه فرد قلیجی دیمکلر وعند المشایخ مفرد اللهدن اغیار وما سوادن تفرید وتوحید ایلینلر کسلری وایکی بابدن بله فتحی را ایله قرائت بو تقدیرجه مراد جناب حقک خلق عالمدن جذب ومجتبی افراد واحطفا قلدیغی قوللردر قال شیخ الاسلام فهو الاول تفرید القصد عطشا الی لقاء المعلوم ثم تفرید المحبة تماشیا بهالم ثم تفرید الشهود اتصالا بالشهود الاعلی ۰ یعنی تفریدک اول مرتبه‌سی اولدرکه سالک اولا علایق وعوایق صوریه ومعنویه‌دن قصدنی بر قله مولاسنک لقاسنه تشنه لکلکی اوتوری نتکم بغایت عطشانک قلبی مادن غیری بر شیئه استمز وهمان مقصودی اولدرکذلک سالک دخی مقصودی بر اوله ومجتنب تعلق ما سوادن وشوب هوادن فرد قله زیرا جناب حق جل شانه ماجعل الله لرجل من قلبین فی جوفه بیوردی یعنی الله تعالی بر رجل ایچی درونده ایکی قلب قلمدی تا کم انک جنده عاشق یکدل ویکتا اوله وغیریدن وتفرقه‌دن اعراض قله بیت ای انکه بقبله وفا روست ترا ۰ بر مغز چرا حجاب نغز پوست ترا ۰ دل در پی این دانه نه نیکوست ترا ۰ یک دل داری بلبست یک دوست ترا ۰ بوندنصکره شهود اعلایه اتصالدن اوتوری شهودی فرد قلمقدر یعنی بینی المشایخ معهود اولن وصاله سالکه فانی اولوب حقله بقا بولمقدر بو وصالدن اوتوری شهود حقی غیر ملاحظه سندن فرد ایتمکدر وبیخود بولنه کتمکدر بیت از خودی بگذار اگر خواهی خدا ۰ فانی از خود شو اگر خواهی بقا ۰ کم ترا باید وصال راستی ۰ محو شو

والله اعلم باليقين درجهٔ تاسع جمع وجمع الجمع ندر انلری بيان ايلر جمع مشايخ كبار كه
اصطلاحنده مقابل فرقدر فرق خلقا حقدن محتجب اولمغه ديرلر ومن كل الوجوه
بو عالمی خلق كورب وغير بولوب حقی كم قلمغه ديرلر وجمع حقی بلا خلق مشاهده
قلمغه ديرلر وجمع الجمع خلقی مع الحق قايم بولمغه ديرلر كما قال الشيخ قدس سره اصطلاحا
الفرق شهود الخلق بلا حق والجمع شهود الحق بلا خلق وجمع الجمع شهود الخلق
قايما بالحق ويسمى هذا المقام الفرق بعد الجمع نته كيم بيوررلر شعر فرق چه بود
عين غير انكاشتن جمع غير ش را عدم پنداشتن صاحب معطل اهل فرق دان كوند ايد
از حق درين عالم نشان هر كه كويد نيست كاهيچ غير در يقين اوست مسجد عين دين
صاحب جمعست بشنيت فرق جا او در بحر وحدت كشت غرق جمع جمعست آنكه حق بيند عيان
هم درين كثرت بقلب جای كمال صاحب اين مرتبه كامل بود نا كه اين ان هر دو را شايد بلی بود
جمع سالكك فناسيدر مرتبه سيدر زيرا مادام كه سالك قيد وجوددن خلاص اولمز
حقی بلا خلق مشاهده قلمز وجمع الجمع سالكك بقا بالله مرتبه سيدر متصف اوله
وجميع مخلوقات وموجوداتی حقله قايم بوله سيدر وكثرتی وحدتده ووحدتی
كثرتده مشاهده قله سيدر بو مقامه صحو بعد المحو وفرق بعد الجمع وفرق ثانی
دخی تسميه اولنور بونده اعلا كاملك مقام اولمز زيرا هر شيئك حقله علمی ما هو عليه
حقيقتی اوزره كورر وهر ذی حقه حقينی اعطا قلور رؤيت وحدتی رؤيت كثرتدن
واحكام حضورتدن منع قلمز وكذلك رؤيت كثرت واحكام حضور رؤيت وحدتدن
حاجب

حاجب اولمز بيت كاملان باشد كه از عين الغيبا هم ببيند حق در و بيند عيان
حق چه نجا وجمله عالم يك تنست همچو خور در كائنات اين روشن است درجهٔ عاشر
توحيد بيان ايلر قال شيخ الاسلام التوحيد تنزيه الله عن الحدث قولی عقلا وحكما
وعرفانك تنزيه اغه لو نيه شامللدر زيرا جميع عقلا واهل فكر حدث اثباتی الله
اندن جناب حقی تنزيه ايدرلر اما عرفای بالله اصلا ورأسا حدث اثبات ايتمزلر
زيرا شهود توحيد حقيقی لوازمان عدر بلكه بونلر درلركه بو حدث شكلنده كورينان
اولن كائنات وتعينات حقك صور مختلفه ده تجليات متعاقبه ايله واسماء صفاتنك
متنوعه ايله ظهور قلمه سيدر بيت يارب عيانا بحق كونه اين نقش جهان نمودی بود
ند وهم دوی خيال احول چون غير يكی نبود موجود پس عند العرفا حدث وحقك
مرايای مختلفه ده ظهورندن عبارتدر انجق اهل حدث اثبات ايتمزلر بيت وما الوجه
الا واحد غير انه اذا انت اعددت المرايا تعددا ما حقلانك عقلی توحيدك بونی تنبه
ايدمز وغير كورمدن وحقی اندن تنزيه قلمدن خالی اولمز پس توحيدك عند المحققين
اوج مرتبه وار دركه اول توحيد عامه و توحيد خاصه و توحيد خاصة الخاصه
در عوامك توحيدی شواهدله صحت بولور واثلكوندن مكونه ومصنوعدن صانعه
استدلال قلورلر مثلا لو كان فيهما الهة الا الله لفسدتا ولكن ما فسدتا فليس فيهما
الهة غير الله ديو استدلال ايدرلر و بونك امثالی ادله ايله اثبات وجوب الوجود
كيدرلر بو توحيده مشايخ توحيد ايمانی و توحيد علمی دخی ديرلر ظاهر اخبار

و دلائل و آثاردن استفاده اولنمشدر و تقليد و دليله ثبوت بولمشدر بو توحيدك
صاحبلری شرك جليدن خلاص اولوب رتبهٔ اسلامه واصل اولورلر و قانلری
دوكلمكدن و مالری النمقدن و اوغللری اسير اولمقدن نجات بولورلر اما توحيد خاصه حقايقله
ثابت اولورلر و بونلرك هر بری اسقاط اسباب ظاهره قلورلر و لا محرك الا الله
معناسن بولورلر و هر شيده مانع و معطی و ضار و نافع حق بولورلر و غيرندن
قورتلورلر قال الغزالی فی الاحياء مناسبا لهذا المقام التوحيد عندهم بعض الخاصة
عبارة عن امر لا يفهمه اكثر المتكلمين وان فهموه لم يتصفوا به وهو ان يرى الامور
كلها من الله رؤية تقطع التفاته عن الاسباب والوسايط فلا يرى الخير والشر الا منه
وهذا المقام ثمرته احدى ثمرتى التوكل ومن ثمرته ايضا ترك شكاية الخلق و الغضب
عليهم والرضاء والتسليم لحكم الله ومن ثمرته ايضا قول ابى بكر رضى الله عنه لما قيل له
فی مرضه انطلب لك طبيبا قال الطبيب امرضنی فقيل له ماذا قال لك الطبيب قال انی فعال
لما يريد ۰ بيورلر كه توحيد خاصهٔ عباد الله قلوبنده بر امردركه انی اكثر متكلمين
فهم ايتمزلر و فهم ايلدكلرينده انوكله متصف اولمديلر بونلرك توحيدی اولدركه
امورك كلسنی اللهدن كورلر شويله كورمكله كه هر بريك التفاتنی اسباب و وسايطدن
اولكورمكه قطع ايلی پس بونلر خير و شری كورمزلر الا اندن بو مرتبه كورمكه بر ثمره
بو مقامدركه الكه بر ثمره سی توكلدر و بر ثمره سی دخی خلقدن شكايتی ترك قلمق و بونلره غضب
اتمكدن بری اولمقدر زيرا بونلر اورته خلقك تأثير و تصرفنی كورمزلر و هر كمدن ايسه

حكم خدادن غيری بلمزلر انكچون انك حكمنه تسليم و راضی اولورلر و بو توحيدك ثمره سندندر
حضرت ابو بكرك رضی الله عنه بو قوليكه اكا مرضی وقتنده ديدكلری و قتنی بيوردیلركه
بز سنك ايچون طبيب طلب ايده لوم بيوردیلركه طبيب بنی خسته قلدی پس ديديلركه
سكا طبيب نه ديدی بيوردیكه بن فعال لما يريدم ديدی بو مرتبه يه مشايخ توحيدكی
حالی ديرلر بو توحيد موحدك صفت لازمه سی اولمشدر و رسوم وجود بو نورك
اشراقندن فانی بولمشدر بيت چون تجلی كرد اوصاف قديم ۰ وصف حادث را بسوزاند كليم
بو مرتبده موحد بالكليه شرك خفيدن قورتلور و بجز ذات و صفات الهينی مستغرق
اولور كه غيريت مرتفع اولوب موحد لكه دخی اك صفتنی كورر و بو كورمكه دخی اذن
بولور بيت اين يقين شد حجاب روی دوست ۰ چونكه برخيزد تقين جمله اوست ۰ انچه تو
جويای انی روز و شب ۰ در توئی تو نفس با العجب ۰ چون دلت صافی شود از غين و رين ۰ پرده
ما و تو برخيزد ز بين ۰ نيست كرد دستور و بالا و پست ۰ حق عيان بينی بنقش هر چه هست ۰
اما توحيدك اوچنجی مرتبه سی كه مشايخ عظامك توحيدی الهی ديرلر جناب حقك هميشه
وصف فردانيله موصوف و نعت وحدانيله متحقق اولدغی توحيددر نته كم ازلده
كان الله ولم يكن معه شئ يعنی فرد واحد ايدی پس الآن دخی فی الحقيقة كما كاندر
هر شئ فی نفس الامر الآن هالكدر نته كم كل شئ هالك الا وجهه و بو وحدتك مشاهده سی
فردانيه حواله اولنمسی بعجوبلر حقنده در بو خصه ارباب بصائر و اصحاب سرائركه
مضيق زمان و مكاندن خلاص اولمشلردر و نعان و عيان قيدندن نجات بولمشلردر

وبو وعده انلرہ عائد اولمشدر انهم یرونه بعیدا ونریه قریبا معناسی بونلره
حقنده ثبوت بولمشدر انكچون بونلرك لسان ذاتی بو كونه ابیاتی ترنم قلمشدر بیت
مابیم بطور دل چو موسی • بیهوش فتاده در تجلی • بنمود جمال انبیا ان وعده كه كرده
شد بعقبی • در صورت هرچه روی بنمود • مه بینی رخش اینه تولی قال شیخ الاسلام فی آخر
منازل السائرین اما توحید الثالث فهو توحید اختصه الله لنفسه واستحقه بقدره والاح منه لا
ئحا الی اسرار طایفة من صفوته واعجزهم عن نعته واخرسهم عن بثه یعنی توحیدك
اوچنجی رتبه سی شول توحیددر كه جناب حق انی كندو ذاتنه مختص قلدی غیب
مرتبه سنده اولنك بو مرتبه دن نصیبی یوقدر زیرا بو توحید جمیع خلقك فناسی
یلكن حقك بقاسیله ثابت اولور جناب حق جل شانه بو توحیددن بر لایحه خنفیه
برطایفه نك اسرارینه لایح قلدی فنا فی الله اولدقلری وقتده وبونلری بو توحیدی
اسرارنی اظهار اتمه دن عاجز قلدی وبونی تعریف وتوصیف ایلمه دن اخرس
وابكم ایلدی زیرا بو مرتبه ده اشارات محو اولور وعبارات فنا بولور بوره دن
سو بلیه مكدر وساكت وصامت اولمقدر توحید ایلمك كما قال الشیخ فی الفتوحات
التوحید فی الحقیقة سكوت خاصة ظاهرا وباطنا فمهما تكلم اوجد واذا اوجد
اشرك من وجه والسكوت صفة عدمیة بیت ای بلبل در دست واداران سخن • خود خدا
پیدا كند علم لدن • چون رسید اینجا سخن لب در ببست • چون رسید اینجا قلم در هم شكست
لب به بند ارچه فصاحت دست داده دم مزن والله اعلم بالرشاد • تم هذا
المختصر

المختصر بعون الله الاعظم الاكبر في شهر صفر المظفر في يوم سبع وعشرين وقت
الزوال الى زوال قبل الظهر في سنة اثنين وستين والف في عصر سلطان محمدخان
بن ابراهیم خان بن سلطان احمدخان بن محمدخان من يد الضعيف النحيف
احمد بن محمد المعروف بالذاكي بين الناس الحمد لله اولا واخرا وباطنا وظاهرا
على تيسيره وتسهيله في زمن الايسر اللهم اجعل للسالكين سبيلا
بلا ضرر وللطالبين دليلا بالخير والظفر يا ذا الفضل
والخطل باسمك الاعظم والانوار بين يا معين
ويا مستعان بحرمة سيد الانبياء والمرسلين

بسم الله الرحمن الرحيم

وبه نستعين هذا رسالة نقلت من علي چلبي المفتي بين العلماء وفحول الدين
الحمد لله الملك المنان العزيز المقتدر الديان الذي فضلنا بالعرفان بمعرفة
نور القران والصلوة على نبيه بالاحسان وعلى خلفائه في كل حين وزمان اما بعد
الرسالة بالجنان في صحيفة بالي بالايقان فحاولت تسويدها للعرفان لدفع
عناد اهل الطغيان معتذرا بالقصور والنقصان لا ممتنعا بالفضل
والعرفان اعلم يا اخي رب اجعلني من اهل الايمان ولا تجعلني من ورثة
الشيطان واحشرني في يوم الميزان في زمرة العارفين بنور القران اعلم يا اخي ان
الناس كانوا متحيرين بتقول اهل الفضول والعناد مترددين بانكار اهل

رسالة علي چلبي

الجاهلين الذين لا يعرفون يمينهم عن شمالهم فلنم علينا بيّنا الحق البرهان بنص الصريح والبيان حتى زال الشك عن قلوب اهل الايمان وعلى الخصوص في ذلك الزمان فاكثر الناس مفتون بفتنة جهال الزمان الذين يتقولون من قول خير البرية وايما نهم لا يجاوز حناجرهم فهم يمرقون عن الدين كما يمرق السهم عن الرمية العياذ بالله من زمرة الشيطان ومن حزب المعاندين من اشرار الانسان

فاما قول صاحب البزازية غرض وحسد بان دوران الصوفية في مجالس الذكر لعب وحرام وفعل شنيع لزم على الامام منعهم وقال الفقيه الشهير بقرق امره في كتابه المسمى بجامع الفتوى دوران الصوفية حرام والمحافظة معهم حرام ومستحل الحرام كافر وقال صاحب البزدوية دوران الصوفية فعل قبيح وحرمته صحيح بنص صريح استدلوا بقول نبينا صلى الله عليه وسلم من تشبه بقوم فهو منهم ويقولون ان دورانهم لعب واللعب حرام بالاجماع وقالوا بل دورانهم رقص احدثه السامري عليه ما يستحق اولاً فظاهر انه فعل الكفرة والمشركين ففي رقص الصوفية تشبه لهم بفعلهم فعل المنكر الشنيع الظاهر انه ليس بلعب عند المحقق وسندهم قول صاحب الكشاف ان الذكر الجهري ممنوع في القران في طه سورة بقوله تعالى وان تجهر بالقول فانه يعلم السر واخفى قلنا مجيبا لهم باجوبة قاطعة ان قول صاحب البزازية في حرمة الدوران ليس بثابت لانه قال انه لعب فلا نسلم كونه لعبا لان الذكر ليس بلعب وكذا الذاكرين ليسوا بلاعبين فالذكر من افضل العبادات والذاكرون من افضل

العابدين

العابدين دل على فضيلة الذكر في العبادات قوله تعالى اتل ما اوحي اليك من الكتاب واقم الصلوة ان الصلوة تنهى عن الفحشاء والمنكر ولذكر الله اكبر والله يعلم ما تصنعون

دل على افضلية فضيلة الذاكرين قول النبي صلى الله عليه وسلم ذاكر الله حبيب الله وقال عليه الصلوة والسلام ذاكر الله في الغافلين كالحي بين الاموات وقال عليه الصلوة والسلام ذاكر الله في الغافلين كالشجر الخضر في وسط الجحيم فاحاديث بيناه نبي الثقلين ناطقة في فضيلة الذكر والذاكرين فجاحده كافر العياذ بالله ان اكون من الجاحدين فحرمته ليس بثابت لا بالقران ولا بالحديث واما اباحة الذكر وفضيلته ثابتة بالقران والحديث فدليلنا هذا على منع كونه لعبا ولئن سلمنا ان الدوران لعب ولكن لا نسلم حرام لانه لعب حلال كما ارشاد بقوله تعالى قل الله ثم ذرهم في خوضهم يلعبون الاية فاللعب بالمباح مباح كما ان اللعب بالحبة والعمامة والثوب مباح والة الذكر عبادة ومباح في نفسه والدوران والحركة بهذا المباح مباح فهذه اللعب من قبيل المباحات واما قول صاحب جامع الفتوى ومستحل الدوران كافر فجهل محض وخطاء فاحش

لان الامام الشافعي مستحله فلنم من تكفير المستحل تكفير الامام من المجتهدين فلزم على تكفير المجتهد القتل والرجم في شريعتنا ان لم يتب واما قول صاحب البزدوية وهو صحيح بنص صريح فليس بثابت لان تشبه الحديث من كان يلبس المسيح وشد الزنار ويعبد الاصنام فظاهر ان الذاكرين الله بالحركة والدوران ليسوا بمتشبهين انفسهم لا المشركين الباطلين بل هم كانوا متشبهين انفسهم الطواف الحاج ولا الملائكة المسبحين الدوارين حول العرش فمذهبنا معلوم حمل المؤمنين على الصلاح كما قال عليه الصلوة والسلام حمل المؤمنين على الصلاح فمن شبه دوران الصوفية على رقص المشركين فانه تشبه زور وبهتان لهم سوء الظن وسوء الظن كفر عندنا واما قولهم رقص احدثه السامري فلا نسلم ان الدوران يكون رقصا فاطلاق اسم الرقص عليه لا يصح لا من حيث الشرع ولا من حيث اللغة اما الشرع فرقص السامري للتعبد له العجل مشركا بالله مدعيا بالوهية العجل فظاهر ان الصوفية يوحدون الله عابدين له بالدوران واما من حيث اللغة فالرقص هو اللعب بالطبل والمزمار في مجلس الفسق مجتمعا ومعلوم ان الدوران ليس من هذا القبيل ولئن سلمنا انه رقص ولكن لا نسلم كونه من جنس الحرام لان قوما من الحبشة جاؤا في عصر النبي عليه الصلوة والسلام عندنا والسلام لابا به ثم يرقصون بالدف والمزمار فسمع عليه الصلوة والسلام فقال لعائشة رضي

أتحبين يا حميراء ان تنظري الى زفنة الحبشة قالت نعم فامسك يدها بيده ففتح الباب فنظرت
من تحت ابطه الى زفنة الحبشة فالرقص مباح في اهل السرور في حال سرورهم كما ان الطبل
مباح في طريق الحج والغزوة والعيد في سرور المسلمين مباح هيبة للقطاع وصلابة
للمشركين ورغما للمنافقين فلهذا الوقت مباح عندنا ودليل المسلمين الموحدين
الاصوليين ان اهل القبلة لا يكفر به فتكفير اهل القبلة كفر فهذه قاعدة معينة في كتب
المعتبرة كالمنار والمغني وجوابا جواب اهل المتعنتين من اهل الحق ان يقال ان صاحب
البزازية ليس من المجتهدين ولا من طبقات المقلدين ولا من مقلد المقلدين وكذا
صاحب البزدوية فانه من الذين لا يعلم بحثهم عن سائرهم واما صاحب الجامع
الفتوى جاء في عصر سلطان محمد خان بمدينة ادرنه فحق تركنا به فيها واما ملك
الكشاف فهو معتزلي المذهب فكلامه لا يكون دليلا لنا لانه خارج عن المذاهب الاربع
فانه خارج عن طبقات المجتهدين والمقلدين وتخليص الكلام لا دليل في حرمة الذكر
كنص القرآن والحديث وكذا الكلام في حرمته من الامام الاعظم مع ان الشافعي يجوزه
فالتشفع جائز في بعض العبادات فانا نتشفع في الذكر كما نتشفع في صلوة الجنازة
الفاتحة وقال صاحب اللواقح في تفسيره وصاحب المدارك في تفسيره في قوله تعالى اذكروا
الله ذكرا كثيرا في سورة الاحزاب اي بما هو اهله من التهليل والتكبير والتقديس قياما
وقعودا وعلى جنوبهم بحضرة وانقضاء ليلا ونهارا سرا وجهارا برا وبحرا سكونا وحركة
وعلى كل حال وقال عمر النسفي في تفسيره المسمى بمدارك وامام الواحدي في تفسير الوسيط
الذكر من جملة الفرائض واعلان الفرائض اولى واجب اذ فيه اقتداء الناس وازالة
غفلتهم وايقاع الذكر في قلوبهم دفعا للتهمة كما صرح البيضاوي وعلامة الزمخشري
في تفسيره رايت بان الاخفاء في النوافل اولى والاعلان في الفرائض او الواجب اذ فيه
اقتداء الناس وازالة غفلتهم وايقاع الذكر في قلوبهم فهذه التفاسير جوابا لمن طعن
الذكر الجهري بل توبيخا له وقد اشار عليه الصلوة والسلام الى الاعلانه والكثاره واجهاره
والتواجد وقوله تعالى اذكروا الله ذكرا كثيرا حتى يقول المنافقون انكم مراؤن رواه انس
وفي رواية اكثروا ذكر لا اله الا الله حتى يقولوا انه لمجنون رواه ابو سعيد الخدري جعلني
جعلنا الله واياكم من زمرة الموحدين ولا يجعلنا من حزب المعاندين والحمد لله رب العالمين
تمت الرسالة التي جمعها ركن الاسلام قدوة الفضلاء الكرام وكبراء العظام ذو الفضل
والاحترام المختفي بمزيد عنايات الملك العلام المسلم بين الخواص والعوام لا سيما بين
الموالي العظام مفتخر الاناسي والانام الشهير عفيف علي چلبي من علماء اهل الاسلام نفعه
للحق لا لاهل الانصاف مجردا عن الحسد التعصب والاعتساف لا لاهل العناد والانكار
من سوء الاخلاق ويرزقنا حسن العاقبة بحرمة اشرف الاشراف صلى الله عليه وآله الموصوفين

باحسن الاو
صاف